

Šis tekstas yra skirtas tik informacijai ir teisinės galios neturi. Europos Sąjungos institucijos nėra teisiškai atsakingos už jo turinį. Autentiškos atitinkamų teisės aktų, įskaitant jų preambules, versijos skelbiamos Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje ir pateikiamos svetainėje „EUR-Lex“. Oficialūs tekstai tiesiogiai prerinami naudojantis šiame dokumente pateikiamomis nuorodomis

► **B****KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 1178/2011****2011 m. lapkričio 3 d.**

kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su civilinės aviacijos orlaivių įgula susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros

(Tekstas svarbus EEE)

(OL L 311, 2011 11 25, p. 1)

iš dalies keičiamas:

		Oficialusis leidinys		
		Nr.	puslapis	data
► <u>M1</u>	2012 m. kovo 30 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 290/2012	L 100	1	2012 4 5
► <u>M2</u>	2014 m. sausio 27 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 70/2014	L 23	25	2014 1 28
► <u>M3</u>	2014 m. kovo 13 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 245/2014	L 74	33	2014 3 14
► <u>M4</u>	2015 m. kovo 17 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/445	L 74	1	2015 3 18
► <u>M5</u>	2016 m. balandžio 6 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/539	L 91	1	2016 4 7
► <u>M6</u>	2018 m. liepos 27 d. Komisijos reglamentas (ES) 2018/1065	L 192	31	2018 7 30
► <u>M7</u>	2018 m. liepos 31 d. Komisijos reglamentas (ES) 2018/1119	L 204	13	2018 8 13
► <u>M8</u>	2018 m. gruodžio 14 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2018/1974	L 326	1	2018 12 20
► <u>M9</u>	2018 m. gruodžio 19 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/27	L 8	1	2019 1 10
► <u>M10</u>	2019 m. kovo 18 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/430	L 75	66	2019 3 19

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 1178/2011

2011 m. lapkričio 3 d.

kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su civilinės aviacijos orlaivių įgula susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros

(Tekstas svarbus EEE)

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomos išsamios taisyklės, susijusios su:

1. įvairiomis piloto licencijų kvalifikacijomis, licencijų išdavimo, atnaujinimo, pakeitimo, apribojimo, jų galiojimo sustabdymo ar panaikinimo sąlygomis, licencijos turėtojų teisėmis ir pareigomis, esamų nacionalinių piloto licencijų ir nacionalinių skraidančiojo inžinieriaus licencijų pakeitimo piloto licencija sąlygomis, taip pat trečiosiose šalyse išduotų licencijų pripažinimo sąlygomis;
2. asmenų, atsakingų už mokomuosius skrydžius ar imituojamo skrydžio mokymą ir už pilotų įgūdžių vertinimą, sertifikavimu;
3. įvairiais piloto sveikatos pažymėjimais, sveikatos pažymėjimų išdavimo, atnaujinimo, pakeitimo, apribojimo, jų galiojimo sustabdymo ar panaikinimo sąlygomis, sveikatos pažymėjimo turėtojų teisėmis ir pareigomis, taip pat nacionalinių sveikatos pažymėjimų pakeitimo bendrai pripažįstamais sveikatos pažymėjimais sąlygomis;
4. aviacijos medicinos gydytojų sertifikavimu, taip pat sąlygomis, kuriomis bendrosios praktikos gydytojai gali veikti kaip aviacijos medicinos gydytojai;
5. periodiniu aviacijos medicinos gydytojų atliekamu keleivių salono įgulos narių sveikatos vertinimu ir už šį vertinimą atsakingų asmenų kvalifikacija;

6. keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimų išdavimo, išlaikymo, pakeitimo, apribojimo, jų galiojimo sustabdymo ar panaikinimo sąlygos, taip pat keleivių salono įgulos nario pažymėjimo turėtojų teisės ir pareigos;
7. su civilinės aviacijos orlaivių įgulos narių kvalifikacija ir aviacijos medicinos gydytojų atliekamu jų sveikatos vertinimu susijusių pilotų mokymo organizacijų ir aviacijos medicinos centrų pažymėjimų išdavimo, išlaikymo, pakeitimo, apribojimo, jų galiojimo sustabdymo ar panaikinimo sąlygos;
8. imituojamo skrydžio treniruoklių sertifikavimo reikalavimai ir juos eksploatuojančioms ir juos naudojančioms organizacijoms taikomi reikalavimai;
9. administravimo ir valdymo sistemos reikalavimai, kuriuos, atsižvelgiant į 1–8 dalyse nurodytas taisykles, turi vykdyti valstybės narės, agentūra ir organizacijos.

▼B*2 straipsnis***Apibrėžtys**

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) licencija pagal FCL dalį – orlaivio įgulos nario licencija, atitinkanti I priedo reikalavimus;
- 2) JAR – Jungtinės aviacijos administracijos priimti jungtiniai aviacijos reikalavimai, galiojantys 2009 m. birželio 30 d.;
- 3) lengvojo orlaivio piloto licencija (LAPL) – laisvalaikio piloto licencija, nurodyta Reglamento (EB) Nr. 216/2008 7 straipsnyje;
- 4) JAR atitinkanti licencija – piloto licencija (su atitinkamomis kvalifikacijomis, pažymėjimais ir leidimais), pagal JAR ir procedūras atitinkančius nacionalinės teisės aktus išduota arba pripažinta atitinkamus JAR įgyvendinusios valstybės narės, kuriai Jungtinės aviacijos administracijos sistemoje tokių JAR atžvilgiu rekomenduojama taikyti tarpusavio pripažinimo principą;
- 5) JAR neatitinkanti licencija – piloto licencija, pagal nacionalinės teisės aktus išduota arba pripažinta valstybės narės, kuriai susijusių JAR atžvilgiu nerekomenduojama taikyti tarpusavio pripažinimo principo;
- 6) patirties įskaitymas – ankstesnės patirties ar kvalifikacijos pripažinimas;
- 7) patirties įskaitymo pranešimas – pranešimas, kuriuo remiantis gali būti pripažinta patirtis ar kvalifikacija;
- 8) pakeitimo pranešimas – pranešimas, kuriuo remiantis licencija gali būti pakeista licencija pagal FCL dalį;
- 9) JAR atitinkantis piloto sveikatos pažymėjimas ir aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimas – pažymėjimas, pagal JAR ir procedūras atitinkančius nacionalinės teisės aktus išduotas arba pripažintas atitinkamus JAR įgyvendinusios valstybės narės, kuriai Jungtinės aviacijos administracijos sistemoje tokių JAR atžvilgiu rekomenduojama taikyti tarpusavio pripažinimo principą;
- 10) JAR neatitinkantis piloto sveikatos pažymėjimas ir aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimas – pažymėjimas, pagal nacionalinės teisės aktus išduotas arba pripažintas valstybės narės, kuriai susijusių JAR atžvilgiu nerekomenduojama taikyti tarpusavio pripažinimo principo;

▼M1

- 11) keleivių salono įgulos narys – tinkamą kvalifikaciją turintis įgulos narys (išskyrus skrydžio arba techninės įgulos narius), vežėjo paskirtas skrydžių metu vykdyti su keleivių ir skrydžio sauga susijusias pareigas;
- 12) orlaivio įgula – skrydžio įgula ir keleivių salono įgula;

▼ **M1**

- 13) JAR atitinkantys pažymėjimas, patvirtinimas arba organizacija – atitinkamus JAR įgyvendinusioje valstybėje narėje pagal JAR ir procedūras atitinkančius nacionalinės teisės aktus išduotas ar pripažintas pažymėjimas arba suteiktas ar pripažintas patvirtinimas arba toje valstybėje narėje atitinkamai sertifikuota, patvirtinta, registruota arba pripažinta organizacija, kurį (-ią) rekomenduota abipusiškai pripažinti šių JAR atžvilgiu Jungtinės aviacijos administracijos sistemoje;

▼ **M7**

- 14) priimtinos atitikties užtikrinimo priemonės (AMC) – neprivalomi standartai, kuriuos agentūra priėmė siekdama paaiškinti atitikties Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms užtikrinimo priemones;
- 15) alternatyvios atitikties užtikrinimo priemonės (AltMoC) – atitikties užtikrinimo priemonės, kurios yra alternatyva esamoms priimtoms atitikties užtikrinimo priemonėms arba kurios yra naujos atitikties Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms, dėl kurių agentūra nepriėmė susijusių priimtinių atitikties užtikrinimo priemonių, užtikrinimo priemonės;
- 16) patvirtinta mokymo organizacija (ATO) – organizacija, kuri, remiantis pagal 10a straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą sutektu patvirtinimu, yra įgijusi teisę rengti pilotams skirtus mokymo kursus;
- 17) pradinio mokymo pagal prietaisus priemonė (BITD) – pilotams mokytis skirtas antžeminis mokymo įrenginys – atitinkamos lėktuvų klasės piloto mokinio kabina, kurioje gali būti naudojami ekraniniai prietaisų skydai ir spyruokliniai vairai ir kurioje mokoma bent skrydžio pagal prietaisus procedūrų aspektų;
- 18) sertifikavimo specifikacijos (CS) – agentūros priimti techniniai standartai, kuriuose nurodomos priemonės, organizacijos taikytinos sertifikavimo tikslais;
- 19) skrydžio instruktorius (FI) – instruktorius, turintis teisę mokytį pagal I priedo (FCL dalies) J skyrių;
- 20) imituojamo skrydžio treniruoklis (FSTD) – pilotams mokytį skirtas įrenginys, kuriuo laikomas:
 - a) jei mokoma skristi lėktuvu, viso skrydžio imituoklis (FFS), skrydžio treniruoklis (FTD), skrydžio ir navigacijos procedūrų treniruoklis (FNPT) arba pradinio mokymo pagal prietaisus priemonė (BITD);
 - b) jei mokoma skristi sraigtasparniais, viso skrydžio imituoklis (FFS), skrydžio treniruoklis (FTD) arba skrydžio ir navigacijos procedūrų treniruoklis (FNPT);
- 21) FSTD kvalifikacija – techninės kompetencijos naudotis FSTD laipsnis, nurodomas su tuo FSTD susijusiose sertifikavimo specifikacijose;

▼ M7

- 22) pagrindinė verslo vieta – pagrindinė organizacijos buveinė arba registruotoji buveinė, kurioje vykdomos pagrindinės finansinės funkcijos ir šiame reglamente nurodytas operacinis veiklos valdymas;

▼ M9

- 22a) ARO.RAMP – reglamento dėl skrydžių vykdymo II priedo RAMP skyrius;
- 22b) automatiškai patvirtinta licencija – pagal Čikagos konvencijos I priedą valstybės išduota orlaivių įgulos nario licencija, kurią ICAO susitariančioji valstybė, įtraukta į ICAO priedo sąrašą, priima be formalumų;
- 22c) ICAO priedas – automatiškai patvirtintos pagal Čikagos konvencijos I priedą išduotos orlaivių įgulos nario licencijos priedas, nurodytas orlaivių įgulos nario licencijos XIII punkte;

▼ M7

- 23) kvalifikacijos tikrinimo vadovas (QTG) – dokumentas, skirtas parodyti, kad FSTD eksploatacinės savybės ir valdymas atitinka laikantis nustatytų apribojimų imituojamas orlaivio, tam tikros klasės lėktuvo arba tam tikro tipo sraigtasparnio eksploatacines savybes bei valdumą ir kad įvykdyti visi taikytini reikalavimai. QTG pateikiami orlaivio, tam tikros klasės lėktuvo arba tam tikro tipo sraigtasparnio duomenys ir FSTD duomenys, kuriais grindžiamas tvirtinimas;
- 24) deklaruotoji mokymo organizacija (DTO) – organizacija, kuri pagal 10a straipsnio 1 dalies antrą pastraipą pateiktą deklaraciją yra įgijusi teisę rengti pilotų mokymo kursas;
- 25) DTO mokymo programa – DTO parengtas dokumentas, kuriame išsamiai apibūdinamas DTO mokymo kursas.

▼ M3*3 straipsnis***Piloto licencijų ir sveikatos pažymėjimų išdavimas**

1. Nepažeidžiant šio reglamento 8 straipsnio nuostatų, Reglamento (EB) Nr. 216/2008 4 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose ir 4 straipsnio 5 dalyje nurodytų orlaivių pilotai laikosi šio reglamento I ir IV prieduose nustatytų techninių reikalavimų ir administracinių procedūrų.

2. Nepaisant šio reglamento I priede apibrėžtų licencijų turėtojų teisių, pagal šio reglamento I priedo B arba C skyrių išduotų piloto licencijų turėtojai gali vykdyti Reglamento (ES) Nr. 965/2012 6 straipsnio 4a dalyje nurodytus skrydžius. Tai nepažeidžia atitikties bet kokiems papildomiems keleivių vežimo arba šio reglamento I priedo B arba C skyriuose apibrėžtų komercinių skrydžių plėtros reikalavimams.

▼B*4 straipsnis***Esamos nacionalinės piloto licencijos**

1. Laikoma, kad JAR atitinkančios licencijos, kurias valstybė narė išdavė arba pripažino ►**M1** prieš pradėdant taikyti šį reglamentą ◄, yra išduotos pagal šį reglamentą. Šias licencijas ne vėliau kaip ►**M1** 2018 m. balandžio 8 d. ◄ valstybės narės pakeičia ARA dalyje nustatytos formos licencijomis.

2. JAR neatitinkančias licencijas (su atitinkamomis kvalifikacijomis, pažymėjimais ir leidimais), kurias valstybė narė išdavė prieš pradėdant taikyti šį reglamentą, ta valstybė narė pakeičia licencijomis pagal FCL dalį.

3. JAR neatitinkančios licencijos pakeičiamos licencijomis (su atitinkamomis kvalifikacijomis ar pažymėjimais) pagal FCL dalį remiantis:

a) II priedo nuostatomis; arba

b) pakeitimo pranešime nurodyta informacija.

4. Pakeitimo pranešimas atitinka šiuos reikalavimus:

c) jį parengia piloto licenciją išdavusi valstybė narė, konsultuodamasi su Europos aviacijos saugos agentūra (toliau – agentūra);

d) jame aprašomi nacionaliniai reikalavimai, kuriais remiantis išduotos piloto licencijos;

e) jame aprašoma pilotams suteiktų teisių taikymo sritis;

f) jame nurodoma, pagal kuriuos I priedo reikalavimus turi būti įskaitoma patirtis;

g) jame nurodomi visi apribojimai, kuriuos reikia įtraukti į licencijas pagal FCL dalį, ir kokius reikalavimus pilotas turi įvykdyti, kad tie apribojimai būtų panaikinti.

5. Pakeitimo pranešime pateikiamos visų dokumentų, reikalingų 4 dalies a–e punktuose nurodytiems dalykams pagrįsti, kopijos, įskaitant susijusių nacionalinių reikalavimų ir procedūrų dokumentų kopijas. Rengdamos pakeitimo pranešimą valstybės narės siekia užtikrinti, kad pilotai galėtų kuo labiau išsaugoti esamą savo veiklos sritį.

6. Nepaisant 1 ir 3 dalių, orlaivių klasės instruktoriaus kvalifikacijos pažymėjimo ar egzaminuotojo pažymėjimo turėtojų, kuriems suteikta teisė pilotuoti vienpiločius aukštos klasės sudėtingus orlaivius, teisės išsaugomos pažymėjimą pakeičiant vienpiločio lėktuvo tipo instruktoriaus kvalifikacijos pažymėjimu ar egzaminuotojo pažymėjimu.

▼M10

7. Valstybė narė pilotams mokiniams, kurie dalyvauja LAPL mokymo kurse, gali leisti be priežiūros naudotis ribotomis teisėmis toliau nurodytomis sąlygomis, kol jie įvykdys visus LAPL išdavimo reikalavimus:

▼ M10

- a) teisių aprėptis grindžiama valstybės narės atliktu saugos rizikos vertinimu, atsižvelgiant į mokymo, kuris būtinas norimo lygio piloto kompetencijai įgyti, mastą;
- b) teisėmis turi būti naudojamosi tik:
 - i) visoje nacionalinėje leidimą suteikusios valstybės narės teritorijoje arba jos dalyje;
 - ii) skraidant leidimą suteikusoje valstybėje narėje įregistruotais orlaiviais;
 - iii) skraidant lėktuvais ir sraigasparniais – vieno stūmoklinio variklio orlaiviais, kurių didžiausia kilimo masė neviršija 2 000 kg, sklaidytuvais ir oro balionais;
- c) per mokymo kursą, surengtą laikantis leidimo sąlygų, įgyta tokio leidimo turėtojo, kuris pateikia prašymą išduoti LAPL, patirtis įskaitoma – ją valstybė narė nustato remdamasi ATO arba DTO rekomendacija;
- d) valstybė narė kas 3 metus pateikia Komisijai ir Agentūrai periodines ataskaitas ir saugos rizikos vertinimus;
- e) valstybės narės stebi pagal šią dalį išduotų leidimų naudojimą, kad užtikrintų priimtina aviacijos saugos lygį ir imtųsi atitinkamų veiksmų, jei būtų nustatyta didesnė saugos rizika ar kitos saugos problemos.

▼ M3

8. Iki ►**M10** 2021 m. balandžio 8 d. ◀ valstybė narė gali išduoti pilotui leidimą pasinaudoti konkrečiomis ribotomis teisėmis vykdyti skrydžius lėktuvais pagal skrydžių pagal prietaisus taisykles, kai pilotas atitinka dar ne visus skrydžių pagal prietaisus kvalifikacijai gauti būtinus reikalavimus pagal šį reglamentą, jei laikomasi šių sąlygų:

- a) valstybė narė išduoda tokius leidimus tik jei jie pagrįsti konkrečiais vietos poreikiais, kurių negalima patenkinti pagal šį reglamentą nustatytais kvalifikacijomis;
- b) leidimu suteiktų teisių aprėptis grindžiama valstybės narės atliktu saugos rizikos vertinimu, atsižvelgiant į mokymo, kuris būtinas norimo lygio piloto kompetencijai įgyti, mastą;
- c) leidimu suteikiamomis teisėmis naudojamosi tik valstybės narės nacionalinei teritorijai priklausančioje oro erdvėje arba jos dalyje;
- d) leidimas išduodamas jo prašantiems asmenims, išklausiusiems atitinkamą kvalifikuotų instruktorių rengiamą mokymą ir įrodžiusiems reikiamą kompetenciją kvalifikuotam egzaminuotojui laikantis valstybės narės nustatytų sąlygų;
- e) valstybė narė informuoja Komisiją, EASA ir kitas valstybes nares apie šio leidimo ypatumus, nurodydama, be kitų dalykų, pagrindžia muosius faktus ir pateikdama saugos rizikos vertinimą;

▼ **M3**

- f) valstybė narė stebi su leidimu susijusią veiklą, kad užtikrintų priimtino lygio saugą, o nustačiusi padidėjusią riziką ar saugos problemas imasi atitinkamų veiksmų;
- g) valstybė narė persvarsto su leidimo įgyvendinimu susijusius saugos aspektus ir ne vėliau kaip iki 2017 m. balandžio 8 d. Komisijai pateikia ataskaitą.

▼ **M6**

- 9. Licencijų, išduotų iki 2018 m. rugpjūčio 19 d., atžvilgiu valstybės narės įvykdo reikalavimus, nustatytus ARA.FCL.200 dalies a punkto antroje pastraipoje su pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (ES) 2018/1065 ⁽¹⁾, ne vėliau kaip 2022 m. gruodžio 31 d.

▼ **M5***4a straipsnis***Su nustatytų charakteristikų navigacija susijusios skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos teisės**

1. Pilotai gali skraidyti pagal nustatytų charakteristikų navigacijos (PBN) procedūras tik jei jiems suteiktos PBN teisės, kurių patvirtinimu papildoma jų skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija (IR).
2. Pilotui PBN teisės suteikiamos, jei jis įvykdo visus šiuos reikalavimus:
 - a) pilotas yra sėkmingai baigęs PBN žinias apimančią teorijos kursą pagal I priedo (FCL dalies) FCL.615 dalį;
 - b) pilotas yra sėkmingai baigęs PBN skrydžio mokymą pagal I priedo (FCL dalies) FCL.615 dalį;
 - c) pilotas pagal I priedo (FCL dalies) 7 priedėlį yra sėkmingai išlaikęs įgūdžių patikrinimo egzaminą arba pagal I priedo (FCL dalies) 9 priedėlį yra sėkmingai išlaikęs įgūdžių patikrinimo egzaminą arba kvalifikacijos patikrinimo egzaminą.
3. Laikoma, kad 2 dalies a ir b punktų reikalavimai įvykdyti, jei, kompetentingos institucijos manymu, kompetencija, įgyta baigus mokymą arba įgijus su PBN skrydžiais susijusių žinių, yra lygiavertė kompetencijai, įgytai baigus 2 dalies a ir b punktuose nurodytus kursus, ir pilotas tokią kompetenciją egzaminuotojui įrodo per 2 dalies c punkte nurodytą kvalifikacijos patikrinimo egzaminą arba įgūdžių patikrinimo egzaminą.
4. Išlaikius 2 dalies c punkte nurodytą įgūdžių patikrinimo egzaminą arba kvalifikacijos patikrinimo egzaminą informacija apie sėkmingai įrodytą PBN kompetenciją įrašoma į piloto skraidymų knygelę arba lygiavertį dokumentą ir patvirtinama egzaminuotojo, kuris atliko įgūdžių patikrinimo egzaminą arba kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, parašu.

⁽¹⁾ 2018 m. liepos 27 d. Komisijos reglamentas (ES) 2018/1065, kuriuo dėl automatinio Sąjungos orlaivių įgulos narių licencijų patvirtinimo ir kilimo bei tūpimo mokymo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1178/2011 (OL L 192, 2018 7 30, p. 31).

▼M5

5. IR kvalifikaciją turintys pilotai, neturintys PBN teisių, gali skraidyti tik tokiais maršrutais ir vykdyti tik tokias artėjimo tūpti operacijas, kurioms nereikia PBN teisių, ir iki 2020 m. rugpjūčio 25 d. nereikalaujama, kad prieš atnaujindami savo IR kvalifikaciją jie būtų išklause su PBN susijusius mokymo dalykus; po tos datos PBN teises turėti bus reikalaujama prieš suteikiant kiekvieną IR kvalifikaciją.

▼B*5 straipsnis***Esami nacionaliniai piloto sveikatos pažymėjimai ir aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimai**

1. Laikoma, kad JAR atitinkantys piloto sveikatos pažymėjimai ir aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimai, kuriuos valstybė narė išdavė arba pripažino prieš pradėdant taikyti šį reglamentą, yra išduoti pagal šį reglamentą.

2. Pilotų sveikatos pažymėjimus ir aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimus ne vėliau kaip 2017 m. balandžio 8 d. valstybės narės pakeičia ARA dalyje nustatytos formos pažymėjimais.

3. JAR neatitinkantys piloto sveikatos pažymėjimai ir aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimai, kuriuos valstybė narė išdavė prieš pradėdant taikyti šį reglamentą, galioja iki kito pratęsimo datos arba iki 2017 m. balandžio 8 d., atsižvelgiant į tai, kuri data ankstesnė.

4. 1 ir 2 dalyse nurodyti pažymėjimai pratęsimi laikantis IV priedo nuostatų.

*6 straipsnis***Lakūnų bandytojų kvalifikacijų pakeitimas**

1. Pilotams, kurie prieš pradėdant taikyti šį reglamentą yra atlikę 1 ir 2 kategorijos skrydžio bandymus, kaip apibrėžta Komisijos reglamento (EB) Nr. 1702/2003⁽¹⁾ priede, arba yra mokę lakūnus bandytojus, lakūno bandytojo kvalifikacijas suteikusi valstybė narė jas pakeičia lakūno bandytojo kvalifikacijomis pagal šio reglamento I priedą ir, kai taikoma, lakūnų bandytojų instruktoriaus pažymėjimais.

2. Šis pakeitimas atliekamas pagal 4 straipsnio 4 ir 5 dalių reikalavimus atitinkančiame pakeitimo pranešime nustatytus elementus.

*7 straipsnis***Esamos nacionalinės skraidančiojo inžinieriaus licencijos**

1. Skraidančiojo inžinieriaus licencijų, išduotų pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojai, norėdami pakeisti jas licencijomis pagal FCL dalį, teikia prašymą tas licencijas išdavusiai valstybei narei.

⁽¹⁾ OL L 243, 2003 9 27, p. 6.

▼B

2. Licencijomis pagal FCL dalį skraidančiojo inžinieriaus licencijos pakeičiamos pagal pakeitimo pranešimą, atitinkantį 4 straipsnio 4 ir 5 dalių reikalavimus.

3. Teikiant prašymą avialinijų transporto (lėktuvų) piloto licencijai (ATPL) gauti laikomasi patirties įskaitymo nuostatų, išdėstytų I priedo FCL.510.A dalies c punkto 2 papunktyje.

*8 straipsnis***Trečiosiose šalyse išduotų licencijų pripažinimo sąlygos****▼M4**

1. Nepažeidžiant Reglamento (EB) Nr. 216/2008 12 straipsnio ir kai nėra Sąjungos ir trečiosios šalies susitarimų dėl pilotų licencijavimo, valstybės narės pagal šio reglamento III priedo nuostatas gali pripažinti trečiųjų šalių ar jų vardu išduotas licencijas, kvalifikacijas ar pažymėjimus ir atitinkamus sveikatos pažymėjimus.

▼B

2. Prašymo išduoti licenciją pagal FCL dalį teikėjai, turintys trečiosios šalies pagal Čikagos konvencijos 1 priedą išduotą lygiavertę licenciją, pažymėjimą ar suteiktą kvalifikaciją, turi įvykdyti visus šio reglamento I priede nurodytus reikalavimus; kursų trukmės, pamokų skaičiaus ir specialiojo mokymo valandų skaičiaus reikalavimai gali būti sumažinti.

3. Remdamasi patvirtintos mokymo organizacijos rekomendacija, valstybė narė, į kurią kreipiasi prašymo teikėjas, nustato, kokia prašymo teikėjo patirtis bus įskaityta.

4. Gali būti laikoma, kad trečiosios šalies ar jos vardu pagal Čikagos konvencijos 1 priedą išduotos ATPL turėtojai, atitinkantys patirties reikalavimus atitinkamos orlaivių kategorijos ATPL gauti, kaip nustatyta šio reglamento I priedo F skyriuje, yra visiškai įvykdę reikalavimą baigti mokymo kursą prieš laikant teorijos egzaminą ir įgūdžių patikrinimo egzaminą, jei trečiosios šalies išduotoje licencijoje nurodyta galiojanti orlaivio, kuris bus naudojamas per ATPL įgūdžių patikrinimo egzaminą, tipo kvalifikacija.

5. Lėktuvo ar sraigatvornio tipo kvalifikacijos gali būti suteiktos licencijų pagal FCL dalį turėtojams, atitinkantiems trečiosios šalies nustatytus tų kvalifikacijų suteikimo reikalavimus. Tokios kvalifikacijos bus taikomos tik toje trečiojoje šalyje registruotiems orlaiviams. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas įvykdo III priedo C.1 punkte nurodytus reikalavimus.

▼B*9 straipsnis***Mokymo, pradėto prieš pradedant taikyti šį reglamentą, įskaitymas**

1. Kai laikantis I priedo išduodamos licencijos pagal FCL dalį, prieš pradedant taikyti šį reglamentą pradėtas mokymas pagal Jungtinės aviacijos administracijos reikalavimus ir procedūras, kurio vykdymą, remdamasi teisės aktais, prižiūri valstybės narė, kuriai Jungtinės aviacijos administracijos sistemoje tokių JAR atžvilgiu rekomenduojama taikyti tarpusavio pripažinimo principą, visiškai įskaitomas, jei mokymas ir patikrinimas baigiami ne vėliau kaip 2016 m. balandžio 8 d.

2. Kai išduodamos licencijos pagal FCL dalį, prieš pradedant taikyti šį reglamentą pradėtas mokymas pagal Čikagos konvencijos I priedą įskaitomas remiantis patirties įskaitymo pranešimu, kurį valstybės narė parengia konsultuodamasi su agentūra.

3. Patirties įskaitymo pranešime apibūdinama mokymo apimtis, nurodoma, kuriuos licencijos pagal FCL dalį reikalavimus taikant įskaitoma patirtis, ir, jei taikoma, kokius reikalavimus prašymo teikėjas turi įvykdyti, kad jam būtų išduota licencija pagal FCL dalį. Į šį pranešimą įtraukiamos visų reikalingų dokumentų, kuriais pagrindžiama mokymo patirtis, kopijos, taip pat nacionalinių taisyklių ir procedūrų dokumentų, pagal kuriuos mokymas pradėtas, kopijos.

▼M2*9a straipsnis***Tipo kvalifikacijos mokymas ir tinkamumo naudoti duomenys**

1. Jei šio reglamento prieduose daroma nuoroda į tinkamumo naudoti duomenis, nustatytus pagal Reglamentą (ES) Nr. 748/2012, ir atitinkamo tipo orlaiviui tų duomenų nėra nustatyta, prašymo dalyvauti tipo kvalifikacijos mokymo kursuose teikėjas atitinka Reglamento (ES) Nr. 1178/2011 priedų nuostatas.

2. Į tipo kvalifikacijos mokymo kursą, patvirtintą prieš patvirtinant būtiniausių pilotų tipo kvalifikacijos mokymo programą atitinkamo tipo orlaivio tinkamumo naudoti duomenyse pagal Reglamentą (ES) Nr. 748/2012, ne vėliau kaip 2017 m. gruodžio 18 d. arba per dvejus metus nuo tinkamumo naudoti duomenų patvirtinimo, pasirenkant vėlesnę datą, įtraukiami privalomi mokymo elementai.

▼B*10 straipsnis***Patirties, susijusios su atliekant karinę tarnybą gauta piloto licencija, pripažinimas**

1. Karinių orlaivių įgulos nario licencijos turėtojai, norintys gauti licenciją pagal FCL dalį, teikia prašymą valstybei narei, kurioje atliko karinę tarnybą.

▼B

2. Taikant atitinkamus I priedo reikalavimus, atliekant karinę tarnybą įgytos žinios, patirtis ir įgūdžiai įskaitomi pagal elementus, nustatytus patirties įskaitymo pranešime, kurį valstybė narė parengia konsultuodamasi su agentūra.

3. Patirties įskaitymo pranešimas atitinka šiuos reikalavimus:

- a) jame aprašomi nacionaliniai reikalavimai, pagal kuriuos išduotos karo aviacijos piloto licencijos, pažymėjimai ir leidimai ir suteiktos kvalifikacijos;
- b) jame aprašoma pilotams suteiktų teisių taikymo sritis;
- c) jame nurodoma, kuriuos I priedo reikalavimus taikant turi būti įskaitoma patirtis;
- d) jame nurodomi visi apribojimai, kuriuos reikia įtraukti į licencijas pagal FCL dalį, ir kokius reikalavimus pilotas turi įvykdyti, kad tie apribojimai būtų panaikinti;
- e) su juo pateikiamos visų pirmiau nurodytų elementų pagrindžiamųjų dokumentų kopijos, įskaitant atitinkamų nacionalinių reikalavimų ir procedūrų dokumentų kopijas.

▼M1*10a straipsnis***Pilotų mokymo organizacijos****▼M7**

1. Organizacijos pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 7 straipsnio 3 dalį turi teisę mokyti pilotus, vykdančius skrydžius Reglamento (EB) Nr. 216/2008 4 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytais orlaiviais tik tuo atveju, jei toms organizacijoms kompetentinga institucija yra suteikusi patvirtinimą, kad jos laikosi Reglamento (EB) Nr. 216/2008 III priede nustatytų esminių reikalavimų ir šio reglamento VII priede nustatytų reikalavimų.

Tačiau, nukrypstant nuo Reglamento (EB) Nr. 216/2008 7 straipsnio 3 dalies ir šios dalies pirmos pastraipos, organizacijos turi teisę šio reglamento VIII priedo DTO.GEN.110 dalyje nurodytus mokymo kursus rengti be tokio patvirtinimo, jei laikydamosi to priedo DTO.GEN.115 dalyje nustatytų reikalavimų yra pateikusios kompetentingai institucijai deklaraciją ir, kai reikalaujama pagal to priedo DTO.GEN.230 dalies c punktą, kompetentinga institucija yra patvirtinusi mokymo programą.

▼M1

2. Pilotų mokymo organizacijos, turinčios JAR atitinkantį pažymėjimą, kurį valstybė narė išdavė arba pripažino prieš pradėdant taikyti šį reglamentą, laikomos turinčiomis pagal šį reglamentą išduotą pažymėjimą.

Tokiu atveju šių organizacijų teisės yra apribotos valstybės narės išduotame patvirtinimo pažymėjime nurodytomis teisėmis.

▼ M1

Nepažeidžiant 2 straipsnio nuostatų, pilotų mokymo organizacijos užtikrina, kad ne vėliau kaip 2014 m. balandžio 8 d. jų valdymo sistema, mokymo programos, procedūros ir vadovai atitiktų VII priedą.

▼ M7

3. JAR atitinkančioms mokymo organizacijoms iki 2019 m. balandžio 8 d. leidžiama rengti mokymą pagal FCL dalį išduodamai piloto mėgėjo licencijai (PPL), susijusioms registruojamoms kvalifikacijoms ir lengvųjų orlaivių piloto licencijai (LAPL) gauti nesilaikant VII ir VIII priedų nuostatų, jeigu jos buvo įregistruotos iki 2015 m. balandžio 8 d.

▼ M1

4. Ne vėliau kaip 2017 m. balandžio 8 d. antros dalies pirmoje pastraipoje nurodytus pažymėjimus valstybės narės pakeičia VI priede nurodytos formos pažymėjimais.

▼ M5

5. Pilotų mokymo organizacijos užtikrina, kad su PBN teisėmis susijęs mokymas, atitinkantis I priedo (FCL dalies) reikalavimus, į jų siūlomus IR mokymo kursus būtų įtrauktas ne vėliau kaip 2020 m. rugpjūčio 25 d.

▼ M1*10b straipsnis***Imituojamo skrydžio treniruokliai**

1. Pilotams mokyti, egzaminuoti ir tikrinti naudojami imituojamo skrydžio treniruokliai (FSTD), išskyrus per lakūnų bandytojų mokymą naudojamus ugdomouosius treniruoklius, turi atitikti VI ir VII prieduose išdėstytus techninius reikalavimus bei administracines procedūras, ir jiems turi būti suteikiama kvalifikacija.

2. Laikoma, kad JAR atitinkantys FSTD kvalifikacijos pažymėjimai, išduoti arba pripažinti prieš pradėdant taikyti šį reglamentą, yra išduoti pagal šį reglamentą.

3. Ne vėliau kaip 2017 m. balandžio 8 d. antroje dalyje nurodytus pažymėjimus valstybės narės pakeičia VI priede nurodytos formos kvalifikacijos pažymėjimais.

*10c straipsnis***Aviacijos medicinos centrai**

1. Aviacijos medicinos centrai laikosi VI ir VII prieduose išdėstytų techninių reikalavimų bei administracinių procedūrų ir yra sertifikuojami.

2. Laikoma, kad JAR atitinkantys aviacijos medicinos centrų patvirtinimo pažymėjimai, kuriuos valstybė narė išdavė arba pripažino prieš pradėdant taikyti šį reglamentą, yra išduoti pagal šį reglamentą.

Aviacijos medicinos centrai užtikrina, kad ne vėliau kaip 2014 m. balandžio 8 d. jų valdymo sistema, mokymo programos, procedūros ir vadovai atitiktų VII priedą.

▼ M1

3. Ne vėliau kaip 2017 m. balandžio 8 d. antros dalies pirmoje pastraipoje nurodytus aviacijos medicinos centrų patvirtinimo pažymėjimus valstybės narės pakeičia VI priede nurodytos formos pažymėjimai.

▼ B*11 straipsnis***Keleivių salono įgulos sveikatos būklės tinkamumas**

1. Reglamento (EB) Nr. 216/2008 4 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytų orlaivių keleivių salono įgulos nariai laikosi IV priede nustatytų techninių reikalavimų ir administracinių procedūrų.

2. Keleivių salono įgulos narių medicininė apžiūra ar sveikatos vertinimas, atlikti pagal Reglamentą (EEB) Nr. 3922/91 ⁽¹⁾ ir galiojantys tą dieną, kai pradedamas taikyti šis reglamentas, laikomi galiojančiais pagal šį reglamentą iki anksčiausios iš šių datų:

- a) kompetentingos institucijos pagal Reglamentą (EEB) Nr. 3922/91 nustatyto galiojimo laikotarpio pabaigos; arba
- b) IV priedo MED.C.005 dalyje numatyto galiojimo laikotarpio pabaigos.

Galiojimo laikotarpis skaičiuojamas nuo paskutinės medicininės apžiūros ar sveikatos vertinimo dienos.

Pasibaigus galiojimo laikotarpiui, kiekvieną tolesnį pakartotinį sveikatos vertinimą aviacijos medicinos gydytojai atlieka pagal IV priedą.

▼ M1*11a straipsnis***Keleivių salono įgulos narių kvalifikacija ir su ja susiję atestacijos pažymėjimai**

1. Komerciniams skrydžiams naudojamų Reglamento (EB) Nr. 216/2008 4 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytų orlaivių keleivių salono įgulos narių kvalifikacija ir su ja susiję atestacijos pažymėjimai turi atitikti V ir VI prieduose išdėstytus techninius reikalavimus ir administracines procedūras.

2. Keleivių salono įgulos nariams, kurie prieš pradedant taikyti šį reglamentą turi pagal Reglamentą (EEB) Nr. 3922/91 (ES-OPS) išduotą saugos mokymo kursų baigimo pažymėjimą, taikomos šios nuostatos:

- a) jei jie atitinka taikomus ES-OPS mokymo, tikrinimo ir įgūdžių atnaujinimo reikalavimus, laikoma, kad jie atitinka šio reglamento reikalavimus, arba
- b) jei jie neatitinka taikomų ES-OPS mokymo, tikrinimo ir įgūdžių atnaujinimo reikalavimų, siekdami būti pripažinti atitinkančiais šio reglamento reikalavimus jie turi baigti visą reikalingą mokymą ir išlaikyti atitinkamą patikrinimą, arba

⁽¹⁾ OL L 373, 1991 12 31, p. 4.

▼ **M1**

c) jei jie ilgiau kaip 5 metus nedalyvavo vykdant komercinius skrydžius lėktuvais, siekdami būti pripažinti atitinkančiais šio reglamento reikalavimus jie turi baigti pradinio mokymo kursą ir išlaikyti atitinkamus egzaminus, kaip reikalaujama V priede.

3. Pagal ES-OPS išduoti saugos mokymo kursų baigimo pažymėjimai ne vėliau kaip 2017 m. balandžio 8 d. pakeičiami VI priede nustatytos formos keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimais.

4. Keleivių salono įgulos nariams, kurie šio reglamento taikymo pradžios dieną dalyvauja komerciniuose skrydžiuose sraigtasparniais, taikomos šios nuostatos:

a) jei jie atitinka komerciniams skrydžiams sraigtasparniais taikomas mokymo, tikrinimo ir įgūdžių atnaujinimo JAR nuostatas, laikoma, kad jie atitinka V priede išdėstytus pradinio mokymo reikalavimus, arba

b) jei jie neatitinka komerciniams skrydžiams sraigtasparniais taikomų JAR mokymo, tikrinimo ir įgūdžių atnaujinimo reikalavimų, siekdami būti pripažinti atitinkančiais šio reglamento reikalavimus jie turi baigti visą skrydžiams sraigtasparniais reikalingą mokymą (išskyrus pradinį mokymą) ir išlaikyti atitinkamą patikrinimą, arba

c) jei jie ilgiau kaip 5 metus nedalyvavo vykdant komercinius skrydžius sraigtasparniais, siekdami būti pripažinti atitinkančiais šio reglamento reikalavimus jie turi baigti pradinio mokymo kursą ir išlaikyti atitinkamus egzaminus, kaip reikalaujama V priede.

5. Nepažeidžiant 2 straipsnio nuostatų, ne vėliau kaip 2013 m. balandžio 8 d. visiems keleivių salono įgulos nariams, dalyvaujantiems komerciniuose skrydžiuose sraigtasparniais, išduodami VI priede nustatytos formos keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimai.

*11b straipsnis***Priežiūros pajėgumai**

1. Kiekviena valstybė narė paskiria savo kompetentingą instituciją (vieną ar kelis subjektus), kuriai suteikiamos reikiamos galios ir kuri yra atsakinga už asmenų ir organizacijų, kuriems taikomas Reglamentas (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklės, sertifikavimą ir priežiūrą.

2. Jei valstybė narė paskiria kompetentingą instituciją, kurią sudaro daugiau kaip vienas subjektas:

a) aiškiai apibrėžiamos kiekvienos kompetentingos institucijos kompetencijos sritys: jos pareigos ir kompetencijos srities geografinės ribos;

b) instituciją sudarančių subjektų veikla koordinuojama, kad atitinkamose jų kompetencijos srityse būtų užtikrinta veiksminga visų asmenų ir organizacijų, kuriems taikomas Reglamentas (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklės, priežiūra.

3. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentinga (-os) institucija (-os) turėtų būtinų pajėgumų visų asmenų ir organizacijų, kuriems taikoma jos (jų) priežiūros programa, priežiūrai užtikrinti ir pakankamai išteklių šio reglamento reikalavimams įvykdyti.

▼ M1

4. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos darbuotojai nevykdytų priežiūros veiklos, kai yra įrodymų, kad dėl to galėtų tiesiogiai arba netiesiogiai kilti interesų konfliktas, ypač susijęs su šeimos arba finansiniais interesais.

5. Darbuotojams, kuriuos kompetentinga institucija įgaliojo vykdyti sertifikavimo ir (arba) priežiūros užduotis, suteikiami įgaliojimai atlikti bent šias užduotis:

- a) tikrinti įrašus, duomenis, procedūras ir bet kuriuos kitus su sertifikavimo ir (arba) priežiūros užduoties vykdymu susijusius dokumentus;
- b) daryti šių įrašų, duomenų, procedūrų ir kitų dokumentų kopijas ar išrašus;
- c) prašyti žodinio paaiškinimo vietoje;
- d) patekti į atitinkamas patalpas, veiklos vietas ar transporto priemones;
- e) atlikti auditus, tyrimus, vertinimus, patikrinimus, įskaitant patikrinimus perone ir patikrinimus, apie kuriuos neįspėjama, ir
- f) prireikus imtis atitinkamų vykdymo užtikrinimo priemonių ar tas priemones inicijuoti.

6. 5 dalyje nurodytos užduotys vykdomos laikantis atitinkamos valstybės narės teisės nuostatų.

*11c straipsnis***Pereinamojo laikotarpio priemonės**

Organizacijoms, kurių kompetentinga organizacija pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 21 straipsnio 1 dalies b punktą yra agentūra, taikomos šios nuostatos:

- a) ne vėliau kaip 2013 m. balandžio 8 d. visus su tokių organizacijų priežiūra susijusius įrašus valstybės narės perduoda agentūrai;
- b) jei sertifikavimo procesus iki 2012 m. balandžio 8 d. pradėjo valstybė narė, ji juos užbaigia koordinuodama veiksmus su agentūra. Tai valstybei narei išdavus pažymėjimą, agentūra prisiima visą atsakomybę kaip tos organizacijos kompetentinga institucija.

▼ B*12 straipsnis***Įsigaliojimas ir taikymas**

1. Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje.

Jis taikomas nuo 2012 m. balandžio 8 d.

▼ M1

1b. Nukrypdomos nuo 1 dalies, valstybės narės gali nuspręsti iki 2013 m. balandžio 8 d. netaikyti I–IV priedų nuostatų.

▼ M4

2. Nukrypstant nuo 1 dalies, valstybės narės gali nuspręsti iki 2015 m. balandžio 8 d. netaikyti šių I priedo nuostatų:

- a) nuostatų, susijusių su jėgainės keliamų orlaivių ir dirižablių pilotų licencijomis;
- b) FCL.820 dalies nuostatų;
- c) sraigtasparniams – J skyriaus 8 skirsnio nuostatų;
- d) J skyriaus 11 skirsnio nuostatų.

▼ M7

2a. Nukrypstant nuo 1 dalies, valstybės narės gali nuspręsti iki 2020 m. balandžio 8 d. netaikyti:

- (1) I priedo nuostatų, susijusių su sklandytuvų ir oro balionų pilotų licencijomis;
- (2) VII ir VIII priedų nuostatų mokymo organizacijai, rengiančiai tik mokymą nacionalinei licencijai, kurią pagal Reglamento (ES) Nr. 1178/2011 4 straipsnio 3 dalį galima pakeisti į FCL dalį atitinkančią lengvojo orlaivio piloto licenciją (LAPL) skraidyti sklandytuvais ir oro balionais, FCL dalį atitinkančią sklandytuvo piloto licenciją (SPL) arba FCL dalį atitinkančią oro baliono piloto licenciją (BPL), gauti;
- (3) I priedo B skyriaus nuostatų.

▼ B

3. Nukrypdomos nuo 1 dalies, valstybės narės gali nuspręsti nekeisti JAR neatitinkančių lėktuvų piloto ir sraigtasparnių piloto licencijų, kurias jos išdavė iki 2014 m. balandžio 8 d.

▼ M8

4. Nukrypdomos nuo šio straipsnio 1 dalies nuostatų, valstybės narės gali nuspręsti iki 2020 m. birželio 20 d. netaikyti šio reglamento nuostatų trečiosios šalies išduotą licenciją ir susijusį sveikatos pažymėjimą turintiems pilotams, vykdančiams nekomercinius skrydžius Reglamento (ES) 2018/1139 2 straipsnio 1 dalies b punkto i ar ii papunkčiuose nurodytais orlaiviais. Tuos sprendimus valstybės narės paskelbia viešai.

▼ B

5. Nukrypdomos nuo 1 dalies, valstybės narės gali nuspręsti iki 2015 m. balandžio 8 d. netaikyti IV priedo B skyriaus 3 skirsnio nuostatų.

6. Nukrypdomos nuo 1 dalies, valstybės narės gali nuspręsti iki 2014 m. balandžio 8 d. netaikyti IV priedo C skyriaus nuostatų.

▼B

7. Jei valstybė narė taiko ►**M1** 1b–6 dalių ◄ nuostatas, ji apie tai praneša Komisijai ir agentūrai. Pranešime apibūdinamos tokios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo priežastys, taip pat numatytų veiksmų programa ir jų įgyvendinimo tvarkaraštis.

▼M8

8. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies nuostatų, I priedo (FCL dalies) FCL.315.A dalis, FCL.410.A dalies a punkto antras sakinyss ir FCL.725.A dalies c punktas taikomi nuo 2019 m. gruodžio 20 d.

▼B

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

▼ B*I PRIEDAS***[FCL DALIS]****A SKYRIUS*****BENDRIEJI REIKALAVIMAI*****FCL.001 Kompetentinga institucija**

Šioje dalyje kompetentinga institucija yra valstybės narės paskirta institucija, į kurią asmuo kreipiasi dėl piloto licencijų ar atitinkamų pažymėjimų išdavimo arba kvalifikacijų suteikimo.

FCL.005 Taikymo sritis

Šioje dalyje nustatomi piloto licencijų ir atitinkamų pažymėjimų išdavimo bei kvalifikacijų suteikimo reikalavimai ir jų galiojimo bei naudojimo sąlygos.

FCL.010 Sąvokų apibrėžtys

Šioje dalyje vartojamų terminų apibrėžtys:

akrobatinis skrydis – sąmoningas skrydžio manevras, kurį atliekant galimi staigūs orlaivio padėties erdvėje pokyčiai, neįprasta padėtis erdvėje arba neįprastas pagreitėjimas; jis nebūtinai per įprastą skrydį ir jo nebūtina mokytis asmenis, norinčius gauti licencijas ar kitas kvalifikacijas nei akrobatinio skraidymo kvalifikacija;

lėktuvas – jėgainės varomas sunkesnis už orą orlaivis su fiksuotais sparnais, kurio keliamoji galia skrendant susidaro dėl sparnus veikiančių aerodinaminių reakcijų;

dvinarės įgulos lėktuvas – tokio tipo lėktuvas, kurį būtina valdyti su antruoju pilotu, kaip nurodyta orlaivio naudojimo vadove ar oro vežėjo pažymėjime;

orlaivis – mašina, kuri atmosferoje laikosi dėl sąveikos su oru, bet ne dėl oro atoveikio nuo žemės paviršiaus;

skraidymo meistriškumas – nuoseklus tinkamų sprendimų priėmimas ir ištobulintų žinių, įgūdžių naudojimas bei atitinkamas elgesys siekiant skrydžio tikslų;

dirizablis – jėgainės varomas lengvesnis už orą orlaivis, išskyrus karšto oro dirizablius, kurie šioje dalyje įtraukti į oro baliono apibrėžtį;

▼ M5

kampinis artėjimas tūpti – artėjimas tūpti pagal prietaisus, kai didžiausia leidžiama paklaida arba nuokrypis nuo suplanuoto maršruto išreiškiami kurso nuokrypio rodytuvo (CDI) ar lygiaverčio pilotų kabinos rodytuvo rodyklių nuokrypiu;

▼ B

oro balionas – lengvesnis už orą orlaivis be jėgainės, kuris skrenda naudojant dujas ar degikliais kaitinamą orą. Šioje dalyje karšto oro dirizablis, nors ir varomas jėgainės, taip pat laikomas oro balionu;

▼ M7

▼ B

orlaivių kategorija – orlaivių klasifikavimo pagal nustatytas pagrindines charakteristikas vienetą, pvz., lėktuvas, jėgainės keliamas orlaivis, sraigtasparnis, dirizablis, sklandytuvas, laisvasis oro balionas;

lėktuvų klasė – vienpiločių lėktuvų, kuriems valdyti nereikia atitinkamo tipo kvalifikacijos, klasifikavimo vienetą;

oro balionų klasė – oro balionų klasifikavimo pagal skrendant naudojamas kėlimo priemonės vienetą;

komercinis oro transportas – keleivių, krovinių ar pašto krovinių vežimas už užmokestį ar samdos mokesť;

▼B

kompetencija – užduočiai pagal nustatytą standartą įvykdyti reikiamų įgūdžių, žinių ir elgsenos derinys;

kompetencijos elementas – užduotis, kurią sudaro jos ribas aiškiai apibrėžiantys pradedamasis ir baigiamasis veiksmai ir kurios rezultatas yra pastebimas;

kompetencijos vienetas – atskira funkcija, kurią sudaro tam tikras kompetencijos elementų skaičius;

antrasis pilotas – pilotas (ne įgulos vadas), pilotuojantis orlaivį, kurį turi valdyti daugiau kaip vienas pilotas; antruoju pilotu nelaikomas pilotas, orlaivyje tik besimokantis skrydžio, kad gautų licenciją ar kvalifikaciją;

maršrutinis skrydis – skrydis nuo išvykimo taško iki atvykimo taško iš anksto suplanuotu maršrutu, taikant standartines navigacijos procedūras;

kreiserinio skrydžio rezervinis antrasis pilotas – pilotas, kuris daugiapiločio skrydžio kreiseriniu etapu, kai skrendama aukščiau nei FL 200, pakeičia antrąjį pilotą ir vykdo jo funkcijas prie vairų;

skrydžio su instruktoriumi laikas – skrydžio laikas arba treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas, kurį tinkamai įgaliotas instruktorius asmenį moko skraidyti;

klaida – skrydžio įgulos veiksmas arba neveikimas, dėl kurio nukrypstama nuo organizacinių ar skrydžio ketinimų ar lūkesčių;

klaidų valdymas – klaidų nustatymo ir ištaisymo procesas taikant atsakomąsias priemones, kuriomis sumažinami ar pašalinami klaidų padariniai ir sumažinama klaidų ar nepageidaujamos orlaivio būklės tikimybė;

viso skrydžio imituoklis (FFS) – konkretaus tipo ar markės, modelio ir serijos orlaivio įgulos kabinos realaus dydžio kopija, įskaitant visą įrangą ir kompiuterines programas, būtinas orlaivio veiksmams ant žemės ar skrydžiui imituoti, taip pat vaizdo sistemą, kuria galima matyti vaizdą iš kabinos skrendant, ir judėjimo imitavimo sistemą;

skrydžio laikas:

skrydžio lėktuvu, motorizuotuoju turo sklandytuvu ir jėgainės keliamu orlaiviu laikas – bendras laikas nuo momento, kai orlaivis pirmą kartą pajuda, ketindamas kilti, iki momento, kai jis, baigęs skrydį, galutinai sustoja;

skrydžio sraigtasparniu laikas – visas laikas nuo momento, kai pradeda sukstis sraigtasparnio keliamųjų sraigtų mentės, iki momento, kai jis, baigęs skrydį, galutinai sustoja, ir nustoja sukstis keliamųjų sraigtų mentės;

skrydžio dirižabliu laikas – visas laikas nuo momento, kai dirižablis atkabimas nuo stiebo, kad pakiltų, iki momento, kai jis, baigęs skrydį, galutinai sustoja ir yra pritvirtinamas prie stiebo;

skrydžio sklandytuvu laikas – visas laikas nuo momento, kai sklandytuvas pradeda riedėti, ketindamas kilti, iki momento, kai jis, baigęs skrydį, galutinai sustoja;

skrydžio oro balionu laikas – visas laikas nuo momento, kai oro baliono krepšys kildamas atsisplėšia nuo žemės, iki momento, kai jis, baigęs skrydį, galutinai sustoja;

skrydžio pagal skrydžio pagal prietaisus taisykles (IFR) laikas – visas skrydžio laikas, kurį orlaivis valdomas pagal skrydžio pagal prietaisus taisykles;

▼B

skrydžio treniruoklis (FTD) – konkretaus tipo orlaivio prietaisų, įrangos, prietaisų skydų ir vairų realaus dydžio kopijos atviroje arba uždaroje įgulos kabinoje, įskaitant visą įrangą ir kompiuterines programas, būtinas, kad treniruoklyje įdiegtos sistemos imituotų orlaivį ant žemės ar skrendantį. Judėjimo imitavimo ar vaizdo sistemų įrengti nebūtina, išskyrus 2 ir 3 lygio sraigtasparnius imituojančius FTD, kuriuose būtina įrengti vaizdo sistemas;

skrydžio ir navigacijos procedūrų treniruoklis (FNPT) – mokymo įrenginys, imituojantis įgulos kabinos ar pilotų kabinos aplinką, įskaitant visą įrangą ir kompiuterines programas, būtinas atitinkamo tipo ar klasės orlaivio skrydžiui imituoti, kad sistemos veiktų kaip orlaivyje;

oro balionų grupė – oro balionų klasifikavimo pagal oro baliono kupolo dydį ar tūrį vienetas;

sraigtasparnis – sunkesnis už orą orlaivis, kuris skrisdamas iš esmės laikosi dėl oro sąveikos su vienu ar keliais jėgainės ant daugiau ar mažiau vertikalių ašių sukamais keliamaisiais sraigtais;

realaus skrydžio pagal prietaisus laikas – laikas, per kurį pilotas valdo skrendantį orlaivį tik vadovaudamasis prietaisais;

treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas – laikas, kurį pilotas imituojamo skrydžio treniruokliu (FSTD) mokomas atlikti imituojamąjį skrydį pagal prietaisus;

skrydžio pagal prietaisus laikas – skrydžio pagal prietaisus laikas arba treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;

▼M5

ilginis artėjimas tūpti – artėjimas tūpti pagal prietaisus, kai didžiausia leidžiama paklaida arba šoninis nuokrypis nuo suplanuoto maršruto išreiškiami ilgio vienetais, pvz., jūrmylėmis;

LNAV – šoninė navigacija;

LPV – radijo švyturio veikimas su vertikaliaisiais orientyrais;

▼B

daugiapilotis skrydis:

daugiapilotis skrydis lėktuvu – skrydis daugiapiločiu ar vienpiločiu lėktuvu, kuriam reikia bent dviejų pilotų, veikiančių kaip sąveiki daugianarė įgula;

daugiapilotis skrydis sraigtasparniu – skrydis daugiapiločiu sraigtasparniu, kuriam reikia bent dviejų pilotų, veikiančių kaip sąveiki daugianarė įgula.

daugianarės įgulos sąveika (MCC) – skrydžio įgulos kaip tarpusavyje bendradarbiaujančių narių komandos, kuriai vadovauja įgulos vadas, sąveika;

daugiapilotis orlaivis:

daugiapilotis lėktuvas – lėktuvas, sertifikuotas skraidyti ne mažiau kaip dviejų pilotų įgulai;

daugiapilotis sraigtasparnis, dirizablis ar jėgainės keliamas orlaivis – tokio tipo orlaivis, kurį būtina valdyti su antruoju pilotu, kaip nurodyta orlaivio naudojimo vadove, oro vežėjo pažymėjime ar lygiaverčiame dokumente;

naktis – laikas nuo civilinių sutemų pabaigos iki civilinės aušros pradžios arba valstybės narės paskirtos atitinkamos institucijos nustatytas kitas laikas nuo saulėlydžio iki saulėtekio;

kiti treniruokliai (OTD) – pagalbinės treniravimo priemonės, išskyrus skrydžio imituoklius, skrydžio treniruoklius ar skrydžio ir navigacijos procedūrų treniruoklius, suteikiančios galimybę treniruotis, kai nereikia visos įgulos kabinos aplinkos;

▼ M5

nustatytų charakteristikų navigacija (PBN) – orlaivio, kuriuo vykdomas skrydis ATS maršrutu, artėjimo tūpti pagal prietaisus procedūra ar skrydis nustatytoje oro erdvėje, veikimo charakteristikų reikalavimais grindžiama zonos navigacija;

▼ B

užduočių įvykdymo kriterijus – paprastas teiginys, kuriuo įvertinami reikalaujami kompetencijos elemento rezultatai, ir kriterijų, pagal kuriuos vertinama, ar pasiektas reikiamas užduočių įvykdymo lygis, aprašymas;

įgulos vadas (PIC) – vadovauti paskirtas pilotas, atsakingas už skrydžio saugą;

prižiūrimas įgulos vadas (PICUS) – antrasis pilotas, kuris, prižiūrimas įgulos vado, vykdo įgulos vado pareigas ir funkcijas;

jėgainės keliamas orlaivis – orlaivis, kurį vertikaliai kelia ir skraidina/skrendant kelia kintamosios geometrijos keliamieji sraigtai arba varikliai/varomieji įrenginiai, pritaisyti prie korpuso ar sparnų ar įrengti jų viduje;

motorizuotasis sklandytuvas – orlaivis, kuriame įrengti vienas ar daugiau variklių ir kurio charakteristikos varikliams neveikiant yra tokios pačios, kaip sklandytuvo;

pilotas mėgėjas – pilotas, turintis licenciją, kuria draudžiama pilotuoti orlaivį, kai už skrydį yra mokamas atlyginimas, išskyrus šioje dalyje nurodytą mokymo ar egzaminavimo veiklą;

kvalifikacijos patikrinimas – įgūdžių parodymas kvalifikacijoms pratęsti ar atnaujinti, įskaitant tokį egzaminą žodžiu, kokio gali reikėti;

atnaujinimas (pvz., kvalifikacijos ar pažymėjimo) – administracinis veiksmas, kuriuo, pasibaigus kvalifikacijos ar pažymėjimo galiojimo laikui, siekiama nustatytam laikotarpiui atnaujinti atitinkama kvalifikacija ar pažymėjimu suteiktas teises ir kuris priklauso nuo nustatytų reikalavimų įgyvendinimo;

pratęsimas (pvz., kvalifikacijos ar pažymėjimo) – administracinis veiksmas kvalifikacijos ar pažymėjimo galiojimo metu, kuriuo kvalifikacijos ar pažymėjimo turėtoji leidžiama nustatytu laikotarpiu toliau naudotis kvalifikacija ar pažymėjimu suteikiamomis teisėmis ir kuris priklauso nuo nustatytų reikalavimų įgyvendinimo;

▼ M5

RNP APCH – artėjimo tūpti pagal prietaisus operacijų PBN specifikacija;

RNP APCH operacija iki LNAV minimumų – dvimatė artėjimo tūpti pagal prietaisus operacija, kurios šoniniai orientyrai grindžiami GNSS vietos nustatymo funkcija;

RNP APCH operacija iki LNAV/VNAV minimumų – trimatė artėjimo tūpti pagal prietaisus operacija, kurios šoniniai orientyrai grindžiami GNSS vietos nustatymu, o vertikaliosius orientyrus užtikrina Baro VNAV funkcija arba GNSS vietos nustatymo funkcija su SBAS;

RNP APCH operacija iki LPV minimumų – trimatė artėjimo tūpti pagal prietaisus operacija, kurios šoniniai ir vertikalieji orientyrai grindžiami GNSS vietos nustatymo funkcija su SBAS;

RNP AR APCH – navigacijos specifikacija, naudojama vykdant artėjimo tūpti pagal prietaisus operacijas, kurioms būtinas specialusis patvirtinimas;

▼ B

maršruto sektorius – skrydis, kurį sudaro kilimas, išvykimas, ne trumpesnis kaip 15 min. kreiserinis skrydis, atvykimas, artėjimas tūpti ir tūpimas;

▼ B

sklandytuvas – sunkesnis už orą orlaivis, kurio keliamoji jėga skrendant susidaro dėl dinaminės oro sąveikos su fiksuotais keliamaisiais paviršiais ir kurio laisvasis skridimas nepriklauso nuo jėgainės;

vienpilotis orlaivis – orlaivis, sertifikuotas skraidyti vienam pilotui;

įgūdžių patikrinimas – įgūdžių parodymas siekiant gauti licenciją ar kvalifikaciją, įskaitant tokį egzaminą žodžiu, kokio gali reikėti;

savarankiško skrydžio laikas – skrydžio, per kurį pilotas mokinsys orlaivyje yra vienas, laikas;

pilotas mokinsys įgulos vadas (SPIC) – pilotas mokinsys, kuris per skrydį su jį stebinčiu instruktoriumi, nedarančiu įtakos orlaivio skrydžiui ir jo nevaldančiu, vykdo įgulos vado funkcijas;

grėsmė – ne dėl skrydžio įgulos veiksmų įvykstantys įvykiai ar klaidos, dėl kurių valdymas tampa sudėtingesnis ir dėl kurių būtina imtis tinkamų veiksmų, kad nebūtų peržengta saugos riba;

grėsmės valdymas – grėsmių nustatymo ir reagavimo į jas procesas taikant atsakomąsias priemones, kuriomis sumažinami arba pašalinami grėsmių padariniai ir sumažinama klaidų ar nepageidaujamos orlaivio būklės tikimybė;

▼ M5

trimatė (3D) artėjimo tūpti pagal prietaisus operacija – artėjimo tūpti pagal prietaisus operacija, vykdoma naudojant ir šoninius, ir vertikaliuosius navigacijos orientyrus;

▼ B

motorizuotasis turo sklandytuvas (TMG) – specialios klasės motorizuotasis sklandytuvas su įmontuotu neįtraukiamu varikliu ir neįtraukiamu oro sraigtu. Jis turi galėti atsipalėsti nuo žemės ir kilti varomas savo jėgainės pagal jo naudojimo vadovą;

▼ M5

dvimatė (2D) artėjimo tūpti pagal prietaisus operacija – artėjimo tūpti pagal prietaisus operacija, vykdoma naudojant tik šoninius navigacijos orientyrus;

▼ B

orlaivio tipas – orlaivių, kuriems valdyti reikia atitinkamo tipo kvalifikacijos, klasifikavimo vienetas, kaip nurodyta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse; šiam klasifikavimo vienetui priklauso visi tos pačios pagrindinės konstrukcijos orlaiviai, įskaitant visas jų modifikacijas, išskyrus tas, dėl kurių pasikeičia valdymo ar skrydžio charakteristikos;

▼ M5

VNAV – vertikalioji navigacija.

▼ M3

FCL.015 **Prašymų teikimas, licencijų bei pažymėjimų išdavimas, pratęsimas bei atnaujinimas ir kvalifikacijų suteikimas, pratęsimas bei atnaujinimas**

▼ B

- a) Prašymas išduoti piloto licenciją ar atitinkamą pažymėjimą, suteikti atitinkamas kvalifikacijas ir juos pratęsti ar atnaujinti pateikiamas kompetentingai institucijai, kuri nustato prašymo formą ir pateikimo būdą. Su prašymu pateikiami įrodymai, kad prašymo teikėjas atitinka šioje arba medicinos reikalavimų dalyje nustatytus licencijos ar pažymėjimo išdavimo, atitinkamų kvalifikacijų ir patvirtinimų suteikimo ir jų pratęsimo ar atnaujinimo reikalavimus.
- b) Kompetentinga institucija licencijoje ar pažymėjime patvirtina kiekvieną licenciją, kvalifikaciją ar pažymėjimą suteiktą teisių apribojimą ar išplėtimą.
- c) Asmuo jokių metu negali turėti daugiau kaip vienos pagal šią dalį išduotos konkrečios kategorijos orlaivio piloto licencijos.

▼ B

- d) Prašymas išduoti kitos kategorijos orlaivio piloto licenciją ar papildomas pažymėjimus arba suteikti papildomas kvalifikacijas, taip pat juos iš dalies keisti, pratęsti ar atnaujinti teikiamas pirmąją piloto licenciją išdavusiai kompetentingai institucijai, išskyrus atvejus, kai pilotas paprašo pakeisti kompetentingą instituciją, o jo licencijų išdavimo ir medicininius dokumentus perduoti kitai kompetentingai institucijai.

▼ M3**FCL.020 Pilotas mokinys**

- a) Pilotas mokinys nesikraido savarankiškai, išskyrus atvejus, kai tai daryti leidžia ir skrydį prižiūri skrydžio instruktorius.
- b) Kad galėtų vykdyti pirmąjį savarankišką skrydį, pilotas mokinys turi būti ne jaunesnis kaip:
- 1) jei pilotuojamas lėktuvas, sraigtasparnis ir dirižablis – 16 metų;
 - 2) jei pilotuojamas sklandytuvas ir oro balionas – 14 metų.

FCL.025 Teorijos egzaminai, kuriuos išlaikius išduodamos licencijos ir suteikiamos kvalifikacijos**▼ B**

- a) *Prašymo teikėjo pareigos*

▼ M3

1. Prašymo teikėjas, norintis gauti konkrečią licenciją ar kvalifikaciją, laiko visą ciklą teorijos egzaminų, už kuriuos atsakinga viena valstybė narė.

▼ M7

2. Prašymo teikėjai laiko teorijos egzaminą tik tuo atveju, jei už jų mokymą atsakinga deklaruotoji mokymo organizacija (DTO) arba patvirtinta mokymo organizacija (ATO) rekomenduoja tą egzaminą laikyti ir jei jie pakankamai gerai baigia atitinkamas teorijos mokymo kurso dalis.
3. DTO arba ATO rekomendacija galioja 12 mėnesių. Jei prašymo teikėjas per šios rekomendacijos galiojimo laiką nebando laikyti bent vieno teorijos egzamino, sprendimą dėl tolesnio mokymo priima DTO arba ATO, atsižvelgdama į prašymo teikėjo poreikius.

▼ B

- b) *Egzamino išlaikymo kriterijai*

▼ M3

1. Teorijos egzaminas laikomas išlaikytu, jei prašymo teikėjas gauna bent 75 % konkrečiam egzaminui nustatytų balų. Klaidos nėra vertinamos.

▼ B

2. Jei šioje dalyje nenustatyta kitaip, laikoma, kad prašymo teikėjas sėkmingai išlaikė teorijos egzaminą, būtiną atitinkamai piloto licencijai ar kvalifikacijai gauti, jei per 18 mėnesių nuo kalendorinio mėnesio, kurį pirmą kartą laikė egzaminą, pabaigos jis išlaikė visus būtinus egzaminus.

▼ M7

3. Jei prašymo teikėjas neišlaiko vieno iš teorijos egzaminų per keturis bandymus arba neišlaiko visų egzaminų per šešias sesijas ar per 2 papunktyje nurodytą laikotarpį, jis pakartotinai laiko visą egzaminų ciklą.

Prieš pakartotinai laikydamas teorijos egzaminus prašymo teikėjas toliau mokosi DTO arba ATO. Reikiamo mokymo apimtį ir sritį nustato DTO arba ATO, atsižvelgdama į prašymo teikėjo poreikius.

▼ B

- c) *Galiojimo laikotarpis*

1. Sėkmingai išlaikyti teorijos egzaminai galioja šį laiką:

▼ B

- i) egzaminai, laikomi lengvojo orlaivio piloto, piloto mėgėjo, sklandytuvo piloto ar oro baliono piloto licencijai gauti, galioja 24 mėn.;

▼ M3

- ii) egzaminai, laikomi komercinės aviacijos piloto licencijai, skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijai (IR) arba maršrutinio skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijai (EIR) gauti, galioja 36 mėn.;

▼ B

- iii) i ir ii papunkčiuose nurodyti laikotarpiai skaičiuojami nuo dienos, kai pilotas sėkmingai išlaiko teorijos egzaminą pagal b punkto 2 papunktį.
2. Išlaikyti teorijos egzaminai avialinijų transporto piloto licencijai (ATPL) gauti galioja 7 metus nuo toliau nurodytos galutinės galiojimo datos:
- i) į licenciją įrašytos IR galiojimo datos; arba
 - ii) jei išduodama sraigtasparnio piloto licencija, į licenciją įrašytos sraigtasparnio tipo kvalifikacijos galiojimo datos.

FCL.030 Praktinių įgūdžių patikrinimas

- a) Prieš laikydamas įgūdžių patikrinimo egzaminą licencijai, kvalifikacijai ar pažymėjimui gauti, prašymo teikėjas turi būti išlaikęs būtiną teorijos egzaminą, išskyrus tuo atveju, kai prašymo teikėjas mokosi pagal integruotąjį skrydžio mokymo kursą.

Bet koku atveju prieš laikant įgūdžių patikrinimo egzaminus visada turi būti baigtas teorijos mokymas.

- b) Už mokymą atsakinga organizacija arba asmuo prašymo teikėjui baigus mokymą rekomenduoja laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą, išskyrus tuo atveju, kai išduodama avialinijų transporto piloto licencija. Egzaminuotojui pateikiami mokymo dokumentai.

FCL.035 Skrydžio laiko ir teorijos žinių įskaitymas

- a) *Skrydžio laiko įskaitymas*

▼ M3

1. Jei šioje dalyje nenustatyta kitaip, skrydžio laikas, įskaitomas išduodant licenciją ar pažymėjimą arba suteikiant kvalifikaciją, turi būti išskraidytas tos pačios kategorijos orlaiviu, kurio valdymo licenciją, pažymėjimą ar kvalifikaciją siekiama gauti.
2. Įskaitomas toliau nurodytas įgulos vado arba piloto mokinio įgulos vado skrydžio laikas.

▼ B

- i) į bendrą skrydžio laiką, kurį reikia būti išskraidžius norint gauti licenciją, kvalifikaciją ar pažymėjimą, įskaitomas visas prašymo išduoti licenciją ar pažymėjimą arba suteikti kvalifikaciją teikėjo savarankiško skrydžio laikas, skrydžio su instruktoriumi laikas ar skrydžio vykdamas įgulos vado funkcijas laikas;
- ii) ATP integruotąjį mokymo kursą baigusiam asmeniui į skrydžio vykdamas įgulos vado funkcijas laiką, kurį reikia būti išskraidžius avialinijų transporto piloto licencijai, komercinės aviacijos piloto licencijai ar kelių variklių orlaivio tipo ar klasės kvalifikacijai gauti, leidžiama įskaityti iki 50 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, išskraidyto vykdamas piloto mokinio įgulos vado funkcijas;
- iii) CPL/IR integruotąjį mokymo kursą baigusiam asmeniui į skrydžio vykdamas įgulos vado funkcijas laiką, kurį reikia būti išskraidžius komercinės aviacijos piloto licencijai ir kelių variklių orlaivio tipo ar klasės kvalifikacijai gauti, leidžiama įskaityti iki 50 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, išskraidyto vykdamas piloto mokinio įgulos vado funkcijas.

▼ M3

3. Skrydžio laikas vykdamas antrojo piloto arba PICUS funkcijas. Jei šioje dalyje nenustatyta kitaip, piloto licencijos turėtoji, vykdančiam antrojo piloto ar PICUS funkcijas, į bendrą skrydžio laiką, kurį reikia būti išskraidžius norint gauti aukštesnio lygio piloto licenciją, leidžiama įskaityti visą laiką, išskraidytą vykdamas antrojo piloto funkcijas.

▼ B**b) Teorijos žinių įskaitymas****▼ M3**

1. Jei prašymo teikėjas išlaiko teorijos egzaminą avialinių transporto piloto licencijai gauti, laikoma, kad jis įvykdė teorijos žinių reikalavimus tos pačios orlaivių kategorijos lengvojo orlaivio piloto, piloto mėgėjo, komercinės aviacijos piloto licencijai ir IR bei EIR kvalifikacijoms (išskyrus sraigtasparnio IR bei EIR) gauti.

▼ B

2. Jei prašymo teikėjas išlaiko teorijos egzaminą komercinės aviacijos piloto licencijai gauti, laikoma, kad jis įvykdė teorijos žinių reikalavimus tos pačios orlaivių kategorijos lengvojo orlaivio piloto ar piloto mėgėjo licencijai gauti.
3. Jei IR kvalifikacijos turėtojas ar prašymo teikėjas išlaiko atitinkamos kategorijos orlaivio prietaisų teorijos egzaminą, laikoma, kad jis visiškai įvykdė teorijos mokymo ir egzaminų reikalavimus kitos orlaivių kategorijos IR kvalifikacijai gauti.
4. Laikoma, kad piloto licencijos turėtojas yra įvykdęs teorijos mokymo ir egzaminų reikalavimus kitos orlaivių kategorijos piloto licencijai gauti pagal šios dalies 1 priedėlį.

▼ M3

5. Nepaisant b punkto 3 papunkčio laikoma, kad gebėjimais pagrįstą modulinį IR(A) kursą baigęs IR(A) turėtojas arba EIR turėtojas visiškai įvykdė kitos kategorijos orlaivio IR teorijos mokymo ir egzaminų reikalavimus tik jei jis taip pat yra baigęs kurso IFR dalies teorijos mokymą ir yra išlaikęs egzaminą IFR kvalifikacijai gauti pagal FCL.720.A. dalies b punkto 2 papunkčio i papunktį.

▼ B

Ši nuostata taip pat taikoma prašymo išduoti piloto licenciją teikėjui, sėkmingai išlaikiusiam teorijos egzaminus kitos orlaivių kategorijos piloto licencijai gauti, jei nėra pasibaigęs FCL.025 dalies c punkte nurodytas galiojimo laikotarpis.

FCL.040 Naudojimasis licencija suteikiamomis teisėmis

Naudojimasis licencija suteikiamomis teisėmis priklauso nuo joje įrašytų kvalifikacijų galiojimo, jei taikytina, ir nuo sveikatos pažymėjimo galiojimo.

FCL.045 Įpareigojimas turėti ir pateikti dokumentus

- a) Pilotas, naudodamasis licencija suteikiamomis teisėmis, privalo visada nešiotis galiojančią licenciją ir galiojantį sveikatos pažymėjimą.
- b) Pilotas taip pat privalo nešiotis asmens tapatybės dokumentą su savo nuotrauka.
- c) Kompetentingos institucijos įgaliotam atstovui paprašius, pilotas ar pilotas mokinyš nepagrįstai nedelsdamas pateikia patikrinti savo skraidymų knygelę.
- d) Pilotas mokinyš privalo nešiotis visus savarankiškų maršrutinių skrydžių, kuriuos jam buvo leista vykdyti pagal FCL.020 dalies a punktą, įrodymus.

▼ M6

- e) Pilotas, ketinantis skraidyti už Sąjungos teritorijos ribų orlaiviu, registruotu kitoje valstybėje narėje, negu orlaivių įgulos nario licenciją išdavusi valstybė narė, turi su savimi turėti atspausdintą arba elektroninio formato naujausią ICAO priedą, kuriame nurodytas susitarimo, kuriuo pripažįstamas automatinis licencijų patvirtinimas, ICAO registracijos numeris, ir pateiktas valstybių, kurios yra šio susitarimo šalys, sąrašas.

▼ B**FCL.050 Skrydžio laiko registravimas**

Pilotas patikimai registruoja išsamią informaciją apie visus savo atliktus skrydžius; registravimo formą ir būdą nustato kompetentinga institucija.

FCL.055 Kalbos mokėjimas

a) Bendrosios nuostatos. Lėktuvo, sraigtasparnio, jėgainės keliamo orlaivio ir dirizablio pilotas, kuriam privaloma naudotis radijo telefonu, negali naudotis savo licencija ir kvalifikacija suteikiamomis teisėmis, jei jo licencijoje nėra anglų ar kitos kalbos, vartojamos su skrydžiu susijusiems radijo pranešimams perduoti, mokėjimo patvirtinimo. Šiuo patvirtinimu turi būti nurodyta kalba, jos mokėjimo lygis ir galiojimo data.

b) Prašymo patvirtinti kalbos mokėjimą teikėjas pagal šios dalies 2 priedėlį turi įrodyti, kad jo kalbos mokėjimas frazeologijos ir kalbos aiškumo požiūriu atitinka bent darbinį kalbos vartojimo lygį. Šiuo tikslu prašymo teikėjas turi įrodyti gebas:

1. veiksmingai bendrauti balso perdavimo priemonėmis ir tiesiogiai;
2. tiksliai ir aiškiai bendrauti bendromis ir su darbu susijusiomis temomis;
3. naudoti tinkamas bendravimo strategijas keičiantis informacija ir siekiant atpažinti bei spręsti bendrus ar su darbu susijusius nesusipratimus;
4. sėkmingai rasti išeitį sudėtingais kalbiniais atvejais, kai kasdieniame darbe arba vykdant įprastą bendravimo užduotį įvykiai komplikuojasi arba pakrypsta netikėta linkme; ir
5. kalbėti aviacijos bendruomenei suprantamu dialektu arba su suprantamu akcentu.

c) Pilotų, išskyrus pagal šios dalies 2 priedėlį įrodžiusius, kad jų kalbos mokėjimas yra eksperto lygio, kalbos mokėjimo patvirtinimas vertinamas:

1. kas 4 metus, jei įrodyta, kad kalbos mokėjimas yra darbinio kalbos vartojimo lygio; arba
2. kas 6 metus, jei įrodyta, kad kalbos mokėjimas yra tobulo kalbos mokėjimo lygio.

▼ M3

d) Specialieji reikalavimai skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos (IR) arba maršrutinio skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos (EIR) turėtojui. Nepažeidžiant pirmesnių papunkčių, IR arba EIR kvalifikacijos turėtojas įrodo mokąs anglų kalbą taip, kad:

▼ B

1. galėtų suprasti visą informaciją, būtiną visiems skrydžio etapams, įskaitant pasirengimą skrydžiui, įvykdyti;
2. galėtų naudoti radijo telefoniją visuose skrydžio etapuose, įskaitant avarines situacijas;
3. galėtų bendrauti su kitais įgulos nariais per visus skrydžio etapus, įskaitant pasirengimą skrydžiui.

▼ M3

e) IR arba EIR kvalifikacijos turėtojo kalbos mokėjimas ir anglų kalbos vartojimo įgūdžiai įrodomi taikant kompetentingos institucijos nustatytą vertinimo metodą.

▼B**FCL.060 Naujausia patirtis**

a) Oro balionas. Pilotas oro balionu nevykdo komercinių skrydžių ir neveža keleivių, jei jis per paskutines 180 dienų neatliko:

1. bent 3 skrydžių kaip oro baliono pilotas, iš kurių bent vienas skrydis buvo atitinkamos klasės ir grupės oro balionu; arba
2. 1 skrydžio atitinkamos klasės ir grupės oro balionu, prižiūrimas instruktoriaus, kurio kvalifikacija atitinka J skyriuje nurodytus reikalavimus.

b) Lėktuvai, sraigtasparniai, jėgainės keliama orlaiviai, dirizabliai ir sklandytuvai. Pilotas nevykdo komercinių skrydžių ir neveža keleivių orlaiviu:

1. kaip įgulos vadas ar antrasis pilotas, jei to paties tipo ar klasės orlaiviu nepakilo, nepriartėjo tūpti ir nenutūpė arba neatliko šių manevrų to tipo ar klasės orlaivį atitinkančiu FFS bent 3 kartus per paskutines 90 dienų. 3 kartus turi būti pakylama ir nutupinama vykdant daugiapilotį arba vienpilotį skrydį, priklausomai nuo pilotui suteiktų teisių; ir
2. kaip skrydžio naktį įgulos vadas, jei jis:
 - i) to paties tipo ar klasės orlaiviu nepakilo, nepriartėjo tūpti ir nenutūpė naktį arba neatliko šių manevrų nakties sąlygomis to tipo ar klasės orlaivį atitinkančiu FFS bent 1 kartą per paskutines 90 dienų; arba
 - ii) neturi IR kvalifikacijos;

▼M3

3. kaip kreiserinio skrydžio rezervinis antrasis pilotas, jei jis:

- i) neįvykdė b punkto 1 papunktyje nurodytų reikalavimų; arba
- ii) per paskutines 90 dienų to paties tipo ar klasės orlaiviu kaip kreiserinio skrydžio rezervinis pilotas neperskrido bent 3 sektorių; arba
- iii) nedalyvavo skrydžio įgūdžių atnaujinimo ir kvalifikacijos kėlimo mokyme FFS ne rečiau kaip kas 90 dienų. Šį kvalifikacijos kėlimo mokymą galima derinti su atitinkamuose ORO dalies reikalavimuose nurodytu operatoriaus kvalifikacijos kėlimo mokymu.

▼B

4. jei pilotas turi teisę valdyti daugiau kaip vieno tipo lėktuvus su panašiomis valdymo ir eksploatavimo charakteristikomis, 3 kilimai, artėjimai tūpti ir tūpimai, kurių reikalaujama 1 punkte, gali būti atlikti kaip apibrėžta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse;
5. jei pilotas turi teisę valdyti daugiau kaip vieno tipo nesudėtingus sraigtasparnius su panašiomis valdymo ir veikimo charakteristikomis, kaip apibrėžta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse, 3 kilimai, artėjimai tūpti ir tūpimai, kurių reikalaujama 1 punkte, gali būti atlikti tik vieno tipo sraigtasparniu, jei per paskutinius 6 mėnesius kiekvieno tipo sraigtasparniu pilotas išskraidė bent 2 valandas.

c) Specialieji komercinio oro transporto reikalavimai:

1. Komercinio oro transporto atveju b punkto 1 ir 2 papunkčiuose nurodytas 90 dienų laikotarpis gali būti pratęstas daugiausia iki 120 dienų, jei pilotas vykdo skrydžius atitinkamu maršrutu prižiūrimas orlaivio tipo kvalifikacijos instruktoriaus ar egzaminuotojo.
2. Jei pilotas neatitinka 1 papunktyje nurodyto reikalavimo, jis gali naudotis savo teisėmis tik atlikęs mokomąjį skrydį orlaiviu ar orlaivio, kuris bus naudojamas, tipą atitinkančiu FFS bent pagal b punkto 1 ir 2 papunkčiuose nurodytus reikalavimus.

▼M4**FCL.065 60 metų amžiaus ir vyresnių komercinio oro transporto piloto licencijos turėtojų teisių apribojimas**

- a) 60–64 metų. Lėktuvai ir sraigtasparniai. Piloto licencijos turėtojas, kuriam sukako 60 m., negali būti komercinio oro transporto orlaivio pilotas, išskyrus kaip daugianarės įgulos pilotas.
- b) 65 metų. Piloto licencijos turėtojas, išskyrus oro balionų arba sklandytuvų piloto licencijos turėtojus, kuriam sukako 65 m., negali būti komercinio oro transporto orlaivio pilotas.
- c) 70 metų. Oro balionų arba sklandytuvų piloto licencijos turėtojas, kuriam sukako 70 m., negali būti komercinio oro transporto oro baliono arba sklandytuvo pilotas.

▼B**FCL.070 Licencijų, kvalifikacijų ir pažymėjimų panaikinimas, jų galiojimo sustabdymas ir apribojimas**

- a) Jei pilotas neatitinka šios dalies, medicinos reikalavimų dalies ar galiojančių skrydžio reikalavimų, kompetentinga institucija, laikydamasi ARA dalyje nurodytų sąlygų ir tvarkos, gali apriboti ar panaikinti pagal šią dalį išduotas licencijas bei pažymėjimus ir suteiktas kvalifikacijas arba sustabdyti jų galiojimą.
- b) Jei piloto licencijos galiojimas sustabdomas arba jei ji panaikinama, jis nedelsdamas grąžina licenciją ar pažymėjimą kompetentingai institucijai.

B SKYRIUS***LENGVOJO ORLAIVIO PILOTO LICENCIJA (LAPL)******1 SKIRSNIS******Bendrieji reikalavimai*****FCL.100 LAPL. Mažiausias leistinas amžius**

Prašymo išduoti LAPL teikėjas:

- a) turi būti ne jaunesnis kaip 17 m., jei nori gauti lėktuvo ar sraigtasparnio piloto licenciją;
- b) turi būti ne jaunesnis kaip 16 m., jei nori gauti sklandytuvo ar oro baliono piloto licenciją.

FCL.105 LAPL. Teisės ir sąlygos

- a) Bendrosios nuostatos. LAPL turėtojas turi teisę atitinkamos kategorijos orlaiviu kaip įgulos vadas vykdyti neatlygintinus nekomercinius skrydžius.
- b) Sąlygos. Prašymo išduoti LAPL teikėjas privalo būti įvykdęs su atitinkama orlaivių kategorija susijusius reikalavimus ir, jei taikoma, su įgūdžiams tikrinti naudojamo orlaivio klase ar tipu susijusius reikalavimus.

FCL.110 LAPL. Tos pačios kategorijos orlaivio piloto licencijos įskaitymas

- a) Jei prašymo išduoti LAPL teikėjas turėjo kitą tos pačios kategorijos orlaivio piloto licenciją, laikoma, kad jis visiškai įvykdė reikalavimus, reikalingus tos kategorijos orlaivio LAPL gauti.
- b) Nepažeidžiant pirmesnio punkto, pasibaigus licencijos galiojimo laikui prašymo išduoti atitinkamos kategorijos orlaivio LAPL teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal FCL.125 dalį.

▼M7**FCL.115 LAPL. Mokymo kursas**

- a) Prašymo išduoti LAPL teikėjas baigia DTO arba ATO rengiamą mokymo kursą.
- b) Šį kursą sudaro teorijos mokymas ir skrydžio mokymas, atitinkantys prašomas LAPL teises.

▼M7

- c) Teorijos mokymas ir skrydžio mokymas gali būti baigti kitoje DTO arba ATO nei ta, kurioje prašymo teikėjas pradėjo mokytis.

▼B**FCL.120 LAPL. Teorijos egzaminai**

Prašymo išduoti LAPL teikėjas, laikydamas toliau nurodytų dalykų egzaminus, įrodo turįs suteikiamas teises atitinkančio lygio teorijos žinias:

- a) bendrieji dalykai:
- oro teisė,
 - žmogaus galimybės,
 - meteorologija ir
 - ryšio priemonės;
- b) specialieji dalykai, susiję su skirtingų kategorijų orlaiviais:
- skrydžio principai,
 - skrydžių procedūros,
 - skrydžio vykdymas ir planavimas,
 - bendrosios žinios apie orlaivius ir
 - navigacija.

FCL.125 LAPL. Įgūdžių patikrinimas

- a) Prašymo išduoti LAPL teikėjas, laikydamas įgūdžių patikrinimo egzaminą, įrodo gebą vykdyti atitinkamos kategorijos orlaivio įgulos vado funkcijas ir atlikti atitinkamas procedūras ir manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises.
- b) Prašymo laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą teikėjas turi būti baigęs skrydžio tos pačios klasės ar tipo orlaivių, koks bus naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą, mokymą. Suteikiamos tik tos klasės ar tipo orlaivio, koks buvo naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą, valdymo teisės, kol nebus patvirtintos papildomos licencija suteikiamos teisės pagal šį skyrį.
- c) *Išlaikymo kriterijai*
1. Įgūdžių patikrinimo egzaminas suskirstomas į atskiras dalis, atitinkančias visus atitinkamos kategorijos orlaivio, kuriuo skrendama, skrydžio etapus.
 2. Jei neišlaikomas kuris nors atitinkamos egzamino dalies elementas, neišlaikoma visa egzamino dalis. Jei prašymo teikėjas neišlaiko tik vienos egzamino dalies, jis perlaiko tik tą dalį. Jei neišlaikoma daugiau kaip viena egzamino dalis, neišlaikomas visas egzaminas.
 3. Jei, perlaikant egzaminą pagal 2 papunktį, neišlaikoma bent viena egzamino dalis, įskaitant tas dalis, kurios buvo išlaikytos per pirmesnę bandymą, prašymo teikėjas neišlaiko viso egzamino.
 4. Jei per 2 bandymus nepavyksta išlaikyti visų egzamino dalių, vykdomas tolesnis praktinis mokymas.

*2 SKYRIUS****Specialieji reikalavimai lėktuvo LAPL gauti. LAPL (A)*****FCL.105.A LAPL(A). Teisės ir sąlygos**

- a) Lėktuvo LAPL turėtojai suteikiama teisė būti vieno stūmoklinio variklio lėktuvo ar motorizuotojo turo sklandytuvo (TMG), kurio didžiausia sertifikuota kilimo masė – 2 000 kg ar mažesnė ir kuris skraidina daugiausia 3 keleivius (orlaivyje niekada negali būti daugiau kaip 4 asmenys), įgulos vadu.

▼ M3

- b) LAPL(A) turėtojas keleivius skraidina tik tuo atveju, jei gavęs licenciją jis, kaip įgulos vadas, lėktuvu ar TMG išskraidė 10 valandų skrydžio laiko.

▼ B**FCL.110.A LAPL(A). Patirties reikalavimai ir įskaitymas**

- a) Prašymo išduoti LAPL(A) teikėjas turi būti baigęs skrydžio lėktuvu ar TMG bent 30 valandų mokymą, įskaitant bent:
1. 15 valandų skrydžio su instruktoriumi tokios klasės orlaiviu, koks bus naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą, laiko;
 2. 6 valandas savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko, įskaitant bent 3 valandas savarankiško maršrutinio skrydžio laiko ir bent 1 ne trumpesnę kaip 150 km (80 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį kitame nei išvykimo aerodrome bent 1 kartą nutupiama visiškai sustojant.

▼ M7

- b) Specialieji reikalavimai LAPL(S) arba SPL, kuria suteikiama teisė skristi ir TMG, turinčiam prašymo teikėjui. LAPL(S) arba SPL, kuria suteikiama teisė skristi ir TMG, turintis prašymo išduoti LAPL(A) teikėjas po leidimo skristi TMG patvirtinimo TMG turi būti išskraidęs bent 21 valandą skrydžio laiko ir įvykdęs FCL.135.A dalies a punkte nurodytus su lėktuvais susijusius reikalavimus.

- c) Patirties įskaitymas. Taikant a punkte nurodytus reikalavimus gali būti įskaitoma prašymo teikėjo patirtis, įgyta vykdant įgulos vado funkcijas.

Dėl įskaitomos patirties dydžio sprendimą priima DTO arba ATO, kurioje pilotas mokosi pagal mokymo kursą, remdamasi parengiamuoju skrydžio bandymu, tačiau įskaitoma patirtis jokių būdu:

- 1) nevirsija skrydžių, kuriuos pilotas įvykdė kaip įgulos vadas, bendro laiko;
- 2) nevirsija 50 % a punkte reikalaujamų valandų;
- 3) neapima a punkto 2 papunktyje nurodyto laiko.

▼ B**FCL.135.A LAPL(A). Papildomos teisės valdyti kitos klasės ar varianto lėktuvą**

- a) LAPL(A) suteikiamos teisės valdyti tik tos klasės ir varianto lėktuvą ar TMG, kuriuo išlaikytas įgūdžių patikrinimo egzaminas. Šis apribojimas gali būti panaikintas, jei pilotas įvykdo šiuos skrydžio kitos klasės orlaiviu reikalavimus:

1. baigia 3 valandų mokymą, įskaitant:
 - i) 10 kilimų ir tūpimų su instruktoriumi; ir
 - ii) 10 savarankiškų kilimų ir tūpimų prižiūrint instruktoriui;
2. išlaiko įgūdžių patikrinimo egzaminą įrodydamas tinkamą naujos klasės orlaivio valdymo praktinių įgūdžių lygį. Per šį įgūdžių patikrinimo egzaminą prašymo teikėjas egzaminuotojui įrodo ir tinkamą teorijos žinių apie kitos klasės orlaivį lygį šiose srityse:
 - i) skrydžių procedūrų;
 - ii) skrydžio vykdymo ir planavimo;
 - iii) bendrųjų žinių apie orlaivius.

- b) LAPL turėtojas, prieš pradėdamas naudotis šia licencija suteikiamomis teisėmis valdyti kito varianto lėktuvą nei buvo naudojamas per įgūdžių patikrinimą, baigia skirtųjų mokymą ar supažindinamąjį mokymą. Skirtųjų mokymas įrašomas į piloto skraidymų knygėlę ar lygiavertį dokumentą ir patvirtinamas instruktoriaus parašu.

▼B**FCL.140.A LAPL(A). Skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimai**

a) LAPL(A) turėtojas šia licencija suteikiamomis teisėmis gali naudotis tik tada, jei per paskutinius 24 mėnesius jis, kaip lėktuvo ar TMG pilotas:

1. išskraidė bent 12 valandų skrydžio laiko (įskaitant 12 kilimų ir tūpimų) vykdydamas įgulos vado funkcijas; ir
2. išklaušė kvalifikacijos kėlimo mokymą, kurį sudarė bent 1 valanda skrydžio su instruktoriumi bendro laiko.

b) LAPL(A) turėtojas, neįvykdęs a punkte nurodytų reikalavimų:

1. dalyvaujant egzaminuotojui laiko kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, kad vėl galėtų naudotis šia licencija suteikiamomis teisėmis; arba
2. išskraidė papildomą skrydžio laiką ar papildomai atlieka kilimus ir tūpimus vykdydamas skrydžius su instruktoriumi arba savarankiškus skrydžius prižiūrint instruktoriui, kad įvykdytų a punkto reikalavimus.

3 SKYRIUS***Specialieji reikalavimai sraigtasparnio LAPL gauti. LAPL(H)*****FCL.105.H LAPL(H). Teisės**

Sraigtasparnio LAPL turėtoji suteikiama teisė būti vieno variklio sraigtasparnio, kurio didžiausia sertifikuota kilimo masė – 2 000 kg ar mažesnė ir kuris skraidina daugiausia 3 keleivius (sraigtasparnyje niekada negali būti daugiau kaip 4 asmenys), įgulos vadu.

FCL.110.H LAPL(H). Patirties reikalavimai ir įskaitymas

a) Prašymo išduoti LAPL(H) teikėjas turi būti išklaušęs 40 valandų skrydžio sraigtasparniu mokymą. Iš šių 40 valandų bent 35 valandos turi būti išskraidytos tokio tipo sraigtasparniu, koks bus naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą. Skrydžio mokymą sudaro bent:

1. 20 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko; ir
2. 10 valandų savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko, įskaitant bent 5 valandas savarankiško maršrutinio skrydžio laiko ir bent 1 ne trumpesnę kaip 150 km (80 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį kitame nei išvykimo aerodrome bent 1 kartą nutupinama visiškai sustojant.

▼M7

b) Patirties įskaitymas. Taikant a punkte nurodytus reikalavimus gali būti įskaitoma prašymo teikėjo patirtis, įgyta vykdamas įgulos vado funkcijas.

Dėl įskaitomos patirties dydžio sprendimą priima DTO arba ATO, kurioje pilotas mokosi pagal mokymo kursą, remdamasi parengiamuoju skrydžio bandymu, tačiau įskaitoma patirtis jokių būdu:

- 1) neviršija skrydžių, kuriuos pilotas įvykdė kaip įgulos vadas, bendro laiko;
- 2) neviršija 50 % a punkte reikalaujamų valandų;
- 3) neapima a punkto 2 papunktyje nurodyto laiko.

▼B**FCL.135.H LAPL(H). Papildomos teisės valdyti kitos klasės ar varianto sraigtasparnį**

a) LAPL(H) suteikiamos teisės valdyti tik to tipo ar varianto sraigtasparnį, kuriuo išlaikytas įgūdžių patikrinimo egzaminas. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas:

1. baigia 5 valandų skrydžio mokymą, įskaitant:
 - i) 15 kilimų, artėjimų tūpti ir tūpimų su instruktoriumi;

▼B

- ii) 15 savarankiškų kilimų, artėjimų tūpti ir tūpimų prižiūrint instruktoriui;
- 2. įgūdžių patikrinimą, kad įrodytų tinkamą praktinių įgūdžių lygį, reikalingą naujo tipo sraigtasparniui valdyti. Per šį įgūdžių patikrinimą prašymo teikėjas egzaminuotojui taip pat įrodo tinkamą teorijos žinių apie kito tipo sraigtasparnį lygį šiose srityse:
 - skrydžių procedūrų,
 - skrydžio vykdymo ir planavimo,
 - bendrųjų žinių apie orlaivius.
- b) LAPL(H) turėtojas, pasinaudodamas šia licencija suteikiamomis teisėmis, kito varianto lėktuvą nei tas, kuris buvo naudojamas per įgūdžių patikrinimą, gali valdyti tik tada, kai baigia skirtumų mokymą ar supažindinamąjį mokymą, kaip nustatyta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse. Skirtumų mokymas įrašomas į piloto skraidymų knygelę ar lygiavertį dokumentą ir patvirtinamas instruktoriaus parašu.

FCL.140.H LAPL(H). Skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimai

- a) LAPL(H) turėtojas šia licencija suteikiamomis teisėmis valdyti konkretaus tipo sraigtasparnį gali naudotis tik tuo atveju, jei paskutinius 12 mėnesių jis to tipo sraigtasparniu:
 - 1. kaip įgulos vadas išskraidė bent 6 valandas skrydžio laiko, įskaitant 6 kilimus, artėjimus tūpti ir tūpimus, ir
 - 2. baigė kvalifikacijos kėlimo mokymą, kurį sudarė bent 1 valanda skrydžio su instruktoriumi bendro laiko.
- b) LAPL(H) turėtojas, neįvykdęs a punkte nurodytų reikalavimų, privalo:
 - 1. dalyvaujant egzaminuotojui išlaikyti atitinkamos klasės sraigtasparnio kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, kad vėl galėtų naudotis šia licencija suteikiamomis teisėmis, arba
 - 2. išskraidyti papildomą skrydžio laiką ar papildomai atlikti kilimus ir tūpimus vykdydamas skrydžius su instruktoriumi arba savarankiškus skrydžius prižiūrint instruktoriui, kad įvykdytų a punkto reikalavimus.

4 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai sklandytuvo LAPL gauti. LAPL(S)*****FCL.105.S LAPL(S). Teisės ir sąlygos**

- a) Sklandytuvo LAPL turėtoji suteikiama teisė būti sklandytuvo ir motorizuotojo sklandytuvo įgulos vadu. Kad ši teisė būtų taikoma TMG, sklandytuvo LAPL turėtojas privalo įvykdyti FCL.135.S dalies reikalavimus.

▼M3

- b) LAPL(S) turėtojas keleivius skraidina tik tuo atveju, jei gavęs licenciją jis, kaip įgulos vadas, sklandytuvu ar motorizuotuoju sklandytuvu išskraidė 10 valandų skrydžio laiko arba pakilo 30 kartų.

▼B**FCL.110.S LAPL(S). Patirties reikalavimai ir įskaitymas**

- a) Prašymo išduoti LAPL(S) teikėjas turi būti baigęs bent 15 valandų skrydžio sklandytuvu ar motorizuotuoju sklandytuvu mokymą, įskaitant bent:
 - 1. 10 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko;
 - 2. 2 valandas savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko;

▼B

3. 45 kilimus ir tūpimus;
 4. 1 savarankišką ne trumpesnę kaip 50 km (27 jūrmylių) maršrutinį skrydį arba 1 ne trumpesnę kaip 100 km (55 jūrmylių) maršrutinį skrydį su instruktoriumi.
- b) Iš a punkte nurodytų 15 valandų 7 valandos gali būti išskraidytos TMG.

▼M7

- c) Patirties įskaitymas. Taikant a punkte nurodytus reikalavimus gali būti įskaitoma prašymo teikėjo patirtis, įgyta vykdant įgulos vado funkcijas.

Dėl įskaitomos patirties dydžio sprendimą priima DTO arba ATO, kurioje pilotas mokosi pagal mokymo kursą, remdamasi parengiamuoju skrydžio bandymu, tačiau įskaitoma patirtis jokių būdu:

- 1) neviršija skrydžių, kuriuos pilotas įvykdė kaip įgulos vadas, bendro laiko;
- 2) neviršija 50 % a punkte reikalaujamų valandų;
- 3) neapima a punkto 2, 3 ir 4 papunkčiuose nurodyto laiko.

▼B**FCL.130.S LAPL(S). Išvilkimo būdai**

- a) LAPL(S) suteikiama teisė naudoti tik tokį išvilkimo būdą, kuris buvo įtrauktas į įgūdžių patikrinimo egzaminą. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas:
1. bent 10 kartų pakyla su instruktoriumi ir 5 kartus savarankiškai pakyla prižiūrint instruktoriui, kai sklandytuvas išvelkamas suktuvu ar automobiliu;
 2. bent 5 kartus pakyla su instruktoriumi ir 5 kartus savarankiškai pakyla prižiūrint instruktoriui, kai sklandytuvas išvelkamas lėktuvu ar pakyla savarankiškai. Savarankiško pakilimo atveju skrydis su instruktoriumi gali būti atliekamas TMG;
 3. bent 3 kartus pakyla su instruktoriumi ar savarankiškai pakyla prižiūrint instruktoriui, kai sklandytuvas išvelkamas naudojant tąsųjį lyną (angl. *bungee*).
- b) Atlikti papildomi mokomieji pakilimai registruojami piloto skraidymų knygelėje ir patvirtinami instruktoriaus parašu.
- c) Kad išsaugotų teisę naudoti kiekvieną išvilkimo būdą, pilotas per paskutinius 24 mėnesius tuo būdu turi būti pakilęs sklandytuvu bent 5 kartus, išskyrus sklandytuvo išvilkimą naudojant tąsųjį lyną – tuo atveju pilotas turi būti pakilęs tik 2 kartus.
- d) Jei pilotas neįvykdo c punkto reikalavimo, norėdamas atnaujinti teises jis papildomai atlikti tam tikrą skaičių kilimų su instruktoriumi ar savarankiškų kilimų prižiūrint instruktoriui.

FCL.135.S LAPL(S). Papildomos teisės valdyti TMG**▼M7**

LAPL(S) turėtojai suteikiamos papildomos teisės valdyti TMG tuo atveju, jei pilotas DTO arba ATO:

▼B

- a) baigia bent 6 valandų skrydžio TMG mokymą, įskaitant:
1. 4 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko;
 2. 1 savarankišką ne trumpesnę kaip 150 km (80 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį kitame nei išvykimo aerodrome bent 1 kartą nutupiama visiškai sustojant;
- b) išlaiko įgūdžių patikrinimo egzaminą, įrodydamas tinkamą praktinių TMG valdymo įgūdžių lygį. Per šį įgūdžių patikrinimo egzaminą prašymo teikėjas egzaminuotojui įrodo turįs ir atitinkamo lygio teorijos žinias apie TMG šiose srityse:
- skrydžio principų,

▼B

- skrydžių procedūrų,
- skrydžio vykdymo ir planavimo,
- bendrųjų žinių apie orlaivius,
- navigacijos.

FCL.140.S LAPL(S). Skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimai

a) Sklandytuvai ir motorizuotieji sklandytuvai. LAPL(S) turėtojas šia licencija suteikiamomis teisėmis valdyti sklandytuvą ar motorizuotąjį sklandytuvą gali naudotis tik tuo atveju, jei per paskutinius 24 mėnesius jis sklandytuvu ar motorizuotuoju sklandytuvu, išskyrus TMG:

1. kaip įgulos vadas išskraidė bent 5 valandas skrydžio laiko, pakildamas 15 kartų;
2. įvykdė bent 2 mokomuosius skrydžius su instruktoriumi.

b) TMG. LAPL(S) turėtojas šia licencija suteikiamomis teisėmis valdyti TMG gali naudotis tik tuo atveju, jei jis:

1. per paskutinius 24 mėnesius TMG:
 - i) kaip įgulos vadas išskraidė bent 12 valandų skrydžio laiko, pakildamas ir nutūpdamas 12 kartų; ir
 - ii) baigė kvalifikacijos kėlimo mokymą, kurį sudarė bent 1 valanda skrydžio su instruktoriumi bendro laiko;

2. jei LAPL(S) turėtojas taip pat turi teisę valdyti lėktuvą, 1 papunkčio reikalavimai gali būti įvykdyti lėktuvu.

c) Kad LAPL(S) turėtojas, neįvykdęs a arba b punkto reikalavimų, vėl galėtų naudotis savo teisėmis, jis privalo:

1. dalyvaujant egzaminuotojui išlaikyti sklandytuvo ar, jei reikia, TMG kvalifikacijos patikrinimo egzaminą; arba
2. išskraidyti papildomą skrydžio laiką ar atlikti papildomus kilimus ir tūpimus vykdydamas skrydžius su instruktoriumi arba savarankiškus skrydžius prižiūrint instruktoriui, kad įvykdytų a arba b punkto reikalavimus.

5 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai oro baliono LAPL gauti. LAPL (B)*****▼M4****FCL.105.B. LAPL(B). Teisės**

Oro baliono LAPL turėtojui suteikiama teisė būti karšto oro baliono arba karšto oro dirižablio, kurių kupolo didžiausias leidžiamasis tūris – 3 400 m³, arba dujų baliono, kurio didžiausias leidžiamasis kupolo tūris – 1 260 m³, kuriais skraidinami ne daugiau kaip 3 keleiviai (oro balionu niekada negali skristi daugiau kaip 4 asmenys), įgulos vadu.

▼M3**FCL.110.B LAPL(B). Patirties reikalavimai ir įskaitymas****▼B**

a) Prašymo išduoti LAPL(B) teikėjas turi būti baigęs bent 16 valandų skrydžio tos pačios klasės oro balionu mokymą, įskaitant bent:

1. 12 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko;
2. 10 pripūtimų ir 20 kilimų bei tūpimų ir
3. 1 bent 30 min. trukmės savarankišką skrydį prižiūrint instruktoriui.

▼M7

- b) Patirties įskaitymas. Taikant a punkte nurodytus reikalavimus gali būti įskaitoma prašymo teikėjo patirtis, įgyta vykdant oro baliono įgulos vado funkcijas.

Dėl įskaitomos patirties dydžio sprendimą priima DTO arba ATO, kurioje pilotas mokosi pagal mokymo kursą, remdamasi parengiamuoju skrydžio bandymu, tačiau įskaitoma patirtis jokių būdu:

- 1) neviršija skrydžių, kuriuos pilotas atliko kaip oro baliono įgulos vadas, bendro laiko;
- 2) neviršija 50 % a punkte reikalaujamų valandų;
- 3) neapima a punkto 2 ir 3 papunkčiuose nurodyto laiko.

▼B**FCL.130.B LAPL(B). Papildomos teisės vykdyti skrydžius pririšamuoju oro balionu**

- a) LAPL(B) suteikiamos teisės vykdyti skrydžius tik nepririšamuoju oro balionu. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas įvykdo bent 3 mokomuosius skrydžius pririšamuoju oro balionu.
- b) Baigtas papildomas mokymas įrašomas į piloto skraidymų knygėlę ir patvirtinamas instruktoriaus parašu.
- c) Kad išsaugotų šią teisę, pilotas per paskutinius 24 mėnesius turi būti atlikęs bent 2 skrydžius pririšamuoju oro balionu.
- d) Jei pilotas neįvykdo c punkto reikalavimo, norėdamas atnaujinti teises jis papildomai atlieka tam tikrą skaičių skrydžių pririšamuoju oro balionu su instruktoriumi ar savarankiškų skrydžių prižiūrint instruktoriui.

FCL.135.B LAPL(B). Papildomos teisės valdyti kitos klasės oro balioną**▼M7**

LAPL(B) suteikiamos teisės valdyti tik tos klasės oro balioną, kuriuo buvo išlaikytas įgūdžių patikrinimo egzaminas. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas kitos klasės oro balionu DTO arba ATO:

▼B

- a) įvykdo bent 5 skrydžius su instruktoriumi; arba
- b) išskraido bent 5 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko tuo atveju, jei karšto oro baliono LAPL(B) turėtojas nori įgyti teisę valdyti karšto oro diržablį; ir
- c) išlaiko bent įgūdžių patikrinimo egzaminą, per kurį egzaminuotojui įrodo turintis tinkamo lygio teorijos žinias apie kitos klasės oro balioną šiose srityse:
 - skrydžio principų,
 - skrydžių procedūrų,
 - skrydžio vykdymo ir planavimo; ir
 - bendrųjų žinių apie orlaivius.

FCL.140.B LAPL(B). Skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimai

- a) LAPL(B) turėtojas savo licencija suteikiamomis teisėmis gali naudotis tik tuo atveju, jei jis per paskutinius 24 mėnesius vienos klasės oro balionais:
 1. kaip įgulos vadas išskraidė bent 6 valandas skrydžio laiko, 10 kartų pakildamas ir nutūpdamas; ir
 2. įvykdė 1 mokomąjį skrydį su instruktoriumi;
 3. be to, jei pilotas, turintis daugiau kaip vienos klasės oro baliono valdymo kvalifikaciją, nori šia teise naudotis ir valdyti kitos klasės oro balioną, per paskutinius 24 mėnesius tos klasės oro balionu jis turi būti išskraidęs bent 3 valandas skrydžio laiko, 3 kartus pakildamas ir nutūpdamas.

▼B

b) LAPL(B) turėtojas, neįvykdęs a punkto reikalavimų, norėdamas vėl naudotis savo teisėmis, privalo:

1. dalyvaujant egzaminuotojui išlaikyti atitinkamos klasės oro baliono valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą; arba
2. išskraidyti papildomą skrydžio laiką ar atlikti papildomus kilimus ir tūpimus vykdydamas skrydžius su instruktoriumi arba savarankišku skrydžius prižiūrint instruktoriui, kad įvykdytų a punkto reikalavimus.

C SKYRIUS***PILOTO MĖGĖJO LICENCIJA (PPL), SKLANDYTUVO PILOTO LICENCIJA (SPL) IR ORO BALIONO PILOTO LICENCIJA (BPL)******1 SKIRSNIS******Bendrieji reikalavimai*****FCL.200 Mažiausias leistinas amžius**

- a) Prašymo išduoti PPL teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 17 m.;
- b) Prašymo išduoti BPL ar SPL teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 16 m.

FCL.205 Sąlygos

Prašymo išduoti PPL teikėjas privalo įvykdyti H skyriuje nurodytus per įgūdžių patikrinimo egzaminą naudojamo orlaivio klasės ar tipo kvalifikacijos reikalavimus.

▼M7**FCL.210 Mokymo kursas**

- a) Prašymo išduoti BPL, SPL ar PPL teikėjas privalo baigti DTO arba ATO rengiamą mokymo kursą.
- b) Šį kursą sudaro teorijos mokymas ir skrydžio mokymas, atitinkantys prašomas BPL, SPL ar PPL teises.
- c) Teorijos mokymas ir skrydžio mokymas gali būti baigti kitoje DTO arba ATO nei ta, kurioje prašymo teikėjas pradėjo mokytis.

▼B**FCL.215 Teorijos egzaminas**

Prašymo išduoti BPL, SPL ar PPL teikėjas per toliau nurodytų dalykų egzaminus privalo įrodyti turįs suteikiamas teises atitinkančio lygio teorijos žinias:

- a) bendrieji dalykai:
 - oro teisė,
 - žmogaus galimybės,
 - meteorologija ir
 - ryšio priemonės;
- b) specialieji dalykai, susiję su skirtingų kategorijų orlaiviais:
 - skrydžio principai,
 - skrydžių procedūros,
 - skrydžio vykdymas ir planavimas,
 - bendrosios žinios apie orlaivius ir
 - navigacija.

FCL.235 Įgūdžių patikrinimas

- a) Prašymo išduoti BPL, SPL ar PPL teikėjas, išlaikydamas įgūdžių patikrinimo egzaminą, įrodo gebą vykdyti atitinkamos kategorijos orlaivio įgulos vado funkcijas ir atlikti atitinkamas procedūras ir manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises.

▼ B

- b) Prašymo laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą teikėjas privalo būti išklauses skrydžio tos pačios klasės ar tipo orlaiviu ar tos pačios grupės oro balionu, koks bus naudojamas per įgūdžių patikrinimą, mokymą.
- c) Išlaikymo kriterijai
 1. Įgūdžių patikrinimo egzaminas suskirstomas į atskiras dalis, atitinkančias visus atitinkamos kategorijos orlaivio, kuriuo skrendama, skrydžio etapus.

▼ M3

2. Jei neišlaikomas kuris nors egzamino dalies elementas, neišlaikoma visa egzamino dalis. Jei prašymo teikėjas neišlaiko tik vienos egzamino dalies, jis perlaiko tik tą dalį. Jei neišlaikoma daugiau kaip 1 egzamino dalis, neišlaikomas visas egzaminas.

▼ B

3. Jei, perlaikydamas egzaminą pagal 2 papunktį, prašymo teikėjas neišlaiko bent vienos egzamino dalies, įskaitant tas dalis, kurios buvo išlaikytos per pirmesnę bandymą, jis neišlaiko viso egzamino.
4. Jei per 2 bandymus nepavyksta išlaikyti visų egzamino dalių, vykdomas tolesnis mokymas.

2 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai lėktuvo PPL gauti. PPL(A)*****FCL.205.A PPL(A). Teisės**

- a) PPL(A) turėtojas turi teisę kaip įgulos vadas arba antrasis pilotas lėktuvu ar TMG neatlygintinai vykdyti nekomercinius skrydžius.
- b) Nepaisant pirmesnio punkto, PPL(A) turėtojas, kuriam suteikta teisė mokyti ar egzaminuoti, gali gauti atlyginimą už:
 1. skrydžio mokymą, kurį baigus išduodama LAPL(A) ar PPL(A);
 2. įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, kuriuos išlaikius išduodamos šios licencijos;

▼ M3

3. su šiomis licencijomis susijusioms kvalifikacijoms ir pažymėjimams gauti reikiamą mokymą, egzaminus ir patikrinimus.

▼ B**FCL.210.A PPL(A). Patirties reikalavimai ir įskaitymas****▼ M4**

- a) Prašymo išduoti PPL(A) teikėjas privalo būti baigęs bent 45 valandų skrydžio lėktuvu arba TMG mokymą (iš tų 45 valandų 5 valandas gali sudaryti mokymas FSTD), įskaitant bent:
 - 1) 25 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko ir
 - 2) 10 valandų savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko, įskaitant bent 5 valandas savarankiško maršrutinio skrydžio laiko, įskaitant bent 1 ne trumpesnę kaip 270 km (150 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį 2 kituose nei išvykimo aerodromuose nutupinama visiškai sustojant.

▼ M7

- b) Specialieji reikalavimai LAPL(A) turinčiam prašymo teikėjui. LAPL(A) turintis prašymo išduoti PPL(A) teikėjas po LAPL(A) išdavimo lėktuvu turi būti išskraidęs bent 15 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 10 valandų turi sudaryti skrydžio mokymas, baigtas per DTO arba ATO rengiamą mokymo kursą. Į tą mokymo kursą įtraukiamos bent keturios valandos savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko, įskaitant bent dvi valandas savarankiško maršrutinio skrydžio laiko, įskaitant bent vieną ne trumpesnę kaip 270 km (150 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį dviejuose kituose nei išvykimo aerodromuose nutupinama visiškai sustojant.

▼ M7

- c) Specialieji reikalavimai LAPL(S) arba SPL, kuria suteikiama teisė skristi ir TMG, turinčiam prašymo teikėjui. LAPL(S) ar SPL, kuria suteikiama teisė skristi ir TMG, turintis prašymo išduoti PPL(A) teikėjas:
1. po to, kai patvirtinamas LAPL(S) taikymas TMG, turi būti išskraidęs TMG bent 24 valandas skrydžio laiko ir
 2. turi būti baigęs bent 15 valandų skrydžio lėktuvu mokymą per DTO arba ATO rengiamą mokymo kursą, įskaitant bent a punkto 2 papunktyje nurodytą laiką.

▼ B

- d) Patirties įskaitymas. Prašymo teikėjui, turinčiam kitos kategorijos orlaivio (išskyrus oro balioną) piloto licenciją, įskaitoma 10 % (bet ne daugiau kaip 10 valandų) skrydžių šiuo orlaiviu bendro laiko, išskraidyto vykdant įgulos vado funkcijas. Jokių atveju neįskaitoma a punkto 2 papunktyje nurodyta patirtis.

3 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai sraigtasparnio PPL gauti. PPL(H)*****FCL.205.H PPL(H). Teisės**

- a) PPL(H) turėtojas turi teisę kaip įgulos vadas arba antrasis pilotas sraigtasparniu neatlygintinai vykdyti nekomercinius skrydžius.
- b) Nepaisant pirmesnio punkto, PPL(H) turėtojas, kuriam suteikta teisė mokyti ar egzaminuoti, gali gauti atlyginimą už:
1. skrydžio mokymą, kurį baigus išduodama LAPL(H) ar PPL(H);
 2. įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, kuriuos išlaikius išduodamos šios licencijos;

▼ M3

3. su šiomis licencijomis susijusioms kvalifikacijoms ir pažymėjimams gauti reikiamą mokymą, egzaminus ir patikrinimus.

▼ B**FCL.210.H PPL(H). Patirties reikalavimai ir įskaitymas**

- a) Prašymo išduoti PPL(H) teikėjas turi būti baigęs bent 45 valandų skrydžio sraigtasparniu mokymą (iš tų 45 valandų 5 valandas gali sudaryti mokymas FNPT ar FFS), įskaitant bent:
1. 25 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko; ir
 2. 10 valandų savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko, įskaitant bent 5 valandas savarankiško maršrutinio skrydžio laiko, įskaitant bent 1 ne trumpesnę kaip 185 km (100 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį 2 kituose nei išvykimo aerodromuose nutupiama visiškai sustojant;
 3. 35 valandos iš 45 valandų skrydžio mokymo turi būti išskraidytos tokio tipo sraigtasparniu, koks naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą.

▼ M7

- b) Specialieji reikalavimai LAPL(H) turinčiam prašymo teikėjui. LAPL(H) turintis prašymo išduoti PPL(H) teikėjas privalo baigti DTO arba ATO rengiamą mokymo kursą. Į tą mokymo kursą įtraukiamos bent penkios valandos skrydžio su instruktoriumi laiko ir bent vienas ne trumpesnis kaip 185 km (100 jūrmylių) savarankiškas maršrutinis skrydis prižiūrint instruktoriui, per kurį dviejuose kituose nei išvykimo aerodromuose nutupiama visiškai sustojant.

▼ B

- c) Prašymo teikėjui, turinčiam kitos kategorijos orlaivio (išskyrus oro balioną) piloto licenciją, įskaitoma 10 % (bet ne daugiau kaip 6 valandos) skrydžių tuo orlaiviu bendro laiko, išskraidyto vykdant įgulos vado funkcijas. Jokių atveju neįskaitoma a punkto 2 papunktyje nurodyta patirtis.

▼B**4 SKIRSNIS*****Specialieji reikalavimai dirizablio PPL gauti. PPL(As)*****FCL.205.As PPL(As). Teisės**

- a) PPL(As) turėtojas turi teisę kaip įgulos vadas arba antrasis pilotas dirizabliu neatlygintinai vykdyti nekomercinius skrydžius.
- b) Nepaisant pirmesnio punkto, PPL(As) turėtojas, kuriam suteikta teisė mokytis ar egzaminuoti, gali gauti atlyginimą už:
 - 1. vykdomą skrydžio mokymą, kurį baigus išduodama PPL(As);
 - 2. vykdomus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, kuriuos išlaikius išduodama ši licencija;

▼M3

- 3. su šiomis licencijomis susijusioms kvalifikacijoms ir pažymėjimams gauti reikiamą mokymą, egzaminus ir patikrinimus.

▼B**FCL.210.As PPL(As). Patirties reikalavimai ir įskaitymas**

- a) Prašymo išduoti PPL(As) teikėjas privalo būti baigęs bent 35 valandų skrydžio dirizabliu mokymą (iš tų 35 valandų bent 5 valandas turi sudaryti mokymas FSTD), įskaitant bent:
 - 1. 25 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant:
 - i) 3 valandas maršrutinio skrydžio mokymo, įskaitant 1 ne trumpesnę kaip 65 km (35 jūrmylės) maršrutinį skrydį;
 - ii) 3 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymą;
 - 2. 8 pakilimus ir nutūpimus aerodrome, įskaitant prikabinimo prie stiebo ir atkabinimo nuo stiebo procedūras;
 - 3. 8 valandas savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko.
- b) BPL turinčiam prašymo teikėjui, kuriam suteikta teisė skraidyti karšto oro dirizabliu, įskaitoma 10 % (bet ne daugiau kaip 5 valandos) skrydžių tokiu dirizabliu bendro laiko, išskraidyto vykdant įgulos vado funkcijas.

5 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai sklandytuvo piloto licencijai (SPL) gauti*****FCL.205.S SPL. Teisės ir sąlygos**

- a) SPL turėtoji suteikiama teisė būti sklandytuvo ir motorizuotojo sklandytuvo įgulos vadu. Kad ši teisė būtų taikoma ir TMG, SPL turėtojas turi būti įvykdęs FCL.135.S dalies reikalavimus.
- b) SPL turėtojas:
 - 1. keleivius skraidina tik tuo atveju, jei, gavęs licenciją, jis kaip įgulos vadas sklandytuvu ar motorizuotuoju sklandytuvu išskraidė bent 10 valandų skrydžio laiko arba pakilo bent 30 kartų;
 - 2. gali tik neatlygintinai vykdyti tik nekomercinius skrydžius, kol:
 - i) jam nesukanka 18 metų;
 - ii) gavęs licenciją, kaip įgulos vadas sklandytuvu ar motorizuotuoju sklandytuvu neišskraidė 75 valandų skrydžio laiko arba nepakyla 200 kartų;
 - iii) neišlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalyvaujant egzaminuotojui.

▼M3

- c) Nepaisant b punkto 2 papunkčio, SPL turėtojas, kuriam suteikta teisė mokytis ar egzaminuoti, gali gauti atlyginimą už:
 - 1. vykdomą skrydžio mokymą, kurį baigus išduodama LAPL(S) ar SPL;

▼ M3

2. įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, kuriuos išlaikius išduodamos šios licencijos;
3. su šiomis licencijomis susijusioms kvalifikacijoms ir pažymėjimams gauti reikiamą mokymą, egzaminus ir patikrinimus.

▼ B**FCL.210.S SPL. Patirties reikalavimai ir įskaitymas**

- a) Prašymo išduoti SPL teikėjas privalo būti baigęs bent 15 valandų skrydžio sklandytuvu ar motorizuotuoju sklandytuvu mokymą, įskaitant bent FCL.110.S dalies reikalavimus.
- b) Laikoma, kad LAPL(S) turintis prašymo išduoti SPL teikėjas yra visiškai įvykdęs reikalavimus SPL gauti.

Laikoma, kad prašymo išduoti SPL teikėjas, kuris, prieš pateikdamas šį prašymą, 2 metus turėjo LAPL(S), yra visiškai įvykdęs teorijos žinių ir skrydžio mokymo reikalavimus.

Patirties įskaitymas. Prašymo teikėjui, turinčiam kitos kategorijos orlaivio (išskyrus oro balioną) piloto licenciją, įskaitoma 10 % (bet ne daugiau kaip 7 valandos) skrydžių tokiu orlaiviu bendro laiko, išskraidyto vykdant įgulos vado funkcijas. Jokių atveju neįskaitoma FC.110.S dalies a punkto 2–4 papunkčiuose nurodyta patirtis.

FCL.220.S SPL. Paleidimo būdai

SPL suteikiama teisė naudoti tik tokį paleidimo būdą, koks buvo naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą. Šis apribojimas gali būti panaikintas ir naujomis teisėmis galima naudotis tuo atveju, jei pilotas įvykdo FCL.130.S dalies reikalavimus.

FCL.230.S SPL. Skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimai

SPL turėtojas šia licencija suteikiamomis teisėmis naudojasi tik tuo atveju, jei įvykdo FCL.140.S dalyje nurodytus skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimus.

6 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai oro baliono piloto licencijai (BPL) gauti*****FCL.205.B BPL. Teisės ir sąlygos****▼ M3**

- a) BPL turėtojai suteikiama teisė būti oro baliono įgulos vadu.

▼ B

- b) BPL turėtojas tik neatlygintinai vykdo tik nekomercinius skrydžius tol, kol:
 1. jam nesukanka 18 metų;
 2. jis kaip įgulos vadas oro balionu neišskraido 50 valandų skrydžio laiko ir 50 kartų nepakyla ir nenutopia;
 3. neišlaiko konkrečios klasės oro baliono valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą dalyvaujant egzaminuotojui.
- c) Nepaisant b punkto, BPL turėtojas, kuriam suteikta teisė mokyti ar egzaminuoti, gali gauti atlyginimą už:
 1. skrydžio mokymą, kurį baigus išduodama LAPL(B) ar BPL;
 2. įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, kuriuos išlaikius išduodamos šios licencijos;

▼ M3

3. su šiomis licencijomis susijusioms kvalifikacijoms ir pažymėjimams gauti reikiamą mokymą, egzaminus ir patikrinimus.

▼ B**FCL.210.B BPL. Patirties reikalavimai ir įskaitymas**

- a) Prašymo išduoti BPL teikėjas privalo būti baigęs bent 16 valandų skrydžio tos pačios klasės ir grupės oro balionu mokymą, įskaitant bent:
 1. 12 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko;

▼B

2. 10 pripūtimų ir 20 kilimų bei tūpimų; ir

3. 1 bent 30 min trukmės savarankišką skrydį prižiūrint instruktoriui.

- b) Laikoma, kad LAPL(B) turintis prašymo išduoti BPL teikėjas yra visiškai įvykdęs reikalavimus BPL gauti.

Laikoma, kad prašymo išduoti BPL teikėjas, kuris, prieš pateikdamas šį prašymą, 2 metus turėjo LAPL(B), yra visiškai įvykdęs teorijos žinių ir skrydžio mokymo reikalavimus.

FCL.220.B BPL. Papildomos teisės vykdyti skrydžius pririšamuoju oro balionu

BPL suteikiama teisė vykdyti skrydžius tik nepririšamuoju oro balionu. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas įvykdo FCL.130.B dalies reikalavimus.

FCL.225.B BPL. Papildomos teisės vykdyti skrydžius kitos klasės ar grupės oro balionu

BPL suteikiama teisė vykdyti skrydžius tik tos klasės ir grupės oro balionu, kuriuo buvo išlaikytas įgūdžių patikrinimo egzaminas. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas:

- a) įvykdo FCL.135.B dalies reikalavimus (kad būtų suteikta teisė vykdyti skrydžius tos pačios grupės kitos klasės oro balionu);
- b) įvykdo bent šiuos reikalavimus (kad būtų suteikta teisė vykdyti skrydžius kitos grupės tos pačios klasės oro balionu):

1. įvykdo 2 mokomuosius skrydžius atitinkamos grupės oro balionu; ir

2. kaip oro baliono įgulos vadas išskraido:

- i) oro balionu, kurio kupolo tūris 3 401–6 000 m³ – bent 100 valandų;
- ii) oro balionu, kurio kupolo tūris 6 001–10 500 m³ – bent 200 valandų;
- iii) oro balionu, kurio kupolo tūris didesnis kaip 10 500 m³ – bent 300 valandų;
- iv) dujų balionu, kurio kupolo tūris didesnis kaip 1 260 m³ – bent 50 valandų.

▼M4

FCL.230.B. BPL. Naujumo reikalavimai

- a) BPL turėtojas savo licencija suteikiamomis teisėmis naudojasi tik tuo atveju, jei jis per paskutinius 24 mėnesius vienos klasės oro balionais:

- 1) kaip įgulos vadas išskraidė bent 6 valandas skrydžio laiko, 10 kartų pakildamas ir nusileisdamas, ir
- 2) atliko bent 1 mokomąjį skrydį su instruktoriumi atitinkamos klasės oro balionu;
- 3) be to, pilotas, kuriam suteikta teisė vykdyti skrydžius daugiau kaip vienos klasės oro balionu, norėdamas pasinaudoti šia teise ir vykdyti skrydžius kitos klasės oro balionu, per paskutinius 24 mėnesius tos klasės oro balionu turi būti išskraidęs bent 3 valandas skrydžio laiko, per kurias jis 3 kartus pakyla ir nusileidžia.

- b) BPL turėtojas valdo tik tos pačios grupės oro balionus, kaip oro balionas, kuriuo buvo atliktas mokomasis skrydis, arba mažesnio kupolo grupės oro balionus.

- c) Kad BPL turėtojas, neįvykdęs a punkto reikalavimų, galėtų vėl naudotis savo teisėmis, jis privalo:

- 1) išlaikyti tinkamos klasės oro baliono valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą dalyvaujant egzaminuotojui arba

▼M4

- 2) išskraidyti papildomą skrydžio laiką ar atlikti papildomus kilimus ir tūpimus vykdydamas skrydžius su instruktoriumi arba savarankiškus skrydžius prižiūrint instruktoriui, kad įvykdytų a punkto reikalavimus.
- d) BPL turėtojas, įvykdamas c punkto 1 papunkčio sąlygą, valdo tik tos pačios grupės oro balionus, kaip oro balionas, kuriuo buvo atliktas kvalifikacijos patikrinimo egzaminas skrydis, arba mažesnio kupolo grupės oro balionus.

▼B**D SKYRIUS****KOMERCINĖS AVIACIJOS PILOTO LICENCIJA. CPL****I SKIRSNIS*****Bendrieji reikalavimai*****FCL.300 CPL. Mažiausias leistinas amžius**

Prašymo išduoti CPL teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 18 m.

FCL.305 CPL. Teisės ir sąlygos

a) Teisės. Atitinkamos orlaivių kategorijos CPL turėtojas turi teisę:

1. naudotis visomis LAPL ir PPL turėtojo teisėmis;
2. valdyti orlaivį kaip įgulos vadas ar antrasis pilotas per nekomercinio oro transporto skrydžius;
3. valdyti bet kurį vienpilotį orlaivį kaip įgulos vadas per komercinio oro transporto skrydžius, taikant FCL.060 dalyje ir šiame skyriuje nurodytus apribojimus;
4. valdyti orlaivį kaip antrasis pilotas per komercinio oro transporto skrydžius, taikant FCL.060 dalyje nurodytus apribojimus.

b) Sąlygos. Prašymo išduoti CPL teikėjas turi būti įvykdamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą naudojamo orlaivio klasės ar tipo kvalifikacijos reikalavimus.

FCL.310 CPL. Teorijos egzaminai

Prašymo išduoti CPL teikėjas įrodo turįs suteikiamas teises atitinkančias toliau nurodytų sričių žinias:

- oro teisės;
- bendrųjų žinių apie orlaivius (sklandymo/sistemos/jėgainė),
- bendrųjų žinių apie orlaivius (prietaisai),
- masės ir pusiausvyros,
- skrydžio vykdymo,
- skrydžio planavimo ir stebėsenos,
- žmogaus galimybių,
- meteorologijos,
- bendrosios navigacijos,
- radijo navigacijos,
- skrydžių procedūrų,
- skrydžio principų,
- ryšio priemonių pagal vizualiųjų skrydžių taisykles (VFR).

FCL.315 CPL. Mokymo kursas

Prašymo išduoti CPL teikėjas privalo būti baigęs ATO rengiamą teorijos mokymo ir skrydžio mokymo kursą, kaip nustatyta šios dalies 3 priedėlyje.

▼B**FCL.320 CPL. Įgūdžių patikrinimas**

Prašymo išduoti CPL teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 4 priedėlį, įrodydamas gebą vykdyti atitinkamos kategorijos orlaivio įgulos vado funkcijas ir atlikti atitinkamas procedūras bei manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises.

2 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai, susiję su lėktuvų kategorija. CPL(A)*****▼M4****FCL.315.A CPL. Mokymo kursas**

Teorinių žinių ir skrydžio mokymas CPL(A) licencijai gauti turi apimti mokymą, kaip išvengti orlaivio kritinės būklės ir kaip kritinės būklės orlaivį grąžinti į valdomą būseną.

▼B**FCL.325.A CPL(A). Specialiosios MPL turėtojams taikomos sąlygos**

Kad galėtų naudotis CPL(A) suteikiamomis teisėmis, MPL turėtojas:

a) lėktuvu turi būti išskraidęs 70 valandų skrydžio laiko:

1. kaip įgulos vadas; arba
2. bent 10 valandų kaip įgulos vadas ir papildomą skrydžio laiką kaip prižiūrimas įgulos vadas (PICUS).

Iš šių 70 valandų 20 valandų turi būti maršrutinio skrydžio pagal VFR vykdant įgulos vado funkcijas laikas arba maršrutinio skrydžio laikas, kurį sudaro bent 10 valandų vykdant įgulos vado funkcijas ir 10 valandų vykdant PICUS funkcijas. Tai apima ne trumpesnę kaip 540 km (300 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį 2 skirtinguose aerodromuose nutupiama visiškai sustojant ir kuris atliekamas vykdant įgulos vado funkcijas;

b) turi būti įvykdęs CPL(A) modulinio kurso elementus, nurodytus šios dalies 3 priedėlio E dalies 10 punkto a papunktyje ir 11 punkte; ir

c) turi būti išlaikęs CPL(A) įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal FCL.320 dalį.

E SKYRIUS***DAUGIANARĖS ĮGULOS PILOTO LICENCIJA. MPL*****FCL.400.A MPL. Mažiausias leistinas amžius**

Prašymo išduoti MPL teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 18 m.

FCL.405.A MPL. Teisės

a) MPL turėtojui suteikiamos teisės būti lėktuvo, kuri reikia valdyti su antruoju pilotu, antruoju pilotu.

b) MPL turėtojui gali būti suteiktos šios papildomos teisės:

1. PPL(A) turėtojo teisės, jei įvykdyti C skyriaus reikalavimai, būtini PPL(A) gauti;
2. CPL(A) teisės, jei įvykdyti FCL.325.A dalies reikalavimai.

c) MPL turėtojo IR(A) teisės taikomos tik lėktuvams, kuriuos būtina valdyti su antruoju pilotu. IR(A) gali būti suteikiamos papildomos teisės vykdyti vienpiločius skrydžius lėktuvu, jei licencijos turėtojas baigė mokymą, būtiną vienpiločio skrydžio, vykdomo tik pagal prietaisus, įgulos vadui, ir išlaikė vienpiločio skrydžio IR(A) įgūdžių patikrinimo egzaminą.

FCL.410.A MPL. Mokymo kursas ir teorijos egzaminai**▼M4**

a) Kursas. Prašymo išduoti MPL teikėjas privalo būti baigęs ATO rengiamą teorijos mokymo kursą ir skrydžio mokymą, kaip nustatyta šios dalies 5 priedėlyje. Teorinių žinių ir skrydžio mokymas MPL licencijai gauti turi apimti mokymą, kaip išvengti orlaivio kritinės būklės ir kaip kritinės būklės orlaivį grąžinti į valdomą būseną.

▼B

- b) Egzaminai. Prašymo išduoti MPL teikėjas pagal FCL.515 dalį privalo būti įrodęs turįs ATPL(A) turėtojai būtiną žinių lygį, atitinkantį daugiapiločio orlaivio tipo kvalifikaciją.

FCL.415.A MPL. Praktiniai įgūdžiai

- a) Prašymo išduoti MPL teikėjas per tęstinį vertinimą privalo įrodyti turįs įgūdžius, reikalingus visiems šios dalies 5 priedėlyje nurodytiems kompetencijos vienetų reikalavimams įvykdyti; privalo būti parodyti skraidančiojo piloto ir neskraidančiojo piloto, valdančio kelių turbininių variklių daugiapilotį lėktuvą pagal VFR ir IFR, įgūdžiai.
- b) Išlausęs mokymo kursą, prašymo teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį, įrodydamas gebą atlikti atitinkamas procedūras bei manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises. Įgūdžių patikrinimo egzaminas laikomas tokio tipo lėktuvu, koks naudojamas per MPL integruotojo mokymo kurso sudėtingų įgūdžių mokymo etapą, ar šį tipą atitinkančiu FFS.

F SKYRIUS***AVIALINIŲ TRANSPORTO PILOTO LICENCIJA. ATPL******1 SKIRSNIS******Bendrieji reikalavimai*****FCL.500 ATPL. Mažiausias leistinas amžius**

Prašymo išduoti ATPL teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 21 m.

FCL.505 ATPL. Teisės

- a) Atitinkamos kategorijos orlaivio ATPL turėtojas turi teisę:

1. naudotis visomis LAPL, PPL ir CPL turėtojo teisėmis;
2. vykdyti įgulos vado funkcijas per komercinio oro transporto skrydžius.

- b) Prašymo išduoti ATPL teikėjas turi būti įvykdęs per įgūdžių patikrinimo egzaminą naudojamo orlaivio tipo kvalifikacijos reikalavimus.

FCL.515 ATPL. Mokymo kursas ir teorijos egzaminai

- a) Kursas. Prašymo išduoti ATPL teikėjas privalo būti baigęs ATO rengiamą mokymo kursą. Šis kursas turi būti integruotasis mokymo kursas arba modulinis kursas, kaip nustatyta šios dalies 3 priedėlyje.

- b) Egzaminai. Prašymo išduoti ATPL teikėjas privalo įrodyti turįs suteikiamas teises atitinkančias toliau nurodytų sričių žinias:

- oro teisės;
- bendrųjų žinių apie orlaivius (sklandmuo/sistemos/jėgainė),
- bendrųjų žinių apie orlaivius (prietaisai),
- masės ir pusiausvyros,
- skrydžio vykdymo,
- skrydžio planavimo ir stebėsenos,
- žmogaus galimybių,
- meteorologijos,
- bendrosios navigacijos,

▼B

- radijo navigacijos,
- skrydžių procedūrų,
- skrydžio principų,
- ryšio priemonių pagal VFR,
- ryšio priemonių pagal IFR.

2 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai, susiję su lėktuvų kategorija. ATPL(A)*****FCL.505.A ATPL(A). Pilotas, anksčiau turėjęs MPL, teisių apribojimas**

ATPL(A) turėtojai, anksčiau turėję tik MPL, suteikiama teisė vykdyti tik daugiapiločius skrydžius, nebent jis įvykdo FCL.405.A dalies b punkto 2 papunkčio ir c punkto reikalavimus, taikomus vienpiločiams skrydžiams.

FCL.510.A ATPL(A). Išankstinės sąlygos, patirtis ir patirties įskaitymas

a) Išankstinės sąlygos. Prašymo išduoti ATPL(A) teikėjas privalo turėti:

1. MPL; arba
2. CPL(A) ir kelių variklių lėktuvo IR kvalifikaciją. Šiuo atveju prašymo teikėjas taip pat turi būti baigęs MCC mokymą.

b) Patirtis. Prašymo išduoti ATPL(A) teikėjas lėktuvu turi būti išskraidęs bent 1 500 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent:

1. 500 valandų daugiapiločių skrydžių lėktuvu;
2. i) 500 valandų kaip įgulos vado prižiūrimas pilotas; arba
 ii) 250 valandų kaip įgulos vadas; arba
 iii) 250 valandų, iš kurių bent 70 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas, o likusios valandos – vykdant PICUS funkcijas;
3. 200 valandų maršrutinio skrydžio laiko, iš kurių bent 100 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado ar įgulos vado prižiūrimo piloto funkcijas;
4. 75 valandas skrydžio pagal prietaisus laiko, iš kurių ne daugiau kaip 30 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas ir
5. 100 valandų skrydžio naktį laiko vykdant įgulos vado ar antrojo piloto funkcijas.

Iš 1 500 valandų skrydžio laiko iki 100 valandų gali sudaryti mokymas FFS ir FNPT. Iš šių 100 valandų iki 25 valandų gali sudaryti mokymas FNTP.

c) Patirties įskaitymas.

1. Kitos kategorijos orlaivio piloto licencijos turėtojai įskaitomas ne ilgesnis nei šis skrydžio laikas:
 - i) skraidant TMG ar sklandytuvu – 30 valandų vykdant įgulos vado funkcijas;
 - ii) skraidant sraigtasparniu – 50 % viso skrydžio laiko pagal b punkto reikalavimus;

▼M3

2. skraidančiojo inžinieriaus licencijos, išduotos pagal galiojančias nacionalines taisykles, turėtojai įskaitoma 50 % (ne daugiau kaip 250 valandų) vykdant skraidančiojo inžinieriaus pareigas išskraidyto laiko. Šios 250 valandų gali būti įskaitomos į b punkte nurodytas 1 500 valandų ir b punkto 1 papunktyje nurodytas 500 valandų; visas laikas, įskaitomas taikant bet kurį iš šių papunkčių, negali viršyti 250 valandų.

▼B

- d) Šios dalies b punkte nurodyta patirtis turi būti įgyta prieš laikant įgūdžių patikrinimo egzaminą ATPL(A) gauti.

FCL.520.A ATPL(A). Įgūdžių patikrinimas

Prašymo išduoti ATPL(A) teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį, įrodydamas gebą vykdyti daugiapiločio lėktuvo įgulos vado funkcijas pagal IFR ir atlikti atitinkamas procedūras bei manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises.

Įgūdžių patikrinimo egzaminas laikomas lėktuvu ar tinkamai patvirtintu to paties tipo lėktuvą atitinkančiu FFS.

3 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai, susiję su sraigtasparnių kategorija. ATPL(H)*****FCL.510.H ATPL(H). Išankstinės sąlygos, patirtis ir patirties įskaitymas**

Prašymo išduoti ATPL(H) teikėjas:

- a) privalo turėti CPL(H) bei daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikaciją ir būti baigęs MCC mokymo kursą;
- b) kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs ne mažiau kaip 1 000 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent:
 1. 350 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu;
 2. i) 250 valandų kaip įgulos vadas; arba
 - ii) 100 valandų kaip įgulos vadas ir 150 valandų kaip prižiūrimas įgulos vadas; arba
 - iii) 250 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu kaip prižiūrimas įgulos vadas. Šiuo atveju ATPL(H) suteikiama teisė vykdyti tik daugiapiločius skrydžius, kol, vykdant įgulos vado funkcijas, neišskraidoma 100 valandų;
 3. 200 valandų maršrutinio skrydžio laiko, iš kurių bent 100 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado ar prižiūrimo įgulos vado funkcijas;
 4. 30 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, iš kurių ne daugiau kaip 10 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas, ir
 5. 100 valandų skrydžio naktį laiko vykdant įgulos vado ar antrojo piloto funkcijas.

Iš tų 1 000 valandų ne daugiau kaip 100 valandų gali sudaryti mokymas FSTD, iš kurių ne daugiau kaip 25 valandas gali sudaryti mokymas FNTF;
- c) taikant b punkte nurodytus skrydžio laiko reikalavimus, įskaitoma iki 50 % skrydžio lėktuvu laiko;
- d) b punkte nurodyta patirtis turi būti įgyta prieš laikant ATPL(H) gauti reikalingą įgūdžių patikrinimo egzaminą.

FCL.520.H ATPL(H). Įgūdžių patikrinimas

Prašymo išduoti ATPL(H) teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį, įrodydamas gebą vykdyti daugiapiločio sraigtasparnio įgulos vado funkcijas ir atlikti atitinkamas procedūras bei manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises.

▼ B

Ilgūdžių patikrinimo egzaminas laikomas sraigtasparniu ar tinkamai patvirtintu to paties tipo sraigtasparnį atitinkančiu FFS.

G SKYRIUS

SKRYDŽIO PAGAL PRIETAISUS KVALIFIKACIJA (IR)

1 SKIRSNIS

Bendrieji reikalavimai

▼ M3

FCL.600 IR Bendrosios nuostatos

▼ M5

Išskyrus atvejus, kai FCL.825 dalyje numatyta kitaip, skrydžius pagal IFR lėktuvu, sraigtasparniu, diržabliu ar jėgainės keliamu orlaiviu vykdo tik asmenys, turintys:

- a) PPL, CPL, MPL ar ATPL ir
- b) IR kvalifikaciją, kuria suteikiamos oro erdvėje taikomas reikalavimus ir orlaivio kategoriją atitinkančios teisės, išskyrus kai laikomas ilgūdžių patikrinimo arba kvalifikacijos patikrinimo egzaminas ar skrendama su instruktoriumi.

▼ B

FCL.605 IR. Teisės

▼ M5

- a) IR turėtoji suteikiama teisė skristi orlaiviu pagal IFR, įskaitant PBN skrydžius, ne mažesniame nei 200 pėdų (60 m) apsisprendimo aukštyje.

▼ B

- b) Jei prašymo suteikti papildomas IR teises teikėjas turi kelių variklių orlaivio IR, baigia specialų mokymą ATO ir daugiapiločiu orlaiviu išlaiko ilgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlio 6 dalį, jam gali būti suteikiama teisė skristi mažesniame nei 200 pėdų (60 m) apsisprendimo aukštyje.
- c) IR turėtojas naudojasi savo teisėmis laikydamasis šios dalies 8 priedėlyje nurodytų sąlygų.
- d) Tik sraigtasparniui taikoma nuostata. Kad sraigtasparnio IR turėtojas galėtų naudotis daugiapiločių sraigtasparnių įgulos vado teisėmis vykdydamas skrydžius pagal IFR, jis privalo būti išskraidęs bent 70 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, iš kurių iki 30 valandų gali sudaryti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas.

FCL.610 IR. Išankstinės sąlygos ir patirties įskaitymas

Prašymo suteikti IR teikėjas privalo:

- a) turėti:
 1. bent atitinkamos kategorijos orlaivio PPL ir

▼ M3

- i) teisę skraidyti naktį pagal FCL.810 dalį, jei IR teisėmis bus naudojasi naktį; arba

▼ B

- ii) kitos kategorijos orlaivio ATPL; arba

2. atitinkamos kategorijos orlaivio CPL;

▼ M3

- b) kaip lėktuvo, TMG, sraigtasparnio ar diržablio įgulos vadas būti išskraidęs bent 50 valandų maršrutinio skrydžio laiko, iš kurių bent 10 valandų (diržablio atveju – 20 valandų) turi būti išskraidytos atitinkamos kategorijos orlaiviu.

▼ B

- c) Tik sraigtasparniui taikoma nuostata. ATP(H)/IR, ATP(H), CPL(H)/IR ar CPL(H) integruotąjį mokymo kursą baigusiam prašymo teikėjui b punkto reikalavimas netaikomas.

▼B**FCL.615 IR. Teorijos žinios ir skrydžio mokymas**

- a) Kursas. Prašymo suteikti IR teikėjas ATO privalo būti baigęs teorijos kursą ir baigia skrydžio mokymą. Šis kursas turi būti:
1. integruotasis mokymo kursas, kurį sudaro mokymas IR gauti, pagal šios dalies 3 priedėlį; arba
 2. modulinis kursas pagal šio skyriaus 6 priedėlį.

▼M3

- b) Egzaminai. Prašymo teikėjas privalo įrodyti turįs suteikiamas teises atitinkančias toliau nurodytų sričių teorijos žinias:

- oro teisės;
- bendrųjų žinių apie orlaivius (prietaisai);
- skrydžio planavimo ir stebėsenos;
- žmogaus galimybių;
- meteorologijos,
- radijo navigacijos,
- ryšio priemonių pagal IFR.

▼B**FCL.620 IR. Įgūdžių patikrinimas**

- a) Prašymo suteikti IR teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 7 priedėlį, įrodydamas gebąs atlikti atitinkamas procedūras bei manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises.
- b) Įgūdžių patikrinimo egzaminas, kurį išlaikius suteikiama kelių variklių orlaivio IR, laikomas kelių variklių orlaiviu. Įgūdžių patikrinimo egzaminas, kurį išlaikius suteikiama vieno variklio orlaivio IR, laikomas vieno variklio orlaiviu. Taikant šį punktą kelių variklių ašinės traukos lėktuvas laikomas vieno variklio lėktuvu.

FCL.625 IR. Galiojimas, pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Galiojimas. IR galioja 1 metus.
- b) Pratęsimas.
1. IR patvirtinama per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos.
 2. Prašymo teikėjas, neišlaikęs IR kvalifikacijos patikrinimo egzamino iki IR galiojimo pabaigos, negali naudotis šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis, kol neišlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzamino.
- c) Atnaujinimas. Jei IR baigia galioti, prašymo teikėjas, norėdamas atnaujinti savo teises, privalo:
1. ATO baigti kvalifikacijos kėlimo mokymą, kad pasiektų tokį kvalifikacijos lygį, koks reikalingas norint išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą skrydžio pagal prietaisus elementą pagal šios dalies 9 priedėlį; ir
 2. išlaikyti atitinkamos kategorijos orlaivio valdymo kvalifikacijos patikrinimą pagal šios dalies 9 priedėlį.
- d) Jei IR nebuvo pratęsta ar atnaujinta per 7 paskutinius metus, jos turėtojas privalo perlaikyti skrydžio pagal prietaisus teorijos egzaminą ir įgūdžių patikrinimo egzaminą.

▼B**2 SKIRSNIS*****Specialieji reikalavimai, susiję su lėktuvo kategorija*****FCL.625.A IR(A). Pratęsimas**

a) Pratęsimas. Prašymo pratęsti IR(A) teikėjas:

1. teikiantis šį prašymą kartu su prašymu pratęsti atitinkamos lėktuvų klasės ar tipo kvalifikaciją, privalo išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį;
2. teikiantis šį prašymą ne kartu su prašymu pratęsti atitinkamos lėktuvų klasės ar tipo kvalifikaciją:
 - i) jei teikiamas prašymas pratęsti vienpiločio lėktuvo valdymo kvalifikaciją – privalo išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlio 3b dalį ir su numatomu skrydžiu susijusias 1 dalies dalis; ir
 - ii) jei teikiamas prašymas pratęsti kelių variklių lėktuvo valdymo kvalifikaciją – privalo išlaikyti vienpiločio lėktuvo valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlio 6 dalį, vykdydamas skrydį tik pagal prietaisus;
3. taikant 2 papunktį gali būti naudojami atitinkamos klasės ar tipo lėktuvą atitinkantys FNTF II ar FFS, tačiau tokiu atveju kas antrą kartą kvalifikacijos patikrinimo egzaminas IR(A) pratęsti laikomas lėktuvu.

b) Bendra patirtis įskaitoma pagal šios dalies 8 priedėlį.

3 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai, susiję su sraigtasparnių kategorija*****FCL.625.H IR(H). Pratęsimas**

a) Prašymo pratęsti IR(H) teikėjas:

1. teikiantis šį prašymą kartu su prašymu pratęsti atitinkamos sraigtasparnių klasės ar tipo kvalifikaciją, išlaiko atitinkamo tipo sraigtasparnio valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį;

▼M3

2. teikiantis šį prašymą ne kartu su prašymu pratęsti atitinkamo sraigtasparnio tipo kvalifikaciją, privalo išlaikyti tik atitinkamo tipo sraigtasparnio valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlio 5 dalį ir atitinkamas 1 dalies dalis. Šiuo atveju gali būti naudojami atitinkamo tipo sraigtasparnį atitinkantys FTD 2/3 ar FFS, tačiau kas antrą kartą kvalifikacijos patikrinimo egzaminas IR(H) pratęsti laikomas sraigtasparniu.

▼B

b) Bendra patirtis įskaitoma pagal šios dalies 8 priedėlį.

FCL.630.H IR(H). Teisės valdyti kelių variklių sraigtasparnį suteikimas, kai turima teisė valdyti vieno variklio sraigtasparnį

IR(H), kuria suteikiama teisė valdyti vieno variklio sraigtasparnį, turėtojas, norintis pirmą kartą gauti teisę valdyti kelių variklių sraigtasparnį, privalo:

- a) baigti ATO rengiamą mokymo kursą, kurį sudaro bent 5 valandos skrydžio su instruktoriumi pagal prietaisus laiko, iš kurių 3 valandas gali sudaryti mokymas FFS, FTD 2/3 arba FNPT II/III; ir
- b) išlaikyti skrydžio kelių variklių sraigtasparniu įgūdžių patikrinimo egzaminą 5 dalį pagal šios dalies 9 priedėlį.

▼B**4 SKIRSNIS*****Specialieji reikalavimai, susiję su dirižablių kategorija*****FCL.625.As IR(As). Pratęsimas**

Prašymo pratęsti IR(As) teikėjas:

- a) teikiantis šį prašymą kartu su prašymu pratęsti atitinkamos dirižablių klasės ar tipo kvalifikaciją, privalo išlaikyti atitinkamo tipo dirižablio valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį;
- b) teikiantis šį prašymą ne kartu su prašymu pratęsti atitinkamo dirižablio tipo kvalifikaciją, privalo išlaikyti dirižablio valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą 5 dalį ir su numatomu skrydžiu susijusius 1 dalies skirsnius pagal šios dalies 9 priedėlį. Šiuo atveju gali būti naudojami atitinkamo tipo dirižablių atitinkantys FTD 2/3 ar FFS, tačiau kas antrą kartą kvalifikacijos patikrinimo egzaminas IR(As) pratęsti laikomas dirižabliu.

H SKYRIUS***ORLAIVIŲ KLASĖS IR TIPO KVALIFIKACIJA*****1 SKIRSNIS*****Bendrieji reikalavimai*****FCL.700 Aplinkybės, kuriomis būtina orlaivių klasės ar tipo kvalifikacija****▼M5**

- a) Pilotas licencijos turėtojas nevykdo jokių orlaivio piloto funkcijų, jei jis neturi galiojančios atitinkamos orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijos, išskyrus bet kurio iš šių atvejų:
 - i) LAPL, SPL ir BPL;
 - ii) jis laiko įgūdžių patikrinimo ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminą klasės ar tipo kvalifikacijai atnaujinti;
 - iii) jis mokosi skraidyti su instruktoriumi;
 - iv) jis turi pagal FCL.820 dalį suteiktą lakūno bandytojo kvalifikaciją.

▼B

- b) Nepaisant a) punkto, jei vykdomi skrydžiai, susiję su tam tikrų orlaivių tipų diegimu ar modifikavimu, pilotas gali turėti specialų kompetentingos institucijos išduotą pažymėjimą, kuriuo jam leidžiama vykdyti skrydžius. Šis leidimas taikomas tik tam tikriems skrydžiams.

▼M5

▼B**FCL.705 Orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijos turėtojo teisės**

Orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijos turėtojas turi teisę pilotuoti kvalifikacijoje nurodytos klasės ar tipo orlaivį.

FCL.710 Orlaivių klasės ir tipo kvalifikacija. Variantai

- a) Norėdamas įgyti papildomas teises valdyti tos pačios orlaivių klasės ar tipo kvalifikaciją atitinkantį kito varianto orlaivį, pilotas privalo baigti skirtųjų mokymą ar supažindinamąjį mokymą. Jei siekiama valdyti orlaivio tipo kvalifikaciją atitinkantį kito varianto orlaivį, į skirtųjų mokymą ar supažindinamąjį mokymą įtraukiami atitinkami elementai, apibrėžti pagal 21 dalį nustatuose tinkamumo skraidyti duomenyse.

▼ M3

- b) Jei po skirtumų mokymo atitinkamo varianto orlaiviu nebuvo skraidyta 2 metus, norėdamas išlaikyti savo teises, pilotas privalo baigti papildomą skirtumų mokymą arba išlaikyti atitinkamo varianto orlaivio valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, išskyrus tuo atveju, kai orlaivio tipas ar variantas atitinka vieno stūmoklinio variklio orlaivio ar TMG klasės kvalifikaciją.

▼ B

- c) Skirtumų mokymas įrašomas į piloto skraidymų knygėlę ar lygiavertį dokumentą ir prireikus patvirtinamas instruktoriaus parašu.

FCL.725 Reikalavimai orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijai gauti**▼ M7**

- a) Mokymo kursas. Prašymo suteikti atitinkamos orlaivių klasės ar tipo kvalifikaciją teikėjas baigia ATO rengiamą mokymo kursą. Prašymo suteikti mažos galios vieno stūmoklinio variklio lėktuvų klasės kvalifikaciją, TMG klasės kvalifikaciją arba vieno variklio sraigtasparnių tipo kvalifikaciją, nurodytą VIII priedo (DTO dalies) DTO.GEN.110 dalies a punkto 2 papunkčio c dalyje, gali baigti mokymo kursą DTO. Į orlaivio tipo kvalifikacijos mokymo kursą įtraukiami privalomi atitinkamo tipo mokymo elementai, kaip apibrėžta pagal Komisijos reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedą (21 dalį) nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse.

▼ B

- b) Teorijos egzaminai. Prašymo suteikti orlaivių klasės ar tipo kvalifikaciją teikėjas privalo išlaikyti ATO rengiamą teorijos egzaminą, įrodydamas turįs tos klasės ar tipo orlaiviui saugiai valdyti reikiamo lygio teorijos žinias.

1. Daugiapiločio orlaivio teorijos egzaminas laikomas raštu, jį sudaro ne mažiau kaip 100 klausimų (kiekvienas su keliais atsakymo variantais), tinkamai paskirstytų pagal pagrindines kurso programos temas.
2. Vienpiločio kelių variklių orlaivio teorijos egzaminas laikomas raštu; klausimų su keliais atsakymo variantais skaičius priklauso nuo orlaivio sudėtingumo.
3. Vieno variklio orlaivio teorijos egzaminas laikomas žodžiu; jį per įgūdžių patikrinimą vykdo egzaminuotojas, siekdamas nustatyti, ar prašymo teikėjo teorijos žinių lygis yra tinkamas.

▼ M3

4. Vienpiločio aukštos klasės lėktuvo teorijos egzaminas laikomas raštu, jį sudaro ne mažiau kaip 100 klausimų (kiekvienas su keliais atsakymo variantais), tinkamai paskirstytų pagal kurso programos temas.

▼ B

- c) Įgūdžių patikrinimas. Prašymo išduoti orlaivių klasės ar tipo kvalifikaciją teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį, įrodydamas turįs įgūdžius, kurių reikia atitinkamos klasės ar tipo orlaiviui saugiai valdyti.

Prašymo teikėjas įgūdžių patikrinimo egzaminą privalo išlaikyti per 6 mėnesius nuo orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijos mokymo kurso pradžios ir ne daugiau kaip prieš 6 mėnesius iki prašymo išduoti orlaivių klasės ar tipo kvalifikaciją pateikimo dienos.

- d) Laikoma, kad prašymo teikėjas, turintis atitinkamo orlaivio tipo kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti vienpiločius arba daugiapiločius skrydžius, norintis įgyti teisę vykdyti kitos rūšies skrydžius to paties tipo orlaiviu, yra įvykdęs teorijos žinių reikalavimus.

- e) Nepaisant pirmesnių punktų, pagal FCL.820 dalį išduotą lakūno bandytojo kvalifikaciją turinčiam pilotui, dalyvavusiam skrydžio bandymuose, susijusiuose su atitinkamo tipo orlaivio projektavimu, sertifikavimu ar gamyba, ir per to tipo orlaivio skrydžio bandymus išskraidžiusiam 50 valandų bendro skrydžių laiko ar 10 valandų vykdant įgulos vado funkcijas, suteikiama teisė pateikti prašymą suteikti atitinkamo tipo kvalifikaciją, jei jis yra įvykdęs patirties reikalavimus ir išankstines sąlygas orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, kaip nustatyta šio skyriaus nuostatose, taikomose atitinkamos kategorijos orlaiviui.

▼B**FCL.740 Orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijos galiojimas ir atnaujinimas**

- a) Orlaivių klasės ir tipo kvalifikacija galioja 1 metus, išskyrus vienpiločių vieno variklio orlaivių klasės kvalifikaciją, kuri galioja 2 metus, išskyrus tuo atveju, kai pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nurodyta kitaip.

▼M7

- b) Atnaujinimas. Jei orlaivių klasės ar tipo kvalifikacija baigia galioti, prašymo teikėjas privalo imtis šių veiksmų:

1. išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šio priedo 9 priedėlį;
2. prieš 1 punkte nurodytą kvalifikacijos patikrinimo egzaminą prireikus baigti ATO rengiamą kvalifikacijos kėlimo mokymą, kad įgytų atitinkamos klasės ar tipo orlaiviui saugiai valdyti reikiamo lygio kvalifikaciją. Tačiau prašymo teikėjas gali mokytis:
 - i) DTO ar ATO, jei baigusi galioti kvalifikacija buvo mažos galios vieno stūmoklinio variklio lėktuvų klasės kvalifikacija, TMG klasės kvalifikacija arba vieno variklio sraigtasparnių tipo kvalifikacija, nurodyta VIII priedo (DTO dalies) DTO.GEN.110 dalies a punkto 2 papunkčio c dalyje;
 - ii) DTO, ATO arba su instruktoriumi, jei kvalifikacija baigė galioti ne anksčiau kaip prieš trejus metus ir ta kvalifikacija buvo mažos galios vieno stūmoklinio variklio lėktuvų klasės kvalifikacija arba TMG klasės kvalifikacija.

▼B**2 SKIRSNIS*****Specialieji reikalavimai, susiję su lėktuvo kategorija*****FCL.720.A Patirties reikalavimai ir išankstinės sąlygos orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijai gauti. Lėktuvai.**

Jei pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nenurodyta kitaip, prašymo suteikti orlaivių klasės ar tipo kvalifikaciją teikėjas, norėdamas gauti atitinkamą kvalifikaciją, turi įvykdyti šiuos patirties reikalavimus ir išankstines sąlygas:

- a) Vienpiločiai kelių variklių lėktuvai. Prašymo suteikti pirmąjį vienpiločių kelių variklių lėktuvų klasės ar tipo kvalifikaciją teikėjas kaip lėktuvo įgulos vadas privalo būti išskraidęs bent 70 valandų.
- b) Vienpiločiai aukštos klasės nesudėtingi lėktuvai. Kad galėtų vykdyti mokymusius skrydžius, prašymo suteikti pirmąjį vienpiločių aukštos klasės lėktuvų klasės ar tipo kvalifikaciją teikėjas privalo:
 1. būti išskraidęs bent 200 valandų bendro skrydžio laiko, iš kurių 70 valandų turi būti išskraidytos vykdant lėktuvo įgulos vado funkcijas; ir
 2.
 - i) turėti pažymėjimą, kuriuo patvirtinama, kad jis pakankamai gerai baigė ATO rengiamą papildomą teorijos kursą; arba
 - ii) pagal šios dalies nuostatas būti išlaikęs teorijos egzaminus, kuriuos išlaikius išduodama ATPL(A); arba
 - iii) kartu su licencija, išduota pagal šią dalį, turėti ATPL(A) ar CPL(A)/IR (įskaitomos ATPL(A) teorijos žinios), išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą;
 3. be to, pilotai, siekiantys įgyti teisę valdyti lėktuvą per daugiapiločius skrydžius, privalo įvykdyti d punkto 4 papunkčio reikalavimus.
- c) Vienpiločiai aukštos klasės sudėtingi lėktuvai. Prašymo išduoti pirmąjį vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją teikėjas privalo įvykdyti ne tik b papunkčio reikalavimus, bet ir G skyriuje nustatytus reikalavimus kelių variklių lėktuvo IR(A) gauti.

▼B

d) Daugiapiločiai lėktuvai. Prašymo baigti pirmosios daugiapiločio lėktuvo tipo kvalifikacijos kursą teikėjas privalo mokytis pagal MPL mokymo kursą arba būti įvykdęs šiuos reikalavimus:

1. būti išskraidęs bent 70 valandų skrydžio laiko kaip lėktuvo įgulos vadas;
2. turėti kelių variklių lėktuvo IR(A);
3. pagal šios dalies nuostatas privalo būti išlaikęs ATPL(A) teorijos egzaminus ir
4. išskyrus tuo atveju, kai lėktuvo tipo kvalifikacijos kursas derinamas su MCC kursu:
 - i) turėti pažymėjimą, kuriuo patvirtinama, kad jis pakankamai gerai baigė lėktuvo MCC kursą; arba
 - ii) turėti pažymėjimą, kuriuo patvirtinama, kad jis pakankamai gerai baigė sraigtasparnio MCC kursą, ir kaip daugiapiločio sraigtasparnio pilotas būti išskraidęs daugiau kaip 100 valandų skrydžio laiko; arba
 - iii) būti išskraidęs bent 500 valandų kaip daugiapiločio sraigtasparnio pilotas; arba
 - iv) laikydamasis galiojančių skrydžio reikalavimų, būti išskraidęs bent 500 valandų daugiapiločio skrydžio laiko kaip vienpiločio kelių variklių lėktuvo, kuriuo vykdomi komercinio oro transporto skrydžiai, pilotas.

▼M3

e) Nepaisant d punkto, valstybė narė gali suteikti lėktuvo tipo kvalifikaciją su ribotomis daugiapiločių lėktuvų valdymo teisėmis, kuria suteikiama teisė jos turėtojų vykdyti kreiserinio skrydžio rezervinio antrojo piloto funkcijas, kai skrendama aukščiau nei FL 200, jei dviems kitiems įgulos nariams pagal d punktą suteikta lėktuvo tipo kvalifikacija.

▼B

f) Papildomos daugiapiločio ir vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacijos. Prašymo suteikti papildomą daugiapiločio ar vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją teikėjas privalo turėti kelių variklių lėktuvo IR(A).

g) Jei atitinkamai nurodyta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse, lėktuvo tipo kvalifikacija suteikiamomis teisėmis iš pradžių gali būti leidžiama naudotis tik vykdant skrydžius prižiūrint instruktoriui. Skrydžiai prižiūrint instruktoriui įrašomi į piloto skraidymų knygėlę ar lygiavertį dokumentą ir patvirtinamas instruktoriaus parašu. Šis apribojimas panaikinamas, kai pilotas įrodo, kad yra išskraidęs skrydžio prižiūrint instruktoriui laiką, kurį būtina išskraidyti pagal tinkamumo skraidyti duomenis.

FCL.725.A Teorijos ir skrydžio mokymas orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijai gauti. Lėktuvai

Jei pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nenurodyta kitaip, taikomi šie reikalavimai:

- a) Vienpiločiai kelių variklių lėktuvai.
 1. Į teorijos kursą vienpiločių kelių variklių lėktuvų klasės kvalifikacijai gauti įtraukiamas bent 7 valandų skrydžio kelių variklių lėktuvu mokymas.
 2. Į skrydžio mokymo kursą vienpiločių kelių variklių lėktuvų klasės ar tipo kvalifikacijai gauti įtraukiamos bent 2 valandos 30 minučių skrydžio kelių variklių lėktuvu su instruktoriumi normaliomis sąlygomis laiko ir ne mažiau nei 3 valandos 30 minučių skrydžio su instruktoriumi laiko mokantis procedūrų, taikomų sugedus varikliui, ir asimetrinio skrydžio technikos.
- b) Skrydžiai virš jūros vienpiločiu lėktuvu. Į mokymo kursą skrydžių virš jūros vienpiločiu lėktuvu kvalifikacijai gauti įtraukiamas teorijos mokymas ir skrydžio mokymas. Į skrydžio mokymą lėktuvų klasės ar tipo kvalifikacijai, kuria

▼B

suteikiama teisė vienpiločiu lėktuvu skraidyti virš jūros, gauti įtraukiamos bent 8 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi atitinkamos lėktuvų klasės ar tipo kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė skraidyti virš žemės, arba 10 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas tokios kvalifikacijos neturi.

▼M4

- c) Daugiapiločiai lėktuvai. Mokymo kursas daugiapiločių lėktuvų tipo kvalifikacijai gauti turi apimti teorijos mokymą ir skrydžio mokymą, kaip išvengti orlaivio kritinės būklės ir kaip kritinės būklės orlaivį grąžinti į valdomą būseną.

▼B

FCL.730.A Specialieji reikalavimai pilotams, besimokantiems pagal kursą nulinės skridos (ZFTT) tipo kvalifikacijai gauti. Lėktuvai

- a) Pilotas, dalyvaujantis mokyme pagal ZFTT kursą, daugiapiločiu turboreaktyvinu lėktuvu, sertifikuotu pagal CS-25 ar lygiavertio tinkamumo skraidyti kodekso standartus, arba daugiapiločiu turbosraiginiu lėktuvu, kurio didžiausia sertifikuota kilimo masė ne mažesnė kaip 10 tonų arba sertifikuota keleivių krėslų konfigūracija ne didesnė kaip 19 krėslų, privalo būti:

1. išskraidęs bent 1 500 valandų skrydžio laiko ar perskridęs bent 250 maršruto sektorių, jei per mokymo kursą naudojamas CG, C ar tarpinio C lygio FFS;
2. išskraidęs bent 500 valandų skrydžio laiko ar perskridęs bent 100 maršruto sektorių, jei per mokymo kursą naudojamas DG ar D lygio FFS.

- b) Jei pilotas po turbosraiginio lėktuvo pradeda valdyti turboreaktyvinį lėktuvą arba po turboreaktyvinio lėktuvo pradeda valdyti turbosraiginį lėktuvą, jis privalo baigti papildomą mokymą skrydžio imituokliu.

FCL.735.A Daugianarės įgulos sąveikos mokymo kursas. Lėktuvai

- a) MCC mokymą sudaro bent:

1. 25 valandų teorijos mokymas ir pratimai; ir
2. 20 valandų praktinis MCC mokymas arba 15 valandų mokymas, jei pilotas mokins mokosi pagal ATP integruotąjį mokymo kursą.

Vykdomas FNPT II MCC arba FFS mokymas. Jei MCC mokymas yra derinamas su pradinio mokymu orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, praktinis MCC mokymas gali būti sutrumpintas iki ne mažiau kaip 10 valandų, jei vykdomas MCC ir orlaivio tipo kvalifikacijos mokymą naudojamas tas pats FFS.

- b) ATO parengtas MCC mokymo kursas turi būti baigtas per 6 mėn.
- c) Išskyrus tuo atveju, kai MCC kursas yra derinamas su orlaivio tipo kvalifikacijos kursu, prašymo teikėjui, išklausiui MCC mokymo kursą, išduodamas kurso baigimo pažymėjimas.
- d) Prašymo teikėjui, baigusiam bet kurios kitos kategorijos orlaivio MCC mokymą, a punkto 1 papunkčio reikalavimas netaikomas.

FCL.740.A Orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijos pratęsimas. Lėktuvai

- a) Kelių variklių lėktuvų klasės kvalifikacijos ir tipo kvalifikacijos pratęsimas. Prašymo teikėjas, siekiantis kelių variklių lėktuvų klasės kvalifikacijos ir tipo kvalifikacijos pratęsimo, privalo:

1. per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį atitinkamos klasės ar tipo lėktuvu arba tos klasės ar tipo lėktuvą atitinkančiu FSTD; ir

▼B

2. per kvalifikacijos galiojimo laiką perskristi bent:
 - i) 10 maršruto sektorių kaip atitinkamos klasės ar tipo lėktuvo pilotas; arba
 - ii) 1 maršruto sektorių kaip atitinkamos klasės ar tipo lėktuvo ar FSS pilotas kartu su egzaminuotoju. Šis maršruto sektorius gali būti perskristas per kvalifikacijos patikrinimą;
3. 2 papunkčio reikalavimas netaikomas pilotui, kuris dirba pagal galiojančius skrydžių reikalavimus patvirtintam komercinio oro transporto operatoriui ir yra išlaikęs operatoriaus rengiamą kvalifikacijos patikrinimo egzaminą kartu su kvalifikacijos patikrinimo egzaminu atitinkamos orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijai pratęsti;

▼M3

4. Maršrutinio skrydžio kvalifikacijos (EIR) arba IR(A), jei suteikta, pratęsimas gali būti derinamas su kvalifikacijos patikrinimo egzaminu atitinkamos orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijai pratęsti.

▼M4

- b) Vienpiločio vieno variklio lėktuvo klasės kvalifikacijos pratęsimas.
 - 1) Vieno stūmoklinio variklio lėktuvų klasės kvalifikacija ir TMG kvalifikacija. Prašymo teikėjas, siekiantis vienpiločio vieno stūmoklinio variklio klasės lėktuvų kvalifikacijos ar TMG klasės kvalifikacijos pratęsimą, privalo:
 - i) per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos, dalyvaujant egzaminuotojui, išlaikyti atitinkamos klasės kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį arba
 - ii) per 12 mėnesių iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos atitinkamos klasės lėktuvu išskraidyti 12 valandų skrydžio laiko, įskaitant:
 - 6 valandas kaip įgulos vadas,
 - 12 kilimų ir tūpimų bei
 - kvalifikacijos kėlimo mokymą, kurį sudaro bent viena valanda bendro skrydžio laiko skrendant su instruktoriumi (FI) arba su orlaivių klasės kvalifikacijos instruktoriumi (CRI). Prašymo teikėjui gali būti netaikomas reikalavimas baigti šį kvalifikacijos kėlimo mokymą, jei jis išlaikė orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, įgūdžių patikrinimo egzaminą ar gebėjimų vertinimo egzaminą bet kokios kitos klasės ar tipo lėktuvu.
 - 2) Jei prašymo teikėjas turi skrydžių virš žemės vieno stūmoklinio variklio klasės lėktuvu kvalifikaciją ir TMG kvalifikaciją, jis gali įvykdyti 1 papunkčio reikalavimus bet kurios iš tų klasių lėktuvu ar abiejų klasių lėktuvais, kad būtų pratęstos abi kvalifikacijos.
 - 3) Vienpiločiai vieno variklio turbosraigtiniai lėktuvai. Prašymo teikėjas, siekiantis vieno variklio turbosraigtinių lėktuvų klasės kvalifikacijos pratęsimą, per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos, dalyvaujant egzaminuotojui, privalo išlaikyti atitinkamos klasės kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį.
 - 4) Jei prašymo teikėjas turi skrydžių virš žemės vieno stūmoklinio variklio klasės lėktuvu kvalifikaciją ir skrydžių virš jūros vieno stūmoklinio variklio lėktuvu kvalifikaciją, jis gali įvykdyti 1 papunkčio ii dalies reikalavimus bet kurios iš tų klasių lėktuvu ar abiejų klasių lėktuvais, kad būtų pratęstos abi kvalifikacijos. Kiekvienos klasės lėktuvu turi būti išskraidyta bent 1 valanda būtino laiko vykdant įgulos vado funkcijas ir atlikti 6 iš 12 būtinų kilimų ir tūpimų.

▼B

- c) Prašymo teikėjas, iki orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijos galiojimo pabaigos neišlaikęs visų kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalių, šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis negali naudotis tol, kol neišlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzamino.

3 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai, susiję su sraigtasparnių kategorija*****FCL.720.H Patirties reikalavimai ir išankstinės sąlygos orlaivio tipo kvalifikacijai gauti. Sraigtasparniai**

Jei pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nenurodyta kitaip, prašymo išduoti pirmąjį sraigtasparnio tipo kvalifikaciją teikėjas įvykdo privalo įvykdyti šiuos patirties reikalavimus ir išankstines sąlygas:

- a) *Daugiapiločiai sraigtasparniai*. Prašymo baigti pirmosios daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikacijos kursą teikėjas:

1. turi būti išskraidęs bent 70 valandų kaip sraigtasparnio įgulos vadas;
2. išskyrus atvejus, kai sraigtasparnio tipo kvalifikacijos kursas yra derinamas su MCC kursu:
 - i) privalo turėti pažymėjimą, kuriuo patvirtinama, kad jis pakankamai gerai baigė sraigtasparnio MCC kursą, arba
 - ii) kaip pilotas turi būti išskraidęs bent 500 valandų kaip daugiapiločio lėktuvo pilotas; arba
 - iii) kaip pilotas turi būti išskraidęs bent 500 valandų vykdydamas daugiapiločius skrydžius kelių variklių sraigtasparniu;

3. turi būti išlaikęs ATPL(H) teorijos egzaminus.

- b) Prašymo baigti pirmosios daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikacijos kursą teikėjui, išklausiui ATP(H)/IR, ATP(H), CPL(H)/IR ar CPL(H) integruotąjį kursą, bet neįvykdžiusiam a punkto 1 papunkčio reikalavimo, tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik antrojo piloto funkcijas. Šis apribojimas panaikinamas, kai pilotas:

1. išskraido 70 valandų kaip sraigtasparnio įgulos vadas arba prižiūrėdamas sraigtasparnio įgulos vadas;
2. kaip atitinkamo tipo sraigtasparnio įgulos vadas išlaiko daugiapiločio skrydžio įgūdžių patikrinimo egzaminą.

- c) Vienpilotis kelių variklių sraigtasparnis. Prašymo išklausti pirmosios vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio tipo kvalifikacijos kursą teikėjas:

1. prieš pradėdamas skrydžio mokymą:
 - i) privalo būti išlaikęs ATPL(H) teorijos egzaminus; arba
 - ii) privalo turėti ATO parengiamojo kurso baigimo pažymėjimą. Šį kursą sudaro šie ATPL(H) teorijos kurso dalykai:
 - bendrosios žinios apie orlaivius (sklandymo/sistemos/jėgainė ir prietaisai/elektronika),
 - skrydžio vykdymas ir planavimas (masė ir pusiausvyra, charakteristikos);
2. jei prašymo teikėjas nėra išklauses integruotojo mokymo kurso, kurį išklausiui suteikiama ATP(H)/IR ar CPL(H)/IR arba išduodama ATP(H), jis privalo būti išskraidęs bent 70 valandų kaip sraigtasparnio įgulos vadas.

▼B**FCL.735.H Daugianarės įgulos sąveikos mokymo kursas. Sraigtasparniai**

a) MCC mokymo kursą sudaro bent:

1. siekiant gauti MCC/IR:

i) 25 valandų teorijos mokymas ir pratimai; ir

ii) 20 valandų (arba 15 valandų, jei pilotas mokins mokosi pagal ATP(H)/IR integruotąjį mokymo kursą) praktinis MCC mokymas. Jei MCC mokymas yra derinamas su mokymu pirmajai daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikacijai gauti, praktinis MCC mokymas gali būti sutrumpintas iki ne mažiau kaip 10 valandų, jei per MCC mokymą ir mokymą tipo kvalifikacijai gauti naudojamas tas pats FSTD;

2. siekiant gauti MCC/VFR:

i) 25 valandų teorijos mokymas ir pratimai; ir

ii) 15 valandų praktinis MCC mokymas arba 10 valandų mokymas, jei pilotas mokins mokosi pagal ATP(H)/IR integruotąjį mokymo kursą. Jei MCC mokymas derinamas su pirmosios daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikacijos mokymu, praktinis MCC mokymas gali būti sutrumpintas iki ne mažiau kaip 7 valandų, jei per MCC mokymą ir sraigtasparnio tipo kvalifikacijos mokymą naudojamas tas pats FSTD.

b) ATO parengtas MCC mokymo kursas turi būti baigtas per 6 mėn.

Naudojamas FNTP II ar III, tinkamas MCC, FTD 2/3 ar FFS.

c) Išskyrus tuo atveju, kai MCC kursas derinamas su daugiapiločio skrydžio tipo kvalifikacijos kursu, MCC mokymo kursą baigusiam prašymo teikėjui išduodamas kurso baigimo pažymėjimas.

d) Prašymo teikėjui, baigusiam bet kurios kitos kategorijos orlaivio MCC mokymo kursą, atitinkamais atvejais netaikomas a punkto 1 papunkčio i papunkčio arba a punkto 2 papunkčio i papunkčio reikalavimas.

e) Prašymo baigti MCC/IR kursą teikėjui, išklausiusiam MCC/VFR mokymo kursą, a punkto 1 papunkčio i papunkčio reikalavimas netaikomas; jis privalo išklausyti 5 valandų praktinį mokymą, kurį baigus suteikiama MCC/IR.

FCL.740.H Orlaivio tipo kvalifikacijos pratęsimas. Sraigtasparniai

a) Pratęsimas. Prašymo teikėjas, siekiantis sraigtasparnio tipo kvalifikacijos pratęsimo, privalo:

1. per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą atitinkamo tipo sraigtasparniu arba to tipo sraigtasparnį atitinkančiu FSTD pagal šios dalies 9 priedėlį; ir

2. per kvalifikacijos galiojimo laikotarpį bent 2 valandas išskraidyti kaip atitinkamo tipo sraigtasparnio pilotas. Į šias 2 valandas galima įskaičiuoti kvalifikacijos patikrinimo egzamino trukmę.

▼B

3. Jei prašymo teikėjas turi daugiau kaip 1 vieno stūmoklinio variklio sraigtasparnio tipo kvalifikaciją, visos atitinkamos tipo kvalifikacijos gali būti pratęstos jam išlaikius tik 1 turimos tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą su sąlyga, kad per kvalifikacijos galiojimo laikotarpį jis kaip įgulos vadas kitų tipų sraigtasparniais išskraidė 2 valandas skrydžio laiko.

Kvalifikacijos patikrinimo egzaminas kiekvieną kartą laikomas kito tipo sraigtasparniu.

4. Jei prašymo teikėjas turi daugiau kaip 1 vieno turbininio variklio sraigtasparnio, kurio didžiausia sertifikuota kilimo masė – ne daugiau kaip 3 175 kg, tipo kvalifikaciją, visos atitinkamos tipo kvalifikacijos gali būti pratęstos jam išlaikius tik 1 turimos tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, su sąlyga, kad jis išskraidė:

- i) 300 valandų kaip sraigtasparnio įgulos vadas;
- ii) 15 valandų kiekvieno tipo sraigtasparniu, kurio valdymo kvalifikaciją turi; ir
- iii) per kvalifikacijos galiojimo laikotarpį bent 2 valandas skrydžio laiko kiekvieno kito tipo sraigtasparniu, vykdydamas įgulos vado funkcijas.

Kvalifikacijos patikrinimo egzaminas kiekvieną kartą laikomas kito tipo sraigtasparniu.

5. Pilotų, sėkmingai išlaikiusių papildomos sraigtasparnio tipo kvalifikacijos įgūdžių patikrinimo egzaminą, atitinkamos bendrųjų grupių tipo kvalifikacijos pratęsimas pagal 3 ir 4 papunkčius.

6. IR(H) (jei suteikta) pratęsimas gali būti derinamas su tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminu.

- b) Prašymo teikėjas, iki sraigtasparnio tipo kvalifikacijos galiojimo pabaigos neišlaikęs visų kvalifikacijos patikrinimo egzaminų dalių, šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis negali naudotis tol, kol neišlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzaminu. Taikant a punkto 3 ir 4 papunkčius, prašymo teikėjas neturi teisės valdyti nei vieno tipo sraigtasparnio.

4 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai, susiję su jėgainės keliamų orlaivių kategorija

FCL.720.PL Patirties reikalavimai ir išankstinės sąlygos orlaivio tipo kvalifikacijai gauti. Jėgainės keliami orlaiviai

Jei pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nenurodyta kitaip, prašymo suteikti pirmąją jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikaciją teikėjas privalo įvykdyti šiuos patirties reikalavimus ir išankstines sąlygas:

- a) lėktuvo pilotas privalo:

- 1. turėti CPL/IR(A) ir būti išklaušęs ATPL teorijos kursą arba turėti ATPL(A);
- 2. turėti MCC kurso baigimo pažymėjimą;
- 3. būti išskraidęs daugiau kaip 100 valandų kaip daugiapiločio lėktuvo pilotas;
- 4. būti baigęs skrydžio sraigtasparniu 40 valandų mokymą;

- b) sraigtasparnio pilotas privalo:

- 1. turėti CPL/IR(H) ir būti išklaušęs teorijos kursą, kurį išklaušius išduodama ATPL, arba turėti ATPL/IR(H);
- 2. turėti MCC kurso baigimo pažymėjimą;

▼B

3. būti išskraidęs daugiau kaip 100 valandų kaip daugiapiločio sraigtasparnio pilotas;
 4. būti išklaušęs skrydžio lėktuvu 40 valandų mokymą;
- c) pilotas, turintis teisę skraidyti ir lėktuvu, ir sraigtasparniu, privalo:
1. turėti bent CPL(H);
 2. turėti IR ir būti išklaušęs ATPL teorijos kursą arba turėti lėktuvo ar sraigtasparnio ATPL;
 3. turėti sraigtasparnio ar lėktuvo MCC kurso baigimo pažymėjimą;
 4. būti išskraidęs bent 100 valandų kaip daugiapiločio sraigtasparnio ar lėktuvo pilotas;
 5. atitinkamais atvejais būti baigęs 40 valandų skrydžio lėktuvu ar sraigtasparniu mokymą, jei pilotas neturi jokios skraidymo pagal ATPL ar daugiapiločiu orlaiviu patirties.

FCL.725.PL Skrydžio mokymas tipo kvalifikacijai gauti. Jėgainės keliami orlaiviai

Mokymo kurso, kurį baigus suteikiama jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikacija, skrydžio mokymo dalis turi būti baigta ir orlaiviu, ir orlaivį atitinkančiu bei šiuo tikslu tinkamai patvirtintu FSTD.

FCL.740.PL Orlaivio tipo kvalifikacijos pratęsimas. Jėgainės keliami orlaiviai

- a) Pratęsimas. Prašymo teikėjas, siekiantis jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikacijos pratęsimo, privalo:
1. per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą atitinkamo tipo jėgainės keliamu orlaiviu pagal šios dalies 9 priedėlį; ir
 2. per kvalifikacijos galiojimo laiką perskristi bent:
 - i) 10 maršruto sektorių kaip atitinkamo tipo jėgainės keliamo orlaivio pilotas; arba
 - ii) 1 maršruto sektorių kaip atitinkamo tipo jėgainės keliamo orlaivio ar FSS pilotas kartu su egzaminuotoju. Šis maršruto sektorius gali būti perskristas per kvalifikacijos patikrinimo egzaminą;
 3. 2 papunkčio reikalavimas netaikomas pilotui, kuris dirba pagal galiojančius skrydžių reikalavimus patvirtintam komercinio oro transporto operatoriui ir yra išlaikęs operatoriaus rengiamą kvalifikacijos patikrinimo egzaminą kartu su kvalifikacijos patikrinimo egzaminu orlaivio tipo kvalifikacijai pratęsti.
- b) Prašymo teikėjas, iki orlaivio tipo kvalifikacijos galiojimo pabaigos neišlaikęs visų kvalifikacijos patikrinimo egzaminų dalių, šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis negali naudotis tol, kol neišlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzaminų.

▼B

5 SKIRSNIS

*Specialieji reikalavimai, susiję su dirizablių kategorija***FCL.720.As Išankstinės sąlygos orlaivio tipo kvalifikacijai gauti. Dirizabliai**

Jei pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nenurodyta kitaip, prašymo suteikti pirmąją dirizablio tipo kvalifikaciją teikėjas privalo įvykdyti šiuos patirties reikalavimus ir išankstines sąlygas:

a) daugiapiločio dirizablio pilotas:

1. privalo būti išskraidęs 70 valandų skrydžio laiko kaip dirizablio įgulos vadas;
2. turėti pažymėjimą, kuriuo patvirtinama, kad jis pakankamai gerai baigė dirizablio MCC kursą;
3. prašymo teikėjui, neįvykdžiusiam 2 papunkčio reikalavimų, kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik antrojo piloto funkcijas. Šis apribojimas panaikinamas, kai pilotas kaip dirizablio įgulos vadas ar prižiūrimas dirizablio įgulos vadas išskraido 100 valandų skrydžio laiko.

FCL.735.As Daugianarės įgulos sąveikos mokymo kursas. Dirizabliai**▼M3**

a) MCC mokymo kursą sudaro bent:

- 1) 12 valandų teorijos mokymas ir pratimai; ir
- 2) 5 valandų praktinis MCC mokymas;

mokymas FNPT II ar III, tinkamu MCC, FTD 2/3 ar FFS.

▼B

b) ATO parengtas MCC mokymo kursas turi būti išklausytas per 6 mėn.

c) Išskyrus tuo atveju, kai MCC kursas derinamas su daugiapiločio skrydžio tipo kvalifikacijos kursu, MCC mokymo kursą baigusiam prašymo teikėjui išduodamas kurso baigimo pažymėjimas.

d) Prašymo teikėjui, baigusiam bet kurios kitos kategorijos orlaivio MCC mokymą, a punkto reikalavimai netaikomi.

FCL.740.As Orlaivio tipo kvalifikacijos pratęsimas. Dirizabliai

a) Pratęsimas. Prašymo teikėjas, siekiantis dirizablio tipo kvalifikacijos pratęsimą, privalo:

1. per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą atitinkamo tipo dirizabliu pagal šios dalies 9 priedėlį; ir
2. per kvalifikacijos galiojimo laikotarpį išskraidyti bent 2 valandas kaip atitinkamo tipo dirizablio pilotas. Į šias 2 valandas galima įskaičiuoti kvalifikacijos patikrinimo egzamino trukmę.
3. IR(As) (jei suteikta) pratęsimas gali būti derinamas su kvalifikacijos patikrinimo egzaminu atitinkamos klasės ar tipo kvalifikacijai pratęsti.

▼B

- b) Prašymo teikėjas, iki dirižablio tipo kvalifikacijos galiojimo pabaigos neišlaikęs visų kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalių, šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis negali naudotis tol, kol neišlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzamino.

I SKYRIUS

PAPILDOMOS KVALIFIKACIJOS**FCL.800 Akrobatinio skraidymo kvalifikacija**

- a) Lėktuvo, TMG ar sklandytuvo piloto licencijos turėtojas akrobatinius skrydžius atlieka tik tuo atveju, jei jis turi atitinkamą kvalifikaciją.
- b) Prašymo suteikti akrobatinio skraidymo kvalifikaciją teikėjas privalo:
1. gavęs licenciją atitinkamos kategorijos orlaiviu kaip įgulos vadas būti išskraidęs bent 40 valandų skrydžio laiko, o sklandytuvu turi būti pakilęs 120 kartų;

▼M7

2. būti išklauses DTO arba ATO rengiamą mokymo kursą, įskaitant:

▼B

- i) kvalifikaciją atitinkantį teorijos mokymą;
 - ii) akrobatinio skraidymo mokymą, kurį sudaro bent 5 valandos skrydžio laiko arba 20 skrydžių atitinkamos kategorijos orlaiviu.
- c) Akrobatinio skraidymo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti akrobatinius skrydžius tik tos kategorijos orlaiviu, kuriuo buvo baigtas skrydžio mokymas. Teisė vykdyti akrobatinius skrydžius ir kitos kategorijos orlaiviu suteikiama, jei pilotas turi tos kategorijos orlaivio licenciją ir tos kategorijos orlaiviu sėkmingai įvykdė bent 3 mokomuosius skrydžius su instruktoriumi, per kuriuos baigė visą akrobatinio skraidymo mokymo programą.

FCL.805 Sklandytuvų vilkimo ir plakatų vilkimo kvalifikacijos

- a) Pilotas licencijos, kuria suteikiama teisė skraidyti lėktuvu ar TMG, turėtojas gali vilkti sklandytuvus ir plakatus tik tuo atveju, jei turi atitinkamą sklandytuvo ar plakatų vilkimo kvalifikaciją.
- b) Prašymo išduoti sklandytuvo vilkimo kvalifikaciją teikėjas:
1. jei sklandytuvas velkamas lėktuvu, po licencijos išdavimo privalo būti lėktuvu išskraidęs bent 30 valandų skrydžio laiko kaip įgulos vadas ir bent 60 kartų pakilęs ir nutūpęs; jei sklandytuvas velkamas TMG, šie reikalavimai turi būti įvykdyti TMG;

▼M7

2. būti išklauses DTO arba ATO rengiamą mokymo kursą, įskaitant:

▼B

- i) vilkimo veiksmų ir procedūrų teorijos mokymą;
 - ii) bent 10 mokomųjų skrydžių velkant sklandytuvą, įskaitant bent 5 skrydžius su instruktoriumi, ir
 - iii) 5 supažindinamuosius skrydžius sklandytuvu, kuris yra paleidžiamas orlaiviu; šis reikalavimas netaikomas LAPL(S) ar SPL turėtojams.
- c) Prašymo išduoti plakatų vilkimo kvalifikaciją teikėjas:
1. po licencijos išdavimo kaip įgulos vadas lėktuvu ar TMG turi būti išskraidęs bent 100 valandų skrydžio laiko ir bent 200 kartų pakilęs ir nutūpęs. Bent 30 valandų skrydžio laiko turi būti išskraidyta lėktuvu, jei plakatas velkamas lėktuvu, arba TMG, jei plakatas velkamas TMG;

▼M7

2. būti išklauses DTO arba ATO rengiamą mokymo kursą, įskaitant:

▼B

- i) vilkimo veiksmų ir procedūrų teorijos mokymą;
 - ii) bent 10 mokomųjų skrydžių velkant plakatą, įskaitant bent 5 skrydžius su instruktoriumi.
- d) Sklandytuvų ir plakatų vilkimo kvalifikacija suteikiama teisė tokią veiklą vykdyti tik lėktuvu ar TMG, priklausomai nuo to, koku orlaiviu buvo mokoma skrydžio. Jei pilotas turi lėktuvo ar TMG licenciją ir sėkmingai įvykdė bent 3 mokomuosius skrydžius su instruktoriumi, per kuriuos baigė visą atitinkamą vilkimo vienu iš šių orlaivių mokymo programą, ši teisė taikoma ir tam orlaiviui.
- e) Kad sklandytuvų ar plakatų vilkimo kvalifikacijos turėtojas galėtų naudotis šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis, per paskutinius 24 mėnesius jis privalo būti bent 5 kartus vilkęs sklandytuvą ar plakatą.
- f) Pilotas, neįvykdęs e punkto reikalavimo, norėdamas vėl naudotis savo teisėmis, privalo atlikti trūkstamą vilkimą su instruktoriumi ar instruktoriui prižiūrint skaičių.

FCL.810 Skrydžio naktį kvalifikacija

- a) Lėktuvai, TMG, dirizabliai

▼M7

1. Jei lėktuvo, TMG ar dirizablio LAPL, SPL ar PPL teisėmis ketinama naudotis naktį pagal VFR, prašymo teikėjas privalo būti baigęs DTO arba ATO rengiamą mokymo kursą. Kursą sudaro:

▼B

- i) teorijos mokymas;

▼M3

- ii) bent 5 valandos skrydžio atitinkamos kategorijos orlaiviu naktį laiko, įskaitant bent 3 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir bent vieną ne trumpesnę kaip 50 km (27 jūrmylių) maršrutinį skrydį su instruktoriumi bei 5 savarankiškus kilimus ir 5 savarankiškus tūpimus visiškai sustojant.

▼B

2. Iki skrydžio naktį mokymo pabaigos LAPL turėtojas turi būti baigęs pradinį skrydžio pagal prietaisus mokymą, kurį baigus išduodama PPL.
 3. Jei prašymo teikėjas turi skrydžio virš žemės vieno stūmoklinio variklio lėktuvu klasės kvalifikaciją ir TMG klasės kvalifikaciją, 1 papunkčio reikalavimus jis gali įvykdyti bet kurios klasės orlaiviu arba abiejų klasių orlaiviais.
- b) Sraigtasparnis. Jei sraigtasparnio PPL turėtojas teikia prašymą leisti šia licencija suteikiamomis teisėmis naudotis skrendant naktį pagal VFR:
1. gavęs licenciją kaip sraigtasparnio pilotas jis privalo būti išskraidęs bent 100 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 60 valandų, kurias jis išskraidė kaip sraigtasparnio įgulos vadas, ir bent 20 valandų maršrutinio skrydžio laiko;

▼M7

2. būti išklauses DTO arba ATO rengiamą mokymo kursą. Šis kursas turi būti baigtas per šešis mėnesius ir jį turi sudaryti:

▼B

- i) 5 valandų teorijos mokymas;
- ii) 10 valandų skrydžio sraigtasparniu pagal prietaisus su instruktoriumi laiko; ir

▼B

iii) 5 valandos skrydžio naktį laiko, įskaitant bent 3 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir bent 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu būtina pakilti ir nutūpti.

3. Taikant 2 papunkčio ii papunkčio reikalavimą, prašymo teikėjui, kuris turi ar turėjo lėktuvo ar TMG IR, įskaitomos 5 valandos.

c) Oro balionai. Jei oro balionų LAPL ar BPL turėtojas teikia prašymą leisti šiomis licencijomis suteikiamomis teisėmis naudotis naktį pagal VFR, jis privalo įvykdyti bent 2 mokomuosius skrydžius naktį, kurių kiekvieno trukmė – bent 1 valanda.

FCL.815 Skrydžio virš kalnų kvalifikacija

a) Teisės. Skrydžio virš kalnų kvalifikacijos turėtoji suteikiama teisė lėktuvu ar TMG vykdyti skrydžius kylant nuo tokio paviršiaus ir tūpiant ant tokio paviršiaus, nuo kurio kilti ir ant kurio tūpti reikia turėti atitinkamą kvalifikaciją, kurią suteikia valstybių narių paskirtos atitinkamos institucijos.

Pirmoji skrydžio virš kalnų kvalifikacija gali būti suteikta:

1. orlaiviui su ratais valdyti suteikiant teisę tūpti ant paviršių ir kilti nuo paviršių, kurie nėra padengti sniegu, arba
2. orlaiviui su slidėmis valdyti suteikiant teisę tūpti ant paviršių ir kilti nuo paviršių, kurie yra padengti sniegu;
3. turint pirmąją kvalifikaciją gali būti suteiktos teisės valdyti orlaivį su ratais arba orlaivį su slidėmis, kai pilotas baigia atitinkamą papildomą supažindinamąjį kursą, įskaitant teorijos mokymą ir skrydžio mokymą, dalyvaujant skrydžio virš kalnų instruktoriui.

▼M7

b) Mokymo kursas. Prašymo suteikti skrydžio virš kalnų kvalifikaciją teikėjas per 24 mėnesius privalo baigti DTO arba ATO parengtą teorijos mokymą ir skrydžio mokymą. Šio kurso turinys turi atitikti prašomas skrydžio virš kalnų kvalifikacijos teises.

▼B

c) Įgūdžių patikrinimas. Baigęs mokymą prašymo teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą dalyvaujant skrydžio egzaminuotojui (FE), turinčiam teisę vykdyti šią funkciją. Įgūdžių patikrinimo egzaminą sudaro:

1. žodinis teorijos egzaminas;
2. 6 tūpimai ant bent 2 skirtingų paviršių, ant kurių tūpti reikia skrydžio virš kalnų kvalifikacijos ir kurie nėra išvykimo paviršiai.

d) Galiojimas. Skrydžio virš kalnų kvalifikacija galioja 24 mėn.

e) *Pratęsimas*. Prašymo teikėjas, siekiantis skrydžio virš kalnų kvalifikacijos pratęsimo, privalo:

1. per paskutinius 24 mėnesius būti bent 6 kartus nutūpęs kalnuose; arba
2. būti išlaikęs kvalifikacijos patikrinimo egzaminą. Kvalifikacijos patikrinimo egzaminas turi atitikti c punkto reikalavimus.

f) *Atnaujinimas*. Jei kvalifikacijos galiojimas baigiasi, prašymo teikėjas privalo įvykdyti e punkto 2 papunkčio reikalavimą.

FCL.820 Lakūno bandytojo kvalifikacija

a) Lėktuvo ar sraigtasparnio piloto licencijos turėtojas įgulos vado funkcijas per 1 ar 2 kategorijos skrydžio bandymus, kaip apibrėžta 21 dalyje, vykdo tik tuo atveju, jei jis turi lakūno bandytojo kvalifikaciją.

b) Įpareigojimas turėti a punkte nustatytą lakūno bandytojo kvalifikaciją taikomas tik vykdant skrydžio bandymus:

1. sraigtasparniu, kuris yra sertifikuotas arba kurį ketinama sertifikuoti pagal CS-27 ar CS-29 arba lygiaverčių tinkamumo skraidyti kodeksų standartus; arba

▼B

2. lėktuvu, kuris yra sertifikuotas ar kurį ketinama sertifikuoti pagal:
 - i) CS-25 ar lygiaverčių tinkamumo skraidyti kodeksų standartus; arba
 - ii) CS-23 ar lygiaverčių tinkamumo skraidyti kodeksų standartus, išskyrus lėktuvus, kurių didžiausia kilimo masė mažesnė kaip 2 000 kg.
- c) Lakūno bandytojo kvalifikacijos turėtojas turi teisę atitinkamos kategorijos orlaiviu:
 1. jei suteikta 1 kategorijos lakūno bandytojo kvalifikacija – kaip įgulos vadas ar antrasis pilotas atlikti visų kategorijų skrydžio bandymus, kaip apibrėžta 21 dalyje;
 2. jei suteikta 2 kategorijos lakūno bandytojo kvalifikacija:
 - i) atlikti 1 kategorijos skrydžio bandymus, kaip apibrėžta 21 dalyje:
 - kaip antrasis pilotas, arba
 - kaip b punkto 2 papunkčio ii papunktyje nurodytų lėktuvų, išskyrus lėktuvus, kurie priskiriami prie vietinio susisiektimo orlaivių kategorijos arba kurių apskaičiuotasis smigimo greitis didesnis kaip 0,6 macho ar kurių didžiausia apatinė debesų riba didesnė kaip 25 000 pėdų, įgulos vadas;
 - ii) kaip įgulos vadas ar antrasis pilotas atlikti visų kitų kategorijų skrydžio bandymus, kaip apibrėžta 21 dalyje;

▼M5

3. vykdyti skrydžius neturėdamas H skyriuje nustatytos orlaivio tipo ar klasės kvalifikacijos, išskyrus tai, kad lakūno bandytojo kvalifikacija nesinaudojama komerciniams skrydžiams vykdyti.

▼B

- d) Prašymo suteikti pirmąją lakūno bandytojo kvalifikaciją teikėjas:
 1. privalo turėti bent atitinkamos kategorijos orlaivio CPL ir IR;
 2. atitinkamos kategorijos orlaiviu privalo būti išskraidęs bent 1 000 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 400 valandų turi būti išskraidytos vykdamas įgulos vado funkcijas;
 3. turi būti baigęs ATO rengiamą mokymo kursą, kurį baigus suteikiama teisė valdyti numatomą orlaivį ir vykdyti atitinkamos kategorijos skrydžius. Mokymą sudaro bent šie dalykai:
 - skrydžio vykdymas,
 - stabilumas ir valdymas/valdomumas,
 - sistemos,
 - bandymų valdymas,
 - rizikos/saugos valdymas.
- e) Lakūno bandytojo kvalifikacijos turėtojui gali būti suteikiama papildoma teisė atlikti kitos kategorijos skrydžio bandymą ir valdyti kitos kategorijos orlaivį, kai kvalifikacijos turėtojas baigia ATO rengiamą papildomą mokymą.

▼M3**FCL.825 Maršrutinio skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija (EIR)**

- a) Teisės ir sąlygos
 - 1) Maršrutinio skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos (EIR) turėtojui suteikiama teisė turimą klasės arba tipo kvalifikaciją atitinkančiu lėktuvu vykdyti skrydžius dieną pagal IFR maršrutiniame skrydžio etape. Ši teisė gali būti papildoma teise vykdyti skrydžius naktį pagal IFR maršrutiniame skrydžio etape, jei pilotas turi skrydžio naktį kvalifikaciją pagal FCL.810 dalį.

▼ M3

- 2) EIR turėtojas pradeda arba tęsia skrydį, per kurį jis ketina naudotis kvalifikacija suteikiamomis teisėmis, tik jei iš naujausios meteorologinės informacijos matyti, kad:
 - i) meteorologinės sąlygos išvykstant yra tokios, kad skrydžio segmentą nuo kilimo iki planuojamo perėjimo iš VFR į IFR galima skristi pagal VFR; ir
 - ii) numatomu atvykimo į planuojamą paskirties aerodromą laiku oro sąlygos bus tokios, kad skrydžio segmentą nuo perėjimo iš IFR į VFR iki tūpimo būtų galima skristi pagal VFR.
- b) Išankstinės sąlygos. Prašymo suteikti EIR teikėjas privalo turėti bent PPL(A) ir būti kaip lėktuvo įgulos vadas išskraidęs bent 20 valandų maršrutinio skrydžio laiko.
- c) Mokymo kursas. Prašymo suteikti EIR teikėjas per 36 mėnesių laikotarpį ATO privalo būti baigęs:
 - 1) bent 80 valandų teorijos mokymą pagal FCL.615 dalį; ir
 - 2) skrydžio pagal prietaisus mokymą, per kurį:
 - i) į skrydžio mokymą vieno variklio EIR gauti įtraukiamas bent 15 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko; ir
 - ii) į skrydžio mokymą kelių variklių EIR gauti įtraukiama bent 16 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių bent 4 valandos turi būti išskraidytos kelių variklių lėktuvais.
- d) Teorijos žinios. Prieš dalyvaudamas įgūdžių patikrinimo egzamine prašymo teikėjas įrodo turįs suteikiamas teises atitinkančio lygio FCL.615 dalies b punkte nurodytų dalykų teorijos žinias.
- e) Įgūdžių patikrinimas. Baigęs mokymą prašymo teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą lėktuve dalyvaujant IRE. Įgūdžių patikrinimo egzaminas kelių variklių EIR gauti laikomas kelių variklių lėktuve. Įgūdžių patikrinimo egzaminas vieno variklio EIR gauti laikomas vieno variklio lėktuve.
- f) Nukrypstant nuo c ir d punktų, vieno variklio EIR turėtojas, turintis ir kelių variklių lėktuvo klasės ar tipo kvalifikaciją ir norintis gauti pirmąjį kelių variklių lėktuvo EIR, ATO privalo baigti kursą, kurį sudaro bent 2 valandos skrydžio pagal prietaisus maršrutiniu skrydžio etapu kelių variklių lėktuvais su instruktoriumi laiko, ir išlaikyti e punkte nurodytą įgūdžių patikrinimo egzaminą.
- g) Galiojimas, pratęsimas ir atnaujinimas.
 - 1) EIR galioja 1 metus.
 - 2) Prašymo pratęsti EIR teikėjas privalo:
 - i) per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą lėktuve; arba
 - ii) per 12 mėnesių iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos išskraidyti 6 valandas pagal IFR kaip įgulos vadas ir atlikti bent 1 valandos mokymą su instruktoriumi, turinčiu teisę rengti mokymą IR(A) arba EIR gauti.

▼ M3

- 3) Kas antrą kartą siekdamas pratęsti kvalifikaciją EIR turėtojas privalo išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal g punkto 2 papunkčio i papunktį.
- 4) Jei EIR baigia galioti, prašymo teikėjas, norėdamas atnaujinti savo teises, privalo:
 - i) baigti instruktoriaus, turinčio teisę rengti mokymą IR(A) arba EIR gauti, surengtą kvalifikacijos kėlimo mokymą, kad pasiektų reikiamą kvalifikacijos lygį; ir
 - ii) išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą.
- 5) Jei EIR nebuvo pratęsta ar atnaujinta per 7 metus nuo galutinės galiojimo datos, jos turėtojas taip pat privalo perlaikyti EIR teorijos žinių egzaminus pagal FCL.615 dalies b punktą.

▼ M4

- 6) Kvalifikacijos patikrinimas siekiant kelių variklių lėktuvo EIR pratęsimo ar atnaujinimo ir g punkto 2 papunkčio ii papunktyje reikalaujamas mokomasis skrydis turi būti atliekami kelių variklių lėktuvu. Jei pilotas taip pat turi vieno variklio lėktuvo EIR, atliekant šį kvalifikacijos patikrinimą pratęsiama arba atnaujinama ir vieno variklio lėktuvo EIR. Mokomuoju skrydžiu, atliktu kelių variklių lėktuvu, įvykdomas ir reikalavimas atlikti mokomąjį skrydį vieno variklio EIR.

▼ M3

- h) Jei prašymo suteikti EIR teikėjas yra išskraidęs skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiką prižiūrimas IRI(A) arba FI(A), turinčio teisę rengti mokymą IR arba EIR gauti, šios valandos gali būti įskaitomos kaip pagal c punkto 2 papunkčio i ir ii papunkčius reikalaujamos valandos (bet ne daugiau kaip atitinkamai 5 arba 6 valandos). Šis įskaitymas netaikomas c punkto 2 papunkčio ii papunktyje reikalaujamoms 4 skrydžio pagal prietaisus mokymo kelių variklių lėktuvuose valandoms.
 - 1) Kad būtų galima nustatyti įskaitytinų valandų skaičių ir mokymo poreikius, prašymo teikėjas ATO dalyvauja parengiamajame vertinime.
 - 2) Tai, kad baigtas IRI(A) arba FI(A) surengtas skrydžio pagal prietaisus mokymas, pagrįndžiama dokumentais specialiuose mokymo įrašuose ir šį faktą savo parašu patvirtina instruktorius.
- i) Gali būti laikoma, kad prašymo suteikti EIR teikėjas, turintis trečiosios šalies pagal Čikagos konvencijos 1 priedo reikalavimus išduotą FCL dalies PPL arba CPL ir galiojančią IR(A), įvykdė visus c punkte nurodytus mokymo kursų reikalavimus. Siekdamas gauti EIR, prašymo teikėjas privalo:
 - 1) sėkmingai išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą EIR gauti;
 - 2) nukrypstant nuo d punkto, per įgūdžių patikrinimo egzaminą egzaminuotojui įrodyti, kad įgijo tinkamo lygio teorijos žinių apie oro teisę, meteorologiją ir skrydžio planavimą bei vykdymą (IR);
 - 3) kaip lėktuvo įgulos vadas būti išskraidęs bent 25 valandas skrydžio pagal IFR laiko.

FCL.830 Skraidymo per debesis sklandytuvais kvalifikacija

- a) Pilotu licencijos, pagal kurią suteikiama teisė skraidyti sklandytuvais, turėtojai gali skraidyti per debesis sklandytuvu arba motorizuotuoju sklandytuvu (išskyrus TMG) tik jei turi skraidymo per debesis sklandytuvais kvalifikaciją.

▼ M3

b) Prašymo suteikti skraidymo per debesis sklandytuvais kvalifikaciją teikėjas turi būti:

1) po licencijos išdavimo kaip sklandytuvo arba motorizuotojo sklandytuvo įgulos vadas išskraidęs bent 30 valandų;

▼ M7

2) būti išklauses DTO arba ATO rengiamą mokymo kursą, įskaitant:

▼ M3

i) teorijos mokymą; ir

ii) bent 2 valandas skrydžio su instruktoriumi sklandytuvais arba motorizuotaisiais sklandytuvais, sklandytuvą valdant tik pagal prietaisus; ne daugiau kaip viena valanda gali būti išskraidyta TMG; ir

3) išlaikęs įgūdžių patikrinimo egzaminą dalyvaujant šiuo tikslu kvalifikuotam FE.

c) Laikoma, kad EIR arba IR(A) turėtojas yra įvykdęs b punkto 2 papunkčio i papunkčio reikalavimą. Nukrypstant nuo b punkto 2 papunkčio ii papunkčio, privaloma išskraidyti bent vieną valandą su instruktoriumi sklandytuvu arba motorizuotu sklandytuvu (išskyrus TMG), sklandytuvą valdant tik pagal prietaisus.

d) Skraidymo per debesis kvalifikacijos turėtojas šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis gali naudotis tik tuo atveju, jei per paskutinius 24 mėnesius jis yra išskraidęs bent 1 valandą skrydžio laiko arba įvykdęs 5 skrydžius kaip sklandytuvo arba motorizuotojo sklandytuvo (išskyrus TMG) įgulos vadas, naudodamasis skraidymo per debesis kvalifikacijos teisėmis.

e) Kad d punkte nurodytų reikalavimų neįvykdęs skraidymo per debesis kvalifikacijos turėtojas vėl galėtų naudotis šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis, jis privalo:

1) dalyvaujant šiuo tikslu kvalifikuotam FE laikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą; arba

2) dalyvaujant kvalifikuotam instruktoriui išskraidyti papildomą skrydžio laiką arba papildomai įvykdyti d punkte reikalaujamus skrydžius.

f) Laikoma, kad galiojančios EIR arba IR(A) turėtojas visiškai įvykdė d punkto reikalavimus.

▼ B**J SKYRIUS****INSTRUKTORIAI****1 SKIRSNIS*****Bendrieji reikalavimai*****FCL.900 Instruktoriaus pažymėjimas**

a) Bendrosios nuostatos. Asmuo vykdo:

1. skrydžio orlaiviu mokymą tik tuo atveju, jei jis turi:

i) piloto licenciją, išduotą ar pripažintą pagal šį reglamentą;

ii) pagal šio skyriaus reikalavimus išduotą instruktoriaus pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė vykdyti atitinkamą mokymą;

2. kompleksinį skrydžio mokymą ar MCC mokymą, jei jis turi pagal šio skyriaus reikalavimus išduotą instruktoriaus pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė vykdyti atitinkamą mokymą.

▼B

b) Specialiosios sąlygos.

1. Jei valstybėje narėje ar operatoriaus laivyne pradedamas naudoti naujas orlaivis, o laikytis šio skyriaus reikalavimų nėra įmanoma, kompetentinga institucija gali išduoti specialų pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė vykdyti skrydžio mokymą. Tokiu pažymėjimu suteikiama teisė vykdyti tik mokomuosius skrydžius, kuriuos būtina vykdyti pradedant naudoti naujo tipo orlaivį; šis pažymėjimas bet koku atveju negali galioti ilgiau kaip 1 metus.
2. Pagal b punkto 1 papunktį išduoto pažymėjimo turėtojas, ketinantis pateikti prašymą išduoti instruktoriaus pažymėjimą, privalo įvykdyti išankstines sąlygas ir pratęsimo reikalavimus, taikomus atitinkamos kategorijos instruktoriui. Nepaisant FCL.905.TRI dalies b punkto, pagal šį punktą ar papunktį išduotu TRI pažymėjimu suteikiama ir teisė vykdyti mokymą, kurį baigus išduodamas atitinkamo tipo TRI arba SFI pažymėjimas.

c) Mokymas ne valstybių narių teritorijoje.

1. Nepaisant a punkto, jeigu skrydžio mokymą vykdo ne valstybių narių teritorijoje esanti ATO, kompetentinga institucija gali išduoti instruktoriaus pažymėjimą prašymo teikėjui, turinčiam pagal Čikagos konvencijos 1 priedą trečiosios šalies išduotą piloto licenciją, jei prašymo teikėjas:
 - i) turi licenciją, kvalifikaciją ar pažymėjimą, bent lygiavertį tam, kuriam išduoti jie turi teisę mokyti; bet koku atveju tai turi būti bent CPL;
 - ii) yra įvykdęs šio skyriaus reikalavimus atitinkamam instruktoriaus pažymėjimui gauti;
 - iii) kompetentingai institucijai įrodo pakankamai žinąs Europos aviacijos saugos taisykles, kad galėtų naudotis instruktoriaus teisėmis pagal šią dalį.
2. Šiuo pažymėjimu suteikiama tik teisė:
 - i) vykdyti skrydžio mokymą ne valstybių narių teritorijoje esančiose ATO;
 - ii) mokyti skrydžio pilotus mokinius, pakankamai gerai mokančius kalbą, kuria vykdomas skrydžio mokymas.

FCL.915 Bendrosios išankstinės sąlygos ir reikalavimai instruktoriams

- a) Bendrosios nuostatos. Prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 18 m.
- b) Papildomi reikalavimai skrydžio orlaiviu mokantiems instruktoriams. Prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjas ar instruktoriaus pažymėjimo turėtojas, turintis teisę mokyti skrydžio orlaiviu:
 1. privalo turėti bent licenciją ir, jei reikia, kvalifikaciją, kuriai išduoti ar suteikti jis ketina vykdyti skrydžio mokymą;
 2. jei jis nėra lakūnų bandytojų instruktorius:

▼M3

- i) kaip atitinkamos klasės ar tipo orlaivio, kuriuo jis ketina mokyti skrydžio, pilotas privalo būti išskraidęs bent 15 valandų skrydžio laiko, iš kurių, jei taikoma, ne daugiau kaip 7 valandas gali sudaryti mokymasis tos klasės ar tipo orlaivį atitinkančiu FSTD; arba

▼B

- ii) atitinkamos klasės ar tipo orlaiviu išlaikė atitinkamos kategorijos instruktoriaus gebėjimų vertinimo egzaminą;
3. turi teisę per tokį skrydžio mokymą vykdyti orlaivio įgulos vado funkcijas.
- c) Patirties įskaitymas siekiant gauti kitas kvalifikacijas ir kvalifikacijos pratęsimą.
 1. Prašymo išduoti kitą instruktoriaus pažymėjimą teikėjui gali būti įskaityti mokymo ir mokymosi įgūdžiai, parodyti siekiant gauti turimą instruktoriaus pažymėjimą.

▼B

2. Taikant visų instruktoriaus pažymėjimų pratęsimo reikalavimus, įskaitomos valandos, kurias prašymo teikėjas išskraidė kaip egzaminuotojas per įgūdžių patikrinimo ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminus.

▼M4

- d) įskaitant kvalifikaciją pagal kitus tipus atsižvelgiama į atitinkamus pagal 21 dalį nustatytų tinkamumo skraidyti duomenų elementus.

▼B**FCL.920 Instruktoriaus gebėjimai ir vertinimas**

Visi instruktoriai mokomi, kad įgytų šiuos gebėjimus:

- parengti mokymo medžiagą,
- sukurti mokymuisi palankią atmosferą,
- perteikti žinias,
- integruoti grėsmės ir klaidų valdymą (TEM) ir įgulos išteklių valdymą,
- tinkamai organizuoti laiką, kad būtų pasiekti mokymo tikslai,
- palengvinti mokymąsi,
- vertinti mokinio rezultatus,
- stebėti ir peržiūrėti pažangą,
- vertinti treniruotes,
- teikti rezultatų ataskaitas.

FCL.925 Papildomi reikalavimai, taikomi instruktoriui, vykdančiam MPL gauti būtiną mokymą

- a) Instruktorius, vykdančias MPL gauti būtiną mokymą:

1. privalo būti sėkmingai baigęs ATO rengiamą MPL instruktoriaus mokymo kursą; ir
2. be to, norėdamas vykdyti MPL integruotojo kurso bazinių įgūdžių, vidutinio sudėtingumo įgūdžių ir sudėtingų įgūdžių mokymą:
 - i) privalo turėti daugiapiločių skrydžių patirties; ir
 - ii) privalo būti baigęs pradinį įgulos išteklių valdymo mokymą, kurį rengia komercinio oro transporto operatorius, patvirtintas pagal galiojančius skrydžio reikalavimus.

- b) MPL instruktoriaus mokymo kursas

1. MPL instruktoriaus mokymo kursą sudaro bent 14 valandų mokymas.

Baigęs mokymo kursą, prašymo teikėjas privalo laikyti instruktoriaus gebėjimų vertinimo egzaminą ir įrodyti išmanąs gebėjimais pagrįstą mokymo metodą.

2. Per vertinimo egzaminą prašymo teikėjas privalo praktiškai parodyti, kaip per atitinkamą MPL gauti būtino mokymo kurso etapą jis moko skrydžio. Šį vertinimo egzaminą vykdo egzaminuotojas, kurio kvalifikacija atitinka K skyriaus reikalavimus.
3. MPL gauti būtiną mokymo kursą sėkmingai baigusiam prašymo teikėjui ATO išduoda MPL instruktoriaus kvalifikacijos pažymėjimą.

- c) Kad išlaikytų šiuo pažymėjimu suteikiamas teises, instruktorius per paskutinius 12 mėnesių, veddamas MPL gauti būtiną mokymo kursą, privalo būti:

1. įvykdęs 1 treniruotę imituokliu, kurios trukmė – bent 3 valandos; arba
2. įvykdęs 1 skrydžio treniruotę, per kurią bent 2 kartus pakylama bei nutupiama ir kurios trukmė – bent 1 valanda.

- d) Kad instruktorius, neįvykdęs šios dalies c punkto reikalavimų, galėtų naudotis teise vykdyti MPL gauti būtiną skrydžio mokymą, jis privalo:

▼B

1. baigti ATO rengiamą kvalifikacijos kėlimo mokymą, kad įgytų tokių įgūdžių, kokių reikia instruktoriaus gebėjimų vertinimo egzaminui išlaikyti; ir
2. išlaikyti instruktoriaus gebėjimų vertinimo egzaminą, kaip nustatyta b punkto 2 papunktyje.

▼M7**FCL.930 Mokymo kursas**

- a) Prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjas privalo būti baigęs ATO rengiamą teorijos kursą ir skrydžio mokymą. Prašymo išduoti sklandytuvų ar oro balionų instruktoriaus pažymėjimą teikėjas privalo būti baigęs DTO rengiamą teorijos kursą ir skrydžio mokymą.
- b) Mokymo kursą sudaro šiame priede (FCL dalyje) nurodyti konkretūs elementai, skirti kiekvienos kategorijos instruktoriams, ir FCL.920 dalyje nurodyti elementai.

▼B**FCL.935 Gebėjimų vertinimas**

- a) Išskyrus tuo atveju, kai teikiamas prašymas išduoti daugianarės įgulos sąveikos instruktoriaus (MCCI), kompleksinio mokymo instruktoriaus (STI), skrydžio virš kalnų kvalifikacijos instruktoriaus (MI) ir lakūnų bandytojų instruktoriaus (FTI) pažymėjimą, prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjas privalo išlaikyti atitinkamos kategorijos orlaivio valdymo įgūdžių vertinimo egzaminą, kad egzaminuotojui, kurio kvalifikacija atitinka K skyriaus reikalavimus, įrodytų gebą išmokyti pilotą mokinį tiek, kad šis gautų atitinkamą licenciją, pažymėjimą ar kvalifikaciją.
- b) Vertinimo egzaminą sudaro:
 1. FCL.920 dalyje aprašytų įgūdžių parodymas per priešskrydinių bei poskrydinių procedūrų ir teorijos mokymą;
 2. žodiniai teorijos egzaminai ant žemės, priešskrydinis bei poskrydinis instruktazas ir skrydžio įgūdžių parodymas atitinkamos klasės ar tipo orlaiviu arba FSTD;
 3. pratimai, tinkami instruktoriaus gebėjimams įvertinti.
- c) Vertinimo egzaminas laikomas tos pačios klasės ar tipo orlaiviu arba FSTD, koks naudojamas per skrydžio mokymą.
- d) Jei siekiant instruktoriaus pažymėjimo pratęsimo reikia išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą, prašymo teikėjas, kuris iki instruktoriaus pažymėjimo galiojimo pabaigos neišlaiko šio egzamino, negali naudotis šiuo pažymėjimu suteikiamomis teisėmis, kol sėkmingai išlaiko šį egzaminą.

FCL.940 Instruktoriaus pažymėjimo galiojimas

Nepažeidžiant FCL.900 dalies b punkto 1 papunkčio, instruktoriaus pažymėjimas, išskyrus MI pažymėjimą, galioja 3 metus.

▼M4**FCL. 945. Instruktorių pareigos**

Užbaigus mokomąjį skrydį SEP ar TMG klasės kvalifikacijai pratęsti pagal FCL.740.A dalies b punkto 1 papunktį ir tik jei įvykdytos visos kitos FCL.740.A dalies b punkto 1 papunktyje nustatytos pratęsimo sąlygos, instruktorius turi patvirtinti prašymo teikėjo licenciją, nurodydamas naują kvalifikacijos ar pažymėjimo galiojimo pabaigos datą, jei konkrečiai šiuo tikslu jam įgaliojimus suteikė kompetentinga institucija, atsakinga už prašymo teikėjo licenciją.

▼B**2 SKIRSNIS*****Specialieji reikalavimai skrydžio instruktoriui (FI)*****FCL.905.FI FI. Teisės ir sąlygos**

FI turi teisę vykdyti skrydžio mokymą, kurį baigus:

- a) išduodama, pratęsiama ar atnaujinama atitinkamos kategorijos orlaivio PPL, SPL, BPL ir LAPL;
- b) suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama vienpiločių vieno variklio orlaivių, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą lėktuvą, klasės ir tipo kvalifikacija; suteikiamos, pratęsimos ar atnaujinamos papildomos su oro balionų klase bei grupe ir sklandytuvų klase susijusios teisės;
- c) suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama vienpiločio ar daugiapiločio dirizablio tipo kvalifikacija;
- d) išduodama, pratęsiama ar atnaujinama atitinkamos kategorijos orlaivio CPL, jei FI tos kategorijos orlaiviu išskraidė bent 500 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 200 valandų skrydžio mokymą;
- e) suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama skrydžio naktį kvalifikacija, jei FI:
 - 1. turi teisę atitinkamos kategorijos orlaiviu skristi naktį;
 - 2. FI, kurio kvalifikacija atitinka tolesnio i punkto reikalavimus, įrodė gebąs mokytį skrydžio naktį; ir
 - 3. įvykdė FCL.060 dalies b punkto 2 papunktyje nurodytą skrydžio naktį patirties reikalavimą;

▼M3

- f) suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama vilkimo, akrobatinio skraidymo arba, FI(S) atveju, skraidymo per debesis kvalifikacija, jei turimos tokios teisės ir jei FI įrodė kitam FI, kurio kvalifikacija atitinka i punkto reikalavimus, gebąs vykdyti atitinkamai kvalifikacijai suteikti būtiną mokymą;
- g) suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama atitinkamos kategorijos orlaivio EIR arba IR, jei FI:

▼B

- 1. pagal IFR išskraidė bent 200 valandų skrydžio laiko, iš kurių iki 50 valandų gali būti FSS, FTD 2/3 ar FNPT II imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;
- 2. kaip pilotas mokinys baigė IRI mokymo kursą ir išlaikė IRI pažymėjimui gauti būtiną gebėjimų vertinimo egzaminą; ir
- 3. be to:

▼M3

- i) jei tai taikoma kelių variklių lėktuvui – įvykdė reikalavimus kelių variklių lėktuvo CRI pažymėjimui gauti;

▼B

- ii) jei tai taikoma kelių variklių sraigtasparniui – įvykdė reikalavimus TRI pažymėjimui gauti;

- h) suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama vienpiločio kelių variklių orlaivio, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą lėktuvą, klasės ar tipo kvalifikacija, jei FI:

- 1. jei tai taikoma lėktuvui – įvykdė išankstines sąlygas mokytis pagal CRI mokymo kursą, nustatytas FCL.915.CRI dalies a punkte, ir FCL.930.CRI ir FCL.935 dalių reikalavimus;

▼M3

2. jei tai taikoma sraigtasparniui – įvykdė FCL.910.TRI dalies c punkto 1 papunkčio reikalavimus ir išankstines sąlygas mokytis pagal TRI(H) mokymo kursą, nustatytas FCL.915.TRI dalies d punkto 2 papunktyje;

▼B

- i) išduodamas, pratęsiamas ar atnaujinamas FI, IRI, CRI, STI ar MI pažymėjimas, jei FI:

1. išskraidė:

- i) FI(S) pažymėjimo atveju – bent 50 valandų skrydžio laiko ar bent 150 kartų pakilo mokydamas skrydžio sklandytuvu;
- ii) FI(B) pažymėjimo atveju – bent 50 valandų skrydžio laiko ar bent 50 kartų pakilo mokydamas skrydžio oro balionu;
- iii) visais kitais atvejais – bent 500 valandų mokydamas skrydžio atitinkamos kategorijos orlaiviu;

2. atitinkamos kategorijos orlaiviu išlaikė gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį, skrydžio instruktoriui egzaminuotojui (FIE) įrodydamas gebą vykdyti FI pažymėjimui gauti būtiną mokymą;

- j) išduodama, pratęsiama ar atnaujinama MPL, jei FI:

1. norėdamas vykdyti mokymo pagrindinį skrydžio etapą, kaip lėktuvo pilotas išskraidė bent 500 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 200 valandų skrydžio mokymą;

2. norėdamas vykdyti pagrindinį mokymo etapą:

- i) privalo turėti kelių variklių lėktuvo IR ir teisę vykdyti IR gauti būtiną mokymą; ir
- ii) privalo būti išskraidęs bent 1 500 valandų daugiapiločio skrydžio laiko;

3. jei skrydžio instruktorius jau turi teisę vesti ATP(A) ar CPL(A)/IR integruotuosius mokymo kursus, vietoj 2 papunkčio ii papunkčio reikalavimo gali būti leidžiama baigti struktūrinį mokymo kursą, kurį sudaro:

- i) MCC kvalifikacija;
- ii) MPL kurso 3-iojo etapo 5 skrydžio pamokų stebėjimas;
- iii) MPL kurso 4-ojo etapo 5 skrydžio pamokų stebėjimas;
- iv) 5 operatoriaus vykdomų periodinių maršrutinio skrydžio pamokų stebėjimas;
- v) MCCI mokymo kurso turinys.

Šiuo atveju FI pirmąsias 5 mokymo pamokas veda prižiūrimas TRI(A), MCCI(A) ar SFI(A), turinčio teisę vykdyti MPL gauti būtiną skrydžio mokymą.

FCL.910.FI FI. Teisių apribojimas**▼M7**

- a) FI turi teisę mokytį skrydžio tik prižiūrint FI, kuris turi teisę mokytį skrydžio tos pačios kategorijos orlaiviu ir kurį šias funkcijas vykdyti paskyrė DTO arba ATO, šiais atvejais:

▼B

1. siekiant išduoti PPL, SPL, BPL ir LAPL;
2. per visus PPL lygmens integruotuosius mokymo kursus, kai mokoma skrydžio lėktuvu ir sraigtasparniui;

▼M3

3. siekiant suteikti vienpiločių vieno variklio orlaivių, išskyrus vienpiločius aukštos klasės sudėtingus lėktuvus, klasės ir tipo kvalifikaciją, taip pat papildomas su oro balionų klase bei grupe ir sklandytuvo klase susijusias teises;

▼ B

4. siekiant suteikti skrydžio naktį, vilkimo ir akrobatinio skraidymo kvalifikaciją.
- b) Mokydamas skrydžio prižiūrint kitam FI pagal a punktą, FI neturi teisės leisti pilotui mokiniui vykdyti pirmųjų savarankiškų skrydžių ir pirmųjų savarankiškų maršrutinių skrydžių.
- c) a ir b punktuose nurodyti apribojimai FI pažymėjime panaikinami, jei FI:
 1. turintis FI(A) – mokydamas skrydžio lėktuvu ar TMG išskraidė bent 100 valandų ir prižiūrėjo bent 25 savarankiškus pilotų mokinių skrydžius;
 2. turintis FI(H) – mokydamas skrydžio sraigtasparniu išskraidė bent 100 valandų ir prižiūrėjo bent 25 savarankiškas pilotų mokinių skrydžio treniruotes;
 3. turintis FI(As), FI(S) ir FI(B) – išskraidė bent 15 valandų skrydžio laiko ar 50 kartų pakilo mokymams skrydžio; per šį mokymą turi būti išdėstyta visa skrydžio mokymo programa, kurią baigus išduodama atitinkamos orlaivio kategorijos PPL(As), SPL ar BPL.

FCL.915.FI FI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti FI pažymėjimą teikėjas:

- a) siekiantis gauti FI(A) ar FI(H) pažymėjimą:
 1. privalo būti baigęs bent 10 valandų skrydžio pagal prietaisus atitinkamos kategorijos orlaiviu mokymą, iš kurių ne daugiau kaip 5 valandas gali sudaryti FSTD imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;
 2. kaip atitinkamos kategorijos orlaivio įgulos vadas privalo būti išskraidęs 20 valandų maršrutinio skrydžio pagal VFR laiko; ir
 - b) be to, siekiantis gauti FI(A) pažymėjimą:
 1. privalo turėti bent CPL(A); arba
 2. privalo turėti bent PPL(A) ir:
 - i) privalo būti įvykdęs CPL teorijos žinių reikalavimus, išskyrus tuo atveju, kai FI(A) vykdo tik LAPL(A) gauti būtiną mokymą; ir
 - ii) lėktuvu ar TMG privalo būti išskraidęs bent 200 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 150 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;
 3. vieno stūmoklinio variklio lėktuvu privalo būti išskraidęs bent 30 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 5 valandos turi būti išskraidytos per 6 mėnesius iki parengiamojo skrydžio bandymo, nustatyto FCL.930.FI dalies a punkte;
 4. privalo būti įvykdęs maršrutinį skrydį pagal VFR kaip įgulos vadas, įskaitant bent 540 km (300 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį 2 skirtinguose aerodromuose nutupinama visiškai sustojant;
 - c) be to, siekiantis gauti FI(H) pažymėjimą, kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 250 valandų bendro skrydžio laiko, iš kurių:
 1. bent 100 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas, jei prašymo teikėjas turi bent CPL(H); arba
 2. bent 200 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas, jei prašymo teikėjas turi bent PPL(H) ir yra įvykdęs teorijos žinių reikalavimus CPL gauti;
 - d) siekiantis gauti FI(As) pažymėjimą, kaip dirižablio įgulos vadas privalo būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių 400 valandų turi būti išskraidytos vykdant CPL(As) turinčio įgulos vado funkcijas;
- ▼ M3**
- e) siekiantis gauti FI(S) pažymėjimą, privalo būti išskraidęs 100 valandų skrydžio laiko ir 200 kartų pakilęs kaip sklandytuvo įgulos vadas. Be to, jei prašymo teikėjas nori mokytis skrydžio TMG, jis privalo būti išskraidęs 30

▼M3

valandų skrydžio laiko kaip TMG įgulos vadas ir TMG išlaikęs papildomą gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį, dalyvaujant FI, kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FI dalies i punkto reikalavimus;

▼B

- f) siekiantis gauti FI(B) pažymėjimą, kaip oro baliono įgulos vadas privalo būti išskraidęs 75 valandas skrydžio laiko, iš kurių bent 15 valandų turi būti išskraidytos tokios klasės oro balionu, koku bus mokoma skrydžio.

FCL.930.FI FI. Mokymo kursas

- a) Prašymo išduoti FI pažymėjimą teikėjas per 6 mėnesius iki kurso pradžios, dalyvaujant FI, kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FI dalies i punkto reikalavimus, privalo būti sėkmingai atlikęs specialų parengiamąjį skrydžio bandymą, kad būtų įvertintas jo gebėjimas vesti kursą. Parengiamasis skrydžio bandymas turi būti pagrįstas atitinkamos orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminu pagal šios dalies 9 priedėlį.

- b) FI mokymo kursą sudaro:

1. 25 valandų mokymas ir mokymasis;
2. i) kai siekiama gauti FI(A), FI(H) ir FI(As) pažymėjimą, bent 100 valandų teorijos mokymas, įskaitant pažangos patikrinimo egzaminą;
- ii) kai siekiama gauti FI(B) ar FI(S) pažymėjimą, bent 30 valandų teorijos mokymas, įskaitant pažangos patikrinimo egzaminą;
3. i) kai siekiama gauti FI(A) ir FI(H) pažymėjimą, bent 30 valandų skrydžio mokymas, iš kurių 25 valandos turi būti išskraidytos su instruktoriumi, o iš jų 5 valandos gali būti mokymosi FFS, FNTP I ar FNTP II arba FTD 2/3 laikas;
- ii) kai siekiama gauti FI(As) pažymėjimą, bent 20 valandų skrydžio mokymas, iš kurių 15 valandų turi būti išskraidytos su instruktoriumi;
- iii) kai siekiama gauti FI(S) pažymėjimą, bent 6 valandų skrydžio mokymas ar 20 mokomųjų kilimų;
- iv) kai siekiama gauti FI(S) pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio TMG, bent 6 valandos turi būti išskraidytos TMG su instruktoriumi;

▼M3

- v) kai siekiama gauti FI(B) pažymėjimą, bent 3 valandų skrydžio mokymas, įskaitant 3 kilimus.
4. Kai siekiama gauti kitos kategorijos orlaivio FI pažymėjimą, pilotui, kuris turi ar turėjo FI(A), FI(H) ar FI(As) pažymėjimą, taikant b punkto 2 papunkčio i papunkčio reikalavimą, įskaitomos 55 valandos, o taikant b punkto 2 papunkčio ii papunkčio reikalavimus, įskaitoma 18 valandų.

▼B**FCL.940.FI FI. Pratęsimas ir atnaujinimas**

- a) FI pažymėjimo turėtojas, siekiantis jo pratęsimo, privalo įvykdyti 2 iš šių 3 reikalavimų:

1. išskraidyti toliau nurodytą skrydžio laiką:
- i) jei siekiama FI(A) ir FI(H) pažymėjimų pratęsimo, FI pažymėjimo turėtojas per pažymėjimo galiojimo laikotarpį kaip FI, TRI, CRI, IRI, MI ar egzaminuotojas mokydamas skrydžio atitinkamos kategorijos orlaiviu privalo būti išskraidęs bent 50 valandų skrydžio laiko. Jei siekiama pratęsti teisę vykdyti IR gauti būtiną mokymą, iš šių valandų 10 valandų turi sudaryti IR gauti būtiną skrydžio mokymą, kuris turi būti baigtas per 12 mėnesių iki FI pažymėjimo galiojimo pabaigos;

▼B

- ii) jei siekiama FI(As) pažymėjimo pratęsimo, FI pažymėjimo turėtojas per pažymėjimo galiojimo laikotarpį kaip FI, IRI ar egzaminuotojas mokydamas skrydžio diržabliu privalo būti išskraidęs bent 20 valandų skrydžio laiko. Jei siekiama pratęsti teisę vykdyti IR gauti būtiną mokymą, iš šių valandų 10 valandų turi sudaryti IR gauti būtiną skrydžio mokymą, kuris turi būti baigtas per 12 mėnesių iki FI pažymėjimo galiojimo pabaigos;
 - iii) jei siekiama FI(S) pažymėjimo pratęsimo, FI pažymėjimo turėtojas per pažymėjimo galiojimo laikotarpį kaip FI ar egzaminuotojas mokydamas skrydžio sklandytuvu, motorizuotuoju sklandytuvu ar TMG privalo būti išskraidęs bent 30 valandų skrydžio laiko arba 60 kartų pakilęs;
 - iv) jei siekiama FI(B) pažymėjimo pratęsimo, FI pažymėjimo turėtojas per pažymėjimo galiojimo laikotarpį kaip FI ar egzaminuotojas mokydamas skrydžio oro balionu privalo būti išskraidęs bent 6 valandas skrydžio laiko;
2. per FI pažymėjimo galiojimo laikotarpį privalo dalyvauti instruktoriaus kvalifikacijos kėlimo seminare;
 3. per 12 mėnesių iki FI pažymėjimo galiojimo pabaigos dienos privalo išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.
- b) Bent kas antrą kartą siekdamas FI(A) arba FI(H) pažymėjimo pratęsimo ar kas trečią kartą siekdamas F(As), F(S) ir F(B) pažymėjimo pratęsimo, pažymėjimo turėtojas privalo išlaikyti gebėjimų patikrinimą pagal FCL.935 dalį.
 - c) Atnaujinimas. Jei FI pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas per 12 mėnesių iki atnaujinimo privalo:
 1. dalyvauti instruktoriaus kvalifikacijos kėlimo seminare;
 2. išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.

4 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai orlaivio tipo kvalifikacijos instruktoriui (TRI)*****FCL.905.TRI TRI. Teisės ir sąlygos**

TRI turi teisę vykdyti mokymą:

▼M3

- a) kurį baigus pratęsiama ir atnaujinama EIR arba IR, jei TRI turi galiojančią IR;

▼B

- b) kurį baigus išduodamas TRI ar SFI pažymėjimas, jei TRI pažymėjimo turėtojas 3 metus vykdo TRI funkcijas; ir
- c) jei instruktorius turi vienpiločio lėktuvo TRI pažymėjimą (TRI(SPA)):
 1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacija, jei prašymo teikėjas siekia teisės vykdyti vienpiločius skrydžius.

TRI(SPA) pažymėjimu gali būti suteikiamos papildomos teisės vykdyti skrydžio mokymą vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacijai, kuria suteikiama teisė vykdyti daugiapiločius skrydžius, gauti, jei TRI:
 - i) turi MCCI pažymėjimą; arba
 - ii) turi ar turėjo daugiapiločio lėktuvo TRI pažymėjimą;
 2. turi teisę vykdyti MPL gauti būtino kurso pagrindinį mokymo etapą, jei jam suteiktos teisės mokyti daugiapiločio skrydžio, ir turi ar turėjo FI(A) ar IRI(A) pažymėjimą;
- d) jei instruktorius turi daugiapiločio lėktuvo TRI pažymėjimą:
 1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiamos, pratęsimos ir atnaujinamos šios orlaivio tipo kvalifikacijos:
 - i) daugiapiločio lėktuvo tipo kvalifikacija;
 - ii) vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacija, jei prašymo teikėjas siekia teisės vykdyti daugiapiločius skrydžius;

▼B

2. jis turi teisę vykdyti MCC mokymą;
 3. jis turi teisę vykdyti MPL gauti būtino kurso bazinių įgūdžių, vidutinio sudėtingumo įgūdžių ir sudėtingų įgūdžių mokymo etapus, jei jis turi ar turėjo FI(A) ar IRI(A) pažymėjimą;
- e) jei TRI turi sraigtasparnio TRI pažymėjimą:
1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama sraigtasparnio tipo kvalifikacija;
 2. jis turi teisę vykdyti MCC mokymą, jei turi daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikaciją;
 3. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus vieno variklio sraigtasparnio IR(H) kvalifikacija pakeičiama į kelių variklių sraigtasparnio IR(H) kvalifikaciją;
- f) jei instruktorius turi TRI pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio įgėgainės keliamu orlaiviu:
1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama įgėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikacija;
 2. jis turi teisę vykdyti MCC mokymą.

FCL.910.TRI TRI. Teisių apribojimas

- a) Bendrosios nuostatos. Jei atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtinas mokymas vykdomas tik FFS, TRI turi teisę mokyti tik FFS.

Šiuo atveju TRI gali mokyti maršrutinio skrydžio prižiūrimas kito instruktoriaus, jei į orlaivio tipo kvalifikacijos instruktoriaus mokymo kursą buvo įtrauktas atitinkamas papildomas mokymas.

▼M4

- b) Lėktuvo ir įgėgainės keliamo orlaivio TRI pažymėjimas (TRI(A)) ir (TRI(PL)). TRI pažymėjimu suteikiama teisė mokyti skrydžio tik tokio tipo lėktuvu ar įgėgainės keliamu orlaiviu, koku buvo vykdomas mokymas ir laikomas gebėjimų vertinimo egzaminas. Išskyrus kai nustatyta kitaip pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse, TRI teisės taikomos ir kitiems tipams, jei jis:
- 1) per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo orlaiviu perskrido bent 15 maršruto sektorių (įskaitant kilimus ir tūpimus), iš kurių 7 sektoriai gali būti perskristi FFS;
 - 2) baigė atitinkamo TRI kurso techninio mokymo ir skrydžio mokymo dalis;
 - 3) išlaikė atitinkamas gebėjimų vertinimo egzamino dalis pagal FCL.935 dalį, FIE ar TRI, kurio kvalifikacija atitinka K skyriaus reikalavimus, įrodymas gebęs pilotą išmokyti (įskaitant priešskrydinį, poskrydinį ir teorijos mokymą) tiek, kad jis galėtų gauti atitinkamo orlaivio tipo kvalifikaciją.
- c) Sraigtasparnių TRI pažymėjimas (TRI(H))
- 1) TRI(H) pažymėjimu suteikiama teisė mokyti skrydžio tik tokio tipo sraigtasparniu, koku buvo išlaikytas TRI pažymėjimui gauti būtinas įgūdžių patikrinimo egzaminas. Išskyrus kai nustatyta kitaip pagal 21 skyrių nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse, TRI teisės taikomos ir kitiems tipams, jei jis:
 - i) atitinkamo tipo sraigtasparniu ar tą tipą atitinkančiu FSTD baigė atitinkamą TRI kurso techninę dalį;
 - ii) įvykdė bent 2 valandų skrydžio atitinkamo tipo orlaiviu mokymą, prižiūrimas tinkamą kvalifikaciją turinčio TRI(H), ir

▼M4

- iii) išlaikė atitinkamas gebėjimų vertinimo egzamino dalis pagal FCL.935 dalį, FIE ar TRI, kurio kvalifikacija atitinka K skyriaus reikalavimus, įrodydamas gebą pilotą išmokyti (įskaitant priešskrydinį, poskrydinį ir teorijos mokymą) tiek, kad jam būtų suteikta tipo kvalifikacija;

▼B

- 2. kad TRI(H) pažymėjimu būtų suteikiama ne tik teisė mokyti skrydžio vienpiločių sraigtasparniu, bet ir teisė mokyti skrydžio to paties tipo daugiapiločių sraigtasparniu, pažymėjimo turėtojas to paties tipo daugiapiločių sraigtasparniu privalo būti išskraidęs bent 100 valandų skrydžio laiko.
- d) Nepaisant pirmesnių punktų, TRI pažymėjimo turėtoji, kuriam atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacija suteikta pagal FCL.725 dalies e punktą, gali būti suteikiama teisė mokyti skrydžio naujojo tipo orlaiviu.

FCL.915.TRI TRI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti TRI pažymėjimą teikėjas:

- a) privalo turėti atitinkamos kategorijos orlaivio CPL, MPL ar ATPL;
- b) siekiantis gauti TRI(MPA) pažymėjimą:
 - 1. kaip daugiapiločio lėktuvo pilotas privalo būti išskraidęs 1 500 valandų skrydžio laiko; ir
 - 2. per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo lėktuvu kaip įgulos vadas ar antrasis pilotas privalo būti perskridęs 30 maršruto sektorių (įskaitant kilimus ir tūpimus), iš kurių 15 sektorių gali būti perskristi tą tipą atitinkančiu FFS;
- c) siekiantis gauti TRI(SPA) pažymėjimą:
 - 1. per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo lėktuvu kaip įgulos vadas turi būti perskridęs 30 maršruto sektorių (įskaitant kilimus ir tūpimus), iš kurių 15 sektorių gali būti perskristi tą tipą atitinkančiu FFS; ir
 - 2. i) kaip atitinkamo tipo lėktuvo pilotas turi būti išskraidęs bent 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių 30 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas; arba
 - ii) privalo turėti ar būti turėjęs kelių variklių lėktuvo FI pažymėjimą su IR(A) teisėmis;
- d) siekiantis gauti TRI(H) pažymėjimą:
 - 1. kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio vienpiločių vieno variklio sraigtasparniu, kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 250 valandų skrydžio laiko;
 - 2. kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio vienpiločių kelių variklių sraigtasparniu, kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių 100 valandų turi būti išskraidytos vykdant vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio įgulos vado funkcijas;
 - 3. kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio daugiapiločių sraigtasparniu, kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 1 000 valandų skrydžio laiko, įskaitant:
 - i) 350 valandų skrydžio laiko kaip daugiapiločio sraigtasparnio pilotas; arba
 - ii) prašymo teikėjas, turintis vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio TRI(H) pažymėjimą, to tipo sraigtasparniu kaip pilotas privalo būti išskraidęs 100 valandų daugiapiločio skrydžio laiko;
 - 4. laikoma, kad FI(H) pažymėjimo turėtojas yra visiškai įvykdęs 1 ir 2 papunkčių reikalavimus, susijusius su atitinkamu vienpiločiu sraigtasparniu;

▼B

e) siekiantis gauti TRI(PL) pažymėjimą:

1. privalo būti išskraidęs 1 500 valandų skrydžio laiko kaip daugiapiločio lėktuvo, įgėgainės keliamo orlaivio ar daugiapiločio sraigatarnio pilotas; ir
2. per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo įgėgainės keliamu orlaiviu kaip įgulos vadas ar antrasis pilotas privalo būti perskridęs 30 maršruto sektorių (įskaitant kilimus ir tūpimus), iš kurių 15 sektorių gali būti perskristi tą tipą atitinkančiu FFS.

FCL.930.TRI TRI. Mokymo kursas

a) TRI mokymo kursą sudaro bent:

1. 25 valandų mokymas ir mokymasis;
2. 10 valandų techninis mokymas, įskaitant techninių žinių kartojimą, pamokų planų rengimą ir gebėjimų mokyti klasėje ir (arba) imituokliu tobulinimą;
3. 5 valandų skrydžio atitinkamo tipo vienpiločiu orlaiviu ar tą orlaivį atitinkančiu imituokliu mokymas ir 10 valandų skrydžio daugiapiločiu orlaiviu ar tą orlaivį atitinkančiu imituokliu mokymas.

b) Laikoma, kad prašymo teikėjas, turintis ar turėjęs instruktoriaus pažymėjimą, yra visiškai įvykdęs a punkto 1 papunkčio reikalavimą.

c) Laikoma, kad prašymo išduoti TRI pažymėjimą teikėjas, turintis atitinkamo tipo orlaivio SFI pažymėjimą, yra visiškai įvykdęs šio dalies reikalavimus TRI pažymėjimui gauti, kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio tik imituokliu.

FCL.935.TRI TRI. Gebėjimų vertinimas

Jei TRI gebėjimų vertinimo egzaminas laikomas FFS, TRI pažymėjimu suteikiama teisė mokyti skrydžio tik FFS.

Šis apribojimas panaikinamas, kai TRI gebėjimų vertinimo egzaminą išlaiko orlaiviu.

FCL.940.TRI TRI. Pratęsimas ir atnaujinimas

a) *Pratęsimas*

1. Lėktuvai. Prašymo pratęsti TRI(A) pažymėjimą teikėjas per 12 mėnesių iki šio pažymėjimo galiojimo pabaigos privalo įvykdyti 1 iš šių 3 reikalavimų:

i) vesti vieną iš šių viso orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtino mokymo kurso dalių: bent 3 valandų treniruotę imituokliu arba vieną bent 1 valandos skrydžio treniruotę, per kurią bent 2 kartus pakylama ir nusileidžiama;

ii) baigti ATO rengiamą TRI kvalifikacijos kėlimo mokymą;

iii) išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.

2. Sraigatarniai ir įgėgainės keliami orlaiviai. Prašymo pratęsti TRI(H) arba TRI(PL) pažymėjimą teikėjas per TRI pažymėjimo galiojimo laikotarpį privalo įvykdyti 2 iš šių 3 reikalavimų:

i) kiekvieno tipo orlaiviu, kuriuo instruktorius turi teisę mokyti skrydžio, ar tą tipą atitinkančiu FSTD, mokydamas skrydžio jis privalo būti išskraidęs 50 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 15 valandų turi būti išskraidytos per 12 mėnesių iki TRI pažymėjimo galiojimo pabaigos.

▼B

Kai siekiama TRI(PL) pažymėjimo pratęsimo, šios skrydžio mokymo valandos turi būti išskraidytos vykdant TRI, orlaivio tipo kvalifikacijos egzaminuotojo (TRE), kompleksinio skrydžio instruktoriaus (SFI) ar kompleksinio skrydžio egzaminuotojo (SFE) pareigas. Kai siekiama TRI(H) pažymėjimo pratęsimo, atsižvelgiama ir į laiką, išskraidytą vykdant FI, skrydžio pagal prietaisus instruktoriaus (IRI), kompleksinio mokymo instruktoriaus (STI) ar bet kokios kitos srities egzaminuotojo pareigas;

- ii) baigti ATO rengiamą TRI kvalifikacijos kėlimo mokymą;
 - iii) išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.
3. Bent kas antrą kartą siekdamas TRI pažymėjimo pratęsimo, pažymėjimo turėtojas privalo išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.
4. Jei asmuo turi TRI pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio daugiau kaip vieno tos pačios kategorijos tipo orlaiviu, ir išlaikė gebėjimų mokyti skrydžio vienu iš šių tipų orlaiviu vertinimo egzaminą, pratęsiamas ir kitų tos pačios kategorijos tipų orlaiviams taikomas turimas TRI pažymėjimas.
5. Specialieji reikalavimai, taikomi siekiant TRI(H) pratęsimo. Laikoma, kad TRI(H) pažymėjimo turėtojas, turintis atitinkamo sraigtasparnio tipo FI(H) pažymėjimą, yra įvykdęs visus pirmesnio a punkto reikalavimus. Šiuo atveju TRI(H) pažymėjimas galioja iki FI(H) pažymėjimo galiojimo pabaigos.

b) *Atnaujinimas*

1. Lėktuvai. Jei TRI(A) pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas:
- i) per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo orlaiviu privalo būti perskridęs bent 30 maršruto sektorių (įskaitant kilimus ir tūpimus), iš kurių ne daugiau kaip 15 sektorių gali būti perskristi skrydžio imituokliu;
 - ii) privalo būti baigęs atitinkamas patvirtintos ATO rengiamo TRI mokymo kurso dalis;
 - iii) per visą atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtiną kursą privalo įvykdyti bent 3 valandų skrydžio mokymą atitinkamo tipo lėktuvu prižiūrint TRI(A).
2. Sraigtasparniai ir jėgainės keliama orlaiviai. Jei TRI(H) ar TRI(PL) pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas per 12 mėnesių iki jo atnaujinimo privalo:
- i) baigti ATO rengiamą TRI kvalifikacijos kėlimo mokymą, į kurį turi būti įtraukti atitinkami TRI mokymo kurso elementai; ir
 - ii) išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą kiekvieno tipo orlaiviu, kurio skrydžio mokymo teises siekiama atnaujinti, pagal FCL.935 dalį.

5 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai orlaivių klasės kvalifikacijos instruktoriui (CRI)**FCL.905.CRI CRI. Teisės ir sąlygos**

- a) CRI turi teisę vykdyti mokymą:

▼M3

1. kurį baigus suteikiama, pratęsiamas ar atnaujinamas vienpiločių lėktuvų, išskyrus vienpiločius aukštos klasės sudėtingus lėktuvus, klasės ar tipo kvalifikacija, jei prašymo teikėjas siekia teisės vykdyti vienpiločius skrydžius;

▼B

2. kurį baigus suteikiama vilkimo ar akrobatinio skraidymo atitinkamos kategorijos orlaiviu kvalifikacija, jei CRI turi atitinkamą kvalifikaciją ir jei FI, kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FI dalies i punkto reikalavimus, įrodė gebą vykdyti tokį mokymą;

▼M4

3. LAPL(A) teisių taikymas ir kitos klasės ar varianto lėktuvams.

▼B

b) CRI suteikiama teisė mokyti skrydžio tik tokios klasės ar tipo lėktuvu, koku buvo išlaikytas instruktoriaus gebėjimų vertinimo egzaminas. CRI suteikiamos teisės mokyti skrydžio kitų klasių ar tipų lėktuvais, jei jis per paskutinius 12 mėnesių:

1. atitinkamos klasės ar tipo lėktuvu kaip įgulos vadas išskraidė 15 valandų skrydžio laiko;
2. įvykdė vieną mokomąjį skrydį sėdėdamas dešiniajame krėsle ir prižiūrimas kito CRI ar FI, turinčio teisę vykdyti mokyti skrydžio tos klasės ar tipo lėktuvu ir sėdinčio kito piloto krėsle.

▼M3

c) Prašymo teikėjas, siekiantis gauti kelių variklių lėktuvų CRI ir turintis vienpiločių lėktuvų CRI pažymėjimą, turi būti įvykdęs išankstines sąlygas gauti CRI, nustatytas FCL.915.CRI dalies a punkte, ir FCL.930.CRI dalies a punkto 3 papunkčio bei FCL.935 dalies reikalavimus.

▼B**FCL.915.CRI CRI. Išankstinės sąlygos**

Prašymo išduoti CRI pažymėjimą teikėjas:

a) kelių variklių lėktuvu turi būti išskraidęs bent:

1. 500 valandų skrydžio laiko kaip lėktuvo pilotas;
2. 30 valandų skrydžio atitinkamos klasės ar tipo lėktuvu laiko kaip įgulos vadas;

b) vieno variklio lėktuvu turi būti išskraidęs bent:

1. 300 valandų skrydžio laiko kaip lėktuvo pilotas;
2. 30 valandų skrydžio atitinkamos klasės ar tipo lėktuvu laiko kaip įgulos vadas.

FCL.930.CRI CRI. Mokymo kursas

a) Mokymo kursą, kurį baigus išduodamas CRI pažymėjimas, sudaro bent:

1. 25 valandų mokymas ir mokymasis;
2. 10 valandų techninis mokymas, įskaitant techninių žinių kartojimą, pamokų planų rengimą ir gebėjimų mokyti klasėje ir (arba) imituokliu tobulinimą;
3. 5 valandų skrydžio kelių variklių lėktuvu mokymas arba 3 valandų skrydžio vieno variklio lėktuvu mokymas, kurį vykdo FI(A), kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FI dalies i punkto reikalavimus.

b) Laikoma, kad prašymo teikėjas, turintis ar turėjęs instruktoriaus pažymėjimą, yra visiškai įvykdęs a punkto 1 papunkčio reikalavimą.

FCL.940.CRI CRI. Pratęsimas ir atnaujinimas

a) Prašymo pratęsti CRI pažymėjimą teikėjas per 12 mėnesių iki CRI pažymėjimo galiojimo pabaigos:

1. kaip CRI privalo būti įvykdęs bent 10 valandų skrydžio mokymą. Jei prašymo teikėjui CRI pažymėjimu suteikiama teisė mokyti skrydžio ir vieno variklio, ir kelių variklių lėktuvu, mokant skrydžio vieno variklio lėktuvu ir kelių variklių lėktuvu turi būti išskraidyta po lygiai valandų; arba
2. privalo būti baigęs ATO rengiamą CRI kvalifikacijos kėlimo mokymą; arba
3. turi būti išlaikęs gebėjimų mokyti skrydžio atitinkamai vieno variklio lėktuvu ar kelių variklių lėktuvu vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.

b) CRI pažymėjimo turėtojas, bent kas antrą kartą siekdamas TRI pažymėjimo pratęsimą, privalo įvykdyti a punkto 3 papunkčio reikalavimą.

▼B

- c) Atnaujinimas. Jei CRI pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas per 12 mėnesių iki atnaujinimo privalo:
1. baigti ATO rengiamą CRI kvalifikacijos kėlimo mokymą;
 2. išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.

6 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai skrydžio pagal prietaisus instruktoriui (IRI)*****FCL.905.IRI IRI. Teisės ir sąlygos****▼M3**

- a) IRI suteikiama teisė vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama atitinkamos kategorijos orlaivio EIR arba IR.

▼B

- b) Specialieji MPL gauti būtino mokymo kurso reikalavimai. IRI(A) pažymėjimo turėtojas, siekiantis vykdyti MPL gauti būtino mokymo kurso pagrindinį mokymo etapą:
1. privalo turėti kelių variklių lėktuvo IR; ir
 2. privalo būti išskraidęs bent 1 500 valandų daugiapiločio skrydžio laiko;
 3. jei skrydžio instruktorius jau turi teisę vesti ATP(A) ar CPL(A)/IR integruotuosius mokymo kursus, vietoj b punkto 2 papunkčio reikalavimo gali būti leidžiama baigti FCL.905.FI dalies j punkto 3 papunktyje nurodytą mokymo kursą.

FCL.915.IRI IRI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti IRI pažymėjimą teikėjas:

- a) siekiantis gauti IRI(A) pažymėjimą:
1. privalo būti išskraidęs bent 800 valandų skrydžio laiko pagal IFR, iš kurių bent 400 valandų turi būti išskraidytos lėktuvu; ir

▼M3

2. jei prašymo teikėjas siekia gauti kelių variklių lėktuvo IRI(A) pažymėjimą, jis privalo įvykdyti FCL.915.CRI dalies a punkto ir FCL.930.CRI bei FCL.935 dalių reikalavimus;

▼B

- b) siekiantis gauti IRI(H) pažymėjimą:
1. privalo būti išskraidęs bent 500 valandų skrydžio pagal IFR laiko, iš kurių bent 250 valandų turi būti realaus skrydžio pagal prietaisus sraigtasparniu laikas; ir
 2. jei prašymo teikėjas siekia gauti IRI(H) pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokytį skrydžio daugiapiločiu sraigtasparniu, jis privalo įvykdyti FCL.905.FI dalies g punkto 3 papunkčio ii papunkčio reikalavimus;
- c) siekiantis gauti IRI(As) pažymėjimą, turi būti išskraidęs bent 300 valandų skrydžio laiko pagal IFR, iš kurių bent 100 valandų turi būti skrydžio diržabliu pagal prietaisus laikas.

FCL.930.IRI IRI. Mokymo kursas

- a) Mokymo kursą, kurį baigus išduodamas IRI pažymėjimas, sudaro bent:
1. 25 valandų mokymas ir mokymasis;
 2. 10 valandų techninis mokymas, įskaitant prietaisų teorijos kartojimą, pamokų planų rengimą ir gebėjimų mokytį klasėje tobulinimą;
 3. i) kai siekiama gauti IRI(A) – bent 10 valandų skrydžio mokymas lėktuvu, FSS, FTD 2/3 ar FNTP II. FI(A) pažymėjimą turinčiam prašymo teikėjui šis reikalavimas sumažinamas iki 5 valandų;

▼B

- ii) kai siekiama gauti IRI(H) – bent 10 valandų skrydžio mokymas sraigtasparniu, FSS, FTD 2/3 ar FNTF II/III;
 - iii) kai siekiama gauti IRI(As) – bent 10 valandų skrydžio mokymas diržabliu, FSS, FTD 2/3 ar FNTF II.
- b) Skrydžio mokymą vykdo FI, kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FI dalies i punkto reikalavimus.
- c) Laikoma, kad prašymo teikėjas, turintis ar turėjęs instruktoriaus pažymėjimą, yra visiškai įvykdęs a punkto 1 papunkčio reikalavimą.

FCL.940.IRI IRI. Pratęsimas ir atnaujinimas

IRI pažymėjimo turėtojas, siekdamas IRI pažymėjimo pratęsimo ir atnaujinimo, privalo įvykdyti FI pažymėjimo pratęsimo ir atnaujinimo reikalavimus pagal FCL.940.FI dalį.

7 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai kompleksinio skrydžio instruktoriui (SFI)*****FCL.905.SFI SFI. Teisės ir sąlygos**

SFI turi teisę vykdyti kompleksinio skrydžio atitinkamos kategorijos orlaiviu mokymą:

- a) kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama IR, jei jis turi atitinkamos kategorijos orlaivio IR ir yra baigęs IRI mokymo kursą; ir
- b) jei instruktorius turi vienpiločio lėktuvo SFI pažymėjimą (SFI(SPA)):

- 1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacija, jei prašymo teikėjas siekia teisės vykdyti vienpiločius skrydžius.

SFI(SPA) pažymėjimu gali būti suteikiamos teisės vykdyti mokymą vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacijai, kuria suteikiama teisė vykdyti daugiapiločius skrydžius, gauti, jei SFI:

- i) turi MCCI pažymėjimą; arba
 - ii) turi ar yra turėjęs daugiapiločio lėktuvo TRI pažymėjimą; ir
2. jei SFI(SPA) buvo suteikta teisė mokyti daugiapiločio skrydžio pagal 1 papunktį, CRI turi teisę:
- i) vykdyti MCC mokymą;
 - ii) vykdyti MPL gauti būtino kurso pagrindinį mokymo etapą;
- c) jei instruktorius turi SFI pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio daugiapiločiu lėktuvu:
- 1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiamos, pratęsimos ir atnaujinamos šios tipo kvalifikacijos:
 - i) daugiapiločio lėktuvo tipo kvalifikacijos;
 - ii) vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacija, jei prašymo teikėjas siekia teisės vykdyti daugiapiločius skrydžius;
 - 2. jis turi teisę vykdyti MCC mokymą;
 - 3. jis turi teisę vykdyti MPL gauti būtino mokymo kurso bazinių įgūdžių, vidutinio sudėtingumo įgūdžių ir sudėtingų įgūdžių mokymo etapus, jei turi ar turėjo FI(A) ar IRI(A) pažymėjimą;

▼B

d) jei instruktorius turi sraigtasparnio SFI pažymėjimą:

1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama sraigtasparnio tipo kvalifikacija;

▼M3

2. jis turi teisę vykdyti MCC mokymą, jei SFI turi teisę mokyti skrydžio daugiapiločių sraigtasparniu.

▼B**FCL.910.SFI SFI. Teisių apribojimas**

SFI turi teisę mokyti skrydžio tik tokį orlaivio tipą atitinkančiu FTD 2/3 ar FFS, koku buvo vedamas SFI mokymo kursas.

Gali būti suteikiama papildoma teisė mokyti skrydžio kitus tos pačios kategorijos orlaivio tipus atitinkančiu FSTD, jei pažymėjimo turėtojas:

- a) pakankamai gerai baigė atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtino kurso dalį, per kurią naudojamas imituoklis; ir
- b) prižiūrimas TRI, turinčio teisę vykdyti šią funkciją, ir šiam priimtinu būdu vedė visą atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtiną kursą, per kurį atitinkamo tipo orlaiviu įvykdė bent 3 valandų skrydžio mokymą, susijusį su SFI pareigomis.

FCL.915.SFI SFI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti SFI pažymėjimą teikėjas:

- a) privalo turėti ar būti turėjęs atitinkamos kategorijos orlaivio CPL, MPL ar ATPL;
- b) per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo orlaivį atitinkančiu FFS privalo būti išlaikęs atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtiną kvalifikacijos patikrinimo egzaminą; ir
- c) be to, prašymo išduoti daugiapiločio lėktuvo SFI(A) pažymėjimą ar SFI(PL) pažymėjimą teikėjas:
 1. privalo būti išskraidęs bent 1 500 valandų skrydžio laiko kaip daugiapiločio lėktuvo pilotas arba, jei taikoma, kaip įgėginės keliamo orlaivio pilotas;
 2. per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos kaip pilotas ar stebėtojas:
 - i) atitinkamo tipo orlaivio įgulos kabinoje perskrido bent 3 maršruto sektorius; arba
 - ii) atitinkamo tipo orlaivio įgulos kabinoje skrydžio imituokliu dalyvavo bent 2 maršrutinio skrydžio treniruotėse, kurias vedė kvalifikuota skrydžio įgula. Šias treniruotes imituokliu sudaro 2 skrydžiai, kurių trukmė – bent 2 valandos (kiekvienas skrydis turi būti atliekamas tarp dviejų skirtingų aerodromų), atitinkamas priešskrydinis planavimas ir piloto apklausa po skrydžio;
- d) be to, prašymo išduoti vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo SFI(A) pažymėjimą teikėjas:
 1. privalo būti išskraidęs bent 500 valandų skrydžio laiko kaip vienpiločio lėktuvo įgulos vadas;
 2. privalo turėti ar būti turėjęs kelių variklių lėktuvo IR(A); ir
 3. privalo būti įvykdęs c punkto 2 papunkčio reikalavimus;
- e) be to, prašymo išduoti SFI(H) pažymėjimą teikėjas:
 1. per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos kaip pilotas ar stebėtojas atitinkamo tipo orlaivio įgulos kabinoje privalo būti išskraidęs bent 1 valandą skrydžio laiko; ir

▼B

2. prašymo išduoti daugiapiločio sraigtasparnio SFI(H) teikėjas kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs bent 1 000 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 350 valandų turi būti išskraidytos vykdant daugiapiločio sraigtasparnio piloto funkcijas;
3. prašymo išduoti vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio SFI(H) teikėjas kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių 100 valandų turi būti išskraidytos vykdant vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio įgulos vado funkcijas;
4. prašymo išduoti vienpiločio vieno variklio sraigtasparnio SFI(H) teikėjas kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 250 valandų skrydžio laiko.

FCL.930.SFI SFI. Mokymo kursas

a) SFI mokymo kursą sudaro:

1. atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtino kurso FSTD dalis;
2. TRI mokymo kurso turinys.

b) Laikoma, kad atitinkamo tipo orlaivio TRI pažymėjimą turintis SFI pažymėjimo turėtojas yra įvykdęs visus šios dalies reikalavimus.

FCL.940.SFI SFI. Pratęsimas ir atnaujinimas

a) Pratęsimas. Prašymo pratęsti SFI pažymėjimą teikėjas per SFI pažymėjimo galiojimo laikotarpį privalo įvykdyti 2 iš šių 3 reikalavimų:

1. kaip instruktorius ar egzaminuotojas FSTD privalo būti įvykdęs 50 valandų skrydžio mokymą, iš kurių bent 15 valandų mokymas turi būti įvykdytas per 12 mėnesių iki SFI pažymėjimo galiojimo pabaigos;
2. privalo būti baigęs ATO rengiamą SFI kvalifikacijos kėlimo mokymą;
3. privalo būti išlaikęs atitinkamas gebėjimų vertinimo egzamino dalis pagal FCL.935 dalį.

b) Be to, prašymo teikėjas FFS privalo būti išlaikęs atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijoms (atitinkančioms orlaivių, kuriais prašymo teikėjas turi teisę mokyti skrydžio, tipus) gauti būtinus kvalifikacijos patikrinimo egzaminus.

c) SFI pažymėjimo turėtojas, bent kas antrą kartą siekdamas SFI pažymėjimo pratęsimą, privalo įvykdyti a punkto 3 papunkčio reikalavimą.

d) Atnaujinimas. Jei SFI pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos privalo:

1. baigti SFI mokymo kurso dalį, per kurią naudojamas imituoklis;
2. įvykdyti a punkto 2 ir 3 papunkčių reikalavimus.

8 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai daugianarės įgulos sąveikos instruktoriui (MCCI)*****FCL.905.MCCI MCCI. Teisės ir sąlygos**

a) MCCI turi teisę vykdyti skrydžio mokymą per:

1. MCC kurso praktinę dalį, jei MCC kursas nėra vedamas kartu su atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtinu mokymu; ir
2. MCCI(A) turintis instruktorius turi teisę vykdyti MPL gauti būtino integruotojo mokymo kurso pagrindinį mokymo etapą, jei turi ar turėjo FI(A) ar IRI(A) pažymėjimą.

FCL.910.MCCI Daugianarės įgulos sąveikos instruktoriaus teisių apribojimas

Daugianarės įgulos sąveikos instruktorius turi teisę mokyti skrydžio FNPT II/III MCC, FTD 2/3 ar FFS, kuris buvo naudojamas per MCCI mokymo kursą.

▼B

Gali būti suteikiama papildoma teisė mokyti skrydžio kitų tipų orlaivius atitinkančiais FSTD, jei pažymėjimo turėtojas to tipo FNPT II/III MCC, FTD 2/3 ar FFS baigė MCCI kurso praktinį mokymą.

FCL.915.MCCI MCCI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti MCCI pažymėjimą teikėjas:

- a) privalo turėti ar būti turėjęs atitinkamos kategorijos orlaivio CPL, MPL ar ATPL;
- b) būti išskraidęs:

▼M3

- 1. kaip lėktuvo, dirizablio ar jėgainės keliamo orlaivio pilotas – bent 1 500 valandų daugiapiločio skrydžio laiko;

▼B

- 2. kaip sraigtasparnio pilotas – bent 1 000 valandų daugiapiločio skrydžio laiko, iš kurių bent 350 valandų turi būti išskraidytos daugiapiločiu sraigtasparniu.

FCL.930.MCCI Daugianarės įgulos sąveikos instruktoriaus mokymo kursas

a) Mokymo kursą, kurį baigus išduodamas MCCI pažymėjimas, sudaro bent:

- 1. 25 valandų mokymas ir mokymasis;
- 2. techninis mokymas, susijęs su tokio tipo FSTD, koku prašymo teikėjas ketina vykdyti mokymą;
- 3. 3 valandų praktinis mokymas, kuris gali būti skrydžio mokymas ar MCC mokymas atitinkamu FNPT II/III MCC, FTD 2/3 ar FFS prižiūrint tipo kvalifikacijos instruktoriui, kompleksinio skrydžio instruktoriui ar daugianarės įgulos sąveikos instruktoriui, kurį šioms funkcijoms vykdyti paskyrė ATO. Į šias skrydžio mokymo prižiūrint instruktoriui valandas įtraukiamas prašymo teikėjo gebėjimų patikrinimas pagal FCL.920 dalį.

b) Laikoma, kad prašymo teikėjas, turintis ar turėjęs FI, TRI, CRI, IRI ar SFI pažymėjimą, visiškai įvykdė a punkto 1 papunkčio reikalavimą.

FCL.940.MCCI Daugianarės įgulos sąveikos instruktoriaus pažymėjimo pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Prašymo teikėjas, siekiantis pratęsti MCCI pažymėjimą, per paskutinius 12 MCCI pažymėjimo galiojimo mėnesių atitinkamo tipo FNPT II/III, FTD 2/3 ar FFS turi būti įvykdęs FCL.930.MCCI dalies a punkto 3 papunkčio reikalavimus.
- b) Atnaujinimas. Jei MCCI pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas atitinkamo tipo FNPT II/III MCC, FTD 2/3 ar FFS turi įvykdyti FCL.930.MCCI dalies a punkto 2 ir 3 papunkčių reikalavimus.

9 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai kompleksinio mokymo instruktoriui (STI)*****FCL.905.STI STI. Teisės ir sąlygos**

a) STI turi teisę vykdyti skrydžio atitinkamos kategorijos orlaiviu kompleksinį mokymą, kurį baigus:

- 1. išduodama licencija;

▼B

2. suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama vienpiločio orlaivio, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą lėktuvą, IR ir vienpiločio orlaivio, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą lėktuvą, klasės ar tipo kvalifikacija.

- b) Papildomos STI(A) pažymėjimu suteikiamos teisės. STI(A) pažymėjimu suteikiama teisė vykdyti kompleksinį skrydžio mokymą per MPL integruotojo mokymo kurso pagrindinių skrydžio įgūdžių mokymą.

FCL.910.STI STI. Teisių apribojimas

STI turi teisę mokyti skrydžio FNPT II/III, FTD 2/3 ar FFS, kuris buvo naudojamas per STI mokymo kursą.

Gali būti suteikiama papildoma teisė mokyti skrydžio kitų tipų orlaivius atitinkančiu FSTD, jei pažymėjimo turėtojas:

- a) atitinkamo tipo orlaiviu baigė TRI mokymo kurso FFS dalį;
- b) per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo orlaivį atitinkančiu FFS išlaikė tam tikro orlaivio tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą;
- c) prižiūrimas skrydžio instruktoriaus egzaminuotojo per atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtiną mokymo kursą vedė bent vieną atitinkamo tipo orlaivį atitinkančio FSTD treniruotę, susijusią su STI pareigomis, kurios trukmė – ne mažiau kaip 3 valandos.

FCL.915.STI STI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti STI pažymėjimą teikėjas:

- a) 3 metus iki prašymo pateikimo dienos privalo turėti ar būti turėjęs piloto licenciją ir teisę mokyti, būtiną numatomiems kursams vesti;
- b) per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos FNPT privalo būti išlaikęs atitinkamos orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą.

Prašymo išduoti STI(A) pažymėjimą teikėjas, norintis mokyti tik BITD, privalo atlikti tik pratimus, kurie atliekami per PPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;

- c) be to, prašymo išduoti STI(H) teikėjas per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos kaip stebėtojas atitinkamo tipo sraigtasparnio įgulos kabinoje privalo būti išskraidęs bent 1 valandą skrydžio laiko.

FCL.930.STI STI mokymo kursas

- a) STI mokymo kursą sudaro bent 3 valandų skrydžio mokymas, susijęs su STI pareigomis, vykdomas FFS, FTD 2/3 ar FNPT II/III prižiūrint FIE. Į šias skrydžio mokymo prižiūrint instruktoriui valandas įtraukiamas pagal FCL.920 dalį prašymo teikėjo laikyto gebėjimų vertinimo egzamino laikas.

Prašymo išduoti STI(A) pažymėjimą teikėjas, norintis mokyti tik BITD, privalo baigti skrydžio mokymą BITD.

- b) Į prašymo išduoti STI(H) teikėjo mokymo kursą įtraukiama ir atitinkamo TRI kurso FFS dalis.

▼B**FCL.940.STI STI. Pratęsimas ir atnaujinimas**

a) Pratęsimas. Prašymo pratęsti STI pažymėjimą teikėjas per paskutinius 12 STI pažymėjimo galiojimo mėnesių privalo:

1. būti įvykdęs bent 3 valandų skrydžio mokymą FFS, FNPTII/II ar BITD, kuris yra viso CPL, IR, PPL arba klasės ar tipo kvalifikacijai gauti būtino kurso dalis; ir
2. FFS, FTD 2/3 ar FNPT II/III, kuriuo paprastai vykdomas skrydžio mokymas, išlaikyti atitinkamos orlaivio klasės ar orlaivių tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal atitinkamas šios dalies 9 priedėlio dalis.

STI(A) pažymėjimo turėtojas, vykdamas tik mokymą BITD, per kvalifikacijos patikrinimo egzaminą privalo atlikti tik pratimus, kurie atliekami per PPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą.

b) Atnaujinimas. Jei STI pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas privalo:

1. baigti ATO rengiamą STI kvalifikacijos kėlimo mokymą;
2. FFS, FTD 2/3 ar FNPT II/III, kuriuo paprastai vykdomas skrydžio mokymas, išlaikyti atitinkamos orlaivio klasės ar tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal atitinkamas šios dalies 9 priedėlio dalis.

STI(A) pažymėjimo turėtojas, vykdamas tik mokymą BITD, per kvalifikacijos patikrinimo egzaminą privalo atlikti tik pratimus, kurie atliekami per PPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimą.

3. Per visą CPL, IR, PPL arba atitinkamos orlaivių klasės ar orlaivių tipo kvalifikacijai gauti būtiną kursą privalo vykdyti bent 3 valandų skrydžio mokymą prižiūrint FI, CRI(A), IRI ar TRI(H), kurį šioms funkcijoms vykdyti paskyrė ATO. Bent 1 valandą skrydžio mokymo turi prižiūrėti FIE(A).

10 SKIRSNIS***Skrydžio virš kalnų kvalifikacijos instruktorius (MI)*****FCL.905.MI MI. Teisės ir sąlygos**

MI turi teisę vykdyti skrydžio mokymą, kurį baigus išduodama skrydžio virš kalnų kvalifikacija.

FCL.915.MI MI pažymėjimas. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti MI pažymėjimą teikėjas privalo turėti:

- a) FI, CRI ar TRI pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio vienpilotu lėktuvu;
- b) skrydžio virš kalnų kvalifikaciją.

FCL.930.MI MI mokymo kursas

- a) Į MI mokymo kursą įtraukiamas prašymo teikėjo gebėjimų vertinimo egzaminas pagal FCL.920 dalį.

▼B

- b) Prieš pradėdamas lankyti kursą, prašymo teikėjas privalo būti atlikęs parengiamąjį skrydžio bandymą dalyvaujant FI pažymėjimą turinčiam MI, kad būtų galima įvertinti prašymo teikėjo patirtį ir gebėjimą vesti mokymo kursą.

▼M3**FCL.940.MI MI pažymėjimo galiojimas**

MI pažymėjimas galioja tol, kol galioja FI, TRI ar CRI pažymėjimas.

▼B*11 SKIRSNIS**Specialieji reikalavimai lakūnų bandytojų instruktoriui (FTI)***FCL.905.TRI FTI. Teisės ir sąlygos**

- a) FTI turi teisę vykdyti skrydžio atitinkamos kategorijos orlaiviu mokymą:
1. kurį baigus suteikiama 1 ar 2 kategorijos lakūno bandytojo kvalifikacija, jei instruktorius turi atitinkamos kategorijos lakūno bandytojo kvalifikaciją;
 2. kurį baigus išduodamas FTI pažymėjimas, kuriuo suteikiama teisė vykdyti atitinkamos kategorijos lakūno bandytojo kvalifikacijai gauti būtiną skrydžio mokymą, jei instruktorius turi bent 2 metų tokio mokymo patirtį.
- b) 1 kategorijos lakūno bandytojo kvalifikaciją turinčiam FTI suteikiama teisė vykdyti 2 kategorijos lakūno bandytojo kvalifikacijai gauti būtiną skrydžio mokymą.

FCL.915.FTI FTI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti FTI pažymėjimą teikėjas privalo:

- a) turėti pagal FCL.820 dalį suteiktą lakūno bandytojo kvalifikaciją;
- b) būti išskraidęs bent 200 valandų 1 ar 2 kategorijos skrydžio bandymų laiko.

FCL.930.FTI FTI. Mokymo kursas

- a) Mokymo kursą, kurį baigus išduodamas FTI pažymėjimas, sudaro bent:
1. 25 valandų mokymas ir mokymasis;
 2. 10 valandų techninis mokymas, įskaitant techninių žinių kartojimą, pamokų planų rengimą ir gebėjimų mokytis klasėje ir (arba) imituokliu tobulinimą;
 3. 5 valandų praktinis skrydžio mokymas prižiūrint FTI, kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FTI dalies b punkto reikalavimus. Į šias skrydžio mokymo valandas įtraukiamas prašymo teikėjo gebėjimų vertinimo egzaminas pagal FCL.920 dalį.
- b) Patirties įskaitymas
1. Laikoma, kad instruktoriaus pažymėjimą turintis ar turėjęs prašymo teikėjas yra visiškai įvykdęs a punkto 1 papunkčio reikalavimą.
 2. Be to, laikoma, kad FI ar TRI pažymėjimą turintis ar turėjęs prašymo teikėjas yra visiškai įvykdęs a punkto 2 papunkčio reikalavimus.

FCL.940.FTI Skrydžio bandymo instruktoriaus pažymėjimo pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Pratęsimas. Prašymo pratęsti FTI pažymėjimą teikėjas per FTI pažymėjimo galiojimo laikotarpį privalo įvykdyti 1 iš šių reikalavimų:
1. išskraidyti toliau nurodytą skrydžio laiką:
 - i) bent 50 valandų skrydžio bandymų laiko, iš kurių bent 15 valandų turi būti išskraidytos per 12 mėnesių iki FTI pažymėjimo galiojimo pabaigos; ir

▼B

- ii) turi būti išskraidęs bent 5 valandas mokomųjų skrydžio bandymų laiko turi būti išskraidytos per 12 mėnesių iki FTI pažymėjimo galiojimo pabaigos; arba
- 2. baigti ATO rengiamą FTI kvalifikacijos kėlimo mokymą; Kvalifikacijos kėlimo mokymas turi būti pagrįstas FTI mokymo kurso praktinio skrydžio mokymo elementu pagal FCL.930.FTI dalies a punkto 3 papunktį ir į jį turi būti įtrauktas bent 1 mokomasis skrydis prižiūrint FTI, kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FTI dalies b punkto reikalavimus.
- b) Atnaujinimas. Jei FTI pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas privalo baigti ATO rengiamą FTI kvalifikacijos kėlimo mokymą. Kvalifikacijos kėlimo mokymas privalo atitikti bent FCL.930.FTI dalies a punkto 3 papunkčio reikalavimus.

K SKYRIUS***EGZAMINUOTOJAI******1 SKIRSNIS******Bendrieji reikalavimai*****FCL.1000 Egzaminuotojo pažymėjimas**

- a) Bendrosios nuostatos. Egzaminuotojo pažymėjimo turėtojas privalo:
 - 1. turėti licenciją, pažymėjimą ar kvalifikaciją, lygiavertį tam, kuriam išduoti ar suteikti jie turi teisę vykdyti įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminus, taip pat vykdyti atitinkamą mokymą;
 - 2. turėti teisę per orlaivyje vykdomą įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminą vykdyti orlaivio įgulos vado funkcijas.
- b) Specialiosios sąlygos.
 - 1. Jei valstybėje narėje ar operatoriaus laivyne pradėdamas naudoti naujas orlaivis, bet nėra įmanoma laikytis šio skyriaus reikalavimų, kompetentinga institucija gali išduoti specialų pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė vykdyti įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus. Tokiu pažymėjimu suteikiama teisė vykdyti tik įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, būtinus norint pradėti naudoti naujo tipo orlaivį, o pažymėjimas jokių atveju negali galioti daugiau kaip 1 metus.
 - 2. Pagal b punkto 1 papunktį išduoto pažymėjimo turėtojas, ketinantis teikti prašymą išduoti egzaminuotojo pažymėjimą, privalo įvykdyti išankstines sąlygas ir pratęsimo reikalavimus, taikomus atitinkamos kategorijos egzaminuotojui.
- c) Ne valstybių narių teritorijoje laikomi egzaminai.
 - 1. Nepaisant a punkto, jei įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus vykdo ne valstybių narių teritorijoje esanti ATO, kompetentinga valstybės narės institucija egzaminuotojo pažymėjimą gali išduoti prašymo teikėjui, turinčiam trečiosios šalies pagal ICAO 1 priedą išduotą piloto licenciją, jei jis:
 - i) turi licenciją, pažymėjimą ar kvalifikaciją, bent lygiavertį tam, kuriam išduoti ar suteikti jie turi teisę vykdyti įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo arba gebėjimų vertinimo egzaminą; bet koku atveju tai turi būti bent CPL;
 - ii) yra įvykęs šio skyriaus reikalavimus atitinkamam egzaminuotojo pažymėjimui gauti; ir

▼B

- iii) kompetentingai institucijai įrodo pakankamai žinąs Europos aviacijos saugos taisykles, kad galėtų naudotis instruktoriaus teisėmis pagal šią dalį.
- 2. 1 papunktyje nurodytu pažymėjimu suteikiama teisė vykdyti tik įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus:
 - i) ne valstybių narių teritorijoje; ir
 - ii) skirtus pilotams, pakankamai gerai mokantiems kalbą, kuria vykdomas patikrinimo egzaminas.

FCL.1005 Teisių apribojimas asmeninių interesų atveju

Egzaminuotojas negali vykdyti:

- a) prašymo išduoti licenciją ar pažymėjimą arba suteikti kvalifikaciją teikėjo įgūdžių patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminui;

▼M4

- 1. jei egzaminuotojas prašymo teikėją mokė skrydžio pastarajam siekiant gauti licenciją, kvalifikaciją ar pažymėjimą, kurių siekiant laikomas įgūdžių patikrinimo arba gebėjimų vertinimo egzaminas, ir tas mokymas sudaro daugiau nei 25 % reikalaujamo skrydžio mokymo arba

▼B

- 2. jei egzaminuotojas atsakingas už rekomendaciją laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal FCL.030 dalies b punktą;
- b) įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminui, jei egzaminuotojas mano, kad gali būti neobjektyvus.

FCL.1010 Egzaminuotojui taikomos išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti egzaminuotojo pažymėjimą teikėjas įrodo:

- a) turintis atitinkamas žinias, kvalifikaciją ir patirtį, susijusias su egzaminuotojo teisėmis;
- b) kad per paskutinius 3 metus už pagrindinio reglamento ir jo įgyvendinimo taisyklių nesilaikymą jam nebuvo taikyta jokių sankcijų, įskaitant bet kurios jo licencijos ar pažymėjimo, išduoto pagal šią dalį, arba kvalifikacijos, suteiktos pagal šią dalį, galiojimo sustabdymą, apribojimą ar panaikinimą.

FCL.1015 Egzaminuotojo kvalifikacijos standartizavimas**▼M7**

- a) Prašymo išduoti egzaminuotojo pažymėjimą teikėjas privalo baigti kompetentingos institucijos ar ATO rengiamą ir kompetentingos institucijos patvirtintą standartizavimo kursą. Prašymo išduoti sklandytuvų ar oro balionų srities egzaminuotojo pažymėjimą teikėjas gali baigti DTO rengiamą ir kompetentingos institucijos patvirtintą standartizavimo kursą.

▼B

- b) Standartizavimo kursą sudaro teorijos bei praktinių įgūdžių mokymas ir į jį įtraukiami bent šie elementai:
 - 1. įvykdomi 2 įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminai, kuriuos išlaikius išduodama licenciją ar pažymėjimas arba suteikiama kvalifikacija, dėl kurių prašymo teikėjas nori gauti teisę vykdyti egzaminus;
 - 2. mokymas apie atitinkamus šios dalies reikalavimus ir atitinkamus skrydžio vykdymo reikalavimus, įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ir gebėjimų vertinimo egzaminų vykdymo mokymas, egzaminų patvirtinimas dokumentais ir ataskaitų teikimas;
 - 3. informavimas apie nacionalines administracines procedūras, asmens duomenų apsaugos reikalavimus, atsakomybę, nelaimingų atsitikimų draudimą ir mokesčius;

▼M3

- 4. informavimas apie poreikį peržiūrėti ir taikyti 3 papunktyje nurodytus elementus vykdant prašymo teikėjo, kurio kompetentinga institucija nėra ta pati, kuri išdavė egzaminuotojo pažymėjimą, įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminus; ir

▼M3

5. mokymas apie tai, kaip prirėkus gauti informacijos apie šias nacionalines procedūras ir kitų kompetentingų institucijų reikalavimus.
- c) Egzaminuotojo pažymėjimo turėtojas neturi teisės vykdyti prašymo teikėjo, kurio kompetentinga institucija nėra ta pati, kuri išdavė egzaminuotojo pažymėjimą, įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminą, išskyrus tuo atveju, jei jis peržiūrėjo naujausią turimą informaciją, kurioje yra duomenų apie atitinkamas paraiškos teikėjo kompetentingos institucijos nacionalines procedūras.

▼B**FCL.1020 Egzaminuotojo gebėjimų vertinimas**

Prašymo išduoti egzaminuoto pažymėjimą teikėjas privalo parodyti savo gebėjimus kompetentingos institucijos inspektoriui ar vyresniajam egzaminuotojui, kurį šią funkciją vykdyti paskyrė kompetentinga institucija, atsakinga už egzaminuotojo pažymėjimo išdavimą, kaip egzaminuotojas vykdydamas įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminą, kurio vykdymo teisę jis siekia gauti, įskaitant instruktažą, įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo, gebėjimų vertinimo egzaminą, taip pat tikrinamojo asmens vertinimą, piloto apklausą po skrydžio ir dokumentų rengimą.

FCL.1025 Egzaminuotojo pažymėjimo galiojimas, pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Galiojimas. Egzaminuotojo pažymėjimas galioja 3 metus.
- b) Pratęsimas. Egzaminuotojo pažymėjimas pratęsimas, jei per pažymėjimo galiojimo laikotarpį jo turėtojas:
1. kiekvienais metais įvykdė bent 2 įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminus;

▼M7

2. per paskutinius pažymėjimo galiojimo metus lankė kompetentingos institucijos ar ATO rengiamą ir kompetentingos institucijos patvirtintą egzaminuotojo kvalifikacijos kėlimo kursą. Egzaminuotojas, turintis sklandytuvų ar oro balionų srities pažymėjimą, per paskutinius pažymėjimo galiojimo metus gali būti lankęs DTO rengiamą ir kompetentingos institucijos patvirtintą egzaminuotojo kvalifikacijos kėlimo kursą.

▼B

3. vieną iš įgūdžių patikrinimo ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminų, vykdytų per paskutinius pažymėjimo galiojimo metus pagal 1 papunktį, įvertino kompetentingos institucijos inspektorius ar vyresnysis egzaminuotojas, kurį šią funkciją vykdyti paskyrė kompetentinga institucija, atsakinga už egzaminuotojo pažymėjimo išdavimą.
 4. Jei prašymo pratęsti egzaminuotojo pažymėjimą teikėjas turi teisę vykdyti daugiau kaip vienos kategorijos egzaminuotojo funkcijas, visos egzaminuotojo teisės gali būti kartu pratęstos, jei prašymo teikėjas įvykdo b punkto 1 ir 2 papunkčių ir FCL.1020 dalies reikalavimus, taikomus vienai iš turimų egzaminuotojo pažymėjimo kategorijų, ir jei tam pritaria kompetentinga institucija.
- c) Atnaujinimas. Jei pažymėjimas baigia galioti, prašymo teikėjas, norėdamas vėl pradėti naudotis pažymėjimu suteikiamomis teisėmis, privalo įvykdyti b punkto 2 papunkčio ir FCL.1020 dalies reikalavimus.
- d) Egzaminuotojo pažymėjimas pratęsimas ar atnaujinamas tik tada, jei prašymo teikėjas įrodo, kad jis nuolat vykdo FCL.1010 ir FCL.1030 dalių reikalavimus.

FCL.1030 Įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ir gebėjimų vertinimo egzaminų vykdymas

- a) Vykdydamas įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ir gebėjimų vertinimo egzaminus, egzaminuotojas:
1. užtikrina, kad su prašymo teikėju būtų galima bendrauti be kalbos kliūčių;
 2. patikrina, ar prašymo teikėjas įvykdė visus šioje dalyje nurodytus kvalifikacijos, mokymo ir patirties reikalavimus, būtinus licencijai, kvalifikacijai

▼B

ar pažymėjimui, dėl kurių laikomas įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminas, gauti, pratęsti ar atnaujinti;

3. prašymo teikėjui praneša apie ne visos, netikslios ar klaidingos informacijos apie jų mokymą ir skraidymo patirtį pateikimo padarinius.
- b) Pasibaigus įgūdžių patikrinimo ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminui egzaminuotojas:
1. prašymo teikėjui praneša apie patikrinimo egzamino rezultatus. Jei egzaminas išlaikomas iš dalies arba neišlaikomas, egzaminuotojas prašymo teikėjui praneša, kad pastarasis negali naudotis kvalifikacija suteikiamomis teisėmis, kol visiškai išlaikys patikrinimo egzaminą. Egzaminuotojas išsamiai nurodo visus tolesnius mokymo reikalavimus ir paaiškina apie prašymo teikėjo teisę teikti apeliaciją;
 2. jei išlaikomas kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminas, būtinas licencijai pratęsti ar atnaujinti, patvirtina prašymo teikėjo licenciją ar pažymėjimą joje nurodydamas naują kvalifikacijos ar pažymėjimo galiojimo pabaigos datą, jei už prašymo teikėjo licenciją atsakinga kompetentinga institucija specialiai paskiria jį vykdyti šią funkciją;
 3. prašymo teikėjui pateikia pasirašytą įgūdžių patikrinimo ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino ataskaitą, o ataskaitos kopijas nedelsdamas pateikia už prašymo teikėjo licenciją atsakingai kompetentingai institucijai ir egzaminuotojo pažymėjimą išdavusiai kompetentingai institucijai. Ataskaitoje turi būti:
 - i) pareiškimas, kad prašymo teikėjas egzaminuotojui pateikė informaciją apie savo patirtį ir mokymą ir kad egzaminuotojas nustatė, jog patirtis ir mokymas atitinka taikytinus šios dalies reikalavimus;
 - ii) patvirtinimas, kad atlikti visi būtini manevrai ir pratimai, taip pat, jei taikoma, informacija apie žodinį teorijos egzaminą. Jei neišlaikomas koks nors egzamino elementas, egzaminuotojas įrašo tokio vertinimo priežastis;
 - iii) įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ir gebėjimų vertinimo egzaminai rezultatai;

▼M3

- iv) pareiškimas, kad egzaminuotojas peržiūrėjo ir taikė nacionalines procedūras ir prašymo teikėjo kompetentingos institucijos reikalavimus, jei už prašymo teikėjo licenciją atsakinga kompetentinga institucija yra ne ta pati, kaip egzaminuotojo pažymėjimą išdavusi kompetentinga institucija;
- v) egzaminuotojo pažymėjimo kopija, kurioje nurodyta egzaminuotojo teisių aprėptis vykdant prašymo teikėjo, kurio kompetentinga institucija nėra ta pati, kuri išdavė egzaminuotojo pažymėjimą, įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminus.

▼B

- c) Egzaminuotojas šiuos įrašus ir visą išsamią informaciją apie vykdytus įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ir gebėjimų vertinimo egzaminus ir jų rezultatus saugo 5 metus.
- d) Už egzaminuotojo pažymėjimą atsakingai kompetentingai institucijai ar už prašymo teikėjo licenciją atsakingai kompetentingai institucijai paprašius egzaminuotojas pateikia visus įrašus ir ataskaitas, taip pat visą kitą informaciją, kurią būtina pateikti kontrolės tikslais.

2 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai skrydžio egzaminuotojui (FE)*****FCL.1005.FE FE. Teisės ir sąlygos**

- a) FE(A). Skrydžio lėktuvu egzaminuotojo (FE(A)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti:

▼B

1. PPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, taip pat atitinkamai vienpiločių orlaivių, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą orlaivį, klasės ar tipo kvalifikacijai gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip lėktuvo ar TMG pilotas išskraidė bent 1 000 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 250 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
2. CPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, taip pat atitinkamai vienpiločių orlaivių, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą orlaivį, klasės ar tipo kvalifikacijai gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip lėktuvo ar TMG pilotas išskraidė bent 2 000 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 250 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
3. LAPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, jei egzaminuotojas kaip lėktuvo ar TMG pilotas išskraidė bent 500 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 100 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
4. skrydžio virš kalnų kvalifikacijai gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, jei egzaminuotojas kaip lėktuvo ar TMG pilotas išskraidė bent 500 valandų skrydžio laiko, bent 500 kartų pakildamas ir nutūpdamas, per skrydžio virš kalnų kvalifikacijai gauti būtiną mokymą;

▼M3

5. EIR pratęsti ir atnaujinti būtiną kvalifikacijos patikrinimą, jei FE kaip lėktuvo pilotas išskraidė bent 1 500 valandų ir įvykdė FCL.1010.IRE dalies a punkto 2 papunkčio reikalavimus.

▼B

- b) FE(H). Skrydžio sraigtasparniu egzaminuotojo (FE(H)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti:

1. PPL(H) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, taip pat atitinkamai vienpiločio vieno variklio sraigtasparnio tipo kvalifikacijai, kuri įrašoma į PPL(H), gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip sraigtasparnio pilotas išskraidė bent 1 000 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 250 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
2. CPL(H) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, taip pat atitinkamai vienpiločio vieno variklio sraigtasparnio tipo kvalifikacijai, kuri įrašoma į CPL(H), gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip sraigtasparnio pilotas išskraidė bent 2 000 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 250 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
3. vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio tipo kvalifikacijai, kuri įrašoma į PPL(H) ar CPL(H), gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas įvykdė 1 ir 2 papunkčių reikalavimus ir turi CPL(H) ar ATPL(H), o jei taikoma – IR(H);
4. LAPL(H) gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip sraigtasparnio pilotas išskraidė bent 500 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 150 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą.

- c) FE(As). Skrydžio dirizabliu egzaminuotojo (FE(As)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti PPL(As) ir CPL(As) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, taip pat atitinkamai dirizablio tipo kvalifikacijai gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip dirizablio pilotas išskraidė bent 500 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 100 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą.

▼B

d) FE(S). Skrydžio sklandytuvu egzaminuotojo (FE(S)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti:

1. SPL ir LAPL(S) gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip sklandytuvo ar motorizuotojo sklandytuvo pilotas išskraidė 300 valandų skrydžio laiko, įskaitant 150 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą, ar 300 kilometrų, atliktų vykdant skrydžio mokymą;
2. kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, kurį išlaikius SPL suteikiama papildoma teisė vykdyti komercinius skrydžius, jei egzaminuotojas kaip sklandytuvo ar motorizuotojo sklandytuvo pilotas išskraidė 300 valandų skrydžio laiko, įskaitant 90 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;

▼M3

3. kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, kurį išlaikius SPL ar LAPL(S) teisės papildomos teise valdyti TMG, jei egzaminuotojas kaip sklandytuvo ar motorizuotojo sklandytuvo pilotas išskraidė 300 valandų skrydžio laiko, įskaitant 50 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio TMG mokymą;
4. skraidymo per debesis kvalifikacijai įgyti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip sklandytuvo arba motorizuotojo sklandytuvo pilotas išskraidė bent 200 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 5 valandas arba 25 skrydžius vykdant skraidymo per debesis kvalifikacijai gauti būtiną skrydžio mokymą arba bent 10 valandų EIR arba IR(A) gauti būtino skrydžio mokymo.

▼B

e) FE(B). Skrydžio oro balionu egzaminuotojo (FE(B)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti:

1. BPL ir LAPL(B) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, taip pat įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, kuriuos išlaikius suteikiama teisė skraidyti kitos klasės ar grupės oro balionu, jei egzaminuotojas kaip oro baliono pilotas išskraidė 250 valandų skrydžio laiko, įskaitant 50 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
2. kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, kurį išlaikius BPL suteikiama teisė vykdyti komercinius skrydžius, jei egzaminuotojas kaip oro baliono pilotas išskraidė 300 valandų skrydžio laiko, iš kurių 50 valandų išskraidė tos pačios grupės balionu, kuriuo siekiama vykdyti komercinius skrydžius. Iš 300 valandų skrydžio laiko 50 valandų turi būti išskraidytos vykdant skrydžio mokymą.

FCL.1010.FE FE. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti FE pažymėjimą teikėjas privalo turėti:

atitinkamos kategorijos orlaivio FI pažymėjimą.

3 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai tipo kvalifikacijos egzaminuotojui (TRE)*****FCL.1005.TRE TRE. Teisės ir sąlygos**

a) TRE(A) ir TRE(PL). Lėktuvo tipo kvalifikacijos egzaminuotojo (TRE(A)) arba jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikacijos egzaminuotojo (TRE(PL)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti:

1. pirmajai lėktuvo ar jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;

▼M3

2. atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijoms, EIR ir IR pratęsti ar atnaujinti būtiną kvalifikacijos patikrinimo egzaminą;

▼B

3. ATPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;
4. MPL gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, jei egzaminuotojas įvykdė FCL.925 dalies reikalavimus;

▼B

5. gebėjimų vertinimo egzaminą, kurį išlaikius išduodamas, pratęsiamas ar atnaujinamas atitinkamos kategorijos orlaivio TRI ar SFI pažymėjimas, jei egzaminuotojas TRE funkcijas vykdo bent 3 metus.

b) TRE(H). TRE(H) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti:

1. sraigtasparnio tipo kvalifikacijai suteikti, pratęsti ir atnaujinti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus;
2. kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, kurį išlaikius pratęsiamas arba atnaujinama IR, arba IR(H) turėtojai suteikiama papildoma teisė valdyti ne tik vieno, bet ir kelių variklių sraigtasparnį, jei TRE(H) pažymėjimo turėtojas turi galiojančią IR(H);
3. ATPL(H) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;
4. TRI(H) ar SFI(H) pažymėjimui išduoti, pratęsti ar atnaujinti būtiną gebėjimų patikrinimo egzaminą, jei egzaminuotojas TRE funkcijas vykdo bent 3 metus.

FCL.1010.TRE TRE. Išankstinės sąlygos

a) TRE(A) ir TRE(PL). Prašymo išduoti TRE(A) ir TRE(PL) pažymėjimą teikėjas:

1. teikiantis prašymą išduoti daugiapiločio lėktuvo ar jėgainės keliamo orlaivio TRE, atitinkamai kaip daugiapiločio lėktuvo ar jėgainės keliamo orlaivio pilotas privalo būti išskraidęs 1 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 500 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;
2. teikiantis prašymą išduoti vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo TRE, kaip vienpiločio lėktuvo pilotas privalo būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 200 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;
3. privalo turėti atitinkamo tipo orlaivio CPL ar ATPL ir TRI pažymėjimą;
4. kuriam TRE pažymėjimas išduodamas pirmą kartą, kaip TRI, FI ar SFI mokydamas skrydžio atitinkamo tipo orlaiviu ar tą tipą atitinkančiu FSTD išskraidė bent 50 valandų skrydžio laiko.

b) TRE(H). Prašymo išduoti TRE(H) teikėjas:

1. privalo turėti TRI(H) pažymėjimą arba, teikdamas prašymą išduoti vienpiločio vieno variklio sraigtasparnio TRE, galiojančią atitinkamo tipo sraigtasparnio FI(H) pažymėjimą;
2. kuriam TRE pažymėjimas išduodamas pirmą kartą, kaip TRI, FI ar SFI mokydamas skrydžio atitinkamo tipo sraigtasparniu ar tą tipą atitinkančiu FSTD privalo būti išskraidęs 50 valandų skrydžio laiko;
3. teikiantis prašymą išduoti daugiapiločio sraigtasparnio TRE, privalo turėti CPL(H) arba ATPL(H) ir kaip daugiapiločio sraigtasparnio pilotas būti išskraidęs 1 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 500 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;
4. teikiantis prašymą išduoti vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio TRE:
 - i) kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 1 000 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 500 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;
 - ii) privalo turėti CPL(H) ar ATPL(H) ir, jei taikoma, galiojančią IR(H);

▼ B

5. teikiantis prašymą išduoti vienpiločio vieno variklio sraigtasparnio TRE:

- i) kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 750 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 500 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;

▼ M3

- ii) privalo turėti CPL(H) arba ATPL(H).

▼ B

6. kad TRE(H) pažymėjimu būtų suteikta ne tik teisė vykdyti vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio tipo kvalifikacijai gauti būtiną patikrinimo egzaminą, bet ir teisė vykdyti ir to paties tipo daugiapiločio kelių variklių sraigtasparnio tipo kvalifikacijai gauti būtiną patikrinimo egzaminą, TRE(H) pažymėjimo turėtojas to paties tipo sraigtasparniu privalo būti išskraidęs bent 100 valandų daugiapiločio skrydžio laiko;

7. jei teikiamas prašymas išduoti pirmąjį TRE pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė vykdyti daugiapiločio kelių variklių sraigtasparnio tipo kvalifikacijai gauti būtiną patikrinimo egzaminą, gali būti laikoma, kad prašymo teikėjas yra įvykdęs b punkto 3 papunktyje nurodytą 1 500 valandų skrydžio daugiapiločiu sraigtasparniu reikalavimą, jei jis kaip to paties tipo daugiapiločio sraigtasparnio įgulos vadas išskraidė 500 valandų skrydžio laiko.

4 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai atitinkamos orlaivių klasės kvalifikacijos egzaminuotojui (CRE)

FCL.1005.CRE CRE. Teisės

CRE turi teisę vykdyti šiuos su vienpiločiu lėktuvu, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą lėktuvą, susijusius patikrinimo egzaminus:

- a) orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijoms gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;
- b) kvalifikacijos patikrinimo egzaminą:
 - 1. orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijoms pratęsti ar atnaujinti;
 - 2. IR pratęsti ir atnaujinti, jei CRE įvykdė FCL.1010.IRE dalies a punkto reikalavimus;

▼ M3

- 3. EIR pratęsti ir atnaujinti, jei CRE kaip lėktuvo pilotas išskraidė bent 1 500 valandų ir įvykdė FCL.1010.IRE dalies a punkto 2 papunkčio reikalavimus.

▼ M4

- c) įgūdžių patikrinimo egzaminą, laikomą siekiant išplėsti LAPL(A) teises, kad jos būtų taikomos ir kitos klasės ar varianto lėktuvams.

▼ B

FCL.1010.CRE CRE. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti CRE pažymėjimą teikėjas privalo:

- a) turėti arba būti turėjęs vienpiločio orlaivio CPL(A), MPL(A) ar ATPL(A) ir turėti PPL(A);
- b) turėti atitinkamos klasės ar tipo orlaivio CRI pažymėjimą;
- c) kaip lėktuvo pilotas būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko.

5 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos egzaminuotojui (IRE)

▼ M3

FCL.1005.IRE IRE. Teisės

IRE pažymėjimo turėtojui suteikiama teisė vykdyti EIR arba IR gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą ir EIR arba IR pratęsti ar atnaujinti būtiną kvalifikacijos patikrinimo egzaminą.

▼ B

FCL.1010.IRE IRE. Išankstinės sąlygos

- a) IRE(A). Prašymo išduoti lėktuvo IRE pažymėjimą teikėjas privalo turėti IRI(A) pažymėjimą ir būti išskraidęs:

▼B

1. 2 000 valandų skrydžio laiko kaip lėktuvo pilotas; ir
 2. 450 valandų skrydžio laiko pagal IFR, iš kurių 250 valandų turi būti išskraidytos vykdant instruktoriaus pareigas.
- b) IRE(H). Prašymo išduoti sraigtasparnio IRE pažymėjimą teikėjas privalo turėti IRI(H) pažymėjimą ir būti išskraidęs:
1. 2 000 valandų skrydžio laiko kaip sraigtasparnio pilotas; ir
 2. 300 valandų skrydžio pagal prietaisus sraigtasparniu laiko, iš kurių 200 valandų turi būti išskraidytos vykdant instruktoriaus pareigas.
- c) IRE(As). Prašymo išduoti dirizablio IRE pažymėjimą teikėjas privalo turėti IRI(As) pažymėjimą ir būti išskraidęs:
1. 500 valandų skrydžio laiko kaip dirizablio pilotas; ir
 2. 100 valandų skrydžio pagal prietaisus dirizabliu laiko, iš kurių 50 valandų turi būti išskraidytos vykdant instruktoriaus pareigas.

6 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai kompleksinio skrydžio egzaminuotojui (SFE)*****FCL.1005.SFE SFE. Teisės ir sąlygos**

- a) SFE(A) ir SFE(PL). Lėktuvo ir jėgainės keliamo orlaivio kompleksinio skrydžio egzaminuotojo (SFE(A) ir SFE(PL)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti FFS:
1. daugiapiločio lėktuvo ar jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, pratęsti ar atnaujinti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus;
 2. IR pratęsti ar atnaujinti būtiną kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, jei SFE įvykdė FCL.1010.IRE dalyje nurodytus atitinkamos kategorijos orlaiviui taikomus reikalavimus;
 3. ATPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;
 4. MPL gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, jei egzaminuotojas įvykdė FCL.925 dalies reikalavimus;
 5. atitinkamos kategorijos orlaivio SFI pažymėjimui, gauti, pratęsti ar atnaujinti būtiną gebėjimų vertinimo egzaminą, jei egzaminuotojas SFE funkcijas vykdo bent 3 metus.
- b) SFE(H). Sraigtasparnio kompleksinio skrydžio egzaminuotojo (SFE(H)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti FFS:
1. sraigtasparnio tipo kvalifikacijai gauti, pratęsti ir atnaujinti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus; ir
 2. IR pratęsti ir atnaujinti būtiną kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, jei SFE įvykdė FCL.1010.IRE dalies b punkto reikalavimus;
 3. ATPL(H) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;
 4. SFI(H) pažymėjimui gauti, pratęsti ar atnaujinti būtinus gebėjimų patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas SFE funkcijas vykdo bent 3 metus.

FCL.1010.SFE SFE. Išankstinės sąlygos

- a) SFE(A). Prašymo išduoti SFE(A) pažymėjimą teikėjas:
1. privalo turėti ar būti turėjęs lėktuvo ATPL(A), lėktuvo klasės ar tipo kvalifikaciją ir lėktuvo SFI(A) pažymėjimą;

▼B

2. privalo būti išskraidęs bent 1 500 valandų skrydžio laiko kaip daugiapiločio lėktuvo pilotas;
 3. kuriam SFE pažymėjimas išduodamas pirmą kartą, kaip SFI(A) pažymėjimo turėtojas mokydamas kompleksinio skrydžio atitinkamo tipo lėktuvu privalo būti išskraidęs bent 50 valandų skrydžio laiko.
- b) SFE(H). Prašymo išduoti SFE(H) pažymėjimą teikėjas:
1. privalo turėti ar būti turėjęs sraigtasparnio ATPL(H), sraigtasparnio tipo kvalifikaciją ir sraigtasparnio SFI(H) pažymėjimą;
 2. privalo būti išskraidęs bent 1 000 valandų skrydžio laiko kaip daugiapiločio sraigtasparnio pilotas;
 3. kuriam SFE pažymėjimas išduodamas pirmą kartą, kaip SFI(H) pažymėjimo turėtojas mokydamas kompleksinio skrydžio atitinkamo tipo sraigtasparniu privalo būti išskraidęs bent 50 valandų skrydžio laiko.

7 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai skrydžio instruktoriui egzaminuotojui (FIE)*****FCL.1005.FIE FIE. Teisės ir sąlygos**

- a) FIE(A). Lėktuvo skrydžio instruktoriaus egzaminuotojo (FIE(A)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti vienpiločio lėktuvo FI(A), CRI(A), IRI(A) ir TRI(A) pažymėjimui gauti, pratęsti ar atnaujinti būtiną gebėjimų vertinimo egzaminą, jei jis turi atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą.
- b) FIE(H). Sraigtasparnio skrydžio instruktoriaus egzaminuotojo (FIE(H)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti vienpiločio sraigtasparnio FI(H), IRI(H) ir TRI(H) pažymėjimui gauti, pratęsti ar atnaujinti būtiną gebėjimų vertinimo egzaminą, jei jis turi atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą.
- c) FIE(As), FIE(S) ir FIE(B). Dirizablio, sklandytuvo ir oro baliono skrydžio instruktoriaus egzaminuotojo (FIE(As), FIE(S) ir FIE(B)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti atitinkamos kategorijos orlaivio instruktoriaus pažymėjimui gauti, pratęsti ar atnaujinti būtiną gebėjimų vertinimo egzaminą, jei jis turi atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą.

FCL.1010.FIE FIE. Išankstinės sąlygos

- a) FIE(A). Prašymo išduoti FIE(A) pažymėjimą teikėjas:

norintis vykdyti gebėjimų vertinimo egzaminą:

1. privalo turėti atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą, jei taikoma;
2. kaip lėktuvo ar TMG pilotas privalo būti išskraidęs 2 000 valandų skrydžio laiko; ir
3. mokydamas prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjas privalo būti išskraidęs bent 100 valandų skrydžio laiko.

- b) FIE(H). Prašymo išduoti FIE(H) pažymėjimą teikėjas:

1. privalo turėti atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą, jei taikoma;
2. kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 2 000 valandų skrydžio laiko;
3. mokydamas prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjas privalo būti išskraidęs bent 100 valandų skrydžio laiko.

▼B

c) FIE(As). Prašymo išduoti FIE(As) pažymėjimą teikėjas:

1. kaip dirižablio pilotas privalo būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko;
2. mokydamas prašymo išduoti FI(As) pažymėjimą teikėjus privalo būti išskraidęs bent 20 valandų skrydžio laiko;
3. privalo turėti atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą.

d) FIE(S). Prašymo išduoti FIE(S) pažymėjimą teikėjas:

1. privalo turėti atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą;
2. kaip sklandytuvo ar motorizuotojo sklandytuvo pilotas privalo būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko;
3. privalo būti:
 - i) išskraidęs 10 valandų skrydžio laiko ar atlikęs 30 kartų pakilęs TMG mokydamas prašymo išduoti TMG instruktoriaus pažymėjimą teikėjus, jei prašymo išduoti FIE(S) teikėjas nori vykdyti TMG gebėjimų vertinimo egzaminą;
 - ii) visais kitais atvejais privalo būti išskraidęs 10 valandų ar 30 kartų pakilęs mokydamas prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjus.

e) FIE(B). Prašymo išduoti FIE(B) pažymėjimą teikėjas:

1. privalo turėti atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą;
2. kaip oro baliono pilotas privalo būti išskraidęs 350 valandų skrydžio laiko;
3. mokydamas prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjus privalo būti išskraidęs 10 valandų skrydžio laiko.

▼B*I priedėlis***Teorijos žinių įskaitymas****▼M4****A. TEORIJS ŽINIŲ ĮSKAITYMAS IŠDUODANT PILOTO LICENCIJĄ.
PAPILDOMO MOKYMO IR EGZAMINŲ REIKALAVIMAI****▼B****1. LAPL, PPL, BPL ir SPL**

- 1.1. Išduodant LAPL, kitos kategorijos orlaivio LAPL turėtojai visiškai įskaitomos FCL.120 dalies a punkte nurodytų bendrųjų dalykų teorijos žinios.

▼M4

- 1.2. Nepažeidžiant pirmesnio punkto nuostatų, išduodant LAPL, PPL, BPL ar SPL, kitos kategorijos orlaivio piloto licencijos turėtojas privalo baigti teorijos mokymo kursą ir išlaikyti šių dalykų tinkamo lygio teorijos egzaminus:

- skrydžio principų,
- skrydžių procedūrų,
- skrydžio vykdymo ir planavimo,
- bendrųjų žinių apie orlaivius,
- navigacijos.

▼B

- 1.3. Išduodant PPL, BPL ar SPL laikoma, kad tos pačios kategorijos orlaivio LAPL turėtojas yra visiškai įvykdęs teorijos mokymo ir egzaminų reikalavimus.

▼M4

- 1.4. Nepaisant 1.2 dalies nuostatų, LAPL(S), kuri taikoma ir TMG, turėtojas, siekdamas gauti LAPL(A), pagal FCL.135.A dalies a punkto 2 papunktį turi įrodyti tinkamo lygio teorijos žinias apie skrydžius virš žemės vieno stūmoklinio variklio klasės lėktuvu.

▼B**2. CPL**

- 2.1. Prašymo išduoti CPL teikėjas, turintis kitos kategorijos orlaivio CPL, išklauso patvirtintą papildomo teorijos mokymo kursą, kuriame atsižvelgiama į mokymo programų skirtingų kategorijų orlaivių CPL išduoti skirtumus.

- 2.2. Prašymo teikėjas, kaip nustatyta šioje dalyje, privalo išlaikyti atitinkamos kategorijos orlaivio šių dalykų teorijos egzaminus:

- 021 Bendrosios žinios apie orlaivius. Sklandmuo ir sistemos, elektros įranga, jėgainė, avarinė įranga;
- 022 Bendrosios žinios apie orlaivius. Prietaisai,
- 032/034 Lėktuvo (arba sraigtasparnio) charakteristikos,
- 070 Skrydžio procedūros, ir
- 080 Skrydžio principai.

- 2.3. Laikoma, kad prašymo išduoti CPL teikėjas, išlaikęs tos pačios kategorijos orlaivių IR teorijos egzaminus, yra įvykdęs šių dalykų teorijos žinių reikalavimus:

- žmogaus galimybių,
- meteorologijos.

▼ B**3. ATPL**

- 3.1. Prašymo išduoti ATPL teikėjas, turintis kitos kategorijos orlaivio ATPL, turi būti išklaušęs ATO rengiamą papildomo teorijos mokymo kursą, kuriame atsižvelgiama į mokymo programų skirtingų kategorijų orlaivių ATPL išduoti skirtumus.

▼ M3

- 3.2. Prašymo teikėjas privalo išlaikyti šiuos šioje dalyje nustatytus atitinkamos kategorijos orlaivio teorijos egzaminus:

- 021 Bendrosios žinios apie orlaivius. Sklandmuo ir sistemos, elektros įranga, jėgainė, avarinė įranga;
- 022 Bendrosios žinios apie orlaivius. Prietaisai;
- 032/034 Lėktuvo arba sraigataspurnio (priklausomai nuo atvejo) charakteristikos;
- 070 Skrydžio procedūros; ir
- 080 Skrydžio principai.

▼ B

- 3.3. Laikoma, kad prašymo išduoti ATPL(A) teikėjas, išlaikęs atitinkamus CPL(A) teorijos egzaminus, yra įvykdęs ryšio priemonių pagal VFR teorijos žinių reikalavimus.
- 3.4. Laikoma, kad prašymo išduoti ATPL(H) teikėjas, išlaikęs atitinkamus CPL(H) teorijos egzaminus, yra įvykdęs šių dalykų teorijos žinių reikalavimus:
- oro teisės,
 - skrydžio sraigataspurniu principų,
 - ryšio priemonių pagal VFR.
- 3.5. Laikoma, kad prašymo išduoti ATPL(A) teikėjas, išlaikęs atitinkamus IR(A) teorijos egzaminus, yra įvykdęs ryšio priemonių pagal IFR teorijos žinių reikalavimus.
- 3.6. Laikoma, kad prašymo išduoti ATPL(H) teikėjas, turintis IR(H) ir išlaikęs atitinkamus CPL(H) teorijos egzaminus, yra įvykdęs šių dalykų teorijos žinių reikalavimus:
- skrydžio sraigataspurniu principų,
 - ryšio priemonių pagal VFR.

4. IR**▼ M3**

- 4.1. Laikoma, kad prašymo išduoti IR arba EIR teikėjas, išlaikęs atitinkamus tos pačios kategorijos orlaivio CPL teorijos egzaminus, yra įvykdęs šių dalykų teorijos žinių reikalavimus:
- žmogaus galimybių;
 - meteorologijos.

▼ B

- 4.2. Prašymo išduoti IR(H) teikėjas, išlaikęs atitinkamus ATPL(H) VFR teorijos egzaminus, privalo išlaikyti šių dalykų egzaminus:
- oro teisės,
 - skrydžio planavimo ir skrydžio stebėsenos,
 - radijo navigacijos,
 - ryšio priemonių pagal IFR.

2 priedėlis

Kalbos mokėjimo vertinimo skalė. Eksperto, tobulas ir darbinis kalbos mokėjimo lygiai

Lygis	Tarimas	Struktūra	Žodynas	Sklandumas	Supratimas	Bendravimas
Eksperto (6 lygis)	Tarimas, kirčiavimas, kalbėjimo ritmas ir intonacija, nors jiems daro įtakos gimtoji kalba ar dialektas, beveik niekada netrukdo lengvai suprasti.	Nuolat tinkamai vartoja pagrindines ir sudėtingas gramatines struktūras ir sakinių tipus.	Žodynas pakankamai turtingas ir tikslus, kad būtų galima suprantamai bendrauti įvairiomis žinomomis ir nežinomomis temomis. Vartoja frazeologizmus, stilistinius atspalvius ir tinkamą registrą.	Kalba laisvai ir be ypatingų pastangų ilgą laiką. Kalba pajvairinama stilistiškai, pavyzdžiui, pabrėžiant mintį. Spontaniškai vartoja tinkamus jungiamuosius žodelius ir jungtukus.	Dažniausiai tiksliai supranta beveik bet kokią kontekstą, įskaitant lingvistinių ir kultūrinių subtilybių supratimą.	Lengvai bendrauja beveik visose situacijose. Priima žodines replikas ir nekalbinius signalus ir tinkamai į juos reaguoja.
Tobulas (5 lygis)	Tarimas, kirčiavimas, kalbėjimo ritmas ir intonacija, nors jiems daro įtakos gimtoji kalba ar dialektas, retai trukdo lengvai suprasti.	Dažniausiai tinkamai vartoja pagrindines gramatines struktūras ir sakinių tipus. Stengiasi vartoti sudėtingas struktūras, tačiau daro klaidų, kurios kartais iškreipia prasmę.	Žodynas pakankamai turtingas ir tikslus, kad būtų galima suprantamai bendrauti bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis. Perfrazuoja nuosekliai ir tiksliai. Retkarčiais vartoja frazeologizmus.	Gali ilgai kalbėti palyginti laisvai žinomomis temomis, bet kalboje trūksta stiliaus įvairovės. Gali vartoti tinkamus jungiamuosius žodelius ir jungtukus.	Tiksliai supranta pokalbį bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis ir dažniausiai tiksliai supranta sudėtingą kalbą, kalbą sudėtingoje situacijoje arba įvykiams pakrypus netikėta linkme. Supranta įvairias tarmes (dialektą ir (arba) akcentą) ir registrus.	Atsako iškart, tinkamai ir informatyviai. Veiksmingai palaiko kalbėtojo ir klausytojo dialogą.

Lygis	Tarimas	Struktūra	Žodynas	Sklandumas	Supratimas	Bendravimas
Darbinis (4 lygis)	Tarimas, kirčiavimas, kalbėjimo ritmas ir intonacija yra paveikti gimtosios kalbos ar dialekto, tačiau tai tik kartais trukdo lengvai suprasti.	Kūrybingai ir dažniausiai tinkamai vartoja pagrindines gramatines struktūras ir sakinių tipus. Neįprastose arba netikėtose situacijose gali daryti klaidų, tačiau jos retai iškreipia prasmę.	Žodynas dažniausiai pakankamai turtingas ir tikslus, kad būtų galima suprantamai bendrauti bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis. Dažnai gali sėkmingai perfrazuoti, ypač neįprastose arba nenumatytose situacijose, kai pritrūksta žodžių.	Vartoja ilgesnius junginius deramu tempu. Pereinant nuo išminktų arba šabloniškų posakių prie spontaniško pokalbio, kartais gali kalbėti nesklaidžiai, bet tai netrukdo veiksmingai bendrauti. Gali ribotai vartoti jungiamuosius žodelius ir jungtukus. Jungiamieji žodeliai neblaško dėmesio.	Beveik visada tiksliai supranta pokalbį bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis, kai akcentas arba tarmė yra pakankamai žinomi tarptautinei bendruomenei. Gali lengviau suprasti sudėtingą kalbą, kalbą sudėtingoje situacijoje arba įvykiams pakrypus netikėta linkme, gali reikėti paaiškinimo.	Paprastai atsako iškart, tinkamai ir informatyviai. Pradedą ir palaiko pokalbį net tada, kai įvykiai pakrypsta netikėta linkme. Tinkamai sprendžia akivaizdžius nesusipratimus – pasitikslinka, patvirtina ar išsiaiškina.

Pastaba. 2 priedėlio pirminė teksto versija perkelta į AMC, taip pat žr. aiškinamąjį raštą.

▼B*3 priedėlis***Mokymo kursai CPL ir ATPL gauti**

1. Šiame priedėlyje aprašomi įvairių tipų mokymo kursų, kuriuos baigus išduodama CPL ar ATPL (su IR ir be IR), reikalavimai.
2. Prašymo teikėjas, kuris per mokymo kursą nori pereiti į kitą ATO, kreipiasi į kompetentingą instituciją, kad ji oficialiai įvertintų, kiek mokymo valandų dar reikia.

A. ATP integruotasis kursas. Lėktuvai**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. ATP(A) integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip komerciniame oro transporte naudojamų daugiapiločių kelių variklių lėktuvų antrasis pilotas ir gauti CPL(A)/IR.
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti ATP(A) integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(A) ar PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(A) ar PPL(H) turėtojas, įskaitoma 50 %, bet ne daugiau kaip 40 valandų arba, jei prašymo teikėjas turi skrydžio lėktuvu naktį kvalifikaciją, ne daugiau kaip 45 valandos iki kurso pradžios išskraidyto skrydžio laiko, iš kurių iki 20 valandų gali būti įskaityta skrydžio su instruktoriumi laiko.
4. Kursą sudaro:
 - a) teorijos mokymas, atitinkantis ATPL(A) gauti reikalingą žinių lygį;
 - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas; ir
 - c) skrydžių daugiapiločiu lėktuvu MCC mokymas.
5. Viso ATP(A) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai ir IR gauti, jei įvykdyti taikomi reikalavimai.

TEORIJS ŽINIOS

6. ATP(A) teorijos kursą sudaro bent 750 valandų mokymas.
7. MCC kursą sudaro bent 25 valandų teorijos mokymas ir pratimai.

TEORIJS EGZAMINAS

8. Prašymo teikėjas įrodo turįs ATPL(A) turėtojui suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

9. Skrydžio mokymą, išskyrus mokymą orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, sudaro, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus, iš viso bent 195 valandos, iš kurių iki 55 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Per visą 195 valandų mokymą prašymo teikėjas privalo išskraidyti bent:
 - a) 95 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 55 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;

▼B

- b) 70 valandų vykdydamas įgulos vado funkcijas, įskaitant skrydžio pagal VFR ir skrydžio pagal prietaisus laiką, išskraidytą vykdant piloto mokinio įgulos vado (SPIC) funkcijas. Į skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas laiką gali būti įskaitoma ne daugiau kaip 20 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, išskraidyto vykdant SPIC funkcijas;
 - c) 50 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 540 km (300 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį dviejuose ne išvykimo aerodromuose nutupiama visiškai sustojant;
 - d) 5 valandas skrydžio naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos maršrutu laiko ir 5 savarankiškus kilimus bei 5 savarankiškus tūpimus iki visiškai sustojant ir
 - e) 115 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, kurias sudaro bent:
 - 1. 20 valandų vykdant SPIC funkcijas;
 - 2. 15 valandų MCC, kurios gali būti treniravimosi FFS ar FNPT II valandos;
 - 3. 50 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymas, iš kurių:
 - i) iki 25 valandų gali būti treniruokliu FNPT I imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas; arba
 - ii) iki 40 valandų gali būti treniruokliu FNPT II, FTD 2 ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas, iš kurių iki 10 valandų gali būti mokymosi FNPT I laikas.
- Prašymo teikėjui, turinčiam bazinio skrydžio pagal prietaisus modulio kurso baigimo pažymėjimą, į privalomą skrydžio pagal prietaisus mokymo laiką įskaitoma iki 10 valandų. Mokymosi BITD valandos neįskaitomos;
- f) 5 valandas bent 4 asmenims skraidinti sertifikuotu lėktuvu, turinčiu kintamojo menčių posvyrio kampo orsraigę ir įtraukiamąją važiuoklę.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

- 10. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(A) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą vieno variklio arba kelių variklių lėktuvu ir IR gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių lėktuvu.

B. ATP modulinis kursas. Lėktuvai

- 1. Prašymo išduoti ATPL(A) teikėjas, kuris per modulinį kursą baigia teorijos mokymo kursą, privalo:
 - a) turėti bent PPL(A), išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą; ir
- išklausyti bent toliau nurodytą teorijos valandų skaičių:
- 1. prašymo teikėjas, turintis PPL(A) – 650 valandų;
 - 2. prašymo teikėjas, turintis CPL(A) – 400 valandų;
 - 3. prašymo teikėjas, turintis IR(A) – 500 valandų;
 - 4. prašymo teikėjas, turintis CPL(A) ir IR(A) – 250 valandų.

▼B

Teorijos mokymas turi būti baigtas prieš laikant ATPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą.

C. CPL/IR integruotasis kursas. Lėktuvai**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. CPL(A) ir IR(A) integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip komerciniame oro transporte naudojamo vienpiločio vieno variklio lėktuvo ar vienpiločio kelių variklių lėktuvo pilotas ir gauti CPL(A)/IR.
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(A)/IR integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(A) ar PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(A) ar PPL(H) turėtojas, įskaitoma 50 %, bet ne daugiau kaip 40 valandų arba, jei prašymo teikėjas turi skrydžio lėktuvu naktį kvalifikaciją, ne daugiau kaip 45 valandos iki kurso pradžios išskraidyto skrydžio laiko, iš kurių iki 20 valandų gali būti įskaityta skrydžio su instruktoriumi laiko.
4. Kursą sudaro:
 - a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(A) ir IR gauti reikalingą žinių lygį; ir
 - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.
5. Viso CPL/IR(A) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai ir IR gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. CPL(A)/IR teorijos kursą sudaro bent 500 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(A) ir IR turėtojų suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą, išskyrus mokymą orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, sudaro, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus, iš viso bent 180 valandų, iš kurių iki 40 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Per visą 180 valandų mokymą prašymo teikėjas privalo išskraidyti bent:
 - a) 80 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 40 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;
 - b) 70 valandų vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant skrydžio pagal VFR ir skrydžio pagal prietaisus laiką, kuris gali būti išskraidytas vykdant SPIC funkcijas. Į skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas laiką gali būti įskaitoma ne daugiau kaip 20 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, išskraidyto vykdant SPIC funkcijas;
 - c) 50 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 540 km (300 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį dviejuose ne išvykimo aerodromuose nutupiama visiškai sustojant;

▼ B

d) 5 valandas skrydžio naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus kilimus bei 5 savarankiškus tūpimus visiškai sustojant; ir

e) 100 valandų skrydžio pagal prietaisus laikas, kurias sudaro bent:

1. 20 valandų vykdant SPIC funkcijas; ir

2. 50 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymas, iš kurių:

i) iki 25 valandų gali būti treniruokliu FNPT I imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas; arba

ii) iki 40 valandų gali būti treniruokliu FNPT II, FTD 2 ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas, iš kurių iki 10 valandų gali būti mokymosi FNPT I laikas.

Prašymo teikėjui, turinčiam bazinio skrydžio pagal prietaisus modulio kurso baigimo pažymėjimą, į privalomą skrydžio pagal prietaisus mokymo laiką įskaitoma iki 10 valandų. Mokymosi BITD valandos neįskaitomos;

f) 5 valandas bent 4 asmenims skraidinti sertifikuotu lėktuvu, turinčiu kintamojo menčių posvyrio kampo orsraigę ir įtraukiamąją važiuoklę.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

9. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(A) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą ir IR gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą vieno variklio arba kelių variklių lėktuvu.

D. CPL integruotasis kursas. Lėktuvai**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. CPL(A) integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų gauti CPL(A).

2. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(A) integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.

3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(A) ar PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(A) ar PPL(H) turėtojas, įskaitoma 50 %, bet ne daugiau kaip 40 valandų arba, jei prašymo teikėjas turi skrydžio lėktuvu naktį kvalifikaciją, ne daugiau kaip 45 valandos iki kurso pradžios išskraidyto skrydžio laiko, iš kurių iki 20 valandų gali būti įskaityta skrydžio su instruktoriumi laiko.

4. Kursą sudaro:

a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(A) gauti reikalingą žinių lygį; ir

b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

5. Viso CPL(A) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

▼B**TEORIJS ŽINIOS**

6. CPL(A) teorijos kursą sudaro bent 350 valandų mokymas.

TEORIJS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(A) turėtoji suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą, išskyrus mokymą orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, sudaro, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus, iš viso bent 150 valandų, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Per visą 150 valandų mokymą prašymo teikėjas privalo išskraidyti bent:
- a) 80 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;
 - b) 70 valandų vykdydamas įgulos vado funkcijas;
 - c) 20 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 540 km (300 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį dviejuose ne išvykimo aerodromuose nutupiama visiškai sustojant;
 - d) 5 valandas skrydžio naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus kilimus bei 5 savarankiškus tūpimus visiškai sustojant;
 - e) 10 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymas, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu FNPT I, FTD 2, FNPT II ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Prašymo teikėjui, turinčiam bazinio skrydžio pagal prietaisus modulio kurso baigimo pažymėjimą, į privalomą skrydžio pagal prietaisus mokymo laiką įskaitoma iki 10 valandų. Mokymosi BITD valandos neįskaitomos;
 - f) 5 valandas bent keturiems asmenims skraidinti sertifikuotu lėktuvu, turinčiu kintamojo menčių posvyrio kampo orsraigę ir įtraukiamąją važiuoklę.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

9. Baigęs skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(A) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą vieno variklio arba kelių variklių lėktuvu.

E. CPL modulinis kursas. Lėktuvai**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. CPL(A) modulinio kurso paskirtis – išmokyti PPL(A) turėtoją tiek, kad jis galėtų gauti CPL(A).
2. Prieš pradėdamas mokytis pagal CPL(A) modulinį kursą, prašymo teikėjas privalo turėti PPL(A), išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą.
3. Prieš pradėdamas skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas privalo:
 - a) būti išskraidęs 150 valandų skrydžio laiko;
 - b) būti įvykdęs kelių variklių lėktuvų klasės ar lėktuvo tipo kvalifikacijai gauti būtinas išankstines sąlygas pagal H skyrių, jei per įgūdžių patikrinimo egzaminą bus naudojamas kelių variklių lėktuvas.

▼B

4. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(A) modulinį kursą, visus skrydžio mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą. Teorijos mokymas gali būti vykdomas ATO, kurioje mokoma tik teorijos.

5. Kursą sudaro:

- a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(A) gauti reikalingą žinių lygį; ir
- b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJOS ŽINIOS

6. Patvirtintą CPL(A) teorijos kursą sudaro bent 250 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(A) turėtoji suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. IR neturintis prašymo teikėjas privalo išskraidyti bent 25 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant 10 skrydžio pagal prietaisus mokymo valandų, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu BITD, FNPT I ar II, FTD 2 ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas.

9. Galiojančią IR(A) turinčiam prašymo teikėjui įskaitomas visas skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laikas. Galiojančią IR(H) turinčiam prašymo teikėjui įskaitoma iki 5 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko; šiuo atveju bent 5 valandos skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko turi būti išskraidytos lėktuvu. Bazinio skrydžio pagal prietaisus modulio kurso baigimo pažymėjimą turinčiam prašymo teikėjui įskaitoma iki 10 valandų privalomojo skrydžio pagal prietaisus mokymo laiko.

10. a) Galiojančią IR turintis prašymo teikėjas išskraido bent 15 valandų vizualiojo skrydžio mokymo su instruktoriumi laiko.

b) Skrydžio naktį lėktuvu kvalifikacijos neturintis prašymo teikėjas privalo baigti papildomą bent 5 valandų skrydžio naktį mokymą, kurį sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį ir 5 savarankiškus kilimus bei 5 savarankiškus tūpimus visiškai sustojant.

11. Bent 5 skrydžio mokymo valandos išskraidomos bent 4 asmenims skraidinti sertifikuotu lėktuvu, turinčiu kintamojo menčių posvyrio kampo orsraigę ir įtraukiamąją važiuoklę.

PATIRTIS

12. Prašymo išduoti CPL(A) teikėjas privalo būti išskraidęs bent 200 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent:

a) 100 valandų skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 20 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas laiko, įskaitant bent 540 km (300 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį dviejuose ne išvykimo aerodromuose nutupinama visiškai sustojant;

b) 5 valandas skrydžio naktį laiko; jas sudaro bent 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus kilimus bei 5 savarankiškus tūpimus visiškai sustojant, ir

▼B

- c) 10 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymo, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu FNPT I, FNPT II ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Prašymo teikėjui, turinčiam bazinio skrydžio pagal prietaisus modulio kurso baigimo pažymėjimą, į privalomą skrydžio pagal prietaisus mokymo laiką įskaitoma iki 10 valandų. Mokymosi BITD valandos neįskaitomos;

▼M3

- d) 6 valandos skrydžio laiko turi būti išskraidytos kelių variklių lėktuvu, jei kelių variklių lėktuvas naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą.

▼B

- e) Vykdamas kitos kategorijos orlaivio įgulos vado funkcijas išskraidytas valandos į 200 valandų skrydžio laiko gali būti įskaitytos šiais atvejais:
 - i) jei prašymo teikėjas turi PPL(H), įskaitoma 30 valandų skrydžio sraigtasparniu laiko; arba
 - ii) jei prašymo teikėjas turi CPL(H), įskaitoma 100 valandų skrydžio sraigtasparniu laiko; arba
 - iii) įskaitoma 30 valandų skrydžio TMG ar sklandytuvu laiko; arba
 - iv) jei prašymo teikėjas turi PPL(As), įskaitoma 30 valandų skrydžio diržabliu laiko; arba
 - v) jei prašymo teikėjas turi CPL(As), įskaitoma 60 valandų skrydžio diržabliu laiko.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

13. Baigęs skrydžio mokymo kursą ir įvykdęs tinkamos patirties reikalavimus, prašymo teikėjas laiko CPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą vieno variklio arba kelių variklių lėktuvu.

F. ATP/IR integruotasis kursas. Sraigtasparniai**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. ATP(H)/IR integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip komercinio oro transporto daugiapiločio kelių variklio sraigtasparnio antrasis pilotas ir gauti CPL(H)/IR.
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti ATP(H)/IR integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(H) turėtojas, jam įskaitoma 50 % tinkamos patirties, bet ne daugiau kaip:
 - a) 40 valandų, iš kurių iki 20 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko; arba
 - b) 50 valandų, iš kurių iki 25 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi skrydžio sraigtasparniu naktį kvalifikaciją.
4. Kursą sudaro:
 - a) teorijos mokymas, atitinkantis ATPL(H) ir IR gauti reikalingą žinių lygį;
 - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas; ir
 - c) skrydžių daugiapiločiu sraigtasparniu MCC mokymas.
5. Viso ATP(H)/IR kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai ir IR gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

▼B**TEORIJOS ŽINIOS**

6. ATP(H)/IR teorijos kursą sudaro bent 750 valandų mokymas.
7. MCC kursą sudaro bent 25 valandų teorijos mokymo pratimai.

TEORIJOS EGZAMINAS

8. Prašymo teikėjas įrodo turįs ATPL(H) ir IR turėtoji suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

9. Skrydžio mokymą sudaro iš viso bent 195 valandos, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus. Per visą 195 valandų mokymą prašymo teikėjas išskraido bent:

- a) 140 valandų su instruktoriumi, iš kurių:

1. 75 valandos vizualiojo skrydžio mokymo, kurias gali sudaryti:

- i) 30 valandų C/D lygio sraigtasparnio FFS; arba
- ii) 25 valandos FTD 2,3; arba
- iii) 20 valandų sraigtasparnio FNPT II/III; arba
- iv) 20 valandų lėktuvu arba TMG;

2. 50 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymo, kurias gali sudaryti:

- i) iki 20 valandų sraigtasparnio FFS, FTD 2/3 ar FNPT II/III; arba
- ii) 10 valandų bent sraigtasparnio FNPT I arba lėktuvu;

3. 15 valandų MCC, kurios gali būti treniravimosi sraigtasparnio FFS, FTD 2,3(MCC) ar FNPT II/III(MCC) valandos.

Jei skrydžio mokymas vykdomas kito tipo sraigtasparniu nei vizualiojo skrydžio mokymui naudotas sraigtasparnio FFS, įskaitomas ne didesnis kaip mokymuisi sraigtasparnio FNPT II/III skirtas valandų skaičius.

- b) 55 valandas vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 40 valandų gali būti išskraidyta vykdant SPIC funkcijas. Išskraidoma bent 14 valandų savarankiško skrydžio dieną ir 1 valanda savarankiško skrydžio naktį laiko;
- c) išskraidoma 50 valandų maršrutinio skrydžio laiko, įskaitant bent 10 valandų maršrutinio skrydžio vykdant SPIC funkcijas, įskaitant bent 185 km (100 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį dviejuose ne išvykimo aerodromuose nutupinama visiškai sustojant;
- d) 5 valandas skrydžio sraigtasparniu naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama;
- e) 50 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, kurias sudaro:
 - i) 10 valandų bazinio skrydžio pagal prietaisus mokymo; ir
 - ii) 40 valandų IR mokymo, įskaitant bent 10 valandų skrydžio kelių variklių sraigtasparniu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR, laiko.

▼B**ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS**

10. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(H) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių sraigtasparniu ir IR gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių sraigtasparniu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR, ir įvykdo MCC mokymo reikalavimus.

G. ATP integruotasis kursas. Sraigtasparniai**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. ATP(H) integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip komerciniame oro transporte naudojamų daugiapiločių kelių variklių sraigtasparnių antrasis pilotas, turintis teisę vykdyti skrydžius tik pagal VFR, ir gauti CPL(H).
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti ATP(H) integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(H) turėtojas, jam įskaitoma 50 % tinkamos patirties, bet ne daugiau kaip:
 - a) 40 valandų, iš kurių iki 20 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko; arba
 - b) 50 valandų, iš kurių iki 25 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi skrydžio sraigtasparniu naktį kvalifikaciją.
4. Kursą sudaro:
 - a) teorijos mokymas, atitinkantis ATPL(H) žinių lygį;
 - b) vizualiojo skrydžio mokymas ir bazinis skrydžio pagal prietaisus mokymas ir
 - c) skrydžių daugiapiločiu sraigtasparniu MCC mokymas.
5. Viso ATP(H) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. ATPL(H) teorijos kursą sudaro bent 650 valandų mokymas.
7. MCC kursą sudaro bent 20 valandų teorijos mokymo pratimai.

TEORIJOS EGZAMINAS

8. Prašymo teikėjas įrodo turįs ATPL(H) turėtojai suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

9. Skrydžio mokymą sudaro iš viso bent 150 valandų, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus. Per visą 150 valandų mokymą prašymo teikėjas išskaido bent:
 - a) 95 valandas su instruktoriumi, iš kurių:
 - i) 75 valandos vizualiojo skrydžio mokymo, kurias gali sudaryti:
 1. 30 valandų C/D lygio sraigtasparnio FFS; arba

▼B

2. 25 valandos sraigtasparnio FTD 2,3; arba

3. 20 valandų sraigtasparnio FNPT II/III; arba

4. 20 valandų lėktuvu arba TMG;

ii) 10 valandų bazinio skrydžio pagal prietaisus mokymo, kurias gali sudaryti bent 5 valandos sraigtasparnio FNPT I imituojamo skrydžio ar skrydžio lėktuvu;

iii) 10 valandų MCC, kurios gali būti treniravimosi sraigtasparnio FFS ar FTD 2/3(MCC) arba FNPT II/III(MCC) valandos.

Jei skrydžio mokymas vykdomas kito tipo sraigtasparniu, nei vizualiojo skrydžio mokymui naudotas sraigtasparnis FFS, įskaitomas ne didesnis kaip sraigtasparnio FNPT II/III nustatytas valandų skaičius.

b) 55 valandas vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 40 valandų gali būti išskraidoma vykdant SPIC funkcijas. Išskraidoma bent 14 valandų savarankiško skrydžio dieną ir 1 valanda savarankiško skrydžio naktį;

c) išskraidoma 50 valandų maršrutinio skrydžio, įskaitant bent 10 valandų maršrutinio skrydžio vykdant SPIC funkcijas, įskaitant bent 185 km (100 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį dviejuose ne išvykimo aerodromuose nutupiama visiškai sustojant;

d) 5 valandas skrydžio sraigtasparniu naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupiama.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

10. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(H) reikalingų įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių sraigtasparniu ir įvykdo MCC reikalavimus.

H. ATP modulinis kursas. Sraigtasparniai

1. Prašymo išduoti ATPL(H) teikėjas, kuris per modulinį kursą baigia teorijos kursą, privalo turėti bent PPL(H) ir per 18 mėnesių baigti bent tokios trukmės mokymo kursą:

a) PPL(H), išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turintis prašymo teikėjas – 550 valandų;

b) CPL(H) turintis prašymo teikėjas – 300 valandų.

2. Prašymo išduoti ATPL(H)/IR teikėjas, kuris per modulinį kursą baigia teorijos kursą, privalo turėti bent PPL(H) ir baigti bent tokios trukmės mokymo kursą:

a) PPL(H) turintis prašymo teikėjas – 650 valandų;

b) CPL(H) turintis prašymo teikėjas – 400 valandų;

c) IR(H) turintis prašymo teikėjas – 500 valandų;

d) CPL(H) ir IR(H) turintis prašymo teikėjas – 250 valandų.

I. CPL/IR integruotasis kursas. Sraigtasparniai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. CPL(H)/IR integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio pilotas ir gauti kelių variklių sraigtasparnio CPL(H)/IR.

▼B

2. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(H)/IR integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(H) turėtojas, jam įskaitoma 50 % tinkamos patirties, bet ne daugiau kaip:
 - a) 40 valandų, iš kurių iki 20 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko; arba
 - b) 50 valandų, iš kurių iki 25 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi skrydžio sraigtasparniu naktį kvalifikaciją.
4. Kursą sudaro:
 - a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(H) ir IR, taip pat pradinei kelių variklių sraigtasparnio tipo kvalifikacijai gauti reikalingą žinių lygį; ir
 - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.
5. Viso CPL(H)/IR kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai ir IR gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. CPL(H)/IR gauti būtiną teorijos kursą sudaro bent 500 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(H) ir IR turėtoji suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą sudaro iš viso bent 180 valandų, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus. Per visą 180 valandų mokymą prašymo teikėjas išskraido bent:

- a) 125 valandas su instruktoriumi, iš kurių:
 - i) 75 vizualiojo skrydžio mokymo valandos, kurias gali sudaryti:
 1. 30 valandų C/D lygio sraigtasparnio FFS; arba
 2. 25 valandos sraigtasparnio FTD 2,3; arba
 3. 20 valandų sraigtasparnio FNPT II/III; arba
 4. 20 valandų lėktuvu arba TMG;
 - ii) 50 skrydžio pagal prietaisus mokymo valandų, kurias gali sudaryti:
 1. iki 20 valandų sraigtasparnio FFS, FTD 2/3 ar FNPT II/III; arba
 2. 10 valandų bent sraigtasparnio FNPT I ar lėktuvu.

Jei skrydžio mokymas vykdomas kito tipo sraigtasparniu nei vizualiojo skrydžio mokymui naudotas sraigtasparnio FFS, įskaitomas ne didesnis kaip sraigtasparnio FNPT II/III nustatytas valandų skaičius.

▼B

- b) 55 valandas vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 40 valandų gali būti išskraidoma vykdant SPIC funkcijas. Išskraidoma bent 14 valandų savarankiško skrydžio dieną ir 1 valanda savarankiško skrydžio naktį;
- c) 10 valandų maršrutinio skrydžio su instruktoriumi;
- d) 10 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 185 km (100 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį nutupinama visiškai sustojant dviejuose skirtinguose aerodromuose (be išvykimo aerodromo);
- e) 5 valandas skrydžio sraigtasparniu naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama;
- f) 50 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, kurias sudaro:
 - i) 10 valandų bazinio skrydžio pagal prietaisus mokymo; ir
 - ii) 40 valandų IR gauti būtino mokymo, įskaitant bent 10 valandų skrydžio kelių variklių sraigtasparniu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR, laiko.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

9. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(H) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą vieno variklio arba kelių variklių sraigtasparniu ir IR gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių sraigtasparniu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR.

J. CPL integruotasis kursas. Sraigtasparniai**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. CPL(H) integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų gauti CPL(H).
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(H) integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos I priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(H) turėtojas, jam įskaitoma 50 % tinkamos patirties, bet ne daugiau kaip:
 - a) 40 valandų, iš kurių iki 20 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko; arba
 - b) 50 valandų, iš kurių iki 25 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi skrydžio sraigtasparniu naktį kvalifikaciją.
4. Kursą sudaro:
 - a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(H) gauti reikalingą žinių lygį; ir
 - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.
5. Viso CPL(H) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

▼B**TEORIJS ŽINIOS**

6. Patvirtintą CPL(H) teorijos kursą sudaro bent 350 valandų arba, jei prašymo teikėjas yra PPL turėtojas, 200 valandų mokymas.

TEORIJS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(H) turėtoji suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus, sudaro iš viso bent 135 valandos, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Per visą 135 valandų mokymą prašymo teikėjas išskaido bent:

- a) 85 valandas su instruktoriumi, iš kurių:
- i) gali būti iki 75 valandų vizualiojo skrydžio mokymo, kurias gali sudaryti:
 - 1. 30 valandų C/D lygio sraigtasparnio FFS; arba
 - 2. 25 valandos sraigtasparnio FTD 2,3; arba
 - 3. 20 valandų sraigtasparnio FNPT II/III; arba
 - 4. 20 valandų lėktuvu arba TMG;
 - ii) iki 10 valandų gali būti skrydžio pagal prietaisus mokymas, iš kurių 5 valandas gali sudaryti mokymas bent sraigtasparnio FNPT I arba lėktuvu;
- Jei skrydžio mokymas vykdomas kito tipo sraigtasparniu nei vizualiojo skrydžio mokymui naudotas sraigtasparnio FFS, įskaitomas ne didesnis kaip sraigtasparnio FNPT II/III nustatytas valandų skaičius.
- b) 50 valandų vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 35 valandos gali būti išskraidomos vykdant SPIC funkcijas. Išskraidoma bent 14 valandų savarankiško skrydžio dieną ir 1 valanda savarankiško skrydžio naktį;
- c) 10 valandų maršrutinio skrydžio su instruktoriumi;
- d) 10 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 185 km (100 jūrmilių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį nutupama visiškai sustojant dviejuose skirtinguose aerodromuose (be išvykimo aerodromo);
- e) 5 valandas skrydžio sraigtasparniu naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama;
- f) 10 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 5 valandas skrydžio sraigtasparniu.

IGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

9. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(H) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą.

K. CPL modulinis kursas. Sraigtasparniai**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. CPL(H) modulinio kurso paskirtis – išmokyti PPL(H) turėtoją tiek, kad jis galėtų gauti CPL(H).

▼B

2. Prieš pradėdamas CPL(H) modulinį kursą, prašymo teikėjas privalo būti PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas.
3. Prieš pradėdamas skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas privalo:

▼M3

- a) būti išskraidęs 155 valandas skrydžio laiko, įskaitant 50 valandų vykdant sraigtasparnio įgulos vado funkcijas, iš kurių 10 valandų turi būti maršrutinio skrydžio laikas. Vykdant kitos kategorijos orlaivio įgulos vado funkcijas išskraidytos valandos gali būti įskaitytos į 155 valandų skrydžio laiką, kaip nurodyta K skirsnio 11 dalyje;

▼B

- b) būti įvykęs FCL.725 ir FCL.720.H dalyse nurodytus reikalavimus, jei per įgūdžių patikrinimo egzaminą bus naudojamas kelių variklių sraigtasparnis.
4. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(H) modulinį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą. Teorijos mokymas gali būti vykdomas ATO, kurioje mokoma tik teorijos.
5. Kursą sudaro:
 - a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(H) gauti reikalingą žinių lygį; ir
 - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJS ŽINIOS

6. Patvirtintą CPL(H) teorijos kursą sudaro bent 250 valandų mokymas.

TEORIJS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(H) turėtoji suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. IR neturintis prašymo teikėjas privalo išskraidyti bent 30 valandų su instruktoriumi, iš kurių:
 - a) 20 valandų vizualiojo skrydžio mokymo, į kurias gali būti įtrauktos 5 mokymosi sraigtasparnio FFS, FTD2/3, FNPT II ar FNPT III valandos; ir
 - b) 10 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymo, į kurias gali būti įtrauktos 5 mokymosi sraigtasparnio FTD 1 ar FNPT I arba lėktuvu išskraidytos valandos.
9. Galiojančią IR(H) turinčiam prašymo teikėjui įskaitomas visas skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laikas. Galiojančią IR(A) turintis prašymo teikėjas sraigtasparniu privalo išskraidyti bent 5 valandas skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko.
10. Skrydžio naktį sraigtasparniu kvalifikacijos neturintis prašymo teikėjas privalo baigti papildomą bent 5 valandų skrydžio naktį mokymą, kurį sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama.

PATIRTIS

11. Prašymo išduoti CPL(H) teikėjas privalo būti išskraidęs bent 185 valandas skrydžio laiko, įskaitant 50 valandų vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 10 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas laiko, įskaitant bent 185 km (100 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį nutupinama visiškai sustojant dviejuose skirtinguose aerodromuose (be išvykimo aerodromo).

▼B

Vykdamas kitos kategorijos orlaivio įgulos vado funkcijas išskraidytos valandos į 185 valandas skrydžio laiko gali būti įskaitytos šiais atvejais:

- a) jei prašymo teikėjas turi PPL(A), įskaitoma 20 valandų skrydžio lėktuvu; arba
- b) jei prašymo teikėjas turi CPL(A), įskaitoma 50 valandų skrydžio lėktuvu; arba
- c) įskaitoma 10 valandų skrydžio TMG ar sklandytuvu; arba
- d) jei prašymo teikėjas turi PPL(As), įskaitoma 20 valandų skrydžio dirizabliu; arba
- e) jei prašymo teikėjas turi CPL(As), įskaitoma 50 valandų skrydžio dirizabliu.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

12. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą ir įgijęs reikalingos patirties, prašymo teikėjas laiko CPL(H) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą.

L. CPL/IR integruotasis kursas. Dirizabliai**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. CPL(As)/IR integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip dirizablio pilotas ir gauti CPL(As)/IR.
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(As)/IR integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(As), PPL(A) arba PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(As), PPL(A) ar PPL(H) turėtojas, jam įskaitoma ne daugiau kaip:
 - a) 10 valandų, iš kurių iki 5 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko; arba
 - b) 15 valandų, iš kurių iki 7 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi skrydžio dirizabliu naktį kvalifikaciją.
4. Kursą sudaro:
 - a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(As) ir IR, taip pat pradinei dirizablio tipo kvalifikacijai gauti reikalingą žinių lygį; ir
 - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.
5. Viso CPL/IR(As) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisų licencijai ir IR gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. CPL(As)/IR teorijos kursą sudaro bent 500 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(As) ir IR kvalifikacijos turėtojui suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą sudaro iš viso bent 80 valandų, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus. Per visą 80 valandų mokymą prašymo teikėjas išskaido bent:

▼B

- a) 60 valandų su instruktoriumi, iš kurių:
 - i) 30 vizualiojo skrydžio mokymo valandų, kurias gali sudaryti:
 - 1. 12 valandų dirizablio FFS; arba
 - 2. 10 valandų dirizablio FTD; arba
 - 3. 8 valandos sraigtasparnio FNPT II/III; arba
 - 4. 8 valandos lėktuvu, sraigtasparniu arba TMG;
 - ii) 30 skrydžio pagal prietaisus mokymo valandų, kurias gali sudaryti:
 - 1. iki 12 valandų dirizablio FFS, FTD ar FNPT II/III; arba
 - 2. 6 valandos dirizablio FTD 1 ar FNPT I arba lėktuvu;

Jei skrydžio mokymas vykdomas kito tipo dirizabliu nei vizualiojo skrydžio mokymui naudotas dirizablio FFS, įskaitomos ne daugiau kaip 8 valandos.

- b) 20 valandų vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 5 valandos gali būti išskraidomos vykdant SPIC funkcijas. Išskraidoma bent 14 valandų savarankiško skrydžio dieną ir 1 valanda savarankiško skrydžio naktį;
- c) 5 valandas maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 90 km (50 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį paskirties aerodrome du kartus nutupinama visiškai sustojant;
- d) 5 valandas skrydžio dirizabliu naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama;
- e) 30 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, kurias sudaro:
 - i) 10 valandų bazinio skrydžio pagal prietaisus mokymo; ir
 - ii) 20 valandų IR gauti būtino mokymo, įskaitant bent 10 valandų mokymą kelių variklių dirizabliu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

- 9. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(As) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių arba vieno variklio dirizabliu ir IR gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių dirizabliu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR.

M. CPL integruotasis kursas. Dirizabliai**BENDROSIOS NUOSTATOS**

- 1. CPL(As) integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų gauti CPL(As).
- 2. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(As) integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
- 3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(As), PPL(A) arba PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(As), PPL(A) ar PPL(H) turėtojas, jam įskaitoma ne daugiau kaip:
 - a) 10 valandų, iš kurių iki 5 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko; arba
 - b) 15 valandų, iš kurių iki 7 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi skrydžio dirizabliu naktį kvalifikaciją.

▼B

4. Kursą sudaro:

- a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(As) gauti reikalingą žinių lygį; ir
- b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

5. Viso CPL(As) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJS ŽINIOS

6. Patvirtintą CPL(As) teorijos kursą sudaro bent 350 arba, jei prašymo teikėjas yra PPL turėtojas, 200 valandų mokymas.

TEORIJS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(As) turėtojui suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą, įskaitant visus pažangos patikrinimus, sudaro iš viso bent 50 valandų, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Per visą 50 valandų mokymą prašymo teikėjas išskaido bent:

- a) 30 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;
- b) 20 valandų vykdydamas įgulos vado funkcijas;
- c) 5 valandas maršrutinio skrydžio su instruktoriumi;
- d) 5 valandas maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 90 km (50 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį paskirties aerodrome du kartus nutupiama visiškai sustojant;
- e) 5 valandas skrydžio diržabliu naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupiama;
- f) 10 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 5 valandas skrydžio diržabliu.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

9. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(As) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą.

N. CPL modulinis kursas. Diržabliai**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. CPL(As) modulinio kurso paskirtis – išmokyti PPL(As) turėtoją tiek, kad jis galėtų gauti CPL(As).
2. Prieš pradėdamas mokytis pagal CPL(As) modulinį kursą, prašymo teikėjas privalo:
 - a) turėti PPL(As), išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą;
 - b) būti išskraidęs 200 valandų skrydžio laiko kaip diržablio pilotas, įskaitant 100 valandų vykdamas įgulos vado funkcijas, iš kurių 50 valandų maršrutinio skrydžio.

▼B

3. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(As) modulinį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą. Teorijos mokymas gali būti vykdomas ATO, kurioje mokoma tik teorijos.

4. Kursą sudaro:

- a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(As) gauti reikalingą žinių lygį; ir
- b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJS ŽINIOS

5. Patvirtintą CPL(As) teorijos kursą sudaro bent 250 valandų mokymas.

TEORIJS EGZAMINAS

6. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(As) turėtoji suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

7. IR neturintis prašymo teikėjas privalo išskraidyti bent 20 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko, iš kurių:

10 valandų vizualiojo skrydžio mokymo, į kurias gali būti įtrauktos 5 mokymosi dirižablio FFS, FTD2/3 arba FNPT II/III valandos; ir

10 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymo, į kurias gali būti įtrauktos 5 mokymosi bent dirižablio FTD 1 ar FNPT I arba lėktuvu išskraidytos valandos.

8. IR(As) turinčiam prašymo teikėjui įskaitomas visas skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laikas. Galiojančią kitos orlaivių kategorijos IR turintis prašymo teikėjas dirižabliu privalo išskraidyti bent 5 valandas skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko.

9. Skrydžio naktį dirižabliu kvalifikacijos neturintis prašymo teikėjas privalo baigti papildomą bent 5 valandų skrydžio naktį mokymą, kurį sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama.

PATIRTIS

10. Prašymo išduoti CPL(As) teikėjas privalo būti išskraidęs dirižabliu bent 250 valandų skrydžio laiko, įskaitant 125 valandas vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 50 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 90 km (50 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį paskirties aerodrome nutupinama visiškai sustojant.

Vykdant kitos kategorijos orlaivio įgulos vado funkcijas išskraidytos valandos į 185 valandas skrydžio laiko gali būti įskaitytos šiais atvejais:

- a) jei prašymo teikėjas turi PPL(A) arba PPL(H), įskaitoma 30 valandų skrydžio atitinkamai lėktuvu ar sraigatsparniu laiko; arba
- b) jei prašymo teikėjas turi CPL(A) arba CPL(H), įskaitoma 60 valandų skrydžio atitinkamai lėktuvu ar sraigatsparniu laiko; arba
- c) įskaitoma 10 valandų skrydžio TMG ar sklandytuvu laiko; arba
- d) įskaitoma 10 valandų skrydžio oro balionu laiko.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

11. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą ir įgijęs reikalingos patirties, prašymo teikėjas laiko CPL(As) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą.

▼B*4 priedėlis***Igūdžių patikrinimas CPL gauti****A. Bendrosios nuostatos**

1. Prašymo laikyti CPL gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą teikėjas privalo būti baigęs mokymo skraidyti tos pačios klasės ar tipo orlaiviu, kokių bus laikomas įgūdžių patikrinimo egzaminas, kursą.
2. Prašymo teikėjas privalo išlaikyti visas įgūdžių patikrinimo egzamino dalis. Jei neišlaikomas koks nors egzamino dalies elementas, neišlaikoma visa dalis. Jei neišlaikoma daugiau kaip viena dalis, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko tik vienos dalies, jis perlaiko tik tą dalį. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vienos egzamino dalies, įskaitant tas dalis, kurios buvo išlaikytos per pirmesnį bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. Visos įgūdžių patikrinimo egzamino dalys turi būti išlaikytos per 6 mėnesius. Jei visos atitinkamos egzamino dalys neišlaikomos per du bandymus, būtina baigti papildomą mokymo kursą.
3. Papildomo mokymo gali būti reikalaujama neišlaikius bet kurio įgūdžių patikrinimo egzamino. Bandymų laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą skaičius neribojamas.

PATIKRINIMO EGZAMINO VYKDYMAS

4. Jei prašymo teikėjas nusprendžia nutraukti įgūdžių patikrinimo egzaminą dėl skrydžio egzaminuotojo (FE) nuomone netinkamų priežasčių, jis turi perlaikyti visą įgūdžių patikrinimo egzaminą. Jei egzaminas nutraukiamas dėl FE nuomone svarbių priežasčių, per kitą skrydį laikomos tik nelaikytos egzamino dalys.
5. FE nuožiūra prašymo teikėjas gali vieną kartą pakartoti bet kurį egzamino manevrą ar procedūrą. FE gali bet kuriuo metu nutraukti egzaminą, jei laikoma, kad prašymo teikėjas turi perlaikyti visą skraidymo įgūdžių patikrinimo egzaminą.
6. Reikalaujama, kad prašymo teikėjas skristų orlaiviu sėdėdamas toje vietoje, kurioje galima vykdyti įgulos vado funkcijas, ir laikyti egzaminą taip, lyg orlaivyje nebūtų kitų įgulos narių. Atsakomybė už skrydį nustatoma pagal nacionalines taisykles.
7. Prašymo teikėjas FE nurodo vykdomus patikrinimus ir pareigas, įskaitant radijo prietaisų identifikavimą. Patikrinimai atliekami pagal orlaivio, kuriuo laikomas įgūdžių patikrinimo egzaminas, kontrolinį sąrašą. Reikalaujama, kad per priešskrydinį pasirengimą egzaminui prašymo teikėjas nustatytų galios ir greičio nuostatas. Prašymo teikėjas kilimo, artėjimo tūpti ir tūpimo duomenis apskaičiuoja pagal naudojamo orlaivio skrydžių vykdymo vadovo ar orlaivio naudojimo vadovo reikalavimus.
8. Skrydžio egzaminuotojas nedalyvauja orlaivio valdyme, išskyrus tuo atveju, kai įsikišti būtina saugumo sumetimais ar siekiant išvengti nepriimtino kitų orlaivių eismo sulaikymo.

B. CPL gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzamino turinys. Lėktuvai

1. Per įgūdžių patikrinimo egzaminą naudojamas lėktuvas turi atitikti mokomųjų lėktuvų reikalavimus ir būti sertifikuotas bent 4 asmenims skraidinti, turėti kintamojo menčių posvyrio kampo orsraigę ir įtraukiamąjį važiuoklę.
2. Skrendama FE parinktu maršrutu, o paskirties vieta yra valdomasis aerodromas. Prašymo teikėjas atsakingas už skrydžio planavimą ir užtikrina, kad orlaivyje būtų visa skrydžiui vykdyti reikalinga įranga ir dokumentai. Skrydis trunka bent 90 minučių.

▼B

3. Prašymo teikėjas įrodo gebąs:

- a) valdyti lėktuvą pagal jo galimybių ribas;
- b) sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;
- c) priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
- d) taikyti aviacijos žinias ir
- e) nuolat valdyti lėktuvą taip, kad niekada nekiltų rimtų abejonių, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai.

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

4. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos pagal oro sūkurių sąlygas, lėktuvo valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

Aukštis:

per įprastą skrydį	± 100 pėdų
imituojant variklio gedimą	± 150 pėdų

Maršruto laikymasis pagal radijo prietaisus ± 5°

Kursas:

per įprastą skrydį	± 10°
imituojant variklio gedimą	± 15°

Greitis:

kylant ir artėjant tūpti	± 5 mazgai
visais kitais skrydžio režimais	± 10 mazgų

EGZAMINO TURINYS

5. 2 dalies c punkto ir e punkto iv papunkčio, taip pat visus 5 ir 6 dalių veiksmus galima atlikti FNPT II ar FFS.

Visoms egzamino dalims taikomi šie reikalavimai: lėktuvo kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, lėktuvo valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, apsaugos nuo apledėjimo ir (arba) ledo pašalinimo procedūros, grėsmės ir klaidų valdymo principai.

1 DALIS. PRIEŠSKRYDINIAI VEIKSMAI IR IŠSKRIDIMAS	
a	Priešskrydiniai veiksmai, įskaitant: skrydžio planavimą, dokumentų parengimą, masės ir pusiausvyros nustatymą, susipažinimą su orų informacija, NOTAMS
b	Orlaivio patikrinimas ir techninis aptarnavimas
c	Riedėjimas ir kilimas
d	Orlaivio charakteristikų įvertinimas ir balansavimas
e	Manevrai ant žemės ir ore aerodromo teritorijoje
f	Išskridimo procedūra, aukščiamočio nustatymas, susidūrimo vengimo veiksmai (apžvalga iš kabinos)
g	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

2 DALIS. BENDRIEJI SKRYDŽIO ELEMENTAI	
a	Lėktuvo valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, įskaitant tiesųjį ir horizontalųjį skrydį, aukštėjimą, žemėjimą, apžvalgą iš kabinos
b	Skrydis kritiškai mažu oro srauto greičiu, įskaitant pradinės ir visiškos smukos atpažinimą ir išėjimą iš smukos
c	Posūkiai, įskaitant posūkius tūpimo konfigūracijoje. Statūs posūkiai 45° kampu
d	Skrydis kritiškai mažu oro srauto greičiu, įskaitant spiralinio piki-ravimo atpažinimą ir grįžimą iš spiralinio piki-ravimo į ankstesnę padėtį
e	Skrydis tik pagal prietaisus, įskaitant: i) horizontalųjį skrydį, kreiserinio skrydžio konfigūraciją, kurso, altitudės ir oro srauto greičio valdymą ii) posūkius aukštėjant ir žemėjant su 10–30° posvyriu iii) išėjimą iš neįprastos padėties erdvėje iv) ribotą valdymo skydo prietaisų skaičių
f	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
3 DALIS. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PROCEDŪROS	
a	Lėktuvo valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, įskaitant kreiserinio skrydžio konfigūraciją Nuotolio/trukmės įvertinimas
b	Orientavimasis, žemėlapių skaitymas
c	Altitudės, greičio ir kurso valdymas, apžvalga iš kabinos
d	Aukščiamočio nustatymas. Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
e	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, nuokrypio nuo maršruto įvertinimas ir tinkamo maršruto atstatymas
f	Oro sąlygų stebėjimas, tendencijų įvertinimas, skrydžio nukreipimo planavimas
g	Maršruto laikymasis, padėties nustatymas (NDB arba VOR), priemonių identifikavimas (skrydis pagal prietaisus). Skrydžio nukreipimo į atsarginį aerodromą plano įgyvendinimas (vizualusis skrydis)
4 DALIS. ARTĖJIMO TŪPTI IR TŪPIMO PROCEDŪROS	
a	Atvykimo procedūros, aukščiamočio nustatymas, patikrinimai, apžvalga iš kabinos
b	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
c	Antrasis ratas, pradedamas mažame aukštyje
d	Tūpimas įprastomis sąlygomis, tūpimas esant šoniniam vėjui (jei yra tinkamos sąlygos)
e	Trumpasis tūpimas
f	Artėjimas tūpti ir tūpimas esant minimaliam variklio veikimo režimui (taikoma tik vieno variklio orlaiviams)
g	Tūpimas nenaudojant užsparnių
h	Poskrydiniai veiksmai

5 DALIS. YPATINGOSIOS IR AVARINĖS PROCEDŪROS

Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–4 dalimis

a	Imituojamas variklio gedimas pakilus (saugioje altitudėje), gaisro gesinimo pratybos
b	Įrangos gedimai įskaitant atsarginės važiuoklės išleidimo mechanizmo, elektros ir stabdymo įrangos gedimus
c	Priverstinis tūpimas (imituojamas)
d	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
e	Žodiniai klausimai

6 DALIS. IMITUOJAMAS ASIMETRINIS SKRYDIS IR ATITINKAMI KLASĖS AR TIPO ASPEKTAI

Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–5 dalimis

a	Imituojamas variklio gedimas kylant (saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS)
b	Asimetrisinis artėjimas tūpti ir antrasis ratas
c	Asimetrisinis artėjimas tūpti ir tūpimas visiškai sustojant
d	Variklio išjungimas ir įjungimas iš naujo
e	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros, skraidymo meistriškumas
f	Jeigu taikoma, FE gali nuspręsti įtraukti šiuos orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijos įgūdžių patikrinimo elementus: i) lėktuvo sistemos, įskaitant autopiloto valdymą ii) slėgio sistemos valdymas iii) ledo pašalinimo ir apsaugos nuo apledėjimo sistemos naudojimas
g	Žodiniai klausimai

C. CPL gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzamino turinys. Sraigtasparniai

- Per įgūdžių patikrinimo egzaminą naudojamas sraigtasparnis turi atitikti mokomojo sraigtasparnio reikalavimus.
- Skrendama FE parinktu maršrutu, o visi skraidymo arti žemės ir kybojimo manevrai atliekami patvirtintame aerodrome/vietoje. 3 dalyje nurodytų maršrutų pabaiga gali būti išvykimo aerodromas ar kitas aerodromas, o viena iš paskirties vietų yra valdomasis aerodromas. Įgūdžių patikrinimas gali būti atliekamas per 2 skrydžius. Bendra skrydžio (-ų) trukmė – bent 90 minučių.
- Prašymo teikėjas įrodo gebąs:
 - valdyti sraigtasparnį pagal jo galimybių ribas;
 - sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevers;
 - priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
 - taikyti aviacijos žinias ir
 - nuolat valdyti sraigtasparnį taip, kad niekada nekiltų rimtų abejonų, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai.

▼B**EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS**

4. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos pagal oro sūkurių sąlygas, sraigtasparnio valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

Aukštis:

per įprastą skrydį ± 100 pėdų

imituojant rimtą avarinę situaciją ± 150 pėdų

Maršruto laikymasis pagal radijo prietaisus $\pm 10^\circ$

Kursas:

per įprastą skrydį $\pm 10^\circ$

imituojant rimtą avarinę situaciją $\pm 15^\circ$

Greitis:

kylant ir artėjant tūpti kelių variklių sraigtasparniu ± 5 mazgai

visais kitais skrydžio režimais ± 10 mazgų

Nuonaša:

kybojimas arti žemės kylant ± 3 pėdos

tūpiant neturi būti judėjimo į šonus ir atgal

EGZAMINO TURINYS

5. 4 dalies veiksmai gali būti atliekami sraigtasparnio FNPT ar sraigtasparnio FFS. Visoms egzamino dalims taikomi šie reikalavimai: sraigtasparnio kontrolių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, sraigtasparnio valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, apsaugos nuo apledėjimo procedūros, grėsmės ir klaidų valdymo principai.

1 DALIS. PRIEŠSKRYDINIAI IR POSKRYDINIAI PATIKRINIMAI IR PROCEDŪROS	
a	Žinios apie sraigtasparnį (pvz., techninių įrašų žurnalas, degalai, masė ir pusiausvyra, charakteristikos), skrydžio planavimas, dokumentai, NOTAMS, orai
b	Priešskrydinis patikrinimas/veiksmai, sraigtasparnio dalių vieta ir paskirtis
c	Pilotų kabinos patikrinimas, įjungimo procedūra
d	Ryšių ir navigacijos įrangos patikrinimas, dažnių parinkimas ir nustatymas
e	Pasirengimo kilti procedūra, R/T procedūra, ryšys su ATC (atitiktis)
f	Pastatymas į stovėjimo vietą, variklio išjungimas ir poskrydinė procedūra
2 DALIS. KYBOJIMO MANEVRAI, SUDĖTINGI MANEVRAI IR RIBOTOS ERDVĖS	
a	Kilimas ir tūpimas (atsioplėšimas nuo žemės ir nusileidimas ant žemės)
b	Riedėjimas, skrydis arti žemės

▼B

c	Kybojimas vietoje esant priešiniam, šoniniam vėjui ir pavėjui
d	Posūkiai kybant vietoje 360° kampu į kairę ir į dešinę (apsisukimas vietoje)
e	Manevravimas pirmyn, į šonus ir atgal kybant
f	Imituojamas variklio gedimas kybant
g	Greiti sustojimai prieš vėją ir pavėjui
h	Kilimas nuo nuolydžio/iš nepritaikytos vietos ir tūpimas ant nuolydžio/nepritaikytoje vietoje
i	Kilimas (įvairių profilių)
j	Kilimas esant šoniniam vėjui ir pavėjui (jei įmanoma)
k	Kilimas esant didžiausiai leistinai kilimo masei (tikrai ar imituojamai)
l	Artėjimas tūpti (įvairių profilių)
m	Kilimas ir tūpimas esant ribotai variklio galiai
n	Savisuka (FE turi pasirinkti du elementus iš šių: bazinė, nuotolinė, nedideliu greičiu ir apsisukimas 360°)
o	Tūpimas savisukos režimu
p	Praktinis priverstinis tūpimas su pakartotiniu variklio įjungimu
q	Variklio galios patikrinimas, žvalgymo technika, artėjimo tūpti ir išskridimo technika

3 DALIS. NAVIGACIJA. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PROCEDŪROS

a	Navigacija ir orientavimasis įvairiose altitudėse/įvairiame aukštyje, žemėlapių skaitymas
b	Altitudės/aukščio, greičio ir kurso valdymas, oro erdvės stebėjimas, aukščiačiačio nustatymas
c	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, skrydžio trukmė, numatytasis atvykimo laikas (ETA), nuokrypio nuo maršruto įvertinimas ir tinkamo maršruto atstatymas, prietaisų stebėjimas
d	Oro sąlygų stebėjimas, skrydžio nukreipimo planavimas
e	Maršruto laikymasis, padėties nustatymas (NDB ir (arba) VOR), priemonių identifikavimas
f	Ryšys su ATC, taisyklių laikymasis ir kt.

4 DALIS. TIK PAGAL PRIETAISUS VYKDOMOS SKRYDŽIO PROCEDŪROS IR MANEVRAI

a	Horizontalusis skrydis, kurso, altitudės/aukščio ir greičio valdymas
b	1 lygio horizontalieji posūkiai nustatytu kursu, 180–360° kampu į kairę ir į dešinę
c	Aukštėjimas ir žemėjimas, įskaitant 1 lygio posūkius nustatytu kursu
d	Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį
e	Apsisukimas esant 30° posvyriui, posūkiai iki 90° kampu į kairę ir į dešinę

▼B

5 DALIS. YPATINGOSIOS IR AVARINĖS PROCEDŪROS (PRIREIKUS IMITUOJAMOS)

1 pastaba. Jei egzaminas laikomas kelių variklių sraigtasparniu, į jį įtraukiamas imituojamo variklio gedimo pratimas, įskaitant artėjimą tūpti ir tūpimą veikiant vienam varikliui.

2 pastaba. Skrydžio egzaminuotojas parenka 4 elementus iš šių:

a	Variklio gedimai, įskaitant regulatoriaus gedimą, karbiuratoriaus/variklio apledėjimą, tepimo sistemos gedimą, jei taikoma
b	Degalų sistemos gedimas
c	Elektros sistemos gedimas
d	Hidraulinės sistemos gedimas, įskaitant artėjimą tūpti ir tūpimą nenaudojant hidraulinių mechanizmų, jei taikoma
e	Pagrindinio rotoriaus ir (arba) sukimo kompensavimo sistemos gedimas (FFS arba tik aptarimas)
f	Gaisro gesinimo pratybos, įskaitant apsaugos nuo dūmų priemones ir dūmų pašalinimą, jei taikoma
g	Kitos ypatingosios ir avarinės procedūros, aprašytos atitinkamame orlaivio naudojimo vadove, įskaitant kelių variklių sraigtasparnių naudojimo vadovus: imituojamas variklio gedimas kilimo metu: nutrauktas kilimas kilimo apsisprendimo taške (TDP) ar iki jo arba saugus priverstinis tūpimas nustatytame taške po kilimo (DPATO) ar prieš jį, iškart po TDP ar DPATO. Tūpimas imituojant variklio gedimą: tūpimas ar antrasis ratas sugedus varikliui prieš tūpimo apsisprendimo tašką (LDP) ar prieš nustatytąjį tašką prieš tūpimą (DPBL), po variklio gedimo po LDP ar saugus priverstinis tūpimas po DBPL.

D. CPL gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzamino turinys. Dirizabliai

- Per įgūdžių patikrinimo egzaminą naudojamas dirizablis turi atitikti mokojo dirizablio reikalavimus.
- Skrydžio vietą ir maršrutą parenka FE. 3 dalyje nurodytų maršrutų pabaiga gali būti išvykimo aerodromas ar kitas aerodromas, o viena iš paskirties vietų yra valdomasis aerodromas. Įgūdžių patikrinimas gali būti atliekamas per 2 skrydžius. Bendra skrydžio (-ų) trukmė – bent 60 minučių.
- Prašymo teikėjas įrodo gebas:
 - valdyti dirizablį pagal jo galimybių ribas;
 - sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;
 - priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
 - taikyti aviacijos žinias ir
 - nuolat valdyti dirizablį taip, kad niekada nekiltų rimtų abejonių, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai.

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

- Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos pagal oro sūkurių sąlygas, dirizablio valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

▼B

Aukštis:

per įprastą skrydį ± 100 pėdųimituojant rimtą avarinę situaciją ± 150 pėdųMaršruto laikymasis pagal radijo prietaisus $\pm 10^\circ$

Kursas:

per įprastą skrydį $\pm 10^\circ$ imituojant rimtą avarinę situaciją $\pm 15^\circ$ **EGZAMINO TURINYS**

5. 5 ir 6 dalių elementai gali būti atliekami diržablio FNPT ar diržablio FFS. Visoms egzamino dalims taikomi šie reikalavimai: diržablio kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, diržablio valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, apsaugos nuo apledėjimo procedūros, grėsmės ir klaidų valdymo principai.

1 DALIS. PRIEŠSKRYDINIAI VEIKSMAI IR IŠSKRIDIMAS	
a	Priešskrydiniai veiksmai, įskaitant: skrydžio planavimą, dokumentų parengimą, masės ir pusiausvyros nustatymą, susipažinimą su orų informacija, NOTAMS
b	Diržablio patikrinimas ir techninis aptarnavimas
c	Atkabinimo nuo stiebo procedūra, manevravimas ant žemės ir kilimas
d	Diržablio charakteristikų įvertinimas ir balansavimas
e	Manevrai aerodrome ir skrendant standartiniu maršrutu
f	Išskridimo procedūra, aukščiačio nustatymas, susidūrimo vengimo veiksmai (apžvalga iš kabinos)
g	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
2 DALIS. BENDRIEJI SKRYDŽIO ELEMENTAI	
a	Diržablio valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, įskaitant tiesųjį ir horizontalųjį skrydį, aukštėjimą, žemėjimą, apžvalga iš kabinos
b	Skrydis barometriniame aukštyje
c	Posūkiai
d	Staigus žemėjimas ir aukštėjimas
e	Skrydis tik pagal prietaisus, įskaitant: i) horizontalųjį skrydį, kurso, altitudės ir oro srauto greičio valdymą ii) posūkius, atliekamus žemėjant ir aukštėjant iii) išėjimą iš neįprastos padėties erdvėje iv) ribotą valdymo skydo prietaisų skaičių
f	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
3 DALIS. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PROCEDŪROS	
a	Diržablio valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, nuotolio/trukmės įvertinimas
b	Orientavimasis, žemėlapių skaitymas
c	Altitudės, greičio ir kurso valdymas, apžvalga iš kabinos

▼B

d	Aukščiačio nustatymas, ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
e	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, nuokrypio nuo maršruto įvertinimas ir tinkamo maršruto atstatymas
f	Oro sąlygų stebėjimas, tendencijų įvertinimas, skrydžio nukreipimo planavimas
g	Maršruto laikymasis, padėties nustatymas (NDB arba VOR), priemonių identifikavimas (skrydis pagal prietaisus). Skrydžio nukreipimo į atsarginį aerodromą plano įgyvendinimas (vizualusis skrydis)

4 DALIS. ARTĖJIMO TŪPTI IR TŪPIMO PROCEDŪROS

a	Atvykimo procedūros, aukščiačio nustatymas, patikrinimai, apžvalga iš kabinos
b	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
c	Antrasis ratas, pradedamas mažame aukštyje
d	Įprastas tūpimas
e	Trumpasis tūpimas
f	Artėjimas tūpti ir tūpimas esant minimaliam variklio veikimo režimui (taikoma tik vieno variklio orlaiviams)
g	Tūpimas nenaudojant užsparnių
h	Poskrydiniai veiksmai

5 DALIS. YPATINGOSIOS IR AVARINĖS PROCEDŪROS

Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–4 dalimis

a	Imituojamas variklio gedimas pakilus (saugioje altitudėje), gaisro gesinimo pratybos
b	Įrangos gedimai
c	Priverstinis tūpimas (imituojamas)
d	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
e	Žodiniai klausimai

6 DALIS. SVARBŪS KLASĖS AR TIPO ASPEKTAI

Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–5 dalimis

a	Imituojamas variklio gedimas kylant (saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS)
b	Artėjimas tūpti ir antrasis ratas sugedus varikliui (-iams)
c	Artėjimas tūpti ir tūpimas visiškai sustojant sugedus varikliui (-iams)
d	Kupolo slėgio sistemos gedimas
e	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros, skraidymo meistriškumas

▼B

f	Jei taikoma, FE gali nuspręsti įtraukti šiuos klasės ar tipo kvalifikacijos įgūdžių patikrinimo elementus: i) dirizablių sistemos, ii) kupolo slėgio sistemos valdymas.
g	Žodiniai klausimai

▼B*5 Priedėlis***MPL integruotasis mokymo kursas****BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. MPL integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip oro transporto naudojamo kelių turbininių variklių daugiapiločio lėktuvo antrasis pilotas pagal VFR ir IFR ir gauti MPL.

▼M5

2. Patvirtinamas tik komercinio oro transporto operatoriui, sertifikuotam pagal ORO dalį, priklausančios ATO ar ATO, kuri su tokiu operatoriumi yra sudariusi specialų susitarimą, parengtas MPL mokymo kursas.

▼B

3. Prašymo teikėjas, norintis baigti MPL integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą. Per mokymą daugiausia dėmesio skiriama gebėjimams ir jis vykdomas daigianarės įgulos darbinėje aplinkoje.

4. Į kursą priimami tik patirties neturintys prašymo teikėjai.

5. Kursą sudaro:

- a) teorijos mokymas, atitinkantis ATPL(A) gauti reikalingą žinių lygį;
- b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas;
- c) skrydžio daigipiločiu lėktuvu MCC mokymas; ir
- d) mokymas orlaivio tipo kvalifikacijai gauti.

6. Viso MPL kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai ir IR gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJS ŽINIOS

7. Patvirtintą MPL teorijos kursą sudaro bent 750 valandų mokymas ATPL(A) gauti būtino lygio žinioms įgyti, taip pat teorijos mokymas, reikalingas atitinkamai tipo kvalifikacijai suteikti pagal H skyrių.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą sudaro iš viso bent 240 valandų, išskaidytų vykdant skraidančiojo piloto (PF) ir neskraidančiojo piloto (PNF) funkcijas per tikrą ir imituojamą skrydį; mokymas suskirstytas į 4 etapus:

- a) 1 etapas. Pagrindiniai skrydžio įgūdžiai

Specialus pradinis vienpiločio skrydžio lėktuvu mokymas.

- b) 2 etapas. Baziniai įgūdžiai

Daugiapiločio skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

- c) 3 etapas. Vidutinio sudėtingumo įgūdžiai

Daugianarės įgulos veiksmai skrendant kelių turbininių variklių lėktuvu, sertifikuotu kaip aukštos klasės lėktuvas pagal 21 dalį.

▼B

d) 4 etapas. Sudėtingi įgūdžiai

Mokymas orlaivio tipo kvalifikacijai gauti su avialinijomis susijusioje aplinkoje.

Realaus skrydžio patirties reikalavimus sudaro visi H skyriuje nurodyti patirties reikalavimai, išėjimas iš kritinės padėties, skrydis naktį, skrydis tik pagal prietaisus ir patirtis, kurios reikia atitinkamo lygio skraidymo meistriškumui pasiekti.

MCC reikalavimai įtraukiami į atitinkamus pirmiau nurodytus etapus.

Asimetrinio skrydžio mokymas vykdomas lėktuvu ar FFS.

9. Kiekvieną skrydžio mokymo programos etapą sudaro ir pagrindų mokymas, ir praktinio mokymo dalys.
10. Per mokymo kursą atliekamas nuolatinis mokymo programos vertinimas ir nuolatinis pagal šią programą besimokančių mokinių vertinimas. Šiuo vertinimu užtikrinama, kad:
 - a) gebėjimai ir susijęs vertinimas atitiktų daugiapiločio lėktuvo antrojo piloto funkcijas; ir
 - b) mokiniai palaipsniui ir tinkamai įgytų reikiamus gebėjimus.

▼M6

11. Siekiant užtikrinti, kad būtų įgyta kompetencija, mokymo kursą sudaro bent 12 pakilimų ir nutūpimų. Šis pakilimų ir nutūpimų skaičius gali būti sumažintas iki ne mažiau kaip šešių, su sąlyga, kad ATO ir operatorius prieš mokymą užtikrina, kad:
 - a) būtų nustatyta piloto mokinio reikiamo kompetencijos lygio vertinimo tvarka ir
 - b) būtų numatyta procedūra, pagal kurią būtų imamasi taisomųjų veiksmų, jei mokymo metu atlikus vertinimą nustatomas toks poreikis.

Šie kilimo ir tūpimo veiksmai atliekami prižiūrint instruktoriui lėktuvu, kurio tipo kvalifikaciją siekiama gauti.

▼B

VERTINIMO LYGIS

12. Prašymo išduoti MPL teikėjas visuose tolesnėje 13 dalyje nurodytuose 9 kompetencijos vienetuose privalo būti įrodęs turįs sudėtingus įgūdžius, reikalingus vykdant daugiapiločio turbininio lėktuvo antrojo piloto funkcijas vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus sąlygomis. Atliekant vertinimą patvirtinama, kad lėktuvas arba padėtis visada yra valdomi ir taip užtikrinama, kad procedūra ar manevras būtų atlikti sėkmingai. Prašymo teikėjas nuosekliai įrodo turįs žinias, įgūdžius ir požiūrį, reikalingus atitinkamo tipo lėktuvui saugiai valdyti, atsižvelgiant į MPL skrydžio vykdymo kriterijus.

KOMPETENCIJOS VIENETAI

13. Prašymo pateikėjas įrodo turįs gebėjimus pagal šiuos 9 kompetencijos vienetus:
 1. žmogaus galimybių principų, įskaitant grėsmės ir klaidų valdymo principus, taikymo;
 2. antžeminių veiksmų lėktuvu vykdymo;
 3. pakilimo;
 4. aukštėjimo;

▼B

5. kreiserinio skrydžio vykdymo;
6. žemėjimo;
7. artėjimo tūpti;
8. tūpimo ir
9. veiksmų, atliekamų nutūpus ir poskrydinių veiksmų lėktuvu vykdymo.

IMITUOJAMASIS SKRYDIS**14. Būtinieji reikalavimai naudojant FSTD:****a) 1 etapas. Pagrindiniai skrydžio įgūdžiai**

Kompetentingų institucijų patvirtintos elektroninio mokymo priemonės ir orlaivio dalių funkcijas imituojantys prietaisai, turintys šias savybes:

- juose naudojami įtaisai, kurie paprastai nėra siejami su stalinais kompiuteriais, pvz., funkcinės variklio traukos svirties, šoninės valdymo rankenos ar skrydžio valdymo sistemos (FMS) klaviatūros kopijos, ir
- jais fiksuojamas psichomotorinis aktyvumas, tinkamai atsižvelgiant į naudojamą jėgą ir atsako laiką.

b) 2 etapas. Baziniai įgūdžiai

FNPT II ir MCC, atitinkantys įprastą kelių turbininių variklių lėktuvą.

c) 3 etapas. Vidutinio sudėtingumo įgūdžiai

FSTD, atitinkantis kelių turbininių variklių lėktuvą, kurį reikia valdyti su antruoju pilotu ir kuris patvirtintas pagal B lygį atitinkamą standartą, papildomai įskaitant:

- minimalaus kolimuoto matymo lauko matymo dieną/prieblandoje/-naktį sistemą, kuria kiekvienam pilotui suteikiama galimybė matyti vaizdą 180° kampu horizontaliai ir 40° kampu vertikalčiai, ir
- ATC aplinkos imitavimą.

d) 4 etapas. Sudėtingi įgūdžiai

Visiškai atitinkantis D arba C lygį FFS, kuriame įrengta geresnio matavimo dieną sistema, įskaitant ATC aplinkos imitavimą.

▼B*6 priedėlis***IR moduliniai mokymo kursai****A. IR(A). Modulinis skrydžio mokymo kursas****BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. IR(A) modulinio skrydžio mokymo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti lėktuvais pagal IFR ir esant IMC. Kursą sudaro du moduliai – juos galima baigti atskirai arba kartu.

a) Pagrindinis skrydžio pagal prietaisus modulis

Jį sudaro 10 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu BITD, FNPT I, FNPT II ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Baigusiam pagrindinį skrydžio pagal prietaisus modulį pilotui išduodamas kurso baigimo pažymėjimas.

b) Procedūrinis skrydžio pagal prietaisus modulis

Jį sudaro likęs IR(A) mokymo programos laikas, 40 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi vieno variklio lėktuvu laiko arba 45 valandos skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi kelių variklių lėktuvu laiko ir IR(A) teorijos kursas.

▼M3

2. Prašymo baigti modulinį IR(A) kursą teikėjas privalo turėti PPL(A) arba CPL(A). CPL(A) neturintis prašymo baigti procedūrinį skrydžio pagal prietaisus modulį teikėjas privalo turėti pagrindinio skrydžio pagal prietaisus modulio baigimo pažymėjimą.

ATO užtikrina, kad prašymo baigti kelių variklių lėktuvo IR(A) kursą teikėjas, neturintis kelių variklių lėktuvo klasės ar tipo kvalifikacijos, prieš pradėdamas mokytis skrydžio pagal IR(A) mokymo kursą, baigtų H skyriuje nurodytą skrydžio kelių variklių lėktuvu mokymą.

▼B

3. Prašymo teikėjas, norintis baigti IR(A) modulinio kurso procedūrinį skrydžio pagal prietaisus modulį, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą patvirtintą mokymo kursą. ATO užtikrina, kad, prieš pradėdamas procedūrinį skrydžio pagal prietaisus modulį, prašymo teikėjas turėtų atitinkamus pagrindinius skrydžio pagal prietaisus įgūdžius. Jei reikia, vykdomas kvalifikacijos kėlimo mokymas.

4. Teorijos kursas baigiamas per 18 mėnesių. Procedūrinis skrydžio pagal prietaisus modulis ir įgūdžių patikrinimas baigiami per išlaikytų teorijos egzaminų rezultatų galiojimo laikotarpį.

5. Kursą sudaro:

a) teorijos mokymas, atitinkantis IR gauti reikalingą žinių lygį;

b) skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJS ŽINIOS

6. Patvirtintą IR(A) modulinį kursą sudaro bent 150 valandų teorijos mokymas.

▼B**SKRYDŽIO MOKYMAS**

7. Vieno variklio lėktuvo IR(A) kursą sudaro bent 50 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 20 valandų gali būti treniruokliu FNPT I imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas arba iki 35 valandų – treniruokliu FFS ar FNPT II imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Ne daugiau kaip 10 valandų mokymuisi skrydžio pagal prietaisus treniruokliu FNPT II arba FFS skirto laiko gali būti mokymosi FNPT I laikas.
8. Kelių variklio lėktuvo IR(A) kursą sudaro bent 55 valandos skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 25 valandų gali būti treniruokliu FNPT I imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas arba iki 40 valandų – treniruokliu FFS ar FNPT II imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Ne daugiau kaip 10 valandų mokymuisi skrydžio pagal prietaisus treniruokliu FNPT II ar FFS skirto laiko gali būti mokymosi FNPT I laikas. Bent 15 valandų likusio skrydžio pagal prietaisus mokymo laiko išskraidoma kelių variklių lėktuvu.
9. Vieno variklio lėktuvo IR(A) turėtojas, turintis ir kelių variklių lėktuvo klasės ar tipo kvalifikaciją ir norintis gauti pirmąjį kelių variklių lėktuvo IR(A), ATO baigia kursą, kurį sudaro bent 5 valandos skrydžio pagal prietaisus kelių variklių lėktuvu laiko, iš kurių 3 valandos gali būti mokymosi FFS ar FNPT II laikas.
- 10.1. CPL(A) arba pagrindinio skrydžio pagal prietaisus modulio baigimo pažymėjimo turėtojai bendra 7 arba 8 dalyje reikalaujama mokymo trukmė gali būti sumažinta 10 valandų.

▼M3

- 10.2. IR(H) turėtojai bendra 7 arba 8 dalyje reikalaujama mokymo trukmė gali būti sumažinta iki 10 valandų.

▼B

- 10.3. Visas skrydžio pagal prietaisus lėktuvu mokymas atitinka taikomus 7 arba 8 dalies reikalavimus.
11. Iki IR(A) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzamino atliekamų skrydžių pratimus sudaro:

- a) pagrindinis skrydžio pagal prietaisus modulis. Jį sudaro bent šios bazinio skrydžio pagal prietaisus procedūros ir manevrai:

bazinis skrydis pagal prietaisus be išorinių vizualiųjų orientyrų:

- horizontalusis skrydis,
- aukštėjimas,
- žemėjimas,
- posūkiai atliekant horizontalųjį skrydį, aukštėjant, žemėjant,

skrydžio pagal prietaisus mokomoji trajektorija,

status posūkis,

radijo navigacija,

grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį,

ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius,

pradinės ir visiškos smukos atpažinimas ir grįžimas į įprastą padėtį iš smukos;

- b) procedūrinis skrydžio pagal prietaisus modulis:

- i) skrydžio pagal IFR priešskrydinės procedūros, įskaitant orlaivio naudojimo vadovo ir atitinkamų oro eismo paslaugų dokumentų naudojimą rengiant skrydžio pagal IFR planą;
- ii) skrydžio pagal IFR esant įprastinėms, ypatingosioms ir avarinėms sąlygoms procedūros ir manevrai, kuriuos sudaro bent:

▼ B

- perėjimas iš vizualiojo skrydžio į skrydį pagal prietaisus kylant,
- standartinis išskridimas ir atvykimas pagal prietaisus,
- maršrutinio skrydžio pagal IFR procedūras,
- išlaikymo procedūros,
- artėjimas tūpti pagal prietaisus iki nurodyto žemiausio taško,
- praleisto artėjimo tūpti procedūros,
- tūpimas po artėjimo tūpti pagal prietaisus, įskaitant skrydį ratu;

iii) skrydžio manevrai ir konkrečios skrydžio charakteristikos;

iv) jei reikia, kelių variklių lėktuvo valdymas atliekant pirmiau nurodytus pratimus, įskaitant lėktuvo valdymą tik pagal prietaisus, imituojant vieno variklio neveikimą, variklio išjungimą ir įjungimą iš naujo (pastarasis pratimas turi būti atliekamas saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS ar FNPT II).

▼ M3**A.2. IR(A). Gebėjimais pagrįstas modulinis skrydžio mokymo kursas****BENDROSIOS NUOSTATOS****▼ M4**

1. Gebėjimais pagrįsto modulinio skrydžio mokymo kurso paskirtis – išmokyti PPL arba CPL turėtojus, kad jie įgytų skrydžio pagal prietaisus kvalifikaciją, atsižvelgiant į ankstesnį skrydžio pagal prietaisus mokymą ir patirtį. Jis parengtas taip, kad būtų pasiektas toks kvalifikacijos lygis, kurio reikia skraidyti lėktuvais pagal IFR ir esant IMC. Kursą teikia ATO arba jį sudaro IRI(A) arba FI(A), turinčių teisę rengti mokymą, būtiną norint gauti IR, rengiamo skrydžio pagal prietaisus mokymo ir ATO rengiamo skrydžio mokymo derinys.

▼ M3

2. Prašymo baigti tokį gebėjimais pagrįstą modulinį IR(A) teikėjas privalo turėti PPL(A) arba CPL(A).
3. Teorijos kursas baigiamas per 18 mėnesių. Skrydžio pagal prietaisus mokymas baigiamas ir įgūdžių patikrinimo egzaminas išlaikomas per išlaikytą teorijos egzaminų rezultatų galiojimo laikotarpį.

4. Kursą sudaro:

- a) teorijos mokymas, atitinkantis IR(A) gauti reikalingą žinių lygį;
- b) skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJOS ŽINIOS

5. Patvirtintą gebėjimais pagrįstą IR(A) modulinį kursą sudaro bent 80 valandų teorijos mokymas. Į teorijos kursą gali būti įtraukti mokymo naudojant kompiuterius ir e. mokymosi elementai. Mokymo klasėje laikas turi atitikti ORA.ATO.305 dalies reikalavimus.

SKRYDŽIO MOKYMAS

6. IR(A) įgijimo išklauius šį modulinį kursą metodas grindžiamas gebėjimais. Vis dėlto prašymo teikėjas turi atitikti būtiniausias toliau pateiktas reikalavimus. Siekiant įgyti reikiamus gebėjimus gali prireikti papildomo mokymo.
 - a) Gebėjimais pagrįstą modulinį vieno variklio lėktuvo IR(A) kursą sudaro bent 40 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 10 valandų gali būti treniruokliu FNPT I imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas arba iki 25 valandų – treniruokliu FFS arba FNPT II imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Ne daugiau kaip 5 valandos mokymuisi skrydžio pagal prietaisus treniruokliu FNPT II ar FFS skirtos laiko gali būti mokymosi FNPT I laikas.

▼ M3

i) Jei prašymo teikėjas:

A) yra baigęs IRI(A) arba FI(A), turinčio teisę rengti IR gauti būtiną mokymą, surengtą skrydžio pagal prietaisus mokymą; arba

▼ M4

B) anksčiau kaip lėktuvo įgulos vadas yra išskraidęs skrydžio pagal prietaisus laiką naudodamasis kvalifikacija, kuria suteikiama teisė skraidyti pagal IFR ir esant IMC;

▼ M3

šios valandos gali būti įskaitomos į pirmiau nurodytas 40 valandų (bet ne daugiau kaip 30 valandų).

ii) Jei prašymo teikėjas anksčiau yra išskraidęs kitą nei a punkto i papunktyje nurodytą skrydžio pagal prietaisus laiką su instruktoriumi, šios valandos gali būti įskaitomos į privalomas 40 valandų (bet ne daugiau kaip 15 valandų).

iii) Bet kuriuo atveju skrydžio mokymą sudaro bent 10 valandų skrydžio pagal prietaisus lėktuvu su instruktoriumi ATO laiko.

iv) Bendras skrydžio su instruktoriumi pagal prietaisus laikas sudaro ne mažiau kaip 25 valandas.

b) Gebėjimais pagrįstą modulinį kelių variklių lėktuvo IR(A) kursą sudaro bent 45 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 10 valandų gali būti treniruokliu FNPT I imituojamo skrydžio pagal prietaisus laiko arba iki 30 valandų – treniruokliu FFS arba FNPT II imituojamo skrydžio pagal prietaisus laiko. Ne daugiau kaip 5 valandos mokymaisi skrydžio pagal prietaisus treniruokliu FNPT II ar FFS skirtos laiko gali būti mokymosi FNPT I laikas.

i) Jei prašymo teikėjas:

A) yra baigęs IRI(A) arba FI(A), turinčio teisę rengti IR gauti būtiną mokymą, surengtą skrydžio pagal prietaisus mokymą; arba

▼ M4

B) anksčiau kaip lėktuvo įgulos vadas yra išskraidęs skrydžio pagal prietaisus laiką naudodamasis kvalifikacija, kuria suteikiama teisė skraidyti pagal IFR ir esant IMC;

▼ M3

šios valandos gali būti įskaitomos į pirmiau nurodytas 45 valandas (bet ne daugiau kaip 35 valandų).

ii) Jei prašymo teikėjas anksčiau yra išskraidęs kitą nei b punkto i papunktyje nurodytą skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiką, šios valandos gali būti įskaitomos į privalomas 45 valandas (bet ne daugiau kaip 15 valandų).

iii) Bet kuriuo atveju skrydžio mokymą sudaro bent 10 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi kelių variklių lėktuvu ATO laiko.

iv) Bendras skrydžio pagal prietaisus mokymo laikas sudaro ne mažiau kaip 25 valandas, iš kurių bent 15 valandų išskraidomos kelių variklių lėktuvu.

c) Kad būtų galima nustatyti įskaitytinų valandų skaičių ir mokymo poreikius, prašymo teikėjas ATO dalyvauja parengiamajame vertinime.

d) Tai, kad baigtas pagal a punkto i papunktį arba b punkto i papunktį IRI(A) arba FI(A) surengtas skrydžio pagal prietaisus mokymas, pagrindžiama dokumentais specialiuose mokymo įrašuose ir šį faktą savo parašu patvirtina instruktorius.

7. Gebėjimais pagrįstą modulinį IR(A) skrydžio mokymą sudaro:

a) bent šios bazinio skrydžio pagal prietaisus procedūros ir manevrai:

▼ M3

- i) bazinis skrydis pagal prietaisus be išorinių vizualiųjų orientyrų;
 - ii) horizontalusis skrydis;
 - iii) aukštėjimas;
 - iv) žemėjimas;
 - v) posūkiai atliekant horizontalųjį skrydį, aukštėjant, žemėjant;
 - vi) skrydžio pagal prietaisus mokomoji trajektorija;
 - vii) status posūkis;
 - viii) radijo navigacija;
 - ix) grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį;
 - x) ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius; ir
 - xi) pradinės ir visiškos smukos atpažinimas ir grįžimas į įprastą padėtį iš smukos;
- b) skrydžio pagal IFR priešskrydinės procedūros, įskaitant orlaivio naudojimo vadovo ir atitinkamų oro eismo paslaugų dokumentų naudojimą rengiant skrydžio pagal IFR planą;
- c) skrydžio pagal IFR esant įprastinėms, ypatingosioms ir avarinėms sąlygoms procedūros ir manevrai, kuriuos sudaro bent:
- i) perėjimas iš vizualiojo skrydžio į skrydį pagal prietaisus kylant;
 - ii) standartinis išskridimas ir atvykimas pagal prietaisus;
 - iii) maršrutinio skrydžio pagal IFR procedūros;
 - iv) išlaikymo procedūros;
 - v) artėjimas tūpti pagal prietaisus iki nurodyto žemiausio taško;
 - vi) praleisto artėjimo tūpti procedūros; ir
 - vii) tūpimai po artėjimo tūpti pagal prietaisus, įskaitant skrydį ratu;
- d) skrydžio manevrai ir konkrečios skrydžio charakteristikos;
- e) jei reikia, kelių variklių lėktuvo valdymas atliekant pirmiau nurodytus pratimus, įskaitant:
- i) lėktuvo valdymą tik pagal prietaisus, imituoiant vieno variklio neveikimą;
 - ii) variklio išjungimą ir įjungimą iš naujo (pastarasis pratimas turi būti atliekamas saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS ar FNPT II).
8. Gali būti laikoma, kad prašymo baigti gebėjimais pagrįstą modulinį IR(A) mokymo kursą teikėjas, turintis FCL dalies PPL arba CPL ir trečiosios šalies pagal Čikagos konvencijos 1 priedo reikalavimus suteiktą galiojančią IR(A), išklaušė visą 4 dalyje nurodytą mokymo kursą. Kad galėtų gauti IR(A), prašymo teikėjas privalo:
- a) sėkmingai išlaikyti IR(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal 7 priedėlį;
 - b) per įgūdžių patikrinimo egzaminą egzaminuotojui įrodyti, kad įgijo tinkamo lygio teorijos žinių apie oro teisę, meteorologiją ir skrydžio planavimą bei vykdymą (IR); ir
 - c) kaip lėktuvo įgulos vadas būti išskraidęs bent 50 skrydžio pagal IFR laiko.

PARENGIAMASIS VERTINIMAS

9. Parengiamojo vertinimo turinį ir trukmę nustato ATO, atsižvelgdama į anksčiau prašymo teikėjo skrydžio pagal prietaisus patirtį.

▼ M3**KELI VARIKLIAI**

10. Vieno variklio IR(A) turėtojas, turintis ir kelių variklių lėktuvo klasės arba tipo kvalifikaciją, norėdamas pirmą kartą gauti kelių variklių lėktuvo IR(A), privalo ATO išklausti kursą, kurį sudaro bent 5 valandos skrydžio pagal prietaisus kelių variklių lėktuvuose su instruktoriumi laiko, iš kurių 3 valandos gali būti išskraidytos FFS arba FNPT II, ir privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą.

▼ B**B. IR(H). Modulinis skrydžio mokymo kursas**

1. IR(H) modulinio skrydžio mokymo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti sraigtasparniu pagal IFR ir esant IMC.

▼ M3

2. Prašymo baigti modulinį IR(H) kursą teikėjas privalo turėti PPL(H) arba CPL(H), arba ATPL(H). Prieš pradėdamas IR(H) kurso mokymo orlaiviu etapą prašymo teikėjas privalo turėti per IR(H) įgūdžių patikrinimo egzaminą naudojamo sraigtasparnio tipo kvalifikaciją arba būti baigęs patvirtintą mokymo kursą tokio tipo sraigtasparnio kvalifikacijai gauti. Prašymo teikėjas privalo turėti sėkmingo MCC kurso baigimo pažymėjimą, jei įgūdžių patikrinimo egzaminas bus vykdomas daugianarės įgulos sąlygomis.

▼ B

3. Prašymo teikėjas, norintis baigti IR(H) modulinį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą patvirtintą mokymo kursą.
4. Teorijos kursas baigiamas per 18 mėnesių. Skrydžio mokymas baigiamas ir įgūdžių patikrinimo egzaminas išlaikomas per išlaikytą teorijos egzaminų rezultatų galiojimo laikotarpį.
5. Kursą sudaro:

- a) teorijos mokymas, atitinkantis IR gauti reikalingą žinių lygį;
- b) skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJS ŽINIOS

6. Patvirtintą IR(H) modulinį kursą sudaro bent 150 valandų mokymas.

SKRYDŽIO MOKYMAS

7. Vieno variklio sraigtasparnio IR(H) kursą sudaro bent 50 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių:
 - a) iki 20 valandų gali būti treniruokliu FNPT I(H) ar FNPT I(A) imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Šios 20 mokymo FNPT I(H) ar FNPT I(A) treniruokliu valandų gali būti pakeistos 20 IR(H) mokymo šiam kursui patvirtintu lėktuvu valandų; arba
 - b) iki 35 valandų gali būti sraigtasparnio treniruokliu FTD 2/3, FNPT II/III ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas.

Į skrydžio pagal prietaisus mokymą įtraukiama bent 10 valandų skrydžio sraigtasparniu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR.

8. Kelių variklių sraigtasparnio IR(H) kursą sudaro bent 55 valandos skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių:

▼ B

- a) iki 20 valandų gali būti treniruokliu FNPT I(H) ar FNPT I(A) imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Šios 20 mokymo FNPT I(H) ar FNPT I(A) valandų gali būti pakeistos 20 IR(H) mokymo šiam kursui patvirtintu lėktuvu valandų; arba
- b) iki 40 valandų gali būti sraigtasparnio treniruokliu FTD 2/3, FNPT II/III ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas.

Į skrydžio pagal prietaisus mokymą įtraukiama bent 10 valandų skrydžio kelių variklių sraigtasparniu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR.

9.1. ATPL(H) turėtoji teorijos mokymo trukmė sumažinama 50 valandų.

▼ M3

- 9.2. IR(A) turėtoji bendra reikalaujamo mokymo trukmė gali būti sumažinta iki 10 valandų.
- 9.3. PPL(H) ir skrydžio sraigtasparniu naktį kvalifikacijos ar CPL(H) turėtoji bendra reikalaujamo skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi trukmė gali būti sumažinta 5 valandomis.

▼ B

- 10. Iki IR(H) reikalingų įgūdžių patikrinimo egzamino atliekamus skrydžių pratimus sudaro:

- a) skrydžio pagal IFR priešskrydinės procedūros, įskaitant orlaivio naudojimo vadovo ir atitinkamų oro eismo paslaugų dokumentų naudojimą rengiant skrydžio pagal IFR planą;
- b) skrydžio pagal IFR esant įprastinėms, ypatingosioms ir avarinėms sąlygoms procedūros ir manevrai, kuriuos sudaro bent:

perėjimas iš vizualiojo skrydžio į skrydį pagal prietaisus kylant,

standartinis išskridimas ir atvykimas pagal prietaisus,

maršrutinio skrydžio pagal IFR procedūros,

išlaikymo procedūros,

artėjimas tūpti pagal prietaisus iki nurodyto žemiausio taško,

praleisto artėjimo tūpti procedūros,

tūpimas po artėjimo tūpti pagal prietaisus, įskaitant skrydį ratu;

- c) skrydžio manevrai ir konkrečios skrydžio charakteristikos;
- d) jei reikia, kelių variklių sraigtasparnio valdymas atliekant pirmiau nurodytus pratimus, įskaitant sraigtasparnio valdymą tik pagal prietaisus, imituojant vieno variklio neveikimą, variklio išjungimą ir įjungimą iš naujo (pastarasis pratimas turi būti atliekamas FFS arba FNPT II, arba FTD 2/3).

C. IR(As). Modulinis skrydžio mokymo kursas

BENDROSIOS NUOSTATOS

- 1. IR(As) modulinio skrydžio mokymo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti diržabliu pagal IFR ir esant IMC. Kursą sudaro du moduliai – juos galima baigti atskirai arba kartu.

- a) Pagrindinis skrydžio pagal prietaisus modulis

Jį sudaro 10 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu BITD, FNPT I, FNPT II ar FFS

▼B

imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Baigusiam pagrindinį skrydžio pagal prietaisus modulį pilotui išduodamas kurso baigimo pažymėjimas.

b) Procedūrinis skrydžio pagal prietaisus modulis

Jį sudaro likusi IR(As) mokymo programos dalis, 25 valandos skrydžio pagal prietaisus prižiūrint instruktoriui laiko ir teorijos kursas IR(As) gauti.

2. Prašymo baigti IR(As) modulinį kursą teikėjas privalo turėti PPL(As), kuria suteikiama teisė skristi naktį, arba CPL(As). Prašymo baigti procedūrinio skrydžio pagal prietaisus modulio kursą teikėjas, neturintis CPL(As), privalo turėti pagrindinio skrydžio pagal prietaisus modulio baigimo pažymėjimą.
3. Prašymo teikėjas, norintis baigti IR(As) modulinio kurso procedūrinį skrydžio pagal prietaisus modulį, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą patvirtintą mokymo kursą. ATO užtikrina, kad, prieš pradėdamas procedūrinį skrydžio pagal prietaisus modulį, prašymo teikėjas turėtų atitinkamus pagrindinius skrydžio pagal prietaisus įgūdžius. Jei reikia, vykdomas kvalifikacijos kėlimo mokymas.
4. Teorijos kursas baigiamas per 18 mėnesių. Procedūrinis skrydžio pagal prietaisus modulis ir įgūdžių patikrinimas baigiami per išlaikytą teorijos egzaminų rezultatų galiojimo laikotarpį.
5. Kursą sudaro:
 - a) teorijos mokymas, atitinkantis IR gauti reikalingą žinių lygį;
 - b) skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJS ŽINIOS

6. Patvirtintą IR(As) modulinį kursą sudaro bent 150 valandų teorijos mokymas.

SKRYDŽIO MOKYMAS

7. IR(As) kursą sudaro bent 35 valandos skrydžio pagal prietaisus prižiūrint instruktoriui laiko, iš kurių iki 15 valandų gali būti FNPT I treniruokliu arba iki 20 valandų – FFS ar FNPT II treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Ne daugiau kaip 5 valandos mokymuisi skrydžio pagal prietaisus treniruokliu FNPT II ar FFS skirtu laiko gali būti mokymosi FNPT I laikas.
8. CPL(As) ar pagrindinio skrydžio pagal prietaisus modulio baigimo pažymėjimo turėtoji bendra 7 dalyje reikalaujama mokymo trukmė gali būti sumažinta 10 valandų. Visas skrydžio diržabliu pagal prietaisus mokymas atitinka 7 dalies reikalavimus.
9. Jei prašymo teikėjas yra kitos kategorijos orlaivio skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos turėtojas, bendra skrydžio diržabliu mokymo trukmė gali būti sumažinta iki 10 valandų.
10. Iki IR(As) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzamino atliekamus skrydžių pratimus sudaro:
 - a) pagrindinis skrydžio pagal prietaisus modulis:

bent šios bazinio skrydžio pagal prietaisus procedūros ir manevrai:

▼B

bazinis skrydis pagal prietaisus be išorinių vizualiųjų orientyrų:

- horizontalusis skrydis,
- aukštėjimas,
- žemėjimas,
- posūkiai atliekant horizontalųjį skrydį, aukštėjant, žemėjant,

skrydžio pagal prietaisus mokomoji trajektorija,

radijo navigacija,

grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį,

ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius;

b) procedūrinis skrydžio pagal prietaisus modulis:

i) skrydžio pagal IFR priešskrydinės procedūros, įskaitant orlaivio naudojimo vadovo ir atitinkamų oro eismo paslaugų dokumentų naudojimą rengiant skrydžio pagal IFR planą;

ii) skrydžio pagal IFR esant įprastinėms, ypatingosioms ir avarinėms sąlygoms procedūros ir manevrai, kuriuos sudaro bent:

- perėjimas iš vizualiojo skrydžio į skrydį pagal prietaisus kylant,
- standartinis išskridimas ir atvykimas pagal prietaisus,
- maršrutinio skrydžio pagal IFR procedūros,
- išlaikymo procedūros,
- artėjimas tūpti pagal prietaisus iki nurodyto žemiausio taško,
- praleisto artėjimo tūpti procedūros,
- tūpimas priartėjus tūpti pagal prietaisus, įskaitant skrydį ratu;

iii) skrydžio manevrai ir konkrečios skrydžio charakteristikos;

iv) dirižablio valdymas atliekant pirmiau pateiktus pratimus, įskaitant dirižablio valdymą tik pagal prietaisus, imituojant vieno variklio neveikimą ir variklio išjungimą ir įjungimą iš naujo (pastarasis pratimas turi būti atliekamas saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS ar FNPT II).

▼B*7 priedėlis***IR gauti būtinų įgūdžių patikrinimas****▼M5**

1. Prašymo suteikti IR kvalifikaciją teikėjas privalo būti baigęs skrydžio mokymo kursą tos pačios klasės ar tipo orlaiviu, koks bus naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą, ir tokiaime orlaivyje turi būti mokymui ir egzaminavimui tinkama įranga.

▼B

2. Prašymo teikėjas privalo išlaikyti visas atitinkamas įgūdžių patikrinimo egzamino dalis. Jei neišlaikomas koks nors egzamino dalies elementas, neišlaikoma visa dalis. Jei neišlaikoma daugiau kaip viena dalis, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko tik vienos dalies, jis perlaiko tik tą dalį. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vienos egzamino dalies, įskaitant tas dalis, kurios buvo išlaikytos per pirmesnį bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. Visos įgūdžių patikrinimo egzamino dalys turi būti išlaikytos per 6 mėnesius. Jei visos atitinkamos egzamino dalys neišlaikomos per du bandymus, būtina baigti papildomą mokymo kursą.
3. Papildomo mokymo gali būti reikalaujama neišlaikius įgūdžių patikrinimo egzamino. Bandymų laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą skaičius neribojamas.

PATIKRINIMO EGZAMINO VYKDYMAS

4. Per patikrinimo egzaminą siekiama imituoti praktinį skrydį. Skrydžio maršrutą parenka egzaminuotojas. Pagrindinis aspektas – prašymo teikėjo gebėjimas planuoti ir vykdyti skrydį vadovaujantis įprasta informacine medžiaga. Prašymo teikėjas planuoja skrydį ir užtikrina, kad orlaivyje būtų visa skrydžiui vykdyti reikalinga įranga ir dokumentai. Skrydžio trukmė – bent 1 valanda.
5. Jei prašymo teikėjas nusprendžia nutraukti įgūdžių patikrinimo egzaminą dėl egzaminuotojo nuomone netinkamų priežasčių, jis turi pakartotinai laikyti visą įgūdžių patikrinimo egzaminą. Jei egzaminas nutraukiamas dėl egzaminuotojo nuomone svarbių priežasčių, per kitą skrydį laikomos tik nelaikytos egzamino dalys.
6. Egzaminuotojo nuožiūra prašymo teikėjas gali vieną kartą pakartoti bet kurį egzamino manevrą ar procedūrą. Skrydžio egzaminuotojas gali bet kuriuo metu nutraukti egzaminą, jei laikoma, kad prašymo teikėjas turi pakartotinai laikyti visą skraidymo įgūdžių patikrinimo egzaminą.
7. Prašymo teikėjas orlaiviu skrenda sėdėdamas toje vietoje, kurioje galima vykdyti įgulos vado funkcijas, ir laiko egzaminą taip, lyg orlaivyje nebūtų kitų įgulos narių. Egzaminuotojas nedalyvauja orlaivio valdyme, išskyrus atvejus, kai įsikišti būtina saugumo sumetimais ar siekiant išvengti nepriimtino kitų orlaivių eismo sulaikymo. Atsakomybė už skrydį nustatoma pagal nacionalines taisykles.
8. Sprendimus dėl aukščio/altitudės, mažiausio aukščio/altitudės žemėjant ir praleisto artėjimo tūpti taško priima prašymo teikėjas, juos patvirtina egzaminuotojas.
9. Prašymo suteikti IR teikėjas egzaminuotojui nurodo vykdomus patikrinimus ir pareigas, įskaitant radijo prietaisų identifikavimą. Patikrinimai atliekami pagal patvirtintą orlaivio, kuriuo vykdomas įgūdžių patikrinimo egzaminas, kontrolinį sąrašą. Reikalaujama, kad per egzamino priešskrydinį pasirengimą prašymo teikėjas nustatytų galios ir greičio nuostatas. Prašymo teikėjas kilimo, artėjimo tūpti ir tūpimo vykdymo duomenis apskaičiuoja pagal naudojamo orlaivio skrydžių vykdymo vadovo ar orlaivio naudojimo vadovo reikalavimus.

▼B**EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS****10. Prašymo teikėjas įrodo gebąs:**

valdyti orlaivį pagal jo galimybių ribas;

sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;

priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;

taikyti aviacijos žinias ir

nuolat valdyti orlaivį taip, kad niekada nekiltų rimtų abejonių, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai.

▼M5**11. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos atsižvelgiant į oro sūkurių sąlygas, orlaivio valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.****Aukštis**

bendruoju atveju	± 100 pėdų
pradedant kilimą po nutraukto tūpimo apsisprendimo aukštyje/altitudėje	+ 50/– 0 pėdų
mažiausias aukštis/MAP/altitudė žemėjant	+ 50/– 0 pėdų.

Maršruto laikymasis

pagal radijo prietaisus	± 5°
kampinis nuokrypis	pusės skalės nuokrypis, azimutas ir tūptinė (pvz., LPV, ILS, MLS, GLS)
2D (LNAV) ir 3D (LNAV/VNAV) ilginis šoninis nuokrypis	trajektorijos skersinė paklaida/nuokrypis paprastai turi neviršyti $\pm \frac{1}{2}$ RNP vertės, taikomos procedūrai. Leidžiami trumpalaikiai ne didesni kaip 1 RNP nukrypimai nuo šio standarto.
3D ilginis vertikalusis nuokrypis (pvz., RNP APCH (LNAV/VNAV) naudojant Baro VNAV)	ne daugiau – 75 pėdų žemiau vertikaliojo profilio bet kuriuo metu ir ne daugiau + 75 pėdų virš vertikaliojo profilio skrendant 1 000 pėdų aukštyje virš aerodromo lygio arba žemiau

Kursas

veikiant visiems varikliams	± 5°
imituojant variklio gedimą	± 10°

Greitis

veikiant visiems varikliams	± 5 mazgai
imituojant variklio gedimą	+ 10 mazgų/– 5 mazgai

EGZAMINO TURINYS**Lėktuvai****1 DALIS. PRIEŠSKRYDINIAI VEIKSMAI IR IŠSKRIDIMAS**

Visose dalyse taikomi šie reikalavimai: kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, apsaugos nuo apledėjimo/ledo šalinimo procedūros

a	Orlaivio naudojimo vadovo (ar jį atitinkančio dokumento) naudojimas, ypač skaičiuojant orlaivio eksploatacines charakteristikas, masę ir pusiausvyrą
b	Naudojimasis oro eismo tarnybų dokumentais, informaciniu dokumentu apie orus
c	ATC skrydžio plano, skrydžio pagal IFR plano/žurnalo rengimas

▼ M5

d	Išskridimo, atvykimo ir artėjimo tūpti procedūroms būtinų navigacijos priemonių nustatymas
e	Priešskrydinis patikrinimas
f	Būtinios oro sąlygos
g	Riedėjimas
h	PBN išskridimas (jei taikoma): — patikrinimas, ar į navigacijos sistemą įkelta tinkama procedūra, ir — kryžminis navigacijos sistemos rodytuvo ir išskridimo schemos duomenų patikrinimas
i	Instruktažas prieš kilimą, kilimas
j (°)	Perėjimas prie skrydžio pagal prietaisus
k (°)	Išskridimo pagal prietaisus procedūros, įskaitant PBN išskridimą, aukščiamojo nustatymas
l (°)	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
2 DALIS. BENDRIEJI VALDYMO ELEMENTAI (°)	
a	Lėktuvo valdymas tik pagal prietaisus, įskaitant: horizontalųjį skrydį įvairiu greičiu, balansavimą
b	Posūkiai aukštėjant ir žemėjant, įskaitant išlaikytąjį 1 lygio posūkį
c	Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį, įskaitant išlaikytąjį 45° posvyrio posūkį ir statų posūkį žemėjant
d (*)	Grįžimas į įprastą padėtį iš artėjimo smukti per horizontalųjį skrydį, posūkiai aukštėjant ir žemėjant ir esant tūpimo konfigūracijai (taikoma tik lėktuvams)
e	Ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius: stabilizuotas aukštėjimas ar žemėjimas, 1 lygio horizontalieji posūkiai nustatytu kursu, grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį (taikoma tik lėktuvams)
3 DALIS. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PAGAL IFR PROCEDŪROS (°)	
a	Maršruto laikymasis, įskaitant perėmimą, pvz., NDB, VOR ar atkarpą tarp kelio taškų
b	Navigacijos sistemos ir radijo prietaisų naudojimas
c	Horizontalusis skrydis, kurso, altitudės ir oro srauto greičio valdymas, galios nustatymas, balansavimo technika
d	Aukščiamojo nustatymas
e	ETA nustatymas ir peržiūra (jei reikia, išlaikymas maršrute)
f	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, sistemų valdymas
g	Apsaugos nuo apledėjimo procedūros, jei reikia, imituojamos
h	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
3a DALIS. ATVYKIMO PROCEDŪROS	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas (jei taikoma)

▼ M5

b	Atvykimo procedūros, aukščiamojo tikrinimas
c	Altitudės ir greičio apribojimai (jei taikoma)
d	PBN atvykimas (jei taikoma): — patikrinimas, ar į navigacijos sistemą įkelta tinkama procedūra, ir — kryžminis navigacijos sistemos rodytuvo ir atvykimo schemos duomenų patikrinimas

4 DALIS (°) 3D OPERACIJOS (++)

a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas Vertikalojo kurso kampo patikrinimas Vykdant RNP APCH: — patikrinimas, ar į navigacijos sistemą įkelta tinkama procedūra, ir — kryžminis navigacijos sistemos rodytuvo ir artėjimo tūpti schemos duomenų patikrinimas
b	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus ir priemonių identifikavimą
c (+)	Laukimo procedūra
d	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
e	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
f	Altitudės, greičio ir kurso valdymas (stabilizuotas artėjimas tūpti)
g (+)	Kilimo veiksmai po nutraukto tūpimo
h (+)	Tūpimo nutraukimo procedūra/tūpimas
i	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

5 DALIS (°) 2D OPERACIJOS (++)

a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas Vykdant RNP APCH: — patikrinimas, ar į navigacijos sistemą įkelta tinkama procedūra, ir — kryžminis navigacijos sistemos rodytuvo ir artėjimo tūpti schemos duomenų patikrinimas
b	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus ir priemonių identifikavimą
c (+)	Laukimo procedūra
d	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
e	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
f	Altitudės/atstumo iki MAPT, greičio ir kurso valdymas (stabilizuotas artėjimas tūpti), žemėjimo pataisos (<i>step-down fixes</i> , SDF) (jei taikoma)

▼ **M5**

g (+)	Kilimo veiksmai po nutraukto tūpimo
h (+)	Tūpimo nutraukimo procedūra/tūpimas
i	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
6 DALIS. SKRYDIS NEVEIKIANT VIENAM VARIKLIUI (taikoma tik kelių variklių lėktuvams) ^(o)	
a	Imituojamas variklio gedimas pakilus ar kylant po nutraukto tūpimo
b	Artėjimas tūpti, kilimas po nutraukto tūpimo ir tūpimo nutraukimo procedūra neveikiant vienam varikliui
c	Artėjimas tūpti ir tūpimas neveikiant vienam varikliui
d	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

^(o) ^(o) Turi būti atliekama tik pagal prietaisus.

^(*) Gali būti atliekama FFS, FTD 2/3 ar FNPT II.

⁽⁺⁾ Gali būti atliekama taikant 5 arba 6 dalį.

⁽⁺⁺⁾ Jei siekiama įgyti arba išsaugoti PBN teises, vienas artėjimas tūpti taikant 4 arba 5 dalį turi būti RNP APCH. Jei RNP APCH atlikti neįmanoma, jis turi būti atliktas tinkamai įrengtu FSTD.

Sraigatasparniai**1 DALIS. IŠSKRIDIMAS**

Visose dalyse taikomi šie reikalavimai: kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, apsaugos nuo apledėjimo/ledo šalinimo procedūros

a	Orlaivio naudojimo vadovo (ar jį atitinkančio dokumento) naudojimas, ypač apskaičiuojant orlaivio charakteristikas, masę ir centruotę
b	Naudojimasis oro eismo tarnybų dokumentais, informaciniu dokumentu apie orus
c	ATC skrydžio plano, skrydžio pagal IFR plano/žurnalo rengimas
d	Išskridimo, atvykimo ir artėjimo tūpti procedūroms būtinų oro navigacijos priemonių nustatymas
e	Priešskrydinis patikrinimas
f	Būtiniosios oro sąlygos
g	Riedėjimas/riedėjimas oru pagal ATC arba instruktoriaus nurodymus
h	PBN išskridimas (jei taikoma): — patikrinimas, ar į navigacijos sistemą įkelta tinkama procedūra, ir — kryžminis navigacijos sistemos rodytuvo ir išskridimo schemos duomenų patikrinimas
i	Instruktažas, procedūros ir patikrinimai prieš kylant
j	Perėjimas prie skrydžio pagal prietaisus

▼ M5

k	Išskridimo pagal prietaisus procedūros, įskaitant PBN procedūras
2 DALIS. BENDRIEJI VALDYMO ELEMENTAI	
a	Sraigtašparnio valdymas tik pagal prietaisus, įskaitant:
b	posūkius aukštėjant ir žemėjant ir išlaikytąjį 1 lygio posūkį,
c	grįžimą iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį, įskaitant išlaikytąjį 30° posvyrio posūkį ir statų posūkį žemėjant
3 DALIS. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PAGAL IFR PROCEDŪROS	
a	Maršruto laikymasis, įskaitant perėmimą, pvz., NDB, VOR, RNAV
b	Radijo prietaisų naudojimas
c	Horizontalusis skrydis, kurso, altitudės ir oro srauto greičio valdymas, galios nustatymas
d	Aukščiamočio nustatymas
e	ETA nustatymas ir peržiūra
f	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, sistemų valdymas
g	Apsaugos nuo apledėjimo procedūros, jei reikia ir jei taikoma, imituojamos
h	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
3a DALIS. ATVYKIMO PROCEDŪROS	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas (jei taikoma)
b	Atvykimo procedūros, aukščiamočio tikrinimas
c	Altitudės ir greičio apribojimai (jei taikoma)
d	PBN atvykimas (jei taikoma): — patikrinimas, ar į navigacijos sistemą įkelta tinkama procedūra, ir — kryžminis navigacijos sistemos rodytuvo ir atvykimo schemos duomenų patikrinimas
4 DALIS. 3D OPERACIJOS (+)	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas Vertikaliojo kurso kampo patikrinimas vykdant RNP APCH: a) patikrinimas, ar į navigacijos sistemą įkelta tinkama procedūra, ir b) kryžminis navigacijos sistemos rodytuvo ir artėjimo tūpti schemos duomenų patikrinimas
b	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
c (*)	Laukimo procedūra
d	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai

▼ **M5**

e	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
f	Altitudės, greičio ir kurso valdymas (stabilizuotas artėjimas tūpti)
g (*)	Kilimo veiksmas po nutraukto tūpimo
h (*)	Tūpimo nutraukimo procedūra/tūpimas
i	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

5 DALIS. 2D OPERACIJOS (+)

a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas Vykdamas RNP APCH: — patikrinimas, ar į navigacijos sistemą įkelta tinkama procedūra, ir — kryžminis navigacijos sistemos rodytuvo ir artėjimo tūpti schemos duomenų patikrinimas
b	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus ir priemonių identifikavimą
c (*)	Laukimo procedūra
d	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
e	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
f	Altitudės, greičio ir kurso valdymas (stabilizuotas artėjimas tūpti)
g (*)	Kilimo veiksmas po nutraukto tūpimo
h (*)	Tūpimo nutraukimo procedūra (*)/tūpimas
i	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

6 DALIS. YPATINGOSIOS IR AVARINĖS PROCEDŪROS

Ši dalis gali būti taikoma kartu su 1–5 dalimis. Per šį patikrinimą vertinamas sraigtasparnio valdymas, sugedusio variklio identifikavimas, skubūs veiksmai (imituojamųjų judesių pratimai), paskesni veiksmai, patikrinimai ir skrydžio tikslumas šiose situacijose:

a	Imituojamas variklio gedimas pakilus ir (arba) artėjant tūpti (**) (saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS, FNPT II/III ar FTD 2/3)
b	Stabilumo gerinimo prietaisų/hidraulinės sistemos gedimas (jei taikoma)
c	Ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius
d	Savisuka ir išėjimas į iš anksto nustatytą altitudę

▼ **M5**

e	3D operacijos naudojant rankinį valdymą be komandinio valdymo sistemos (***) 3D operacijos naudojant rankinį valdymą su komandinio valdymo sistema (***)
---	---

(⁺) Jei siekiama įgyti arba išsaugoti PBN teises, vienas artėjimas tūpti taikant 4 arba 5 dalį turi būti RNP APCH. Jei RNP APCH atlikti neįmanoma, jis turi būti atliktas tinkamai įrengtu FSTD.

(*) Atliekama taikant 4 arba 5 dalį.

(**) Tik kelių variklių sraigatasparniui.

(***) Tik vienas tikrintinas elementas.

▼ **B**

EGZAMINO TURINYS

Lėktuvai**1 DALIS. PRIEŠSKRYDINIAI VEIKSMAI IR IŠSKRIDIMAS**

Visose dalyse taikomi šie reikalavimai: kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, apsaugos nuo apledėjimo/ledo pašalinimo procedūros

a	Orlaivio naudojimo vadovo (ar jį atitinkančio dokumento) naudojimas, ypač skaičiuojant orlaivio eksploatacines charakteristikas, masę ir pusiausvyrą
b	Naudojimasis oro eismo tarnybų dokumentais, informaciniu dokumentu apie orus
c	ATC skrydžio plano, skrydžio pagal IFR plano/žurnalo rengimas
d	Priešskrydinis patikrinimas
e	Būtiniosios oro sąlygos
f	Riedėjimas
g	Instruktažas prieš kilimą, kilimas
h (^o)	Perėjimas į skrydį pagal prietaisus
i (^o)	Išskridimo pagal prietaisus procedūros, aukščiamojo nustatymas
j (^o)	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

2 DALIS. BENDRIEJI VALDYMO ELEMENTAI (^o)

a	Lėktuvo valdymas tik pagal prietaisus, įskaitant horizontalųjį skrydį įvairiu greičiu, balansavimą
b	Posūkiai aukštėjant ir žemėjant, įskaitant išlaikytąjį 1 lygio posūkį
c	Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį, įskaitant išlaikytąjį 45° posvyrio posūkį ir statų posūkį žemėjant
d (*)	Grįžimas į įprastą padėtį iš artėjimo smukti per horizontalųjį skrydį, posūkiai aukštėjant ir žemėjant ir esant tūpimo konfigūracijai (taikoma tik lėktuvams)
e	Ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius: stabilizuotas aukštėjimas ar žemėjimas, 1 lygio horizontalieji posūkiai nustatytu kursu, grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį (taikoma tik lėktuvams)

▼B

3 DALIS. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PAGAL IFR PROCEDŪROS (°)	
a	Maršruto laikymasis, įskaitant perėmimą, pvz., NDB, VOR, RNAV
b	Radio prietaisų naudojimas
c	Horizontalusis skrydis, kurso, altitudės ir oro srauto greičio valdymas, galios nustatymas, balansavimo technika
d	Aukščiamočio nustatymas
e	ETA nustatymas ir peržiūra (jei reikia, išlaikymas maršrute)
f	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, sistemų valdymas
g	Apsaugos nuo apledėjimo procedūros, jei reikia, imituojamos
h	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
4 DALIS. TIKSLAUS ARTĖJIMO TŪPTI PROCEDŪROS (°)	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas, priemonių identifikavimas
b	Atvykimo procedūros, aukščiamočio tikrinimas
c	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
d (+)	Išlaikymo procedūra
e	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
f	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
g	Altitudės, greičio ir kurso valdymas (stabilizuotas artėjimas tūpti)
h (+)	Antrasis ratas
i (+)	Praleisto artėjimo tūpti procedūra/tūpimas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
5 DALIS. NETIKSLAUS ARTĖJIMO TŪPTI PROCEDŪROS (°)	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas, priemonių identifikavimas
b	Atvykimo procedūros, aukščiamočio nustatymas
c	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
d (+)	Išlaikymo procedūra
e	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
f	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
g	Altitudės, greičio ir kurso valdymas (stabilizuotas artėjimas tūpti)
h (+)	Antrasis ratas
i (+)	Praleisto artėjimo tūpti procedūra/tūpimas

▼ B

j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
6 DALIS. SKRYDIS NEVEIKIANT VIENAM VARIKLIUI (taikoma tik kelių variklių lėktuvams) (*)	
a	Imituojamas variklio gedimas pakilus ar antrajame rate
b	Artėjimas tūpti, antrasis ratas ir praleisto artėjimo tūpti procedūra neveikiant vienam varikliui
c	Artėjimas tūpti ir tūpimas neveikiant vienam varikliui
d	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

(*) Gali būti atliekama FFS, FTD 2/3 ar FNPT II.

(*) Gali būti atliekama laikant 4 ar 5 dalį.

(*) Turi būti atliekama tik pagal prietaisus.

Sraigtasparniai**1 DALIS. IŠSKRIDIMAS**

Visose dalyse taikomi šie reikalavimai: kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, apsaugos nuo apledėjimo/ledo pašalinimo procedūros

a	Orlaivio naudojimo vadovo (ar jį atitinkančio dokumento) naudojimas, ypač apskaičiuojant orlaivio charakteristikas, masę ir pusiausvyrą
b	Naudojimas oro eismo tarnybų dokumentu, informaciniu dokumentu apie orus
c	ATC skrydžio plano, skrydžio pagal IFR plano/žurnalo rengimas
d	Priešskrydinis patikrinimas
e	Būtiniosios oro sąlygos
f	Riedėjimas/skrydis arti žemės pagal ATC arba instruktoriaus nurodymus
g	Instruktažas, procedūros ir patikrinimai prieš kylant
h	Perėjimas į skrydį pagal prietaisus
i	Išskridimo pagal prietaisus procedūros

2 DALIS. BENDRIEJI VALDYMO ELEMENTAI

a	Sraigtasparnio valdymas tik pagal prietaisus, įskaitant:
b	Posūkiai aukštėjant ir žemėjant, įskaitant išlaikytąjį 1 lygio posūkį
c	Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį, įskaitant išlaikytąjį 30° posvyrio posūkį ir statų posūkį žemėjant

▼B

3 DALIS. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PAGAL IFR PROCEDŪROS	
a	Maršruto laikymasis, įskaitant perėmimą, pvz., NDB, VOR, RNAV
b	Radijo prietaisų naudojimas
c	Horizontalusis skrydis, kurso, altitudės ir oro srauto greičio valdymas, galios nustatymas
d	Aukščiamočio nustatymas
e	ETA nustatymas ir peržiūra
f	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, sistemų valdymas
g	Apsaugos nuo apledėjimo procedūros, jei reikia ir jei taikoma, imituojamos
h	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
4 DALIS. TIKSLUSIS ARTĖJIMAS TŪPTI	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas, priemonių identifikavimas
b	Atvykimo procedūros, aukščiamočio tikrinimas
c	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
d (*)	Išlaikymo procedūra
e	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
f	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
g	Altitudės, greičio ir kurso valdymas (stabilizuotas artėjimas tūpti)
h (*)	Antrasis ratas
i (*)	Praleisto artėjimo tūpti procedūra/tūpimas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
5 DALIS. NETIKSLUSIS ARTĖJIMAS TŪPTI	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas, priemonių identifikavimas
b	Atvykimo procedūros, aukščiamočio tikrinimas
c	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
d (*)	Išlaikymo procedūra
e	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
f	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
g	Altitudės, greičio ir kurso valdymas (stabilizuotas artėjimas tūpti)
h (*)	Antrasis ratas
i (*)	Praleisto artėjimo tūpti procedūra (*)/tūpimas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

▼B**6 DALIS. YPATINGOSIOS IR AVARINĖS PROCEDŪROS**

Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–5 dalimis. Per šį patikrinimą vertinamas sraigtasparnio valdymas, sugedusio variklio identifikavimas, skubūs veiksmai (imituojamųjų judesių pratimai), paskesni veiksmai, patikrinimai ir skrydžio tikslumas šiose situacijose:

a	Imituojamas variklio gedimas pakilus ir (arba) artėjant tūpti (**) (saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS, FNPT II/III ar FTD 2/3)
b	Stabilumo gerinimo prietaisų/hidraulinės sistemos gedimas (jei taikytina)
c	Ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius
d	Savisuka ir išėjimas į iš anksto nustatytą altitudę
e	Tikslusis artėjimas tūpti rankiniu valdymu, nenaudojant komandinio valdymo sistemos (***) Tikslusis artėjimas tūpti rankiniu valdymu, naudojant komandinio valdymo sistemą (***)

(*) Atliekama laikant 4 ar 5 dalį.

(**) Tik kelių variklių sraigtasparniui.

(***) Laikomas tik vienas elementas.

Dirižabliai**1 DALIS. PRIEŠSKRYDINIAI VEIKSMAI IR IŠSKRIDIMAS**

Visose dalyse taikomi šie reikalavimai: kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, ryšio su ATC atitiktis, R/T procedūros

a	Orlaivio naudojimo vadovo (ar jį atitinkančio dokumento) naudojimas, ypač skaičiuojant orlaivio eksploatacines charakteristikas, masę ir pusiausvyrą
b	Naudojimasis oro eismo tarnybų dokumentu, informaciniu dokumentu apie orus
c	ATC skrydžio plano, skrydžio pagal IFR plano/žurnalo rengimas
d	Priešskrydinis patikrinimas
e	Būtiniosios oro sąlygos
f	Instruktažas prieš kylant, atkabinimo nuo stiebo procedūra, manevravimas ant žemės
g	Kilimas
h	Perėjimas į skrydį pagal prietaisus
i	Išskridimo pagal prietaisus procedūros, aukščiamojo nustatymas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

2 DALIS. BENDRIEJI VALDYMO ELEMENTAI

a	Dirižablį valdymas tik pagal prietaisus
b	Posūkiai aukštėjant ir žemėjant, įskaitant išlaikytąjį posūkį
c	Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį
d	Ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius

3 DALIS. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PAGAL IFR PROCEDŪROS

a	Maršruto laikymasis, įskaitant perėmimą, pvz., NDB, VOR, RNAV
b	Radio prietaisų naudojimas

▼ B

c	Horizontalusis skrydis, kurso, altitudės ir oro srauto greičio valdymas, galios nustatymas, balansavimo technika
d	Aukščiamočio nustatymas
e	ETA nustatymas ir peržiūra
f	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, sistemų valdymas
g	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

4 DALIS. TIKSLAUS ARTĖJIMO TŪPTI PROCEDŪROS

a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas, priemonių identifikavimas
b	Atvykimo procedūros, aukščiamočio tikrinimas
c	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
d (+)	Išlaikymo procedūra
e	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
f	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
g	Stabilizuotas artėjimas tūpti (altitudės, greičio ir kurso valdymas)
h (+)	Antrasis ratas
i (+)	Praleisto artėjimo tūpti procedūra/tūpimas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

5 DALIS. NETIKSLAUS ARTĖJIMO TŪPTI PROCEDŪROS

a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas, priemonių identifikavimas
b	Atvykimo procedūros, aukščiamočio nustatymas
c	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
d (+)	Išlaikymo procedūra
e	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
f	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
g	Stabilizuotas artėjimas tūpti (altitudės, greičio ir kurso valdymas)
h (+)	Antrasis ratas
i (+)	Praleisto artėjimo tūpti procedūra/tūpimas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

6 DALIS. SKRYDIS NEVEIKIANT VIENAM VARIKLIUI

Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–5 dalimis. Per šį patikrinimą vertinamas dirižablio valdymas, sugedusio variklio identifikavimas, skubūs veiksmai, paskesni veiksmai, patikrinimai ir skrydžio tikslumas toliau nurodytose situacijose:

a	Imituojamas variklio gedimas pakilus ar antrajame rate
b	Artėjimas tūpti ir procedūrinis antrasis ratas neveikiant vienam varikliui

▼B

c	Artėjimas tūpti ir tūpimas, praleisto artėjimo tūpti procedūra neveikiant vienam varikliui
d	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

([†]) Gali būti atliekama laikant 4 ar 5 dalį.

8 Priedėlis

Orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijos patikrinimo su skrydžių pagal prietaisus kvalifikacija susijusios dalies įskaitymas

A. Lėktuvai

Patirtis įskaitoma tik pratęsiant IR kvalifikacijos turėtojo teises valdyti atitinkamai vieno variklio lėktuvą arba vienpilotį kelių variklių lėktuvą.

Kai atliekamas skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos patikrinimas ir kvalifikacijos turėtojas turi galiojančią:	Patirtis pagal IR dalį įskaitoma per patikrinimą siekiant gauti:
MP tipo kvalifikaciją; Aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją	SE klasės (*) ir SE tipo kvalifikaciją (*) ir SP ME klasės ir SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją; laikoma, kad įvykdyti tik 9 priedėlyje nurodyto įgūdžių patikrinimo 3B dalies reikalavimai dėl vienpiločio ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo (*)
SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti vienpiločius skrydžius	SP ME klasės (*) ir SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją ir SE klasės ir tipo kvalifikaciją (*)
SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti tik MP skrydžius	a. SP ME klasės (*) ir b. SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją (*) ir c. SE klasės ir tipo kvalifikaciją (*)
SP ME klasės kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti vienpiločius skrydžius	SE klasės ir tipo kvalifikaciją ir SP ME klasės ir SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją
SP ME klasės kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti tik MP skrydžius	SE klasės ir tipo kvalifikaciją (*) ir SP ME klasės (*) ir SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją (*)
SP SE klasės kvalifikaciją	SE klasės ir tipo kvalifikaciją
SP SE tipo kvalifikaciją	SE klasės ir tipo kvalifikaciją

(*) ► **M5** Su sąlyga, kad prašymo teikėjas per paskutinius 12 mėnesių pagal IFR bent tris kartus išskrido ir priartėjo tūpti naudodamasis PBN teisėmis, įskaitant vieną RNP APCH artėjimą tūpti vykdant vienpilotį skrydį SP klasės ar tipo lėktuvu, arba, skrisdamas kelių variklių ne aukštos klasės sudėtingu lėktuvu, prašymo teikėjas yra išlaikęs įgūdžių patikrinimo 6 dalį, taikomą vienpiločiams skrydžiams, vykdomiems tik pagal prietaisus vienpiločiu ne aukštos klasės sudėtingu lėktuvu. ◀

▼ **B****B. Sraigtasparniai**

Patirtis įskaitoma tik pratęsiant IR kvalifikacijos turėtojo teises valdyti atitinkamai vieno variklio sraigtasparnį arba vienpilotį kelių variklių sraigtasparnį.

Kai atliekamas skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos patikrinimas ir kvalifikacijos turėtojas turi galiojančią:	Patirtis pagal IR dalį įskaitoma per patikrinimą siekiant gauti:
MPH tipo kvalifikaciją	SE tipo kvalifikaciją (*) ir SP ME tipo kvalifikaciją (*)
SP ME tipo kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti vienpiločius skrydžius	SE tipo kvalifikaciją, SP ME tipo kvalifikaciją
SP ME tipo kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti tik daugiapiločius skrydžius	SE tipo kvalifikaciją (*), SP ME tipo kvalifikaciją (*)

(*) ► **M5** Su sąlyga, kad prašymo teikėjas per paskutinius 12 mėnesių SP tipo sraigtasparniu, vykdydamas vienpiločius skrydžius, pagal IFR bent tris kartus išskrido ir priartėjo tūpti naudodamasis PBN teisėmis, įskaitant vieną RNP APCH artėjimą tūpti (gali būti artėjimas tūpti naudojant tašką erdvėje (*point in space*, PinS)). ◀

▼B*9 priedėlis***Mokymas, įgūdžių patikrinimas ir kvalifikacijos patikrinimas MPL, ATPL, tipo ir klasės kvalifikacijai gauti ir skrydžių pagal prietaisus kvalifikacijos patikrinimas****A. Bendrosios nuostatos**

1. Prašymo laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą teikėjas privalo būti baigęs mokymo kursą tos pačios klasės ar tipo orlaiviu, koks bus naudojamas per egzaminą.
2. Jei visos egzamino dalys neišlaikomos per 2 bandymus, būtina baigti papildomą mokymo kursą.
3. Bandymų laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą skaičius neribojamas.

MOKYMO/ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMO/KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINO TURINYS**▼M4**

4. Jei pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nenurodyta kitaip, skrydžio mokymo programa, įgūdžių patikrinimo egzaminas ir kvalifikacijos patikrinimas turi atitikti šio priedėlio reikalavimus. Mokymo programos, įgūdžių patikrinimo egzamino ir kvalifikacijos patikrinimo apimtis gali būti sumažinta įskaitant skraidymo panašių tipų orlaiviais patirtį, kaip nurodyta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse.
5. Jei taip apibrėžta pagal 21 dalį nustatytuose konkretaus orlaivio tinkamumo skraidyti duomenyse, gali būti įskaitomi įgūdžių patikrinimo egzamino elementai, sutampantys su piloto turimos kito orlaivio tipo ar varianto kvalifikacijos įgūdžių patikrinimo egzamino elementais, išskyrus tuo atveju, kai įgūdžių patikrinimo egzaminas laikomas siekiant gauti ATPL.

▼B**EGZAMINO/PATIKRINIMO VYKDYMAS**

6. Egzaminuotojas gali pasirinkti tinkamą įgūdžių patikrinimo egzamino ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino scenarijų iš įvairių variantų, į kuriuos įtraukti atitinkami imituojami veiksmai ir kuriuos parengė ir patvirtino kompetentinga institucija. Kaip nustatyta šioje dalyje, naudojami viso skrydžio treniruokliai ir kiti treniruokliai, jei yra galimybė juos naudoti.
7. Per kvalifikacijos patikrinimo egzaminą egzaminuotojas tikrina, ar tinkamas orlaivį klasės arba orlaivio tipo kvalifikacijos turėtojo teorijos žinių lygis.
8. Jei prašymo teikėjas nusprendžia nutraukti įgūdžių patikrinimo egzaminą dėl egzaminuotojo nuomone netinkamų priežasčių, jis turi pakartotinai laikyti visą įgūdžių patikrinimo egzaminą. Jei egzaminas nutraukiamas dėl egzaminuotojo nuomone svarbių priežasčių, per kitą skrydį laikomos tik nelaikytos egzamino dalys.
9. Egzaminuotojo nuožiūra prašymo teikėjas gali vieną kartą pakartoti bet kurį egzamino manevrą ar procedūrą. Egzaminuotojas gali bet kuriuo metu nutraukti egzaminą, jei laikoma, kad prašymo teikėjas turi pakartotinai laikyti visą skraidymo įgūdžių patikrinimo egzaminą.
10. Reikalaujama, kad prašymo teikėjas skristų orlaiviu sėdėdamas toje vietoje, kurioje galima vykdyti atitinkamai įgulos vado arba antrojo piloto funkcijas, ir laikyti egzaminą taip, lyg jis būtų laikomas vienpiločio skrydžio sąlygomis ir orlaivyje nebūtų kitų įgulos narių. Atsakomybė už skrydį nustatoma pagal nacionalines taisykles.
11. Reikalaujama, kad per egzamino priešskrydinį pasirengimą prašymo teikėjas nustatytų galios ir greičio nuostatas. Prašymo teikėjas egzaminuotojui nurodo vykdomus patikrinimus ir pareigas, įskaitant radijo prietaisų identifikavimą. Patikrinimo egzaminai turi būti vykdomi pagal orlaivio, kuriuo vykdomas įgūdžių patikrinimo egzaminas, kontrolinį sąrašą ir, jei taikoma, pagal MCC principus. Prašymo teikėjas kilimo, artėjimo tūpti ir tūpimo vykdymo duomenis apskaičiuoja pagal naudojamo orlaivio skrydžių vykdymo vadovo ar orlaivio naudojimo vadovo reikalavimus. Sprendimus dėl aukščio/altitudės, mažiausio aukščio/altitudės žemėjant ir praleisto artėjimo tūpti taško prašymo teikėjas derina su egzaminuotoju.

▼B

12. Egzaminuotojas nedalyvauja orlaivio valdyme, išskyrus atvejus, kai įsikišti būtina saugumo sumetimais ar siekiant išvengti nepriimtino kitų orlaivių eismo sulaukymo.

SPECIALIEJI ĮGŪDŽIŲ/KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO REIKALAVIMAI DAUGIAPILOČIO ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI, VIENPILOČIO ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI, KURIA SUTEIKIAMA TEISĖ VYKDYTI DAUGIAPILOČIUS SKRYDŽIUS, MPL IR ATPL GAUTI

13. Daugiapiločio orlaivio ar vienpiločio orlaivio, naudojamo daugiapilociams skrydžiams vykdyti, valdymo įgūdžių patikrinimo egzaminas vykdomas daugianarėje aplinkoje. Antrasis pilotas gali būti kitas prašymo teikėjas arba kito tipo kvalifikaciją turintis pilotas. Jei naudojamas orlaivis, antrasis pilotas turi būti egzaminuotojas arba instruktorius.
14. Prašymo teikėjas vykdo PF funkcijas per visas įgūdžių patikrinimo egzamino dalis, išskyrus ypatingąsias ir avarines procedūras – per jas prašymo teikėjas gali vykdyti PF arba PNF funkcijas pagal MCC taisykles. Prašymo pirmą kartą suteikti daugiapiločio orlaivio tipo kvalifikaciją ar ATPL teikėjas taip pat įrodo gebą vykdyti PNF funkcijas. Per įgūdžių patikrinimo egzaminą prašymo teikėjas gali sėdėti kairiajame arba dešiniajame krėsle, jei visus įgūdžių patikrinimo elementus galima atlikti sėdint pasirinktame krėsle.
15. Egzaminuotojas visų pirma tikrina, kaip prašymo išduoti ATPL ar suteikti daugiapiločio orlaivio tipo kvalifikaciją arba daugiapilociams skrydžiams naudojamo vienpiločio orlaivio tipo kvalifikaciją, kuria suteikiamos teisės vykdyti ir įgulos vado funkcijas, teikėjas, vykdydamas PF arba PNF funkcijas, atlieka šiuos elementus:
- a) užtikrina įgulos sąveiką;
 - b) vykdo tinkamą bendrąją orlaivio valdymo priežiūrą; ir
 - c) atsižvelgdamas į saugumo aspektus, pagal atitinkamas taisykles ir reglamentus nustato prioritetus ir priima skrydžio situaciją, įskaitant avarines situacijas, atitinkančius sprendimus.
16. Jei egzaminas susijęs su IR kvalifikacija, jis turi būti laikomas pagal IFR ir, jei įmanoma, imituojamoje komercinio oro transporto aplinkoje. Pagrindinis elementas, kurį reikia patikrinti – prašymo teikėjo gebėjimas planuoti ir vykdyti skrydį vadovaujantis įprastu instruktažu.
17. Jei per tipo kvalifikacijos kursą skrydžio mokymas orlaiviu sudarė mažiau nei 2 valandas, įgūdžių patikrinimo egzaminą galima laikyti FFS ir toks egzaminas gali būti laikomas prieš skrydžio mokymą orlaiviu. Tuo atveju, prieš įrašant naująją tipo kvalifikaciją į prašymo teikėjo licenciją, pažymėjimas apie tipo kvalifikacijos kurso, įskaitant skrydžio mokymą orlaiviu, baigimą perduodamas kompetentingai institucijai.

B. Specialieji lėktuvo kategorijos reikalavimai

IŠLAIKYMO KRITERIJAI

1. Vienpiločių lėktuvų, išskyrus vienpiločius aukštos klasės sudėtingus lėktuvus, atveju prašymo teikėjas išlaiko visas įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalis. Jei neišlaikomas koks nors egzamino dalies elementas, neišlaikoma visa dalis. Jei neišlaikoma daugiau kaip viena dalis, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko tik vienos dalies, jis perlaiko tik tą dalį. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vienos dalies, įskaitant tas dalis, kurios buvo išlaikytos per pirmesnę bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. Vienpiločių kelių variklių lėktuvų atveju išlaikoma atitinkamo egzamino 6 dalis, susijusi su asimetriiniu skrydžiu.

▼B

2. Daugiapiločių ir vienpiločių aukštos klasės sudėtingų lėktuvų atveju prašymo teikėjas privalo išlaikyti visas įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalis. Jei neišlaikomi daugiau kaip 5 elementai, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko 5 ar mažiau elementų, jis turi perlaikyti tik neišlaikytus elementus. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vieno elemento, įskaitant tuos, kurie buvo išlaikyti per pirmesnę bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. 6 dalis nėra ATPL ar MPL gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzamino dalis. Jei prašymo teikėjas neišlaiko arba nelaiko tik 6 dalies, jam išduodama orlaivio tipo kvalifikacija be CAT II ir CAT III teisių. Kad į tipo kvalifikaciją būtų įtrauktos CAT II ar CAT III teisės, prašymo teikėjas atitinkamo tipo orlaiviu privalo išlaikyti 6 dalį.

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

3. Prašymo teikėjas įrodo gebąs:
- a) valdyti lėktuvą pagal jo galimybių ribas;
 - b) sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;
 - c) priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
 - d) taikyti aviacijos žinias;
 - e) nuolat valdyti lėktuvą taip, kad būtų visada užtikrinama, jog procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai;
 - f) suprasti ir prireikus taikyti įgulos koordinavimo ir jos narių nepajėgumo procedūras; ir
 - g) jei taikoma, veiksmingai bendrauti su kitais įgulos nariais.

▼M5

4. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos atsižvelgiant į oro sūkurių sąlygas, lėktuvo valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

Aukštis

bendruoju atveju	± 100 pėdų
pradedant kilimą po nutraukto tūpimo apsisprendimo aukštyje	+ 50/– 0 pėdų
mažiausias aukštis/altitudė žemėjant	+ 50/– 0 pėdų.

Maršruto laikymasis

pagal radijo prietaisus	± 5°
kampinis nuokrypis	pusės skalės nuokrypis, azimutas ir tūptinė (pvz., LPV, ILS, MLS, GLS)
2D (LNAV) ir 3D (LNAV/VNAV) ilginis nuokrypis	trajektorijos skersinė paklaida/nuokrypis paprastai turi neviršyti $\pm \frac{1}{2}$ RNP vertės, taikomos procedūrai. Leidžiami trumpalaikiai ne didesni kaip 1 RNP nukrypimai nuo šio standarto
3D ilginis vertikalusis nuokrypis (pvz., RNP APCH (LNAV/VNAV) naudojant Baro VNAV)	ne daugiau – 75 pėdų žemiau vertikaliojo profilio bet kuriuo metu ir ne daugiau + 75 pėdų virš vertikaliojo profilio skrendant 1 000 pėdų aukštyje virš aerodromo lygio arba žemiau

Kursas

veikiant visiems varikliams	± 5°
imituojant variklio gedimą	± 10°

Greitis

veikiant visiems varikliams	± 5 mazgai
imituojant variklio gedimą	+ 10 mazgų/– 5 mazgai.

▼B**MOKYMO/ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMO/KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO
EGZAMINŲ TURINYS****5. Vienpiločiai lėktuvai, išskyrus aukštos klasės sudėtingus lėktuvus****a) Simbolių reikšmės**

P – išmokytas vykdyti įgulos vado, antrojo piloto, skraidančiojo piloto (PF) ir neskraidančiojo piloto (PNF) funkcijas.

X – jei yra galimybė, šiam pratimui naudojami skrydžio imituokliai; kitu atveju naudojamas lėktuvas, jei tinkama manevrui ar procedūrai atlikti.

P# – mokymą papildoma lėktuvo apžiūra prižiūrint instruktoriui.

b) Praktinis mokymas vykdomas naudojant bent nurodyto lygio mokymo įrangą (P) arba gali būti vykdomas naudojant bet kurią aukštesnio lygio mokymo įrangą, kai nurodyta rodyklė (—>).

Nurodant naudojamą mokymo įrangą vartojamos šios santrumpos:

A = lėktuvas

FFS = viso skrydžio imituoklis

FTD = skrydžio treniruoklis (įskaitant FNPT II ME klasės kvalifikacijai gauti)

c) Jei įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminas laikomas siekiant IR kvalifikacijos pratęsimo/atnaujinimo, žvaigždute (*) pažymėti 3B dalies ir (kelių variklių) 6 dalies elementai laikomi vykdant skrydį tik pagal prietaisus. Jei laikant įgūdžių arba kvalifikacijos patikrinimo egzaminą žvaigždute pažymėti elementai laikomi vykdant skrydį ne tik pagal prietaisus ir jei neįskaitomos IR teisės, orlaivių klasės arba orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti skrydžius tik pagal VFR.**d) Jei siekiama orlaivio tipo kvalifikacijos ar kelių variklių orlaivių klasės kvalifikacijos, kuria suteikiama teisė skraidyti tik pagal VFR, pratęsimo ir neįvykdytas 10 maršruto sektorių patirties per paskutinius 12 mėnesių reikalavimas, laikoma 3A dalis. Jei išlaikyta 3B dalis, 3A dalies laikyti nereikalaujama.****e) Jei įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinime stulpelyje įrašyta raidė „M“ (angl. *mandatory*), pratimą (ar vieną iš kelių pateiktų pratimų) atlikti privaloma.****f) Jei FFS arba FNPT II įtraukti į patvirtintą orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijos kursą, jie naudojami per praktinį mokymą orlaivio tipo ar kelių variklių orlaivių klasės kvalifikacijai gauti. Patvirtinant kursą atsižvelgiama į šiuos aspektus:****i) FFS ar FNPT II kategoriją, kaip nustatyta atitinkamuose ARA ir ORA dalių reikalavimuose;****▼M3****▼B****ii) instruktorių kvalifikaciją;****iii) į kursą įtraukto FFS ar FNPT II mokymo trukmę ir****iv) mokomo piloto kvalifikaciją ir patirtį skraidant panašaus tipo orlaiviais.****g) Kai įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminas vykdomas per daugiapilotį skrydį, tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik daugiapilotes skrydžius.**

VIENPILOČIAI LĖKTUVAI, IŠSKYRUS AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGUS LĖKTUVUS		PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ AR KVALIFI- KACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS ORLAIVIŲ KLASĖS AR ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros					Instrukto- riaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuo- tojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		FTD	FFS	A		FFS A	
1 DALIS							
1	Išskridimas						
1.1	Priešskrydiniai veiksmai, įskai- tant dokumentų rengimą, masės ir pusiausvyros nusta- tymą, susipažinimą su orų informacija NOTAM						
1.2	Priešskrydiniai patikrinimai						
1.2.1	Išorės	P#		P			
1.2.2	Vidaus			P		M	
1.3	Variklio įjungimas: įprastas yra gedimų	P→	→	→		M	
1.4	Riedėjimas		P→	→		M	
1.5	Priešskrydiniai patikrinimai: variklio bandymas (jei reikia)	P→	→	→		M	
1.6	Kilimo procedūra: įprasta, taikant orlaivio naudo- jimo vadove nurodytas užsparnių nuostatas, esant šoniniam vėjui (jei yra tinkamos sąlygos)		P→	→			
1.7	Aukštėjimas: Vx/Vy posūkiai reikiamu kursu orlaivio padėties išlyginimas		P→	→		M	
1.8	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros						
2 DALIS							
2	Bendrieji skrydžio elementai (VMC)						
2.1	Tiesus ir horizontalus skrydis esant įvairiems oro srauto grei- čiams, įskaitant skrydį esant kritiškai mažam oro srauto greičiui su užsparniais ir be jų (įskaitant, kai taikoma, artėjimą prie VMCA)		P→	→			

▼B

VIENPILOČIAI LĖKTUVAI, IŠSKYRUS AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGUS LĖKTUVUS		PRAKTINIS MOKYMAS				IGŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS ORLAIVIŲ KLASĖS AR ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros					Instrukto- riaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuo- tojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		FTD	FFS	A		FFS A	
2.2	Statūs posūkiai (360° į kairę ir į dešinę, esant 45° posvyriui)		P→	→		M	
2.3	Smuka ir grįžimas į įprastą padėtį iš smukos: i) visiška smuka; ii) artėjimas prie smukos per posūkį žemėjant su posvyriu, taikant artėjimo tūpti konfigūraciją ir galią; iii) artėjimas prie smukos taikant tūptimo konfigūraciją ir galią; iv) artėjimas prie smukos, posūkis aukštėjant su kilimo užsparniu ir aukštėjimo galia (tik vieno variklio lėktuvui)		P→	→		M	
2.4	Valdymas naudojant autopilotą ir, jei taikoma, komandinio valdymo sistemą (gali būti atliekama laikant 3 dalį)		P→	→		M	
2.5	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros						
3A DALIS							
3A	Maršrutinio skrydžio pagal VFR procedūros (žr. B.5 dalies c ir d punktus)						
3A.1	Skrydžio planas, padėties apskaičiavimas remiantis anks- tesnės padėties duomenimis ir žemėlapiu skaitymas						
3A.2	Altitudės, kurso ir greičio išlai- kymas						
3A.3	Orientavimasis, ETA nusta- tymas ir peržiūra						
3A.4	Radijo prietaisų naudojimas (jei taikoma)						
3A.5	Skrydžio valdymas (skrydžio žurnalas, įprasti patikrinimai, įskaitant degalų, sistemų ir apledėjimo tikrinimą)						

▼B

VIENPILOČIAI LĖKTUVAI, IŠSKYRUS AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGUS LĖKTUVUS	PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS ORLAIVIŲ KLASĖS AR ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros				Instruktorius inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	FTD	FFS	A		FFS A	
3A.6 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros						
3B DALIS						
3B Skrydis pagal prietaisus						
3B.1* Išskridimas pagal IFR		P→	→		M	
3B.2* Maršrutinis skrydis pagal IFR		P→	→		M	
3B.3* Išlaikymo procedūros		P→	→		M	
3B.4* 3D operacijos iki 200 pėdų (60 m) DH/A arba iki aukštesnio žemiausiojo taško, jei reikalaujama pagal artėjimo tūpti procedūrą (iki vertikalios trajektorijos priartėjimo tūpti baigmės gali būti naudojamas autopilotas).		P→	→		M	
3B.5* 2D operacijos iki MDH/A		P→	→		M	
3B.6* Skrydžio pratimai, įskaitant imituojamą kompasą ir aviahorizonto gedimą: 1 lygio posūkiai, grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį	P→	→	→		M	
3B.7* Kurso ar tūptinės nuolydžio kampo nustatymo įtaiso gedimas	P→	→	→			
3B.8* Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros						
Specialiai paliktas tuščias						
4 DALIS						
4 Atvykimas ir tūpimas						
4.1 Atvykimo į aerodromą procedūra		P→	→		M	

▼M5

▼B

▼B

VIENPILOČIAI LĖKTUVAI, IŠSKYRUS AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGUS LĖKTUVUS	PRAKTINIS MOKYMAS				IGŪDŽIŲ AR KVALIFI- KACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS ORLAIVIŲ KLASĖS AR ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
				Instrukto- riaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuo- tojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	FTD	FFS	A		FFS A	
4.2 Įprastas tūpimas		P→	→		M	
4.3 Tūpimas nenaudojant užsparnių		P→	→		M	
4.4 Tūpimas esant šoniniam vėjui (jei sąlygos tinkamos)		P→	→			
4.5 Artėjimas tūpti ir tūpimas esant minimaliam variklio veikimo režimui ir aukščiui virš kilimo ir tūpimo tako iki 2 000 pėdų (tik vieno variklio lėktuvams)		P→	→			
4.6 Antrasis ratas, pradedamas mažiausiame aukštyje		P→	→		M	
4.7 Antrasis ratas ir tūpimas naktį (jei taikoma)	P→	→	→			
4.8 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros						
5 DALIS						
5 Ypatingosios ir avarinės proce- dūros (ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–4 dalimis)						
5.1 Kilimo nutraukimas esant priimtinam greičiui		P→	→		M	
5.2 Imituojamas variklio gedimas pakilus (tik vieno variklio lėktuvams)			P		M	
5.3 Imituojamas priverstinis tūpimas neveikiant varikliui (tik vieno variklio lėktuvams)			P		M	
5.4 Imituojamos avarinės situacijos: i) gaisras ar dūmai skrydžio metu, ii) prareikęs – atitinkamų sistemų gedimai	P→	→	→			

▼ **B**

VIENPILOČIAI LĖKTUVAI, IŠSKYRUS AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGUS LĖKTUVUS		PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ AR KVALIFI- KACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS ORLAIVIŲ KLASĖS AR ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros					Instrukto- riaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuo- tojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		FTD	FFS	A		FFS A	
5.5	Variklio išjungimas ir įjun- gimas iš naujo (tik per ME įgūdžių patikrinimo egzaminą) (saugioje altitudėje, jei atlie- kama orlaiviu)	P→	→	→			
5.6	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros						
6 DALIS							
6	Imituojamas asimetrinis skrydis						
6.1*	(ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–5 dalimis) Imituojamas variklio gedimas kylant (saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS ar FNPT II)	P→	→	→X		M	
6.2*	Asimetrinis artėjimas tūpti ir antrasis ratas	P→	→	→		M	
6.3*	Asimetrinis artėjimas tūpti ir tūpimas visiškai sustojant	P→	→	→		M	
6.4	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros						

▼ **M5**

- h) Jei siekiama įgyti arba išsaugoti PBN teises, vienas artėjimas tūpti turi būti RNP APCH. Jei RNP APCH atlikti neįmanoma, jis turi būti atliktas tinkamai įrengtu FSTD.

▼ **B**

6. Daugiapiločiai lėktuvai ir vienpiločiai aukštos klasės sudėtingi lėktuvai

- a) Simbolių reikšmės

- P – išmokytas vykdyti įgulos vado, antrojo piloto, PF ir PNF funkcijas atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti.
- X – jei yra galimybė, šiam pratimui naudojami skrydžio imituokliai; kitu atveju naudojamas orlaivis, jei tinkama manevrai ar procedūrai atlikti.

▼B

P# – mokymą papildo lėktuvo apžiūra prižiūrint instruktoriui.

- b) Praktinis mokymas vykdomas naudojant bent nurodyto lygio mokymo įrangą (P) arba gali būti vykdomas naudojant bet kurią aukštesnio lygio mokymo įrangą, kai nurodyta rodyklė (—>).

Nurodant naudojamą mokymo įrangą vartojamos šios santrumpos:

A = lėktuvas

FFS = viso skrydžio imituoklis

FTD = skrydžio treniruoklis

OTD = kitas treniruoklis

- c) Žvaigždute (*) pažymėti elementai atliekami vykdant skrydį tik pagal prietaisus. Jei per įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminą ši sąlyga neįvykdoma, orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik pagal VFR.

- d) Jei įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinime stulpelyje įrašyta raidė „M“, pratimą atlikti privaloma.

- e) Jei FFS įtrauktas į patvirtintą orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtiną kursą, jis naudojamas per praktinį mokymą ir egzaminą. Patvirtinant kursą atsižvelgiama į šiuos aspektus:

i) FFS ar FNPT II kategoriją;

ii) instruktorių kvalifikaciją;

iii) į kursą įtraukto FFS ar FNPT II mokymo trukmę ir

iv) mokomo piloto kvalifikaciją ir patirtį skraidant panašaus tipo orlaiviais.

- f) Į manevrus ir procedūras, atliekamas daugiapiločiu lėktuvu ir vykdant daugiapilotį skrydį vienpiločiu aukštos klasės sudėtingu lėktuvu, įtraukiamas MCC elementas.

- g) Per vienpiločius skrydžius vienpiločiu aukštos klasės sudėtingu lėktuvu manevrus ir procedūras atlieka tik vienas pilotas.

- h) Vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo atveju, kai įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminas laikomas vykdant daugiapilotį skrydį, orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik daugiapiločius skrydžius. Jei siekiama įgyti teisę vykdyti vienpiločius skrydžius, vykdant vienpilotį skrydį turi būti atlikti manevrai/procedūros, nurodyti 2.5, 3.9.3.4, 4.3 ir 5.5 dalyse ir bent vienas 3.4 dalyje nurodytas manevras/-procedūra.

- i) Ribotų teisių kvalifikacijos, suteikiamos pagal FCL.720.A dalies e punktą, atveju prašymo teikėjas privalo įvykdyti tuos pačius reikalavimus, kaip kiti prašymo suteikti orlaivio tipo kvalifikaciją teikėjai, išskyrus praktinius pratimus, susijusius su kilimo ir tūpimo etapais.

DAUGIAPILOČIAI LĖKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGI LĖKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą	
	OTD	FTD	FFS	A		FFS A		
1 DALIS								
1	Pasirengimas skrydžiui	P						
1.1	Charakteristikų apskaičiavimas							
1.2	Lėktuvo apžiūra iš išorės; kiekvienos dalies vieta ir apžiūros tikslas	P#			P			
1.3	Pilotų kabinos patikrinimas		P→	→	→			
1.4	Kontrolinio sąrašo naudojimas prieš įjungiant variklius, įjungimo procedūros, radijo ir navigacijos įrangos patikrinimas, navigacijos ir ryšio dažnių parinkimas ir nustatymas	P→	→	→	→	M		
1.5	Riedėjimas pagal ATC ar instruktoriaus nurodymus			P→	→			
1.6	Patikrinimai prieš kylant		P→	→	→	M		
2 DALIS								
2	Kilimas							
2.1	Įprastas kilimas esant įvairioms užsparnių nuostatoms, įskaitant spartųjį kilimą			P→	→			
2.2*	Kilimas pagal prietaisus; per rotaciją ar iš karto atsiplėšus nuo žemės reikalaujama pereiti į skrydį pagal prietaisus			P→	→			

▼B

DAUGIAPILOČIAI LĖKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGI LĖKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS					[GŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros						Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
2.3	Kilimas esant šoniniam vėjui			P→	→			
2.4	Kilimas esant didžiausiai leistinai kilimo masei (tikrai ar imituojamai)			P→	→			
2.5	Kilimas imituojant variklio gedimą:							
2.5.1*	iš karto pasiekus V2 (Lėktuvuose, kurie nėra sertifikuoti kaip transporto ar vietinio susisiekimo kategorijos lėktuvai, variklio gedimas neimituojamas tol, kol nebus pasiektas bent 500 pėdų aukštis nuo kilimo ir tępimo tako pabaigos. Lėktuve, kurio kilimo masės ir aukščio pagal tankį charakteristikos tokios pačios kaip transporto kategorijos lėktuvo, instruktorius gali imituoti variklio gedimą iš karto pasiekus V2.)			P→	→			
2.5.2*	tarp V1 ir V2			P	X		M Tik FFS	
2.6	Kilimo nutraukimas esant priimtinau greičiui prieš pasiekiant V1			P→	→X		M	
3	DALIS							
3	Skrydžio manevrai ir procedūros							
3.1	Posūkiai naudojant spolerius ir jų nenaudojant			P→	→			

▼B

DAUGIAPILOČIAI LĖKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGI LĖKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS					[GŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros						Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
3.2	Virtimas (angl. <i>tuck under</i>) ir Macho baftingas pasiekus kritinį Macho skaičių, taip pat kitos specialios lėktuvo skrydžio charakteristikos (pvz., „olandiškas žingsnis“)			P→	→X Šiam pratimui negalima naudoti orlaivio			
3.3	Įprastas sistemų ir inžinieriaus prietaisų skydo valdiklių veikimas	P→	→	→	→			
Įprastas ir neįprastas šių sistemų veikimas:							M	Iš 3.4.0–3.4.14 skirsnių privalomai parenkami bent 3 neįprasto veikimo atvejai
3.4.0	Variklio (jei reikia, sraigto)	P→	→	→	→			
3.4.1	Slėgio ir oro kondicionavimo sistemos	P→	→	→	→			
3.4.2	Pito/statinio vamzdelio sistemos	P→	→	→	→			
3.4.3	Degalų sistemos	P→	→	→	→			
3.4.4	Elektros sistemos	P→	→	→	→			
3.4.5	Hidraulinės sistemos	P→	→	→	→			
3.4.6	Skrydžio kontrolės ir balansavimo sistemos	P→	→	→	→			
3.4.7	Apsaugos nuo apledėjimo/ledo pašalinimo sistemos, nuo akinimo apsaugančio ekrano šildymo sistemos	P→	→	→	→			

▼B

DAUGIAPILOČIAI LĖKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGI LĖKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS					[GŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros						Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
3.4.8	Autopiloto/komandinės valdymo sistemos	P→	→	→	→		M (tik vienpilotočiams skrydžiams)	
3.4.9	Išpėjimo apie smuką prietaisų arba smukos vengimo įtaisų ir stabilumo didinimo įtaisų	P→	→	→	→			
3.4.10	Žemės artumo išpėjimo sistemos, orų radaro, radijo aukščiamačio, atsakiklio		P→	→	→			
3.4.11	Radijo prietaisų, navigacijos įrangos, prietaisų, skrydžio valdymo sistemos	P→	→	→	→			
3.4.12	Važiuklės ir stabdžių	P→	→	→	→			
3.4.13	Priešsparnių ir užsparnių sistemos	P→	→	→	→			
3.4.14	Pagalbinės jėgainės	P→	→	→	→			
Specialiai paliktas tuščias								
3.6	Ypatingosios ir avarinės procedūros:						M	Iš 3.6.1–3.6.9 skirsnių privalomai parenkami bent trys elementai

▼B

DAUGIAPILOČIAI LĖKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGI LĖKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS				[GŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		OTD	FTD	FFS	A	FFS A	
3.6.1	Gaisro, pvz., variklio, papildomos jėgainės, kabinos, krovinių skyriaus, įgulos kabinos, sparno ar elektros grandinės, gesinimo pratybės, įskaitant evakuaciją		P→	→	→		
3.6.2	Dūmų kontrolė ir pašalinimas		P→	→	→		
3.6.3	Variklio gedimai, išjungimas ir pakartotinis įjungimas saugiame aukštyje		P→	→	→		
3.6.4	Degalų nupylimas (imituojamas)		P→	→	→		
3.6.5	Vėjo poslinkis kylant/tūpant			P	X	tik FFS	
3.6.6	Imituojamas kabinos slėgio sistemos gedimas/avarinis žemėjimas			P→	→		
3.6.7	Skrydžio įgulos nario nepajėgumas		P→	→	→		
3.6.8	Kitos avarinės procedūros, nurodytos atitinkamame orlaivio naudojimo vadove		P→	→	→		
3.6.9	ACAS įvykis	P→	→	→	Negaliama naudoti orlaivio	tik FFS	
3.7	Statūs posūkiai esant 45° posvyriui, 180–360° į kairę ir į dešinę		P→	→	→		

▼ B

DAUGIAPILOČIAI LĖKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGI LĖKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS					[GŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros						Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
3.8	Artėjimo prie smukos ankstyvas atpažinimas ir jos vengimo priemonės (iki tol, kol įsijungia įspėjimo apie smuką prietaisas) esant kilimo konfigūracijai (užsparniai kilimo padėtyje), esant kreiserinio skrydžio konfigūracijai ir esant tūpimo konfigūracijai (užsparniai tūpimo padėtyje, važiuoklė išskleista)			P→	→			
3.8.1	Grįžimas į įprastą padėtį iš visiškos smukos ar įsijungus įspėjimo apie smuką prietaisui esant aukštėjimo, kreiserinio skrydžio ir artėjimo tūpti konfigūracijai			P	X			
3.9	Skrydžio pagal prietaisus procedūros							
3.9.1*	Išskridimo ir atvykimo maršrutų ir ATC nurodymų laikymasis		P→	→	→		M	
3.9.2*	Išlaikymo procedūros		P→	→	→			
3.9.3*	3D operacijos iki 200 pėdų (60 m) DH/A arba iki aukštesnio žemiausiojo taško, jei reikalaujama pagal artėjimo tūpti procedūrą							
3.9.3.1*	rankiniu valdymu, be komandinio valdymo sistemos			P→	→		M (tik per įgūdžių patikrinimo egzaminą)	
3.9.3.2*	rankiniu valdymu, naudojant komandinio valdymo sistemą			P→	→			

▼ M5▼ B

▼ B

DAUGIAPILOČIAI LĖKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGI LĖKTUVAI	PRAKTINIS MOKYMAS					[GŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
3.9.3.3* su autopilotu			P→	→			

▼ M5

3.9.3.4* rankiniu valdymu, imituojant vieno variklio neveikimą; variklio gedimas turi būti imituojamas per galutinį artėjimą tūpti prieš kertant 1 000 pėdų virš aerodromo lygį iki tūpimo taško arba per visą tūpimo nutraukimo procedūrą.			P→	→		M	
Lėktuvuose, kurie nėra sertifikuoti kaip transporto kategorijos lėktuvai (JAR/FAR 25) ar kaip vietinio susisiekimo kategorijos lėktuvai (SFAR 23), artėjimas tūpti imituojant vieno variklio gedimą ir po to atliekamas kilimas po nutraukto tūpimo pradedami vykdant netikslų artėjimą tūpti, kaip nustatyta 3.9.4 dalyje. Kilimas po nutraukto tūpimo pradedamas pasiekus paskelbtą kliūčių perskridimo aukštį (OCH/A), bet ne vėliau kaip pasiekus mažiausią 500 pėdų virš kilimo ir tūpimo tako slenksčio lygio aukštį/altitudę žemėjant (MDH/A). Lėktuvuose, kurių kilimo masės ir altitudės pagal tankį charakteristikos tokios pačios kaip transporto kategorijos lėktuvų, instruktorius gali imituoti variklio gedimą pagal 3.9.3.4 dalį.							

▼ M5

DAUGIAPILOČIAI LĖKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGI LĖKTUVAI	PRAKTINIS MOKYMAS					[GŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
3.9.4* 2D operacijos iki MDH/A			P*—>	—>		M	

▼ B

3.9.5 Artėjimas tūpti ratu šiomis sąlygomis: a)* artėjimas prie leistinos mažiausios artėjimo tūpti ratu altitudės atitinkamame aerodrome pagal vietos artėjimo tūpti pagal prietaisus priemones, imituojant skrydžio pagal prietaisus sąlygas; po to atliekamas b) artėjimas tūpti ratu prie kito kilimo ir tūpimo tako bent 90° kampu nuo a elemente nurodyto galutinio artėjimo tūpti centrinės linijos, laikantis leistino mažiausio artėjimo ratu skrydžio aukščio. Pastaba. Jei dėl susijusių su ATC priežasčių a ir b elementų atlikti neįmanoma, gali būti atliekamas imituojamo prasto matomumo elementas.			P*—>	—>			
---	--	--	------	----	--	--	--

4	DALIS						
---	-------	--	--	--	--	--	--

4	Praleisto artėjimo tūpti procedūros						
---	-------------------------------------	--	--	--	--	--	--

▼ M5

4.1	Kilimas po nutraukto tūpimo veikiant visiems varikliams*, vykdant 3D operaciją pasiekus apsisprendimo aukštį			P*—>	—>		
-----	--	--	--	------	----	--	--

▼ B

DAUGIAPILOČIAI LĖKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGI LĖKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS				[GŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		OTD	FTD	FFS	A	FFS A	
4.2	Kitos praleisto artėjimo tūpti procedūros			P*—>	—>		
4.3*	Antrasis ratas imituojant kritinį variklio neveikimą, atliekamas rankiniu valdymu po to, kai artėjant tūpti pagal prietaisus pasiekiamas DH, MDH ar MAPt.			P*—>	—>	M	
4.4	Nutrauktas tūpimas iki kilimo ir tūpimo tako slenksčio likus 15 m (50 pėdų) ir antrasis ratas			P—>	—>		
5	DALIS						
5	Tūpimas						
5.1	Įprastas tūpimas* pagal vizualiuosius orientyrus, nustatytus pasiekus DA/H po artėjimo tūpti pagal prietaisus			P			
5.2	Tūpimas imituojant horizontaliojo stabilizatoriaus įstrigimą bet kurioje nesubalansuotoje padėtyje			P—>	Šiam pratimui negalima naudoti orlaivio		
5.3	Tūpimas esant šoniniam vėjui (jei įmanoma, orlaiviu)			P—>	—>		
5.4	Standartinis maršrutas aplink aerodromą ir tūpimas neišskleidus užsparnių ir priešsparnių arba juos iš dalies išskleidus			P—>	—>		

▼ M5▼ B

▼B

DAUGIAPILOČIAI LĖKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGI LĖKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros						Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
5.5	Tūpimas imituoiant svarbiausio variklio neveikimą			P→	→		M	
5.6	Tūpimas neveikiant dviem varikliams: — lėktuvuose su 3 varikliais: neveikia centrinis variklis ir 1 periferinis variklis, jei įmanoma pagal AFM duomenis, — lėktuvuose su 4 varikliais: neveikia 2 varikliai vienoje pusėje.			P	X		M tik FFS (tik per įgūdžių patikrinimo egzaminą)	

Bendrosios pastabos

Specialieji reikalavimai, pagal kuriuos orlaivio tipo kvalifikacijos turėtojai papildomai suteikiama artėjimo tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) apsisprendimo aukščio teisė, t. y. teisė vykdyti CAT II/III skrydžius.

6 DALIS							
Papildomi reikalavimai, pagal kuriuos orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė atlikti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) apsisprendimo aukščio (CAT II/III skrydžiai).							
Toliau nurodyti manevrai ir procedūros yra būtinieji mokymo reikalavimai siekiant gauti leidimą atlikti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) DH. Per toliau nurodytas artėjimo tūpti pagal prietaisus ir praleisto artėjimo tūpti procedūras naudojama visa lėktuvo įranga, kuria naudotis būtina mokėti siekiant gauti orlaivio tipo kvalifikacijos, kuria suteikiama teisė vykdyti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) DH, pažymėjimą.							

▼ B

DAUGIAPILOČIAI LĖKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGI LĖKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūros						Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
6.1*	Kilimo nutraukimas esant mažiausiam patvirtintam RVR			P*—>	—>X Šiam pratimui negalima naudoti orlaivio		M*	
6.2*	Artėjimas tūpti naudojant ►M5 CAT II/III ◄: imituojamo skrydžio pagal prietaisus sąlygomis iki atitinkamo DH, naudojant skrydžio orientavimo sistemą. Vykdomos standartinės įgulos koordinavimo procedūros (užduočių pasidalijimas, iškvietimo procedūros, tarpusavio stebėjimas, keitimasis informacija ir pagalba).			P—>	—>		M	
6.3*	Antrasis ratas: po artėjimo tūpti, kaip nurodyta 6.2 skirsnyje, pasiekus DH. Į mokymą taip pat įtraukiamas antrasis ratas, atliekamas dėl (imituojamo) nepakankamo RVR, vėjo poslinkio, lėktuvo nuokrypio, kuris yra didesnis nei sėkmingo artėjimo tūpti leistiną nuokrypą, ar antžeminės/ lėktuvo įrangos gedimo prieš pasiekiant DH, taip pat antrasis ratas, atliekamas imituojant lėktuvo įrangos gedimą.			P—>	—>		M*	

▼ **B**

DAUGIAPILOČIAI LĖKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĖS SUDĖTINGI LĖKTUVAI	PRAKTINIS MOKYMAS					[GŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
6.4* Tūpimas: pagal DH nustatytus vizualiuosius orientyrus po artėjimo tūpti pagal prietaisus. Atsižvelgiant į konkrečią skrydžio orientyrų sistemą atliekamas automatinis tūpimas.			P→	→		M	

Pastaba. CAT II/III skrydžiai atliekami pagal taikomus skrydžių reikalavimus.

▼ **M5**

Pastaba. Pagal AFM, RNP APCH procedūras gali reikėti naudoti autopilotą arba komandinio valdymo sistemą. Procedūra, kuri turi būti vykdoma rankiniu būdu, parenkama atsižvelgiant į tokius apribojimus (pvz., jei yra toks AFM apribojimas, 3.9.3.1 punkte pasirenkama ILS).

- j) Jei siekiama įgyti arba išsaugoti PBN teises, vienas artėjimas tūpti turi būti RNP APCH. Jei RNP APCH atlikti neįmanoma, jis turi būti atliktas tinkamai įrengtu FSTD.

▼ **B**

7. Orlaivių klasės kvalifikacija, kuria suteikiama teisė vykdyti skrydžius virš jūros

Jei siekiama kelių variklių orlaivių klasės kvalifikacijos, kuria suteikiama teisė vykdyti skrydžius virš jūros tik pagal VFR, pratešimo ir neįvykdytas 10 maršruto sektorių patirties per praėjusius 12 mėnesių reikalavimas, laikoma 6 dalis.

ORLAIVIŲ KLASĖS KVALIFIKACIJA, KURIA SUTEIKIAMA TEISĖ VYKDYTI SKRYDŽIUS VIRŠ JŪROS	PRAKTINIS MOKYMAS	
Manevrai/procedūros	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
1 DALIS		
1 Išskridimas		
1.1 Priešskrydiniai veiksmai, įskaitant: dokumentų rengimą, masės ir pusiausvyros nustatymą, susipažinimą su orų informacija, NOTAM		
1.2 Patikrinimai prieš įjungiant variklį: išorės/vida		

▼B

ORLAIVIŲ KLASĖS KVALIFIKACIJA, KURIA SUTEIKIAMA TEISĖ VYKDYTI SKRYDŽIUS VIRŠ JŪROS	PRAKTINIS MOKYMAS	
Manevrai/procedūros	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
1.3 Variklio įjungimas ir išjungimas: įprastas yra gedimų		
1.4 Riedėjimas		
1.5 Slydimas vandens paviršiumi		
1.6 Švartavimas: paplūdimyje prieplaukoje prie plūdūro		
1.7 Plaukimas išjungtu varikliu		
1.8 Priešskrydiniai patikrinimai: variklio bandymas (jei taikoma)		
1.9 Kilimo procedūra: įprasta, taikant orlaivio naudo- jimo vadove nurodytas užsparnių nuostatas šoninio vėjo (jei yra tinkamos sąlygos)		
1.10 Aukštėjimas Posūkiai atitinkamu kursu Orlaivio padėties išlyginimas		
1.11 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros		
2 DALIS		
2 Bendrieji skrydžio elementai (VFR)		
2.1 Tiesus ir horizontalus skrydis esant įvairiems oro srauto grei- čiams, įskaitant skrydį esant kritiškai mažam oro srauto grei- čiui su užsparniais ir be jų (įskaitant, kai taikoma, artėjimą prie VMCA)		
2.2 Statūs posūkiai (360° į kairę ir į dešinę, esant 45° posvyriui)		
2.3 Smuka ir grįžimas į įprastą padėtį iš smukos: i) visiška smuka;		

▼B

ORLAIVIŲ KLASĖS KVALIFIKACIJA, KURIA SUTEIKIAMA TEISĖ VYKDYTI SKRYDŽIUS VIRŠ JŪROS		PRAKTINIS MOKYMAS	
Manevrai/procedūros		Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
ii) artėjimas prie smukos per posūkį žemėjant su posvyriu, naudojant artėjimo tūpti konfigūraciją ir galią; iii) artėjimas prie smukos naudo- jant tūpimo konfigūraciją ir galią; iv) artėjimas prie smukos, posūkis aukštėjant su kilimo užsparniu ir naudojant aukš- tėjimo galią (tik vieno variklio lėktuvui)			
2.4	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros		
3 DALIS			
3	Maršrutinio skrydžio pagal VFR procedūros		
3.1	Skrydžio planas, padėties apskai- čiavimas remiantis ankstesniais padėties duomenimis ir žemė- lapio skaitymas		
3.2	Altitudės, kurso ir greičio išlai- kymas		
3.3	Orientavimasis, ETA nustatymas ir peržiūra		
3.4	Radijo navigacijos prietaisų naudojimas (jei taikoma)		
3.5	Skrydžio valdymas (skrydžio žurnalas, įprasti patikrinimai, įskaitant degalų, sistemų ir aple- dėjimo tikrinimą)		
3.6	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros		
4 DALIS			
4	Atvykimas ir tūpimas		
4.1	Atvykimo į aerodromą procedūra (tik amfibijoms)		

▼B

ORLAIVIŲ KLASĖS KVALIFIKACIJA, KURIA SUTEIKIAMA TEISĖ VYKDYTI SKRYDŽIUS VIRŠ JŪROS	PRAKTINIS MOKYMAS	
Manevrai/procedūros	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
4.2 Įprastas tūpimas		
4.3 Tūpimas nenaudojant užsparnių		
4.4 Tūpimas esant šoniniam vėjui (jei yra tinkamos sąlygos)		
4.5 Artėjimas tūpti ir tūpimas esant minimaliam variklio veikimo režimui, iš 2 000 pėdų ar mažesnio aukščio virš vandens (tik vieno variklio lėktuvams)		
4.6 Antrasis ratas, pradedamas mažiausiame aukštyje		
4.7 Tūpimas ant ramaus vandens paviršiaus Tūpimas ant neramaus vandens paviršiaus		
4.8 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros		
5 DALIS		
5 Ypatingosios ir avarinės proce- dūros		
(Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–4 dalimis)		
5.1 Kilimo nutraukimas esant priim- tinam greičiui		
5.2 Imituojamas variklio gedimas pakilus (tik vieno variklio lėktu- vams)		
5.3 Imituojamas priverstinis tūpimas neveikiant varikliui (tik vieno variklio lėktuvams)		
5.4 Imituojamos avarinės situacijos: i) gaisras ar dūmai skrydžio metu; ii) jei taikoma – atitinkamų sistemų gedimai		

▼B

ORLAIVIŲ KLASĖS KVALIFIKACIJA, KURIA SUTEIKIAMA TEISĖ VYKDYTI SKRYDŽIUS VIRŠ JŪROS		PRAKTINIS MOKYMAS	
Manevrai/procedūros		Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
5.5	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros		
6 DALIS			
6	Imituojamas asimetrinis skrydis		
	(ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–5 dalimis)		
6.1	Imituojamas variklio gedimas kylant (saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS ar FNPT II)		
6.2	Variklio išjungimas ir pakarto- tinis įjungimas (tik per ME įgūdžių patikrinimo egzaminą)		
6.3	Asimetrinis artėjimas tūpti ir antrasis ratas		
6.4	Asimetrinis artėjimas tūpti ir tūpimas visiškai sustojant		
6.5	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros		

C. Specialieji reikalavimai, susiję su sraigtasparnių kategorija

1. Jei vykdomas įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminas sraigtasparnio tipo kvalifikacijai suteikti ir ATPL išduoti, prašymo teikėjas laiko įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino 1–4 dalis ir 6 dalį. Jei neišlaikomi daugiau kaip 5 elementai, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko 5 ar mažiau elementų, jis turi perlaikyti tik tuos elementus. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vieno elemento, įskaitant tuos elementus, kurie buvo išlaikyti per pirmesnę bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. Visos įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalys išlaikomos per 6 mėnesius.
2. Jei vykdomas IR kvalifikacijos patikrinimo egzaminas, prašymo teikėjas išlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzamino 5 dalį. Jei neišlaikomi daugiau kaip 3 elementai, prašymo teikėjas perlaiko visą 5 dalį. Jei prašymo teikėjas neišlaiko 3 ar mažiau elementų, jis turi perlaikyti tik tuos elementus. Jei perlaikydamas patikrinimo egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vieno elemento, įskaitant tuos 5 dalies elementus, kurie buvo išlaikyti per pirmesnę bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą.

▼B

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

3. Prašymo teikėjas įrodo turįs gebėjimą:

- a) valdyti sraigtasparnį pagal jo galimybių ribas;
- b) sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;
- c) priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
- d) taikyti aviacijos žinias;
- e) nuolat valdyti sraigtasparnį taip, kad niekada nekiltų abejonių, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai;
- f) suprasti ir prireikus taikyti įgulos koordinavimo ir jos narių nepajėgumo procedūras; ir
- g) jei taikoma, veiksmingai bendrauti su kitais įgulos nariais.

▼M3

4. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos pagal oro sūkurių sąlygas, sraigtasparnio valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

▼M5

a) Skrydžio pagal IFR ribos.

Aukštis

bendruoju atveju	± 100 pėdų
pradedant kilimą po nutraukto tūpimo apsisprendimo aukštyje/altitudėje	$+ 50/- 0$ pėdų
mažiausias aukštis/altitudė žemėjant	$+ 50/- 0$ pėdų

Maršruto laikymasis

pagal radijo prietaisus	$\pm 5^\circ$
3D kampinis nuokrypis	pusės skalės nuokrypis, azimutas ir tūptinė (pvz., LPV, ILS, MLS, GLS)
2D (LNAV) ir 3D (LNAV/VNAV) ilginis nuokrypis	trajektorijos skersinė paklaida/nuokrypis paprastai turi neviršyti $\pm \frac{1}{2}$ RNP vertės, taikomos procedūrai. Leidžiami trumpalaikiai ne didesni kaip 1 RNP nukrypimai nuo šio standarto
3D ilginis vertikalusis nuokrypis (pvz., RNP APCH (LNAV/VNAV) naudojant Baro VNAV)	ne daugiau – 75 pėdų žemiau vertikaliojo profilio bet kuriuo metu ir ne daugiau + 75 pėdų virš vertikaliojo profilio skrendant 1 000 pėdų aukštyje virš aerodromo lygio arba žemiau

Kursas

per įprastą skrydį	$\pm 5^\circ$
per neįprastą skrydį/avarines situacijas	$\pm 10^\circ$

Greitis

bendruoju atveju	± 10 mazgų
imituojant variklio gedimą	$+ 10/- 5$ mazgai

▼ B

b) Skrydžio pagal VFR ribos

Aukštis:

bendruoju atveju ± 100 pėdų

Kursas:

per įprastą skrydį $\pm 5^\circ$ per neįprastą skrydį/per
avarines situacijas $\pm 10^\circ$

Greitis:

bendruoju atveju ± 10 mazgųimituojant variklio gedimą $+ 10$ mazgų/– 5 mazgai

Nuonaša:

kybojimas arti žemės kylant ± 3 pėdostūpiant ± 2 pėdos (skrydžio atgal ar
šoninio skrydžio – 0 pėdų)MOKYMO/ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMO/KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO
EGZAMINO TURINYS

BENDROSIOS NUOSTATOS

5. Simbolių reikšmės

P – išmokytas vykdyti įgulos vado funkcijas siekiant gauti SPH tipo kvalifikaciją arba išmokytas vykdyti įgulos vado arba antrojo piloto funkcijas ir PF bei PNF funkcijas siekiant gauti MPH tipo kvalifikaciją.

6. Praktinis mokymas vykdomas naudojant bent nurodyto lygio mokymo įrangą (P) arba gali būti vykdomas naudojant bet kurią aukštesnio lygio mokymo įrangą, kai nurodyta rodyklė (—>).

Nurodant naudojamą mokymo įrangą vartojamos šios santrumpos:

FFS = viso skrydžio imituoklis

FTD = skrydžio treniruoklis

H = sraigtasparnis

7. Žvaigždute (*) pažymėtus elementus tikromis ar imituojamomis IMC atlieka tik prašymo teikėjai, siekiantys IR(H) atnaujinimo arba pratęsimo arba šios kvalifikacijos teises taikyti ir kitam orlaivio tipui.

8. Skrydžio pagal prietaisus procedūras (5 dalis) turi atlikti tik prašymo teikėjai, siekiantys IR(H) atnaujinimo arba pratęsimo arba šios kvalifikacijos teises taikyti ir kitam orlaivio tipui. Šiuo tikslu gali būti naudojamas FFS arba FTD 2/3.

9. Jei įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinime stulpelyje įrašyta raidė „M“, pratimą atlikti privaloma.

10. Jei FSTD įtrauktas į orlaivio tipo kvalifikacijos kursą, jis naudojamas per praktinį mokymą ir egzaminą. Rengiant kursą atsižvelgiama į šiuos aspektus:

▼M3

- i) FSTD kategoriją, kaip nustatyta atitinkamuose ARA ir ORA dalių reikalavimuose;

▼B

- ii) instruktoriaus ir egzaminuotojo kvalifikaciją;
- iii) į kursą įtraukto FSTD mokymo trukmę;
- iv) mokomo piloto kvalifikaciją ir patirtį skraidant panašaus tipo orlaiviais; ir
- v) po naujosios orlaivio tipo kvalifikacijos išdavimo prižiūrint instruktoriui išskraidytą laiką.

DAUGIAPILOČIAI SRAIGTASPARNIAI

11. Prašymo laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikacijai ir ATPL(H) gauti teikėjai laiko tik 1–4 dalis ir, jei taikoma, 6 dalį.
12. Prašymo laikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą siekiant daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikacijos pratęsimo arba atnaujinimo, teikėjas laiko tik 1–4 dalis ir, jei taikoma, 6 dalį.

VIENPILOČIAI/DAUGIAPILOČIAI SRAIGTASPARNIAI	PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
Manevrai/procedūros				Instrukto- riaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuo- tojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	FTD	FFS	H		FFS H	
1 DALIS. Priešskrydiniai veiksmai ir patikrinimai						
1.1 Sraigtasparnio apžiūra iš išorės; kiekvienos dalies vieta ir apžiūros tikslas			P		M (jei atliekama sraigtasparnyje)	
1.2 Pilotų kabinos patikrinimas		P	—>		M	
1.3 Įjungimo procedūros, radijo ir navigacijos įrangos patikrinimas, navigacijos ir ryšio dažnių parinkimas ir nustatymas	P	—>	—>		M	
1.4 Riedėjimas/perskridimas pagal ATC arba instruktoriaus nurodymus		P	—>		M	
1.5 Procedūros ir patikrinimai prieš kylant	P	—>	—>		M	
2 DALIS. Skrydžio manevrai ir procedūros						
2.1 Pakilimas (įvairių profilių)		P	—>		M	
2.2 Pakilimas nuo nuolydžio ar esant šoniniam vėjui ir tūpimas ant nuolydžio ar esant šoniniam vėjui		P	—>			
2.3 Pakilimas esant didžiausiai leistinai kilimo masei (faktinei ar imituojamai)	P	—>	—>			

▼B

VIENPILOČIAI/DAUGIPILOČIAI SRAIGTASPARNIAI	PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
				Instrukto- rius inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS H	Egzaminuo- tojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	FTD	FFS	H			
2.4 Pakilimas imituojant variklio gedimą iš karto prieš pasiekiant TDP ar DPATO		P	—>		M	
2.4.1 Pakilimas imituojant variklio gedimą iš karto po to, kai pasiekiamas TDP ar DPATO		P	—>		M	
2.5 Posūkiai nustatytu kursu aukš- tėjant ir žemėjant	P	—>	—>		M	
2.5.1 Posūkiai esant 30° posvyriui, 180–360° į kairę ir į dešinę, tik pagal prietaisus	P	—>	—>		M	
2.6 Žemėjimas savisuka	P	—>	—>		M	
2.6.1 Tūpimas savisuka (tik SEH) arba pakartotinis variklio įjun- gimas		P	—>		M	
2.7 Tūpimas (įvairių profilių)		P	—>		M	
2.7.1 Antrasis ratas ar tūpimas po imituojamo variklio gedimo prieš LDP ar DPBL		P	—>		M	
2.7.2 Tūpimas po imituojamo variklio gedimo po LDP ar DPBL		P	—>		M	
3 DALIS. Įprastas ir neįprastas toliau išvardytų sistemų veikimas ir procedūros						
3 Įprastas ir neįprastas toliau išvardytų sistemų valdymas ir procedūros:					M	Iš šios dalies privalomai parenkami bent 3 elementai
3.1 Variklio	P	—>	—>			

VIENPILOČIAI/DAUGIPILOČIAI SRAIGTASPARNIAI		PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
Manevrai/procedūros					Instrukto- riaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuo- tojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		FTD	FFS	H		FFS H	
3.2 Oro kondicionavimo (šildymo, vėdinimo)	P	—>	—>				
3.3 Pito/statinio vamzdelio sistemos	P	—>	—>				
3.4 Degalų sistemos	P	—>	—>				
3.5 Elektros sistemos	P	—>	—>				
3.6 Hidraulinės sistemos	P	—>	—>				
3.7 Skrydžio kontrolės ir balansavimo sistemos	P	—>	—>				
3.8 Ledo pašalinimo ir apsaugos nuo apledėjimo sistemos	P	—>	—>				
3.9 Autopiloto/komandinės valdymo sistemos	P	—>	—>				
3.10 Stabilumo didinimo įtaisų	P	—>	—>				
3.11 Orų radaro, radijo aukščia- mačio, atsakiklio	P	—>	—>				
3.12 Zonos navigacijos sistemos	P	—>	—>				
3.13 Važiuklės sistemos	P	—>	—>				
3.14 Pagalbinės jėgainės	P	—>	—>				
3.15 Radijo, navigacijos įrangos, priedaisų ir skrydžio valdymo sistemos	P	—>	—>				
4 DALIS. Ypatingosios ir avarinės procedūros							
4 Ypatingosios ir avarinės proce- dūros						M	Iš šios dalies privalomai parenkami bent 3 elementai
4.1 Gaisro gesinimo pratybos (įskaitant evakuaciją, jei taikoma)	P	—>	—>				

VIENPILOČIAI/DAUGIPILOČIAI SRAIGTASPARNIAI	PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
				Instrukto- riaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuo- tojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	FTD	FFS	H		FFS H	
4.2 Dūmų kontrolė ir pašalinimas	P	—>	—>			
4.3 Variklio gedimai, išjungimas ir pakartotinis įjungimas saugiamoje aikštelėje	P	—>	—>			
4.4 Degalų nupylimas (imituo- jamas)	P	—>	—>			
4.5 Uodegos rotorius valdymo gedimas (jei taikoma)	P	—>	—>			
4.5.1 Uodegos rotorius praradimas (jei taikoma)	P	—>	Šiam pratimui negalima naudoti sraigta- sparnio			
4.6 Skrydžio įgulos nario nepajė- gumas (tik MPH)	P	—>	—>			
4.7 Transmisijos gedimai	P	—>	—>			
4.8 Kitos avarinės procedūros, nurodytos atitinkamame orlaivio naudojimo vadove	P	—>	—>			
5 DALIS. Skrydžio pagal prietaisus procedūros (atliekamos esant IMC ar imituojant IMC)						
5.1 Pakilimas pagal prietaisus: iš karto atsiplešus nuo žemės turi būti pereinama į skrydį pagal prietaisus	P*	—>*	—>*			
5.1.1 Imituojamas variklio gedimas išskrendant	P*	—>*	—>*		M*	
5.2 Išskridimo ir atvykimo marš- rutų ir ATC nurodymų laiky- masis	P*	—>*	—>*		M*	

▼ **B**

VIENPILOČIAI/DAUGIPILOČIAI SRAIGTASPARNIAI	PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
				Instrukto- riaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuo- tojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	FTD	FFS	H		FFS H	
5.3 Išlaikymo procedūros	p*	—>*	—>*			
5.4 3D operacijos iki 200 pėdų (60 m) DH/A arba iki aukš- tesnio žemiausiojo taško, jei reikalaujama pagal artėjimo tūpti procedūrą	p*	—>*	—>*			
5.4.1 Rankiniu valdymu, be koman- dinio valdymo sistemos Pastaba. Pagal AFM, RNP APCH procedūras gali reikėti naudoti autopilotą arba komandinio valdymo sistemą. Procedūra, kuri turi būti vykdoma rankiniu būdu, parenkama atsižvelgiant į tokius apribojimus (pvz., jei yra toks AFM apribojimas, 5.4.1 punkte pasirenkama ILS).	p*	—>*	—>*		M*	
5.4.2 Rankiniu valdymu, naudojant komandinio valdymo sistemą	p*	—>*	—>*		M*	
5.4.3 Kartu su autopilotu	p*	—>*	—>*			
5.4.4 Rankiniu valdymu, imituojant vieno variklio neveikimą; variklio gedimas turi būti imituojamas per galutinį artė- jimą tūpti prieš kertant 1 000 pėdų virš aerodromo lygį iki tūpimo taško arba iki tūpimo nutraukimo procedūros užbai- gimo	p*	—>*	—>*		M*	

▼ **B**▼ **M5**

▼ **M5**

VIENPILOČIAI/DAUGIPILOČIAI SRAIGTASPARNIAI	PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
				Instrukto- riaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuo- tojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	FTD	FFS	H		FFS H	
5.5 2D operacijos iki mažiausios altitudės žemėjant MDA/H	p*	—>*	—>*		M*	
5.6 Antrasis ratas veikiant visiems varikliams, pasiekus DA/DH ar MDA/MDH	p*	—>*	—>*			
5.6.1 Kitos praleisto artėjimo tūpti procedūros	p*	—>*	—>*			
5.6.2 Antrasis ratas imituojant vieno variklio neveikimą pasiekus DA/DH ar MDA/MDH	p*				M*	
5.7 Savisuka ir pakartotinis variklio įjungimas esant IMC	p*	—>*	—>*		M*	
5.8 Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį	p*	—>*	—>*		M*	
6 DALIS. Papildomos įrangos naudojimas						
6 Papildomos įrangos naudo- jimas	P	—>	—>			

▼ **B**

▼B**D. Specialieji reikalavimai, susiję su jėgaine keliamų orlaivių kategorija**

1. Jei vykdomas įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminas jėgaine keliamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, prašymo teikėjas išlaiko, jei taikoma, atitinkamai įgūdžių arba kvalifikacijos patikrinimo egzamino 1–5 dalis ir 6 dalį. Jei neišlaikomi daugiau kaip 5 elementai, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko 5 ar mažiau elementų, jis turi perlaikyti tik tuos elementus. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vieno elemento, įskaitant tuos elementus, kurie buvo išlaikyti per pirmesnį bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. Visos įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalys turi būti išlaikytos per šešis mėnesius.

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

2. Prašymo teikėjas įrodo turįs gebėjimą:
 - a) valdyti jėgaine keliamą orlaivį pagal jo galimybių ribas;
 - b) sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;
 - c) priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
 - d) taikyti aviacijos žinias;
 - e) nuolat valdyti jėgaine keliamą orlaivį taip, kad niekada nekiltų abejonių, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai;
 - f) suprasti ir taikyti įgulos koordinavimo ir jos narių nepajėgumo procedūras ir
 - g) veiksmingai bendrauti su kitais įgulos nariais.
3. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos atsižvelgiant į oro sukurių sąlygas, jėgaine keliamo orlaivio valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

- a) Skrydžio pagal IFR ribos:

Aukštis:

bendruoju atveju	± 100 pėdų
pradedant antrąjį ratą apsisprendimo aukštyje/altitudėje	$+ 50/- 0$ pėdų
mažiausias aukštis/altitudė žemėjant	$+ 50/- 0$ pėdų

Maršruto laikymasis:

pagal radijo prietaisus	$\pm 5^\circ$
tikslusis artėjimas tūpti	pusės skalės nuokrypis, azimutas ir tūptinė

Kursas:

per įprastą skrydį	$\pm 5^\circ$
per neįprastą skrydį/per avarines situacijas	$\pm 10^\circ$

Greitis:

bendruoju atveju	± 10 mazgų
imituojant variklio gedimą	$+ 10$ mazgų/ $- 5$ mazgai

▼B

b) Skrydžio pagal VFR ribos:

Aukštis:

bendruoju atveju ± 100 pėdų

Kursas:

per įprastą skrydį $\pm 5^\circ$

per neįprastą skrydį/avarines
situacijas $\pm 10^\circ$

Greitis:

bendruoju atveju ± 10 mazgų

imituojant variklio gedimą $+ 10$ mazgų/– 5 mazgai

Nuonaša:

± 3 pėdos

kybojimas arti žemės kylant

tūpiant ± 2 pėdos (skrydžio atgal ar
šoninio skrydžio – 0 pėdų)

MOKYMO/ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMO/KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINO TURINYS

4. Simbolių reikšmės

P – išmokytas vykdyti įgulos vado, antrojo piloto, taip pat PF ir PNF funkcijas, siekiant gauti atitinkamą orlaivio tipo kvalifikaciją.

5. Praktinis mokymas vykdomas naudojant bent nurodyto lygio mokymo įrangą (P) arba gali būti vykdomas naudojant bet kurią aukštesnio lygio mokymo įrangą, kai nurodyta rodyklė (—>).

6. Nurodant naudojamą mokymo įrangą vartojamos šios santrumpos:

FFS = viso skrydžio imituoklis

FTD = skrydžio treniruoklis

OTD = kitas treniruoklis

PL = jėgaine keliamas orlaivis

a) Prašymo laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą jėgaine keliamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti teikėjas laiko 1–5 dalis ir, jei taikoma, 6 dalį.

b) Prašymo laikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą teikėjas, siekiantis jėgaine keliamo orlaivio tipo kvalifikacijos pratęsimo arba atnaujinimo, laiko 1–5 dalis ir, jei taikoma, 6 ir (arba) 7 dalį.

c) Žvaigždute (*) pažymėti elementai atliekami vykdant skrydį tik pagal prietaisus. Jei per įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminą ši sąlyga neįvykdoma, orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik pagal VFR.

7. Jei įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinime stulpelyje įrašyta raidė „M“, pratimą atlikti privaloma.

8. Jei imituojamo skrydžio treniruokliai įtraukti į patvirtintą orlaivio tipo kvalifikacijos kursą, jie naudojami per praktinį mokymą ir egzaminą. Patvirtinant kursą atsižvelgiama į šiuos aspektus:

▼ **M3**

- a) imituojamo skrydžio treniruoklių kategoriją, kaip nustatyta atitinkamuose ARA ir ORA dalių reikalavimuose;

▼ **B**

- b) instruktoriaus kvalifikaciją.

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	PL		FFS PL	
1 DALIS. Priešskrydiniai veiksmai ir patikrinimai							
1.1 Jėgaine keliamo orlaivio apžiūra iš išorės; kiekvienos dalies vieta ir apžiūros tikslas				P			
1.2 Pilotų kabinos patikrinimas	P	—>	—>	—>			
1.3 Įjungimo procedūros, radijo ir navigacijos įrangos patikrinimas, navigacijos ir ryšio dažnių parinkimas ir nustatymas	P	—>	—>	—>		M	
1.4 Riedėjimas pagal ATC arba instruktoriaus nurodymus		P	—>	—>			
1.5 Procedūros ir patikrinimai prieš kylant, įskaitant galios patikrinimą	P	—>	—>	—>		M	
2 DALIS. Skrydžio manevrai ir procedūros							
2.1 Įprasto kilimo pagal VFR profiliai; kilimo ir tūpimo tako procedūros (STOL ir VTOL), įskaitant procedūras esant šoniniam vėjui, aukštai įrengti sraigtasparnių uostai, žemės lygyje įrengti sraigtasparnių uostai		P	—>	—>		M	
2.2 Pakilimas esant didžiausiai leistinai kilimo masei (faktinei ar imituojamai)		P	—>				
2.3.1 Nutrauktas kilimas: vykdamt kilimo ir tūpimo tako procedūras vykdamt aukštai įrengto sraigtasparnių uosto procedūras vykdamt žemės lygyje įrengto sraigtasparnių uosto procedūras		P	—>			M	

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	PL		FFS PL	
2.3.2 Kilimas imituojant variklio gedimą po apsisprendimo taško: vykdant kilimo ir tūpimo tako procedūras vykdant aukštai įrengto sraigtasparnių uosto procedūras vykdant žemės lygyje įrengto sraigtasparnių uosto procedūras		P	—>			M	
2.4 Žemėjimas savisuka iki žemės sraigtasparnio režimu (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)	P	—>	—>			M tik FFS	
2.4.1 Žemėjimas savisuka lėktuvo režimu (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)		P	—>			M tik FFS	
2.5 Įprasto tūpimo pagal VFR profiliai: kilimo ir tūpimo tako procedūros (STOL ir VTOL), aukštai įrengti sraigtasparnių uostai, žemės lygyje įrengti sraigtasparnių uostai		P	—>	—>		M	
2.5.1 Tūpimas imituojant variklio gedimą po apsisprendimo taško: vykdant kilimo ir tūpimo tako procedūras vykdant aukštai įrengto sraigtasparnių uosto procedūras vykdant žemės lygyje įrengto sraigtasparnių uosto procedūras							
2.6 Antrasis ratas ar tūpimas po imituojamo variklio gedimo prieš apsisprendimo tašką		P	—>			M	
3 DALIS. Įprastas ir neįprastas toliau išvardytų sistemų veikimas ir procedūros							
3 Įprastas ir neįprastas toliau pateiktų sistemų veikimas ir procedūros (gali būti atliekama FTSD, jei jis patvirtintas šiam pratimui atlikti):						M	Iš šios dalies privalomai parenkami bent 3 elementai
3.1 Variklio	P	—>	—>				

▼B

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA		PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
Manevrai/procedūros						Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		OTD	FTD	FFS	PL		FFS PL	
3.2	Slėgio ir oro kondicionavimo (šildymo, vėdinimo)	P	—>	—>				
3.3	Pito/statinio vamzdelio sistemos	P	—>	—>				
3.4	Degalų sistemos	P	—>	—>				
3.5	Elektros sistemos	P	—>	—>				
3.6	Hidraulinės sistemos	P	—>	—>				
3.7	Skrydžio kontrolės ir balansavimo sistemos	P	—>	—>				
3.8	Apsaugos nuo apledėjimo/ledo pašalinimo sistemos, nuo akinimo apsaugančio ekrano šildymo sistemos (jei įrengta)	P	—>	—>				
3.9	Autopiloto/komandinės valdymo sistemos	P	—>	—>				
3.10	Išpėjimo apie smuką prietaisų arba smukos vengimo įtaisų ir stabilumo didinimo įtaisų	P	—>	—>				
3.11	Orų radaro, radijo aukščia- mačio, atsakiklio, žemės artumo išpėjimo sistemos (jei įrengta)	P	—>	—>				
3.12	Važiuklės sistemos	P	—>	—>				
3.13	Pagalbinės jėgainės	P	—>	—>				
3.14	Radijo, navigacijos įrangos, prietaisų ir skrydžio valdymo sistemos	P	—>	—>				
3.15	Užsparnių sistemos	P	—>	—>				
4 DALIS. Ypatingosios ir avarinės procedūros								
4	Ypatingosios ir avarinės procedūros (gali būti atliekamos FTSD, jei jis patvirtintas šiems prati- mams atlikti)						M	Iš šios dalies privalomai parenkami bent 3 elementai

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA		PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
Manevrai/procedūros						Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
		OTD	FTD	FFS	PL		FFS PL	
4.1	Gaisro, pvz., variklio, APU, krovinių skyriaus, įgulos kabinos ar elektros grandinės, gesinimo pratybos, įskaitant evakuaciją, jei taikoma	P	—>	—>				
4.2	Dūmų kontrolė ir pašalinimas	P	—>	—>				
4.3	Variklio gedimai, išjungimas ir įjungimas iš naujo (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis), įskaitant OEI perėjimą iš sraigtasparnio režimo į lėktuvo režimą ir atvirkščiai	P	—>	—>			tik FFS	
4.4	Degalų nupylimas (imituojamas, jei įrengta)	P	—>	—>				
4.5	Vėjo poslinkis kylant ir tūpiant (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)			P			tik FFS	
4.6	Imituojamas kabinos slėgio sistemos gedimas/avarinis žemėjimas (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)	P	—>	—>			tik FFS	
4.7	ACAS įvykis (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)	P	—>	—>			tik FFS	
4.8	Skrydžio įgulos nario nepajėgumas	P	—>	—>				
4.9	Transmisijos gedimai	P	—>	—>			tik FFS	
4.10	Grįžimas į įprastą padėtį iš visiškos smukos (įjungtu ir išjungtu varikliu) ar išjungus įspėjimo apie smuką prietaisui esant aukštėjimo, kreiserinio skrydžio ir artėjimo tūpti konfigūracijai (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)	P	—>	—>			tik FFS	
4.11	Kitos avarinės procedūros, nurodytos atitinkamame orlaivio naudojimo vadove	P	—>	—>				

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	PL		FFS PL	
5 DALIS. Skrydžio pagal prietaisus procedūros (atliekamos esant IMC ar imituojant IMC)							
5.1 Pakilimas pagal prietaisus: iš karto atsisplėšus nuo žemės turi būti pereinama į skrydį pagal prietaisus	P*	—>*	—>*				
5.1.1 Išskrendant po apsisprendimo taško imituojamas variklio gedimas	P*	—>*	—>*			M*	
5.2 Išskridimo ir atvykimo maršrutų ir ATC nurodymų laikymasis	P*	—>*	—>*			M*	
5.3 Išlaikymo procedūros	P*	—>*	—>*				
5.4 Tikslusis artėjimas tūpti iki ne mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) apsisprendimo aukščio	P*	—>*	—>*				
5.4.1 Rankiniu valdymu, be komandinio valdymo sistemos	P*	—>*	—>*			M* (tik per įgūdžių patikrinimo egzaminą)	
5.4.2 Rankiniu valdymu, naudojant komandinio valdymo sistemą	P*	—>*	—>*				
5.4.3 Naudojant autopilotą	P*	—>*	—>*				
5.4.4 Rankiniu valdymu, imituojant vieno variklio neveikimą; variklio gedimas turi būti imituojamas per galutinį artėjimą tūpti, prieš praskrendant tolimąjį ženklinajamį radijo švyturį (OM), ir tęsiamas iki tūpimo taško arba praleisto artėjimo tūpti procedūros pabaigos	P*	—>*	—>*			M*	
5.5 Netikslusis artėjimas tūpti iki mažiausios altitudės žemėjant MDA/H	P*	—>*	—>*			M*	
5.6 Antrasis ratas veikiant visiems varikliams, pasiekus DA/DH ar MDA/MDH	P*	—>*	—>*				

▼B

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	PL		FFS PL	
5.6.1 Kitos praleisto artėjimo tūpti procedūros	P*	—>*	—>*				
5.6.2 Antrasis ratas imituoiant vieno variklio neveikimą pasiekus DA/DH ar MDA/MDH	P*					M*	
5.7 Žemėjimas savisuka ir pakartotinis variklio įjungimas esant IMC norint nutūpti ant kilimo ir tūpimo tako tik sraigtasparnio režimu (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)	P*	—>*	—>*			M* tik FFS	
5.8 Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį (priklauso nuo FFS kokybės)	P*	—>*	—>*			M*	
6 DALIS. Papildomi reikalavimai, pagal kuriuos orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė artėti tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m apsisprendimo aukščio (CAT II/III)							
6 Papildomi reikalavimai, pagal kuriuos orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė artėti tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m apsisprendimo aukščio (CAT II/III). Toliau nurodyti manevrai ir procedūros yra būtinieji mokymo reikalavimai siekiant gauti leidimą atlikti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) DH. Per toliau nurodytas artėjimo tūpti pagal prietaisus ir praleisto artėjimo tūpti procedūras naudojama visa jėga keliama orlaivio įranga, kuria naudotis būtina mokėti siekiant gauti orlaivio tipo kvalifikacijos, kuria suteikiama teisė vykdyti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) DH, pažymėjimą							
6.1 Kilimo nutraukimas esant mažiausiam leistinam RVR		P	—>			M*	

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	PL		FFS PL	
6.2 Artėjimas tūpti naudojant ILS imituojamo skrydžio pagal prietaisus sąlygomis iki atitinkamo DH, naudojant skrydžio orientavimo sistemą. Laikomasi standartinių įgulos koordinavimo procedūrų (SOP)		P	—>	—>		M*	
6.3 Antrasis ratas: po artėjimo tūpti, kaip nurodyta 6.2 dalyje, pasiekus DH. Į mokymą taip pat įtraukiamas antrasis ratas, atliekamas dėl (imituojamo) nepakankamo RVR, vėjo poslinkio, orlaivio nuokrypio, kuris yra didesnis nei sėkmingo artėjimo tūpti leistinoji nuokrypa, ar antžeminės/orlaivio įrangos gedimo prieš pasiekiant DH, taip pat antrasis ratas, atliekamas imituojant orlaivio įrangos gedimą.		P	—>	—>		M*	
6.4 Tūpimas pagal DH nustatytus vizualiuosius orientyrus po artėjimo tūpti pagal prietaisus. Atsižvelgiant į konkrečią skrydžio orientyrų sistemą atliekamas automatinis tūpimas.		P	—>			M*	
7 Dalis. Papildoma įranga							
7 Papildomos įrangos naudojimas		P	—>	—>			

E. Specialieji reikalavimai, susiję su diržablio kategorija

1. Jei vykdomas įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminas diržablio tipo kvalifikacijai gauti, prašymo teikėjas privalo išlaikyti atitinkamai įgūdžių arba kvalifikacijos patikrinimo 1–5 dalis ir, jei taikytina, 6 dalį. Jei neišlaikomi daugiau kaip 5 elementai, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko 5 ar mažiau elementų, jis turi perlaikyti tik tuos elementus. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vieno elemento, įskaitant tuos elementus, kurie buvo išlaikyti per pirmesnį bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. Visos įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminų dalys turi būti išlaikytos per šešis mėnesius.

▼B**EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS****2. Prašymo teikėjas įrodo turįs gebėjimą:**

- i) valdyti dirizablį pagal jo galimybių ribas;
- ii) sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;
- iii) priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
- iv) taikyti aviacijos žinias;
- v) nuolat valdyti dirizablį taip, kad niekada nekiltų abejonių, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai;
- vi) suprasti ir taikyti įgulos koordinavimo ir jos narių nepajėgumo procedūras; ir
- vii) veiksmingai bendrauti su kitais įgulos nariais.

3. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos atsižvelgiant į oro sūkurių sąlygas, dirizablio valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.**a) Skrydžio pagal IFR ribos:****Aukštis:**

bendruoju atveju	± 100 pėdų
pradedant antrąjį ratą apsisprendimo aukštyje/altitudėje	$+ 50/- 0$ pėdų
mažiausias aukštis/altitudė žemėjant	$+ 50/- 0$ pėdų

Maršruto laikymasis:

pagal radijo prietaisus	$\pm 5^\circ$
tikslusis artėjimas tūpti	pusės skalės nuokrypis, azimutas ir tūptinė

Kursas:

per įprastą skrydį	$\pm 5^\circ$
per neįprastą skrydį/avarines situacijas	$\pm 10^\circ$

b) Skrydžio pagal VFR ribos:**Aukštis:**

bendruoju atveju	± 100 pėdų
------------------	----------------

Kursas:

per įprastą skrydį	$\pm 5^\circ$
per neįprastą skrydį/avarines situacijas	$\pm 10^\circ$

**MOKYMO/ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMO/KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO
EGZAMINO TURINYS****4. Simbolių reikšmės**

P – išmokytas vykdyti įgulos vado, antrojo piloto, taip pat PF ir PNF funkcijas, siekiant gauti atitinkamą orlaivio tipo kvalifikaciją.

▼B

5. Praktinis mokymas vykdomas naudojant bent nurodyto lygio mokymo įrangą (P) arba gali būti vykdomas naudojant bet kurią aukštesnio lygio mokymo įrangą, kai nurodyta rodyklė (—>).
6. Nurodant naudojamą mokymo įrangą vartojamos šios santrumpos:
- FFS – viso skrydžio imituoklis
- FTD – skrydžio treniruoklis
- OTD – kitas treniruoklis
- As – dirizablis
- a) Prašymo laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą dirizablio tipo kvalifikacijai gauti teikėjas laiko 1–5 dalis ir, jei taikoma, 6 dalį.
- b) Prašymo laikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą teikėjas, siekiantis dirizablio tipo kvalifikacijos pratęsimo arba atnaujinimo, laiko 1–5 dalis ir, jei taikoma, 6 dalį.
- c) Žvaigždute (*) pažymėti elementai atliekami vykdant skrydį tik pagal prietaisus. Jei per įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminą ši sąlyga neįvykdoma, orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik pagal VFR.
7. Jei įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinime stulpelyje įrašyta raidė „M“, pratimą atlikti privaloma.

▼M3

8. Jei imituojamo skrydžio treniruokliai įtraukti į orlaivio tipo kvalifikacijos kursą, jie naudojami per praktinį mokymą ir egzaminą. Rengiant kursą atsižvelgiama į šiuos aspektus:
- a) imituojamo skrydžio treniruoklių kategoriją, kaip nustatyta atitinkamuose ARA ir ORA dalių reikalavimuose;

▼B

- b) instruktoriaus kvalifikaciją.

DIRIZABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
1 DALIS. Priešskrydiniai veiksmai ir patikrinimai							
1.1 Priešskrydinis patikrinimas				P			
1.2 Pilotų kabinos patikrinimas	P	—>	—>	—>			
1.3 Įjungimo procedūros, radijo ir navigacijos įrangos patikrinimas, navigacijos ir ryšio dažnių parinkimas ir nustatymas		P	—>	—>		M	
1.4 Atkabinimo nuo stiebo procedūra ir manevravimas ant žemės			P	—>		M	

▼B

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
1.5 Procedūros ir patikrinimai prieš kylant	P	—>	—>	—>		M	
2 DALIS. Skrydžio manevrai ir procedūros							
2.1 Įprasto kilimo pagal VFR profilis			P	—>		M	
2.2 Kilimas imituojant variklio gedimą			P	—>		M	
2.3 Kilimas, kai svarumas > 0 (svarusis kilimas)			P	—>			
2.4 Kilimas, kai svarumas < 0 (lengvasis kilimas)			P	—>			
2.5 Įprasta aukštėjimo procedūra			P	—>			
2.6 Aukštėjimas iki barometrinio aukščio			P	—>			
2.7 Barometrinio aukščio atpažinimas			P	—>			
2.8 Skrydis barometriname aukštyje ar arti jo			P	—>		M	
2.9 Įprastas žemėjimas ir artėjimas tūpti			P	—>			
2.10 Įprasto tūpimo pagal VFR profilis			P	—>		M	
2.11 Tūpimas, kai svarumas > 0 (svarusis tūpimas)			P	—>		M	
2.12 Tūpimas, kai svarumas < 0 (lengvasis tūpimas)			P	—>		M	
Specialiai paliktas tuščias							

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
3 DALIS. Įprastas ir neįprastas toliau išvardytų sistemų veikimas ir procedūros							
3 Įprastas ir neįprastas toliau pateiktų sistemų veikimas ir procedūros (gali būti atliekama FTSD, jei jis patvirtintas šiam pratimui atlikti):						M	Iš šios dalies privalomai parenkami bent 3 elementai
3.1 Variklio	P	→	→	→			
3.2 Kupolo slėgio sistemos	P	→	→	→			
3.3 Pito/statinio vamzdelio sistemos	P	→	→	→			
3.4 Degalų sistemos	P	→	→	→			
3.5 Elektros sistemos	P	→	→	→			
3.6 Hidraulinės sistemos	P	→	→	→			
3.7 Skrydžio kontrolės ir balansavimo sistemos	P	→	→	→			
3.8 Baliono sistemos	P	→	→	→			
3.9 Autopiloto/komandinės valdymo sistemos	P	→	→	→			
3.10 Stabilumo didinimo įtaisų	P	→	→	→			
3.11 Orų radaro, radijo aukščiamočio, atsakiklio, žemės artumo įspėjimo sistemos (jei įrengta)	P	→	→	→			
3.12 Važiuklės sistemos	P	→	→	→			
3.13 Pagalbinės jėgainės	P	→	→	→			

▼B

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
3.14 Radijo, navigacijos įrangos, prietaisų ir skrydžio valdymo sistemos	P	→	→	→			
Specialiai paliktas tuščias							
4 DALIS. Ypatingosios ir avarinės procedūros							
4 Ypatingosios ir avarinės procedūros (gali būti atliekamos FTSD, jei jis patvirtintas šiems pratimams atlikti)						M	Iš šios dalies privalomai parenkami bent trys elementai
4.1 Gaisro, pvz., variklio, APU, krovinių skyriaus, įgulos kabinos ar elektros grandinės, gesinimo pratybos, įskaitant evakuaciją, jei taikoma	P	→	→	→			
4.2 Dūmų kontrolė ir pašalinimas	P	→	→	→			
4.3 Variklio gedimai, išjungimas ir įjungimas iš naujo Tam tikrais skrydžio etapais, įskaitant kelių variklių gedimą	P	→	→	→			
4.4 Įgulos nario nepajėgumas	P	→	→	→			
4.5 Transmisijos/pavarų dėžės gedimai	P	→	→	→		tik FFS	
4.6 Kitos avarinės procedūros, nurodytos atitinkamame orlaivio naudojimo vadove	P	→	→	→			

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
5 DALIS. Skrydžio pagal prietaisus procedūros (atliekamos esant IMC ar imituojant IMC)							
5.1 Pakilimas pagal prietaisus: iš karto atsiplėšus nuo žemės turi būti pereinama į skrydį pagal prietaisus	P*	—>*	—>*	—>*			
5.1.1 Imituojamas variklio gedimas išskrendant	P*	—>*	—>*	—>*		M*	
5.2 Išskridimo ir atvykimo maršrutų ir ATC nurodymų laikymasis	P*	—>*	—>*	—>*		M*	
5.3 Išlaikymo procedūros	P*	—>*	—>*	—>*			
5.4 Tikslusis artėjimas tūpti iki ne mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) apsisprendimo aukščio	P*	—>*	—>*	—>*			
5.4.1 Rankiniu valdymu, be komandinio valdymo sistemos	P*	—>*	—>*	—>*		M* (tik per įgūdžių patikrinimo egzaminą)	
5.4.2 Rankiniu valdymu, naudojant komandinio valdymo sistemą	P*	—>*	—>*	—>*			
5.4.3 Naudojant autopilotą	P*	—>*	—>*	—>*			
5.4.4 Rankiniu valdymu, imituojant vieno variklio neveikimą; variklio gedimas turi būti imituojamas per galutinį artėjimą tūpti, prieš praskrendant tolimąjį ženklinaimąjį radijo švyturį (OM), ir tęsiamas iki tūpimo taško ar visos praleisto artėjimo tūpti procedūros pabaigos	P*	—>*	—>*	—>*		M*	
5.5 Netikslusis artėjimas tūpti iki mažiausios altitudės žemėjant MDA/H	P*	—>*	—>*	—>*		M*	

▼B

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
5.6 Antrasis ratas veikiant visiems varikliams, pasiekus DA/DH ar MDA/MDH	P*	—>*	—>*	—>*			
5.6.1 Kitos praleisto artėjimo tūpti procedūros	P*	—>*	—>*	—>*			
5.6.2 Antrasis ratas imituojant vieno variklio neveikimą pasiekus DA/DH ar MDA/MDH	P*					M*	
5.7 Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį (priklauso nuo FFS kokybės)	P*	—>*	—>*	—>*		M*	
6 DALIS. Papildomi reikalavimai, pagal kuriuos orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė artėti tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m apsisprendimo aukščio (CAT II/III)							
6 Papildomi reikalavimai, pagal kuriuos orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė artėti tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m apsisprendimo aukščio (CAT II/III). Toliau nurodyti manevrai ir procedūros yra būtinieji mokymo reikalavimai siekiant gauti leidimą atlikti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) DH. Per toliau nurodytas artėjimo tūpti pagal prietaisus ir praleisto artėjimo tūpti procedūras naudojama visa dirižablio įranga, kuria naudotis būtina mokėti siekiant gauti dirižablio tipo kvalifikacijos, kuria suteikiama teisė vykdyti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) DH, pažymėjimą.							

▼B

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
6.1 Kilimo nutraukimas esant mažiausiam leistinam RVR		P	—>			M*	
6.2 Artėjimas tūpti naudojant ILS Imituojamo skrydžio pagal prietaisus sąlygomis iki atitinkamo DH, naudojant skrydžio orientavimo sistemą. Laikomasi standartinių įgulos koordinavimo procedūrų (SOP)		P	—>			M*	
6.3 Antrasis ratas Po artėjimo tūpti, kaip nurodyta 6.2 dalyje, pasiekus DH. Į mokymą taip pat įtraukiamas antrasis ratas, atliekamas dėl (imituojamo) nepakankamo RVR, vėjo poslinkio, orlaivio nuokrypio, kuris yra didesnis nei sėkmingo artėjimo tūpti leistinoji nuokrypa, ar antžeminės/orlaivio įrangos gedimo prieš pasiekiant DH, taip pat antrasis ratas, atliekamas imituojant orlaivio įrangos gedimą.		P	—>			M*	
6.4 Tūpimas Pagal DH nustatytus vizualiuosius orientyrus, po artėjimo tūpti pagal prietaisus. Atsižvelgiant į konkrečią skrydžio orientavimo sistemą		P	—>			M*	

▼B

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
Manevrai/procedūros					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuo- tojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
atliekamas automatinis tūpimas.							
7 DALIS. Papildoma įranga							
7 Papildomos įrangos naudojimas		P	—>				

▼B*II PRIEDAS***LĖKTUVŲ IR SRAIGTASPARNIŲ PILOTO NACIONALINIŲ
LICENCIJŲ IR KVALIFIKACIJŲ KEITIMO SĄLYGOS****A. LĖKTUVAI****1. Pilotų licencijos**

Pagal nacionalinius reikalavimus valstybės narės išduota piloto licencija pakeičiama į licenciją pagal FCL dalį, jei prašymo teikėjas įvykdo šiuos reikalavimus:

- a) ATPL(A) ir CPL(A) atveju prašymo teikėjas per kvalifikacijos patikrinimą įvykdo turima licencija suteikiamas teises atitinkančius FCL dalies reikalavimus orlaivio tipo/orlaivių klasės ir skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijai pratęsti;

▼M3

- b) įrodo turįs skrydžio reikalavimų ir FCL dalies atitinkamų dalių žinias;

▼B

- c) įrodo mokąs kalbą pagal FCL.055 dalį;

▼M4

- d) atitinka šioje lentelėje nurodytus reikalavimus:

Turima nacionalinė licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Kiti reikalavimai	Nauja licencija pagal FCL dalį ir sąlygos (jei taikoma)	Sąlygų panaikinimas	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
ATPL(A)	> 1 500 daugiapiločių lėktuvų vykdančių įgulos vado funkcijas	Nėra	ATPL(A)	Netaikoma	a)
ATPL(A)	> 1 500 daugiapiločių lėktuvų	Nėra	Kaip 4 stulpelio c eilutėje	Kaip 5 stulpelio c eilutėje	b)
ATPL(A)	> 500 daugiapiločių lėktuvų	Įrodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.515 dalyje	ATPL(A), tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik antrojo piloto funkcijas	Įrodyti gebėjimą vykdyti įgulos vado funkcijas, kaip reikalaujama FCL dalies 9 priedėlyje	c)
CPL/IR(A) ir licenciją išdavusioje valstybėje narėje išlaikytas ICAO ATPL teorijos egzaminas		i) įrodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.310 dalyje ir FCL.615 dalies b punkte ii) įvykdyti kitus FCL.720.A dalies c punkto reikalavimus	CPL/IR(A), įskaitomos ATPL teorijos žinios	Netaikoma	d)

▼ M4

Turima nacionalinė licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Kiti reikalavimai	Nauja licencija pagal FCL dalį ir sąlygos (jei taikoma)	Sąlygų panaikinimas	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
CPL/IR(A)	> 500 daugiapiločių lėktuvu arba vykdant daugiapiločius skrydžius vienpiločiu CS-23 vietinio susisiekimo kategorijos arba lygiaverčiu lėktuvu pagal komerciniam oro transportui taikomus CAT ir ORO dalių reikalavimus	i) licenciją išdavusioje valstybėje narėje (*) išlaikyti ATPL(A) gauti būtinų žinių egzaminą ii) įvykdyti kitus FCL.720.A dalies c punkto reikalavimus	CPL/IR(A), įskaitomos ATPL teorijos žinios	Netaikoma	e)
CPL/IR(A)	> 500 vienpiločių lėktuvu vykdant įgulos vado funkcijas	Nėra	CPL/IR(A), klasės kvalifikacija ir tipo kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik vienpiločių lėktuvu	Gauti daugiapiločio lėktuvo tipo kvalifikaciją pagal FCL dalį	f)
CPL/IR(A)	< 500 vienpiločių lėktuvu vykdant įgulos vado funkcijas	Įrodyti skrydžio planavimo ir vykdymo CPL/IR lygio žinias	Kaip 4 stulpelio f eilutėje	Kaip 5 stulpelio f eilutėje	g)
CPL(A)	> 500 vienpiločių lėktuvu vykdant įgulos vado funkcijas	Skrydžio naktį kvalifikacija, jei taikoma	CPL/(A), tipo/ klasės kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik vienpiločių lėktuvu		h)
CPL(A)	< 500 vienpiločių lėktuvu vykdant įgulos vado funkcijas	i) Skrydžio naktį kvalifikacija, jei taikoma; ii) įrodyti skrydžio vykdymo ir planavimo žinias, kaip reikalaujama FCL.310 dalyje	Kaip 4 stulpelio h eilutėje		i)
PPL/IR(A)	≥ 75 pagal IFR		PPL/IR(A) (IR kvalifikacija galioja tik PPL)	Įrodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.615 dalies b punkte	j)

▼ **M4**

Turima nacionalinė licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Kiti reikalavimai	Nauja licencija pagal FCL dalį ir sąlygos (jei taikoma)	Sąlygų panaikinimas	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
PPL(A)	≥ 70 lėktuvais	Įrodyti mokėjimą naudotis radijo navigacijos prietaisais	PPL(A)		k)

(*) Nereikalaujama, kad daugiapiločio lėktuvo tipo kvalifikaciją turintys CPL turėtojai būtų išlaikę ATPL(A) teorijos egzaminą, jei jie toliau skraido to paties tipo lėktuvu, tačiau išduodant licenciją pagal FCL dalį ATPL(A) teorijos žinios neįskaitomos. Jei prašymo teikėjas nori gauti kito daugiapiločio lėktuvo tipo kvalifikaciją, jis turi įvykdyti pirmiau pateiktos lentelės 3 stulpelio e eilutės i punkto reikalavimus.

▼ **B**

2. Instruktoriaus pažymėjimas

Valstybės narės pagal nacionalinius reikalavimus išduotas instruktoriaus pažymėjimas pakeičiamas pažymėjimu pagal FCL dalį, jei prašymo teikėjas įvykdo šiuos reikalavimus:

Turimas nacionalinis pažymėjimas ar teisės	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas pagal FCL dalį
(1)	(2)	(3)	(4)
FI(A)/IRI(A)/TRI(A)/CRI(A)	Kaip reikalaujama FCL dalyje atitinkamam pažymėjimui gauti	Nėra	FI(A)/IRI(A)/TRI(A)/CRI(A)

3. SFI pažymėjimas

Valstybės narės pagal nacionalinius reikalavimus išduotas SFI pažymėjimas pakeičiamas pažymėjimu pagal FCL dalį, jei pažymėjimo turėtojas įvykdo šiuos reikalavimus:

Turimas nacionalinis pažymėjimas	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas pagal FCL dalį
(1)	(2)	(3)	(4)
SFI(A)	> 1 500 valandų vykdant MPA piloto funkcijas	i) Turėti ar būti turėjus valstybės narės išduotą lėktuvo CPL, MPL ar ATPL; ii) Būti baigus atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijos kurso dalį, kuri atliekama naudojant skrydžio imituoklį, įskaitant MCC	SFI(A)
SFI(A)	3 metai nesenos patirties vykdant SFI funkcijas	Būti baigus atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijos kurso dalį, kuri atliekama naudojant skrydžio imituoklį, įskaitant MCC	SFI(A)

Naujasis pažymėjimas galioja ne ilgiau kaip 3 metus. Pratęsimas atliekamas įvykdžius atitinkamus FCL dalyje išdėstytus reikalavimus.

▼ B**4. STI pažymėjimas**

Valstybės narės pagal nacionalinius reikalavimus išduotas STI pažymėjimas gali būti pakeistas pažymėjimu pagal FCL dalį, jei licencijos turėtojas įvykdo toliau pateiktoje lentelėje nurodytus reikalavimus:

Turimas nacionalinis pažymėjimas	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas
(1)	(2)	(3)	(4)
STI(A)	> 500 valandų vykdant SPA piloto funkcijas	i) Turėti ar būti turėjus valstybės narės išduotą piloto licenciją ii) Būti išlaikius kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal FCL dalies 9 priedėlį FSTD, atitinkančiu mokymą, kurį ketinama vykdyti	STI(A)
STI(A)	3 paskutinius metus patirties vykdant STI funkcijas	Būti išlaikius kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal FCL dalies 9 priedėlį FSTD, atitinkančiu mokymą, kurį ketinama vykdyti	STI(A)

Pažymėjimo pratęsimas atliekamas įvykdžius atitinkamus FCL dalyje išdėstytus reikalavimus.

B. SRAIGTASPARNIAI**1. Piloto licencijos**

Pagal nacionalinius reikalavimus valstybės narės išduota piloto licencija pakeičiama į licenciją pagal FCL dalį, jei prašymo teikėjas įvykdo šiuos reikalavimus:

- a) per kvalifikacijos patikrinimo egzaminą įvykdo FCL dalyje nurodytus orlaivio tipo ir skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos pratęsimo reikalavimus, atitinkančius turima licencija suteikiamas teises;

▼ M3

- b) įrodo turįs skrydžio reikalavimų ir FCL dalies atitinkamų dalių žinias;

▼ B

- c) įrodo mokąs kalbą pagal FCL.055 dalį;

▼ M3

- d) atitinka šioje lentelėje nurodytus reikalavimus:

Turima nacionalinė licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Kiti reikalavimai	Nauja licencija pagal FCL dalį ir sąlygos (jei taikoma)	Sąlygų panaikinimas	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
ATPL(H) ir galiojanti IR(H)	> 1 000 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu vykdant įgulos vado funkcijas	Nėra	ATPL(H) ir IR	Netaikoma	a)
ATPL(H) be IR(H) teisių	> 1 000 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu vykdant įgulos vado funkcijas	Nėra	ATPL(H)		b)

▼M3

Turima nacionalinė licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Kiti reikalavimai	Nauja licencija pagal FCL dalį ir sąlygos (jei taikoma)	Sąlygų panaikinimas	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
ATPL(H) ir galio- janti IR(H)	> 1 000 valandų daugiapiločių sraig- tasparniu	Nėra	ATPL(H) ir IR, tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik antrojo piloto funkcijas	Parodyti gebėjimą vykdyti įgulos vado funkcijas, kaip reikalaujama FCL dalies 9 prie- dėlyje	c)
ATPL(H) be IR(H) teisių	> 1 000 valandų daugiapiločių sraig- tasparniu	Nėra	ATPL(H), tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik antrojo piloto funkcijas	Parodyti gebėjimą vykdyti įgulos vado funkcijas, kaip reikalaujama FCL dalies 9 prie- dėlyje	d)
ATPL(H) ir galio- janti IR(H)	> 500 valandų daugiapiločių sraig- tasparniu	Parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.515 dalyje ir FCL.615 dalies b pункte	Kaip 4 stulpelio c eilutėje	Kaip 5 stulpelio c eilutėje	e)
ATPL(H) be IR(H) teisių	> 500 valandų daugiapiločių sraig- tasparniu	Kaip 3 stulpelio e eilutėje	Kaip 4 stulpelio d eilutėje	Kaip 5 stulpelio d eilutėje	f)
CPL/IR(H) ir licen- ciją išdavusioje valstybėje narėje išlaikytas ICAO ATPL(H) teorijos egzaminas		i) Parodyti skry- džio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.310 dalyje ir FCL.615 dalies b pункte. ii) Įvykdyti kitus FCL.720.H dalies b punkto reikalavimus	CPL/IR(H), įskaitomos ATPL(H) teorijos žinios, jei laikoma, kad ICAO ATPL(H) teorijos egzaminas atitinka FCL dalies ATPL lygį	Netaikoma	g)
CPL/IR(H)	> 500 valandų daugiapiločių sraig- tasparniu	i) Licenciją išda- vusioje valsty- bėje narėje (*) išlaikyti FCL dalies ATPL(H) teorijos egza- miną ii) Įvykdyti kitus FCL.720.H dalies b punkto reikalavimus	CPL/IR(H), įskaitomos FCL dalies ATPL(H) teorijos žinios	Netaikoma	h)
CPL/IR(H)	> 500 valandų vienpiločių sraig- tasparniu vykdant įgulos vado funk- cijas	Nėra	CPL/IR(H), tipo kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik vienpiločių sraigtasparniu	Gauti daugiapi- ločio sraigtas- parnio tipo kvalifi- kaciją, kaip reika- laujama FCL dalyje	i)

▼ M3

Turima nacionalinė licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Kiti reikalavimai	Nauja licencija pagal FCL dalį ir sąlygos (jei taikoma)	Sąlygų panaikinimas	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
CPL/IR(H)	< 500 valandų vienpiločiu sraig- tasparniu vykdant įgulos vado funk- cijas	Parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.310 dalyje ir FCL.615 dalies b pункte	Kaip 4 stulpelio i eilutėje		j)
CPL(H)	> 500 valandų vienpiločiu sraig- tasparniu vykdant įgulos vado funk- cijas	Skrydžio naktį kvalifikacija	CPL(H), tipo kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik vienpiločiu sraigtasparniu		k)
CPL(H)	< 500 valandų vienpiločiu sraig- tasparniu vykdant įgulos vado funk- cijas	Skrydžio naktį kvalifikacija, paro- dyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.310 dalyje	Kaip 4 stulpelio k eilutėje		l)
CPL(H) be skrydžio naktį kvalifikacijos	> 500 valandų vienpiločiu sraig- tasparniu vykdant įgulos vado funk- cijas		Kaip 4 stulpelio k eilutėje, suteikiama teisė vykdyti skrydžius tik dieną pagal VFR	Gauti daugiapi- ločio sraigta- sparnio tipo kvalifi- kaciją, kaip reika- laujama FCL dalyje, ir skrydžio naktį kvalifikaciją	m)
CPL(H) be skrydžio naktį kvalifikacijos	< 500 valandų vienpiločiu sraig- tasparniu vykdant įgulos vado funk- cijas	Parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.310 dalyje	Kaip 4 stulpelio k eilutėje, suteikiama teisė vykdyti skrydžius tik dieną pagal VFR		n)
PPL/IR(H)	≥ 75 valandos pagal IFR		PPL/IR(H) (IR kvalifikacija galioja tik PPL)	Parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.615 dalies b pункte	o)
PPL(H)	≥ 75 valandos sraigtasparniais	Parodyti mokėjimą naudotis radijo navigacijos prietai- sais	PPL(H)		p)

(*) Nereikalaujama, kad daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikaciją turintys CPL turėtojai būtų išlaikę ATPL(H) teorijos egzaminą, jei jie toliau skraido to paties tipo sraigtasparniu, tačiau išduodant licenciją pagal FCL dalį ATPL(H) teorijos žinios neįskaitomos. Jei prašymo teikėjas nori gauti kito daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikaciją, jis turi įvykdyti lentelės 3 stulpelio h eilutės i punkto reikalavimus.

▼ **B****2. Instruktoriaus pažymėjimai**

Valstybės narės pagal nacionalinius reikalavimus išduotas instruktoriaus pažymėjimas pakeičiamas pažymėjimu pagal FCL dalį, jei prašymo teikėjas įvykdo šiuos reikalavimus:

Turimas nacionalinis pažymėjimas ar teisės	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas
(1)	(2)	(3)	(4)
FI(H)/IRI(H)/TRI(H)	Kaip reikalaujama FCL dalyje atitinkamam pažymėjimui gauti		FI(H)/IRI(H)/TRI(H)*

Pažymėjimo pratęsimas atliekamas įvykdžius atitinkamus FCL dalyje išdėstytus reikalavimus.

3. SFI pažymėjimas

Valstybės narės pagal nacionalinius reikalavimus išduotas SFI pažymėjimas pakeičiamas pažymėjimu pagal FCL dalį, jei licencijos turėtojas įvykdo šiuos reikalavimus:

Turimas nacionalinis pažymėjimas	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas
(1)	(2)	(3)	(4)
SFI(H)	> 1 000 valandų vykdant MPH piloto funkcijas	i) Turėti ar būti turėjus valstybės narės išduotą sraigtasparnio CPL, MPL ar ATPL ii) Būti baigus atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijos kurso dalį, kuri atliekama naudojant skrydžio imituoklį, įskaitant MCC	SFI(H)
SFI(H)	3 paskutiniai metai patirties vykdant SFI funkcijas	Būti baigus atitinkamo tipo kvalifikacijos kurso dalį, kuri atliekama naudojant skrydžio imituoklį, įskaitant MCC	SFI(H)

Pažymėjimo pratęsimas atliekamas įvykdžius atitinkamus FCL dalyje išdėstytus reikalavimus.

4. STI pažymėjimas

Valstybės narės pagal nacionalinius reikalavimus išduotas STI pažymėjimas gali būti pakeistas pažymėjimu pagal FCL dalį, jei licencijos turėtojas įvykdo toliau pateiktoje lentelėje nurodytus reikalavimus:

Turimas nacionalinis pažymėjimas	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas
(1)	(2)	(3)	(4)
STI(H)	> 500 valandų vykdant SPH piloto funkcijas	i) Turėti ar būti turėjus valstybės narės išduotą piloto licenciją ii) Būti išlaikius kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal FCL dalies 9 priedėlį FSTD, atitinkančiu mokymą, kurį ketinama vykdyti	STI(H)

▼B

Turimas nacionalinis pažymėjimas	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas
(1)	(2)	(3)	(4)
STI(H)	3 paskutiniai metai patirties vykdant STI funkcijas	Būti išlaikius kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal FCL dalies 9 priedėlį FSTD, atitinkančiu mokymą, kurį ketinama vykdyti	STI(H)

Pažymėjimo pratęsimas atliekamas įvykdžius atitinkamus FCL dalyje išdėstytus reikalavimus.

▼B*III PRIEDAS***TREČIŲJŲ ŠALIŲ AR JŲ VARDU IŠDUOTŲ LICENCIJŲ
PRIPAŽINIMO SĄLYGOS****A. LICENCIJŲ PATVIRTINIMAS****Bendrosios nuostatos****▼M3**

1. Pilotų licenciją, kurią pagal Čikagos konvencijos 1 priedo reikalavimus išdavė trečioji šalis, gali patvirtinti valstybės narės kompetentinga institucija.

Pilotas teikia prašymą valstybės narės, kurioje gyvena ar turi būstinę, kompetentingai institucijai. Jei pilotai gyvena ne valstybės narės teritorijoje, jie teikia prašymą valstybės narės, kurioje yra operatoriaus, kuriam jie dirba ar ketina dirbti vykdydami skrydžius, pagrindinė verslo vieta, arba kurioje registruotas orlaivis, kuriuo jie vykdo arba ketina vykdyti skrydžius, kompetentingą instituciją.

▼B

2. Patvirtintos licencijos galiojimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 1 metai, jei tą laikotarpį galioja pagrindinė licencija.

Šį laikotarpį kompetentinga licenciją patvirtinusi institucija gali vieną kartą pratęsti, jei per patvirtintos licencijos galiojimo laikotarpį pilotas pateikė prašymą išduoti licenciją pagal FCL dalį arba dalyvauja mokymo kursuose šiai licencijai gauti. Pratęsta licencija galioja licencijai pagal FCL dalį išduoti reikalingą laikotarpį.

Valstybės narės pripažintos licencijos turėtojas naudojasi ja suteikiamomis teisėmis pagal FCL dalies reikalavimus.

Komercinio oro transporto ir kitos komercinės veiklos piloto licencijos

3. Komercinio oro transporto ir kitos komercinės veiklos piloto licencijos turėtojas privalo įvykdyti šiuos reikalavimus:

- a) per įgūdžių patikrinimo egzaminą įvykdo FCL dalyje nurodytus orlaivio tipo ar orlaivių klasės kvalifikacijos pratęsimo reikalavimus, atitinkančius turima licencija suteikiamas teises;

▼M3

- b) įrodo turįs skrydžio reikalavimų ir FCL dalies atitinkamų dalių žinias;

- c) įrodo mokąs kalbą pagal FCL.055 dalį;

▼B

- d) turi galiojantį 1 klasės sveikatos pažymėjimą, išduotą pagal medicinos reikalavimų dalį;

▼M3

- e) lėktuvo pilotas turi atitikti šioje lentelėje nurodytus patirties reikalavimus:

Turima licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Teisės	
(1)	(2)	(3)	
ATPL(A)	> 1 500 valandų daugiapiločiu lėktuvu vykdant įgulos vado funkcijas	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio lėktuvo įgulos vado funkcijas	a)
ATPL(A) arba CPL(A)/IR (*)	> 1 500 valandų daugiapiločiu lėktuvu vykdant įgulos vado arba antrojo piloto funkcijas pagal skrydžio reikalavimus	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio lėktuvo antrojo piloto funkcijas	b)
CPL(A)/IR	> 1 000 valandų vykdant komercinio oro transporto orlaivio įgulos vado funkcijas gavus IR	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant vienpiločio lėktuvo įgulos vado funkcijas	c)

▼ M3

Turima licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Teisės	
(1)	(2)	(3)	
CPL(A)/IR	> 1 000 valandų vienpiločiu lėktuvu vykdant įgulos vado arba antrojo piloto funkcijas pagal skrydžio reikalavimus	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant vienpiločio lėktuvo antrojo piloto funkcijas pagal skrydžio reikalavimus	d)
ATPL(A), CPL(A)/IR, CPL(A)	> 700 valandų lėktuvu (išskyrus TMG), iš kurių 200 valandų vykdant funkcijas, kurių pripažinimo siekiama; 50 valandų vykdant tas funkcijas turi būti išskraidytos per paskutinius 12 mėnesių	Teisė vykdyti ne komercinio oro transporto skrydžius lėktuvu	e)
CPL(A)	> 1 500 valandų komercinio oro transporto lėktuvu vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant 500 valandų vandens lėktuvu	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant vienpiločio lėktuvo įgulos vado funkcijas	f)

(*) Prieš pripažįstant daugiapiločio lėktuvo CPL(A)/IR licenciją, jos turėtojas privalo įrodyti turįs ICAO ATPL(A) lygio žinias.

▼ M4

f) sraigtasparnių pilotas privalo atitikti šioje lentelėje nurodytus patirties reikalavimus:

Turima licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Teisės	
(1)	(2)	(3)	
ATPL(H) ir galiojanti IR	> 1 000 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu vykdant įgulos vado funkcijas	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio sraigtasparnio įgulos vado funkcijas per skrydžius pagal VFR ir IFR	a)
ATPL(H) be IR teisių	> 1 000 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu vykdant įgulos vado funkcijas	Komercinio oro transporto skrydžiai daugiapiločiu sraigtasparniu vykdant įgulos vado funkcijas per skrydžius pagal VFR	b)
ATPL(H) ir galiojanti IR	> 1 000 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu vykdant piloto funkcijas	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio sraigtasparnio antrojo piloto funkcijas per skrydžius pagal VFR ir IFR	c)
ATPL(H) be IR teisių	> 1 000 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu vykdant piloto funkcijas	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio sraigtasparnio antrojo piloto funkcijas per skrydžius pagal VFR	d)
CPL(H)/IR (*)	> 1 000 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu vykdant piloto funkcijas	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio sraigtasparnio antrojo piloto funkcijas	e)
CPL(H)/IR	> 1 000 valandų vykdant komercinio oro transporto orlaivio įgulos vado funkcijas gavus IR	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant vienpiločio sraigtasparnio įgulos vado funkcijas	f)
ATPL(H) su IR teisėmis arba be jų, CPL(H)/IR, CPL(H)	> 700 valandų sraigtasparniu (išskyrus sraigtasparnius, sertifikuotus pagal CS-27/29 ar lygiaverčius), iš kurių 200 valandų vykdant funkcijas, kurių pripažinimo siekiama; 50 valandų vykdant tas funkcijas turi būti išskraidytos per paskutinius 12 mėnesių	Teisė vykdyti ne komercinio oro transporto skrydžius sraigtasparniu	g)

(*) Prieš pripažįstant daugiapiločio sraigtasparnio CPL(H)/IR licenciją, jos turėtojas privalo įrodyti turįs ICAO ATPL(H) lygio žinias.

▼B**Nekomercinės veiklos piloto licencijos su skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija**

4. Piloto mėgėjo licencijos su skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija, taip pat CPL ir ATPL licencijos su skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija turėtojai, ketinantys naudotis tik piloto mėgėjo teisėmis, įvykdo šiuos reikalavimus:
 - a) išlaiko įgūdžių patikrinimo egzaminą skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijai ir orlaivio tipo ar orlaivių klasės kvalifikacijai, atitinkančiai turima licencija suteikiamas teisės, gauti pagal FCL dalies 7 ir 9 priedėlius;
 - b) įrodo turįs žinių oro teisės, aviacinių meteorologijos kodų, skrydžio planavimo ir vykdymo (IR) ir žmogaus galimybių srityse;

▼M3

- c) įrodo mokąs kalbą pagal FCL.055 dalį;

▼B

- d) turi galiojantį bent 2 klasės sveikatos pažymėjimą, išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą;

▼M3

- e) kaip atitinkamos kategorijos orlaivio įgulos vadas yra išskraidęs bent 100 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko.

▼B**Nekomercinės veiklos piloto licencija be skrydžių pagal prietaisus kvalifikacijos**

5. Piloto mėgėjo licencijos be skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos, taip pat CPL ar ATPL licencijos be skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos turėtojai, ketinantys naudotis tik piloto mėgėjo teisėmis, įvykdo šiuos reikalavimus:
 - a) įrodo turįs žinių oro teisės ir žmogaus galimybių srityse;
 - b) išlaiko PPL įgūdžių patikrinimo egzaminą, kaip nustatyta FCL dalyje;
 - c) įvykdo turima licencija suteikiamas teises atitinkančius FCL dalies reikalavimus orlaivio tipo ar orlaivių klasės kvalifikacijai gauti;
 - d) turi bent 2 klasės sveikatos pažymėjimą, išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą;
 - e) įrodo mokąs kalbą pagal FCL.055 dalį;
 - f) kaip atitinkamos kategorijos orlaivio pilotas yra išskraidęs bent 100 valandų.

Piloto licencijų patvirtinimas ribotos trukmės specialioms užduotims vykdyti

6. Nepaisant pirmesnių dalių nuostatų, gamintojo skrydžių atveju valstybės narės gali pripažinti trečiosios šalies pagal Čikagos konvencijos 1 priedą išduotą licenciją ne ilgesniam kaip 12 mėnesių laikotarpiui specialioms ribotos trukmės užduotims (pvz., mokomiesiems skrydžiams pradedant naudoti orlaivį, parodomiesiems, perkėlimo ar bandomiesiems skrydžiams) vykdyti, jei prašymo teikėjas įvykdo šiuos reikalavimus:

- a) turi tinkamą licenciją, sveikatos pažymėjimą ir atitinkamas kvalifikacijas, išduotus ar suteiktus pagal Čikagos konvencijos 1 priedą;

▼M4

- b) tiesiogiai arba netiesiogiai dirba orlaivio gamintojui arba aviacijos institucijai.

▼ B

Šiuo atveju licencijos turėtojas turi teisę vykdyti tik skrydžio mokymą ir egzaminus siekiant suteikti pirmąsias orlaivio tipo kvalifikacijas, prižiūrėti operatoriaus pilotų vykdomus pirmuosius maršrutinius skrydžius, gabenimo ar perkėlimo skrydžius, pirmuosius maršrutinius skrydžius, parodomuosius ar bandomuosius skrydžius.

▼ M4

7. Nepaisant pirmesnių dalių nuostatų, valstybės narės gali ribotos trukmės varžybų arba parodomiesiems skrydžiams pripažinti trečiosios šalies išduotą licenciją, kuria jos turėtoji suteikiamos PPL, SPL ar BPL turėtojo teisės, jeigu:

- a) prieš renginį varžybų arba parodomųjų skrydžių organizatorius kompetentingai institucijai pateikia tinkamus įrodymus, kaip jis užtikrins, kad pilotas būtų supažindintas su svarbia saugos informacija, ir valdys visą su skrydžiais susijusią riziką ir
- b) prašymo teikėjas turi tinkamą licenciją, sveikatos pažymėjimą ir atitinkamas kvalifikacijas, išduotas ar suteiktas pagal Čikagos konvencijos 1 priedą.

8. Nepaisant pirmesnių dalių nuostatų, valstybės narės gali pripažinti trečiosios šalies pagal Čikagos konvencijos 1 priedą išduotą PPL, SPL ar BPL ne ilgiau kaip 28 dienas per kalendorinius metus konkrečioms nekomercinėms užduotims vykdyti, jei prašymo teikėjas:

- a) turi tinkamą licenciją, sveikatos pažymėjimą ir atitinkamas kvalifikacijas, išduotas ar suteiktas pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, ir
- b) prieš vykdydamas konkrečias ribotos trukmės užduotis atliko bent vieną aklimatizavimosi skrydį su kvalifikuotu instruktoriumi.

▼ B**B. LICENCIJŲ KEITIMAS****▼ M3**

1. PPL/BPL/SPL, CPL ar ATPL licenciją, kurią pagal Čikagos konvencijos 1 priedo reikalavimus išdavė trečioji šalis, valstybės narės kompetentinga institucija gali pakeisti FCL dalies PPL/BPL/SPL licencija su vienpiločių orlaivių klasės ar tipo kvalifikacija.

▼ B

2. Licencijos turėtojas privalo įvykdyti šiuos būtinuosius reikalavimus, susijusius su atitinkamos kategorijos orlaiviu:

- a) išlaikyti oro teisės ir žmogaus galimybių teorijos egzaminus raštu;
- b) išlaikyti PPL, BPL ar SPL įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal FCL dalį;
- c) pagal H dalį įvykdyti reikalavimus atitinkamai orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijai gauti;
- d) turėti bent 2 klasės sveikatos pažymėjimą, išduotą pagal medicinos reikalavimų dalį;
- e) įrodyti mokąs kalbą pagal FCL.055 dalį;
- f) būti išskraidęs bent 100 valandų skrydžio laiko vykdydamas piloto funkcijas.

▼B**C. ORLAIVIŲ KLASĖS IR TIPO KVALIFIKACIJŲ PRIPAŽINIMAS**

1. Į licenciją pagal FCL dalį gali būti įtraukta trečiosios šalies išduotoje licencijoje nurodyta galiojanti orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacija, jei prašymo teikėjas:
 - a) įvykdo patirties reikalavimus ir išankstines sąlygas atitinkamai orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijai pagal FCL dalį gauti;
 - b) išlaiko atitinkamą įgūdžių patikrinimo egzaminą atitinkamai orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijai pagal FCL dalį gauti;
 - c) turi einamosios skrydžių praktikos;
 - d) turi ne mažiau kaip:
 - i) lėktuvų klasės kvalifikacijos atveju – 100 valandų skrydžio laiko vykdydamas tos klasės orlaivio piloto funkcijas;
 - ii) lėktuvo tipo kvalifikacijos atveju – 500 valandų skrydžio laiko vykdydamas to tipo orlaivio piloto funkcijas;
 - iii) vieno variklio sraigtasparnių, kurių didžiausia sertifikuota kilimo masė ne daugiau kaip 3 175 kg, atveju – 100 valandų skrydžio patirties vykdydamas to tipo orlaivio piloto funkcijas;
 - iv) visų kitų sraigtasparnių atveju – 350 valandų skrydžio laiko vykdydamas tos klasės orlaivio piloto funkcijas.

▼B*IV PRIEDAS***[MED DALIS]****▼M9***A SKYRIUS****BENDRIEJI REIKALAVIMAI****1 SKIRSNIS****Bendrosios nuostatos*****MED.A.001. Kompetentinga institucija**

Šiame priede (MED dalyje) kompetentinga institucija:

a) aviacijos medicinos centrų (AMC) atveju:

1. valstybės narės, kurioje yra pagrindinė AMC veiklos vieta, paskirta institucija;
2. jei AMC yra trečiojoje šalyje, – agentūra;

b) aviacijos medicinos gydytojų (AMG) atveju:

1. valstybės narės, kurioje yra pagrindinė AMG veiklos vieta, paskirta institucija;
2. jeigu pagrindinė AMG veiklos vieta yra trečiojoje šalyje, – valstybės narės, kurios AMG prašo išduoti AMG pažymėjimą, paskirta institucija;

c) bendrosios praktikos gydytojų (BPG) atveju – valstybės narės, kuriai BPG praneša apie savo veiklą, paskirta institucija;

d) profesinės sveikatos priežiūros specialistų (PSPS), vertinančių keleivių salono įgulos narių sveikatos būklės tinkamumą, atveju – valstybės narės, kuriai PSPS praneša apie savo veiklą, paskirta institucija.

MED.A.005. Taikymo sritis

Šiame priede (MED dalyje) nustatomi reikalavimai, susiję su:

- a) sveikatos pažymėjimo, kuris būtinas norint naudotis piloto licencija suteiktomis arba piloto mokinio teisėmis, išdavimu, galiojimu, pratęsimu ir atnaujinimu;
- b) keleivių salono įgulos narių sveikatos būklės tinkamumu;
- c) AMG sertifikavimu;
- d) BPG ir PSPS kvalifikacija.

MED.A.010. Apibrėžtys

Šiame priede (MED dalyje) vartojamų terminų apibrėžtys:

- apribojimas – sveikatos pažymėjime arba keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvadoje nurodyta sąlyga, kurios laikomasi naudojantis licencija arba keleivių salono įgulos nario liudijimu suteiktomis teisėmis;
- aviacijos medicinos apžiūra – tikrinimas, palpacija, perkusija, auskultacija ar kiti tyrimo metodai, skirti nustatyti, ar sveikatos būklė yra tinkama naudotis licencija suteiktomis teisėmis arba atlikti su sauga susijusias keleivių salono įgulos nario pareigas;

▼ **M9**

- aviacijos medicinos vertinimas – išvada dėl prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumo, grindžiama prašymo teikėjo vertinimu, kaip reikalaujama šiame priede (MED dalyje), ir, jei yra klinikinių indikacijų, papildomomis apžiūromis ir medicininiais tyrimais;
- reikšmingas – tokio laipsnio sveikatos sutrikimas, dėl kurio poveikio nebūtų galima saugiai naudotis licencija suteiktomis teisėmis arba saugiai atlikti su sauga susijusių keleivių salono įgulos nario pareigų;
- prašymo teikėjas – asmuo, kuris prašo išduoti arba turi sveikatos pažymėjimą ir per kurio aviacijos medicinos vertinimą sveikatos būklės tinkamumas tikrinamas tam, kad jis galėtų naudotis licencija suteiktomis teisėmis arba atlikti su sauga susijusias keleivių salono įgulos nario pareigas;
- sveikatos istorija – ankstesnių ligų, sužalojimų, gydymo ar kitų medicininių faktų, įskaitant sveikatos būklės įvertinimo kaip netinkamos atvejį (-us) arba sveikatos pažymėjime nurodytą apribojimą, kurie yra arba gali būti susiję su dabartine prašymo teikėjo sveikatos būkle ir sveikatos būklės tinkamumu aviacijos srityje, apibūdinimas ar įrašai;
- licencijas išduodanti institucija – kompetentinga valstybės narės institucija, kuri išdavė licenciją arba kurios asmuo prašo išduoti licenciją, arba, jei asmuo dar neprašė išduoti licencijos, pagal I priedo (FCL dalies) FCL.001 dalį nustatyta kompetentinga institucija;
- tinkamas spalvų skyrimas – prašymo teikėjo gebėjimas lengvai skirti oro navigacijos srityje naudojamas spalvas ir teisingai atpažinti aviacinių žiburių spalvas;
- tyrimas – apžiūromis ir medicininiais tyrimais grindžiamas įtariamos prašymo teikėjo patologinės būklės vertinimas, siekiant nustatyti, ar yra sveikatos sutrikimų;
- akredituota medicininė išvada – išvada, kurią, remdamiesi objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, padaro vienas arba keli licencijas išduodančiai institucijai priimtini medicinos specialistai, kurie prireikus atitinkamais atvejais, kuriais gali būti tikslinga atlikti veiklos rizikos vertinimą, konsultuojasi su skrydžių arba kitais ekspertais;
- piktnaudžiavimas medžiagomis – orlaivio įgulos nario vienos ar kelių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas, dėl kurio:
 - a) kyla tiesioginė grėsmė tų medžiagų vartotojui arba kyla pavojus kitų asmenų gyvybei, sveikatai ar gerovei ir (arba)
 - b) kyla arba paaštrinama profesinė, socialinė, psichinė arba fizinė problema arba sutrikimas;
- psichoaktyviosios medžiagos – alkoholis, opioidai, kanabinoidai, raminamieji ir migdomieji vaistai, kokainas, kitos psichostimuliuojamosios ir haliucinogeninės medžiagos, lakieji skysčiai, išskyrus kofeiną ir tabaką;
- refrakcijos yda – standartiniais metodais apskaičiuojamas, dioptrijomis matuojamas didžiausio ametropijos laipsnio emetropijos nuokrypis.

MED.A.015. Duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumas

Visi asmenys, atliekantys aviacijos medicinos apžiūras bei vertinimus ir išduodantys pažymėjimus, užtikrina, kad visada būtų paisoma duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumo.

MED.A.020. Sveikatos būklės pablogėjimas

- a) Licencijos turėtojas negali naudotis licencija ir su ja susijusiomis kvalifikacijomis arba pažymėjimais suteiktomis teisėmis, o pilotas mokinyss skraidyti savarankiškai, jeigu:

▼M9

1. žino, kad jo sveikatos būklė pablogėjo taip, jog jis gali nebepajėgti saugiai naudotis tomis teisėmis;
 2. vartoja arba naudoja pagal receptą arba be recepto įsigytą vaistą, kuris galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama licencija suteiktomis teisėmis;
 3. jam taikomas medicininis, chirurginis arba kitoks gydymas, kuris galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama licencija suteiktomis teisėmis.
- b) Be to, sveikatos pažymėjimo turėtojas nepagrįstai nedelsdamas ir prieš pradėdamas naudotis turima licencija suteiktomis teisėmis paprašo atitinkamai AMC, AMG ar BPG suteikti aviacijos medicinos konsultaciją šiais atvejais:
1. jam atlikta operacija arba invazinė procedūra;
 2. jis pradėjo nuolatos vartoti kokį nors vaistą;
 3. jis patyrė sunkų sužalojimą, dėl kurio negali vykdyti skrydžio įgulos nario funkcijų;
 4. jis serga sunkia liga, dėl kurios negali vykdyti skrydžio įgulos nario funkcijų;
 5. dėl neštumo;
 6. jis pateko į ligoninę arba medicinos kliniką;
 7. jam pirmą kartą prireikia korekcinų lęšių.
- c) B punkte nurodytais atvejais:
1. 1 ir 2 klasių sveikatos pažymėjimų turėtojai paprašo AMC arba AMG suteikti aviacijos medicinos konsultaciją. Tuo atveju AMC arba AMG įvertina pažymėjimo turėtojo sveikatos būklės tinkamumą ir nusprendžia, ar ji yra tinkama, kad jis galėtų vėl naudotis savo teisėmis;
 2. su lengvojo orlaivio piloto licencija susijusio sveikatos pažymėjimo turėtojas paprašo AMC, AMG arba BPG, kuris pasirašė sveikatos pažymėjimą, suteikti aviacijos medicinos konsultaciją. Tuo atveju AMC, AMG arba BPG įvertina jo sveikatos būklės tinkamumą ir nusprendžia, ar ji tinkama, kad jis galėtų vėl naudotis savo teisėmis.
- d) Keleivių salono įgulos narys neturi vykdyti pareigų orlaivyje ir, jei taikoma, naudotis keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimu suteiktomis teisėmis, jeigu žino, jog jo sveikatos būklė pablogėjo taip, kad jis gali nebepajėgti vykdyti su sauga susijusių savo pareigų ir įsipareigojimų.
- e) Be to, jeigu keleivių salono įgulos nario sveikatos būklė tokia, kokia nurodyta b punkto 1–5 papunkčiuose, jis nedelsdamas konsultuojasi su atitinkamai AMG, AMC arba PSPS. Tuo atveju AMG, AMC arba PSPS įvertina keleivių salono įgulos nario sveikatos būklės tinkamumą ir nusprendžia, ar ji tinkama, kad jis galėtų vėl vykdyti su sauga susijusias savo pareigas.

▼M9**MED.A.025. AMC, AMG, BPG ir PSPS prievolės**

a) Atlikdami šiame priede (MED dalyje) reikalaujamas aviacijos medicinos apžiūras ir aviacijos medicinos vertinimus, AMC, AMG, BPG ir PSPS:

1. užtikrina, kad su prašymo teikėju būtų galima bendrauti be kalbos kliūčių;
2. informuoja prašymo teikėją apie neišsamios, netikslios ar klaidingos informacijos apie savo sveikatos istoriją pateikimo pasekmes;
3. jei prašymo teikėjas pateikia neišsamią, netikslią ar klaidingą informaciją apie savo sveikatos istoriją, apie tai praneša licencijas išduodančiai institucijai arba – jei prašymo teikėjas yra keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimo turėtojas – kompetentingai institucijai;
4. praneša licencijas išduodančiai institucijai, jei prašymo teikėjas bet kuriame proceso etape atsiima sveikatos pažymėjimo prašymą.

b) Užbaigę aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus, AMC, AMG, BPG ir PSPS:

1. praneša prašymo teikėjui, kad jo sveikatos būklė yra tinkama arba netinkama arba kad jo byla perduota atitinkamai sveikatos būklės vertintojui, paskirtam licencijas išduodančios institucijos, AMC arba AMG;
2. informuoja prašymo teikėją apie apribojimus, dėl kurių gali būti apribotos skrydžio mokymosi galimybės arba galimybės naudotis atitinkamai jo licencija arba keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimu suteiktomis teisėmis;
3. jei prašymo teikėjo sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, informuoja jį apie jo teisę prašyti peržiūrėti sprendimą pagal kompetentingos institucijos procedūras;
4. jei prašymo teikėjas prašo išduoti sveikatos pažymėjimą, nedelsdamas pateikia licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui pasirašytą arba elektroniniu būdu patvirtintą ataskaitą, kurioje pateikti išsamūs aviacijos medicinos apžiūrų ir vertinimų, reikalingų tam tikros klasės sveikatos pažymėjimui išduoti, rezultatai, taip pat prašymo formos, apžiūros formos ir sveikatos pažymėjimo kopijas;
5. praneša prašymo teikėjui apie jo atsakomybę pablogėjus sveikatos būklei, kaip nurodyta MED.A.020 dalyje.

c) Jei pagal šį priedą (MED dalį) reikia konsultuotis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintojui, AMC ir AMG vadovaujasi kompetentingos institucijos nustatyta procedūra.

d) AMC, AMG, BPG ir PSPS saugo pagal šį priedą (MED dalį) atliktų išsamių aviacijos medicinos apžiūrų ir vertinimų duomenų ir rezultatų įrašus ne trumpiau kaip 10 metų arba ilgiau, jei taip nustatyta nacionalinės teisės aktuose.

e) AMC, AMG, BPG ir PSPS, gavę prašymą, kompetentingos institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui pateikia visus aviacijos medicinos įrašus bei ataskaitas ir kitą atitinkamą informaciją, jei jos reikia:

1. sveikatos pažymėjimui išduoti;
2. priežiūros funkcijoms atlikti.

▼ **M9**

- f) AMC ir AMG įtraukia duomenis į Europos aviacijos medicinos duomenų saugyklą arba atnaujina joje jau esančius duomenis pagal ARA.MED.160 dalies d punktą.

2 SKIRSNIS***Sveikatos pažymėjimų reikalavimai*****MED.A.030. Sveikatos pažymėjimai**

- a) Pilotas mokinys gali skristi savarankiškai tik jei turi sveikatos pažymėjimą, kurio reikia atitinkamai licencijai gauti.
- b) Pagal I priedą (FCL dalį) licencijos prašymo teikėjas turi turėti pagal šį priedą (MED dalį) išduotą ir licencija, kurią prašo išduoti, suteikiamas teises atitinkančią sveikatos pažymėjimą.
- c) Naudodamasis teisėmis, kurios suteikiamos:
1. lengvojo orlaivio piloto licencija (LAPL), pilotas turi turėti bent galiojantį LAPL sveikatos pažymėjimą;
 2. piloto mėgėjo licencija (PPL), sklandytuvo piloto licencija (SPL) arba oro baliono piloto licencija (BPL), pilotas turi turėti bent galiojantį 2 klasės sveikatos pažymėjimą;
 3. SPL arba BPL, naudojama vykdant komercinius sklandytuvų arba oro balionų skrydžius, pilotas turi turėti bent galiojantį 2 klasės sveikatos pažymėjimą;
 4. komercine aviacijos piloto licencija (CPL), daugianarės įgulos piloto licencija (MPL) arba avialinijų transporto piloto licencija (ATPL), pilotas turi turėti galiojantį 1 klasės sveikatos pažymėjimą.
- d) Jeigu PPL arba LAPL papildoma skrydžio naktį kvalifikacija, licencijos turėtojas turi gebėti tinkamai skirti spalvas.
- e) Jeigu PPL papildoma skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija arba maršrutinio skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija, 1 klasės sveikatos pažymėjimo turėtojas nustatytu periodiškumu ir taikant jiems nustatytus standartus licencijos turėtojiui atliekami grynojo tono audiometriniai tyrimai.
- f) Licencijos turėtojas jokių metų negali turėti daugiau kaip vieno pagal šį priedą (MED dalį) išduoto sveikatos pažymėjimo.

MED.A.035. Sveikatos pažymėjimo prašymo teikimas

- a) Sveikatos pažymėjimo prašymas teikiamas kompetentingos institucijos nustatyta forma ir būdu.
- b) Sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjas atitinkamai AMC, AMG arba BPG pateikia:
1. tapatybę patvirtinantį dokumentą;
 2. pasirašytą deklaraciją, kurioje:
 - i) pateikiami su jo sveikatos istorija susiję medicininiai duomenys;
 - ii) nurodoma, ar jis anksčiau yra teikęs sveikatos pažymėjimo prašymą arba jam yra atlikta aviacijos medicinos apžiūra, skirta sveikatos pažymėjimui išduoti, ir, jei taip, kas ją atliko ir kokie buvo jos rezultatai;
 - iii) nurodoma, ar jo sveikatos būklė kada nors buvo įvertinta kaip netinkama arba jo sveikatos pažymėjimas buvo panaikintas ar sustabdytas jo galiojimas.

▼ M9

- c) Prašymo pratęsti arba atnaujinti sveikatos pažymėjimą teikėjas prieš susijusias aviacijos medicinos apžiūras atitinkamai AMC, AMG arba BPG pateikia naujausią sveikatos pažymėjimą.

MED.A.040. Sveikatos pažymėjimų išdavimas, pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Sveikatos pažymėjimas išduodamas, pratęsiamas arba atnaujinamas tik užbaigus reikalaujamas aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus, o prašymo teikėjo sveikatos būklę įvertinus kaip tinkamą.

b) Sveikatos pažymėjimo išdavimas pirmą kartą

1. 1 klasės sveikatos pažymėjimus išduoda AMC.
2. 2 klasės sveikatos pažymėjimus išduoda AMC arba AMG.
3. LAPL sveikatos pažymėjimus išduoda AMC arba AMG. Juos taip pat gali išduoti BPG, jei tai leidžiama valstybės narės, kurios licencijas išduodančiai institucijai teikiamas sveikatos pažymėjimo prašymas, teisės aktais.

c) Pažymėjimų pratęsimas ir atnaujinimas

1. 1 ir 2 klasių sveikatos pažymėjimus pratęsia ir atnauja AMC arba AMG.
2. LAPL sveikatos pažymėjimus pratęsia ir atnauja AMC arba AMG. Juos pratęsti ar atnaujinti gali ir BPG, jei tai leidžiama valstybės narės, kurios licencijas išduodančiai institucijai teikiamas sveikatos pažymėjimo prašymas, teisės aktais.

- d) AMC, AMG arba BPG sveikatos pažymėjimą išduoda, pratęsia ar atnauja tik jeigu tenkinamos abi šios sąlygos:

1. prašymo teikėjas pateikė jiems išsamią sveikatos istoriją ir, jei to reikalauja AMC, AMG ar BPG, savo gydytojo arba medicinos specialistų atliktų medicininių apžiūrų ir medicininių tyrimų rezultatus;
2. AMC, AMG arba BPG, siekdamas įsitikinti, kad prašymo teikėjas atitinka visus susijusius šio priedo (MED dalies) reikalavimus, atliko medicinines apžiūras ir medicininius tyrimus, kurie būtini norint gauti atitinkamą sveikatos pažymėjimą, grindžiamą aviacijos medicinos vertinimą.

- e) Jei yra klinikinių arba epidemiologinių indikacijų, AMG, AMC arba, jei prašymo teikėjo byla perduota licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui, tas vertintojas gali pareikalauti, kad prieš išduodant, pratęsiant ar atnaujinant sveikatos pažymėjimą prašymo teikėjui būti atliktos papildomos medicininės apžiūros ir tyrimai.

- f) Sveikatos pažymėjimą pirmą kartą arba pakartotinai išduoti gali licencijas išduodančios institucijos paskirtas sveikatos būklės vertintojas.

MED.A.045. Sveikatos pažymėjimų galiojimas, pratęsimas ir atnaujinimas**a) Galiojimas**

1. 1 klasės sveikatos pažymėjimai galioja 12 mėnesių.

▼M9

2. Nukrypstant nuo 1 papunkčio, 1 klasės sveikatos pažymėjimų galiojimo laikotarpis yra 6 mėnesiai, jei:

i) licencijos turėtojas dalyvauja vienpiločiuose komercinio oro transporto keleiviniuose skrydžiuose ir jam yra suėję 40 metų;

ii) licencijos turėtoji yra suėję 60 metų.

3. 2 klasės sveikatos pažymėjimai galioja:

i) 60 mėnesių, kol licencijos turėtoji sueina 40 metų. Sveikatos pažymėjimas, išduotas prieš licencijos turėtoji sueinant 40 metų, nustoja galioti, kai licencijos turėtoji sueina 42 metai;

ii) 24 mėnesius, jei licencijos turėtoji yra 40–50 metų. Sveikatos pažymėjimas, išduotas prieš licencijos turėtoji sueinant 50 metų, nustoja galioti, kai licencijos turėtoji sueina 51 metai;

iii) 12 mėnesių, jei licencijos turėtoji yra daugiau kaip 50 metų.

4. LAPL sveikatos pažymėjimai galioja:

i) 60 mėnesių, kol licencijos turėtoji sueina 40 metų. Sveikatos pažymėjimas, išduotas prieš licencijos turėtoji sueinant 40 metų, nustoja galioti, kai licencijos turėtoji sueina 42 metai;

ii) 24 mėnesių, jei licencijos turėtoji yra daugiau kaip 40 metų.

5. Sveikatos pažymėjimo galiojimo laikotarpis, įskaitant visas susijusias apžiūras ar specialius tyrimus, skaičiuojamas nuo tos dienos, kai atlikta aviacijos medicinos apžiūra, jei sveikatos pažymėjimas išduodamas pirmą kartą ir atnaujinamas, o jei jis pratęsiamas – nuo ankstesnio sveikatos pažymėjimo galiojimo pabaigos datos.

b) *Pratęsimas*

Reikalaujamas aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus, skirtus sveikatos pažymėjimui pratęsti, galima atlikti likus ne mažiau kaip 45 dienoms iki sveikatos pažymėjimo galiojimo pabaigos datos.

c) *Atnaujinimas*

1. Jeigu sveikatos pažymėjimo turėtojas neįvykdo b punkto reikalavimų, turi būti atliekama reikalaujama sveikatos pažymėjimui atnaujinti skirta apžiūra ir vertinimas.

2. Atnaujinant 1 ir 2 klasių sveikatos pažymėjimus:

i) jei sveikatos pažymėjimo galiojimas baigėsi prieš mažiau nei 2 metus, atliekama įprasta tam pažymėjimui pratęsti skirta aviacijos medicinos apžiūra;

ii) jei sveikatos pažymėjimo galiojimas baigėsi prieš daugiau kaip 2 metus, bet mažiau kaip 5 metus, sveikatos pažymėjimui atnaujinti skirtą aviacijos medicinos apžiūrą AMC arba AMG atlieka tik įvertinę prašymo teikėjo aviacijos medicinos įrašus;

iii) jei sveikatos pažymėjimo galiojimas baigėsi prieš daugiau kaip 5 metus, taikomi pirmą kartą išduodant sveikatos pažymėjimą keliami aviacijos medicinos apžiūros reikalavimai, o vertinimas atliekamas pagal pratęsimo reikalavimus.

3. Atnaujinant LAPL sveikatos pažymėjimus, AMC, AMG arba BPG vertina prašymo teikėjo sveikatos istoriją ir pagal MED.B.005 ir MED.B.095 dalis atlieka reikalaujamas aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus.

▼ **M9****MED.A.046. Sveikatos pažymėjimų galiojimo sustabdymas arba panaikinimas**

- a) Sveikatos pažymėjimą panaikinti arba jo galiojimą sustabdyti gali licencijas išduodanti institucija.
- b) Jei sveikatos pažymėjimo galiojimas sustabdomas, jo turėtojas licencijas išduodančios institucijos prašymu jį grąžina tai institucijai.
- c) Jei sveikatos pažymėjimas panaikinamas, jo turėtojas nedelsdamas jį grąžina licencijas išduodančiai institucijai.

MED.A.050. Bylos perdavimas

- a) Jeigu 1 arba 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla pagal MED.B.001 dalį perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui, AMC arba AMG atitinkamus medicinos dokumentus perduoda licencijas išduodančiai institucijai.
- b) Jeigu LAPL sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla pagal MED.B.001 dalį perduodama AMG arba AMC, BPG atitinkamus medicinos dokumentus perduoda AMC arba AMG.

B SKYRIUS***PILOTŲ SVEIKATOS PAŽYMĖJIMŲ REIKALAVIMAI******1 SKIRSNIS******Bendrosios nuostatos*****MED.B.001. Sveikatos pažymėjimų apribojimai****a) *1 ir 2 klasių sveikatos pažymėjimų apribojimai***

1. Jei prašymo teikėjas atitinka ne visus atitinkamos klasės sveikatos pažymėjimo reikalavimus, tačiau manoma, kad dėl to nekils pavojaus saugiam naudojimuisi taikytina licencija suteiktomis teisėmis, AMC arba AMG:
 - i) tais atvejais, kai prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo, perduoda sprendimą dėl prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumo svarstyti licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui, kaip nurodyta šiame skyriuje;
 - ii) tais atvejais, kai perdavimas licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui šiame skyriuje nenumatytas, vertina, ar prašymo teikėjas gali saugiai vykdyti savo pareigas, laikydamasis vieno ar daugiau sveikatos pažymėjime nurodytų apribojimų, ir prireikus išduoda sveikatos pažymėjimą su apribojimu (-ais);
 - iii) tais atvejais, kai prašoma 2 klasės sveikatos pažymėjimo, pagal šį skyrių pasikonsultavęs su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju vertina, ar prašymo teikėjas gali saugiai vykdyti savo pareigas, laikydamasis vieno ar daugiau sveikatos pažymėjime nurodytų apribojimų, ir prireikus išduoda sveikatos pažymėjimą su apribojimu (-ais);
2. AMC arba AMG gali pratęsti arba atnaujinti sveikatos pažymėjimą, kuriame nurodytas tas pats apribojimas arba tie patys apribojimai, neperduodamas prašymo teikėjo bylos licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui ar su juo nesikonsultuodamas.

b) *LAPL sveikatos pažymėjimų apribojimai*

1. Jeigu BPG, tinkamai išnagrinėjęs prašymo teikėjo sveikatos istoriją, padaro išvadą, kad LAPL sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjas atitinka ne visus sveikatos būklės tinkamumo reikalavimus, BPG perduoda prašymo teikėjo bylą AMC arba AMG, išskyrus atvejus, kai prašymo teikėjui reikia taikyti tik su korekcinėmis lėšomis nešiojimu arba sveikatos pažymėjimo galiojimo laikotarpiu susijusį (-usius) apribojimą (-us).

▼ **M9**

2. Jei LAPL sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla pagal 1 papunktį perduodama AMC arba AMG, šis deramai atsižvelgia į MED.B.005 ir MED.B.095 dalis, įvertina, ar prašymo teikėjas gali saugiai vykdyti savo pareigas, laikydamasis vieno ar daugiau sveikatos pažymėjime nurodytų apribojimų, ir prireikus išduoda sveikatos pažymėjimą su apribojimu (-ais). AMC arba AMG visada apsvaisto, ar nereikėtų uždrausti prašymo teikėjui skraidinti keleivių (taikyti keleivių vežimo apribojimą (OPL)).
3. BPG gali pratęsti arba atnaujinti LAPL sveikatos pažymėjimą su tokiu pat apribojimu, neperduodamas prašymo teikėjo bylos AMC arba AMG.

c) Vertinant apribojimo būtinumą, visų pirma atsižvelgiama:

1. į tai, ar akredituotoje medicininėje išvadoje nurodyta, kad tuo atveju, jei ypatingomis aplinkybėmis prašymo teikėjas neatitiktų kurio nors kiekybinio ar kito reikalavimo, prašoma licencija suteiktomis teisėmis būtų naudojama taip, kad nekiltų pavojaus skrydžio saugai;
2. į prašymo teikėjo gebėjimus, įgūdžius ir patirtį, susijusius su vykdytina veikla.

d) *Veiklos apribojimų kodai*

1. Su daugiapilotės įgulos veikla susijęs apribojimas (OML – taikomas tik 1 klasės sveikatos pažymėjimams)
 - i) Jeigu CPL, ATPL ar MPL turėtojas atitinka ne visus 1 klasės sveikatos pažymėjimo reikalavimus ir jo byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui, tas vertintojas įvertina, ar gali būti išduotas sveikatos pažymėjimas su OML „gali vykdyti skrydį tik kaip kvalifikuotas antrasis pilotas arba kartu su kvalifikuotu antruoju pilotu“.
 - ii) Sveikatos pažymėjimo su OML turėtojas, vykdydamas daugiapiločius skrydžius, orlaivį valdo tik jei kitas pilotas turi tinkamą kvalifikaciją atitinkamos klasės ir tipo orlaiviui valdyti, jam netaikomas OML ir dar nesuėję 60 metų.
 - iii) Su 1 klasės sveikatos pažymėjimais susijusį OML pirmą kartą nustato ir panaikina tik licencijas išduodančios institucijos paskirtas sveikatos būklės vertintojas.
2. Su saugos pilotu susijęs apribojimas (OSL – taikomas 2 klasės sveikatos pažymėjimams ir LAPL suteikiamoms teisėms)
 - i) Sveikatos pažymėjimo su OSL turėtojas orlaivį valdo tik jeigu kitas orlaivyje esantis pilotas turi tinkamą kvalifikaciją eiti atitinkamos klasės ir tipo orlaivio įgulos vado pareigas, orlaivyje yra sudvejintas valdymas ir kitas pilotas užima vietą prie vairų.
 - ii) Su 2 klasės sveikatos pažymėjimais susijusį OSL gali nustatyti arba panaikinti licencijas išduodančios institucijos paskirtas sveikatos būklės vertintojas arba AMC ar AMG, pasikonsultavęs su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.

▼ M9

- iii) Su LAPL sveikatos pažymėjimais susijusį OSL gali nustatyti arba panaikinti licencijas išduodančios institucijos paskirtas sveikatos būklės vertintojas, AMC arba AMG.
3. Keleivių vežimo apribojimas (OPL – taikomas 2 klasės sveikatos pažymėjimams ir LAPL suteikiamoms teisėms)
- i) Sveikatos pažymėjimo su OPL turėtojas orlaivį valdo tik jeigu jame nėra keleivių.
 - ii) Su 2 klasės sveikatos pažymėjimais susijusį OPL gali nustatyti arba panaikinti licencijas išduodančios institucijos paskirtas sveikatos būklės vertintojas, AMC arba AMG, pasikonsultavęs su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.
 - iii) Su LAPL sveikatos pažymėjimais susijusį OPL gali nustatyti arba panaikinti licencijas išduodančios institucijos paskirtas sveikatos būklės vertintojas, AMC arba AMG.
4. Su piloto veiklos suvaržymu susijęs apribojimas (ORL – taikomas 2 klasės sveikatos pažymėjimams ir LAPL suteikiamoms teisėms)
- i) Sveikatos pažymėjimo su ORL turėtojas orlaivį valdo tik jei tenkina vieną iš šių dviejų sąlygų:
 - A) orlaivyje yra kitas pilotas, turintis tinkamą kvalifikaciją eiti atitinkamos klasės ir tipo orlaivio įgulos vado pareigas, orlaivyje yra sudvejintas valdymas ir kitas pilotas užima vietą prie vairų;
 - B) orlaivyje nėra keleivių.
 - ii) Su 2 klasės sveikatos pažymėjimais susijusį ORL gali nustatyti arba panaikinti licencijas išduodančios institucijos paskirtas sveikatos būklės vertintojas, AMC arba AMG, pasikonsultavęs su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.
 - iii) Su LAPL sveikatos pažymėjimais susijusį ORL gali nustatyti arba panaikinti licencijas išduodančios institucijos paskirtas sveikatos būklės vertintojas, AMC arba AMG.
5. Nurodytas specialus apribojimas (SSL)
- Sveikatos pažymėjime nurodant SSL pateikiamas apribojimo apibūdinimas.
- e) Jei reikia skrydžio saugai užtikrinti, atitinkamai sveikatos būklės vertintojas, paskirtas licencijas išduodančios institucijos, AMC, AMG ar BPG gali sveikatos pažymėjimo turėtojui nustatyti kitų apribojimų.
 - f) Bet koks sveikatos pažymėjimo turėtojui nustatytas apribojimas nurodomas sveikatos pažymėjime.

MED.B.005. Bendrieji medicininiai reikalavimai

Sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjas vertinamas vadovaujantis 2 ir 3 skirsniuose išdėstytais išsamiais medicininiais reikalavimais.

▼ **M9**

Be to, jo sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, jei jis turi toliau nurodytų sveikatos sutrikimų, kurie sukeltų tam tikrų funkcinių sutrikimų, galinčių trukdyti saugiai naudotis licencija, kurios prašoma, suteiktomis teisėmis, arba dėl kurių prašymo teikėjas staiga galėtų nebepajėgti naudotis tomis teisėmis:

- a) turi įgimtą ar įgytą anomaliją;
- b) serga aktyviomis, latentinėmis, ūmiais ar lėtinėmis ligomis ar turi negalią;
- c) turi žaizdų, sužalojimų ar operacijos padarinių;
- d) jam pasireiškia pagal receptą arba be recepto įsigyto vartojamo terapinio, diagnostinio arba profilaktinio vaisto poveikis ar šalutinis poveikis.

2 SKIRSNIS**1 ir 2 klasių sveikatos pažymėjimų medicininiai reikalavimai****MED.B.010. Širdies ir kraujagyslių sistema****a) Apžiūra**

1. Jei yra klinikinių indikacijų ir toliau nurodytais atvejais atliekama standartinė 12 derivacijų EKG ramybės būsenoje ir parengiamas jos aprašymas:
 - i) kai prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo, – per pirminę apžiūrą, o vėliau kas 5 metus, kol prašymo teikėjui sueis 30 metų; kas 2 metus, kol prašymo teikėjui sueis 40 metų; kasmet, kol prašymo teikėjui sueis 50 metų, o vėliau per visas sveikatos pažymėjimui pratęsti arba atnaujinti skirtas apžiūras;
 - ii) kai prašoma 2 klasės sveikatos pažymėjimo, – per pirminę apžiūrą; per pirmąją apžiūrą po to, kai prašymo teikėjui sueina 40 metų; tuomet per pirmąją apžiūrą po to, kai prašymo teikėjui sueina 50 metų, o vėliau kas 2 metus.
2. Jei yra klinikinių indikacijų, reikalaujama atlikti išplėstinį širdies ir kraujagyslių sistemos veiklos vertinimą.
3. Kai prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo, išplėstinis širdies ir kraujagyslių sistemos veiklos vertinimas atliekamas per pirmąją sveikatos pažymėjimui pratęsti ar atnaujinti skirtą apžiūrą po to, kai prašymo teikėjui sueina 65 metai, o vėliau – kas 4 metus.
4. Kai prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo, lipidų (įskaitant cholesterolį) kiekį kraujo serume reikalaujama ištirti per pirminę apžiūrą ir per pirmąją apžiūrą po to, kai prašymo teikėjui sueina 40 metų.

b) Širdies ir kraujagyslių sistema. Bendrieji reikalavimai

1. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, jeigu jis turi bet kurį iš šių sveikatos sutrikimų:
 - i) iki operacijos nustatyta krūtinės arba suprarenalinės pilvo aortos dalies aneurizma;
 - ii) nustatyta reikšminga kurio nors širdies vožtuvo funkcinė arba simptominė anomalija;
 - iii) persodinta širdis arba širdis ir plaučiai;
 - iv) nustatyta simptominė hipertrofinė kardiomiopatija.
2. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo prašymas toliau nenagrinėjamas ir byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui, jeigu jo dokumentais pagrįstoje sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurį nors iš šių sveikatos sutrikimų arba toks sutrikimas diagnozuotas:
 - i) periferinių arterijų liga (prieš operaciją arba po jos);
 - ii) krūtinės arba suprarenalinės pilvo aortos dalies aneurizma (po operacijos);
 - iii) infrarenalinės pilvo aortos dalies aneurizma (prieš operaciją arba po jos);

▼ **M9**

- iv) funkcinio požūriu nereikšmingos širdies vožtuvų anomalijos;
- v) atlikta širdies vožtuvo operacija;
- vi) širdiplėvės, miokardo arba endokardo anomalija;
- vii) įgimta širdies anomalija (prieš korekcinę operaciją arba po jos);
- viii) be aiškos priežasties pasireiškianti vazovagalinė sinkopė;
- ix) arterijų arba venų trombozė;
- x) plaučių embolija;
- xi) širdies ir kraujagyslių sistemos liga, dėl kurios reikalinga sisteminė antikoagulantų terapija.

3. Jeigu 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjui diagnozuotas vienas iš 1 ir 2 papunkčiuose nurodytų sutrikimų, jo sveikatos būklę, konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju, galima įvertinti kaip tinkamą tik jei ją prieš tai įvertino kardiologas.
4. Prašymo teikėjo, turinčio kitų, nei 1 ir 2 papunkčiuose nustatyti, širdies sutrikimų, sveikatos būklę gali būti įvertinta kaip tinkama, jei jo kardiologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.

c) *Kraujospūdis*

1. Prašymo teikėjo kraujospūdis matuojamas per kiekvieną apžiūrą.
2. Jei prašymo teikėjo kraujospūdis neatitinka normos ribų, atliekamas išsamus jo širdies ir kraujagyslių sistemos ir gydymo vaistais vertinimas, siekiant nustatyti, ar jo sveikatos būklė pagal 3 ir 4 papunkčius turėtų būti įvertinta kaip netinkama.
3. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo sveikatos būklę įvertinama kaip netinkama, jeigu jis turi bet kurį iš šių sveikatos sutrikimų:
 - i) jam nustatyta simptomatinė hipotenzija;
 - ii) jo sistolinis kraujospūdis atliekant apžiūrą nuolat viršija 160 mmHg arba diastolinis kraujospūdis viršija 95 mmHg (taikant gydymą arba jo netaikant).
4. Prašymo teikėjo, pradėjusio vartoti vaistus kraujospūdžiui kontroliuoti, sveikatos būklę vertinama kaip netinkama, kol nustatoma, kad prašymo teikėjui nepasireiškia reikšmingas šalutinis vaisto poveikis.

d) *Vainikinių arterijų liga*

1. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo prašymas toliau nenagrinėjamas, o byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui ir atliekamas kardiologinis vertinimas siekiant įsitikinti, kad nėra miokardo išemijos, jeigu jis turi bet kurį iš šių sveikatos sutrikimų:
 - i) įtariamą miokardo išemiją,
 - ii) besimptomę lengvos formos vainikinių arterijų ligą, dėl kurios prašymo teikėjui nereikia taikyti gydymo vaistais nuo krūtinės anginos.
2. Jei 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjas turi bet kurį iš 1 papunktyje nustatytų sveikatos sutrikimų, jo prašymas toliau nenagrinėjamas, kol neatliekamas kardiologinis vertinimas ir negaunami patenkinami rezultatai.
3. Prašymo teikėjo, kuriam nustatytas kuris nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų, sveikatos būklę įvertinama kaip netinkama:
 - i) miokardo išemija;
 - ii) simptomatinė vainikinių arterijų liga;
 - iii) vaistais kontroliuojamos vainikinių arterijų ligos simptomai.

▼ **M9**

4. Prašymo pirmą kartą išduoti 1 klasės sveikatos pažymėjimą teikėjo sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, jeigu jo sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurį nors iš šių sveikatos sutrikimų arba toks sutrikimas diagnozuotas:

- i) miokardo išemiją;
- ii) miokardo infarktą;
- iii) revaskuliarizaciją ar stentavimą dėl vainikinių arterijų ligos.

5. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam po miokardo infarkto arba operacijos, atliktos dėl vainikinių arterijų ligos nepasireiškia jokių simptomų, prašymas toliau nenagrinėjamas, kol neatliekamas kardiologinis vertinimas ir jo rezultatai, konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju, neįvertinami kaip patenkinami. Tokio prašymo pratęsti 1 klasės sveikatos pažymėjimą teikėjo byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui.

e) *Širdies ritmo/laidumo sutrikimai*

1. Prašymo teikėjo, kuriam nustatytas kuris nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama:

- i) simptominė sinusinio prieširdžio liga;
- ii) visiška atrioventrikulinė blokada;
- iii) simptominis QT intervalo pailgėjimas;
- iv) implantuotas automatinis defibriliatorius;
- v) implantuotas širdies stimulatorius skilvelių tachikardijai gydyti.

2. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo prašymas toliau nenagrinėjamas, o byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui, jeigu prašymo teikėjas turi reikšmingų širdies laidumo arba ritmo sutrikimų, įskaitant bet kurį iš šių sutrikimų:

- i) prieširdžių ritmo sutrikimą, įskaitant paroksizminės arba pastovios sinoatrijinės funkcijos sutrikimą, prieširdžių virpėjimą ir (arba) plandėjimą ir besimptomę sinusinę pauzę;
- ii) visišką kairiosios Hiso pluošto kojų blokadą;
- iii) 2 tipo (Mobitz) atrioventrikulinę blokadą;
- iv) plačių ir (arba) siaurų QRS kompleksų tachikardiją;
- v) skilvelių priešlaikinį sujaudinimą;
- vi) besimptomį QT intervalo pailgėjimą;
- vii) Brugados sindromo požymių elektrokardiogramoje.

3. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, turinčio vieną iš 2 punkte nurodytų sveikatos sutrikimų, prašymas toliau nenagrinėjamas, kol neatliekamas kardiologinis vertinimas ir jo rezultatai, konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju, neįvertinami kaip patenkinami.

4. Prašymo teikėjo, kuris turi bet kurį iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei jo kardiologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami ir nėra kitų anomalijų:

- i) dalinę Hiso pluošto kojų blokadą;
- ii) visišką dešinėsios Hiso pluošto kojų blokadą;
- iii) pastovų elektrinės širdies ašies nukrypimą į kairę;
- iv) besimptomę sinusinę bradikardiją;
- v) besimptomę sinusinę tachikardiją;
- vi) besimptomų pavienių vienodų supraventrikulinių arba skilvelinių ektopinių kompleksų;

▼ M9

vii) pirmo laipsnio atrioventrikulinę blokadą;

viii) 1 tipo (Mobitz) atrioventrikulinę blokadą.

5. Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurį nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų, sveikatos būklės tinkamumą galima įvertinti tik po to, kai jam atliekamas širdies ir kraujagyslių sistemos veiklos vertinimas ir gaunami patenkinami rezultatai:

i) taikytą abliacinę terapiją;

ii) implantuotą širdies stimuliatorių.

Tokio 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui. Tokio 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo sveikatos būklė vertinama konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.

MED.B.015. Kvėpavimo sistema

- a) Prašymo teikėjo, turinčio reikšmingų plaučių veiklos sutrikimų, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Tačiau, plaučiams vėl pradėjus tinkamai veikti, jo sveikatos būklė galima įvertinti kaip tinkamą.
- b) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjui plaučių morfologijos ir veiklos tyrimai atliekami per pirminę apžiūrą ir jei yra klinikinių indikacijų.
- c) 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjui plaučių morfologijos ir veiklos tyrimai atliekami, jei yra klinikinių indikacijų.
- d) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurį nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų arba kuriam toks sutrikimas diagnozuotas, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama tik po to, kai jam atliekamas kvėpavimo sistemos vertinimas ir gaunami patenkinami rezultatai:

1. astmą, kurią reikia gydyti vaistais;
2. aktyvią kvėpavimo sistemos uždegiminę ligą;
3. aktyvią sarkoidozę;
4. pneumotoraksą;
5. miego apnėjos sindromą;
6. atliktą didelę krūtinės ląstos operaciją;
7. atliktą pneumonektomiją;
8. lėtinę obstrukcinę plaučių ligą.

Prašymo teikėjo, kuriam yra diagnozuotas kuris nors iš 3 ir 5 papunkčiuose nustatytų sveikatos sutrikimų, prašymas toliau nenagrinėjamas, kol neatliekamas kardiologinis vertinimas ir negaunami patenkinami rezultatai.

- e) Aviacijos medicinos vertinimas

1. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, turinčio bet kurį iš d punkte nurodytų sveikatos sutrikimų, byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui.
2. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, turinčio bet kurį iš d punkte nurodytų sveikatos sutrikimų, sveikatos būklė vertinama konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.

- f) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam atlikta pneumonektomija, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

▼ **M9****MED.B.020. Virškinimo sistema**

- a) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta virškinamojo trakto ar jo priklausinių ligų arba chirurginių intervencijų padarinių (ypač nepraeinamumas dėl susiaurėjimo ar suspaudimo), dėl kurių skrydžio metu galėtų netikėtai sutrikti sveikata, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.
- b) Prašymo teikėjo, turinčio išvaržų, dėl kurių gali atsirasti ūmaus sveikatos sutrikimo simptomų, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.
- c) Prašymo teikėjo, turinčio bet kurį iš toliau nurodytų virškinimo sistemos sutrikimų, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei, sėkmingai užbaigus prašymo teikėjo gydymą arba jam visiškai pasveikus po chirurginės operacijos, gaunami patenkinami virškinimo sistemos vertinimo rezultatai:
 - 1. pasikartojantį dispepsijos sutrikimą, dėl kurio būtina vartoti vaistus;
 - 2. pankreatitą;
 - 3. simptominę tulžies pūslės akmenligę;
 - 4. klinikiu būdu diagnozuotą arba dokumentais pagrįstą sveikatos istorijoje nurodytą lėtinę uždegiminę žarnyno ligą;
 - 5. jam buvo atlikta virškinamojo trakto ar jo priklausinių chirurginė operacija, įskaitant viso organo ar jo dalies pašalinimą ar šuntavimą.
- d) Aviacijos medicinos vertinimas
 - 1. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam diagnozuotas bet kuris iš c punkto 2, 4 ir 5 papunkčiuose nurodytų sveikatos sutrikimų, byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui.
 - 2. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam diagnozuotas c punkto 2 papunktyje nurodytas sveikatos sutrikimas, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.

MED.B.025. Medžiagų apykaitos ir endokrininė sistemos

- a) Prašymo teikėjo, turinčio medžiagų apykaitos, mitybos ar endokrininės sistemos sutrikimų, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei įrodoma, kad ji yra stabili, o aviacijos medicinos vertinimo rezultatai yra patenkinami.
- b) *Cukrinis diabetas*
 - 1. Cukriniu diabetu sergančio prašymo teikėjo, kuriam būtina vartoti insuliną, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.
 - 2. Cukriniu diabetu sergančio prašymo teikėjo, kuriam nereikia vartoti insulino, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, išskyrus atvejus, kai galima įrodyti, kad cukraus kiekis kraujyje yra reguliuojamas ir stabilus.
- c) *Aviacijos medicinos vertinimas*
 - 1. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam būtina vartoti kitus nei insulinas cukraus kiekį kraujyje reguliuojančius vaistus, byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui.
 - 2. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam būtina vartoti kitus nei insulinas cukraus kiekį kraujyje reguliuojančius vaistus, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.

MED.B.030. Hematologija

- a) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjui per kiekvieną aviacijos medicinos apžiūrą atliekamas hemoglobino tyrimas.
- b) Prašymo teikėjo, turinčio hematologinį sutrikimą, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu aviacijos medicinos vertinimo rezultatai yra patenkinami.

▼ **M9**

- c) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam nustatytas kuris nors toliau nurodytas hematologinis sutrikimas, byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui:
1. hemoglobino kiekio kraujyje nukrypimas nuo normos, įskaitant mažakraujystę, eritrocitozę arba hemoglobinopatiją ir pan.;
 2. reikšmingas limfmazgių padidėjimas;
 3. blužnies padidėjimas,
 4. su krešėjimu, hemoragija arba tromboze susijęs sutrikimas;
 5. leukemija.
- d) 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam nustatytas kuris nors c punkto 4 ir 5 papunkčiuose nurodytas hematologinis sutrikimas, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.

MED.B.035. Urogenitalinė sistema

- a) Šlapimo tyrimas atliekamas per kiekvieną aviacijos medicinos apžiūrą. Prašymo teikėjo sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, jei šlapimo tyrimo rezultatai turi patologinius pokyčius rodančių nukrypimų nuo normos, kurie sukeltų tam tikrų funkcinių sutrikimų, galinčių sutrukdyti saugiai naudotis licencija suteiktomis teisėmis, arba dėl kurių prašymo teikėjas staiga galėtų nebepajėgti naudotis tomis teisėmis.
- b) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta urogenitalinės sistemos ar jos priklausinių ligų arba chirurginių procedūrų padarinių (ypač nepraėjusių dėl susiaurėjimo arba suspaudimo), dėl kurių galėtų netikėtai sutrikti sveikatos būklė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.
- c) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie toliau nurodytus sveikatos sutrikimus arba kuriam tokie sutrikimai diagnozuoti, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu atitinkamais atvejais atlikto urogenitalinės sistemos vertinimo rezultatai yra patenkinami:
1. inkstų ligą;
 2. šlapimtakių akmenligę, arba sveikatos istorijoje yra duomenų apie inkstų koliką.
- d) Prašymo teikėjo, kuriam atlikta didelė urogenitalinės sistemos arba jos priklausinių chirurginė operacija, įskaitant visišką ar dalinį organų pašalinimą ar šuntavimą, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Tačiau visiškai pasveikusio prašymo teikėjo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama.
- e) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, nurodyto c ir d punktuose, byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui.

MED.B.040. Infekcinės ligos

- a) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie infekcinę ligą, kuri galėtų trukdyti saugiai naudotis licencija suteiktomis teisėmis, arba kuriam nustatyta klinikinė tokios ligos diagnozė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.
- b) ŽIV infekuoto prašymo teikėjo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu aviacijos medicinos vertinimo rezultatai yra patenkinami. Tokio 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui.

MED.B.045. Akušerija ir ginekologija

- a) Prašymo teikėjos, kuriai atlikta didelė ginekologinė operacija, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Tačiau visiškai pasveikusios prašymo teikėjos sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama.
- b) *Nėštumas*
1. Nėščia prašymo teikėja gali naudotis savo teisėmis iki 26-os nėštumo savaitės pabaigos tik jei AMC arba AMG mano, kad jos sveikatos būklė yra tam tinkama.

▼ **M9**

2. Nėščiai 1 klasės sveikatos pažymėjimo turėtojai taikomas OML. Tuo atveju AMC arba AMG gali nustatyti arba panaikinti OML, nepaisydamas MED.B.001 dalies.
3. Sveikatai sustiprėjus po nėštumo, prašymo teikėja vėl gali naudotis savo teisėmis.

MED.B.050. Raumenų ir skeleto sistema

- a) Prašymo teikėjo, kurio ūgis sėdint, rankų ir kojų ilgis bei raumenų stiprumas nėra pakankami, kad jis galėtų saugiai naudotis licencija suteiktomis teisėmis, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Tačiau, jei prašymo teikėjo ūgis sėdint, rankų ir kojų ilgis bei raumenų stiprumas yra pakankami, kad jis galėtų saugiai naudotis su tam tikro tipo orlaiviais susijusiomis teisėmis, ir tai prireikus gali būti įrodyta vykdant sveikatos patikros skrydį arba atliekant skrydžio bandymą imituokliu, jo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, o jo teisės atitinkamai apribotos.
- b) Prašymo teikėjo, kurio raumenų ir skeleto sistemos funkcionalumas nėra pakankamas, kad jis galėtų saugiai naudotis licencija suteiktomis teisėmis, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Tačiau, jei prašymo teikėjo raumenų ir skeleto sistemos funkcionalumas yra pakankamas, kad jis galėtų saugiai naudotis su tam tikro tipo orlaiviais susijusiomis teisėmis, ir tai prireikus gali būti įrodyta vykdant sveikatos patikros skrydį arba atliekant skrydžio bandymą imituokliu, jo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, o jo teisės atitinkamai apribotos.
- c) Jei atliekant a ir b punktuose nurodytus vertinimus kyla abejonų, 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui, o 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo sveikatos būklė vertinama su tuo sveikatos būklės vertintoju konsultuojantis.

MED.B.055. Psichikos sveikata

- a) Psichikos sveikata išsamiai įvertinama atliekant pirminę 1 klasės sveikatos pažymėjimui išduoti skirtą aviacijos medicinos apžiūrą.
- b) Per pirminę 1 klasės sveikatos pažymėjimui išduoti skirtą aviacijos medicinos apžiūrą atliekama atrankinė narkotikų ir alkoholio vartojimo patikra.
- c) Prašymo teikėjo, kuris dėl alkoholio ar kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ar piktnaudžiavimo jais turi protinių ar elgesio sutrikimų, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, kol prašymo teikėjas pasveiks ir nustos vartoti psichoaktyvias medžiagas arba jomis piktnaudžiauti, o po sėkmingo gydymo jo psichikos būklės vertinimo rezultatai bus patenkinami.
- d) Prašymo teikėjo, kurio dokumentais pagrįstoje sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurį nors iš toliau nurodytų psichikos sutrikimų arba kuriam toks sutrikimas diagnozuotas klinikiniu būdu, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama tik po to, kai jam atliekamas psichikos būklės vertinimas ir gaunami patenkinami rezultatai:
 1. nuotaikų sutrikimus;
 2. neurotinius sutrikimus;
 3. asmenybės sutrikimus;
 4. protinius arba elgesio sutrikimus;
 5. piktnaudžiavimą psichoaktyviosiomis medžiagomis.
- e) Prašymo teikėjo, kurio dokumentais pagrįstoje sveikatos istorijoje yra duomenų apie vieną ar kelis bandymus tyčia susižaloti arba nusižudyti, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Tačiau atlikus psichikos būklės vertinimą ir gavus patenkinamus rezultatus jo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama.

▼M9**f) Aviacijos medicinos vertinimas**

1. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, turinčio bet kurį iš c, d arba e punkte nurodytų sutrikimų, byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui.
2. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, turinčio kurį nors iš c, d arba e punkte nurodytų sutrikimų, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.

g) Prašymo teikėjo, kurio dokumentais pagrįstoje sveikatos istorijoje yra duomenų apie šizofreniją, šizotipinius arba kliesesinius sutrikimus arba kuriam nustatyta tokia klinikinė diagnozė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

MED.B.065. Neurologija

a) Prašymo teikėjo, kurio dokumentais pagrįstoje sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurį nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų arba kuriam jis diagnozuotas klinikiu būdu, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama:

1. epilepsiją, išskyrus b punkto 1 ir 2 papunkčiuose nurodytais atvejais;
2. pasikartojančius sąmonės sutrikimo be aiškos priežasties epizodus.

b) Prašymo teikėjo, kurio dokumentais pagrįstoje sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurį nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų arba kuriam jis diagnozuotas klinikiu būdu, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama tik atlikus išsamesnę vertinimą:

1. epilepsiją, kuri nepasikartojo po to, kai prašymo teikėjui suėjo 5 metai;
2. epilepsiją, kuri nepasikartojo ir kurios gydymas baigtas prieš daugiau kaip 10 metų;
3. epilepsijai būdingus elektroencefalogramos (EEG) nukrypimus nuo normos ir židininės lėtas bangas;
4. progresuojančią arba neprogresuojančią nervų sistemos ligą;
5. centrinės arba periferinės nervų sistemos uždegiminę ligą;
6. migreną;
7. vienintelį sąmonės sutrikimo be aiškos priežasties epizodą;
8. sąmonės netekimą po galvos traumos;
9. atvirą galvos smegenų sužalojimą;
10. stuburo arba periferinių nervų pažeidimą;
11. nervų sistemos ligas dėl kraujagyslių problemų, įskaitant hemoraginio ir išeminio insulto atvejus.

1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.

MED.B.070. Regėjimo sistema**a) Apžiūra**

1. Kai prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo:
 - i) išsamus akių tyrimas atliekamas per pirminę apžiūrą, taip pat periodiškai ir jei yra klinikinių indikacijų, atsižvelgiant į refrakciją ir akies funkcines savybes;
 - ii) įprastinis akių tyrimas atliekamas per visas sveikatos pažymėjimui pratęsti ir atnaujinti skirtas apžiūras.

▼ **M9**

2. Kai prašoma 2 klasės sveikatos pažymėjimo:

- i) įprastinis akių tyrimas atliekamas per pirminę apžiūrą ir visas sveikatos pažymėjimui pratęsti ir atnaujinti skirtas apžiūras;
- ii) išsamus akių tyrimas atliekamas, jei yra klinikinių indikacijų.

b) *Regos aštrumas*

1. Kai prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo:

- i) kiekvienos akies atskirai regos į tolį aštrumas su korekcinėmis priemonėmis arba be jų turi būti 6/9 (0,7) arba geresnis, o abiejų akių kartu – 6/6 (1,0) arba geresnis;
- ii) per pirminę apžiūrą prašymo teikėjo, kurio regėjimas viena akimi neatitinka standarto, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama;
- iii) nepaisant b punkto 1 papunkčio i papunkčio, per sveikatos pažymėjimui pratęsti ar atnaujinti skirtą apžiūrą prašymo teikėjo, kurio regėjimas viena akimi nebeatitinka standarto arba kuriam išsivystė monokulinis regėjimas, byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui, o jo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei oftalmologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.

2. Kai prašoma 2 klasės sveikatos pažymėjimo:

- i) kiekvienos akies atskirai regos į tolį aštrumas su korekcinėmis priemonėmis arba be jų turi būti 6/12 (0,5) arba geresnis, o abiejų akių kartu – 6/9 (0,7) arba geresnis;
- ii) nepaisant b punkto 2 papunkčio i papunkčio, prašymo teikėjo, kurio regėjimas viena akimi neatitinka standarto arba kurio regėjimas yra monokulinis, sveikatos būklė, pasikonsultavus su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju, gali būti įvertinta kaip tinkama, jei oftalmologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.

3. Prašymo teikėjas turi galėti perskaityti N5 regėjimo tikrinimo (arba lygiavertę) lentelę 30–50 cm atstumu, o N14 (arba lygiavertę) lentelę – 100 cm atstumu, jei reikia, naudodamas korekcinės priemonės.

c) *Refrakcijos yda ir anizotropija*

1. Prašymo teikėjo, turinčio refrakcijos ydą arba anizotropiją, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei oftalmologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.

2. Nepaisant c punkto 1 papunkčio, 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam nustatytas kuris nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų, byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui, o jo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei oftalmologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami:

- i) trumparegystė, didesnė kaip – 6,0 dioptrijos;
- ii) astigmatizmas, didesnis kaip 2,0 dioptrijos;
- iii) anizotropija, didesnė kaip 2,0 dioptrijos.

3. Nepaisant c punkto 1 papunkčio, 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam nustatyta didesnė kaip + 5,0 dioptrijų toliaregystė, byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui, o jo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei oftalmologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami, su sąlyga, kad yra tinkami akių fuzijos rezervai, normalus akispūdis ir priekinės kameros kampai ir nepastebima jokios reikšmingos patologijos. Nepaisant b punkto 1 papunkčio i papunkčio, pakoreguotas kiekvienos akies regos aštrumas turi būti 6/6 arba geresnis.

4. Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta klinikinė keratokonuso diagnozė, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu oftalmologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami. Tokio 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui.

▼ M9**d) Binokulinė funkcija**

1. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kurio binokulinė funkcija yra sutrikusi, o dėl to sveikatos sutrikimo gali kilti pavojus saugiam naudojimuisi licencija suteiktomis teisėmis, sveikatos būklė, atitinkamais atvejais atsižvelgus į visas tinkamas korekcines priemones, įvertinama kaip netinkama.
2. Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta diplopija, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

e) Akiplotis

- 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kurio akiplotis neatitinka normos, o dėl to sveikatos sutrikimo gali kilti pavojus saugiam naudojimuisi licencija suteiktomis teisėmis, sveikatos būklė, atitinkamais atvejais atsižvelgus į visas tinkamas korekcines priemones, įvertinama kaip netinkama.

f) Akies operacija

Prašymo teikėjo, kuriam atlikta akies operacija, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Tačiau regėjimui visiškai sugrįžus jo būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei oftalmologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.

g) Akiniai ir kontaktiniai lęšiai

1. Jei regėjimas yra patenkinamas tik naudojant korekcines priemones, akiniais arba kontaktiniais lęšiais turi būti užtikrinamas optimalus regėjimas, jie turi būti gerai toleruojami ir tinkami aviacijos tikslais.
2. Naudodamasis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteiktomis teisėmis, prašymo teikėjas regėjimo reikalavimams įvykdyti turi naudoti ne daugiau kaip vienus akinius.
3. Jei reikalingi žiūrėti į tolį skirti akiniai arba kontaktiniai lęšiai, juos reikia nešioti naudojantis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteiktomis teisėmis.
4. Jei reikalingi žiūrėti iš arti skirti akiniai, juos reikia turėti naudojantis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteiktomis teisėmis.
5. Naudojantis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteiktomis teisėmis, reikia turėti su savimi atsarginius panašaus stiprumo akinius, skirtus žiūrėti į tolį arba iš arti, kuriais būtų galima nedelsiant pasinaudoti.
6. Jei naudojantis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteiktomis teisėmis nešiojami kontaktiniai lęšiai, jie turi būti skirti žiūrėti į tolį, monofokaliniai, be atspalvio ir gerai toleruojami.
7. Prašymo teikėjas, kuriam nustatyta didelė refrakcijos yda, turi nešioti kontaktinius lęšius arba stiprius akinius.
8. Ortokeratologiniai lęšiai neturi būti naudojami.

MED.B.075. Spalvinis matymas

- a) Prašymo teikėjo, kuris negali įrodyti gebą lengvai skirti spalvas, kurias būtina skirti siekiant saugiai naudotis licencija suteiktomis teisėmis, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

b) Apžiūra ir vertinimas

1. Pirmą kartą išduodant sveikatos pažymėjimą prašymo teikėjui atliekamas Išiharos testas. Šį testą sėkmingai atlikusio prašymo teikėjo sveikatos būklė įvertinama kaip tinkama.
2. Kai prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo:
 - i) Išiharos testo neišlaikiusio prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui ir jam atliekami tolesni spalvinio suvokimo testai, siekiant nustatyti, ar prašymo teikėjas tinkamai skiria spalvas;

▼ **M9**

- ii) prašymo teikėjas turi turėti normos ribas atitinkantį trichromatinį regėjimą arba tinkamai skirti spalvas;
 - iii) prašymo teikėjo, kuris tolesnių spalvinio suvokimo testų neišlaiko, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.
3. Kai prašoma 2 klasės sveikatos pažymėjimo:

- i) Išiharos testo neišlaikiusiam prašymo teikėjui atliekami tolesni spalvinio suvokimo testai, siekiant nustatyti, ar jis tinkamai skiria spalvas;
- ii) jei prašymo teikėjo spalvinis suvokimas nėra patenkinamas, jis atitinkama licencija suteiktomis teisėmis gali naudotis tik dienos metu.

MED.B.080. Otorinolaringologija (LOR)a) *Apžiūra*

1. Prašymo teikėjo klausa tikrinama per visas apžiūras.

- i) Jei prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo ir 2 klasės sveikatos pažymėjimo, kai licenciją siekiama papildyti skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija arba maršrutinio skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija, grynojo tono audiometriniai klausos tyrimai atliekami per pirminę apžiūrą, po to – kas 5 metus, kol licencijos turėtoji sueina 40 metų, o vėliau – kas 2 metus.
- ii) Atliekant grynojo tono audiometrinius tyrimus, pirmą kartą teikiamo prašymo išduoti sveikatos pažymėjimą teikėjo kiekvienos ausies klausa, esant 500, 1 000 ar 2 000 Hz dažniams, neturi būti susilpnėjusi daugiau kaip 35 dB arba, esant 3 000 Hz dažniui, – daugiau kaip 50 dB. Prašymo pratęsti ar atnaujinti sveikatos pažymėjimą teikėjas, kuriam nustatytas didesnis klausos susilpnėjimas, turi įrodyti, kad jo klausos funkcija yra patenkinama.

2. Išsami ausų, nosies ir gerklės apžiūra atliekama pirmą kartą išduodant 1 klasės sveikatos pažymėjimą, o vėliau, jei yra klinikinių indikacijų, – periodiškai.

- b) Prašymo teikėjui, turinčiam kurį nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų, atliekama išsamesnė apžiūra siekiant nustatyti, ar tas sutrikimas netrukdo saugiai naudotis taikoma (-omis) licencija (-omis) suteiktomis teisėmis:

1. hipoakuziją;
2. aktyvų vidinės arba vidurinės ausies patologinį procesą;
3. neišgydytą ausies būgnelio (-ių) perforaciją arba funkcijos sutrikimą;
4. Eustachijaus vamzdžio (-ių) funkcijos sutrikimą;
5. vestibulinės funkcijos sutrikimą;
6. smarkiai susiaurėjusius nosies oro kanalus;
7. sinusų funkcijos sutrikimą;
8. reikšmingą burnos ertmės arba viršutinių kvėpavimo takų anomaliją arba reikšmingą infekciją;
9. reikšmingą kalbos arba balso sutrikimą;
10. patiriančiam vidinės arba vidurinės ausies operacijos padarinių.

c) *Aviacijos medicinos vertinimas*

1. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, turinčio kurį nors iš b punkto 1, 4 ir 5 papunkčiuose nurodytų sveikatos sutrikimų, byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui.

▼ **M9**

2. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, turinčio b punkto 4 ir 5 papunkčiuose nurodytų sveikatos sutrikimų, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.
3. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, siekiančio turimą licenciją papildyti skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija arba maršrutinio skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija ir turinčio b punkto 1 papunktyje nurodytą sveikatos sutrikimą, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.

MED.B.085. Dermatologija

Prašymo teikėjo, kuriam yra nustatyta dermatologinė liga, galinti trukdyti saugiai naudotis licencija suteiktomis teisėmis, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

MED.B.090. Onkologija

- a) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta pirminė arba antrinė piktybinė liga, prašymas toliau nenagrinėjamas, kol jam neatliekamas onkologinis vertinimas ir negaunami patenkinami rezultatai. Tokio 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančios institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui. Tokio 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo sveikatos būklė vertinama konsultuojantis su licencijas išduodančios institucijos paskirtu sveikatos būklės vertintoju.
- b) Prašymo teikėjo, kurio dokumentais pagrįstoje sveikatos istorijoje yra duomenų apie galvos smegenų piktybinį naviką arba kuriam nustatyta tokia klinikinė diagnozė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

3 SKIRSNIS***Konkretūs LAPL sveikatos pažymėjimų reikalavimai*****MED.B.095. LAPL sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo medicininė apžiūra ir vertinimas**

- a) LAPL sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjas vertinamas vadovaujantis geriausia aviacijos medicinos patirtimi.
- b) Ypatingas dėmesys skiriamas išsamiai prašymo teikėjo sveikatos istorijai.
- c) Per pirminį vertinimą, visus vėlesnius pakartotinius vertinimus po to, kai licencijos turėtoji sueina 50 metų, ir vertinimus, kurie atliekami tais atvejais, kai tikrintojas negali susipažinti su prašymo teikėjo sveikatos istorija, atliekami bent visi šie tyrimai:
 1. atliekama klinikinė apžiūra;
 2. matuojamas kraujospūdis;
 3. atliekamas šlapimo tyrimas;
 4. tikrinamas regėjimas;
 5. tikrinama klausa.
- d) Po pirminio vertinimo atliekant vėlesnius pakartotinius vertinimus tol, kol licencijos turėtoji sueina 50 metų, atliekama bent:
 1. LAPL turėtojo sveikatos istorijos vertinimas ir
 2. c punkte nurodyti tyrimai, jei AMC, AMG arba BPG mano, kad tai būtina, atsižvelgiant į geriausią aviacijos medicinos patirtį.

C SKYRIUS

KELEIVIŲ SALONO ĮGULOS NARIŲ SVEIKATOS BŪKLĖS TINKAMUMO REIKALAVIMAI

1 SKIRSNIS

Bendrieji reikalavimai**MED.C.001 Bendrosios nuostatos**

Keleivių salono įgulos nariai aviacijos saugos taisyklėse nustatytas pareigas ir įsipareigojimus orlaivyje vykdo tik jeigu jie atitinka taikytinus šios dalies reikalavimus.

MED.C.005 Aviacijos medicinos vertinimai

- a) Keleivių salono įgulos narių aviacijos medicinos vertinimai atliekami siekiant įsitikinti, kad jie neserga fizinėmis ar psichikos ligomis, dėl kurių galėtų netikėtai sutrikti sveikatos būklė arba jie negalėtų atlikti jiems paskirtų su sauga susijusių pareigų ir įpareigojimų.
- b) Kiekvieno keleivių salono įgulos nario aviacijos medicinos vertinimas atliekamas prieš pirmą kartą jam paskiriant pareigas orlaivyje, o vėliau – ne rečiau kaip kas 60 mėnesių.
- c) Aviacijos medicinos vertinimus atlieka AMG, AMC arba PSPS, jeigu laikomasi MED.E.040 dalies reikalavimų.

2 SKIRSNIS

Keleivių salono įgulos narių aviacijos medicinos vertinimo reikalavimai**MED.C.020 Bendrosios nuostatos**

Keleivių salono įgulos narys:

- a) neturi įgimtų ar įgytų anomalijų;
- b) neserga aktyviomis, latentinėmis, ūmiomis ar lėtinėmis ligomis ir neturi negalių;
- c) neturi žaizdų, sužalojimų arba operacijos padarinių; ir
- d) jiems nepasireiškia pagal receptą arba be recepto įsigyto vartojamo terapinio, diagnostinio arba profilaktinio vaisto poveikis ar šalutinis poveikis, kurie sukeltų tam tikrų funkcinių sutrikimų, dėl kurių galėtų netikėtai sutrikti sveikatos būklė arba keleivių salono įgulos narys negalėtų atlikti su sauga susijusių savo pareigų ir įpareigojimų.

MED.C.025 Per aviacijos medicinos vertinimus atliekamos procedūros

- a) Per pirminį aviacijos medicinos vertinimą atliekamos bent šios procedūros:

- 1) vertinama prašymą pateikusių keleivių salono įgulos nario sveikatos istorija; ir
- 2) klinikiniai tyrimai, susiję su:
 - i) širdies ir kraujagyslių sistema;
 - ii) kvėpavimo sistema;
 - iii) raumenų ir skeleto sistema;
 - iv) otorinolaringologija;
 - v) regėjimu; ir
 - vi) spalviniu matymu.

▼ B

- b) Per kiekvieną vėlesnį pakartotinį aviacijos medicinos vertinimą:
- 1) vertinama keleivių salono įgulos nario sveikatos istorija; ir
 - 2) prireikus, atsižvelgiant į geriausią aviacijos medicinos patirtį, atliekami klinikiniai tyrimai.
- c) Taikant a ir b punktus, jei kyla abejonių arba yra klinikinių indikacijų, atliekant keleivių salono įgulos nario aviacijos medicinos vertinimą taip pat atliekamos, AMG, AMC ar PSPS nuomone, būtinos papildomos medicininės apžiūros, tyrimai arba medicininiai tyrimai.

3 SKIRSNIS

Prašymo išduoti keleivių salono įgulos nario liudijimą teikėjams ir tokio liudijimo turėtojams taikomi papildomi reikalavimai

MED.C.030 Keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvada

- a) Atlikus kiekvieną aviacijos medicinos vertinimą, prašymo išduoti keleivių salono įgulos nario liudijimą teikėjai ir tokio liudijimo turėtojai:
- 1) iš AMG, AMC ar PSPS gauna keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvadą; ir
 - 2) jų paslaugomis besinaudojančiam (-tiems) operatoriui (-iams) pateikia atitinkamą informaciją arba savo keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvados kopiją.

b) Keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvada

Keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvadoje nurodoma aviacijos medicinos vertinimo data, tai, ar keleivių salono įgulos nario sveikatos būklė įvertinta kaip tinkama ar netinkama, kito aviacijos medicinos vertinimo, kurį reikės atlikti, data ir, kai taikoma, apribojimas (-ai). Vadovaujantis MED.A.015 dalies nuostatomis, kitiems duomenims taikomas duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumo principas.

MED.C.035 Apribojimai

- a) Jeigu keleivių salono įgulos nario liudijimo turėtojai atitinka ne visus 2 skirsnyje nurodytus sveikatos reikalavimus, AMG, AMC arba PSPS svarsto, ar liudijimo turėtojai, laikydamiesi vieno ar daugiau apribojimų, gali saugiai atlikti keleivių salono įgulos nario pareigas.
- b) Bet koks (-ie) keleivių salono įgulos nario liudijimu suteikiamų teisių apribojimas (-ai) nurodomas (-i) keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvadoje, o apribojimą (-us) panaikina tik AMG, AMC arba PSPS, pasikonsultavęs su AMG.

▼ M9**D SKYRIUS**

AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJAI, BENDROSIOS PRAKTIKOS GYDYTOJAI, PROFESINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALISTAI

1 SKIRSNIS**Aviacijos medicinos gydytojai****MED.D.001. Teisės**

- a) Aviacijos medicinos gydytojo (AMG) pažymėjimo turėtojas turi teisę išduoti, pratęsti ir atnaujinti 2 klasės sveikatos pažymėjimus ir LAPL sveikatos pažymėjimus, taip pat atlikti atitinkamas medicininės apžiūras ir vertinimus.

▼ M9

- b) AMG pažymėjimo turėtojas, atitinkantis MED.D.015 dalyje nustatytus reikalavimus, gali prašyti, kad jam būtų suteikta teisė atlikti ir medicininės apžiūras 1 klasės medicinos pažymėjimams pratęsti ir atnaujinti.
- c) A ir b punktuose nurodytos AMG pažymėjimo turėtojo teisės apima teises atlikti keleivių salono įgulos narių aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus ir, jei taikoma, pagal šį priedą (MED dalį) teikti susijusias keleivių salono įgulos narių medicinos ekspertizės išvadas.
- d) AMG pažymėjime nurodomas naudojimosi to pažymėjimo turėtojo teisėmis mastas ir sąlygos.
- e) AMG pažymėjimo turėtojas jokių metu negali turėti daugiau kaip vieno pagal šį reglamentą išduoto AMG pažymėjimo.
- f) AMG pažymėjimo turėtojas neatlieka aviacijos medicinos apžiūrų ir vertinimų kitoje valstybėje narėje nei valstybė narė, kurioje išduotas jo AMG pažymėjimas, nebent jis įvykdė visas šias sąlygas:
 - 1. kita susijusi valstybė narė jam suteikė teisę vykdyti profesinę gydytojo specialisto veiklą;
 - 2. jis informavo tos kitos valstybės narės kompetentingą instituciją apie ketinimą, naudodantis savo, kaip AMG, teisėmis, atlikti aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus ir išduoti sveikatos pažymėjimus;
 - 3. gavo tos kitos valstybės narės kompetentingos institucijos instrukcijas.

MED.D.005. Prašymo teikimas

- a) Prašymas išduoti AMG pažymėjimą arba išplėsti šiuo pažymėjimu suteikiamas teises teikiamas kompetentingos institucijos nustatyta forma ir būdu.
- b) AMG pažymėjimo prašymo teikėjas kompetentingai institucijai pateikia:
 - 1. savo asmens duomenis ir vietas, kurioje vykdo profesinę veiklą, adresą;
 - 2. dokumentus, kuriais įrodoma, kad jis atitinka MED.D.010 dalies reikalavimus, įskaitant įrodymą, kad jis sėkmingai baigė aviacijos medicinos srities mokymo kursą, susijusį su teisėmis, dėl kurių teikiamas prašymas;
 - 3. raštišką pareiškimą, kad, gavęs AMG pažymėjimą, AMG sveikatos pažymėjimus išduos remdamasis šio reglamento reikalavimais.
- c) AMG, kuris aviacijos medicinos apžiūras atlieka daugiau kaip vienoje vietoje, kompetentingai institucijai pateikia informaciją apie visas vietas ir patalpas, kuriose vykdo savo profesinę veiklą.

MED.D.010. AMG pažymėjimų išdavimo reikalavimai

AMG pažymėjimas išduodamas visas šias sąlygas tenkinančiam prašymo teikėjui:

- a) jis turi būti įgijęs tinkamą kvalifikaciją, turėti licenciją verstis medicinos praktika ir turėti įrodymą, kad yra baigęs specializuotą medicinos mokymo kursą;

▼ M9

- b) jis turi būti sėkmingai baigęs pagrindinį aviacijos medicinos srities mokymo kursą, įskaitant praktinio mokymo apie apžiūros metodus ir aviacijos medicinos vertinimus kursą;
- c) jis turi kompetentingai institucijai įrodyti, kad:
 1. turi aviacijos medicinos apžiūroms atlikti tinkamas patalpas, taiko tinkamas procedūras, turi reikiamus dokumentus ir veikiančią įrangą;
 2. taiko reikiamas procedūras ir laikosi būtinų sąlygų, kad užtikrintų duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumą.

MED.D.011. AMG pažymėjimo turėtojo teisės

Išduotu AMG pažymėjimu jo turėtoji suteikiamos teisės pirmą kartą išduoti, pratęsti ir atnaujinti šiuos dokumentus:

- a) 2 klasės sveikatos pažymėjimus;
- b) LAPL sveikatos pažymėjimus;
- c) keleivių salono įgulos narių medicinos ekspertizės išvadas.

MED.D.015. AMG teisių išplėtimo reikalavimai

AMG pažymėjimas, kuriuo suteikiamos papildomos teisės pratęsti ir atnaujinti 1 klasės sveikatos pažymėjimus, prašymo teikėjui suteikiamas tik jei jis tenkina visas šias sąlygas:

- a) turi galiojantį AMG pažymėjimą;
- b) per ne daugiau kaip 3 metus iki prašymo pateikimo yra atlikęs ne mažiau kaip 30 apžiūrų, skirtų 2 klasės sveikatos pažymėjimams ar lygiaverčiams dokumentams išduoti, pratęsti ar atnaujinti;
- c) yra sėkmingai baigęs išplėstinį aviacijos medicinos mokymo kursą, įskaitant praktinio mokymo apie apžiūros metodus ir aviacijos medicinos vertinimus kursą;
- d) yra sėkmingai baigęs bent 2 dienų trukmės praktinio mokymo kursą, kuris buvo surengtas aviacijos medicinos centre arba kurį rengė kompetentingos institucijos prižiūrima organizacija.

MED.D.020. Aviacijos medicinos mokymo kursai

- a) MED.D.010 dalies b punkte ir MED.D.015 dalies c punkte nurodyti aviacijos medicinos mokymo kursai rengiami tik tuomet, kai kursą iš anksto patvirtina valstybės narės, kurioje yra pagrindinė mokymo organizacijos verslo vieta, kompetentinga organizacija. Kad gautų tokį patvirtinimą, mokymo organizacija pateikia įrodymus, kad mokymo kursų programoje nurodyti mokymo tikslai, kurių siekiant įgyjami reikiami gebėjimai, ir kad už mokymo rengimą atsakingi asmenys turi pakankamai žinių ir patirties.
- b) Kursai, išskyrus žinių atnaujinimo kursą, baigiami egzaminu raštu, per kurį vertinamos į kursų programą įtrauktų mokymo dalykų žinios.
- c) Egzaminą išlaikiusiems dalyviams mokymo organizacija išduoda sėkmingo kursų baigimo pažymėjimą.

MED.D.025. AMG pažymėjimo pakeitimai

- a) AMG pažymėjimo turėtojas be reikalo nedelsdamas kompetentingai institucijai praneša apie šias aplinkybes, kurios galėtų turėti įtakos jo pažymėjimui:
 1. medicinos kontrolės įstaiga pradėjo drausminę procedūrą prieš AMG arba su juo susijusį tyrimą;

▼ M9

2. pasikeitė sąlygos, kuriomis buvo išduotas pažymėjimas, įskaitant prašyme pateiktos informacijos turinį;
 3. AMG nebeatitinka AMG pažymėjimo išdavimo reikalavimų;
 4. pasikeitė aviacijos medicinos gydytojo veiklos vieta (-os) arba pašto adresas.
- b) Jei pagal a punktą kompetentinga institucija neinformuojama, AMG pažymėjimo galiojimas sustabdomas arba jis panaikinamas pagal II priedo (ARA dalies) ARA.MED.250 dalį.

MED.D.030. AMG pažymėjimų galiojimas

AMG pažymėjimas galioja 3 metus, nebent dėl tinkamai pagrįstų priežasčių atskirais atvejais kompetentinga institucija nusprendžia tą laikotarpį sutrumpinti.

Pažymėjimo turėtojai pateikus prašymą:

- a) pažymėjimas pratęsiamas, jei jo turėtojas:
- (1) toliau laikosi bendrųjų medicinos praktikos sąlygų ir išlaiko savo licenciją verstis medicinos praktika;
 - (2) per pastaruosius 3 metus dalyvavo aviacijos medicinos žinių atnaujinimo kursuose;
 - (3) kasmet atlieka bent 10 aviacijos medicinos arba lygiaverčių apžiūrų;
 - (4) toliau laikosi pažymėjimo sąlygų;
 - (5) naudojami teisėmis pagal šio priedo (MED dalies) reikalavimus;
 - (6) įrodo, kad, laikydamasis kompetentingos institucijos nustatytos procedūros, tobulina savo aviacijos medicinos srities kompetenciją.
- b) pažymėjimas atnaujinamas su sąlyga, kad jo turėtojas atitinka a punkte nustatytus pažymėjimo pratęsimo reikalavimus arba visus šiuos reikalavimus:
- (1) toliau laikosi bendrųjų medicinos praktikos sąlygų ir išlaiko savo licenciją verstis medicinos praktika;
 - (2) praėjusiais metais dalyvavo aviacijos medicinos žinių atnaujinimo kursuose;
 - (3) praėjusiais metais sėkmingai baigė praktinio mokymo kursą, kuris buvo surengtas aviacijos medicinos centre arba kurį surengė kompetentingos institucijos prižiūrima organizacija;
 - (4) toliau laikosi MED.D.010 dalies reikalavimų;
 - (5) įrodo, kad, laikydamasis kompetentingos institucijos nustatytos procedūros, tobulina savo aviacijos medicinos srities kompetenciją.

2 SKIRSNIS***Bendrosios praktikos gydytojais*****MED.D.035. Bendrosios praktikos gydytojams taikomi reikalavimai**

Bendrosios praktikos gydytojas (BPG) gali veikti kaip AMG ir išduoti LAPL sveikatos pažymėjimus, jei atitinka visas šias sąlygas:

- a) savo veiklą vykdo valstybėje narėje, kurioje BPG gali naudotis išsamiais prašymų teikėjų medicinos dokumentais;
- b) savo veiklą vykdo laikydamasis visų papildomų valstybės narės, kurioje yra jų kompetentinga institucija, nacionalinės teisės aktuose nustatytų reikalavimų;

▼ **M9**

- c) yra įgijęs tinkamą kvalifikaciją ir turi pagal valstybės narės, kurioje yra jo kompetentinga institucija, nacionalinės teisės aktus išduotą licenciją verstis medicinos praktika;
- d) prieš pradėdamas verstis tokia veikla, yra apie tai pranešęs kompetentingai institucijai.

3 SKIRSNIS

*Profesinės sveikatos priežiūros specialistai***MED.D.040. Profesinės sveikatos priežiūros specialistams taikomi reikalavimai**

Valstybėse narėse, kurių kompetentinga institucija yra įsitikinusi, kad profesinės sveikatos priežiūros specialistams (PSPS) taikomais nacionalinės sveikatos sistemos reikalavimais užtikrinama atitiktis PSPS taikomiems šio priedo (MED dalies) reikalavimams, PSPS gali atlikti keleivių salono įgulos narių aviacijos medicinos apžiūras su sąlyga, kad:

- a) PSPS yra įgijęs tinkamą kvalifikaciją, turi licenciją verstis medicinos praktika ir darbo medicinos srities kvalifikaciją;
- b) į jų darbo medicinos srities kvalifikacijos įgijimo programą ar kitą mokymo kursą buvo įtraukti keleivių salono įgulos narių darbo aplinkos ir su sauga susijusių pareigų skrydžio metu klausimai arba jie turi įgiję su tuo susijusios veiklos patirties;
- c) prieš pradėdami verstis tokia veikla, yra apie tai pranešę kompetentingai institucijai.

▼ **M1***V PRIEDAS***KOMERCINIAMS SKRYDŽIAMS NAUDOJAMŲ ORLAIVIŲ KELEIVIŲ
SALONO ĮGULOS NARIŲ KVALIFIKACIJA****[CC DALIS]****GEN SKYRIUS*****BENDRIEJI REIKALAVIMAI*****CC.GEN.001. Kompetentinga institucija**

Šioje dalyje kompetentinga institucija yra valstybės narės paskirta institucija, į kurią asmuo kreipiasi norėdamas gauti keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimą.

CC.GEN.005. Taikymo sritis

Šioje dalyje nustatomi keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimų išdavimo reikalavimai ir jų galiojimo bei naudojimo sąlygos.

CC.GEN.015. Prašymas išduoti keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimą

Prašymas išduoti keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimą teikiamas kompetentingos institucijos nustatyta forma ir būdu.

CC.GEN.020. Minimalus amžius

Prašymo išduoti keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimą teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 18 m.

CC.GEN.025. Teisės ir sąlygos

- a) Keleivių salono įgulos nario pažymėjimo turėtojas turi teisę veikti kaip komerciniams skrydžiams naudojamų Reglamento (EB) Nr. 216/2008 4 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytų orlaivių keleivių salono įgulos narys.
- b) Keleivių salono įgulos narys gali naudotis a dalyje nurodytomis teisėmis tik tuo atveju, jei jis:
 1. turi galiojančią CC.CCA.105 dalyje nurodytą keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimą ir
 2. atitinka CC.GEN.030, CC.TRA.225 dalių nuostatas ir taikomus MED dalies reikalavimus.

CC.GEN.030. Dokumentai ir įrašų saugojimas

Kad įrodytų atitiktį taikomiems reikalavimams pagal CC.GEN.025 dalies b punktą, pažymėjimo turėtojas saugo ir paprašius pateikia keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimą, jo turimų orlaivio tipo ar varianto kvalifikacijų sąrašą ir su jomis susijusius mokymo ir tikrinimo įrašus, išskyrus tuo atveju, jei šiuos įrašus saugo ir kompetentingai institucijai arba pažymėjimo turėtojui paprašius gali pateikti jo paslaugomis besinaudojantis vežėjas.

CCA SKYRIUS***SPECIALIEJI KELEIVIŲ SALONO ĮGULOS NARIŲ ATESTACIJOS
PAŽYMĖJIMŲ REIKALAVIMAI*****CC.CCA.100. Keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimo išdavimas**

- a) Keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimas išduodamas tik prašymo teikėjams, pagal šią dalį baigusiems pradinio mokymo kursą ir išlaikiusiems egzaminą.
- b) Keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimą išduoda:
 1. kompetentinga institucija ir (arba)

▼ **M1**

2. kompetentingos institucijos tuo tikslu patvirtinta organizacija.

CC.CCA.105. Keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimo galiojimas

Keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimas galioja neribotą laiką, išskyrus tuo atveju, jei:

- a) kompetentinga institucija yra sustabdžiusi jo galiojimą arba jį panaikinusi, arba
- b) pažymėjimo turėtojas per paskutinius 60 mėnesių jokio tipo orlaivyje nesinaudojo susijusiomis teisėmis.

CC.CCA.110. Keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimo galiojimo sustabdymas ir panaikinimas

- a) Jei pažymėjimo turėtojas neatitinka šios dalies reikalavimų, kompetentinga institucija gali sustabdyti keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimo galiojimą arba jį panaikinti.
- b) Jei kompetentinga institucija sustabdo keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimo galiojimą arba jį panaikina, pažymėjimo turėtojas:
 - 1. raštu informuojamas apie šį sprendimą ir jo teisę pagal nacionalinės teisės aktus paduoti apeliacinį skundą;
 - 2. nesinaudoja keleivių salono įgulos nario pažymėjimu suteikiamomis teisėmis;
 - 3. be reikalo nedelsia ir informuoja jo paslaugomis besinaudojantį (-čius) vežėją (-us) ir
 - 4. grąžina atestacijos pažymėjimą kompetentingos institucijos nustatyta galiojančia tvarka.

TRA SKYRIUS

PRAŠYMO IŠDUOTI KELEIVIŲ SALONO ĮGULOS NARIO ATESTACIJOS PAŽYMĖJIMĄ TEIKĖJŲ IR PAŽYMĖJIMO TURĖTOJŲ MOKYMO REIKALAVIMAI**CC.TRA.215. Mokymo rengimas**

Šioje dalyje reikalaujamam mokymui taikomos šios nuostatos:

- a) mokymą rengia mokymo organizacijos arba komercinio oro transporto vežėjai, kuriuos tuo tikslu patvirtino kompetentinga institucija;
- b) mokymą vykdo tinkamą patirtį ir dėstytinų mokymo elementų kvalifikaciją turintys darbuotojai; ir
- c) mokymas vykdomas pagal organizacijos patvirtinimo pažymėjime nurodytą mokymo programą ir mokymo medžiagą.

CC.TRA.220. Pradinio mokymo kursas ir egzaminai

- a) Prašymo išduoti keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimą teikėjai baigia pradinio mokymo kursą, kad susipažintų su aviacijos aplinka ir įgytų pakankamai bendrųjų žinių ir pagrindinius įgūdžius, kurių reikia vykdant pareigas ir su keleivių bei skrydžio sauga susijusius įpareigojimus įprastomis, neįprastomis ir avarinėmis aplinkybėmis.
- b) Pradinio mokymo kurso programa apima bent šios dalies 1 priedėlyje nurodytus elementus. Į ją įtraukiamas teorijos ir praktinis mokymas.
- c) Prašymo išduoti keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimą teikėjai, norėdami įrodyti, kad įgijo a punkte reikalaujamo lygio žinias ir įgūdžius, laiko visų b punkte nurodytos mokymo programos elementų, išskyrus CRM mokymą, egzaminus.

▼ M1**CC.TRA.225. Orlaivio tipo arba varianto kvalifikacija (-os)**

- a) Galiojantį atestacijos pažymėjimą turintys keleivių salono įgulos nariai gali vykdyti orlaivyje jiems paskirtas užduotis tik tuo atveju, jei turi tinkamą kvalifikaciją pagal taikomus ORO dalies reikalavimus.
- b) Kad įgytų atitinkamo orlaivio tipo arba varianto kvalifikaciją, pažymėjimo turėtojas:
 - 1. turi atitikti taikomus mokymo, tikrinimo ir galiojimo reikalavimus, apimančius, jei tai taikoma orlaiviui, kuriame bus vykdomos paskirtos užduotys:
 - i) konkretų orlaivio tipą atitinkantį mokymą, vežėjo keitimo mokymą ir pažintinį mokymą;
 - ii) mokymą apie skirtumus;
 - iii) kartotinį mokymą, ir
 - 2. per paskutiniuosius 6 mėnesius turi būti vykdęs jam paskirtas užduotis to tipo orlaivyje arba prieš vėl pradėdamas jame vykdyti užduotis būti baigęs atitinkamą įgūdžių atnaujinimo mokymą ir išlaikęs patikrinimą.

▼ **M1***CC dalies 1 priedėlis***Pradinio mokymo kursas ir egzaminai****MOKYMO PROGRAMA**

Į pradinio mokymo programą įtraukiami bent šie elementai:

1. Bendrosios teorinės aviacijos ir aviacijos taisyklių žinios, apimančios visus keleivių salono įgulos narių pareigų ir atsakomybės elementus:

- 1.1. aviacijos terminija, skrydžio teorija, keleivių išdėstymas lėktuve, skrydžių zonos, meteorologija ir teršalų kaupimosi ant orlaivio paviršiaus poveikis;
- 1.2. aviacijos taisyklės, susijusios su keleivių salono įgula, ir kompetentingos institucijos vaidmuo;
- 1.3. keleivių salono įgulos narių pareigos ir atsakomybė vykdant skrydžius ir būtinybė greitai imtis tinkamų veiksmų susidarius avarinėms aplinkybėms;
- 1.4. kompetencijos ir tinkamumo vykdyti keleivių salono įgulos nario pareigas palaikymas, įskaitant skrydžio ir darbo laiko apribojimus bei poilsio reikalavimus;
- 1.5. užtikrinimo, kad atitinkami dokumentai ir vadovai būtų nuolat atnaujinami pagal vežėjo numatomus pakeitimus, svarba;
- 1.6. keleivių salono įgulos nario pareigų vykdymo pagal vežėjo skrydžių vykdymo vadovą svarba;
- 1.7. priešskrydinio keleivių salono įgulos instruktazo ir būtinos su jų konkrečiomis pareigomis susijusios saugos informacijos pateikimo svarba ir
- 1.8. nustatymo, kada keleivių salono įgulos nariai turi įgaliojimus ir privalo pradėti evakuaciją ir kitas avarines procedūras, svarba.

2. Ryšiai.

Mokymo metu pabrėžiama keleivių salono įgulos narių ir skrydžio įgulos narių veiksmingo keitimosi informacija, įskaitant ryšio palaikymo būdus, bendrą kalbą ir terminiją, svarba.

3. Įvadinis kursas apie žmogiškuosius veiksnius (HF) aviacijoje ir įgulos išteklių valdymą (CRM).

Šiam kursui vadovauja bent vienas keleivių salono įgulos CRM instruktorius. Mokymo elementai dėstomi išsamiai ir apima bent šiuos dalykus:

- 3.1. *bendra informacija*: žmogiškieji veiksniai aviacijoje, bendrieji nurodymai dėl CRM principų ir tikslų, žmogaus galimybės ir apribojimai;
- 3.2. *kiekvienam keleivių salono įgulos nariui svarbūs elementai*: asmenybės pažinimas, žmogaus klaidos ir patikimumas, požiūris ir elgsena, savęs vertinimas, stresas ir jo valdymas, nuovargis ir budrumas, atkaklumas, padėties suvokimas, informacijos gavimas ir apdorojimas.

4. Keleivių aptarnavimas ir keleivių salono stebėjimas:

- 4.1. tinkamo keleivių paskirstymo į vietas atsižvelgiant į lėktuvo masę ir pusiausvyrą svarba, tam tikros keleivių kategorijos ir būtinybė sodinti tvirtus keleivius prie neprižiūrimų išėjimų;

▼ **M1**

- 4.2. taisyklės, reglamentuojančios saugų keleivių salono bagažo ir keleivių salone esančios aptarnavimo įrangos laikymą, ir rizika, kad bagažas gali kelti pavojų keleivių salone esantiems keleiviams arba trukdyti naudotis avarine įranga ar išėjimais iš lėktuvo ar juos sugadinti;
 - 4.3. patarimai, kaip atpažinti alkoholiu apsinuodijusius, narkotikų poveikį patiriančius ar agresyvius lėktuvo keleivius ir kaip su jais elgtis;
 - 4.4. atsargumo priemonės, kurių būtina imtis, kai keleivių salone vežami gyvi gyvūnai;
 - 4.5. pareigos, įskaitant rūpinimąsi keleivių salono sauga, kurias būtina vykdyti turbulencijos atveju, ir
 - 4.6. keleivių motyvavimo ir minios valdymo metodai, būtini avarinei evakuacijai pagreitinti.
- 5. Aviacijos medicinos aspektai ir pirmoji pagalba:**
- 5.1. bendrieji aviacijos medicinos aspektai ir išsigelbėjimo nurodymai;
 - 5.2. fiziologinis skrydžio poveikis, ypač pabrėžiant hipoksiją ir deguonies reikalavimus, Eustachijaus vamzdžio funkciją ir barotraumas;
 - 5.3. pirmosios pagalbos pagrindai, įskaitant gebėjimą teikti pagalbą dėl:
 - a) oro ligos;
 - b) virškinimo trakto sutrikimų;
 - c) hiperventiliacijos;
 - d) nudegimų;
 - e) žaizdų;
 - f) sąmonės netekimo ir
 - g) kaulų lūžių ir minkštųjų audinių sužeidimų;
 - 5.4. skubi medicinos pagalba vykstant skrydį ir atitinkama pirmoji pagalba bent šiais atvejais:
 - a) astmos;
 - b) streso ir alerginių reakcijų;
 - c) šoko;
 - d) diabeto;
 - e) užspringimo;
 - f) epilepsijos;
 - g) gimdymo;
 - h) insulto ir
 - i) širdies smūgio;
 - 5.5. tinkamos įrangos, įskaitant pirmajai pagalbai skirtą deguonies įrangą, pirmosios pagalbos vaistinėles ir skubios pagalbos medicininės vaistinėles bei jų turinį, naudojimas;

▼ **M1**

- 5.6. kiekvieno keleivių salono įgulos nario praktinis mokymas atlikti dirbtinį kvėpavimą naudojant specialų manekeną ir atsižvelgiant į orlaivio aplinkos ypatybes ir
- 5.7. sveikata ir higiena keliaujant, įskaitant:
 - a) higieną lėktuve;
 - b) sąlyčio su užkrečiamosiomis ligomis pavojų ir šio pavojaus mažinimo būdus;
 - c) medicininių atliekų tvarkymą;
 - d) orlaivio dezinfekciją;
 - e) veiksmus mirties lėktuve atveju ir
 - f) budrumo valdymą, fiziologinį nuovargio poveikį, miego fiziologiją, paros (cirkadinį) ritmą ir laiko juostų keitimąsi.
6. **Pavojingieji kroviniai pagal taikomas ICAO technines instrukcijas.**
7. **Bendrieji aviacijos saugumo aspektai, įskaitant Reglamento (EB) Nr. 300/2008 nuostatas.**
8. **Elgesio gaisro ir dūmų atveju mokymas:**
 - 8.1. pabrėžiama keleivių salono įgulos atsakomybė susidarius avarinei situacijai dėl gaisro ar dūmų nedelsiant imtis veiksmų, ypač atkreipiant dėmesį į tikrojo gaisro šaltinio nustatymo svarbą;
 - 8.2. pabrėžiama būtinybė nustatčius gaisrą ar dūmus nedelsiant informuoti skrydžio įgulą ir konkrečių būtinų koordinavimo ir pagalbos veiksmų svarbą;
 - 8.3. būtinybė dažnai tikrinti vietas, kuriose gali kilti gaisras, įskaitant tualetus, ir atitinkamus dūmų detektorius;
 - 8.4. gaisrų klasifikacija ir atitinkamo tipo gesinimo medžiagos bei procedūros, taikytinos konkrečiomis gaisro sąlygomis;
 - 8.5. gesinimo medžiagų naudojimo būdai, netinkamo naudojimo padariniai ir naudojimas uždaroje erdvėje, įskaitant praktinį mokymą gesinti gaisrą bei užsidėti ir naudoti aviacijoje naudojamą apsaugos nuo dūmų įrangą, ir
 - 8.6. bendrosios antžeminių avarinių tarnybų aerodromuose procedūros.
9. **Mokymas išsigelbėti:**
 - 9.1. išsigelbėjimo nepalankioje aplinkoje (pvz., arktinėje aplinkoje, dykumoje, džiunglėse, jūroje) principai ir
 - 9.2. mokymas gelbėtis vandenyje, įskaitant praktinį mokymą vandenyje kaip naudotis asmenine plūduriavimo įranga, mokymas naudotis gelbėjimosi plaukais arba panašia įranga, taip pat pratys vandenyje.

▼ **M1***VI PRIEDAS***ĮGULOS NARIAMS TAIKOMI INSTITUCIJŲ REIKALAVIMAI****[ARA DALIS]****GEN SKYRIUS*****BENDRIEJI REIKALAVIMAI******I SKIRSNIS******Bendrosios nuostatos***▼ **M7**▼ **M1****ARA.GEN.115 Priežiūros dokumentai**

Kompetentinga institucija atitinkamiems darbuotojams pateikia visus teisės aktus, standartus, taisykles, technines publikacijas ir susijusius dokumentus, siekdama jiems sudaryti sąlygas vykdyti paskirtas užduotis ir pareigas.

ARA.GEN.120 Atitikties užtikrinimo priemonės

- a) Agentūra parengia priimtiną atitikties užtikrinimo priemones (AMC), kurias galima taikyti siekiant užtikrinti atitiktį Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms. Jei laikomasi AMC, susiję įgyvendinimo taisyklių reikalavimai yra įvykdyti.
- b) Siekiant užtikrinti atitiktį įgyvendinimo taisyklėms galima taikyti alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones.
- c) Kompetentinga institucija sukuria sistemą, pagal kurią galėtų nuolat vertinti, ar visomis jos pačios, jos prižiūrimų organizacijų ir asmenų taikomomis alternatyviomis atitikties užtikrinimo priemonėmis galima užtikrinti atitiktį Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms.
- d) Kompetentinga institucija vertina visas pagal ORA.GEN.120 dalį organizacijos pasiūlytas alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones analizuodama pateiktus dokumentus ir, jei manoma, kad reikia, atlikdama organizacijos patikrinimą.

Nustačiusi, kad alternatyvios atitikties užtikrinimo priemonės atitinka įgyvendinimo taisykles, kompetentinga institucija nedelsdama:

1. praneša prašymo teikėjui, kad galima įgyvendinti alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones, ir, jei taikoma, atitinkamai iš dalies pakeičia prašymo teikėjui suteiktą patvirtinimą arba išduotą pažymėjimą, ir
 2. praneša agentūrai apie jų turinį ir prideda visų susijusių dokumentų kopijas,
 3. praneša kitoms valstybėms narėms apie atitikties užtikrinimo priemones, kurioms pritarta.
- e) Jei siekdama užtikrinti atitiktį Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms pati kompetentinga institucija taiko alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones, ji:
1. jas pateikia visoms jos prižiūrimoms organizacijoms ir asmenims ir
 2. nedelsdama apie tai praneša agentūrai.

Kompetentinga institucija agentūrai pateikia išsamų alternatyvių atitikties užtikrinimo priemonių aprašą su visais tvarkos patikslinimais, kurie gali būti svarbūs, ir vertinimą, kuriuo įrodoma, kad laikomasi įgyvendinimo taisyklių.

▼ **M1****ARA.GEN.125 Agentūros informavimas**

- a) Kompetentinga institucija agentūrai nedelsdama praneša apie visas įgyvendinant Reglamentą (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisykles kilusias svarbias problemas.
- b) Kompetentinga institucija, remdamasi gautomis įvykių ataskaitomis, agentūrai pateikia saugos atžvilgiu svarbią informaciją.

ARA.GEN.135 Neatidėliotinas reagavimas į saugos problemą

- a) Nepažeisdama Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/42/EB ⁽¹⁾ kompetentinga institucija įdiegia sistemą, kurią taikydama galėtų tinkamai rinkti, analizuoti ir skleisti su sauga susijusią informaciją.
- b) Agentūra įdiegia sistemą, kurią taikydama galėtų tinkamai analizuoti bet kokią gautą svarbią su sauga susijusią informaciją ir nedelsdama pateikti valstybėms narėms ir Komisijai bet kokią informaciją, įskaitant rekomendacijas arba informaciją apie taisomuosius veiksmus, kurių joms būtina imtis, kad būtų laiku reaguota į saugos problemą, susijusią su produktais, dalimis, prietaisais, asmenimis arba organizacijomis, kuriems taikomas Reglamentas (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklės.
- c) Gavusi a ir b punktuose nurodytą informaciją, kompetentinga institucija imasi atitinkamų saugos problemos sprendimo priemonių.
- d) Apie priemones, kurių imamasi pagal c punktą, nedelsiant pranešama visiems asmenims arba organizacijoms, kurie turi jas taikyti laikydamiesi Reglamentu (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių. Kompetentinga institucija apie šias priemones taip pat praneša agentūrai ir, jei reikia imtis bendrų veiksmų, kitoms susijusioms valstybėms narėms.

*II SKIRSNIS**Valdymas***ARA.GEN.200 Valdymo sistema**

- a) Kompetentinga institucija sukuria ir prižiūri valdymo sistemą, kurią sudaro bent:
 1. dokumentais patvirtinta politika ir procedūros, kuriomis apibūdinama jos organizacija, priemonės ir metodai, kuriais užtikrinama atitiktis Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms. Procedūrų dokumentai atnaujinami ir jais remiamasi kaip pagrindiniais tos kompetentingos institucijos darbo dokumentais vykdant visas susijusias užduotis;
 2. pakankamas skaičius darbuotojų jos užduotims atlikti ir pareigoms vykdyti. Šie darbuotojai turi turėti kvalifikaciją, reikalingą jiems paskirtoms užduotims atlikti, ir turėti reikiamų žinių, patirties, būti baigę pirminį arba kartotinį mokymo kursą kompetencijai palaikyti. Siekiant užtikrinti tinkamą visų užduočių įvykdymą turi būti įdiegta sistema, pagal kurią būtų galima numatyti galimybę gauti darbuotojų;
 3. tinkami įrenginiai ir biuro patalpos paskirtoms užduotims vykdyti;
 4. valdymo sistemos atitiktis susijusiems reikalavimams ir procedūrų tinkamumo stebėjimo funkcija, įskaitant vidaus audito proceso ir saugos rizikos valdymo proceso nustatymą. Atitiktis stebėsena turi apimti vyresniųjų kompetentingos institucijos vadovų informavimo apie atliekant auditą nustatytus pažeidimus sistemą, kurią taikant galima užtikrinti reikiamų taisomųjų veiksmų įgyvendinimą; ir
 5. asmuo arba asmenų grupė, už atitiktis stebėsenos funkciją atskaitingas (-a) vyresniesiems kompetentingos institucijos vadovams.

⁽¹⁾ OL L 167, 2003 7 4, p. 23.

▼ M1

- b) Kompetentinga institucija kiekvienoje veiklos srityje, įskaitant valdymo sistemą, paskiria vieną arba kelis visapusiškai už atitinkamos (-ų) užduoties (-čių) valdymą atsakingus asmenis.

▼ M7

- c) Kompetentinga institucija nustato keitimosi visa būtina informacija su kitomis susijusiomis kompetentingomis institucijomis ir tarpusavio pagalbos procedūras, kurios, be kita ko, taikomos informacijai apie visus konstatuotus pažeidimus, taisomuosius tolesnius veiksmus, kurių imamasi konstatavus tuos pažeidimus, ir vykdymo užtikrinimo priemonės, kurių imamasi dėl asmenų ir organizacijų, vykdančių veiklą valstybės narės teritorijoje, tačiau sertifikuotų kitos valstybės narės kompetentingos institucijos arba Agentūros ar pateikusių joms deklaracijas, priežiūros.

▼ M1

- d) Standartizavimo tikslu agentūrai pateikiama su valdymo sistema susijusių procedūrų ir jų pakeitimų kopija.

ARA.GEN.205 Užduočių paskyrimas kvalifikuotiems subjektams

- a) Valstybės narės užduotis, susijusias su pradiniu sertifikavimu arba nuolatine asmenų arba organizacijų, kuriems taikomas Reglamentas (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklės, priežiūra, paskiria vykdyti tik kvalifikuotiems subjektams. Skirdama užduotis, kompetentinga institucija užtikrina, kad:

1. būtų įdiegta sistema pradiniam ir nuolatiniam vertinimui, ar kvalifikuotas subjektas atitinka Reglamento (EB) Nr. 216/2008 V priedo reikalavimus, atlikti.

Ši sistema ir vertinimų rezultatai būtų pagrįsti dokumentais;

2. būtų sudarytas dokumentais patvirtintas ir abiejų šalių atitinkamu valdymo lygmeniu patvirtintas susitarimas su kvalifikuotu subjektu, kuriame aiškiai apibrėžta:

- i) kokias užduotis reikia atlikti;
- ii) kokius pareiškimus, ataskaitas ir įrašus reikia pateikti;
- iii) kokių techninių sąlygų reikia laikytis vykdant šias užduotis;
- iv) ką apima atitinkamas atsakomybės draudimas ir
- v) kaip saugoma informacija, gauta vykdant šias užduotis.

- b) Kompetentinga institucija užtikrina, kad ARA.GEN.200 dalies a punkto 4 papunktyje reikalaujamas vidaus audito procesas ir saugos rizikos valdymo procesas apimtų visas jos vardu vykdomas sertifikavimo arba nuolatinės priežiūros užduotis.

ARA.GEN.210 Valdymo sistemos pakeitimai

- a) Kompetentinga institucija įdiegia sistemą, kurią taikydama ji gali nustatyti pokyčius, turinčius įtakos jos gebėjimui atlikti užduotis ir vykdyti pareigas, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėse. Sistema turi būti tokia, kad ją taikydama kompetentinga institucija galėtų imtis reikiamų veiksmų užtikrinti, kad jos valdymo sistema išliktų tinkama ir veiksminga.
- b) Siekdama užtikrinti veiksmingą įgyvendinimą, kompetentinga institucija laiku atnaujina valdymo sistemą, kad ji atitiktų bet kokius Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių pakeitimus.
- c) Kompetentinga institucija praneša agentūrai apie pakeitimus, turinčius įtakos jos gebėjimui atlikti užduotis ir vykdyti pareigas, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėse.

▼ M1**ARA.GEN.220 Įrašų saugojimas**

a) Kompetentinga institucija sukuria įrašų saugojimo sistemą, kurią taikant galima tinkamai laikyti, naudoti ir patikimai atsekti:

1. dokumentais patvirtintą valdymo sistemos politiką ir procedūras;
2. jos darbuotojų mokymą, kvalifikaciją ir įgaliojimą;
3. užduočių paskyrimą, apimantį pagal ARA.GEN.205 dalį reikalaujamus elementus ir išsamius duomenis apie paskirtas užduotis;

▼ M7

4. sertifikavimo bei deklaravimo procesus ir sertifikuotų ir deklaruotų organizacijų priežiūrą;

▼ M1

5. darbuotojų licencijų, kvalifikacijų, pažymėjimų bei atestacijos pažymėjimų išdavimo ir nuolatinės šių licencijų, kvalifikacijų, pažymėjimų bei atestacijos pažymėjimų turėtojų priežiūros procesus;
6. FSTD kvalifikacijos pažymėjimų išdavimo ir nuolatinės FSTD bei jį eksploatuojančios organizacijos priežiūros procesus;
7. valstybės narės teritorijoje veiklą vykdančių, bet kitos valstybės narės kompetentingos institucijos arba agentūros prižiūrimų arba sertifikuotų asmenų ir organizacijų priežiūrą, dėl kurios sutarė šios institucijos;
8. organizacijų pasiūlytų alternatyvių atitikties užtikrinimo priemonių vertinimą ir pranešimą apie jas agentūrai ir pačios kompetentingos institucijos taikomų alternatyvių atitikties užtikrinimo priemonių vertinimą;
9. pažeidimus, taisomuosius veiksmus ir veiksmų pabaigos datą;
10. taikytas vykdymo užtikrinimo priemones;
11. su sauga susijusią informaciją ir tolesnes priemones ir
12. lankstumo nuostatų taikymą pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 14 straipsnį.

▼ M7

b) Kompetentinga institucija sudaro ir nuolat atnauja visų savo išduotų organizacijų pažymėjimų, FSTD kvalifikacijos pažymėjimų ir personalo licencijų, pažymėjimų bei liudijimų, gautų DTO deklaracijų ir DTO mokymo programų, kurių atitiktį I priedui (FCL daliai) ji patikrina ar patvirtina, sąrašą.

▼ M1

c) Visi įrašai saugomi šiame reglamente nurodytą minimalų laikotarpį. Jei jis nenurodytas, įrašai saugomi ne trumpiau kaip penkerius metus laikantis galiojančių duomenų apsaugos teisės aktų.

III SKIRSNIS***Priežiūra, sertifikavimas ir vykdymo užtikrinimas*****ARA.GEN.300 Priežiūra**

a) Kompetentinga institucija tikrina:

1. organizacijų arba asmenų atitiktį jiems taikytiniams reikalavimams prieš išduodama, jei taikoma, organizacijos pažymėjimą, FSTD kvalifikacijos pažymėjimą, darbuotojo licenciją, pažymėjimą, atestacijos pažymėjimą ir suteikdama patvirtinimą ar kvalifikaciją;

▼ M7

2. nuolatinę licencijų, kvalifikacijos ir pažymėjimų turėtojų, jos sertifikuotų organizacijų, FSTD kvalifikacijos turėtojų ir organizacijų, iš kurių ji gavo deklaracijas, atitiktį taikytiniams reikalavimams;

▼ M1

3. atitinkamų saugos priemonių, kurių imtis įpareigojo kompetentinga institucija, įgyvendinimą, kaip apibrėžta ARA.GEN.135 dalies c ir d punktuose.

b) Atliekant šį tikrinimą:

1. naudojamosi dokumentais, kurie specialiai parengti siekiant už saugos priežiūrą atsakingiems darbuotojams pateikti jiems paskirtų funkcijų vykdymo rekomendacijas;
2. susijusiems asmenims ir organizacijoms teikiami saugos priežiūros veiklos rezultatai;
3. remiamasi auditais ir patikrinimais, įskaitant patikrinimus perone ir patikrinimus, apie kuriuos neįspėjama, ir
4. kompetentingai institucijai teikiami įrodymai, kurie būtini, kai reikia imtis tolesnių veiksmų, įskaitant ARA.GEN.350 ir ARA.GEN.355 dalyse numatytas priemones.

c) Priežiūros taikymo sritis, apibrėžta a ir b punktuose, nustatoma remiantis ankstesnės priežiūros veiklos rezultatais ir saugos prioritetais.

d) Nepažeidžiant valstybių narių kompetencijos ir prievolių, kurios nustatytos ARO.RAMP skyriuje, veiklos, kurią valstybės narės teritorijoje vykdo kitoje valstybėje narėje įsisteigę arba esantys asmenys arba organizacijos, priežiūros taikymo sritis nustatoma remiantis saugos prioritetais ir ankstesne priežiūros veikla.

e) Kai asmens arba organizacijos veikla vykdoma daugiau kaip vienoje valstybėje narėje arba agentūroje, už a punkte nurodytą priežiūrą atsakinga kompetentinga institucija gali susitarti, kad tos priežiūros užduotis atliktų valstybės (-ių) narės (-ių), kurioje (-iose) ši veikla vykdoma, kompetentinga (-os) institucija (-os) arba agentūra. Visi asmenys ir organizacijos, kuriems taikomas toks susitarimas, informuojami apie jo buvimą ir taikymo sritį.

f) Kompetentinga institucija renka ir tvarko bet kokią informaciją, kuri laikoma naudinga priežiūrai, įskaitant patikrinimus perone ir patikrinimus, apie kuriuos neįspėjama.

ARA.GEN.305 Priežiūros programa

a) Kompetentinga institucija įdiegia ir prižiūri priežiūros programą, apimančią pagal ARA.GEN.300 dalį ir ARO.RAMP skyrių reikalaujamą priežiūros veiklą.

b) Kompetentingos institucijos sertifikuotų organizacijų ir FSTD kvalifikacijos pažymėjimų turėtojų priežiūros programa rengiama atsižvelgiant į konkretų organizacijos pobūdį, jos veiklos sudėtingumą, ankstesnės sertifikavimo ir (arba) priežiūros veiklos rezultatus ir turi būti grindžiama susijusios rizikos vertinimu. Į kiekvieną priežiūros planavimo ciklą įtraukiami:

1. auditai ir patikrinimai, įskaitant, atitinkamais atvejais, patikrinimus perone ir patikrinimus, apie kuriuos neįspėjama, ir
2. atsakingo vadovo ir kompetentingos institucijos susitikimai, kuriais siekiama informuoti abi šalis svarbiais klausimais.

c) Kompetentingos institucijos sertifikuotoms organizacijoms ir FSTD kvalifikacijos pažymėjimo turėtojams taikomas ne ilgesnis kaip 24 mėnesių priežiūros planavimo ciklas.

▼ M1

Priežiūros planavimo ciklą galima sutrumpinti, jei yra įrodymų, kad pablogėjo organizacijos arba FTSD kvalifikacijos pažymėjimo turėtojo saugos rodikliai.

Priežiūros planavimo ciklą galima pratęsti daugiausia iki 36 mėnesių, jei per ankstesnius 24 mėnesius kompetentinga institucija nustatė, kad:

1. organizacija įrodė, kad ji veiksmingai nustato aviacijos saugos pavojus ir veiksmingai valdo su jais susijusią riziką;
2. organizacija pagal ORA.GEN.130 nuolat įrodo, kad ji visapusiškai kontroliuoja visus pakeitimus;
3. nepaskelbta pirmo lygio pažeidimų ir
4. visi taisomieji veiksmai įgyvendinti per kompetentingos institucijos priimtą arba pratęstą laikotarpį, kaip apibrėžta ARA.GEN.350 dalies d punkto 2 papunktyje.

Priežiūros planavimo ciklas gali būti dar pailgintas iki daugiausia 48 mėnesių, jei be to, kas minėta, organizacija nustatė ir kompetentinga organizacija patvirtino veiksmingą nuolatinio pranešimo kompetentingai institucijai apie pačios organizacijos saugos rodiklius ir taisyklių laikymąsi sistemą.

▼ M4

- ca) Nepaisant c punkto, organizacijoms, kurios rengia mokymą tik LAPL, PPL, SPL ar BPL ir susijusioms kvalifikacijoms bei pažymėjimams gauti, taikomas ne ilgesnis kaip 48 mėnesių priežiūros planavimo ciklas. Priežiūros planavimo ciklas sutrumpinamas, jei yra įrodymų, kad pablogėjo organizacijos turėtojo saugos rodikliai.

Priežiūros planavimo ciklą galima pailginti, ne daugiau kaip iki 72 mėnesių, jei kompetentinga institucija nustatė, kad per ankstesnius 48 mėnesius:

- 1) organizacija įrodė, kad ji veiksmingai nustato aviacijos saugos pavojus ir valdo su jais susijusią riziką, kaip matyti iš metinio patikrinimo pagal ORA.GEN.200 dalies c punktą rezultatų;
- 2) organizacija pagal ORA.GEN.130 dalį nuolat valdė visus pakeitimus, kaip matyti iš metinio vidinio patikrinimo pagal ORA.GEN.200 dalies c punktą rezultatų;
- 3) nepaskelbta pirmo lygio pažeidimų ir
- 4) visi taisomieji veiksmai įgyvendinti per kompetentingos institucijos priimtą arba pratęstą laikotarpį, kaip apibrėžta ARA.GEN.350 dalies d punkto 2 papunktyje.

▼ M1

- d) Kompetentingos institucijos išduotą licenciją, pažymėjimą, atestacijos pažymėjimą arba suteiktą kvalifikaciją turinčių asmenų priežiūros programa turi apimti patikrinimus, įskaitant, jei reikia, patikrinimus, apie kuriuos neįspėjama.
- e) Priežiūros programoje nurodomos būsimų ir jau atliktų auditų, patikrinimų ir susitikimų datos.

▼ M7

- f) Nepaisant b, c ir ca punktų, DTO priežiūros programa rengiama atsižvelgiant į konkretų organizacijos pobūdį, jos veiklos sudėtingumą ir ankstesnės priežiūros veiklos rezultatus ir grindžiama su mokymo tipu susijusios rizikos vertinimu. Priežiūros veikla apima patikrinimus, įskaitant neplaninius patikrinimus, ir, jei kompetentinga institucija mano esant reikalinga, gali apimti auditą.

▼ M1

ARA.GEN.310 Pirminio sertifikavimo procedūra. Organizacijos

- a) Gavusi prašymą pirmą kartą išduoti organizacijai pažymėjimą, kompetentinga institucija tikrina organizacijos atitiktį taikomiems reikalavimams.

▼ **M1**

- b) Įsitikinusi, kad organizacija atitinka taikomas reikalavimus, kompetentinga institucija išduoda šios dalies III ir V priedėliuose nurodytą (-us) pažymėjimą (-us). Pažymėjimas (-ai) išduodamas (-i) neribotam laikui. Teisės ir veiklos, kurią organizacija patvirtinta vykdyti, sritis nurodomi prie pažymėjimo (-ų) pridedamo patvirtinimo sąlygose.
- c) Siekdama suteikti galimybę organizacijai įgyvendinti pakeitimus be išankstinio kompetentingos institucijos patvirtinimo pagal ORA.GEN.130 dalies nuostatas, kompetentinga institucija patvirtina organizacijos pateiktą tvarką, kurioje apibrėžiama tokių pakeitimų aprėptis ir aprašoma, kaip tokie pakeitimai bus valdomi ir kaip apie juos bus pranešama.

ARA.GEN.315 Licencijų, pažymėjimų arba atestacijų pažymėjimų išdavimo ir kvalifikacijų suteikimo, galiojimo pratęsimo, atnaujinimo arba keitimo procedūra. Asmenys

- a) Gavusi prašymą asmeniui išduoti licenciją, pažymėjimą ar atestacijos pažymėjimą arba suteikti kvalifikaciją, pratęsti jų galiojimą, juos atnaujinti arba keisti ir bet kokius papildomus dokumentus, kompetentinga institucija tikrina, ar prašymo teikėjas atitinka taikomas reikalavimus.
- b) Įsitikinusi, kad prašymo teikėjas atitinka taikomas reikalavimus, kompetentinga institucija išduoda licenciją, pažymėjimą ar atestacijos pažymėjimą arba suteikia kvalifikaciją, pratęsia jų galiojimą, juos atnaujina arba pakeičia.

ARA.GEN.330 Pakeitimai. Organizacijos

- a) Gavusi prašymą dėl pakeitimo, kuriam reikia išankstinio patvirtinimo, kompetentinga institucija prieš suteikdama patvirtinimą tikrina organizacijos atitiktį taikomiems reikalavimams.

Kompetentinga institucija nustato sąlygas, kuriomis organizacija gali veikti, kol vyksta pakeitimas, nebent kompetentinga institucija nustato, kad reikia sustabdyti organizacijos pažymėjimo galiojimą.

Įsitikinusi, kad organizacija atitinka taikomas reikalavimus, kompetentinga institucija patvirtina pakeitimą.

- b) Nepažeisdama jokių papildomų vykdymo užtikrinimo priemonių, jei organizacija įgyvendina išankstinio patvirtinimo reikalaujančius pakeitimus negavusi a punkte nustatyto kompetentingos institucijos patvirtinimo, kompetentinga institucija sustabdo organizacijos pažymėjimo galiojimą, jį apriboja arba panaikina.
- c) Jei pakeitimams nereikia išankstinio patvirtinimo, kompetentinga institucija vertina organizacijos pagal ORA.GEN.130 dalį atsiųstame pranešime pateiktą informaciją, siekdama patikrinti atitiktį taikomiems reikalavimams. Nustačiusi bet kokią neatitikimą, kompetentinga institucija:
 1. praneša organizacijai apie neatitikimą ir prašo atlikti papildomus pakeitimus ir
 2. jei tai 1 arba 2 lygio pažeidimas, veikia pagal ARA.GEN.350 dalį.

▼ **M7**

- d) Nepaisant a, b ir c punktų, jei DTO gautose deklaracijose pateikta informacija arba DTO naudojama mokymo programa pakeičiama ir apie tai kompetentingai institucijai pranešama pagal VIII priedo (DTO dalies) DTO.GEN.116 dalį, ta kompetentinga institucija pagal atitinkamai ARA.DTO.105 ir ARA.DTO.110 dalyse nustatytus reikalavimus imasi veiksmų.

▼ **M1**

ARA.GEN.350 Pažeidimai ir taisomieji veiksmai. Organizacijos

- a) Priežiūrai pagal ARA.GEN.300 dalies a punktą vykdyti kompetentinga institucija įdiegia sistemą, pagal kurią gali nagrinėti pažeidimų svarbą saugos atžvilgiu.
- b) Nustačiusi bet kokią reikšmingą neatitiktį taikomiems Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių reikalavimams, organizacijos tvarkai ir vadovams arba patvirtinimo ar pažymėjimo sąlygoms, dėl kurios mažėja sauga arba kyla didelis pavojus skrydžio saugai, kompetentinga institucija paskelbia, kad tai yra 1 lygio pažeidimas.

▼ **M1**

- 1 lygio pažeidimais laikomi, pavyzdžiui, šie pažeidimai:
1. kompetentingai institucijai įprastomis darbo valandomis ir pateikus du raštiškus prašymus nesuteikiama ORA.GEN.140 dalyje apibrėžta prieiga prie organizacijos infrastruktūros;
 2. organizacijos pažymėjimas gautas arba jo galiojimas išlaikytas pateikus suklaidotus įrodomuosius dokumentus;
 3. įrodoma neteisėta veikla arba nesąžiningas organizacijos pažymėjimo naudojimas ir
 4. nėra atsakingo vadovo.
- c) Nustačiusi bet kokią neatitiktį taikomiems Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių reikalavimams, organizacijos tvarkai ir vadovams arba patvirtinimo ar pažymėjimo sąlygoms, dėl kurios gali sumažėti sauga arba kilti pavojus skrydžio saugai kompetentinga institucija paskelbia, kad tai yra 2 lygio pažeidimas.
- d) Kai pažeidimas nustatomas vykdant priežiūrą arba kitais būdais, kompetentinga institucija, nepažeisdama jokių papildomų Reglamente (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėse reikalaujamų veiksmų, raštu praneša apie pažeidimą organizacijai ir paprašo imtis taisomųjų veiksmų nustatytai (-oms) neatitiktčiai (-tims) ištaisyti. Prireikus kompetentinga institucija informuoja apie tai valstybę, kurioje registruotas orlaivis.
1. Nustačiusi 1 lygio pažeidimus, kompetentinga institucija nedelsdama imasi atitinkamų veiksmų veiklai uždrausti arba apriboti ir, jei taikoma, imasi veiksmų pažymėjimui ar konkrečiam patvirtinimui panaikinti arba, atsižvelgiant į 1 lygio pažeidimo dydį, jį visą ar jo dalį apriboti arba sustabdyti jo viso ar jo dalies galiojimą tol, kol organizacija sėkmingai įgyvendins taisomuosius veiksmus.
 2. Nustačiusi 2 lygio pažeidimus, kompetentinga institucija:
 - i) skiria organizacijai pažeidimo pobūdį atitinkantį taisomųjų veiksmų įgyvendinimo laikotarpį, kuris bet kuriuo atveju neviršija 3 mėnesių. Pasibaigus šiam laikotarpiui, atsižvelgdama į pažeidimo pobūdį, kompetentinga institucija šį 3 mėnesių laikotarpį gali pratęsti, jei su ja suderintas pakankamas taisomųjų veiksmų planas, ir
 - ii) įvertina organizacijos pasiūlytus taisomuosius veiksmus bei įgyvendinimo planą ir su jais sutinka, jei vertinime padaroma išvada, kad jų pakanka neatitiktčiai (-tims) ištaisyti.
 3. Jei organizacija nepateikia priimtino taisomųjų veiksmų plano arba neįvykdo taisomųjų veiksmų per kompetentingos institucijos priimtą arba pratęstą laikotarpį, pažeidimas padidinamas iki 1 lygio ir imasi d punkto 1 papunktyje nurodytų veiksmų.
 4. Kompetentinga institucija registruoja visus jos paskelbtus pažeidimus arba pažeidimus, apie kuriuos jai pranešta, ir, jei taikoma, jos taikytas vykdymo užtikrinimo priemonės, taip pat visus taisomuosius veiksmus ir su pažeidimais susijusių veiksmų pabaigos datą.

▼ **M7**

- da) Nepaisant a–d punktų, DTO atveju, jei vykdydama priežiūrą arba kitais būdais kompetentinga institucija randa įrodymų, kad DTO nesilaiko Reglamento (EB) Nr. 216/2008 III priede arba šio reglamento I priede (FCL dalyje) ir VIII priede (DTO dalyje) nustatytų esminių reikalavimų, ji:
- (1) konstatuoja pažeidimą, jį užregistruoja, apie jį raštu praneša DTO atstovui ir nustato pagrįstą laikotarpį, per kurį DTO turi imtis VIII priedo (DTO dalies) DTO.GEN.150 dalyje nustatytų priemonių;

▼ M7

- (2) toliau nurodytais atvejais nedelsdama imasi tinkamų veiksmų, kad apribotų arba uždraustų mokymo veiklą, kuriai padarė poveikį reikalavimų nesilaikymas, kol DTO imsis 1 papunktyje nurodytų taisomųjų veiksmų:
 - i) nustatyta saugos problema;
 - ii) DTO nesiima DTO.GEN.150 dalyje numatytų taisomųjų veiksmų;
 - (3) apriboja VIII priedo (DTO dalies) DTO.GEN.230 dalies c punkte nurodytų mokymo programų patvirtinimą, sustabdo arba atšaukia jo galiojimą;
 - (4) imasi reikalavimų nesilaikymui nutraukti ir prireikus jo padariniams pašalinti būtinų tolesnių vykdymo užtikrinimo priemonių.
- e) Nedarant poveikio papildomoms vykdymo užtikrinimo priemonėms, kai valstybės narės institucija, laikydamosi ARA.GEN.300 dalies d punkto, nustato, kad organizacija, kurią sertifikavo kitos valstybės narės kompetentinga institucija ar Agentūra arba kuri joms pateikė deklaraciją, nesilaiko Reglamento (EB) Nr. 216/2008 III priede nustatytų esminių reikalavimų arba šio reglamento I priede (FCL dalyje) ir VIII priede (DTO dalyje) nustatytų reikalavimų, ji informuoja apie tą reikalavimų nesilaikymą minėtą kompetentingą instituciją.

▼ M1**ARA.GEN.355 Pažeidimai ir vykdymo užtikrinimo priemonės. Asmenys**

- a) Jei vykdydama priežiūrą arba kitais būdais pagal ARA.GEN.300 dalies a punktą už priežiūrą atsakinga kompetentinga institucija randa įrodymų, kad pagal Reglamentą (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisykles išduotą licenciją, pažymėjimą, atestacijos pažymėjimą arba suteiktą kvalifikaciją turintis asmuo neatitinka taikomų reikalavimų, kompetentinga institucija paskelbia pažeidimą, jį užregistruoja ir apie jį raštu praneša licencijos, pažymėjimo, atestacijos pažymėjimo arba kvalifikacijos turėtojai.
- b) Paskelbusi tokį pažeidimą, kompetentinga institucija atlieka tyrimą. Jei pažeidimas patvirtinamas, ji:
 - 1. jei nustatyta saugos problema, atitinkamais atvejais apriboja licenciją, pažymėjimą, kvalifikaciją arba atestacijos pažymėjimą, sustabdo jų galiojimą arba juos panaikina ir
 - 2. imasi visų tolesnių vykdymo užtikrinimo priemonių, būtinų siekiant užkirsti kelią tolesnėms neatitiktims.
- c) Jei taikoma, kompetentinga institucija informuoja tą sveikatos pažymėjimą arba atestacijos pažymėjimą išdavusį asmenį arba organizaciją.
- d) Radusi įrodymų, kad bet kurios kitos valstybės narės kompetentingos institucijos išduotą licenciją, pažymėjimą, atestacijos pažymėjimą arba suteiktą kvalifikaciją turintis asmuo neatitinka taikomų reikalavimų, pagal ARA.GEN.300 dalies d punktą veikianti valstybės narės institucija, nepažeisdama jokių papildomų vykdymo užtikrinimo priemonių, informuoja tą kompetentingą instituciją.
- e) Jei vykdamas priežiūrą arba kitais būdais randama įrodymų, kad asmuo, kuriam taikomi Reglamente (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėse nustatyti reikalavimai ir kuris neturi pagal tą reglamentą ir jo įgyvendinimo taisykles išduotos licencijos, pažymėjimo, atestacijos pažymėjimo arba suteiktos kvalifikacijos, neatitinka taikomų reikalavimų, tą neatitiktį nustačiusi kompetentinga institucija imasi visų vykdymo užtikrinimo priemonių, būtinų siekiant užkirsti kelią tolesnėms neatitiktims.

▼ **M1**

FCL SKYRIUS

SPECIALIEJI SKRYDŽIO ĮGULOS LICENCIJAVIMO REIKALAVIMAI*I SKIRSNIS***Bendrosios nuostatos****ARA.FCL.120 Įrašų saugojimas**

Be įrašų, kurių reikalaujama pagal ARA.GEN.220 dalies a punktą, kompetentinga institucija į savo įrašų saugojimo sistemą įtraukia teorijos egzaminų ir pilotų įgūdžių vertinimų rezultatus.

*II SKIRSNIS***Licencijos, kvalifikacijos ir pažymėjimai****ARA.FCL.200 Licencijos ar pažymėjimo išdavimo arba kvalifikacijos suteikimo, jų galiojimo pratęsimo arba atnaujinimo tvarka**▼ **M6**

- a) Licencijų išdavimas ir kvalifikacijų suteikimas. Kompetentinga institucija išduoda orlaivių įgulos nario licenciją ir suteikia atitinkamą kvalifikaciją naudodama šios dalies I priedėlyje nustatytą formą.

Jei pilotas ketina skraidyti už Sąjungos teritorijos ribų orlaiviu, registruotu kitoje valstybėje narėje, negu orlaivių įgulos nario licenciją išdavusi valstybė narė, kompetentinga institucija:

- 1) įrašo tokią pastabą orlaivių įgulos nario licencijos XIII punkte: „Ši licencija automatiškai patvirtinama pagal šios licencijos ICAO priedą.“ ir
- 2) suteikia galimybę pilotui gauti atspausdintą arba elektroninio formato ICAO priedą.

▼ **M1**

- b) Instruktorių ir egzaminuotojų pažymėjimų išdavimas. Kompetentinga institucija išduoda instruktoriaus arba egzaminuotojo pažymėjimą kaip:

1. atitinkamų teisių patvirtinimą piloto licencijoje, kaip nustatyta šios dalies I priedėlyje, arba
2. atskirą dokumentą kompetentingos institucijos nurodytu būdu ir forma.

- c) Patvirtinimas licencijoje, kurį įrašo egzaminuotojas. Prieš konkrečiai įgaliodama tam tikrus egzaminuotojus pratęsti kvalifikaciją ar pažymėjimų galiojimą arba juos atnaujinti, kompetentinga institucija parengia atitinkamą tvarką.

▼ **M4**

- d) Patvirtinimas licencijoje, kurį įrašo instruktorius. Prieš konkrečiai įgaliodama tam tikrus instruktorius pratęsti vieno stūmoklinio variklio orlaivio ar TMG klasės kvalifikaciją, kompetentinga institucija parengia atitinkamą tvarką.

▼ **M1****ARA.FCL.205 Egzaminuotojų stebėsena**

- a) Kompetentinga institucija parengia priežiūros programą egzaminuotojų elgesiui ir veiklos rezultatams stebėti atsižvelgdama į:

1. jos pačios sertifikuotų egzaminuotojų skaičių ir
2. jos priežiūroje teritorijoje savo teisėmis besinaudojančių kitų kompetentingų institucijų sertifikuotų egzaminuotojų skaičių.

▼ **M3**

- b) Kompetentinga institucija tvarko savo sertifikuotų egzaminuotojų sąrašą. Šiame sąrašė nurodomos egzaminuotojų teisės; kompetentinga institucija jį skelbia ir atnaujinama.

▼ M1

- c) Kompetentinga institucija parengia įgūdžių patikrinimo egzaminus vykdančių egzaminuotojų skyrimo tvarką.

▼ M3**ARA.FCL.210 Egzaminuotojams teikiama informacija**

- a) Kompetentinga institucija informuoja agentūrą apie nacionalines administracines procedūras, asmens duomenų apsaugos reikalavimus, atsakomybę, draudimą nuo nelaimingų atsitikimų ir mokesčius, taikomus jos teritorijoje, kuriuos taiko egzaminuotojai rengdami prašymo teikėjo, kurio kompetentinga institucija nėra ta pati, kuri išdavė egzaminuotojo pažymėjimą, įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminus.
- b) Kad palengvintų kompetentingų institucijų pagal a punktą pateiktos informacijos sklaidą ir sudarytų geresnes galimybes su ja susipažinti, agentūra tą informaciją paskelbia savo nustatyta forma.
- c) Kompetentinga institucija savo sertifikuotiems egzaminuotojams ir jos teritorijoje savo teisėmis besinaudojančių kitų kompetentingų institucijų sertifikuotiems egzaminuotojams gali nurodyti saugos kriterijus, kurių reikia laikytis orlaivyje vykdant įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus.

▼ M1**ARA.FCL.215 Galiojimo laikotarpis**

- a) Išduodama pažymėjimą ar suteikdama kvalifikaciją arba juos atnaujindama, kompetentinga institucija arba, jei pažymėjimas ar kvalifikacija atnaujinami, kompetentingos institucijos specialiai įgaliotas egzaminuotojas pratęsia galiojimo laikotarpį iki atitinkamo mėnesio pabaigos.
- b) Pratęsdama kvalifikacijos arba instruktoriaus ar egzaminuotojo pažymėjimo galiojimą, kompetentinga institucija arba kompetentingos institucijos specialiai įgaliotas egzaminuotojas pratęsia kvalifikacijos arba pažymėjimo galiojimo laikotarpį iki atitinkamo mėnesio pabaigos.
- c) Kompetentinga institucija arba šiuo tikslu kompetentingos institucijos specialiai įgaliotas egzaminuotojas licencijoje arba pažymėjime įrašo galiojimo pabaigos datą.
- d) Kompetentinga institucija gali parengti tvarką, pagal kurią, laukiant licencijos arba pažymėjimo patvirtinimo, licencijos arba pažymėjimo turėtojai būtų leidžiama naudotis jam suteiktomis teisėmis daugiausia 8 savaites po išlaikyto taikytino (-ų) egzamino (-ų).

ARA.FCL.220 Piloto licencijos pakartotinio išdavimo tvarka

- a) Kompetentinga institucija licenciją išduoda pakartotinai, kai tai būtina dėl administracinių priežasčių ir:
 1. kai pirmą kartą suteikiama kvalifikacija arba
 2. kai užpildžius šios dalies I priedėlyje nustatytos licencijos XII dalį nebelieka daugiau vietos.
- b) Į naująją licencijos dokumentą perkeliama tik galiojančios kvalifikacijos ir pažymėjimai.

ARA.FCL.250 Licencijų, kvalifikacijų ir pažymėjimų apribojimas, jų galiojimo sustabdymas arba panaikinimas

- a) Kompetentinga institucija apriboja piloto licenciją ir atitinkamas kvalifikacijas arba pažymėjimus, sustabdo jų galiojimą arba juos panaikina atitinkamais atvejais pagal ARA.GEN.355 dalį ir, be kita ko, šiomis aplinkybėmis:
 1. kai piloto licencija, kvalifikacija arba pažymėjimas gautas pateikus suklastotus įrodomuosius dokumentus;
 2. kai suklastoti piloto skraidymų knygelės ir licencijos arba pažymėjimo įrašai;
 3. kai licencijos turėtojas nebeatitinka taikomų FCL dalies reikalavimų;
 4. kai licencija, kvalifikacija arba pažymėjimu suteiktomis teisėmis naudojasi neigiamai veikiant alkoholiui arba narkotikams;

▼ M1

5. kai nesilaikoma taikomų skrydžio reikalavimų;
 6. kai įrodoma neteisėta veikla arba nesąžiningas pažymėjimo naudojimas arba
 7. kai bet kuriame skrydžio egzaminuotojo pareigų arba įsipareigojimų vykdymo etape skrydžio egzaminuotojo veiklos rezultatai yra nepriimtini.
- b) Kompetentinga institucija taip pat gali apriboti licenciją, kvalifikaciją arba pažymėjimą, sustabdyti jų galiojimą arba juos panaikinti gavusi raštišką licencijos arba pažymėjimo turėtojo prašymą.
- c) Visi egzaminuotojo pažymėjimo sustabdymo laikotarpiai arba jį panaikinus įvykdyti įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo arba gebėjimų vertinimo egzaminai negalioja.

III SKIRSNIS***Teorijos egzaminai*****ARA.FCL.300 Egzaminų tvarka**

- a) Kompetentinga institucija taiko reikiamas priemones ir tvarką, kad sudarytų sąlygas prašymo teikėjams laikyti teorijos egzaminus pagal taikomus FCL dalies reikalavimus.
- b) ATPL, MPL, komercinės aviacijos piloto licencijos (CPL) ir skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos atveju tokia tvarka turi atitikti visus šiuos punktus:
1. egzaminai turi būti laikomi raštu arba naudojant kompiuterį;
 2. egzamino klausimus kompetentinga institucija atrenka iš Centrinio Europos klausimų banko (ECQB), taikydama bendrą metodą, pagal kurį galima atrinkti klausimus iš visos mokymo medžiagos kiekviena tema. ECQB yra agentūrai priklausanti klausimų su keliais atsakymo variantais duomenų bazė;
 3. ryšio priemonių egzaminą galima rengti atskirai nuo kitų temų egzaminų. Anksčiau vieną arba abu – vizualiųjų skrydžių taisyklių (VFR) ir skrydžio pagal prietaisus taisyklių (IFR) – ryšio priemonių egzaminus išlaikęs prašymo teikėjas atitinkamų skyrių egzaminų iš naujo nelaiko.
- c) Kompetentinga institucija praneša prašymo teikėjams apie kalbas, kuriomis galima laikyti egzaminus.
- d) Kompetentinga institucija nustato tinkamą egzaminų vientisumo užtikrinimo tvarką.
- e) Jei kompetentinga institucija nustato, kad per egzaminą prašymo teikėjas nesilaiko egzaminų tvarkos, vertinama, ar prašymo teikėją laikyti neišlaikiusiu atskiros temos egzamino, ar viso egzamino.
- f) Kompetentinga institucija uždraudžia prašymo teikėjams, kurie, kaip įrodyta, sukčiavo, dalyvauti bet kokuose tolesniuose egzaminuose mažiausiai 12 mėnesių nuo egzamino, per kurį nustatytas jų sukčiavimas, datos.

CC SKYRIUS***SPECIALIEJI REIKALAVIMAI KELEIVIŲ SALONO ĮGULOS NARIAMS******I SKIRSNIS******Keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimai*****ARA.CC.100 Su keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimais susijusi tvarka**

- a) Kompetentinga institucija nustato keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimų išdavimo, įrašų saugojimo ir priežiūros pagal atitinkamai ARA.GEN.315, ARA.GEN.220 ir ARA.GEN.300 dalis tvarką.
- b) Keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimus, naudodamasi šios dalies II priedėlyje nustatyta forma ir specifikacijomis, išduoda:

▼ **M1**

arba

1. kompetentinga institucija

ir (arba), jei taip nusprendžia valstybė narė,

2. kompetentingos institucijos šiuo tikslu patvirtinta organizacija.

c) Kompetentinga institucija viešai paskelbia:

1) įstaigą (-as), kuri (-ios) savo teritorijoje išduoda keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimus, ir

2) jei pažymėjimus išduoda tuo tikslu patvirtintos organizacijos – tokių patvirtintų organizacijų sąrašą.

ARA.CC.105 Keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimų galiojimo sustabdymas arba jų panaikinimas

Kompetentinga institucija imasi priemonių pagal ARA.GEN.355 dalį, įskaitant keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimų galiojimo sustabdymą arba jų panaikinimą, bent šiais atvejais:

a) kai nesilaikoma CC dalies arba taikomų ORO ir CAT dalių reikalavimų, jei nustatoma saugos problema;

b) kai keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimas gautas arba jo galiojimas išlaikytas pateikus suklastotus įrodomuosius dokumentus;

c) kai keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimu suteiktomis teisėmis naudojama neigiamai veikiant alkoholiui arba narkotikams ir

d) kai įrodoma neteisėta veikla, aplaidumas arba nesąžiningas keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimo naudojimas.

II SKIRSNIS

Keleivių salono įgulos narių mokymų rengiančios arba keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimus išduodančios organizacijos

ARA.CC.200 Organizacijų patvirtinimas rengti keleivių salono įgulos narių mokymą arba išduoti keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimus

a) Prieš suteikdama mokymo organizacijai arba komercinio oro transporto vežėjui patvirtinimą rengti keleivių salono įgulos narių mokymą, kompetentinga institucija tikrina, ar:

1. tos organizacijos rengiamų mokymo kursų vykdymas, mokymo programa ir susijusios programos atitinka taikomus CC dalies reikalavimus;

2. organizacijos naudojamos mokymo priemonės iš tikrųjų atitinka tam tikro tipo (-ų) orlaivio (-ų) keleivių salono aplinką ir technines įrangos, kurią turi naudoti keleivių salono įgulos nariai, charakteristikas ir

3. mokymo kursus vedantys mokytojai ir instruktoriai turi tinkamos patirties ir su mokymo kurso tema susijusią kvalifikaciją.

b) Jei valstybėje narėje organizacijoms galima suteikti patvirtinimą išduoti keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimus, kompetentinga institucija tokį patvirtinimą suteikia tik a punkto reikalavimus atitinkančioms organizacijoms. Prieš suteikdama tokį patvirtinimą, kompetentinga institucija:

1. įvertina organizacijos gebėjimus ir atsakomybę vykdyti atitinkamas užduotis;

2. įsitikina, kad organizacija parengusi dokumentais patvirtintą atitinkamų užduočių vykdymo, įskaitant šiuo tikslu kvalifikuotų ir interesų konflikto nepatiriančių darbuotojų vadovavimą egzaminui (-ams), tvarką ir keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimų išdavimo pagal ARA.GEN.315 dalį ir ARA.CC.100 dalies b punktą tvarką ir

▼ M1

3. reikalauja, kad organizacija pateiktų su jos išduodamais keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimais ir jų turėtojais susijusią informaciją ir dokumentus, kurių kompetentingai institucijai reikia įrašų saugojimo, priežiūros ir vykdymo užtikrinimo užduotims vykdyti.

ATO SKYRIUS

SPECIALIEJI REIKALAVIMAI PATVIRTINTOMS MOKYMO ORGANIZACIJOMS (ATO)*I SKIRSNIS****Bendrosios nuostatos*****ARA.ATO.105 Priežiūros programa**

ATO priežiūros programa apima kursų standartų stebėseną, įskaitant, jei taikoma naudojamo orlaivio atveju, pasirinktų mokomųjų skrydžių su mokiniais stebėjimą.

ARA.ATO.120 Įrašų saugojimas

Be įrašų, kurių reikalaujama pagal ARA.GEN.220 dalį, kompetentinga institucija į savo įrašų saugojimo sistemą įtraukia duomenis apie ATO rengiamus kursus ir, jei taikoma, įrašus apie mokymui naudojamus FSTD.

FSTD SKYRIUS

SPECIALIEJI IMITUOJAMO SKRYDŽIO TRENIRUOKLIŲ (FSTD) KVALIFIKACIJOS REIKALAVIMAI*I SKIRSNIS****Bendrosios nuostatos*****ARA.FSTD.100. Pirminio vertinimo procedūra**

- a) Gavusi prašymą išduoti FSTD kvalifikacijos pažymėjimą, kompetentinga institucija:

1. pagal taikomą kvalifikacijos suteikimo pagrindą įvertina pirminiam vertinimui arba atnaujinimui pateiktą FSTD;
2. vertina FSTD tose srityse, kurios būtinos atitinkamais atvejais skrydžio įgulos narių mokymo, egzaminavimo ir tikrinimo procesui vykdyti;
3. atlieka objektyvius, subjektyvius ir funkcijos testus pagal kvalifikacijos suteikimo pagrindą ir peržiūri šių testų rezultatus, siekdama parengti kvalifikacijos tikrinimo vadovą (QTG), ir
4. tikrina, ar FSTD naudojanti organizacija laikosi taikytinų reikalavimų. Tai netaikoma pirminiam pradinio mokymo pagal prietaisus priemonių (BITD) vertinimui.

- b) Kompetentinga institucija QTG patvirtina tik atlikusi pirminį FSTD vertinimą ir kai gauna įrodymus, kad panaikinti visi QTG neatitikimai. Pagal pirminę vertinimo tvarką parengtas QTG yra pagrindinis QTG (MQTG), kuriuo remiantis atliekamas FSTD kvalifikacijos vertinimas ir paskesni kartotiniai FSTD vertinimai.

- c) Kvalifikacijos suteikimo pagrindas ir specialios sąlygos.

1. Kompetentinga institucija gali nurodyti specialias FSTD kvalifikacijos suteikimo pagrindo sąlygas, jei įvykdyti ORA.FSTD.210 dalies a punkto reikalavimai ir jei įrodoma, kad specialiomis sąlygomis užtikrinamas taikomai sertifikavimo specifikacijai lygiavertis saugos lygis.

▼ M1

2. Nustačiusi specialias FSTD kvalifikacijos suteikimo pagrindo sąlygas, kompetentinga institucija, jei tai nėra agentūra, be reikalo nedelsia ir praneša jas agentūrai. Prie pranešimo pridedamas išsamus specialių nustatytų sąlygų aprašas ir saugos vertinimas, kuriuo įrodoma, kad užtikrintas taikomoje sertifikavimo specifikacijoje nustatytam saugos lygiui lygiavertis saugos lygis.

ARA.FSTD.110. FSTD kvalifikacijos pažymėjimo išdavimas

- a) Atlikusi FSTD vertinimą ir įsitikinusi, kad FSTD atitinka taikomos kvalifikacijos suteikimo pagrindą pagal ORA.FSTD.210 dalį, o jį naudojanti organizacija atitinka taikomus FSTD kvalifikacijos išlaikymo reikalavimus pagal ORA.FSTD.100 dalį, kompetentinga institucija išduoda FSTD kvalifikacijos pažymėjimą, naudodama šios dalies IV priedėlyje nustatytą formą.

ARA.FSTD.115. Laikinoji FSTD kvalifikacija

- a) Jei pradedant taikyti naujas orlaivių programas neįmanoma įrodyti atitikties šiame poskyryje nustatytiems FSTD kvalifikacijos reikalavimams, kompetentinga institucija gali suteikti laikinosios FSTD kvalifikacijos lygį.
- b) Viso skrydžio imituokliams (FFS) suteikiama tik laikinoji A, B arba C lygio kvalifikacija.
- c) Šis laikinasis kvalifikacijos lygis galioja tol, kol negalima suteikti galutinio lygio kvalifikacijos ir bet kuriuo atveju ne ilgiau nei trejus metus.

ARA.FSTD.120. FSTD kvalifikacijos pratęsimas

- a) Kompetentinga institucija nuolat stebi FSTD eksploatuojančią organizaciją, kad patikrintų:
 1. ar visi MQTG nurodyti testai kas 12 mėnesių laipsniškai atliekami iš naujo;
 2. ar kartotinių vertinimų rezultatai ir toliau atitinka kvalifikacijos standartus ir ar nurodyta jų data, ar jie saugomi ir
 3. ar įdiegta konfigūracijos kontrolės sistema, skirta užtikrinti nuolatinį FSTD, kuriam suteikta kvalifikacija, aparatinės ir programinės įrangos vientisumą.
- b) Kompetentinga institucija atlieka kartotinius FSTD vertinimus pagal ARA.FSTD.100 dalyje nurodytą procedūrą. Šie vertinimai atliekami:
 1. jei tai viso skrydžio imituoklis (FFS), skrydžio treniruoklis (FTD) arba skrydžio ir navigacijos procedūrų treniruoklis (FNPT) – kasmet; kiekvieno kartotinio 12-os mėnesių laikotarpio pradžia yra pirminės kvalifikacijos suteikimo data. Kartotinis FSTD vertinimas atliekamas per 60 dienų iki šio 12-os mėnesių kartotinio vertinimo laikotarpio pabaigos;
 2. jei tai BITD – kas 3 metus.

ARA.FSTD.130. Pakeitimai

- a) Gavusi paraišką dėl bet kokių FSTD kvalifikacijos pažymėjimo pakeitimų, kompetentinga institucija turi laikytis taikomų ARA.FSTD.100 dalies a ir b punktuose aprašytų pirminio vertinimo procedūros reikalavimų nuostatų.

▼ M1

- b) Jei atlikta didelių pakeitimų arba jei atrodo, kad FSTD neveikia pagal pirminį kvalifikacijos lygį, kompetentinga institucija gali atlikti specialų vertinimą.
- c) Kompetentinga institucija visada atlieka specialų vertinimą prieš suteikdama FSTD aukštesnio lygio kvalifikaciją.

ARA.FSTD.135. Pažeidimai ir taisomieji veiksmai. FSTD kvalifikacijos pažymėjimas

Kompetentinga institucija apriboja FSTD kvalifikacijos pažymėjimą, sustabdo jo galiojimą arba jį panaikina atitinkamais atvejais pagal ARA.GEN.350 dalį, be kita ko, šiomis aplinkybėmis:

- a) FSTD kvalifikacijos pažymėjimas gautas pateikus suklastotus įrodomuosius dokumentus;
- b) FSTD eksploatuojanti organizacija nebegali įrodyti, kad FSTD atitinka savo kvalifikacijos suteikimo pagrindą, arba
- c) FSTD eksploatuojanti organizacija nebeatitinka taikomų ORA dalies reikalavimų.

ARA.FSTD.140. Įrašų saugojimas

Kompetentinga institucija ne tik saugo ir atnauja ARA.GEN.220 dalyje reikalaujamus įrašus, bet taip pat sudaro ir atnauja jos prižiūrimų FSTD, kuriems suteiktos kvalifikacijos, sąrašą nurodydama atliktinų ir atliktų vertinimų datas.

AeMC SKYRIUS

SPECIALIEJI REIKALAVIMAI AVIACIJOS MEDICINOS CENTRAMS (AeMC)***I SKIRSNIS******Bendrosios nuostatos*****ARA.AeMC.110. Pirminio sertifikavimo tvarka**

AeMC sertifikavimo procedūra atliekama pagal ARA.GEN.310 dalies nuostatas.

ARA.AeMC.150. Pažeidimai ir taisomieji veiksmai. AeMC

Nepažeidžiant ARA.GEN.350 dalies, 1 lygio pažeidimai yra, pavyzdžiui, šie:

- a) nepaskiriamas AeMC vadovas;
- b) neužtikrinamas medicininis aviacijos medicinos įrašų konfidencialumas ir
- c) kompetentingai institucijai nepateikiami priežiūros tikslais reikalaujami medicininiai ir statistiniai duomenys.

MED SKYRIUS

SPECIALIEJI AVIACIJOS MEDICINOS SVEIKATOS PAŽYMĖJIMŲ IŠDAVIMO REIKALAVIMAI***I SKIRSNIS******Bendrosios nuostatos*****ARA.MED.120 Sveikatos būklės vertintojai**

Kompetentinga institucija paskiria vieną arba kelis sveikatos būklės vertintojus šiame skirsnyje aprašytoms užduotims atlikti. Toks sveikatos būklės vertintojas turi turėti licenciją, medicininę kvalifikaciją ir:

- a) bent 5 metų profesinės darbo patirties medicinos srityje, įgytos baigus studijas;
- b) specialiųjų aviacijos medicinos žinių ir patirties ir
- c) būti baigęs specialų sveikatos pažymėjimų išdavimo mokymo kursą.

▼ M1**ARA.MED.125 Perdavimas licencijas išduodančiai institucijai**

Kai AeMC arba aviacijos medicinos gydytojas (AME) perduoda sprendimą dėl prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumo licencijas išduodančiai institucijai:

- a) kompetentingos institucijos paskirtas sveikatos būklės vertintojas arba medicinos darbuotojai įvertina atitinkamus medicininius dokumentus ir, jei reikia, paprašo pateikti kitus medicinos dokumentus ar atlikti apžiūras ir tyrimus, ir
- b) sveikatos būklės vertintojas nustato, ar prašymo teikėjo sveikatos būklė yra tinkama sveikatos pažymėjimui gauti, jei reikia, nurodo vieną arba kelis apribojimus.

▼ M3**ARA.MED.130 Sveikatos pažymėjimo forma**

Sveikatos pažymėjimas turi atitikti toliau nurodytas specifikacijas.

- a) Turinys
 - 1) Valstybė, kurioje išduota piloto licencija arba kurioje pateiktas prašymas ją išduoti (I),
 - 2) sveikatos pažymėjimo klasė (II),
 - 3) pažymėjimo numeris, prasidedantis licenciją išdavusios valstybės arba valstybės, kurioje pateiktas prašymas išduoti licenciją, JT kodu, po kurio nurodomas kodas, sudarytas iš arabiškųjų skaitmenų ir (arba) lotyniškųjų raidžių (III),
 - 4) turėtojo vardas ir pavardė (IV),
 - 5) turėtojo pilietybė (VI),
 - 6) turėtojo gimimo data (mmmm mm dd) (XIV),
 - 7) turėtojo parašas (VII),
 - 8) apribojimas (-ai) (XIII),
 - 9) sveikatos pažymėjimo galiojimo pabaigos data (IX):
 - i) 1 klasės vienpiločių keleivinių komercinių skrydžių,
 - ii) kitų 1 klasės komercinių skrydžių,
 - iii) 2 klasės,
 - iv) LAPL,
 - 10) medicininės apžiūros data,
 - 11) paskutinės elektrokardiogramos data,
 - 12) paskutinės audiogramos data,
 - 13) išdavimo data ir pažymėjimą išdavusio AME ar sveikatos būklės vertintojo parašas. Šiame laukelyje galima įrašyti GMP, jei jie yra kompetentingi išduoti sveikatos pažymėjimus pagal nacionalinius valstybės narės, kurioje išduodama licencija, teisės aktus,
 - 14) antspaudas arba spaudas (XI).
- b) Medžiaga. Išskyrus tuo atveju, kai LAPL išduoda GMP, naudojamas toks popierius arba kita medžiaga, kuriuose negalima nieko keisti ar trinti arba tai lengvai matyti. Norint ką nors į formą įrašyti arba iš jos išbraukti, reikia aiškaus licencijas išduodančios institucijos leidimo.
- c) Kalba. Pažymėjimai parengiami nacionaline (-ėmis) kalba (-omis) ir anglų kalba bei kitomis kalbomis, kurias licencijas išduodanti institucija laiko tinkamomis.
- d) Visos datos sveikatos pažymėjime rašomos formatu „mmmm mm dd“.

▼ M1**ARA.MED.135 Aviacijos medicinos formos**

Kompetentinga institucija naudoja šias formas:

- a) sveikatos pažymėjimo prašymo formą;
- b) 1 ir 2 klasių prašymo teikėjų apžiūros ataskaitos formą ir
- c) lengvojo orlaivio piloto licencijos (LAPL) prašymo teikėjo apžiūros ataskaitos formą.

▼ M1**ARA.MED.145 GMP pranešimas kompetentingai institucijai**

Kompetentinga institucija priėmus nustato bendrosios praktikos gydytojams (GMP) taikomą paskelbimo tvarką, siekdama užtikrinti, kad GMP žinotų MED.B.095 dalyje nustatytus medicinos reikalavimus.

ARA.MED.150 Įrašų saugojimas

- a) Be įrašų, kurių reikalaujama pagal ARA.GEN.220 dalį, kompetentinga institucija į savo įrašų saugojimo sistemą įtraukia AME, AeMC arba GMP pateiktų aviacijos medicinos apžiūrų ir vertinimų duomenis.
- b) Visi licencijų turėtojų aviacijos medicinos įrašai saugomi mažiausiai 10 metų nuo paskutinio jų sveikatos pažymėjimo galiojimo pabaigos datos.
- c) Aviacijos medicinos vertinimų ir standartizavimo tikslais aviacijos medicinos įrašai, gavus raštišką prašymo teikėjo arba licencijos turėtojo sutikimą, pateikiami:
 - 1. AeMC, AME arba GMP, kad jie galėtų atlikti aviacijos medicinos vertinimą;
 - 2. medicininės peržiūros komisijai, kurią kompetentinga institucija gali įsteigti antrinės abejotinų atvejų peržiūros tikslu;
 - 3. atitinkamiems medicinos specialistams, kad jie galėtų atlikti aviacijos medicinos vertinimą;
 - 4. kitos valstybės narės kompetentingos institucijos sveikatos būklės vertinimui bendradarbiaujamosios priežiūros tikslu;
 - 5. atitinkamam prašymo teikėjui arba licencijos turėtojui, kai jie pateikia raštišką prašymą, ir
 - 6. agentūrai standartizavimo tikslais, kai panaikinama prašymo teikėjo arba licencijos turėtojo tapatybė.
- d) Kompetentinga institucija gali pateikti aviacijos medicinos įrašus kitais nei c punkte paminėtais tikslais pagal į nacionalinę teisę perkeltas Direktyvos 95/46/EB nuostatas.
- e) Kompetentinga institucija tvarko sąrašus:
 - 1. visų tos institucijos išduotą galiojančių pažymėjimų turinčių AME ir
 - 2. visų jos teritorijoje kaip AME veikiančių GMP, jei tokių yra, sąrašą.

Šie sąrašai atskleidžiami kitoms valstybėms narėms ir agentūrai jų prašymu.

▼ M9**ARA.MED.160. Keitimasis informacija apie sveikatos pažymėjimus per centrinę duomenų saugyklą**

- a) Agentūra sukuria ir administruoja centrinę duomenų saugyklą – Europos aviacijos medicinos duomenų saugyklą (EAMR).
- b) Jei tai reikalinga išduodant sveikatos pažymėjimus ir atliekant 1 klasės sveikatos pažymėjimų prašymų teikėjų ir tokių pažymėjimų turėtojų, taip pat AMG ir AMC priežiūrą, c punkte nurodyti asmenys per EAMR keičiasi šia informacija:
 - 1. 1 klasės sveikatos pažymėjimų prašymų teikėjų ir tokių pažymėjimų turėtojų pagrindiniais duomenimis: licencijas išduodančios institucijos pavadinimas; vardas ir pavardė; gimimo data; pilietybė; e. pašto adresas ir prašymo teikėjo pateikto (-ų) tapatybės dokumento (-ų) (nacionalinės tapatybės kortelės arba paso) numeris (-iai);

▼M9

2. 1 klasės sveikatos pažymėjimų duomenimis; medicininės apžiūros data arba, jei medicininė apžiūra nebaigta, jos pradžios data; 1 klasės sveikatos pažymėjimo išdavimo ir galiojimo pabaigos datos; apžiūros vieta; apribojimų statusas; to pažymėjimo statusas (naujas, išduotas, panaikintas pažymėjimas arba pažymėjimas, kurio galiojimas sustabdytas); licencijas išduodančios institucijos paskirto sveikatos būklės vertintojo unikalus identifikacinis numeris; AMG ar AMC, kuris išdavė tą pažymėjimą, ir jų kompetentinga institucija.
- c) B punkte nurodytais tikslais prieigą prie Europos aviacijos medicinos duomenų saugyklos ir joje esančios informacijos turi šie asmenys:
1. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo arba tokio pažymėjimo turėtojo sveikatos būklės vertintojas, kurį paskyrė licencijas išduodanti institucija, ir visi kiti tinkamai įgalioti tos institucijos darbuotojai, atsakingi už to prašymo teikėjo arba sveikatos pažymėjimo turėtojo duomenų įrašymą ar tvarkymą pagal šio reglamento reikalavimus;
 2. AMG ir visi tinkamai įgalioti AMC darbuotojai, kuriems tas prašymo teikėjas arba sveikatos pažymėjimo turėtojas pateikė deklaraciją pagal MED.A.035 dalies b punkto 2 papunktį;
 3. visi tinkamai įgalioti kompetentingos institucijos, atsakingos už AMG ar AMC, atliekančių tų prašymo teikėjų ar sveikatos pažymėjimo turėtojų aviacijos medicinos vertinimus, priežiūrą, darbuotojai.
- Be to, agentūra ir kompetentingos nacionalinės institucijos prieigą prie Europos aviacijos medicinos duomenų saugyklos ir joje esančios informacijos gali suteikti ir kitiems asmenims, jei tai reikalinga tinkamam šios saugyklos veikimui užtikrinti ir, visų pirma, jos techninei priežiūrai atlikti. Tuo atveju agentūra arba susijusi kompetentinga nacionalinė institucija užtikrina, kad tie asmenys turėtų tinkamus įgaliojimus ir kvalifikaciją, jų prieiga būtų ribojama atsižvelgiant į tai, kokiais tikslais ji yra suteikta, ir jie būtų prieš tai išklause taikomų asmens duomenų apsaugos teisės aktų ir susijusių apsaugos priemonių mokymo kursą. Kompetentinga institucija, prieš suteikdama asmeniui tokią prieigą, apie tai praneša agentūrai.
- d) Kiekvieną kartą, atlikę 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo arba tokio pažymėjimo turėtojo apžiūrą, c punkte nurodyti subjektai – licencijas išduodančios institucijos, AMG ir AMC – b punkte nurodytus duomenis nedelsdami įveda į Europos aviacijos medicinos duomenų saugyklą arba, jei reikia, juos atnaujina.
- e) Jei tai – asmens duomenys, apibrėžti Reglamento (EB) Nr. 45/2001 ⁽¹⁾ 2 straipsnio a punkte, kiekvieną kartą įvesdami arba atnaujindami tokius duomenis jie apie tai ex ante informuoja 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėją arba tokio pažymėjimo turėtoją.
- f) Kad užtikrintų Europos aviacijos medicinos duomenų saugyklos ir joje esančios informacijos vientisumą ir saugumą, agentūra įdiegia atitinkamą informacinių technologijų infrastruktūrą. Konsultuodamasi su kompetentingomis nacionalinėmis institucijomis, ji nustato ir taiko protokolus ir technologines priemones, reikalingas užtikrinti, kad prieiga prie Europos aviacijos medicinos duomenų saugyklos ir joje esančios informacijos būtų teisėta ir saugi.
- g) Agentūra užtikrina, kad Europos aviacijos medicinos duomenų saugykloje esanti informacija būtų ištrinama po dešimties metų. Tas dešimties metų laikotarpis skaičiuojamas nuo paskutinio 1 klasės sveikatos pažymėjimo, išduoto susijusiam prašymo teikėjui arba sveikatos pažymėjimo turėtojui, galiojimo pabaigos datos arba paskutinio su tuo prašymo teikėju ar sveikatos pažymėjimo turėtoju susijusių duomenų įvedimo ar atnaujinimo datos, atsižvelgiant į tai, kuri data yra vėlesnė.

⁽¹⁾ 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 8, 2001 1 12, p. 1).

▼ **M9**

- h) Agentūra užtikrina, kad 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjai arba tokio pažymėjimo turėtojai galėtų susipažinti su visa Europos aviacijos medicinos duomenų saugykloje esančia su jais susijusia informacija ir būtų informuoti apie galimybę prašyti tą informaciją ištaisyti arba ištrinti. Jei, išnagrinėjusius tokius prašymus, licencijas išduodančios institucijos mano, kad susijusi informacija yra neteisinga arba nereikalinga b punkte nurodytais tikslais, jos užtikrina, kad informacija būtų ištaisyta arba ištrinta.

▼ **M1***II SKIRSNIS**Aviacijos medicinos gydytojai (AME)***ARA.MED.200. AME pažymėjimo išdavimo, pratęsimo, atnaujinimo arba pakeitimo tvarka**

- a) AME sertifikavimo tvarka taikoma pagal ARA.GEN.315 dalies nuostatas. Prieš išduodama pažymėjimą, kompetentinga institucija įsitikina, kad AME darbo vietoje yra visa įranga, kurios reikia AME pažymėjimą, dėl kurio teikiama paraiška, atitinkančioms aviacijos medicinos apžiūroms atlikti.

▼ **M3**

- b) Įsitikinusi, kad AME atitinka taikomus reikalavimus, kompetentinga institucija, naudodamasi šios dalies VII priedėlyje nustatyta forma, ne ilgesniam kaip trejų metų laikotarpiui išduoda, pratęsia, atnauja arba pakeičia AME pažymėjimą.

▼ **M1****ARA.MED.240 Bendrosios praktikos gydytojai (GMP), veikiantys kaip AME**

Valstybės narės kompetentinga institucija praneša agentūrai ir kitų valstybių narių kompetentingoms institucijoms, jei jos teritorijoje aviacijos medicinos apžiūras LAPL gali atlikti GMP.

ARA.MED.245. Nuolatinė AME ir GMP priežiūra

Rengdama ARA.GEN.305 dalyje nurodytą nuolatinės priežiūros programą, kompetentinga institucija atsižvelgia į teritorijoje, kurioje ji vykdo priežiūrą, savo teisėmis besinaudojančių AME ir GMP skaičių.

ARA.MED.250. AME pažymėjimo apribojimas, jo galiojimo sustabdymas arba panaikinimas

- a) Kompetentinga institucija apriboja AME pažymėjimą, sustabdo jo galiojimą arba jį panaikina, jei:

1. AME nebeatitinka taikomų reikalavimų;
2. nesilaikoma sertifikavimo arba tęstinio sertifikavimo kriterijų;
3. nustatoma aviacijos medicinos įrašų saugojimo trūkumų arba pateikiami neteisingi duomenys arba informacija;
4. suklastojami medicininiai įrašai, pažymėjimai arba dokumentai;
5. slepiami su sveikatos pažymėjimo paraiška arba su to pažymėjimo turėtoju susiję faktai arba kompetentingai institucijai pateikiami klaidingi ar apgaulingi pareiškimai arba informacija;
6. nepašalinami per AME darbo vietos auditą nustatyti pažeidimai ir
7. to prašo sertifikuotas AME.

- b) AME pažymėjimas automatiškai panaikinamas bet kuriomis iš šių aplinkybių:

1. panaikinama gydytojo licencija arba
2. AME pašalinamas iš gydytojų registro.

▼ M1**ARA.MED.255. Vykdyto užtikrinimo priemonės**

Jei vykdyto priežiūrą arba kitais būdais randama AeMC, AME arba GMP neatitikties reikalavimams įrodymų, licencijas išduodanti institucija taiko to AeMC, AME arba GMP išduotų sveikatos pažymėjimų peržiūros tvarką ir, jei to reikia skrydžių saugai užtikrinti, gali paskelbti juos negaliojančiais.

*III SKIRSNIS**Sveikatos pažymėjimų išdavimas***ARA.MED.315 Apžiūros ataskaitų peržiūra**

Licencijas išduodanti institucija turi būti nustačiusi tvarką, pagal kurią ji:

- a) peržiūri iš AeMC, AME ir GMP gautas apžiūros ir vertinimo ataskaitas ir juos informuoja apie bet kokius vertinimo proceso neatitikimus arba klaidas ir
- b) AME ir AeMC paprašius ginčytiniais atvejais jiems padeda priimti sprendimą dėl sveikatos būklės tinkamumo aviacijos srityje.

ARA.MED.325. Antrinės peržiūros tvarka

Kompetentinga institucija nustato tarpinių ir ginčytinų atvejų peržiūros su nepriklausomais aviacijos medicinos praktikos patirties turinčiais medicinos specialistais tvarką, kad galėtų apspręsti paraiškos teikėjo tinkamumą sveikatos pažymėjimui gauti ir dėl to pasitarti.

▼ M4**ARA.MED.330. Ypatingos medicininės aplinkybės**

- a) Kai nustatomos naujos medicinos technologijos, vaistai ar procedūros, dėl kurių prašymo teikėjai, kurių tinkamumas kitaip neatitinka reikalavimų, gali būti pripažinti esą tinkami, gali būti atliekami tyrimai siekiant surinkti įrodymų, kad galima saugiai naudotis licencija suteikiamomis teisėmis.
- b) Kad atliktų tyrimus, kompetentinga institucija, bendradarbiaudama su bent viena kita kompetentinga institucija, gali parengti ir nustatyti medicininio vertinimo protokolą, kuriuo remdamosi šios kompetentingos institucijos gali išduoti tam tikrą skaičių piloto sveikatos pažymėjimų su atitinkamais apribojimais.
- c) AeMC ir AME sveikatos pažymėjimus gali išduoti tik remdamosi tyrimo protokolu, jei tai daryti nurodo kompetentinga institucija.
- d) Dėl protokolo susitaria atitinkamos kompetentingos institucijos, ir jis turi apimti bent:
 - 1) rizikos vertinimą;
 - 2) literatūros apžvalgą ir vertinimą siekiant įrodyti, kad, išduodant sveikatos pažymėjimą remiantis tyrimų protokolu, nebus keliamas pavojus saugiam naudojimuisi licencija suteikiamomis teisėmis;
 - 3) išsamius pilotų, kuriems bus leidžiama taikyti protokolą, atrankos kriterijus;
 - 4) apribojimus, kurie bus įrašomi sveikatos pažymėjime;
 - 5) stebėsenos procedūras, kurias turi įgyvendinti atitinkamos kompetentingos institucijos;
 - 6) protokolo užbaigimo sąlygų nustatymą.

▼ M4

- e) Protokolas turi atitikti susijusius etikos principus.
- f) Licencijos turėtojai, kurių sveikatos pažymėjimas išduotas remiantis protokolu, licencija suteikiamomis teisėmis naudojami tik vykdydami skrydžius orlaiviais, registruotais valstybės narėse, kuriose taikomas tyrimo protokolas. Šis apribojimas nurodomas sveikatos pažymėjime.
- g) Dalyvaujančios kompetentingos institucijos:
 - 1) agentūrai pateikia:
 - i) tyrimo protokolą prieš pradėdamos jį įgyvendinti;
 - ii) kiekvienos dalyvaujančios kompetentingos institucijos paskirto asmens ryšiams kontaktinius ir kvalifikacijos duomenis;
 - iii) reguliaraus protokolo veiksmingumo vertinimo ataskaitas, pagrįstas dokumentais;
 - 2) prieš pradėdamos įgyvendinti protokolą, apie jį išsamiai informuoja savo jurisdikcijoje esančius AeMC ir AME.

▼ M7**DTO SKYRIUS*****SPECIALIEJI REIKALAVIMAI DEKLARUOTOSIOMS MOKYMO ORGANIZACIJOMS (DTO)*****ARA.DTO.100. Kompetentingai institucijai teikiama deklaracija**

- a) Gavusi DTO deklaraciją, kompetentinga institucija patikrina, ar deklaracijoje pateikta visa VIII priedo (DTO dalyje) DTO.GEN.115 dalyje nurodyta informacija, ir patvirtina, kad gavo deklaraciją, taip pat DTO atstovui suteikia individualų DTO registravimo numerį.
- b) Jei deklaracijoje nepateikta reikalaujama informacija arba joje pateikta informacija rodo, kad Reglamento (EB) Nr. 216/2008 III priede nustatytų esminių reikalavimų arba šio reglamento I priede (FCL dalyje) ir VIII priede (DTO dalyje) nustatytų reikalavimų nesilaikoma, kompetentinga institucija pagal ARA.GEN.350 dalies d punktą imasi veiksmų.

ARA.DTO.105. Deklaracijų pakeitimai

Gavusi pranešimą apie DTO deklaracijoje pateiktos informacijos pasikeitimą kompetentinga institucija pagal ARA.DTO.100 dalį imasi veiksmų.

ARA.DTO.110. Mokymo programos atitikties tikrinimas

- a) Kompetentinga institucija, gavusi DTO mokymo programą ir jos pakeitimus, apie kuriuos jai pranešta pagal VIII priedo (DTO dalies) DTO.GEN.115 dalies c punktą, arba prašymą patvirtinti DTO mokymo programą, pateiktą jai pagal to priedo DTO.GEN.230 dalies c punktą, tikrina tų mokymo programų atitiktį I priedo (FCL dalies) reikalavimams.
- b) Įsitikinusi, kad DTO mokymo programa ir visi vėlesni jos pakeitimai atitinka tuos reikalavimus, kompetentinga institucija raštu praneša apie tai DTO atstovui arba VIII priedo (DTO dalies) DTO.GEN.230 dalies c punkte nurodytu atveju patvirtina mokymo programą. Tokiam patvirtinimui ji naudoja šio priedo (ARA dalies) VIII priedėlyje pateiktą formą.
- c) Nustačiusi, kad nesilaikoma reikalavimų, kompetentinga institucija pagal ARA.GEN.350 dalies d punktą imasi priemonių arba VIII priedo (DTO dalies) DTO.GEN.230 dalies c punkte nurodytu atveju atmeta prašymą patvirtinti mokymo programą.

▼ M4*I priedelis***Skrydžio įgulos nario licencija**

Valstybės narės pagal FCL dalį išduota skrydžio įgulos nario licencija turi atitikti toliau nurodytas specifikacijas.

a) Turinys. Nurodytas punkto numeris visada spausdinamas kartu su punkto antrašte. I–XI punktai yra nekeičiamieji, o XII–XIV – keičiamieji, kuriuos galima pateikti atskiroje arba atskiriame pagrindinės formos dalyje. Bet kokia atskira arba atskiriama dalis turi būti aiškiai atpažįstama kaip licencijos dalis.

1) Nekeičiamieji punktai:

- I) licenciją išdavusi valstybė;
- II) licencijos pavadinimas;
- III) licencijos serijos numeris, prasidedantis licenciją išdavusios valstybės JT kodu, po kurio nurodoma „FCL“ ir kodas, kurį sudaro arabiškieji skaitmenys ir (arba) lotyniškosios raidės;
- IV) turėtojo vardas ir pavardė (lotyniškaisiais rašmenimis, net jei nacionalinės (-ių) kalbos (-ų) rašmenys yra ne lotyniškieji);
- IVa) gimimo data;
- V) turėtojo adresas;
- VI) turėtojo pilietybė;
- VII) turėtojo parašas;
- VIII) kompetentinga institucija ir, jei reikia, licencijos išdavimo sąlygos;
- IX) galiojimo patvirtinimas ir įgaliojimas naudotis suteiktomis teisėmis;
- X) licenciją išdavusio pareigūno parašas ir išdavimo data ir
- XI) kompetentingos institucijos antspaudas arba spaudas.

2) Keičiamieji punktai:

- XII) kvalifikacijos ir pažymėjimai: klasės, tipo, instruktoriaus pažymėjimai ir panašūs dokumentai, kuriuose nurodytos galiojimo pabaigos datos. Radiotelefonijos (R/T) teisės gali būti nurodytos licencijos formoje arba atskirame pažymėjime;

▼ M6

- XIII) pastabos: t. y. specialūs su apribojimais susiję patvirtinimai ir teisių patvirtinimai, įskaitant kalbos įgūdžių patvirtinimus, pastabas apie automatinį licencijos patvirtinimą ir su II priede nurodytais orlaiviais susijusių kvalifikacijų patvirtinimus, kai šie orlaiviai naudojami komerciniams skrydžiams, ir

▼ M4

- XIV) bet kokie kiti kompetentingos institucijos reikalaujami duomenys (pvz., gimimo vieta arba kilmės vieta).

b) Medžiaga. Naudojamas toks popierius arba kita medžiaga, kuriuose neįmanoma nieko keisti ar trinti arba tokius pakeitimus lengva pastebėti. Kad informacija būtų įrašyta į formą arba iš jos ištrinta, turi būti gautas aiškus kompetentingos institucijos leidimas.

c) Kalba. Licencijos rengiamos nacionaline (-ėmis) kalba (-omis) ir anglų kalba bei kitomis, kompetentingos institucijos manymu, reikalingomis kalbomis.

▼ **M4**

Viršelis

Kompetentingos institucijos pavadinimas ir logotipas (Anglų kalba ir bet kokia (-iomis) kita (-omis) kalba (-omis), kurią (-ias) nustato kompetentinga institucija) EUROPEAN UNION (Tik anglų kalba) FLIGHT CREW LICENCE/SKRYDŽIO ĮGULOS NARIO LICENCIJA (Anglų kalba ir bet kokia (-iomis) kita (-omis) kalba (-omis), kurią (-ias) nustato kompetentinga institucija) Issued in accordance with Part-FCL/Išduota pagal FCL dalį This licence complies with ICAO standards, except for the LAPL and EIR privileges/Ši licencija (išskyrus LAPL ir EIR teises) atitinka ICAO standartus (Anglų kalba ir bet kokia (-iomis) kita (-omis) kalba (-omis), kurią (-ias) nustato kompetentinga institucija) EASA 141 forma, 2 leidimas	Reikalavimai ES nepriklausančios valstybės atveju žodžiai „European Union“ išbraukiami. Kiekvienas puslapis yra vienos aštuntosios A4 formato puslapio dalies dydžio.
---	--

2 puslapis

I	Licenciją išdavusi valstybė	Reikalavimai
III	Licencijos numeris	Licencijos serijos numeris visada prasideda licenciją išdavusios valstybės JT kodu, po kurio nurodoma „FCL.“
IV	Turėtojo vardas ir pavardė	
IVa	Gimimo data (žr. nurodymus)	Turi būti naudojamas standartinis datos formatas, t. y. rašoma visa data – metai-mėnuo-diena.
XIV	Gimimo vieta	
V	Turėtojo adresas Gatvė, miestas, regionas, pašto kodas	
VI	Pilietybė	
VII	Turėtojo parašas	
VIII	Licenciją išdavusi kompetentinga institucija Pvz., „Ši CPL(A) išduota remiantis ATPL, kurią išdavė (trečioji šalis)“	
X	Licenciją išdavusio pareigūno parašas ir data	
XI	Licenciją išdavusios kompetentingos institucijos antspaudas arba spaudas	

▼ **M4**

3 puslapis

II	Licencijos pavadinimas, pirminio išdavimo data ir šalies kodas	Vartojamos tos pačios santrumpos kaip FCL dalyje (pvz., PPL(H), ATPL(A) ir kt.). Turi būti naudojamas standartinis datos formatas, t. y. rašoma visa data – metai-mėnuo-diena.
IX	Galiojimas Licencija suteikiamomis teisėmis jos turėtojas gali naudotis tik jei turi galiojantį sveikatos pažymėjimą, susijusį su atitinkama teise. Su savimi būtina turėti dokumentą su nuotrauka, pagal kurį būtų galima nustatyti licencijos turėtojo tapatybę.	Šis dokumentas konkrečiai nenurodytas, bet kitoje nei licenciją išdavusioje valstybėje pakanka paso.
XII	Radiotelefonijos teisės Šios licencijos turėtojas įrodė, kad moka naudotis R/T įranga orlaivyje (nurodyti kalbą (-as)).	
XIII	Pastabos Kalbos įgūdžiai: (kalba (-os) / lygis / galiojimo data)	Čia įrašoma visa papildoma licencijavimo informacija ir teisės, nustatytos ICAO, EB ar ES direktyvose ir (arba) reglamentuose. Įtraukiamas (-i) kalbos įgūdžių patvirtinimas (-ai), lygis ir galiojimo data. LAPL išduodama ne pagal ICAO standartus.

Papildomi puslapiai. Reikalavimai

Licencijos 1, 2 ir 3 puslapiai turi atitikti šiame punkte pateiktą formos pavyzdį. Kompetentinga institucija įtraukia papildomus atskirus puslapius su lentelėmis, kuriose pateikiama bent ši informacija:

- Kvalifikacijos, pažymėjimai, patvirtinimai ir teisės,
- Kvalifikacijų, instruktoriaus ir egzaminuotojo pažymėjimo teisių galiojimo pabaigos datos,
- Egzaminų ir patikrinimų datos,
- Pastabos ir apribojimai (skrydžių vykdymo apribojimai),
- Jei taikoma, egzaminuotojo ir (arba) instruktoriaus pažymėjimo numerio ir parašo laukeliai,
- Santrumpos.

Šie papildomi puslapiai skirti naudoti kompetentingai institucijai arba specialiai įgaliotiems instruktoriams arba egzaminuotojams.

Įrašus apie pirminį kvalifikacijos suteikimą ar pažymėjimo išdavimą įrašo kompetentinga institucija. Įrašus apie kvalifikacijos arba pažymėjimo pratęsimą arba atnaujinimą įrašo kompetentinga institucija arba specialiai įgaliotas instruktorius ar egzaminuotojas.

Skrydžių vykdymo apribojimai įrašomi į pastabų ir apribojimų skiltį šalia atitinkamos apribotos teisės, pvz., IR įgūdžių patikrinimo egzaminas laikytas su antruoju pilotu, mokymo teisės taikomos tik 1 orlaivių tipui.

Kompetentinga institucija gali pašalinti iš licencijos kvalifikacijas, kurių galiojimas nepatvirtintas.

▼ **M1***ARA DALIES VI PRIEDO II priedėlis***Standartinė EASA keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimų forma**

Valstybėje narėje pagal CC dalį išduoti keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimai turi atitikti toliau nurodytas specifikacijas.

1. KELEIVIŲ SALONO ĮGULOS NARIO ATESTACIJOS PAŽYMĖJIMAS Išduotas pagal CC dalį 2. Identifikacinis numeris 3. Pažymėjimą išdavusi valstybė 4. Turėtojo vardas ir pavardė 5. Gimimo data ir vieta 6. Pilietybė 7. Turėtojo parašas 8. Kompetentinga institucija 9. Pažymėjimą išdavusi įstaiga. <i>Oficialus antspaudas, spaudas arba logotipas</i> 10. Pažymėjimą išdavusio pareigūno parašas 11. Išdavimo data 12. Turėtojas gali naudotis keleivių salono įgulos nario teisėmis komercinio oro transporto orlaiviuose tik jei atitinka CC dalyje nustatytus nepertraukiamojo tinkamumo ir galiojančių orlaivio tipo kvalifikacijų reikalavimus. EASA 142 forma, 1 leidimas.
--

Nurodymai

▼ **M3**

- a) Į keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimą įtraukiami visi EASA 142 formoje nurodyti punktai pagal toliau pateiktus 1–12 punktus.
- b) Pažymėjimo dydis yra 105 mm × 74 mm (viena aštuntoji A4 formato puslapio) arba 85 mm × 54 mm, ir naudojama tokia medžiaga, kurioje negalima nieko keisti ar trinti arba tai lengvai matyti.

▼ **M1**

- c) Dokumentas išspausdinamas anglų kalba ir tomis kalbomis, kurias kompetentinga institucija laiko tinkamomis.
- d) Dokumentą išduoda kompetentinga institucija arba organizacija, patvirtinta išduoti keleivių salono įgulos narių atestacijos pažymėjimus. Pastaruoju atveju pateikiama nuoroda į valstybės narės kompetentingos institucijos patvirtinimą.
- e) Keleivių salono įgulos nario atestacijos pažymėjimas pripažįstamas visose valstybėse narėse ir dirbant kitoje valstybėje narėje šio dokumento pakeisti nereikia.

- 1 punktas.: Pavadinimas „KELEIVIŲ SALONO ĮGULOS NARIO ATESTACIJOS PAŽYMĖJIMAS“ ir nuoroda į CC dalį.
- 2 punktas.: Pažymėjimo identifikacinis numeris prasideda valstybės narės JT kodu, po kurio nurodomi bent du paskutiniai išdavimo metų skaitmenys ir atskiras identifikacinis kodas (numeris) pagal kompetentingos institucijos nustatytą kodą (pvz., BE-08-xxxx).
- 3 punktas.: Valstybė narė, kurioje išduotas pažymėjimas.
- 4 punktas.: Oficialiame turėtojo tapatybės dokumente nurodytas visas asmenvardis (vardas ir pavardė).

▼ M1

5 ir 6 punktai.: Oficialiame turėtojo tapatybės dokumente nurodyta gimimo data bei vieta ir pilietybė.

7 punktas.: Turėtojo parašas.

▼ M3

8 punktas.: Įrašomi valstybės narės, kurioje išduotas pažymėjimas, kompetentingos institucijos atpažinties duomenys ir pateikiamas visas kompetentingos institucijos pavadinimas, pašto adresas, oficialus antspaudas, spaudas ir, jei taikoma, logotipas.

▼ M4

9 punktas.: „Jei kompetentinga institucija yra pažymėjimą išdavusi įstaiga, įrašomi žodžiai „kompetentinga institucija“ ir uždedamas oficialus antspaudas, spaudas arba logotipas. Tik šiuo atveju kompetentinga institucija gali nustatyti, ar jos oficialus antspaudas, spaudas arba logotipas turi būti pateiktas ir 8 punkte.“

▼ M1

10 punktas.: Pažymėjimą išdavusios įstaigos vardu veikiančio pareigūno parašas.

11 punktas.: Data rašoma standartiniu formatu, t. y. visi metų skaitmenys, mėnuo, diena (pvz., 2008 02 22).

12 punktas.: Tas pats sakinytis anglų kalba ir tikslus viso jo vertimas į kitas kalbas, kurias kompetentinga institucija laiko tinkamomis.

ARA DALIES VI PRIEDO III priedėlis

PATVIRTINTŲ MOKYMO ORGANIZACIJŲ (ATO) PAŽYMĖJIMAS

Europos Sąjunga (*)

Kompetentinga institucija

PATVIRTINTOS MOKYMO ORGANIZACIJOS PAŽYMĖJIMAS

[PAŽYMĖJIMO NUMERIS/IDENTIFIKACINIS KODAS]

Pagal Komisijos reglamentą (ES) Nr. 1178/2011 ir atsižvelgdama į toliau nurodytas sąlygas, [kompetentinga institucija] patvirtina, kad

[MOKYMO ORGANIZACIJOS PAVADINIMAS]

[MOKYMO ORGANIZACIJOS ADRESAS]

kaip pagal ORA dalį sertifikuota mokymo organizacija turi teisę pagal FCL dalį rengti mokymo kursus, įskaitant FSTD naudojimą, kaip nurodyta pridėtame mokymo kurso patvirtinime.

SĄLYGOS

Šiuo pažymėjimu suteikiama teisė naudotis tik pridėtame mokymo kurso patvirtinimo dokumente nurodytomis teisėmis rengti mokymo kursus, įskaitant FSTD naudojimą, kaip nurodyta pridėtame mokymo kurso patvirtinime.

Šis pažymėjimas galioja tol, kol patvirtinta organizacija atitinka ORA ir FCL dalių reikalavimus ir kitas taikomas taisykles.

Laikantis pirmiau nurodytų sąlygų šis pažymėjimas galioja, jei jo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas kitu, apribotas, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo panaikintas.

Išdavimo data

Parašas

[Kompetentinga institucija]

(*) ES nepriklausančios valstybės atveju žodžiai „Europos Sąjunga“ išbraukiami.
EASA 143 FORMA, 1 leidimas, 1 p. iš 2 psl.

PATVIRTINTOS MOKYMO ORGANIZACIJOS PAŽYMĖJIMAS
MOKYMO KURSO PATVIRTINIMAS

Priedas prie ATO pažymėjimo Nr.

[PAŽYMĖJIMO NUMERIS/IDENTIFIKACINIS KODAS]

[MOKYMO ORGANIZACIJOS PAVADINIMAS]

įgijo teisę pagal FCL dalį rengti ir vykdyti toliau nurodytus mokymo kursus ir naudoti toliau nurodytus FSTD:

Mokymo kursas	Naudojamas (-i) FSTD, įskaitant raidinį kodą ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Kaip nurodyta kvalifikacijos pažymėjime.

Šis mokymo kurso patvirtinimas galioja tol, kol:

- a) ATO pažymėjimo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas kitu, apribotas, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo panaikintas ir
- b) visi skrydžiai vykdomi laikantis ORA ir FCL dalių, kitų taikomų taisyklių ir, jei taikoma, ORA dalyje reikalaujamuose organizacijos dokumentuose nustatytos tvarkos.

Išdavimo data

Parašas: [kompetentinga institucija]

Valstybės narės/EASA vardu

EASA 143 FORMA, 1 leidimas, 2 p. iš 2 psl.

▼ M1*ARA DALIES VI PRIEDO IV priedėlis***IMITUOJAMO SKRYDŽIO TRENIRUOKLIO KVALIFIKACIJOS
PAŽYMĖJIMAS****Ivadas**

FSTD kvalifikacijos pažymėjimui naudojama EASA 145 forma. Šiame dokumente pateikiama FSTD specifikacija, įskaitant bet kokią (-ius) apribojimą (-us) ir specialų įgaliojimą (-us) arba patvirtinimą (-us), taikomą (-us) atitinkamam FSTD. Kvalifikacijos pažymėjimas išspausdinamas anglų kalba ir bet kokia (-iomis) kita (-omis) kompetentingos institucijos nustatyta (-omis) kalba (-omis).

Konvertuojamiesiems FSTD reikia atskiros kiekvieno orlaivio tipo kvalifikacijos pažymėjimo. Įvairiems viename FSTD įtaisytams varikliams ir įrangai atskirų kvalifikacijos pažymėjimų nereikia. Kiekvienas kvalifikacijos pažymėjimas turi turėti serijos numerį, prieš kurį nurodytas konkrečiai tą FSTD žymintis raidinis kodas. Tai turi būti specialus pažymėjimą išdavusios kompetentingos institucijos raidinis kodas.

Europos Sąjunga (*)
Kompetentinga institucija

IMITUOJAMO SKRYDŽIO TRENIRUOKLIO KVALIFIKACIJOS PAŽYMĖJIMAS

IDENTIFIKACINIS KODAS

Pagal Komisijos reglamentą (ES) Nr. 1178/2011 ir atsižvelgdama į toliau nurodytas sąlygas [kompetentinga institucija] patvirtina, kad

FSTD (TIPAS IR RAIDINIS KODAS),

esantis [ORGANIZACIJOS PAVADINIMAS ir ADRESAS]

atitinka OR dalyje nustatytus kvalifikacijos reikalavimus pridėtoje FSTD specifikacijoje nurodytomis sąlygomis.

Šis kvalifikacijos pažymėjimas galioja, jei FSTD ir šio kvalifikacijos pažymėjimo turėtojas atitinka taikomas OR dalies reikalavimus ir šio pažymėjimo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas kitu, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo panaikintas.

Išdavimo data:

Parašas:

(*) ES nepriklausančios valstybės atveju žodžiai „Europos Sąjunga“ išbraukiami.
EASA 145 forma, 1 leidimas, 1 p. iš 2 psl.

[kompetentinga institucija]

FSTD KVALIFIKACIJOS PAŽYMĖJIMAS [Identifikacinis kodas]

FSTD SPECIFIKACIJOS

- A. Orlaivio tipas arba variantas
- B. FSTD kvalifikacijos lygis
- C. Pirminis informacinis dokumentas
- D. Vaizdo sistema
- E. Judesio sistema
- F. Įtaisyta variklis
- G. Įtaisyta prietaisas
- H. Įtaisyta ACAS
- I. Vėjo poslinkis
- J. Papildomi pajėgumai
- K. Apribojimai

L. Rekomendacinė informacija mokymo, egzaminavimo ir tikrinimo klausimais

CAT I	RVR	m	DH	ft	
CAT II	RVR	m	DH	ft	
CAT III	RVR	m	DH	ft	
(mažiausias minimumas)					
LVTO	RVR	m			
Atnaujinimas					
IFR mokymas/patikra					/
Tipo kvalifikacija					
Kvalifikacijos patikrinimai					
Su autopilotu sujungtas artėjimas tūpti					
Automatinis tūpimas/riedėjimo krypties valdymas					/
ACAS I/II					/
Vėjo poslinkio įspėjimo sistema/prognozuojamasis vėjo poslinkis					/
WX radaras					
HUD/HUGS					/
FANS					
GPWS/EGPWS					/
ETOPS galimybė					
GPS					
Kita					

Išdavimo data

Parašas.....

Valstybės narės/EASA vardu

EASA 145 forma, 1 leidimas, 2 p. iš 2 psl.

▼ **M3***ARA DALIES VI PRIEDO V priedėlis***AVIACIJOS MEDICINOS CENTRŲ (AeMC) PAŽYMĖJIMAS****Europos Sąjunga ⁽¹⁾****Kompetentinga institucija****AVIACIJOS MEDICINOS CENTRO PAŽYMĖJIMAS**

IDENTIFIKACINIS KODAS:

Pagal Komisijos reglamentą (ES) Nr. 1178/2011 ir atsižvelgdama į toliau nurodytas sąlygas, [kompetentinga institucija] patvirtina, kad

[ORGANIZACIJOS PAVADINIMAS]

[ORGANIZACIJOS ADRESAS]

yra pagal ORA dalį patvirtintas aviacijos medicinos centras, turintis pridėtose patvirtinimo sąlygose nurodytas teises ir vykdančias tose sąlygose nurodytos srities veiklą.

SĄLYGOS

1. Šis pažymėjimas taikomas tik patvirtintos mokymo organizacijos vadovo patvirtinimo skyriuje nurodytoje srityje.
2. Naudojantis šiuo pažymėjimu būtina laikytis ORA dalyje reikalaujamuose organizacijos dokumentuose nurodytos tvarkos.
3. Šis pažymėjimas galioja, jei laikomasi ORA dalies reikalavimų ir jei jo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas kitu, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo panaikintas.

Išdavimo data Parašas

⁽¹⁾ ES nepriklausančios valstybės atveju žodžiai „Europos Sąjunga“ išbraukiami.
EASA 146 forma, 1 leidimas.

▼ M1

ARA DALIES VI PRIEDO VI priedėlis

▼ M3

(TUŠČIAS PUSLAPIS)

ARA DALIES VI PRIEDO VII priedėlis

AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJŲ (AME) PAŽYMĖJIMAS

**Europos Sąjunga (*)
Kompetentinga institucija**

AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJO PAŽYMĖJIMAS

[PAŽYMĖJIMO NUMERIS/IDENTIFIKACINIS KODAS]

Pagal Komisijos reglamentą (ES) Nr. 1178/2011 ir atsižvelgdama į toliau nurodytas sąlygas, [kompetentinga institucija] patvirtina, kad

[AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJO VARDAS IR PAVARDĖ]

[AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJO ADRESAS]

yra aviacijos medicinos gydytojas.

SĄLYGOS

1. Šiuo AME pažymėjimu suteikiama teisė naudotis tik jo priede nurodytomis teisėmis.
2. Naudojantis šiuo pažymėjimu privaloma laikytis MED dalyje nurodytų įgyvendinimo taisyklių ir procedūrų.
3. Šis pažymėjimas galioja trejus metus iki [mmmm mm dd (**)], jei laikomasi MED dalies reikalavimų, nebent pažymėjimo atsisakyta, jis pakeistas kitu, jo galiojimas sustabdytas arba jis panaikintas.

Išdavimo data [mmmm mm dd]

Parašas [kompetentinga institucija]

(*) ES nepriklausančios valstybės atveju žodžiai „Europos Sąjunga“ išbraukiami.

(**) Galiojimo pabaigos data (metai, mėnuo, diena)

AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJO PAŽYMĖJIMAS

Priedas prie AME pažymėjimo Nr.

TEISĖS IR VEIKLOS SRITIS

[Aviacijos medicinos gydytojo vardas, pavardė ir akademinis laipsnis] suteikta (-os) teisė (-ės) atlikti aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus toliau lentelėje nurodytiems sveikatos pažymėjimams išduoti toje lentelėje nurodytais tikslais.

LAPL	[taip/data]
2 klasė	[taip/data]
1 klasė. Pratęsimas/atnaujinimas	[taip/data]/[ne]

Išdavimo data [mmmm mm dd]

Parašas [kompetentinga institucija]

▼ **M7***VI priedo (ARA dalies) VIII priedėlis***Mokymo programos patvirtinimas**

deklaruotoji mokymo organizacija (DTO)

Europos Sąjunga (*)

Kompetentinga institucija

*Išduodančioji institucija:**DTO pavadinimas:**DTO registravimo numeris:**Patvirtinta (-os) mokymo programa (-os):*

Egzaminuotojo kvalifikacijos standartizavimas – FE(S), FIE(S), FE(B), FIE(B) (**)

Egzaminuotojo kvalifikacijos kėlimo seminaras – FE (S), FIE (S) ir FIE (B), FI (B) (**)

*Dokumento nuoroda:**Pastabos*

Nurodytoji kompetentinga institucija patikrina nurodytą (-as) mokymo programą (-as) ir nustatė, kad ji (jos) atitinka Komisijos reglamento (ES) Nr. 1178/2011 I priedo (FCL dalies) reikalavimus.

*Išdavimo data:**Pasirašė: [kompetentinga institucija]*

(*) ES nepriklausančios valstybės atveju žodžiai „Europos Sąjunga“ išbraukiami.

(**) Prireikus pataisyti.

EASA forma XXX 1 leidimas – 1/1 psl.

▼ **M1***VII PRIEDAS***ĮGULOS NARIAMS TAIKOMI ORGANIZACIJŲ REIKALAVIMAI****[ORA DALIS]****GEN SKYRIUS*****BENDRIEJI REIKALAVIMAI******I SKIRSNIS******Bendrosios nuostatos*****ORA.GEN.105 Kompetentinga institucija**

a) Šioje dalyje kompetentinga institucija:

1. prižiūrinti organizacijas, kurioms taikoma sertifikavimo prievolė, yra:

- i) jei tai organizacijos, kurių pagrindinė verslo vieta yra valstybėje narėje, – tos valstybės narės paskirta institucija;
- ii) jei tai organizacijos, kurių pagrindinė verslo vieta yra trečiojoje šalyje, – agentūra;

2. prižiūrinti FSTD, yra:

i) agentūra, jei FSTD:

— yra ne valstybių narių teritorijoje arba

— yra valstybių narių teritorijoje, bet juos eksploatuoja organizacijos, kurių pagrindinė verslo vieta yra trečiojoje šalyje;

ii) jei FSTD yra valstybių narių teritorijoje ir juos eksploatuoja organizacijos, kurių pagrindinė verslo vieta yra valstybėje narėje, – valstybės narės, kurioje yra šios organizacijos pagrindinė verslo vieta, paskirta institucija arba agentūra, jei to paprašė susijusi valstybė narė.

b) Kai ne valstybių narių teritorijoje esanti FSTD eksploatuoja valstybės narės sertifikuota organizacija, agentūra šiam FSTD suteikia kvalifikaciją kartu su tą FSTD eksploatuojančią organizaciją sertifikavusia valstybe nare.

ORA.GEN.115 Prašymas išduoti organizacijos pažymėjimą

a) Prašymas išduoti organizacijos pažymėjimą arba keisti esamą pažymėjimą pateikiamas kompetentingos institucijos nustatyta forma ir jos nurodytu būdu, atsižvelgiant į taikomus Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių reikalavimus.

b) Prašymo išduoti pirminį pažymėjimą teikėjai kompetentingai institucijai pateikia dokumentus, rodančius, kaip jie vykdydys Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių reikalavimus. Šiuose dokumentuose nurodoma procedūra, kaip bus atliekami pakeitimai, kuriems nereikia išankstinio patvirtinimo, ir kaip apie juos bus pranešama kompetentingai institucijai.

ORA.GEN.120 Atitikties užtikrinimo priemonės

a) Agentūros priimtoms AMC alternatyvias atitikties užtikrinimo priemonės organizacija gali taikyti siekdama užtikrinti atitiktį Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms.

▼ M1

- b) Jei organizacija nori taikyti alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones, prieš įgyvendindama šias priemones ji kompetentingai institucijai pateikia išsamų alternatyvių atitikties užtikrinimo priemonių aprašą. Į aprašą įtraukiami visi galintys būti svarbūs vadovų arba procedūrų patikslinimai ir vertinimas, kuriuo įrodoma, kad įvykdyti Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių reikalavimai.

Organizacija gali įgyvendinti šias alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones tik jei prieš tai jas patvirtino kompetentinga institucija ir tik gavusi ARA.GEN.120 dalies d punkte nurodytą pranešimą.

ORA.GEN.125 Organizacijos patvirtinimo sąlygos ir teisės

Sertifikuota organizacija turi laikytis prie organizacijos pažymėjimo pridėtose patvirtinimo sąlygose apibrėžtos taikymo srities ir teisių.

ORA.GEN.130 Organizacijų pakeitimai

- a) Bet kokiam pakeitimui, kuris turi įtakos:

1. pažymėjimo taikymo sričiai arba organizacijos patvirtinimo sąlygoms, arba
2. bet kokioms organizacijos valdymo sistemos, kurios reikalaujama ORA.GEN.200 dalies a punkto 1 ir 2 papunkčiuose, nuostatomis,

reikia išankstinio kompetentingos institucijos patvirtinimo.

- b) Dėl bet kokie pakeitimo, kuriam pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisykles reikia išankstinio patvirtinimo, organizacija turi pateikti prašymą ir gauti kompetentingos institucijos išduotą patvirtinimą. Prašymas pateikiamas prieš įgyvendinant tokį pakeitimą, kad kompetentinga institucija galėtų nustatyti, ar tebesilaikoma Reglamento (EB) Nr. 216/2008 bei jo įgyvendinimo taisyklių, ir, jei reikia, iš dalies pakeisti organizacijos pažymėjimą ir atitinkamas prie jo pridėtas patvirtinimo sąlygas.

Organizacija kompetentingai institucijai pateikia visus reikalingus dokumentus.

Pakeitimas įgyvendinamas tik gavus oficialų kompetentingos institucijos patvirtinimą pagal ARA.GEN.330 dalį.

Įgyvendindama tokius pakeitimus, organizacija laikosi kompetentingos institucijos nurodytų taikytinų sąlygų.

- c) Visi pakeitimai, kuriems nereikia išankstinio patvirtinimo, tvarkomi ir apie juos pranešama kompetentingai institucijai, kaip nustatyta kompetentingos institucijos pagal ARA.GEN.310 dalies c punktą patvirtintoje procedūroje.

ORA.GEN.135 Nepertraukiamasis galiojimas

- a) Organizacijos pažymėjimas galioja, jei:

1. organizacija tebevykdo atitinkamus Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių reikalavimus atsižvelgdama į ORA.GEN.150 dalyje nurodytas su pažeidimais susijusių veiksmų įgyvendinimo nuostatas;
2. kompetentingai institucijai suteikta ORA.GEN.140 dalyje apibrėžta prieiga prie organizacijos infrastruktūros siekiant nustatyti, ar tebevykdomi atitinkami Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių reikalavimai, ir
3. jo nebuvo atsisakyta arba jis nebuvo panaikintas.

- b) Panaikintas arba atsisakytas pažymėjimas nedelsiant grąžinamas kompetentingai institucijai.

▼ M1**ORA.GEN.140 Prieiga**

Siekdama nustatyti, ar laikomasi atitinkamų Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių reikalavimų, organizacija suteikia prieigą prie bet kurio įrenginio, orlaivio, dokumento, įrašų, duomenų, tvarkos arba bet kurių kitų su jos sutartine arba nesutartine veikla, kuriai taikoma sertifikavimo prievolė, susijusių dokumentų bet kuriam asmeniui, kurį įgaliojo:

- a) ORA.GEN.105 dalyje apibrėžta kompetentinga institucija arba
- b) pagal ARA.GEN.300 dalies d ir e punktų arba ARO.RAMP skyriaus nuostatas veikianti institucija.

ORA.GEN.150 Pažeidimai

Gavusi pranešimą apie pažeidimus, organizacija:

- a) nustato pagrindinę neatitikties priežastį;
- b) parengia taisomųjų veiksmų planą ir
- c) kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad taisomieji veiksmai įgyvendinti per ARA.GEN.350 dalies d punkte nustatytą su ta institucija sutartą laikotarpį.

ORA.GEN.155. Neatidėliotinas reagavimas į saugos problemą

Organizacija įgyvendina:

- a) bet kokias saugos priemones, kurių imtis įpareigojo kompetentinga institucija pagal ARA.GEN.135 dalies c punktą, ir
- b) visą svarbią privalomą agentūros pateiktą saugos informaciją, įskaitant tinkamumo skraidyti nurodymus.

ORA.GEN.160 Įvykių pranešimai

- a) Organizacija kompetentingai institucijai ir bet kuriai kitai organizacijai, kurią informuoti reikalauja vežėjo valstybė, praneša apie avariją, pavojingą incidentą ar įvykį, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 996/2010 ⁽¹⁾ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2003/42/EB ⁽²⁾.

▼ M2

- b) Nepažeisdama a punkto, organizacija kompetentingai organizacijai ir už orlaivio projektą atsakingai organizacijai praneša apie bet kokį incidentą, veikimo sutrikimą, techninį defektą, techninių apribojimų viršijimą ir įvykius, dėl kurių galėtų išryškėti netiksliai, neišsami arba neaiški pagal Komisijos reglamentą (ES) Nr. 748/2012 ⁽³⁾ nustatytuose tinkamumo naudoti duomenyse pateikta informacija, arba kitas neįprastas aplinkybes, dėl kurių kilo arba gali kilti pavojus saugiam orlaivio naudojimui, bet kurios avarijos arba pavojingo incidento nesukėlė.

▼ M1

- c) Nepažeidžiant Reglamento (ES) Nr. 996/2010, Direktyvos 2003/42/EB, Komisijos reglamento (EB) Nr. 1321/2007 ⁽⁴⁾ ir Komisijos reglamento (EB) Nr. 1330/2007 ⁽⁵⁾, a ir b punktuose nurodytos ataskaitos pateikiamos kompetentingos institucijos nustatyta forma ir būdu ir jose pateikiama visa susijusi informacija apie organizacijai žinomas aplinkybes.
- d) Ataskaitos pateikiamos kiek įmanoma greičiau, tačiau bet kuriuo atveju per 72 val. nuo to laiko, kai organizacija nustato aplinkybes, su kuriomis susijusi ši ataskaita, nebent tai neįmanoma dėl išskirtinių aplinkybių.

⁽¹⁾ OL L 295, 2010 11 12, p. 35.

⁽²⁾ OL L 167, 2003 7 4, p. 23.

⁽³⁾ OL L 224, 2012 8 21, p. 1.

⁽⁴⁾ OL L 294, 2007 11 13, p. 3.

⁽⁵⁾ OL L 295, 2007 11 14, p. 7.

▼ M1

- e) Jei taikoma, organizacija parengia tolesnių veiksmų ataskaitą, kurioje pateikia informaciją apie veiksmus, kurių ji ketina imtis siekdama išvengti panašių įvykių ateityje, kai tik nustato šiuos veiksmus. Ši ataskaita pateikiama kompetentingos institucijos nustatyta forma ir būdu.

II SKIRSNIS**Valdymas****ORA.GEN.200 Valdymo sistema**

- a) Organizacija sukuria, įdiegia ir prižiūri valdymo sistemą, apimančią:
1. aiškiai apibrėžtą atsakomybę ir atskaitomybę visoje organizacijoje, įskaitant tiesioginę su sauga susijusių atsakingo vadovo atskaitomybę;
 2. bendro organizacijos požiūrio į saugą ir saugos principų, vadinamosios saugos politikos, aprašą;
 3. su organizacijos veikla susijusių aviacijos saugos pavojų nustatymą, jų vertinimą ir susijusios rizikos valdymą, įskaitant šios rizikos mažinimo veiksmus ir jų veiksmingumo tikrinimą;
 4. darbuotojų mokymo ir kompetencijos, kurie reikalingi jiems pavestoms užduotims atlikti, užtikrinimą;
 5. pagrindinių visos valdymo sistemos procesų dokumentavimą, įskaitant darbuotojų informavimo apie jų pareigas procesą ir dalinio šių dokumentų keitimo tvarką;
 6. organizacijos atitikties susijusiems reikalavimams stebėsenos funkciją. Atitikties stebėseną apima grįžtamosios informacijos apie pažeidimus teikimo atsakingam vadovui sistema, kuria užtikrinamas veiksmingas reikiamų taisomųjų veiksmų įgyvendinimas, ir
 7. bet kokius papildomus atitinkamuose šios dalies skyriuose arba kitose taikytinose dalyse nurodytus reikalavimus.
- b) Ši valdymo sistema turi atitikti organizacijos dydį ir jos veiklos pobūdį bei sudėtingumą, atsižvelgiant į šiai veiklai būdingus pavojus ir susijusią riziką.

▼ M4

- c) Nepaisant a) punkto, organizacijos, rengiančios mokymo kursus tik LAPL, PPL, SPL ar BPL ir susijusioms kvalifikacijoms ar pažymėjimams gauti, a) punkto 3 ir 6 papunkčiuose nustatyta saugos rizikos valdymo ir atitikties stebėseną gali būti vykdoma atliekant vidinį organizacijos patikrinimą, kuris turi būti atliekamas ne rečiau kaip vieną kartą per kalendorinius metus. Organizacija šio patikrinimo rezultatus nedelsdama praneša kompetentingai institucijai.

▼ M1**ORA.GEN.205 Pagal rangos sutartis atliekama veikla**

- a) Pagal rangos sutartis atliekama veikla apima visą į organizacijos patvirtinimo taikymo sritį patenkančią veiklą, kurią atlieka kita organizacija, kuri yra pati sertifikuota vykdyti šią veiklą arba, jei ji nesertifikuota, dirbanti pagal rangos paslaugas užsakiusios organizacijos patvirtinimą. Organizacija užtikrina, kad, sudarant sutartį dėl bet kurios jos veiklos dalies arba perkant šią veiklos dalį, paslauga arba produktas, dėl kurio (-ios) sudaroma sutartis arba kuris (-i) perkamas (-a), atitiktų taikomus reikalavimus.
- b) Kai sertifikuota organizacija pagal rangos sutartį bet kurią savo veiklos dalį paveda atlikti organizacijai, kuri nėra sertifikuota pagal šią dalį vykdyti tokios veiklos, rangos paslaugas teikianti organizacija veikia pagal jas užsakiusios organizacijos patvirtinimą. Rangos paslaugas užsakiusi organizacija užtikrina, kad kompetentingai institucijai būtų suteikta prieiga prie rangos paslaugas teikiančios organizacijos, siekiant nustatyti, ar tebesilaikoma taikomų reikalavimų.

ORA.GEN.210 Reikalavimai darbuotojams

- a) Organizacija paskiria atsakingą vadovą, kuris įgaliojamas užtikrinti, kad visą veiklą būtų galima finansuoti ir vykdyti pagal taikomus reikalavimus. Atsakingas vadovas atsako už veiksmingos valdymo sistemos sukūrimą ir priežiūrą.

▼ M1

- b) Organizacija paskiria asmenį arba asmenų grupę, kuriems pavesta užtikrinti, kad organizacija nuolat laikytųsi taikomų reikalavimų. Šis (-ie) asmuo (-enys) galutinai atsiskaito atsakingam vadovui.
- c) Organizacija turi turėti pakankamai kvalifikuotų darbuotojų, kad suplanuota veikla ir užduotys būtų vykdomos pagal taikomus reikalavimus.
- d) Kad galėtų įrodyti atitiktį c punkto reikalavimams, organizacija saugo atitinkamos patirties, kvalifikacijos ir mokymo įrašus.
- e) Organizacija užtikrina, kad visi darbuotojai žinotų su jų pareigų vykdymu susijusias taisykles ir tvarką.

ORA.GEN.215 Įrangos reikalavimai

Organizacija turi turėti įrangą, kurios reikia visoms suplanuotoms užduotims ir veiklai vykdyti ir valdyti pagal taikomus reikalavimus.

ORA.GEN.220 Įrašų saugojimas

- a) Organizacija sukuria įrašų saugojimo sistemą, kurią taikant galima tinkamai saugoti ir patikimai atsekti visą vykdytą veiklą ir kuri pirmiausia apima visus ORA.GEN.200 dalyje nurodytus elementus.
- b) Įrašų forma nurodoma organizacijos tvarkoje.
- c) Įrašai saugomi taip, kad būtų užtikrinama apsauga nuo pažeidimo, keitimo ir vagystės.

ATO SKYRIUS***PATVIRTINTOS MOKYMO ORGANIZACIJOS******I SKIRSNIS******Bendrosios nuostatos*****ORA.ATO.100 Taikymo sritis**

Šiame skyriuje nustatomi reikalavimai, kuriuos turi įvykdyti organizacijos, rengiančios mokymus pilotų licencijoms ir susijusioms kvalifikacijoms bei pažymėjimams gauti.

ORA.ATO.105 Taikymas

- a) Prašymo išduoti patvirtintos mokymo organizacijos (ATO) pažymėjimą teikėjai kompetentingai institucijai pateikia:

1. šią informaciją:

- i) mokymo organizacijos pavadinimą ir adresą;
- ii) numatomą veiklos pradžios datą;
- iii) mokymo vadovo, skrydžio instruktoriaus (-ių), imituojamo skrydžio treniruoklių instruktorių ir teorinių žinių instruktoriaus (-ių) asmens duomenis ir kvalifikaciją;
- iv) aerodromo (-ų) ir (arba) skrydžių erdvės dalies (-ių), kuriuose ketinama vykdyti mokymą, pavadinimą (-us) ir adresą (-us);
- v) orlaivių, kuriuos ketinama naudoti per mokymą, sąrašą, įskaitant jų grupę, klasę arba tipą, registracijos numerį, savininkus ir, jei taikoma, tinkamumo skraidyti pažymėjimo kategoriją;
- vi) jei taikoma, imituojamo skrydžio treniruoklių (FSTD), kuriuos mokymo organizacija ketina naudoti, sąrašą;

▼ M1

vii) mokymo, kurį mokymo organizacija pageidauja rengti, tipą ir atitinkamą mokymo programą ir

2. skrydžių vykdymo ir mokymo vadovus.

b) Lakūnų bandytojų mokymo organizacijos. Nepaisydamos a punkto 1 papunkčio iv ir v papunkčių, lakūnų bandytojų mokymus rengiančios mokymo organizacijos pateikia tik:

1. pagrindinių aerodromų ir (arba) skrydžių erdvės dalies (-ių), kuriuose ketinama vykdyti mokymą, pavadinimą (-us) ir adresą (-us) ir

2. orlaivių, kuriuos ketinama naudoti per lakūnų bandytojų mokymą, tipų arba kategorijų sąrašą.

c) Jei pažymėjimas keičiamas, prašymo teikėjai kompetentingai institucijai pateikia atitinkamas a punkte nurodytos informacijos ir dokumentų dalis.

ORA.ATO.110 Reikalavimai darbuotojams

a) Paskiriamas mokymo vadovas. Mokymo vadovas turi turėti didelę instruktoriaus patirtį su ATO rengiamu mokymu susijusiose srityse ir gebėti tinkamai vadovauti.

b) Mokymo vadovo atsakomybės sritys, be kitų, yra šios:

1. užtikrinti, kad rengiamas mokymas atitiktų FCL dalį, o jei tai lakūnų bandytojų mokymas – kad būtų vykdomi atitinkami 21 dalies reikalavimai ir parengta mokymo programa;

2. užtikrinti pakankamą skrydžio mokymo orlaivių arba imituojamo skrydžio treniruoklių (FSTD) ir teorijos mokymo integraciją ir

3. stebėti atskirų mokinių pažangą.

c) Teorinių žinių instruktoriai turi turėti:

1. praktinių aviacijos žinių su rengiamu mokymu susijusiose srityse ir būti baigę mokymo metodų mokymo kursą arba

2. teorijos mokymo ankstesnės patirties ir tinkamų teorinių žinių temą, kuria rengs teorijos mokymą.

d) Skrydžio instruktoriai ir imituojamo skrydžio treniruoklių instruktoriai turi turėti FCL dalyje reikalaujamas jų rengiamo mokymo tipą atitinkančias kvalifikacijas.

ORA.ATO.120 Įrašų saugojimas**▼ M7**

Šie įrašai saugomi per visą mokymo kursą ir trejus metus nuo mokymo pabaigos:

▼ M1

a) išsami informacija apie kiekvieno mokinio antžeminį, skrydžio ir imituojamo skrydžio mokymą;

b) instruktorių teikiamos išsamios ir reguliarios pažangos ataskaitos, įskaitant vertinimus, ir reguliari skrydžio bandymų pažanga ir antžeminių egzaminų rezultatai ir

c) informacija apie mokinių licencijas ir susijusias kvalifikacijas bei pažymėjimus, įskaitant sveikatos pažymėjimų ir kvalifikacijų galiojimo pabaigos datas.

▼ M1**ORA.ATO.125 Mokymo programa**

- a) Parengiama kiekvieno siūlomo kurso tipo mokymo programa.
- b) Mokymo programa turi atitikti FCL dalies reikalavimus ir, jei rengiamas lakūnų bandytojų mokymas, – atitinkamus 21 dalies reikalavimus.

ORA.ATO.130 Mokymo vadovas ir skrydžių vykdymo vadovas

- a) ATO parengia ir prižiūri mokymo ir skrydžių vykdymo vadovus, kuriuose pateikiama informacija ir nurodymai, kuriais vadovaudamiesi darbuotojai galėtų vykdyti savo pareigas, o mokiniai galėtų remtis norėdami laikytis kurso reikalavimų.
- b) ATO darbuotojams ir, jei taikoma, mokiniams pateikia mokymo vadove, skrydžių vykdymo vadove ir ATO patvirtinimo dokumentuose pateiktą informaciją.
- c) Lakūnų bandytojų mokymą rengiančių ATO skrydžių vykdymo vadovas turi atitikti 21 dalyje nustatytus skrydžio bandymų vadovui taikomus reikalavimus.
- d) Skrydžių vykdymo vadove pateikiamos skrydžio instruktorių skrydžio laiko apribojimo schemas, įskaitant didžiausią skrydžio valandų skaičių, didžiausią tarnybinio skrydžio valandų skaičių ir mažiausią poilsio laiką tarp mokymo pareigų vykdymo pagal ORO dalį.

ORA.ATO.135 Mokiejiai orlaiviai ir FSTD**▼ M5**

- a) ATO turi naudoti mokomųjų orlaivių arba FSTD, kuriuose būtų įrengta rengiamiems kursams tinkama įranga, parką.

▼ M1

- b) ATO rengia mokymo kursus naudodama FSTD tik kompetentingai institucijai įrodžiusi:
 1. kad FSTD specifikacijos atitinka su jais susijusią mokymo programą;
 2. kad naudojami FSTD atitinka susijusius FCL dalies reikalavimus;
 3. jei naudojami viso skrydžio imituokliai (FFS), kad FFS pakankamai atitinka susijusį orlaivio tipą, ir
 4. kad įdiegė sistemą, pagal kurią tinkamai stebimi FSTD pakeitimai ir užtikrinama, kad tie pakeitimai nepaveiktų mokymo programos tinkamumo.
- c) Jei per įgūdžių patikrinimą naudojamo orlaivio tipas skiriasi nuo vizualiojo skrydžio mokymui naudojamo FFS, didžiausias įskaitymas yra toks, koks suteiktas atitinkamos skrydžio mokymo programos lėktuvų skrydžio ir navigacijos procedūrų treniruokliui II (FNPT II) ir sraigtasparnių FNPT II/III.
- d) Lakūnų bandytojų mokymo organizacijos. Per lakūnų bandytojų mokymą naudojamame orlaivyje turi būti atsižvelgiant į mokymo tikslą tinkamai įrengtos skrydžio bandymų priemonės.

ORA.ATO.140 Aerodromai ir skrydžių erdvės dalys

Per skrydžio mokymą orlaiviu ATO naudoja aerodromus arba skrydžių erdvės dalis, turinčias infrastruktūrą ir charakteristikas, kurių reikia mokyti atitinkamų manevrų pagal vykdomą mokymo kursą ir naudojamo orlaivio kategoriją bei tipą.

▼ M2**ORA.ATO.145. Būtinios mokymo sąlygos**

- a) ATO užtikrina, kad mokiniai įvykdytų visas būtinias mokymo sąlygas, nustatytas medicinos reikalavimų dalyje, FCL dalyje ir, jei taikoma, apibrėžtus pagal Reglamentą (ES) Nr. 748/2012 nustatytų tinkamumo naudoti duomenų privalomoje dalyje.
- „b) Jei ATO rengia lakūnų bandytojų mokymą, mokiniai turi įvykdyti visas būtinias pagal Reglamentą (ES) Nr. 748/2012 nustatytas mokymo sąlygas.“

▼ M1**ORA.ATO.150 Mokymas trečiosiose šalyse**

Jei ATO yra patvirtinta rengti skrydžių pagal prietaisus kvalifikacijų (IR) mokymo kursą trečiosiose šalyse:

- a) į mokymo programą įtraukiami aklimatizacijos skrydžiai vienoje iš valstybių narių prieš atliekant IR įgūdžių patikrinimą ir
- b) IR įgūdžių patikrinimas atliekamas vienoje iš valstybių narių.

*II SKIRSNIS****Papildomi reikalavimai ATO, rengiančioms mokymo kursus CPL, MPL, ATPL ir susijusioms kvalifikacijoms bei pažymėjimams gauti*****ORA.ATO.210 Reikalavimai darbuotojams**

- a) *Mokymo vadovas*. Išskyrus lakūnų bandytojų mokymo kursus rengiančias ATO, paskirtas mokymo vadovas turi turėti didelę mokymo profesionalaus piloto licencijoms ir susijusioms kvalifikacijoms arba pažymėjimams gauti, kurį vykdė kaip instruktorius, patirtį.
- b) *Vyriausiasis skrydžio instruktorius (CFI)*. Skrydžio mokymą rengianti ATO paskiria CFI, kuris atsako už mokymo instruktorių ir imituojamo skrydžio treniruoklių instruktorių priežiūrą, taip pat už visų skrydžio mokymo ir mokymo imituojamo skrydžio treniruokliais standartizavimą. CFI turi turėti aukščiausio lygio profesionalaus piloto licenciją, atitinkamas kvalifikacijas, susijusias su rengiamais skrydžio mokymo kursais, ir instruktoriaus pažymėjimą, kuriuo jam suteikta teisė mokyti bent viename iš rengiamų mokymo kursų.
- c) *Vyriausiasis teorijos instruktorius (CTKI)*. Teorijos mokymą rengianti ATO paskiria CTKI, kuris atsako už visų teorijos instruktorių priežiūrą ir viso teorijos mokymo standartizavimą. CTKI turi turėti didelę teorijos instruktoriaus patirtį ATO rengiamą mokymo programą atitinkančiose srityse.

ORA.ATO.225 Mokymo programa

- a) Mokymo programoje atskirai nurodomas skrydžio ir teorijos mokymas savaitėmis arba etapais, standartinių pratimų sąrašas ir mokymo medžiagos santrauka.
- b) Mokymo programos turinys ir seka nurodoma mokymo vadove.

ORA.ATO.230 Mokymo vadovas ir skrydžių vykdymo vadovas

- a) Mokymo vadove nurodomi studentams privalomi kiekvieno mokymo etapo standartai, siekiai ir mokymo tikslai ir apibūdinami šie dalykai:

- mokymo planas,
- instruktažas ir pratimai ore,
- jei taikoma, skrydžio mokymas FSTD,

▼ **M1**

— teorijos mokymas.

- b) Skrydžių vykdymo vadove pateikiama atitinkama informacija tam tikroms darbuotojų grupėms, pvz., skrydžio instruktoriams, imituojamo skrydžio treniruoklių instruktoriams, teorijos instruktoriams, skrydžių vykdymo ir techninės priežiūros darbuotojams, įskaitant bendrąją, techninę, maršruto ir darbuotojų mokymo informaciją.

III SKIRSNIS***Papildomi reikalavimai specialių tipų mokymų rengiančioms ATO*****1 poskirsnis****Nuotolinio mokymo kursas****ORA.ATO.300 Bendrosios nuostatos**

ATO gali būti patvirtinta vykdyti modulinį kursų programas nuotolinio mokymo metodu šiais atvejais:

- a) modulinį teorijos mokymo kursų;
- b) klasės arba tipo kvalifikacijos papildomos teorijos kursų arba
- c) patvirtinto parengiamojo teorijos mokymo kursų kelių variklių sraigtasparnio pirmojo tipo kvalifikacijai gauti.

ORA.ATO.305 Mokymas klasėje

- a) Mokymas klasėje įtraukiamas į visas modulinį nuotolinio mokymo kursų temas.
- b) Tikrasis mokymosi klasėje laikas turi sudaryti ne mažiau kaip 10 % visos kurso trukmės.
- c) Šiuo tikslu klasės patalpos turi būti pagrindinėje ATO verslo vietoje arba tinkamose patalpose kitur.

ORA.ATO.310. Instruktoriai

Visi instruktoriai turi žinoti visus nuotolinio mokymo kurso programos reikalavimus.

2 poskirsnis**Nulinės skridos mokymo kursas****ORA.ATO.330. Bendrosios nuostatos**

- a) FCL dalyje nurodyto nulinės skridos mokymo kurso (ZFTT) patvirtinimas suteikiamas tik ATO, kurios turi ir teisę vykdyti komercinio oro transporto skrydžius, arba ATO, kurios yra sudariusios specialius susitarimus su komercinio oro transporto vežėjais.
- b) ZFTT patvirtinimas suteikiamas tik tuo atveju, jei vežėjas turi bent 90 dienų skrydžių vykdymo atitinkamo tipo lėktuvu patirties.
- c) Jei ZFTT rengia ATO, sudariusi specialų susitarimą su vežėju, 90 dienų skrydžių vykdymo patirties reikalavimai netaikomi, jei atliekant papildomus kilimus ir tūpimus dalyvaujantis orlaivio tipo kvalifikacijos instruktorius (TRI(A)), kaip reikalaujama ORO dalyje, turi skrydžių atitinkamo tipo lėktuvu patirties.

▼ M1**ORA.ATO.335 Viso skrydžio imituoklis**

- a) FFS, patvirtintas naudoti per ZFTT, turi būti tinkamas naudoti pagal ATO valdymo sistemos kriterijus.
- b) FSS judesio ir vaizdo sistema turi būti visapusiškai tinkama naudoti pagal taikomas ORA.FSTD.205 dalyje nurodytas FSTD sertifikavimo specifikacijas.

3 poskirsnis**Daugianarių įgulų piloto licencijos (MPL) kursai****ORA.ATO.350 Bendrosios nuostatos**

Teisės rengti integruotuosius MPL mokymo kursus ir MPL instruktorių kursus suteikiama patvirtintai mokymo organizacijai tik jei ji taip pat turi teisę vykdyti komercinio oro transporto skrydžius arba yra sudariusi specialius susitarimus su komercinio oro transporto vežėju.

4 poskirsnis**Lakūnų bandytojų mokymas****ORA.ATO.355 Lakūnų bandytojų mokymo organizacijos**

- a) ATO, kuri patvirtinta rengti lakūnų bandytojų mokymą 1 arba 2 kategorijos lakūno bandytojo kvalifikacijai gauti pagal FCL dalį, teisės gali būti išplečiamos leidžiant rengti ir kitų kategorijų skrydžio bandymų bei kitų kategorijų skrydžio bandymų darbuotojų mokymą, jei:
 - 1. įvykdyti atitinkami 21 dalies reikalavimai ir
 - 2. ATO yra sudariusi specialų susitarimą su 21 dalyje numatyta organizacija, kuri yra įdarbinusi arba ketina įdarbinti tokius darbuotojus.
- b) Mokymo įrašai turi apimti mokymo programoje reikalaujamas studento parengtas rašytines ataskaitas, įskaitant, jei taikoma, duomenų apdorojimą ir su skrydžio bandymo tipu susijusių užregistruotų parametrų analizę.

FSTD SKYRIUS***REIKALVIMAI IMITUOJAMO SKRYDŽIO TRENIRUOKLIUS (FSTD) EKSPLOATUOJANČIOMS ORGANIZACIJOMS IR FSTD KVALIFIKACIJOS REIKALAVIMAI******I SKIRSNIS******Reikalavimai FSTD eksploatuojančioms organizacijoms*****ORA.FSTD.100 Bendrosios nuostatos**

- a) Prašymo išduoti FSTD kvalifikacijos pažymėjimą teikėjas turi kompetentingai institucijai įrodyti, kad jis pagal ORA.GEN dalies II skirsnį yra įdiegęs valdymo sistemą. Tokiu būdu užtikrinama, kad prašymo teikėjas tiesiogiai arba pagal sutartį būtų pajėgus laikytis nurodytų FSTD kvalifikacijos lygio veiklos rodiklių, funkcijų ir kitų charakteristikų ir kontroliuoti FSTD įrengimą.
- b) Jei prašymo teikėjas yra pagal šią dalį išduoto kvalifikacijos pažymėjimo turėtojas, FSTD išsamios specifikacijos nurodomos:
 - 1. ATO pažymėjimo sąlygose arba,
 - 2. jei prašymo teikėjas yra AOC turėtojas – mokymo vadove.

▼ M1**ORA.FSTD.105 FSTD kvalifikacijos išlaikymas**

- a) Siekdamas išlaikyti FSTD kvalifikaciją, FSTD kvalifikacijos pažymėjimo turėtojas per dvylikos mėnesių laikotarpį nuosekliai išlaiko visus pirminės kvalifikacijos tikrinimo vadove (MQTG) nurodytus egzaminus ir visus funkcinis bei subjektyvius testus.
- b) Nurodoma rezultatų data, jie pažymimi kaip išanalizuoti bei įvertinti ir saugomi pagal ORA.FSTD.240 dalį siekiant įrodyti, kad laikomasi FSTD standartų.
- c) Siekiant užtikrinti nuolatinį FSTD, kuriam suteikta kvalifikacija, aparatinės ir programinės įrangos vientisumą, sukurama konfigūracijos valdymo sistema.

ORA.FSTD.110 Keitimai

- a) FSTD kvalifikacijos pažymėjimo turėtojas įdiegia ir prižiūri sistemą, pagal kurią visas svarbus modifikavimas nustatomas, vertinamas ir atliekamas jo eksploatuojamuose FSTD, visų pirma:
 - 1. bet koks pagal tinkamumo skraidyti nurodymą privalomas arba neprivalomas mokymui, egzaminavimui ir tikrinimui būtinas orlaivio modifikavimas ir
 - 2. bet koks FSTD, įskaitant judesio ir vaizdo sistemas, modifikavimas, jei jis būtinas mokymui, egzaminavimui ir tikrinimui, pvz., duomenų tikslinimas.
- b) Valdymui, naudojimo galimybėms ir sistemų veikimui įtakos turintis FSTD aparatinės ir programinės įrangos modifikavimas arba bet koks svarbus judesio arba vaizdo sistemos modifikavimas turi būti vertinamas siekiant nustatyti poveikį pirminės kvalifikacijos kriterijams. Organizacija parengia kiekvieno susijusio patikros testo pakeitimus. Organizacija išbando FSTD pagal naujuosius kriterijus.
- c) Organizacija kompetentingą instituciją iš anksto informuoja apie bet kokius didelius pakeitimus, kad būtų galima nustatyti, ar pakanka atliktų bandymų. Kompetentinga institucija nustato, ar modifikavus FSTD reikia atlikti specialų jo vertinimą prieš grąžinant jį naudoti mokymui.

ORA.FSTD.115 Įranga

- a) FSTD kvalifikacijos pažymėjimo turėtojas užtikrina, kad:
 - 1. FSTD būtų laikomas tinkamoje aplinkoje, kurioje jis veiktų saugiai ir patikimai;
 - 2. visi FSTD valdytojai ir techninės priežiūros darbuotojai būtų informuoti apie FSTD saugą siekiant užtikrinti, kad jie žinotų visą FSTD saugos įrangą ir procedūras įvykus avarijai, ir
 - 3. FSTD ir jame įmontuota įranga atitiktų vietos sveikatos ir saugos teisės aktus.
- b) FSTD saugos savybės, pvz., avarinis sustabdymas ir avarinis apšvietimas, turi būti tikrinamos bent kartą per metus ir užregistruojamos.

ORA.FSTD.120 Papildoma įranga

Jei FSTD sumontuota papildoma įranga, nors ir neprivaloma kvalifikacijai gauti, kompetentinga institucija ją vertina siekdama įsitikinti, kad ji neturi neigiamo poveikio mokymo kokybei.

▼ **M1***II SKIRSNIS***FSTD kvalifikacijos reikalavimai****ORA.FSTD.200 Prašymas išduoti FSTD kvalifikacijos pažymėjimą**

- a) Prašymą išduoti FSTD kvalifikacijos pažymėjimą kompetentingos institucijos nustatyta forma ir būdu pateikia:
1. pradinio mokymo pagal prietaisus priemonės (BITD) atveju – BITD gamintojas;
 2. visais kitais atvejais – organizacija, ketinanti eksploatuoti FSTD.
- b) Pirminę kvalifikaciją siekiantys gauti prašymo teikėjai kompetentingai institucijai pateikia dokumentus, kuriais įrodoma, kaip jie įvykdys šiame reglamente nustatytus reikalavimus. Šiuose dokumentuose aprašoma atitiktis ORA.GEN.130 ir ORA.FSTD.230 dalims užtikrinimo tvarka.

ORA.FSTD.205 FSTD sertifikavimo specifikacijos

- a) Agentūra pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 19 straipsnį išduoda sertifikavimo specifikacijas kaip standartines priemones, kuriomis įrodoma FSTD atitiktis esminiams Reglamento (EB) Nr. 216/2008 III priedo reikalavimams.
- b) Šios sertifikavimo specifikacijos turi būti pakankamai išsamios ir jose turi būti prašymo teikėjui konkrečiai nurodomos sąlygos, kuriomis bus išduodamos kvalifikacijos.

ORA.FSTD.210 Kvalifikacijos suteikimo pagrindas

- a) FSTD kvalifikacijos suteikimo pagrindą sudaro:
1. agentūros nustatytos taikytinos sertifikavimo specifikacijos, galiojančios prašymo suteikti pirminę kvalifikaciją pateikimo dieną;

▼ **M2**

2. jei taikoma, orlaivio patvirtinimo duomenys, apibrėžti pagal Reglamentą (ES) Nr. 748/2012 patvirtintų tinkamumo naudoti duomenų privalomojoje dalyje, ir

▼ **M1**

3. bet kokios kompetentingos institucijos nustatytos specialios sąlygos, jei atitinkamose sertifikavimo specifikacijose nėra reikiamų arba tinkamų FSTD standartų, nes FSTD turi naujų savybių arba jo savybės skiriasi nuo tų, kuriomis pagrįstos taikomos sertifikavimo specifikacijos.
- b) Jei nepakeičiama FSTD kategorija, kvalifikacijos suteikimo pagrindas taikomas būsimums kartotinėms FSTD kvalifikacijoms.

ORA.FSTD.225 Galiojimo trukmė ir nepertraukiamasis galiojimas

- a) Viso skrydžio imituoklio (FFS), skrydžio treniruoklio (FTD) arba skrydžio ir navigacijos procedūrų treniruoklio (FNTF) kvalifikacija galioja, jei:
1. FSTD ir jį eksploatuojanti organizacija atitinka taikomus reikalavimus;
 2. kompetentingai institucijai suteikta ORA.GEN.140 dalyje apibrėžta prieiga prie organizacijos infrastruktūros siekiant nustatyti, ar tebevykdomi atitinkami Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių reikalavimai, ir
 3. kvalifikacijos pažymėjimo nebuvo atsisakyta arba jis nebuvo panaikintas.

▼ M1

b) ARA.FSTD.120 dalies b punkto 1 papunktyje nustatytą 12 mėnesių laikotarpį galima pratęsti daugiausia iki 36 mėnesių šiomis aplinkybėmis:

1. atliktas pirminis ir bent vienas kartotinis FSTD vertinimas, kuriuo nustatyta, kad FSTD atitinka kvalifikacijos suteikimo pagrindą;
2. FSTD kvalifikacijos pažymėjimo turėtojas turi pakankamai teisės aktais reglamentuojamų teigiamų FSTD vertinimų, kurie buvo atlikti per praėjusius 36 mėnesius;
3. kompetentinga institucija kas 12 mėnesių atlieka oficialų ORA.GEN.200 dalies a punkto 6 papunktyje apibrėžtos atitikties stebėsenos sistemos auditą ir
4. tinkamos patirties turintis paskirtas organizacijos asmuo peržiūri reguliarius kartotinius kvalifikacijos tikrinimo vadovo (QTG) testus, kas 12 mėnesių atlieka atitinkamus funkcijos bei subjektyvius testus ir išsiunčia rezultatų ataskaitą kompetentingai institucijai.

c) BITD kvalifikacija galioja, jei kompetentinga institucija pagal ARA.FSTD.120 dalį reguliariai atlieka atitikties taikomam kvalifikacijos suteikimo pagrindui vertinimą.

d) Atsisakytas arba panaikintas FSTD kvalifikacijos pažymėjimas grąžinamas kompetentingai institucijai.

ORA.FSTD.230 FSTD, kuriam suteikta kvalifikacija, pakeitimai

a) FSTD kvalifikacijos pažymėjimo turėtojas kompetentingą instituciją informuoja apie bet kokius siūlomus FSTD pakeitimus, pvz.:

1. svarbų modifikavimą;
2. FSTD perkėlimą ir
3. bet kokią FSTD atjungimą.

b) Jei keliamas FSTD kvalifikacijos lygis, organizacija kompetentingai institucijai pateikia prašymą įvertinti kvalifikacijos pakėlimo lygį. Organizacija atlieka visus prašomo kvalifikacijos lygio patikros testus. Tikrinant FSTD naudojimo galimybes siekiant pakelti dabartinį lygį ankstesnių vertinimų rezultatai nenaudojami.

c) Kai FSTD perkliamas į naują vietą, organizacija prieš suplanuotą veiklą informuoja kompetentingą instituciją kartu nurodyma susijusių įvykių tvarkaraštį.

Prieš pradėdama eksploatuoti FSTD naujojoje vietoje, organizacija, siekdama įsitikinti, kad FSTD naudojimo galimybės atitinka jo pirminės kvalifikacijos standartą, atlieka bent trečdalį patikros testų ir funkcijos bei subjektyvius testus. Testų dokumentų kopija saugoma kartu su FSTD įrašais, kad kompetentinga institucija juos galėtų peržiūrėti.

Kompetentinga institucija gali atlikti perkeltą FSTD vertinimą. Vertinimas atliekamas pagal pirminės FSTD kvalifikacijos suteikimo pagrindą.

d) Jei organizacija numato, kad FSTD bus išjungiamas ilgesniam laikotarpiui, ji apie tai informuoja kompetentingą instituciją ir nustato tinkamą FSTD neveikimo laikotarpio kontrolę.

Siekdama užtikrinti galimybę vėl iš naujo įjungti FSTD ir jį naudoti pagal pirminę kvalifikaciją, organizacija susitaria su kompetentinga institucija dėl išjungimo, laikymo ir įjungimo iš naujo plano.

▼ M1**ORA.FSTD.235 FSTD kvalifikacijos perleidžiamumas**

- a) Kai keičiasi FSTD eksploatuojanti organizacija, naujoji organizacija iš anksto informuoja kompetentingą instituciją, siekdama susitarti dėl FSTD perdavimo plano.
- b) Kompetentinga institucija gali atlikti vertinimą pagal pirminės FSTD kvalifikacijos suteikimo pagrindą.
- c) Kai FSTD nebeatitinka savo pirminės kvalifikacijos suteikimo pagrindo, organizacija turi pateikti prašymą išduoti naują FSTD kvalifikacijos pažymėjimą.

ORA.FSTD.240 Įrašų saugojimas

FSTD kvalifikacijos pažymėjimo turėtojas saugo įrašus apie:

- a) visus dokumentus, kuriuose aprašomas ir įrodomas pirminės FSTD kvalifikacijos suteikimo pagrindas ir FSTD lygis, visą jo naudojimo laikotarpį ir
- b) bet kokius pasikartojančius su kiekvienu FSTD ir atitikties stebėsenos veikla susijusius dokumentus ir ataskaitas bent 5 metus.

AeMC SKYRIUS***AVIACIJOS MEDICINOS CENTRAI******I SKIRSNIS******Bendrosios nuostatos*****ORA.AeMC.105 Veiklos sritis**

Šiame skyriuje nustatomi papildomi reikalavimai, kuriuos organizacija turi įvykdyti, kad jai būtų galima išduoti patvirtinimą, jog ji kaip aviacijos medicinos centras (AeMC) gali išduoti sveikatos pažymėjimus, įskaitant pirminius 1 klasės sveikatos pažymėjimus, arba pratęsti tokio patvirtinimo galiojimą.

ORA.AeMC.115 Prašymas

Prašymo išduoti AeMC pažymėjimą teikėjai:

- a) turi atitikti MED.C.005 dalį ir
- b) kartu su ORA.GEN.115 dalyje reikalaujamais organizacijos patvirtinimo dokumentais pateikia išsamius duomenis apie klinikines sąsajas arba ryšius su paskirtomis ligoninėmis ar medicinos institutais specialistų atliekamų medicininių apžiūrų tikslais.

ORA.AeMC.135 Nepertraukiamasis galiojimas

AeMC pažymėjimas išduodamas neribotam laikui. Jis galioja, jei turėtojas ir organizacijos aviacijos medicinos gydytojai:

- a) atitinka MED.C.030 dalį ir
- b) išlaiko reikiamą patirtį kasmet atlikdami reikiamą 1 klasės medicininių apžiūrų skaičių.

II SKIRSNIS***Valdymas*****ORA.AeMC.200 Valdymo sistema**

AeMC įdiegia ir prižiūri valdymo sistemą, apimančią ORA.GEN.200 dalyje nurodytus elementus, ir procesus, kurių reikia:

- a) sveikatos pažymėjimams išduoti pagal MED dalį ir

▼ M1

- b) duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumui užtikrinti.

ORA.AeMC.210 Reikalavimai darbuotojams

- a) AeMC:

1. paskiria aviacijos medicinos gydytoją (AME) AeMC vadovu, kuris turi teisę išduoti 1 klasės sveikatos pažymėjimus ir turi pakankamai aviacijos medicinos srities patirties, kad galėtų vykdyti jam pavestas pareigas, ir
2. įdarbina reikiamą skaičių kvalifikuotų AME ir kitų techninių darbuotojų bei ekspertų.

- b) AeMC vadovas atsako už apžiūrų rezultatų vertinimo koordinavimą, ataskaitų, pažymėjimų ir 1 klasės pirminių sveikatos pažymėjimų pasirašymą.

ORA.AeMC.215 Įrangos reikalavimai

AeMC turi turėti medicinos ir techninę įrangą, tinkančią aviacijos medicinos apžiūroms, kurios būtinos norint naudotis į patvirtinimo taikymo sritį įtrauktomis teisėmis, atlikti.

ORA.AeMC.220 Įrašų saugojimas

Be ORA.GEN.220 dalyje reikalaujamų įrašų, AeMC turi:

- a) saugoti įrašus su išsamiais duomenimis apie medicininės apžiūras ir vertinimus, atliktus siekiant išduoti sveikatos pažymėjimus, pratęsti jų galiojimą arba juos atnaujinti, ir su jų rezultatais mažiausiai 10 metų nuo paskutinės apžiūros datos ir
- b) saugoti visus medicininius įrašus taip, kad būtų nuolat užtikrintas duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumas.

▼ **M7***VIII PRIEDAS***DEKLARUOTOSIOMS MOKYMO ORGANIZACIJOMS (DTO)
TAIKOMI REIKALAVIMAI****[DTO DALIS]****DTO.GEN.100 Bendrosios nuostatos**

Pagal 10a straipsnio 1 dalies antrą pastraipą šiame priede (DTO dalyje) nustatomi reikalavimai, taikomi pilotų mokymo organizacijoms, kurios, remdamosi pagal DTO.GEN.115 dalį pateikta deklaracija, rengia DTO.GEN.110 dalyje nurodytą mokymą.

DTO.GEN.105. Kompetentinga institucija

Šiame priede (DTO dalyje) DTO kompetentinga institucija yra institucija, kurią paskyrė valstybė narė, kurios teritorijoje yra pagrindinė DTO verslo vieta.

DTO.GEN.110. Mokymo sritis

a) DTO turi teisę rengti toliau nurodytą mokymą, jei ji yra pagal DTO.GEN.115 dalį pateikusi deklaraciją:

1. jei mokymas susijęs su lėktuvais:

- a) LAPL(A) ir PPL(A) gauti skirtą teorijos mokymą;
- b) LAPL(A) ir PPL(A) gauti skirtą skrydžio mokymą;
- c) SEP (skrydžio virš žemės), SEP (skrydžio virš jūros) ir TMG klasės kvalifikacijai skirtą mokymą;
- d) papildomai kvalifikacijai (skrydžio naktį, akrobatinio skraidymo, skrydžio virš kalnų, sklandytuvų ir plakatų vilkimo kvalifikacijai) gauti skirtą mokymą;

2. jei mokymas susijęs su sraigtasparniais:

- a) LAPL(H) ir PPL(H) gauti skirtą teorijos mokymą;
- b) LAPL(H) ir PPL(H) gauti skirtą skrydžio mokymą;
- c) vieno variklio sraigtasparnių, kurių sertifikuota keleivių krėslų konfigūracija ne didesnė kaip penki krėslai, tipo kvalifikacijai gauti skirtą mokymą;
- d) skrydžio naktį kvalifikacijai gauti skirtą mokymą;

3. jei mokymas susijęs su sklandytuvais:

- a) LAPL(S) ir SPL gauti skirtą teorijos mokymą;
- b) LAPL(S) ir SPL gauti skirtą skrydžio mokymą;
- c) su papildomomis teisėmis valdyti TMG pagal FCL.135.S dalį susijusį mokymą;
- d) su FCL.130.S dalyje nurodytais papildomais išvilkimo būdais susijusį mokymą;
- e) papildomai kvalifikacijai (akrobatinio skraidymo, sklandytuvų vilkimo ir skraidymo per debesis sklandytuvais kvalifikacijai) gauti skirtą mokymą;
- f) skrydžio instruktoriaus kvalifikacijai FI(S) gauti skirtą mokymą;
- g) FI(S) kvalifikacijos kėlimo seminarą;

4. jei mokymas susijęs su oro balionais:

- a) LAPL(B) ir BPL įgyti skirtą teorijos mokymą;
- b) LAPL(B) ir BPL įgyti skirtą skrydžio mokymą;
- c) mokymą, susijusį su papildomomis teisėmis valdyti kitos klasės oro balioną pagal FCL.135.B dalį;

▼ **M7**

- d) mokymą, susijusį su papildomomis teisėmis vykdyti skrydžius kitos klasės ar grupės oro balionu pagal FCL.225.B dalį;
 - e) mokymą, susijusį su papildomomis teisėmis vykdyti skrydžius pririšamuoju oro balionu pagal FCL.130.B dalį;
 - f) skrydžio naktį kvalifikacijai gauti skirtą mokymą;
 - g) skrydžio instruktoriaus kvalifikacijai FI(B) įgyti skirtą mokymą;
 - h) FI(B) kvalifikacijos kėlimo seminarą.
- b) DTO taip pat turi teisę rengti su FE(S), FIE(S), FE(B) ir FIE(B) kvalifikacija susijusius egzaminuotojų kursus, nurodytus I priedo (FCL dalies) FCL.1015 dalies a punkte ir FCL.1025 dalies b punkto 2 papunktyje, jei DTO pateikė deklaraciją pagal DTO.GEN.115 dalį ir kompetentinga institucija patvirtino mokymo programą pagal DTO.GEN.230 dalies c punktą.

DTO.GEN.115. Deklaracija

- a) Prieš rengdama kurį nors iš DTO.GEN.110 dalyje nurodytų mokymo kursų organizacija, ketinanti rengti tokį mokymą, pateikia deklaraciją kompetentingai institucijai. Deklaracijoje nurodoma bent:
- (1) DTO pavadinimas;
 - (2) DTO pagrindinės verslo vietos kontaktiniai duomenys ir, jei taikytina, DTO aerodromų ir skrydžių aikštelių kontaktiniai duomenys;
 - (3) šių asmenų vardai, pavardės ir kontaktiniai duomenys:
 - i) DTO atstovo;
 - ii) DTO mokymo vadovo ir
 - iii) visų mokymo vadovo pavaduotojų, jei to reikalaujama pagal DTO.GEN.250 dalies b punkto 1 papunktį;
 - (4) mokymo, rengiamo kiekviename aerodrome ir (arba) skrydžių aikštelėje, tipas, nurodytas DTO.GEN.110 dalyje;
 - (5) visų mokymui skirtų orlaivių ir FSTD sąrašas, jei taikoma;
 - (6) numatoma mokymo pradžios data;
 - (7) pareiškimas, kuriuo patvirtinama, kad DTO yra parengusi saugos politiką ir ją taikys vykdydama deklaracijoje nurodytą visų rūšių mokymo veiklą, laikydamasi DTO.GEN.210 dalies a punkto 1 papunkčio ii dalies;
 - (8) pareiškimas, kuriuo patvirtinama, kad vykdydama deklaracijoje nurodytą visų rūšių veiklą DTO laikosi ir laikysis Reglamento (EB) Nr. 216/2008 III priede nustatytų esminių reikalavimų ir šio reglamento I priede (FCL dalyje) ir VIII priede (DTO dalyje) nustatytų reikalavimų.
- b) Deklaracija rengiama ir visi vėlesni jos pakeitimai įforminami naudojant formą, kurios pavyzdys pateiktas 1 priedėlyje.
- c) DTO kartu su deklaracija kompetentingai institucijai pateikia mokymo programą arba programas, kurią (-ias) ji naudoja arba ketina naudoti mokymui rengti, taip pat prašymą patvirtinti mokymo programą ar programas, jei tokio patvirtinimo reikalaujama pagal DTO.GEN.230 dalies c punktą.
- d) Nukrypstant nuo c punkto, organizacija, kuriai pagal VII priedo ATO skyrių (ORA dalį) suteiktas patvirtinimas, kartu su deklaracija gali pateikti tik nuorodą į jau patvirtintą (-us) mokomąjį (-uosius) vadovą (-us).

▼ **M7****DTO.GEN.116. Pranešimas apie pakeitimus ir mokymo veiklos nutraukimą**

DTO nedelsdama praneša kompetentingai institucijai apie:

- a) DTO.GEN.115 dalies a punkte nurodytoje deklaracijoje pateiktos informacijos ir mokymo programos ar programų arba patvirtinto (-ų) mokomojo (-ųjų) vadovo (-ų), nurodyto (-ų) atitinkamai DTO.GEN.115 dalies c ir d punktuose, pakeitimus;
- b) deklaracijoje nurodytos tam tikrų arba visų rūšių veiklos nutraukimą.

DTO.GEN.135. Teisės rengti mokymą galiojimo pabaiga

DTO nebetenka teisės, remiantis pateikta deklaracija, rengti toje deklaracijoje nurodytą kai kurių arba visų rūšių mokymo, jei suklostė viena iš šių aplinkybių:

- a) DTO pagal DTO.GEN.116 dalies b punktą yra kompetentingai institucijai pranešusi apie deklaracijoje nurodytą kai kurių arba visų rūšių mokymo veiklos nutraukimą;
- b) DTO nerengė mokymo ilgiau kaip 36 mėnesius iš eilės.

DTO.GEN.140. Prieiga

Kad būtų galima patikrinti, ar DTO laikosi savo deklaracijos, DTO bet kuriam kompetentingos institucijos įgaliotam asmeniui užtikrina prieigą prie bet kokio įrenginio, orlaivio, dokumento, įrašų, duomenų, procedūrų ar bet kokios kitos medžiagos, susijusios su deklaracijoje nurodyta DTO mokymo veikla.

DTO.GEN.150. Pažeidimai

Kompetentingai institucijai pagal ARA.GEN.350 dalies da punkto 1 papunktį pranešus DTO apie pažeidimą, per kompetentingos institucijos nustatytą laikotarpį DTO imasi toliau nurodytų veiksmų:

- a) nustato pagrindinę reikalavimų nesilaikymo priežastį;
- b) imasi būtinų taisomųjų veiksmų, kad reikalavimų nesilaikymas būtų nutrauktas ir prireikus pašalinti reikalavimų nesilaikymo padariniai;
- c) informuoja kompetentingą instituciją apie tai, kokių taisomųjų veiksmų ėmėsi.

DTO.GEN.155. Reagavimas į saugos problemą

Reaguodama į saugos problemą DTO taiko:

- a) saugos priemones, kurių imtis pagal ARO.GEN.135 dalies c punktą įpareigojo kompetentinga institucija;
- b) svarbią privalomą agentūros pateiktą saugos informaciją, įskaitant tinkamumo skraidyti nurodymus.

DTO.GEN.210. Su darbuotojais susiję reikalavimai

- a) DTO paskiria:

- (1) atstovą, kuris įpareigojamas ir tinkamai įgaliojamas atlikti bent šiuos veiksmus:
 - i) užtikrinti, kad DTO ir jos veikla atitiktų taikomus reikalavimus ir DTO deklaraciją;
 - ii) parengti ir nustatyti saugos politiką, kuria užtikrinama, kad DTO veikla būtų vykdoma saugiai; užtikrinti, kad DTO laikytųsi tos saugos politikos, ir imtis būtinų priemonių tos saugos politikos tikslams pasiekti;
 - iii) skatinti laikytis saugos reikalavimų DTO viduje;
 - iv) užtikrinti, kad DTO turėtų pakankamai išteklių i, ii ir iii punktuose nurodytai veiklai veiksmingai vykdyti;

▼M7

- (2) mokymo vadovą, kuris įpareigojamas ir turi būti kompetentingas užtikrinti bent:
- i) rengiamo mokymo atitiktį I priede (FCL dalyje) nustatytiems reikalavimams ir DTO mokymo programai;
 - ii) pakankamą skrydžio mokymo orlaiviu arba imituojamo skrydžio treniruokliu (FSTD) ir teorijos mokymo integraciją;
 - iii) studentų pažangos tikrinimą;
 - iv) DTO.GEN.250 dalies b punkte nurodytu atveju – mokymo vadovo pavaduotojo ar pavaduotojų priežiūrą.
- b) DTO gali paskirti vieną asmenį ir savo atstovą, ir mokymo vadovą.
- c) DTO neskiria asmens savo atstovu arba mokymo vadovu, jei yra objektyvių priežasčių manyti, kad jam negali būti pavesta a punkte nurodytų užduočių atlikti taip, kad būtų užtikrinta ir didinama aviacijos sauga. Tai, kad per pastaruosius trejus metus asmeniui pagal ARA.GEN.355 dalį taikyta vykdymo užtikrinimo priemonė, laikoma minėta objektyvia priežastimi, išskyrus atvejus, kai tas asmuo gali įrodyti, kad pažeidimas, dėl kurio taikyta ta priemonė, dėl savo pobūdžio, masto ar poveikio aviacijos saugai nerodo, kad jam negali būti pavesta minėtu būdu atlikti tų užduočių.
- d) DTO užtikrina, kad jos teorijos mokymo instruktoriai turėtų kurios nors toliau nurodytos rūšies kvalifikaciją:
- (1) praktinių aviacijos žinių su rengiamu mokymu susijusiose srityse ir būtų baigę mokymo metodų mokymo kursą;
 - (2) teorijos mokymo ankstesnės patirties ir tinkamų teorijos žinių tema, kuria rengs teorijos mokymą.
- e) Skrydžio instruktoriai ir imituojamo skrydžio treniruoklių instruktoriai turi turėti I priede (FCL dalyje) reikalaujamą jų rengiamo mokymo tipą atitinkančią kvalifikaciją.

DTO.GEN.215. Įrangos reikalavimai

DTO turi turėti įrangos, kuri būtina visų rūšių jos veiklai vykdyti ir valdyti, laikantis Reglamento (EB) Nr. 216/2008 III priede nustatytų esminių reikalavimų ir šiame priede (DTO dalyje) nustatytų reikalavimų.

DTO.GEN.220. Įrašų saugojimas

- a) Per visą mokymo kursą ir trejus metus po paskutinio mokymo kurso užbaigimo DTO saugo šiuos įrašus apie kiekvieną studentą:
- (1) informaciją apie antžeminį mokymą, skrydžio mokymą ir imituojamo skrydžio mokymą;
 - (2) informaciją apie individualią pažangą;
 - (3) informaciją apie su mokymu susijusias licencijas ir atitinkamas kvalifikacijas, įskaitant kvalifikacijų ir sveikatos pažymėjimų galiojimo pabaigos datas.
- b) DTO saugo atitinkamai DTO.GEN.270 dalies a ir b punktuose nurodytą metinio vidaus vertinimo ir veiklos ataskaitas trejus metus nuo dienos, kurią DTO parengė tas ataskaitas.
- c) DTO savo mokymo programą saugo trejus metus nuo dienos, kurią ji pagal tą programą surengė paskutinį mokymo kursą.
- d) Laikydamosi galiojančių asmens duomenų apsaugos teisės aktų DTO saugo a punkte nurodytus įrašus taip, kad jie būtų tinkamomis priemonėmis ir protokolais

▼ **M7**

apsaugoti, ir imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad su tais įrašais susipažinti galėtų tik tinkamai įgalioti asmenys.

DTO.GEN.230. DTO mokymo programa

- a) DTO parengia mokymo programą kiekvienam DTO.GEN.110 dalyje nurodytam jos rengiamam mokymui.
- b) Mokymo programos turi atitikti I priedo (FCL dalies) reikalavimus.
- c) DTO turi teisę rengti DTO.GEN.110 dalies b punkte nurodytą mokymą tik jei kompetentinga institucija, gavusi DTO prašymą, pagal ARA.DTO.110 dalį patvirtino, kad tam mokymui parengta jos mokymo programa ir tos programos pakeitimai atitinka I priede (FCL dalyje) nustatytus reikalavimus. DTO tokio patvirtinimo prašo pateikdama savo deklaraciją pagal DTO.GEN.115 dalį.
- d) C punktas netaikomas organizacijai, kuri jau turi pagal VII priedo (ORA dalies) ATO skyrių suteiktą patvirtinimą, apimančią teises rengti tą mokymą.

DTO.GEN.240. Mokomieji orlaiviai ir FSTD

- a) DTO naudoja tinkamą mokomųjų orlaivių parką arba jos rengiamam mokymui pritaikytus FSTD.
- b) DTO sudaro ir atnaujiną visų mokymui rengti naudojamų orlaivių sąrašą, įskaitant jų valstybinio numerio ženklus.

DTO.GEN.250. Aerodromai ir skrydžių aikštelės

- a) Rengdama skrydžio mokymą orlaiviu DTO naudoja tik aerodromus arba skrydžių aikšteles, turinčius tinkamą infrastruktūrą ir charakteristikas, kurių reikia mokyti atitinkamų manevrų, atsižvelgiant į rengiamą mokymą ir naudojamo orlaivio kategoriją bei tipą.
- b) Kai DTO naudoja kelis aerodromus DTO.GEN.110 dalies a punkto 1 ir 2 papunktyje nurodytų rūšių mokymui rengti, ji:
 - 1. paskiria už kiekvieną papildomą aerodromą atsakingą mokymo vadovo pavaduotoją, kuris atsako už tame aerodrome atliekamas DTO.GEN.210 dalies a punkto 2 papunkčio i–iii dalyse nurodytas užduotis, ir
 - 2. laikydamosi šiamo priede (DTO dalyje) nustatytų reikalavimų, užtikrina, kad veiklai saugiai vykdyti visuose aerodromuose pakaktų išteklių.

DTO.GEN.260. Teorijos mokymas

- a) Teorijos mokymui rengti DTO gali naudoti mokymą vietoje arba nuotolinį mokymąsi.
- b) DTO stebi kiekvieno teorijos mokymo kursą lankančio studento pažangą, o informaciją apie ją registruoja.

DTO.GEN.270. Metinio vidaus vertinimo ataskaita ir metinė veiklos ataskaita

DTO imasi šių veiksmų:

- a) kasmet atlieka DTO.GEN.210 dalyje nurodytų užduočių ir pareigų vykdymo vidaus vertinimą ir parengia to vertinimo ataskaitą;
- b) parengia metinę veiklos ataskaitą;
- c) iki kompetentingos institucijos nustatytos dienos pateikia jai metinio vidaus vertinimo ir metinę veiklos ataskaitas.

▼M7

VIII priedo (DTO dalies) I priedėlis

DEKLARACIJA	
pagal Komisijos reglamentą (ES) Nr. 1178/2011	
☐ Pradinė deklaracija	
☐ Pranešimas apie pakeitimus ⁽¹⁾ – DTO nuorodos numeris:	
1.	Deklaruotoji mokymo organizacija (DTO) Pavadinimas:
2.	Verslo vieta (-os) DTO pagrindinės verslo vietos kontaktiniai duomenys (adresas, telefonas, e. paštas):
3.	Darbuotojai DTO atstovo vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys (adresas, telefonas, e. paštas): DTO mokymo vadovo ir, jei yra, DTO mokymo vadovo pavaduotojo (-ų) vardas (-ai), pavardė (-ės) ir kontaktiniai duomenys (adresas, telefonas, e. paštas):
4.	Mokymo sritis Visų mokymo rūšių sąrašas: Visų mokymui rengti naudojamų mokymo programų sąrašas (dokumentai turi būti pridėti prie šios deklaracijos) arba Reglamento (ES) Nr. 1178/2011 VIII priedo (DTO dalies) DTO.GEN.230 dalies d punkte nurodytu atveju – nuoroda į visus patvirtintus mokymui rengti naudojamus mokomuosius vadovus.
5.	Mokomieji orlaiviai ir FSTD Mokymui naudojamų orlaivių sąrašas: Mokymui naudojamų patvirtintų FSTD sąrašas (prireikus nurodyti į kvalifikacijos pažymėjimą įrašytą raidinį kodą):
6.	Aerodromas (-ai) ir skrydžių aikštelė (-ės) Visų aerodromų ir skrydžių aikštelių, kuriuos DTO naudoja mokymui rengti, kontaktiniai duomenys (adresas, telefonas, e. paštas):
7.	Numatoma mokymo pradžios data:
8.	Prašymas patvirtinti egzaminuotojo standartizavimo kursus ir kvalifikacijos kėlimo seminarus (jei taikytina) ☐ DTO prašo pagal Reglamento (ES) Nr. 1178/2011 VIII priedo (DTO dalies) DTO.GEN.110 dalies b punktą ir DTO.GEN.230 dalies c punktą patvirtinti minėtą (-as) mokymo programą (-as), naudojamą (-as) sklandytuvų ar oro balionų srities egzaminuotojų kursams.
9.	Pareiškimai DTO pagal Reglamento (ES) Nr. 1178/2011 VIII priedą (DTO dalį), visų pirma jo DTO.GEN.210 dalies a punkto 1 papunkčio ii dalį, parengė saugos politiką, kurią taikys vykdydama deklaracijoje nurodytą visų rūšių mokymo veiklą. DTO, vykdydama deklaracijoje nurodytą visų rūšių mokymo veiklą, laikosi ir laikysis Reglamento (EB) Nr. 216/2008 III priede nustatytų esminių reikalavimų ir Reglamento (ES) Nr. 1178/2011 I priede (FCL dalyje) ir VIII priede (DTO dalyje) nustatytų reikalavimų. Patvirtiname, kad visa šioje deklaracijoje (įskaitant jos priedus, jei yra) pateikta informacija yra išsami ir teisinga. DTO atstovo vardas, pavardė, data ir parašas DTO mokymo vadovo vardas, pavardė, data ir parašas

⁽¹⁾ Jei yra pakeitimų, reikia pildyti tik 1 punktą ir laukelius, kuriuose pateikta informacija pasikeitė.